

T.C.

AMASYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

**1-3 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNDE AMASYA KAZÂSI
İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Furkan AKBULUT

AMASYA

Mayıs-2024

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

1-3 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNDE AMASYA
KAZÂSİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

Hazırlayan
Furkan AKBULUT

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Gürkan CEVGER

AMASYA – 2024

Cennet Mekân Dedeme

TEZ ONAY SAYFASI

Furkan AKBULUT tarafından hazırlanan “1-3 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNDE AMASYA KAZÂSI İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından 29/04/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu oy birliği/oy çokluğu ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Gürkan CEVGER

.....

Üye : Prof. Dr. Songül KEÇECİ KURT

.....

Üye : Doç. Dr. Murat HANİLÇE

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. 29/04/2024

.....

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

.../.../...

Furkan AKBULUT

İmza

ÖZET

1-3 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERLERİNDE AMASYA KAZÂSİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Furkan AKBULUT

Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Nisan/2024

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gürkan CEVGER

Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, halkın günlük şikâyet ve sıkıntılarını çözüme kavuşturmak ve adaletin er ya da geç tesis edilmesini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Önceden tüm bu şikâyetler, bir başka defter serisi olan Mühimme Defterlerine kaydolunurken gerek şikâyetlerin artması, gerekse bürokrasinin uzmanlaşma ihtiyacı neticesinde ayrı defter serileri geliştirilerek, Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri ortaya çıkarılmış ve şikâyetler bu defterlere kaydedilmiştir. Bu çalışmada Sivas Eyâleti Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri kaynak olarak kullanılmıştır. Eyâlete ait 36 adet defter mevcut olup bu defterlerden 1742-1749 yılları arasını ihtiva eden 1-3 numaralı defterlerdeki Amasya Kazâsı'na dair şikâyetler incelenmiştir. Toplam dört yüz on bir şikâyet tespit edilmiş olup, bunların günümüz harflerine çevrimi yapılmış, çevirilerin yanı sıra şikâyetlerin özet tabloları oluşturulmuş ve şikâyetler konularına göre tasnif edilmiştir. Bu şikâyetler; vakıflarda yaşanan sorunlar, eşkıyalık, darp-gasp, alacak-verecek ilişkileri, miras taksimi vb. konulardan oluşmakta olup, yedi yıllık bir dönemde Amasya sakinlerinin şikâyetleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahkâm-ı Şikâyet Defteri, Hüküm, Şikâyet, Amasya

ABSTRACT**TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF THE PROVISIONS REGARDING AMASYA
DISTRICT IN SİVAS AHKÂM BOOKS NUMBER 1-3**

Furkan AKBULUT

Amasya University, Institute of Social Sciences

Department of History, M.A, April/2024

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Gürkan CEVGER

Ahkâm-ı Şikâyet Books were prepared to resolve the daily complaints and troubles of the people and to ensure that justice is established sooner or later. While all these yearly complaints were recorded in Mühimme Books, which is another book series, as the complaints grew, separate book series were developed for the specialization sections of the detailed bureaucracy, Ahkâm-ı Şikâyet Books were created and the complaints were added to these books. These influential Sivas Province Ahkâm-ı Şikâyet Registers were used as a source. There are 36 notebooks belonging to the province, and there are daily complaints to the Amasya District in 1-3 registered notebooks of these notebooks, covering the years 1742-1749. A total of four hundred complaints were identified, and today's consolidated list has been published, along with translations, summary tables of the complaints have been created and the complaints have been classified according to their subjects. These complaints; Problems experienced in foundations, banditry, assault-extortion, debt-credit relations, inheritance division, etc. Whether registered or not, the complaints of Amasya residents were evaluated over a seven-year period.

Keywords: Ahkâm-ı Şikâyet Book, Judgment, Complaint, Amasya

ÖNSÖZ

Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, Osmanlı defter tutma geleneğinin bir parçası olup dönemin şartları dolayısıyla bürokraside uzmanlaşma ihtiyacının bir sonucudur. Devlet işleri ve halktan gelen şikâyetlere dair kayıtların tutulduğu Mühimme Defterlerinin bir nevi devamı olan Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, Divân'a ulaşan şikâyetlerin bir hayli artması neticesinde oluşturulmuş ve tutulduğu dönemin taşra yaşantısını, merkez-taşra ilişkisinin anlaşılabilmesi için nitelikli bir kaynak işlevi görmüştür.

Bu çalışma üç ana bölümden oluşmakta olup, birinci bölümde Osmanlı vatandaşlarının, şikâyetlerini devlete hangi vasıtalarla ilettikleri, devletin bu şikâyetlere karşı tavrı ve şikâyetlere verdiği cevapların hangi defterlere ve nasıl kaydedildikleri anlatılmaya ve bu bağlamda Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri tanıtılmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde, Amasya Kazâsı'na dair şikâyetlerin konularına göre tasnifi yapıldıktan sonra içerik olarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Üçüncü bölümde de incelenen dört yüz on bir şikâyetin transkripsiyonu ve özet tabloları yer almaktadır. Şikâyetlerin transkripsiyonu esnasında mümkün olduğu kadar belge diline sadık kalınmaya çalışılmıştır. İncelenen birçok şikâyetle kâtiplerin çeşitli sebeplerle metnin içerisinde boşluk bıraktıkları görülmüştür. Boş bırakılan yerler, parantez içinde boş (Boş) yazılmak suretiyle ifade edilmiştir. Ayrıca bazı kelimelerin yanına da parantez içerisinde soru işareti (?) konularak yapılan çevirinin kesinliğinden emin olunmadığı belirtilmek istenmiştir. Şikâyetler incelenirken bazı kelimeler okunamamış ve okunamayan yerler üç nokta ... kullanılarak gösterilmiştir.

Lisans ve lisansüstü eğitimim sürecinde ilgisini, desteğini, arşivini, kıymetli vaktini hiçbir zaman esirgemeyen ve yapıcı eleştirileri ile ufkumu genişleten kıymetli büyüğüm, saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Gürkan CEVGER'e sonsuz minnet ve şükranlarımı sunarım.

Furkan AKBULUT

Amasya/2024

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	x
GİRİŞ	1
1. Amasya Tarihi	1
2. Sivas Eyâleti ve İdari Taksimatı	7
3. Amasya Sancağı ve İdari Taksimatı	9

I. BÖLÜM

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE ŞİKÂYET HAKKININ KULLANIMI VE AHKÂM-I ŞİKÂYET DEFTERLERİ	11
1.1. Divân-ı Hümâyûn	11
1.1.1. Yargı Mercii Olarak Divân-ı Hümâyûn	12
1.1.2. Divân-ı Hümâyûn'a Ulaşım Kanalları	13
1.2. Divân-ı Hümâyûn'da Şikâyetlerin Kaydedildiği Defterler	15
1.2.1. Mühimme Defterleri	16
1.2.2. Şikâyet Defterleri	16
1.2.3. Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri	17
1.2.3.1. Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin Muhtevası ve Tarihi Önemi	17
1.2.3.2. Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin Şekli Özellikleri ve Yazı Biçimi	19

1.2.3.3. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri	20
1.3. İncelenen Defterlerin Tanıtımı ve Amasya Kazâsı'na Dair Şikâyetlerin Konularına Göre Tasnif Edilmesi	21

II. BÖLÜM

2. AMASYA KAZÂSİ'NA DAİR ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	25
2.1. Vakıflarla İlgili Meseleler	25
2.1.1. Vakıf Gelirlerine Müdahale	28
2.1.2. Vakıf Görevleriyle İlgili Meseleler	31
2.1.3. Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	32
2.1.4. Vakıf Personelleriyle İlgili Konular	33
2.1.5. Evladiyet Sorunu	35
2.1.6. Vakıf Mallarıyla İlgili Şikâyetler	36
2.1.7. Vakıf Hissesinin Sahibinin Araştırılması	38
2.1.8. Kadınların Vakıf Meselelerindeki Durumları Hakkında Tespitler	39
2.2. Tımar ve Arazi Anlaşmazlıkları	39
2.3. Vergilerle İlgili Şikâyetler	44
2.3.1. Halkın Şikâyetleri	45
2.3.2. Yöneticilerin Şikâyetleri	47
2.4. Alacak-Verecek İlişkileri	50
2.5. Eşkîyalık ve Asayîşi Bozan Diğer Eylemler	53
2.5.1. Eşkîyalık	53
2.5.2. Gasp ve Darp	55
2.5.3. Yöneticilerin Zorbalıkları	55
2.5.4. Göreve Müdahale	56
2.6. Miras Paylaşımı	57

2.7. Nakil ve İskân Sorunları	58
2.8. Diğer Konular	59

III. BÖLÜM

3. HÜKÜMLERİN ÖZETİ VE TRANSKRİPSİYONU	63
3.1. Özet	63
3.2. Transkripsiyon	98
SONUÇ	373
KAYNAKÇA	378
EKLER	384
EK. 1. Vakıf Gelirlerine Müdahale (Defter No:1, 4/1)	385
EK. 2. Eşkıyalık (Defter No: 1, 10/4)	386
EK. 3. Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi (Defter No: 1, 15/2)	387
EK. 4. Dolandırıcılık (Defter No: 3, 206/3)	388
EK. 5. Tımar Gelirlerine Müdahale (Defter No:3, 34/3)	389
EK. 6. Nakil ve İskân (Defter No:1, 18/3)	390
EK. 7. Miras Paylaşımı (Defter No:2, 38/2)	391
EK 8. Tespit Edilen Köy İsimleri	392
EK 9. Tespit Edilen Mahalle İsimleri	395
EK 10. Tespit Edilen Şer'î ve Örfî Yöneticiler	396

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Sivas Eyâleti'nin İdarî Taksimatı	8
Tablo 2. Amasya Sancağı'nın İdarî Taksimatı	9
Tablo 3. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri Listesi	20
Tablo 4. Şikâyetlerin Aylara ve Yıllara Göre Taksimatı	22
Tablo 5. Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı	24
Tablo 6. Vakıflarla İlgili Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı	26
Tablo 7. 1742-1749 Yılları Arasında Tespit Edilen Amasya Vakıfları	27
Tablo 8. Tımar ve Arazi Anlaşmazlıkları İle İlgili Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı ...	41
Tablo 9. Vergilerle İlgili Meselelerde Şikâyetçiler ve Şikâyet Edilenler.....	45
Tablo 10. Şikâyetlerde Tespit Edilen Diğer Konular	60

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Şikâyetçilerin Sosyal Statüleri	23
Şekil 2. Şikâyetlerin Divân’a Ulaşım Kanalları	23
Şekil 3. Arazilere Müdahale Edenlerin Statüsü	42
Şekil 4. Alacak-Verecek Meselesi İle İlgili Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı	50

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklama
M.Ö.	Milattan Önce
BOA.	Başkanlık Osmanlı Arşivi
DVNS.	Divân-ı Hümâyun Sicilleri
AHK.	Ahkâm
SS.d.	Sivas Defteri
M.	Muharrem
S.	Safer
Ra.	Rebîü'l-evvel
R.	Rebîü'l-âhır
Ca.	Cemâziye'l-evvel
C.	Cemâziye'l-âhır
B.	Receb
Ş.	Şabân
N.	Ramazân
L.	Şevvâl
Za.	Zilkâde
Z.	Zilhicce

GİRİŞ

1. Amasya Tarihi

Amasya şehri, deniz seviyesinden 400 m. yükseklikte olup her iki tarafı yüksek kayalıklarla çevrili dar bir vadide kurulmuştur (Şahin ve Emecen, 1991: 1). Şehrin kuruluş tarihine ve eski isimlerine dair birçok görüş ve rivayet vardır. Hüseyin Hüsameddin Amasya'nın, hicretten 2400 sene önce “*Amas*” tarafından kurulduğunu söyler (Hüsameddin, 1911: 8). Muzaffer Doğanbaş'a göre *Amesiea*, “*Ana Tanrıça Ma'nın Şehri*” anlamına gelmektedir (Doğanbaş, 2007: 150). Mustafa Vâzih Efendi'ye göre, şehrin asıl adı “*Harşena Vadisi*”dir. Kentte elmas madeni bulunduğundan dolayı “*Elmasiye*” ismi de verilmiştir ve daha sonra kolay telaffuz edilecek şekilde Amasya hâlini almıştır (Mustafa Vâzih Efendi, 2011: 50).

Amasya'nın tarihi Hititlere, hatta Hattiler'e kadar uzanmaktadır. Orta Anadolu'da yapılan kazılar sonucunda elde edilen bulgulardan, Hattiler'in Amasya'ya da hâkim oldukları anlaşılmaktadır (Akurgal, 2005: 17). Amasya, Hititler döneminde Hitit konfederasyonunu oluşturan on üç şehir devletinden birisi olmuştur (Kundakçı, 2016: 50). Ayrıca şehrin ünlü kalesinin, Hitit krallarından Amas zamanında yaptırıldığı ve daha sonra Karsan tarafından çeşitli eklemeler ve tamirler geçirdiği anlaşılmaktadır (Gürbüz, 1993: 17).

Hititler'den sonra Amasya'nın idaresi farklı devletlerin yönetimi altına girmiştir. Hititler'in etkinliklerini kaybetmesi sonucunda yeni bir güç olarak ortaya çıkan Frigler, Kral Midas zamanında nüfuzunu bir hayli genişletmiş ve neticesinde şehri kendi hâkimiyetleri altına almışlardır. Frigler'den sonra Anadolu'ya, Karadeniz ve Kafkaslardan iki kol halinde giren Kimmerler şehrin yönetimini ele geçirmiştir. Kimmerler'in ardından bölgede İskit Türkleri ve Medler de bulunmuşlardır, ancak M.Ö. 547 yıllarında Persler'in Lidyalıları mağlup etmesi üzerine bölgede Pers yönetimi hâkim olmuştur. Pers İmparatorluğu döneminde Amasya, yaklaşık 250 yıl kadar Kapadokya Satraplığı'nın doğu sınırları içerisinde yer almıştır (Doğanbaş, 2007: 153).

Persler'den sonra kısa süreliğine de olsa Anadolu'yu egemenliğine katan Büyük İskender İmparatorluğu'nun krallıklara bölünmesiyle ortaya çıkan Pontus Krallığı Amasya'da idareyi ele geçirmiştir. I. Mithradates zamanında krallığın başkenti haline getirilen Amasya, M.Ö. 183'te *Sinope*'nin alınmasıyla bu unvanını kaybetmiştir (Uzunaslan, 2020: 20). Pontus Krallığı'nın Roma İmparatorluğu'yla olan yoğun mücadelelerinden Amasya da nasibini almıştır. Pek çok Romalı generale büyük zorluklar çıkaran VI. Mithradates Eupator, Pompeius

tarafından mağlup edilebilmiş ve bu sayede Amasya, Roma İmparatorluğu'na ilhak edilmiştir (Uzunaslan, 2020: 23).

Amasya, Roma İmparatorluğu hâkimiyetinde zenginleşmiş ve metropolis unvanını kazanmıştır. Bu dönemde şehrin surları dışında Selçuklular zamanında “*Musalla*” olarak bilinen ve günümüzde II. Bayezid Külliyesi'nin olduğu yerde Ana Tanrıça Tapınağı'nın olduğu da rivayet edilmektedir (Aktaş, 2022: 22). Roma İmparatorluğu'nun Doğu Roma ve Batı Roma şeklinde ikiye ayrılmasından sonra kent, Doğu Roma'nın hissesine düşmüş ve bu dönemde “*Thema*” sistemi kapsamında yeniden yapılandırılmıştır (Uzunaslan, 2020: 24).

Doğu Roma İmparatorluğu döneminde Hristiyanlığın önemli merkezlerinden biri haline gelen Amasya, Emevîler'den Mesleme b. Abdülmelik tarafından fethedilmiştir, ancak İmparator III. Leon zamanında tekrar Doğu Roma hâkimiyetine girmiş (Özaydın, 2020: 35), daha sonra Abbasîler'in yağma ve tahriplerine de maruz kalmıştır (Özaydın, 2020: 35)

Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan'ın 1071'de Malazgirt Zaferi'nden sonra Türk kumandanlar Anadolu'nun muhtelif bölgelerinde fetih harekâtına girişmiştir. Süleymanşâh batıya doğru ilerleyip kuracağı devletin temellerini atarken Danişmend Gazi de Kızılırmak ve Yeşilirmak bölgelerini Türkler'e açmış; Sivas, Amasya, Tokat, Niksar, Kayseri ve Çorum şehirlerinde hâkimiyetini tesis etmiştir (Turan, 2016: 141).

Türkler Anadolu'da yayılmaya ve yerleşmeye devam ederken Sultan Melikşah ile amcası Kavurd'un taht mücadelesi Anadolu'yu, özellikle Amasya'yı etkilemiştir. Bu mücadeleden dolayı Türk kumandan Artuk Bey Anadolu'dan ayrılmış ve bunu fırsat bilen Norman Reisi Russel, Amasya ve Niksar'ı ele geçirerek hem Bizans'a hem de Türklere zorluk yaşatmıştır. Russel'in faaliyetlerini durdurmak amacıyla imparator, Aleksios Komnenos'u Russel'in üzerine göndermiştir. Aleksios, Türk kumandan Tutak'ı da kendi safına çekerek Russel'i ele geçirmiş (Özaydın, 2020: 36), ancak daha sonra Aleksios Komnenos Amasya'ya girdiğinde, halkın kendisine karşı olduğunu ve Russel'i desteklediklerini görmüştür. Öyle ki Amasya halkı, gözlerine mil çekildiğini gördükten sonra Russel'i kurtarmaktan vazgeçmiştir (Runcıman, 2019: 52).

Yetmiş sene Danişmendli Beyliği tarafından idare edilen Amasya, İznik merkezli Anadolu Selçuklu Devleti'nin güç ve itibar kazanmasıyla birlikte Sultan I. Mesud zamanında Selçuklu idaresi altına girmiştir. Danişmendiye kasabasını ihya eden Sultan I. Mesud, burada kendisi adına bir saray yaptırmış ve kurduğu kasabanın adını da “*Ziyaret Kasabası*” koymuştur

(Kertil, 2014: 38). Sultan I. Mesud ölmeden önce Kayseri'yi damadı Danişmendli Zünnûn'a, Amasya'yı diğer damadı Danişmendli Yağıbasan'a vermiştir (Turan, 2016: 218)

Amasya, Anadolu Selçuklu döneminde siyasî çekişmelere de sahne olmuştur. II. Kılıçarslan'ın, devleti oğulları arasında taksim etmesi neticesinde Amasya Nizameddin Argunşah'ın payına düşmüş, ancak Argunşah'ın kardeşi Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah burayı zorla ele geçirmiştir (Turan, 2016: 271). Şehir, daha sonra Anadolu veya Türk tarihinin en önemli hadiselerinden biri olan Babâîler İsyanı'na da ev sahipliği yapmıştır. İsyân hareketi fiili olarak başka bölgede Baba İshak tarafından başlatılmışsa da isyan fikrinin sahibi ve ulvî lideri Baba İlyas Horasanî Amasya'da ikamet etmiştir (Ocak, 2020: 116).

I. Alaeddin Keykubad zamanında doğuda beliren Moğol tehlikesine karşı Harezmşah Devleti ile yapılan anlaşma neticesinde 1231 yılında Emir Bereket'e ikta olarak verilen Amasya (Öngül, 2018: 193), 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya giren Moğol valileri tarafından yönetilmiştir. Bunlardan birisi de Seyfeddin Torumtay'dır (Turan, 2016: 559).

Ebu Said Bahadır Han'ın vâriissiz ölmesi neticesinde taht kavgaları yaşayan İlhanlı Devleti'nin Anadolu'daki hâkimiyeti zayıflamaya başlamış ve valiler bağımsızlık mücadelesi gütmüşlerdir. Bu valilerden birisi de Eretna Bey'dir. Eretna Bey, Ebu Said Bahadır Han ölünceye kadar onun valisi olmaktan ileri gidememiştir (Göde, 2000: 60). Daha sonra İlhanlı Devleti'ndeki karışıklıklardan istifade ederek Sivas'ta hükümet merkezini oluşturmuştur. Ardından da Anadolu Selçuklularında "*Dârü'l-Izz*" (Yardım Şehri) adıyla anılan Amasya'yı 1341 yılında ele geçirmiştir (Göde, 2000: 67).

İlhanlı yönetimi içerisinde kendi bağımsızlığını ilân eden Eretna Bey gibi, Eretna Devleti'ne bağlı olan bazı beyler de devletten ayrılarak bağımsızlıklarını ilân etmişlerdir. Bunlardan birisi Amasya Emiri Hacı Şadgeldi, diğeri de Sivas'ta ikâmet eden Kadı Burhaneddin'dir. Amasya Emiri Hacı Şadgeldi, devletten ayrılarak müstakil Amasya Beyliği'ni kurduğunda, Sivas'ta hükümdar gibi hareket eden Kadı Burhaneddin'i bertaraf edebilmek için Erzincan Emiri Mutahharten ile ortak hareket etmiştir. Ancak 1381 yılında aralarında gerçekleşen meydan savaşında Amasya Emiri öldürülmüş ve Kadı Burhaneddin elde ettiği zaferden sonra bağımsızlığını ilân etmiştir. XIV. asrın ikinci yarısına denk gelen dönemde Amasya'da yapılan eserlerin çoğu Hacı Şadgeldi tarafından inşa edilmiştir. Bunlardan en önemlisi Saraçhane Camii'dir. 1372 yılında yapılan camiye, yakınlarında olan Saraçlar Çarşısı'nın ismi verildiği görülmektedir (Aydın, 2019: 65).

Amasya'nın Osmanlı Devleti'ne ilhakı, şehrin kendi isteği ile gerçekleşmiştir. Candaroğulları Beyliği'nin elinden Kastamonu'yu alan I. Murat, Osmancık, Gümüş ve Amasya sakinlerinin Osmanlı idaresini kabul ettiklerini bildirmesi üzerine oğlu Şehzade Bayezid'i (Yıldırım Bayezid) bölgeye göndermiştir. Böylece I. Murat zamanında Amasya Sancağı'nın ilk valisi Şehzade Bayezid olmuştur (Gülbüz, 1993: 25).

Amasya, Osmanlı tarihi içerisinde birçok bakımdan önem arz etmekteydi. Şehir, devlete katılmasından sonra padişah çocuklarının devlet yönetiminde tecrübe kazanabilecekleri bir nevi staj yeri olarak iş görmüş ve "*Şehzade Sancağı*" olarak adlandırılmıştır. Çelebi Mehmet, 1402 Ankara Savaşı'ndan sonra devlet idaresini ele geçirmek için faaliyetlerini Amasya'dan sürdürmüştür. II. Murat, Kara Tatarların bölgede karışıklık çıkarmaları üzerine stajını burada yapmıştır (Kundakçı, 2016: 53). II. Murat'ın çok sevdiği şehzadesi Alaeddin Ali, ölümüne kadar Amasya'da kalmıştır. Fatih Sultan Mehmet'in oğlu Bayezid, padişah oluncaya kadar Amasya'da valilik yapmıştır. O, Amasya'da en uzun süre kalan şehzade olmuştur (Başar, 2020: 55).

II. Bayezid'in oğlu Şehzade Ahmet, kardeşi Selim'e karşı taht mücadelesini, valilik yaptığı Amasya'dan yürütmüştür. Şehzade Ahmet, kardeşi Selim'e karşı Bursa'ya doğru yürümüşse de pek başarılı olamamıştır. Yavuz Sultan Selim karşısında tutunamayan ve Amasya'ya çekilen Şehzade Ahmet, Amasya Beyi Mustafa Paşa'nın direnişi ile karşılaşmış ve şehre girememiştir (Tansel, 2016: 10). Şehzade Ahmet taht mücadelesinde Amasya'yı daha sonra tekrar ele geçirmiş ve idaresini oğlu Şehzade Murat'a tevdi etmiştir. İki kardeş arasındaki taht mücadelesi sürerken durumdan istifade eden Safevîler Tokat'a hâkim olmuşlar ve Şehzade Murat'ın da kendilerine katılmasıyla bölgede buhran bir hayli artmıştır (Başar, 2020: 55-56).

XVI. asrın sonlarına kadar Amasya, doğu sınırlarında merkez olarak önemini korumuştur. Nitekim Yavuz Sultan Selim, Şah İsmail üzerine yürüdüğü zaman; Kanunî Sultan Süleyman 1553 Nahçıvan Seferi dönüşünde burada konaklamıştır. Onun Amasya'da kaldığı süre içerisinde Safevîler ile Amasya Antlaşması imzalanmıştır (1555).

Amasya, XVI. asrın ikinci yarısında ortaya çıkan Celâlî ve öğrenci eşkıyalıklarına da sahne olmuştur. Eşkıyalığa soyunan medrese öğrencileri, toplu halde gezerek taşrada halka musallat olup, yol kesip, gençleri dağa kaldırıp türlü işkenceler ettikten sonra öldürmüşlerdir. Bunlar, dışarıda faaliyetlerini sürdürseler de medreseleriyle olan irtibatlarını kesmeyip, gerektiğinde medreselerinden yararlanıp, hatta medreselerinin bağlı oldukları vakıfların

imaretlerinden faydalanmakla birlikte çeşitli gayr-ı ahlaki eğlenceler tertip etmişlerdir (Akdağ, 1975: 181).

Medrese öğrencilerinin yanı sıra Celâlilerin faaliyetleri de Osmanlı halkını hayli müşkül bir vaziyete sokmuştur. Eşkıyaların zorbalıkları ve baskıları karşısında ezilen insanlar, çare olarak yaşadıkları toprakları terk etmişlerdir. Oktay Özel, doktora tezinde, ülke genelindeki bu durumun Amasya özelinde hangi boyutlara ulaştığını istatistikî bilgilere dayandırarak gözler önüne sermektedir. Esas olarak 1576 tarihli mufassal ve 1643 tarihli avârız defterlerini inceleyip karşılaştırma yapan yazar, bu tarihler arasında Celâli eşkıyalıkları ve diğer tabii nedenler dolayısıyla Amasya Kazâsı'nda büyük bir nüfus azalmasının yaşandığını vurgulamaktadır. Bu nüfus azalmasına paralel olarak bazı köyler bir şekilde kayıtlardan kalkmış gözükmektedir. Mesela, 1576 tarihli defterde 379 köy bulunurken bu sayı, 1643 tarihli defterde 262'ye düşmüştür (Özel, 2018: 98). 1643 tarihli defterdeki 238 köyün vergi mükellefi nüfusu, 1576 tarihli defterin %20'leri düzeyine inmiştir. Ayrıca vergi nüfusunda bekâr erkek sayısında da son derece ciddi bir düşüş görülmektedir. 1576'da bekâr nüfusun evli nüfusa oranı %45 iken, 1643'te bu oran %14'e düşmüştür (Özel, 2018: 99). Yani bu dönem içerisinde çeşitli sebeplerden dolayı Amasya'daki vergi mükellefi nüfus, genç neslin azalmasıyla daha yaşlı bir hale gelmiştir (Özel, 2018: 99).

Amasya, Osmanlı Devleti için sadece jeopolitik olarak değil aynı zamanda iktisadî açıdan da son derece önemli olmuştur. Osmanlılar kuruluş yıllarından itibaren ekonomiye önem vermişler ve bu bilinçle birlikte fetihlerini gerçekleştirmişlerdir. 1354'te Ankara'nın, 1392'te Osmancık ve Amasya'nın ve 1401'de Erzincan'ın ilhak edilmesi, İran İpek Yolu'nu açık tutmak veya kendi kontrolleri altına alma amacının birer yansımalarıdır (İnalcık, 2017: 271).

Osmanlı ekonomisinde önemli yeri olan dokuma sanayisi, İran'dan gelen ham ipeği işlemekteydi. İran'dan gelen daha kaliteli ve ucuz olan bu ipeği işleyen dokuma merkezlerinden birisi de Amasya'dır (İnalcık, 2017: 266). 1487-1490 tarihleri arasında Kefe'ye ürün ihraç eden merkezlerden birisi olan Amasya'da brokarlı kumaş çeşitleri, çeşitli kadifeler ve saten üretimi yapılmıştır (İnalcık, 2017: 342). Ayrıca köylü ve kasabalıların iç çamaşırı ve başka birçok gündelik eşya yapımında kullanılan kirbaslar, çeşitli üretim merkezlerinin yanı sıra Amasya'da da üretilmiştir (İnalcık, 2018: 306).

Birinci Cihan Harbi'nden mağlup ayrılan Osmanlı Devleti, Mondros Mütarekesi'nin meşhur yedinci maddesiyle birlikte işgal sürecini fiilen yaşamıştır. Devletin başına geçen hükümetler herhangi bir başarı elde edememiş, başarı elde edilmedikçe de hükümetler

değişmiştir. Devletin böyle istikrarsızlıklar yaşadığı buhranlı dönemde Mustafa Kemal, Dokuzuncu Ordu Müfettişi tayin edilerek 19 Mayıs 1919'ta Samsun'a yola çıkmıştır.

Pontus çetelerinin faaliyet alanları bakımından Amasya önemli bir yer tutmaktadır. Pontus davasını iddia edenlerin kendi tarihî rivayetlerinde, Amasya'nın Pontus hükümet merkezi olduğu ileri sürülüp, bu çeteler Amasya ve çevresinde çok ciddi faaliyetlerde bulunmuşlardır. Öyle ki, 5 Haziran 1919'da Havza'dan gönderdiği bir telgrafta Mustafa Kemal durumu şu şekilde izah etmiştir: *"Anlaşıyor ki Rumlar nisbetsiz derecedeki azlıklarına rağmen, Sivas Vilâyeti'nin Amasya ve Tokat sancaklarında da aynı Canik Livası'ndaki gibi çetecilik ve siyasi emeller teşkilâtını tatbik ve idare ediyorlar. Bugün bilhassa Canik hududunda olmak itibariyle Amasya Livası dâhilinde 21 Rum çetesi görünmektedir"* (Gökbilgin, 2019: 151). Daha çok Samsun ile Vezirköprü arasında faaliyetlerini yürüten Pontusçu çetelerin öldürdükleri Türklerin sayısı ciddi bir şekilde artış göstermiştir. Nitekim Samsun, Çarşamba, Terme, Amasya, Merzifon, Vezirköprü, Lâdik, Havza, Tokat ve Erbaa civarında Pontusçular tarafından öldürülen Türklerin sayısı 1641'e ulaşmaktadır (Tansel, 1991: 90).

Mustafa Kemal Paşa Samsun'da, bir taraftan durumu araştırıp incelerken, bir taraftan da Zile'de bulunan Cemil Cahit Bey'den Amasya ile ilgili bir ön bilgilendirme almış ve şehirde en etkili kişinin Müftü Hacı Tevfik Efendi olduğunu öğrenmiştir. Bunun üzerine 26 Mayıs 1919 tarihinde Hacı Tevfik Efendi'ye Amasya'ya geleceğini bildirmiştir (Aydın, 2020: 73-74).

Amasya'ya ulaşan Mustafa Kemal Paşa, burada ilk önce Amasya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni teşkil etmiş, ardından 20 Haziran 1919'da büyük bir miting düzenleyerek Amasya halkına umut olmuştur. 22 Haziran 1919'da İstiklal ateşini harlayacak olan Amasya Tamimi'ni ilân etmiştir (Evsile, 2012: 37). Tamimde genel hatlarıyla ülkenin bütünlüğü vurgulanmış, İstanbul'daki hükümetin, sorumluluklarını yerine getiremediği, Erzurum ve ardından Sivas'ta büyük kongrelerin düzenleneceği bildirilmiştir (Evsile, 2012: 37-38).

22 Haziran 1919'da Amasya'da başlayan kongreler süreci tam dört ay sonra tekrar Amasya'da sonuçlanmıştır. Bu sonuç da 20-22 Ekim 1919 tarihlerinde gerçekleştirilen Amasya Görüşmeleri'dir. Mustafa Kemal Paşa'ya engel olamayan İstanbul Hükümeti, onunla daha yakın temasta bulunabilmek için Bahriye Nazırı Salih Paşa'yı Amasya'ya göndermiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde üçü açık ikisi gizli beş protokol imzalanmıştır (Aydın, 2020: 75). Görüşmelerin başarıyla sonuçlandığının haberini alan İstanbul gazeteleri 24 Ekim'de *"Amasya Müzakerâtı tam bir anlaşma ile neticelendi"* şeklinde manşetler atmıştır (Gökbilgin, 2019: 333).

İstiklal Harbi kazanıldıktan ve Cumhuriyet devleti kurulduktan sonra Amasya, ülkeyle birlikte gelişimine devam etmiştir. İlk olarak 1924'te Sivas'tan ayrılarak il olmuş, 1927'de Samsun-Amasya Demiryolu hizmete açılmış ve 1936'da buhar ile çalışan elektrik santrali kurulmuştur (Aydın, 2020: 76).

2. Sivas Eyâleti ve İdari Taksimatı

Osmanlı Devleti, büyükten küçüğe eyâlet, sancak, kazâ, nahiye, karye/köy ve mezra şeklinde idarî olarak teşkilatlanmıştır. Eyâletlerin başında beylerbeyleri, sancakların başında da sancakbeyleri bulunurdu. Beylerbeyleri tüm eyâletin idaresinden sorumlu iken, sancakbeyleri de beylerbeyine bağlı olarak sancağa bağlı kazâ ve diğer alt birimlerin idaresinden sorumluydular. Kuruluş yıllarında Türklerin Rumeli'ye geçmesiyle birlikte I. Murat döneminde Rumeli Beylerbeyliği, ardından Yıldırım Bayezid döneminde 1393 yılında Anadolu Beylerbeyliği ihdas edilmiştir. Daha sonra Amasya'nın da Osmanlı topraklarına katılmasıyla birlikte üçüncü bir beylerbeylik kurulmuş ve buna da “*Eyâlet-i Rum*” adı verilmiştir (Gürbüz, 1993: 70). Bu bölge kaynaklarda “*Vilâyet-i Rûmiyye-i Suğrâ*” şeklinde kaydedilmiştir (Açıkel, 2008: 225).

Sivas Eyâleti'nin merkezi ilk zamanlarda Amasya'dır. Nitekim Sultan II. Murat padişah olunca lalası Yörgüç Paşa'yı “*Vilâyet-i Rumiyye-i Suğra Valisi*” olarak 1442 yılında Amasya'ya göndermiştir (Şimşirgil, 1990: 289). Amasya'nın 1520 yılına kadar eyâlet merkezi olmasını sağlayan başlıca etken, padişah çocuklarının ve beylerbeylerinin buraya gönderilmesidir. Bu durum Amasya'ya “*Paşa Sancağı*” unvanının verilmesini sağlamıştır (Kundakçı, 2016: 80), ancak 1520 tarihinden itibaren eyâlet merkezi Amasya'dan Sivas'a taşınmıştır. Bu durumun gerçekleşmesindeki en büyük etken de bilhassa Tokat bölgesinde zaman zaman cereyan eden Şîî isyanlarıdır (Şimşirgil, 1990: 292).

1520 tarihli tahrir defterinde Sivas Eyâleti; Amasya, Çorum, Tokat, Sivas, Sonisa, Niksar, Karahisar-ı Hasandırız, Canik, Trabzon, Kemâh, Bayburt, Malatya, Gerger ve Divriği sancaklarından oluşmaktadır. Kurulduğu yıllarda Amasya, Tokat ve Sivas'tan oluşan Sivas Eyâleti'ne, daha sonra Çorum ve Canik ile birlikte bugünkü Giresun şehri olan Karahisar-ı Şarkî topraklarının ilave edilmesiyle kaynaklarda “*Vilâyet-i Rûm-ı Kadîm*” denilmiştir. Trabzon, Kemâh, Bayburt, Gerger, Divriği ve Malatya sancakları içinse “*Vilâyet-i Rûm-ı Hâdis*” tabiri kullanılmıştır (Açıkel, 2008: 226).

Hâdis Rum Eyâleti içerisinde yer alan Trabzon ve Malatya gibi birbirine hayli uzak olan iki sancağın aynı eyâlete bağlanması, pratikte bazı sıkıntılara sebep olabileceği düşüncesini

ortaya çıkarmış ve bu iki sancak değişik taksimata uğramıştır. Buna göre; Trabzon, Karahisar-ı Şarkî, Kemâh, Bayburt 942/1535 yılında teşkil edilen Erzurum Eyâleti'ne, Malatya ve bölgesi Dulkadir Eyâleti'ne bağlanmıştır. Bu sancaklardan Malatya, Bozok, Trabzon ve Karahisar-ı Şarkî zaman zaman Sivas Eyâleti'ne bağlanmışlarsa da Trabzon ve Karahisar-ı Şarkî sancakları 1562-63 yıllarında tekrar ayrılmıştır. 1574-1584 yılları arasında Osmanlı topraklarının taksimatını gösteren bir defterde Sivas Eyâleti, “*Elviye-i Rûm*” başlığı altında yedi sancaktan ibaret gösterilmiştir: Liva-i Sivas, Liva-i Amasya, Liva-i Bozok, Liva-i Çorum, Liva-i Arapgir (Malatya), Liva-i Divriği, Liva-i Canik (Şimşirgil, 1990: 295-296).

XVII. yüzyılın ortalarından itibaren Sivas Eyâleti olarak da geçen Rum Eyâleti, 1848-1850 yıllarında dört sancağa indirgenmiştir. Bunlar; Amasya ve Çorum, Sivas, Divriği ve Yeni İl sancaklarıdır. 1867'de yeni bir taksimatla Sivas Eyâleti, Sivas Vilayeti'ne çevrilmiştir ve Sivas, Amasya ve Karahisar-ı Şarkî sancaklarını içermiştir (Açıkel, 2008: 226). Sivas Eyâleti'nin yıllara göre idarî taksimatı Tablo.1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sivas Eyâleti'nin İdari Taksimatı¹

Sancak Adı	1413	1527	1551	1568	1609	1673	1723 ²
Amasya	X	X	X	X	X	X	X
Sivas	X	X	X	X	X	X	X
Canik	X	X	X	X	X	X	X
Çorum	X	X	X	X	X	X	X
Divriği		X	X	X	X	X	X
Arabgir			X	X	X	X	X
Bozok		X		X	X	X	X
Kemâh		X					
Malatya			X				
Bayburd		X					
Gerger		X					
Trabzon		X					
Karahisar-ı Şarkî	X	X					
Tokat	X						

¹ Tablo için bkz. Sibel Kavaklı Kundakçı, *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Amasya*, Hiperlink Yayınları, İstanbul 2016, s.81

² Bkz. Fahmeddin Başar, *Osmanlı Eyâlet Tevcihatı (1717-1730)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1997, s.83-87

3. Amasya Sancağı ve İdari Taksimatı

XV. yüzyılda eyâlet merkezi olan Amasya Sancağı, 1520 yılına kadar bu statüsünü sürdürmüştür. Sivas Eyâleti'nin, bilinen en eski icmâl defteri olan 1482 tarihli defterde, Amasya ve Gümüş için “Vilayet” terimi kullanılmaktadır ve Amasya, paşa sancağı sayılmaktadır. Ayrıca Sivas, Tokat ve İskilip’le birlikte Amasya için “sancakbeyi veya mirlivanın ikamet ettiği sancak” anlamında “*seraskerlik*” tabiri kullanılmaktadır (Gülbüz, 1993: 74).

1510 tarihli tahrir defterine göre Amasya Sancağı, sancak merkezi Amasya Kazâsı ile birlikte Merzifon, Gedegra (Vezirköprü), Zeytun, Lâdik olmak üzere beş kazâdan oluşurken, 1576 tarihli tahrir defterinde, daha sonra ilave edilen Simre-i Lâdik (Havza) ile birlikte kazâ sayısının altıya ulaştığı anlaşılmaktadır. 1666-1667 tarihli şer‘iye siciline göre Amasya Sancağı’nın kazâları şu şekildedir: Kazâ-i Amasya, Kazâ-i Zünnunabâd, Kazâ-i Havza, Kazâ-i Gedegra, Kazâ-i Gelgiras, Kazâ-i Zeytun, Kazâ-i Gümüş, Kazâ-i Geldigelen, Kazâ-i Merzifonabâd, Kazâ-i Merzifon (Kundakçı, 2016: 82). Amasya Sancağı’nın yıllara göre idarî taksimatı Tablo 2.’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Amasya Sancağının İdari Taksimatı³

1480	1510	1576	1642	1768 ⁴
Vilâyet-i Amasya	Kazâ-i Amasya	Kazâ-i Amasya	Kazâ-i Amasya	Kazâ-i Amasya
	Kazâ-i Merzifon	Kazâ-i Merzifon	Kazâ-i Geldigelen	Kazâ-i Varay (Geldigelen)
	Kazâ-i Gümüş	Kazâ-i Gümüş	Kazâ-i Merzifon	Kazâ-i Merzifon
	Kazâ-i Gedegra	Kazâ-i Gedegra	Kazâ-i Gümüş	Kazâ-i Gümüş
	Kazâ-i Zeytun	Kazâ-i Zeytun	Kazâ-i Gedegra	Kazâ-i Gedegra
	Kazâ-i Lâdik	Kazâ-i Lâdik	Kazâ-i Zeytun	Kazâ-i Zeytun
		Kazâ-i Simre-i Lâdik	Kazâ-i Lâdik	Kazâ-i Lâdik
			Kazâ-i Merzifonâbad	Kazâ-i Merzifonâbad
			Kazâ-i Gelgiras	Kazâ-i Gelgiras
			Kazâ-i Zünnunabâd	Kazâ-i Havza

³ Tablo için Bkz. Sibel Kavaklı Kundakçı, *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Amasya*, Hiperlink Yayınları, İstanbul 2016, s.90

⁴ Bkz. Yılmaz Karadeniz, H. 1179-1184 (1765-1770) Tarihli Şer‘iye Sicillerine Göre Amasya Sancağı’nda İdari Taksimat ve Görevliler, *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.7, Sayı.1, s.90

Amasya Kazâsı'nın idarî taksimatı, seneler içerisinde birtakım değişikliklere uğramıştır. Mesela, 1520 yılına ait icmâl defteriyle 1576 tarihli mufassal defterinde Amasya Kazâsı yedi farklı nahiyeden oluşmakta olup, bunlar sırasıyla; Argoma, Geldigelen, Akdağ, Yavaş, Bergoma, Aştakul ve Gelgiras nahiyeleridir (Gürbüz, 1993: 75). Ancak, 1642 tarihinde Amasya Kazâsı'nın, Akdağ, Hakala, Ezinepazar ve Geldigelen nahiyelerinden teşkil olduğu ve 1576 tarihli deftere göre değişikliğe uğradığı görülmektedir (Kundakçı, 2016: 83). İncelenen Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinden tespit edilebildiği kadarıyla da Amasya Kazâsı, 1742-1749 yılları arasında Geldigelen, Argoma, Akdağ, Yavaş, Aştakul, Ezinepazar nahiyelerinden oluşmaktadır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1-3).

I. BÖLÜM

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE ŞİKÂyet HAKKININ KULLANIMI VE AHKÂM-I ŞİKÂyet DEFTERLERİ

Devlet teşkilatı içerisinde bir hukuk mekanizmasının olması şüphesiz çok önemlidir. Devlet, idare ettiği insanların tüm hukuki haklarını koruyabilmeli ve onlara adil bir ortam sunabilmelidir. Adil olmayan bir ortamda halk, devletine olan saygısını yitirir, devletin koyduğu kuralları göz ardı edebilir ve en nihayetinde ülkede anarşiye varabilecek durumlar meydana gelebilir. Bu sebeple Osmanlı Devleti, adalet kavramına bir hayli önem vermiş ve yayınladığı birçok fermânla adaleti, imparatorluğun tüm bölgelerine yaymaya özen göstermiştir.

Pek çok bakımdan İslâm siyasî düşüncesinden ve Orta Asya Türk geleneklerinden etkilenen Osmanlı Devleti'nde en temel prensip adalet kavramıdır. Bu kavram, halkın doğrudan doğruya şikâyetlerini devletin en üst mercii olan padişaha sunabilmesi ve onun emirleriyle yaşanan haksızlıkların giderilmesi olarak anlaşılmıştır (İnalcık, 2020: 63). Devlet ve toplum açısından hükümdarın en temel görevi, halkına adil bir ortam sunmaktır. Bu yüzden Osmanlı adalet mekanizmasının temelinde hükümdarın adalet dağıtan imgesi bulunmaktadır (Tuğluca, 2020: 31). Padişahlar, halkın şikâyetlerine divân yoluyla, Cuma namazı vaktinde, ava çıktığında, sefere giderken veya seferden gelirken de ulaşabilmekteydiler (İnalcık, 2020: 63). Ayrıca ilk dönemlerde divân haricinde padişahların, İran sultanları gibi şikâyet dinledikleri de bilinmektedir (Uzunçarşılı, 2020: 1).

1.1. Divân-ı Hümâyûn

Halil İnalcık tarafından “*imperial council*”, Robert Mantran tarafından “*le conseil des ministres*”, Erns Werner tarafından “*Staatsrat*” ve Akira Haneda tarafından “*gozenkaigi*” (*Hükümdar Huzurunda Meclis*) olarak nitelendirilen Divân-ı Hümâyûn, Osmanlı bürokrasisi içerisinde devletin, üzerinde düşündüğü, tartıştığı ve gerekli çözümleri bulduğu her türlü devlet işlerinin görüşüldüğü en yüksek merciidir (Koyama, 1990: 865). Tarihsel çizgide düşünüldüğünde Osmanlı Divânı, kendisinden önceki Türk devletleriyle birlikte Ortadoğu İslâm devletlerinden de birer parça bulundurmaktadır. Türkler, devlet işlerini görüştükleri kurultaylarını, İslâmiyet'i kabul ettikten sonra Abbasîler'deki saray divânları ile Divân-ı Mezâlim gibi her türlü şikâyetlere açık olan divânları birleştirerek yepyeni bir divân kavramı oluşturmuşlardır. Bu birleştirmenin sonucunda Büyük Selçuklular zamanında *Divân-ı Âlâ*

oluşturulmuş ve Osmanlı Divân-ı Hümâyûn'una doğru bir gelişim süreci başlamıştır (Tuğluca, 2020: 34).

1.1.1. Yargı Mercii Olarak Divân-ı Hümâyûn

Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet işlerinin görüşüldüğü ve karara varıldığı mercii olan Divân-ı Hümâyûn, devlete ait siyasî, askerî, malî işleri görüşüp, her türlü dava ve şikâyetlere bakmıştır. Etnik ve dinî ayırım yapılmadan her vatandaş buraya müracaat edebilme hakkına sahiptir. Divân-ı Hümâyûn' da müzakereler en önemli konularla birlikte başlardı. Önce elçilerin istekleri dinlenir ardından cevaplar verilir, daha sonra eyâletlerin ihtiyaçları, yabancı devletlerle olan münasebetlere dair meseleler, arazi anlaşmazlıkları ve görevlilerin terfi ve tayinleri ile ilgili hususlar görüşülür ve en sonunda halkın şikâyet ve talepleri dinlenirdi (Temelkuran, 1975: 133).

Osmanlı İmparatorluğu'nda şikâyet dinleme işlevini gerçekleştiren birden fazla mercii bulunmaktadır. İnsanlar, aralarındaki husumeti çözüme kavuşturmak için taşra mahkemelerine başvurmanın yanı sıra, buralardaki sonuçların sıhhatinden emin olmadıklarında veya taşra mahkemelerinin çözemediği durumlarda Divân'a müracaat edebilmiştir. Dolayısıyla halkın gözünde hem ilk hem de son başvuru mercii Divân-ı Hümâyûn olmuştur. Bu bakımdan Divân-ı Hümâyûn'un bir üst mahkeme görevi gördüğü hemen anlaşılabilmektedir. Bu mahkemede kadiaskerler şer'î yargıyı, örfî yöneticiler örfî yargıyı temsil etmişlerdir (Mumcu, 1986: 86).

Divân'ın huzuruna gelen şikâyetlerin sadece bir bölümü yargılama ile çözülmüştür. Taşrada halledilemeyen davaların tekrar görülmesi, halledilen davaların gereklerinin yapılmaması veya yapılamaması durumlarında taraflar Divân huzuruna çağırılmıştır. Tarafların huzura çağırılmasındaki ana etken murafaa, yani duruşma ve cezaların verilmesi olmuştur (Tuğluca, 2020: 37). Yargılamayı gerektirmeyecek örfî nitelikteki davaların çözümünde münakaşaya sebep olan hususla ilgili kayıtların incelenmesi yöntemi kullanılmıştır. Mesela, Divân'a ulaşan bir şikâyet, şikâyete cevap olabilecek verilerin kaydedildiği defterlerin sorumlusuna havale edilmiştir. Bu hususta verilebilecek örneklerden birisi tımar ve arazi davalarıdır. Mesela, Amasya Kazâsı'na bağlı Geldigelen Nahiyesi'nde belli bir miktar tımara sahip olan Ahmet adlı sipahi sunduğu şikâyetinde, sahibi olduğu araziye dışarıdan birtakım kişilerin, bir vakıf adına müdahale ettiklerini belirtmiştir. Ahmet'in şikâyeti incelenmiş ve *“mezbûrların hilâf-ı defter-i hâkânî müzevver hüccet ile karye-i mezkure arâzisine bir veçhile dahl ve taarrûz etdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amîremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda”* (BOA,

A. DVNS. AHK. SS. d.1: 94/3) şeklindeki ifadeden anlaşılacağı üzere şikâyet, ilgili daireye havale edilmiş, daha sonra bahsedilen vakfın, bu araziye dair herhangi bir kaydı bulunmadığı “*deft̄er-i hâkânide mestûr olduğu Ahî-i merkûm Ahmet terbedâr-ı saray-ı atîk bakîsi müşt̄ereklerine kayd ve balâda tahrîr olunduğu veçhile nâhiye-i mezbûreye tâbi ‘ Seyyîd Kubat ve Seyyîd Hüsameddin vakıflarının kaydları mahalli bulunmadığun bi’l-fiil defter emîni Ali katîbi dâme mecdihû arz etmeğin ’*” şeklinde yazılmak suretiyle gösterilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 94/3).

Divân-ı Hümâyûn’un, üst mahkeme olmasına ilaveten temyiz görevini de bulundurduğu belli olmaktadır. Temyiz, verilen mahkeme kararının yasa ve usul yönünden incelenmesini sağlayan yasal yoldur. Oysaki İslâm hukukunda temyiz yoktur ve kadının verdiği hüküm kesin mahiyettedir (Mumcu, 1986: 91). Ancak dava sonucu verilen kararın sıhhatinden endişe duyulabileceği gibi kadının taraflardan birine daha meyilli olabileceği hususları göz önünde bulundurularak kurumsallaşmayan bazı uygulamaların ortaya çıkması söz konusu olmuştur. Bu tarz durumlar yaşandığında veya tanıkların doğru ifade vermemeleri, davaya dair yeni delillerin ortaya çıkması gibi durumlarda davayı kaybeden tarafın müracaatı üzerine dava, bu sefer Divân huzurunda görülecektir. Ancak davaya yeniden bakılması için ortaya konan sebepler yetersiz görünürse dava görülmez ve öncesinde verilen mahkeme kararı geçerliliğini muhafaza eder. Tüm bunlardan sonra Divân-ı Hümâyûn, şikâyetleri inceleyip karara varır ve kâtipleri vasıtasıyla hükümleri yazdırırdı. Ancak yapılan incelemeler neticesinde karara varabilecek bir durum oluşmazsa, ilgili bölgedeki kadiya davanın mahallinde görülmesi için emir gönderilirdi (Mumcu, 1986: 91-92).

1.1.2. Divân-ı Hümâyûn’a Ulaşım Kanalları

Osmanlı halkının, sorunlarını gidermek için başvurabileceği birçok mercii bulunmaktadır. Bunlardan ilki taşra mahkemeleridir. İnsanlar şikâyetlerini dile getirmek için taşradan kalkıp payitahta gitme zahmeti yerine öncelikle yaşadıkları bölgelerde bulunan mahkemelere başvurmayı tercih etmişlerdir. Ancak taşra mahkemeleri toplumun şikâyetlerini çözüme kavuşturmada her zaman yeteri kadar verimli olamamışlardır. Taşra mahkemelerinin yeterli verim sağlayamadığı zamanlarda toplum, Divân’a başvurmayı tercih etmiştir. Haksızlığa uğradığını düşünen herkes Divân’a başvurmuştur. Bu, Osmanlı Devleti’nin, halkıyla arasında her zaman açık bir iletişim kanalının olduğunu göstermektedir (Tuğluca, 2020: 49). Bu iletişim kanalı sayesinde hem devlet hem de halk belli avantajlar elde etmiştir. Nitekim gelen şikâyetler sayesinde devlet, taşradaki durumu, taşrada çıkardığı kanunların uygulanıp uygulanmadığını

kontrol edebilmiştir. Halk da maruz kaldığı kanun dışı durumlarda başvurabileceği açık bir kapıya sahip olmuştur (Tuğluca, 2020: 49).

Divân-ı Hümâyûn’a yapılan başvurular farklılık arz etmektedir. İnsanlar bireysel olarak başvuru yapabilmelerinin yanı sıra kadı veya naip mektupları, hatta örfî yönetici mektupları vasıtasıyla da şikâyetlerini Divân’a iletebilmişlerdir. Bireysel başvuru denilen şey, genellikle insanların doğrudan Divân huzuruna çıkmalarıdır. Bu, en güvenilir yoldur ama aynı zamanda en pahalı yoldur da. Mumcu’ya göre taşradan kalkıp başkente varabilmek epey bir meşakkat gerektirmekteydi (Mumcu, 1986: 97).

Divân-ı Hümâyûn’a yapılan şikâyet başvurularının diğer yaygın çeşidi “Arz-ı hâl” ile yapılandır. Arz-ı hâl, bir istek veya şikâyet bildirmek üzere yazılan bir belge türüdür (Kütükoğlu, 2018: 303). Arz-ı hâl’le yapılan başvuru da aslında bireysel başvurudur. Ancak burada önemli olan husus, şikâyetçi olan kişinin bu dilekçeyi yazabilecek diplomatik kabiliyete haiz olup olmamasıdır. Tuğluca’ya göre şikâyetçilerin çoğunda böyle bir kabiliyet mevcut değildi. Dolayısıyla şikâyetçi olan kişiler payitahta geldiklerinde dilekçelerini yazdırabilecekleri uzman kişilere başvurmaktaydılar (Tuğluca, 2020: 51). Dilekçelerini yazdıran şikâyetçiler, dilekçelerini teslim ettikten sonra nihaî kararı beklemelerinin yanı sıra, dilekçeleri ile beraber Divân huzuruna da girebilmekteydiler. Ancak taşradan kalkıp İstanbul’a gelen şikâyetçiler için tek meşakkat payitaht yolculuğu değildi. Payitahtta onları birtakım başka bürokratik meşakkatler de bekliyordu.⁵

Osmanlı halkı, herhangi bir sorun yaşadığında başvurulması en kolay mercii olan taşra mahkemelerine başvurmuştur. İmparatorluğun en ücra köşelerinde yaşayan insanların payitahta ulaşmaları pek mümkün olmadığından onların adalet gereksinimlerini taşra mahkemeleri karşılamıştır. Lakin taşradaki mahkemelerin çözemediği durumlar da söz konusu olmuştur.

⁵ Türk vardır ki iskeleden Divân-ı Âliye gelince kırk kişiye sormayınca Divânı bulamaz. Bu kande kaldı kim Divân yazıcıların evini bula. Bunların hâli budur ki evvelâ Divân-ı Âliye ki varurlar hükm-i şerîf emr olunur şâd olurlar. Sonra sora sora re’isü’l-küttâb hazretlerinin evini bulurlar. Dahî âdet-i kadimdür ki ol hükm isteyen Türk’ün eline barmak kadar bir kağıd virülür ve dirler ki “var imdi sen bu kâğıdı fulân mahallede fulân yazıcıya vir, ol senün hükmünü yazıvirür” dirler. Dahî ol derdmend eğer yayla yörüklerinden olub ömründe ne ekâbir ve ne bu asl şehri görmemiş ise vakt olur ki divânsuz günlerde iki gün gezer bulmaz, sonra konak yirin dahi yavi kılur, başına dürlü dürlü hâller gelür, ta cumartesi girü Divâna gelür, ol emr itdikleri kâtibi bulur. Kâtib dahi neylesün, ol dar yerde Türk ile oturup hükmünü yazmağa kabil değül. “Gel anda evde muradunuz üzerine yazıvireyim” der. Tekrar ol derdmend zâr u sergerdân gezer. Meğerki şerrir Türk ola nice kerre hükm-i şerîf çıkarmış ola ki iki üç günde hükmün ala. Mâ-bâkisi hükmünü alıncaya değin çok belâ çeker. Zira “el-garibü ke’l- a ‘mâ”dür, geze geze hükme virecek akçesin dahi ekleyler. Sonra hükmünü dahi bulsa akçesiz alıamaz, ah vah ile çıkar gider mazlumlardur. Hem ötede zulme uğramışdur, hem bunda gelüb işlerü bitmeyüb arkasındaki kepenek ve gayri esbabcuğun satar. Bkz. Yaşar Yücel, *Osmanlı Devlet Teşkilâtına Dair Kaynaklar/Kitâb-ı Müstetâb/Kitabu Mesâlihi’l-Müslimin ve Menâfi’i’l-Mü’minin / Hırzû’l-Mülûk*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s.127-128

Mesela XVII. ve XVIII. yüzyıllardaki meşhur asayişsizlik dönemlerinde örfi idarecilerin veya eşkıya çetelerinin baskılarına direnemeyen kadılar, davaları görmekten kaçınmakla birlikte doğrudan payitahta havale etmişlerdir. Dolayısıyla Divân-ı Hümâyûn'a başvuru yöntemlerinden birisi de kadı veya naip mektupları olmuştur. Böylece kadı mahkemeleri veya kadı/naip mektupları, taşrada ilk başvuru mercii olmalarının yanı sıra gerektiğinde şikâyetlerin Divân'a ulaşmasında aracı rol oynamışlardır (Tuğluca, 2020: 52).

1.2. Divân-ı Hümâyûn'da Şikâyetlerin Kaydedildiği Defterler

Bilindiği kadarıyla Osmanlı bürokrasisinde defter şeklinde kayıt tutma geleneği XV. yüzyıla kadar gelmektedir. Bu dönemde en eski örnek Halil İnalcık tarafından keşfedilen *Suret-i Defter-i Sancak-i Arnavid* adlı defterdir. Milâdî 1431-1432 tarihine denk gelen bu defterle birlikte ilerleyen zamanlarda Osmanlı bürokrasisine ait binleri geçkin mufassal, icmâl ve tımar-rûzname, muhasebe, mukataa, ahkâm ve daha nice defter serileri bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 19).

Tanzimat öncesi dönemde Osmanlı merkez teşkilâtına ait defterler iki ana seri halinde günümüze ulaşabilmiştir. Birincisi, devletin siyasî, idarî, hukukî vb. devleti ve kamuyu ilgilendiren her konuya dair hükümlerin kaleme alındığı Divân-ı Hümâyûn Defterleridir. İkincisi, sadece malî konularla ilgili defterlerin tutulduğu Bâb-ı Defter-i Defterleridir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 19). Ayrıca arazilerin kaydedildiği ve ilgili günlük işlemlerin yapıldığı Defterhâne-i Âmire Defterlerini de unutmamak gerekir.

Divân-ı Hümâyûn'da veya diğer sadrazam ve ordu divânlarında devlet ve kamu işlerinin görüşülmesi sonucunda alınan kararlar, Divân-ı Hümâyûn'a bağlı kalemler tarafından defterlere kaydedilmiştir. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür: Beylikçi veya divân kalemi, tahvil kalemi, ruûs kalemi ve âmedî kalemi. Bu kalemlerin hepsinin ayrı bürokratik amaçları bulunmaktadır. Beylikçi kalemi Divân'dan çıkan evrakların ilgili bürolara havale edilmesine bakıp, Divân'dan çıkan emir ve hükümlerin kaydını tutmuştur (Halaçoğlu, 2014: 22). Tahvil kaleminde vilâyet kadıları ile vezir, eyâlet valileri, sancak valilerinin tayin beratlarıyla, tımar ve zeamet kayıtları mevcuttur (Uzunçarşılı, 2020: 43). Ruûs kaleminde vezir, vali ve tımar sahipleri haricinde devlet hizmetinde bulunan görevlilerin tayin beratlarıyla vazife tevcihlerine dair belgeler hazırlanmıştır. Âmedi kaleminde padişah'tan sadrazama giden mektup, telhis, takrir vs. yazışmalar kaleme alınmıştır (Halaçoğlu, 2014: 24).

Her birisinin ayrı bir görev ve amacı olan Divân-ı Hümâyûn kalemlerinde farklı defter serileri tutulmakla birlikte bu çalışmada, içerisinde kamuya ait şikâyetleri barındırdığı için beylikçi kaleminde tutulan Mühimme, Şikâyet ve Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri incelenmiştir.

1.2.1. Mühimme Defterleri

Divân-ı Hümâyûn toplantılarında müzakere edilen siyasî, içtimaî, malî, örfî, idarî ve adlî meselelere dair alınan kararların kaydını içeren Mühimme Defterleri, XVII. yüzyıla kadar devlet-toplum ilişkisini kavrayabilmek ve toplumun sunduğu şikâyetlere verilen cezaların niteliği gibi hukukî konular açısından son derece önemlidir. 2017 yılında yayınlanan Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi'ne göre değişik seriler altında 424 Mühimme Defteri bulunmaktadır. Bu defterler 1553-1915 yılları arasını kapsamaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 22).

İçerik olarak bakıldığında Mühimme Defterleri, devletin merkez-taşra teşkilâtındaki idarî ve askerî organların yapısı ve bunların karşılıklı münasebetleri, devletin gayrimüslim halkı ile olan ilişkileri, imar, iskân ve diğer belediye hizmetleri, vakıfların sorunları ve bunların denetimi, halkın şikâyetleri ve orduda tutulan çeşitleri dolayısıyla da askerî tarih açısından son derece önemli bilgileri içerirler. Ancak XVII. yüzyılın ortalarından itibaren sadece devlet işleri ve kamuya ait meselelerle alakalı fermân ve hükümlerin kaydedilmeye başlanmasıyla, içerik yönünden de zayıflamış ve bir uzmanlaşmayı beraberinde getirmiştir (Günay, 2013: 13).

1.2.2. Şikâyet Defterleri

XVII. yüzyıl, Osmanlı tarihi için birçok bakımdan değişikliklerin meydana geldiği bir yüzyıl olmuştur. Bu değişimler toplum hayatında, toplum hayatına paralel olarak merkezi bürokraside de kendisini göstermiştir. XVI. asrın ikinci yarısından itibaren Anadolu'da yerel yöneticilerin ve eşkıyaların baskıları artmaya başlamış ve buna paralel olarak da merkeze ulaşan şikâyet dilekçeleri sayıca artış göstermiştir. Şikâyetlerin artması ile merkezi bürokrasinin uzmanlaşma ihtiyacı birleşince, 1649 yılında halkın şikâyetlerine cevap olarak verilen hüküm ve fermân suretlerinin kaydedildiği ayrı bir defter serisi ortaya çıkmıştır (Kütükoğlu, 2020: 519). *Âtik Şikâyet Defterleri* ya da sadece *Şikâyet Defterleri* olarak adlandırılan bu defter serileri, Mühimme Defterlerinden ayrı olarak tutulmuş ve şahsi anlaşmazlıklar, yöneticilerle ilgili şikâyetler, kadılar tarafından verilen karara ilişkin itirazlar, alacak-verecek münasebetleri, arazi anlaşmazlıkları, soygun gibi konuları ihtiva etmiştir (Günay, 2013: 15).

Şikâyet Defterleri iki kalem olarak tasnif edilmiştir. Birincisi, Divân Sicillerine kayıtlı Şikâyet Defterleri, ikincisi de Bâb-ı Âsafi'ye kayıtlı Şikâyet Defterleridir. Birinci kalem 1649-1837 tarihleri arasında toplam 213; ikinci kalem 1504-1819 tarihleri arasında toplam 38 defterden oluşmuştur (Gümrükçüoğlu, 2012: 178).

1.2.3. Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri

XVII. yüzyılla birlikte ihtisaslaşma yoluna giren Osmanlı merkezi bürokrasisi, XVIII. yüzyıla gelince de ihtisaslaşmaya devam etmiştir. Bu dönemde artan şikâyetlere daha hızlı bir şekilde cevap vermek isteyen bürokrasi, ayrı bir defter serisi tutmaya başlamıştır. *Ahkâm-ı Şikâyet* veya sadece *Ahkâm Defteri* olarak bilinen bu yeni defter serileri, taşradan merkeze ulaşan şikâyetlerin büyük bir artış göstermesi ve buna paralel olarak Divân bürokrasisinin daha hızlı hareket edebilmesi için Şikâyet Defterlerinden ayrı olarak şikâyetlerin geldikleri eyaletlere göre tasnif edilmesi sonucu Reisülküttap Ragıp Efendi tarafından 1742 yılında oluşturulmuştur. Bu defterler, Osmanlı idari taksimatına göre düzenlenmiş ve 16 ayrı eyâletten gelen şikâyetler kaydedilmiştir. Bunlar; Adana, Anadolu, Bosna, Cezayir ve Rakka, Diyarbakır, Erzurum, Halep, İstanbul, Karaman, Maraş, Mora, Özi ve Silistre, Rumeli, Sivas, Şam-ı Şerif ve Trabzon eyâletleridir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 22).

1.2.3.1. Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin Muhtevası ve Tarihi Önemi

Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinde, döneminde tutulan kişinin ve defterin türü belirtildikten sonra şikâyetler yazılmaya başlanmıştır. Bu şikâyetler, kronolojik bir sıraya tâbi tutulmuş ve ondalık sisteme göre kaydedilmiştir (Evâil, Evâsıt, Evâhir). Gelen şikâyetlerin fazlalığına göre tutulan kayıtların zaman aralıkları farklılık göstermiştir. Yani şikâyet sayısı çok olmayan, dolayısıyla bir defteri dolduracak kadar şikâyetleri bulunmayan eyâletlerin defterlerinde birden fazla senenin kayıtları bulunmaktadır (Günay, 2013: 18). Mesela; incelenen 1-3 Numaralı Sivas Ahkâm Defterleri, 1742-1749 yılları arasını kapsamaktadır.

Şehir tarihi açısından bakıldığında Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, araştırmacıları tatmin edebilecek kadar ayrıntılı bilgiler içermemektedir. Mahalle adları nadir olarak verilmiş, daha çok büyük idari birimler (sancak, kazâ ve nahiye) muhatap alınmıştır. Ancak Osmanlı toprak düzeni ile ilgilenen araştırmacılar için kıymetli olabilecek bilgileri barındırdığını da söylemek gerekir. Tımar ve arazi anlaşmazlıkları ile ilgili şikâyetlerde, şikâyete konu olan olay ve merkezin buna verdiği cevap belirtildikten sonra tımar veya arazinin dâhilinde bulunan köylerin tasarruf şekilleri, elde edilen ürünler ve alınan vergi oranları hakkında bilgiler verilmektedir.

Ahkâm Defterlerindeki şikâyetler teknik olarak birkaç kısımdan meydana gelmektedir. Şer’i veya örfî yöneticilere hitapta bulunulduktan sonra şikâyetçi olan kişi veya kişiler ve bunların hangi vasıta ile şikâyetlerini Divân’a ulaştırdıkları belirtilir. Osmanlı şikâyet yapısı içerisinde şikâyetlerin merkeze ulaştırılması için birden fazla seçenek bulunmaktadır: Divân huzuruna çıkmak, arz-ı hâl göndermek veya sunmak ve şer’i veya örfî yöneticiler vasıtasıyla şikâyetlerini Divân’a ulaştırmak. Mesela “*südde-i saâdetime gelüb...*” gibi bir kalıp ifadeyle şikâyetçi olan kişinin bizzat payitahta, Divân huzuruna gittiğini tespit etmek mümkündür. Ayrıca, bazı şikâyetlerde, şikâyetin başında ihtilafa konu olan olayı merkeze bir mektupla ileten örfî ve şer’î yöneticiler de tespit edilebilmektedir. Nitekim 1155 tarihinde yazılmış bir şikâyetle, Barak Bey ve Şadi Bey vakıflarında yaşanan evladiyet sorununu merkeze bir mektupla bildiren kişinin Amasya Kadısı olduğu görülmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 20/1). Bu ifadeler sayesinde Divân’a ulaşım yollarını tespit etmek mümkün olmakla birlikte halkın daha çok hangi vasıtayı tercih ettiğini de göreceli olarak saptamak mümkün olabilir. Bunların ardından şikâyetin konusu fazla detaya girilmeden anlatılır ve en sonunda Divân’ın bu şikâyete karşı verdiği cevap belirtilir. Şikâyetin yazımı bitirildikten sonra da sağ aşağı tarafa kâtibin ismi (her zaman yazılmış değildir), sol tarafa da ondalık sistemle hükmün yazıldığı tarih yazılır (Şimşir, 1994: 362).

Merkeze yapılan şikâyetlere çözümler bulunduktan sonra bu çözümlerin uygulanmasına yönelik farklı yöntemlerin takip edildiği ve bunlarla alakalı farklı kalıp ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Mesela “*emr-i şerîfîm mucibince*”, “*vech-i meşrûh üzere*” vb. Kullanılan yöntemlere bakıldığında, ilk sırada, şikâyet konusu olayın kendi mahallinde görülmesi için gönderilen emir gelmektedir. Bunun için genellikle “*mahallinde şer’le görülmek için...*” gibi bir kalıp ifade kullanılmıştır. Ayrıca Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinde, bir olayın çözülmesine dair bürokrasinin diğer bileşenlerinden de faydalandığı görülmektedir. Bu duruma en çok tımar veya arazi anlaşmazlıkları ile ilgili şikâyetlerde karşılaşılacaktır. Nitekim arazi ile ilgili durumlarda merkezi bürokrasi tarafından ilgili iddialar Defterhâne-i Âmire’ye⁶ gönderilip, ilgili arazinin kaydının bulunması için defterlere bakıldığı ve bu defterlere göre hareket edilmesi gerektiği vurgulanır. Bunun için de “*Defterhâne-i Âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat oldukda...*” kalıp ifadesi kullanılır ve daha sonra tımar veya arazinin dâhilinde olan köylere dair istatistiki bilgiler verilir bunların “*muharrir*

⁶ Defterhâne-i Âmire, has, zeamet, tımar, vakıf, mülk gibi arazi türlerini tayin ve tescil eden ana defterlerin bulunduğu ve bu defterlerle günlük işlemlerin yapıldığı kalemdir. Bkz. Erhan Afyoncu, “Defterhâne”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Cilt.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s.100

kalemiyle tahrir” olunduğu belirtildikten sonra Defter Emîni’nin yönlendirmesi doğrultusunda hareket edilmesi ifade edilir.

Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin, Osmanlı içtimaî tarihi açısından mühim bir yeri vardır. Nitekim bu defterlerde, o dönemde yaşamış olan insanların hayatlarından kesitler bulmak söz konusudur ve yine bu defterler, bölgede yaşanan toplumsal ve ekonomik sorunlara karşı devletin getirdiği çözümleri içermesi dolayısıyla taşra-merkez ilişkisini anlamak açısından son derece önemli kaynaklardır. Buna ilave olarak Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, -nadir olmakla birlikte mahalle isimleri- kazâ, nahiye ve köy isimlerine oldukça sık rastlanılması ve köylerin hangi nahiyeye, nahiyelerin hangi kazâyâ bağlı olduklarını içermesi açısından idarî taksimatın güncel vaziyetinin tespit edilebilmesi için kullanılabilecek alternatif bir kaynak hüviyetindedir.

Bu defterler vakıf tarihi açısından da çok önemli birer kaynaktır. Osmanlı İmparatorluğu, yükümlü olduğu sosyal hizmetleri vakıflar aracılığıyla halkına ulaştırmıştır. Dolayısıyla imparatorluk coğrafyasında sayıları yüzlerce veya binlerce olan vakıflar, sosyal tarih açısından son derece önem arz etmektedirler. Bu bağlamda Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinde vakıflar hakkında ziyadesiyle bilgi içeren kayıtlar bulunmaktadır. Bu kayıtlardan vakıfların yaşadığı gündelik sorunlar tespit edilebilmekle birlikte, vakıfların hangi köy ya da nahiyede bulunduğu, o dönemde mütevellisinin kim olduğu, ilgili hükümde belirtilen vakfa ait arazilerin niteliği veya bizzat vakfın kendi kurumsal statüsünü tespit etmek mümkündür. Mesela, ilgili vakfın mütevellisi belirtilirken “*evladiyet ve meşrûtiyet üzere*” tabirinin kullanılması, vakfın Aile Vakfı, yani gelir veya görevlerinin kurucu vâkıf tarafından kendi soyundan gelenlere tevdi edilmiş olan vakıf olduğunun göstergesidir.

1.2.3.2. Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin Şekli Özellikleri ve Yazı Biçimi

Şikâyet Defterlerinin devamı niteliğinde olan Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin şekli özellikleri, kendisinden önceki defter türleri ile farklılıklar göstermektedir. Şikâyet Defterlerine göre daha dar ve uzun olan Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin dış kapakları ebru baskı tekniği ile yapılmıştır. Yine dış kapakta defterin nereye ait olduğu, kapsadığı tarihlerle dönemin sadrazamı ve reisülküttabının adı da bulunmaktadır.

Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinin yazı biçimi “*Divânî*” yazıdır. Divânî yazı, Osmanlı İmparatorluğu’nda devlet işlerinin görüşülüp karara varıldığı en üst mercii olan Divân-ı Hümayun’un yazı biçimidir. Bu yazı biçiminin İstanbul’un fethinden sonra kullanılmaya başlandığı rivayet edilir (Kütükoğlu, 2018: 61). Ancak Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinde kullanılan yazının tam olarak divânî yazı olmayıp “*kırma-divânî*” olduğu belirtilmektedir. Bu

yazının özelliği, hızlı yazma endişesinden dolayı noktaların konulmamasıdır (Gökbilgin, 1992: 46). Dolayısıyla bu yazının okunması, normal divânî yazıya göre çok daha güçtür.

1.2.3.3. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri

16 eyâlet adına tutulan Ahkâm Defterlerinden Sivas Eyâleti Ahkâm Defterleri, 36 defterden oluşmakta olup, 1742-1908 yılları arasını kapsamaktadır. Bu defterlerde Sivas Eyâleti'ne bağlı olarak Amasya, Karahisar-ı Şarkî, Tokat sancakları ile Amasya, Gümüşhacıköy, Köprü, Lâdik, Mecitözü, Havza, Merzifon, Alucra, Hamidiye, Karahisar-ı Şarkî, Koyulhisar, Suşehri, Aziziye, Bünyan-ı Hamid, Darende, Divriği, Gürün, Hafik, Kangal, Tonus, Yıldızeli, Zara, Erbaa, Tokat ve Zile kazâlarına dair hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 40).

Tablo 3. Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri Listesi⁷

Defter Numarası	Hicrî Tarih	Milâdî Tarih	Sayfa Adedi
1	C.1155-C.1157	1742-1744	290
2	C.1157-M.1160	1744-1747	476
3	M.1160-S.1163	1747-1750	380
4	S.1163-M.1166	1750-1752	297
5	M.1166-N.1166	1752-1753	328
6	N.1168-Ra.1171	1753-1757	366
7	R.1171-R.1173	1757-1760	377
8	R.1173-S.1175	1760-1761	285
9	S.1175-Ra.1177	1761-1763	379
10	Ra.1177-Ra.1179	1763-1765	293
11	Ra.1179-M.1181	1765-1767	275
12	M.1181-M.1189	1767-1775	339
13	M.1189-Ş.1192	1775-1778	399
14	Ş.1192-Ra.1194	1778-1780	189
15	Ra.1194-B.1195	1780-1781	196
16	B.1195-Za.1197	1781-1783	251
17	Za.1197-Z.1200	1783-1786	397
18	Z.1200-R.1208	1786-1793	352
19	L.1209-C.1211	1795-1796	191
20	C.1211-C.1217	1796-1803	295
21	L.1217-Za.1219	1803-1805	191

⁷ Tablo için bkz. Kübra Dursun, “1 Numaralı Sivas Ahkâm Defterinde Yer Alan Vakıf Davalarının Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi”, *Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Tokat 2015, s.12

22	L.1219-Ş.1224	1805-1809	328
23	Ş.1224-C.1227	1809-1812	242
24	M.1228-M.1230	1813-1814	117
25	M.1230-Ş.1232	1814-1817	196
26	B.1232-R.1235	1817-1820	253
27	R.1235-B.1237	1820-1822	287
28	B.1237-Ş.1241	1822-1826	290
29	Za.1241-R.1246	1826-1830	294
30	Ra.1246-S.1250	1830-1834	299
31	S.1250-Ra.1252	1834-1836	199
32	Ra.1252-Ş.1258	1836-1842	296
33	Ş.1258-M.1264	1842-1847	188
34	M.1264-Z.1270	1847-1854	191
35	M.1271-C.1280	1854-1863	199
36	C.1280-L.1326	1863-1908	199

Sivas Eyâleti'ne dair 36 defter bulunmakla birlikte bu defterler 10.125 sayfadan oluşmaktadır. Ayrıca bu defterler toplam 39.000 şikâyet kaydını ihtiva etmektedir (Cevger ve Kurt, 2019: 151).

1.3. İncelenen Defterlerin Tanıtımı ve Amasya Kazâsı'na Dair Şikâyetlerin Konularına Göre Tasnif Edilmesi

Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nde bulunan Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri içerisinde Sivas Eyâleti'ne ait 36 defter bulunmaktadır. Üzerinde çalışılan ilk üç defter, A. DVNS. AHK. SS.d. koduyla kaydedilip sırasıyla 0001, 0002 ve 0003 numaralarıyla arşivlerde kayıtlıdır. Bu defterlerin üçü de ciltli ve ebru desenlidir. Üç defterin sayfa adetleri birbirlerinden farklı olmakla birlikte, birinci defter 290, ikinci defter 476 ve üçüncü defter de 380 sayfadır. Ayrıca birinci defter 48x18, ikinci defter 43x15 ve üçüncü defter 49x18 ebatlıdır. Buna ilaveten ikinci defterde, diğer iki defterde görülmeyen bir husus söz konusudur. Bahsi geçen defterde sayfa numarası verilirken 209. sayfadan 300. sayfaya bir atlama yapıldığı görülmektedir.

1-3 numaralı defterlerde Amasya Kazâsı ile ilgili 411 şikâyet bulunmaktadır. Amasya Kazâsı ile ilgili şikâyetler Cemâziye'l-âhir 1155 (Ağustos 1742) tarihiyle başlamakta, Zilhicce 1162 (Kasım/Aralık 1749) tarihiyle sona ermektedir. Bu şikâyetlerin aylara ve yıllara göre dağılımı Tablo 4.'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Şikâyetlerin Aylara ve Yıllara Göre Taksimatı

Aylar	1155	1156	1157	1158	1159	1160	1161	1162	Toplam
M.	-	6	3	7	3	4	11	4	38
S.	-	8	5	6	5	6	6	4	40
Ra.	-	4	6	6	7	6	4	1	34
R.	-	13	6	6	5	10	6	4	50
Ca.	-	11	3	2	3	5	6	4	34
C.	7	10	2	5	1	2	2	5	34
B.	5	5	3	7	4	2	5	9	40
Ş.	8	3	5	4	-	4	5	7	36
N.	3	-	2	4	1	-	-	3	13
L.	3	2	7	1	2	3	1	1	20
Za.	12	10	5	3	3	1	5	5	44
Z.	7	4	-	10	-	1	-	5	27
Toplam	45	76	47	61	34	44	51	52	410

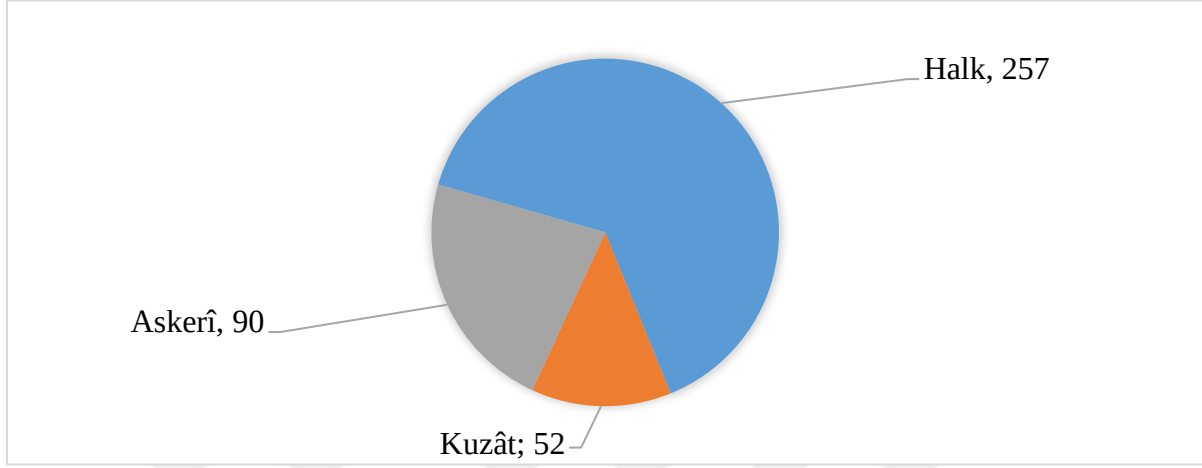
İncelenen defterlerde toplam 411 şikâyet bulunmasına rağmen iki şikâyet tarihinde hiç veya tam olarak belirtilmemiştir. Bu şikâyetlerden ilki, 1.defterde bulunan 195/6 no'lu şikâyet olup hiçbir tarih bilgisi yazılmamışken, 2. defterde bulunan 7/5 no'lu şikâyetinde sadece 1157 yılı yazılmış olup herhangi bir ay belirtilmemiştir.

Tablo.4'e göre, 410 şikâyetin %18,53ü 1156 yılına ait gözükmemektedir. Onun ardından sırasıyla %14,87lik oranla 1158 yılı takip etmektedir. Aylara göre incelediğinde en fazla şikâyet Rebîü'l-âhır ayına ait olup, 50 şikâyet içermesiyle %12,19luk bir yer kaplamaktadır. Onun hemen ardından da Zilkâde ayı gelmektedir. Bu aya ait toplam 44 şikâyet bulunmakla birlikte genel sayıya oranı %10,73tür. En az şikâyet barındıran ay da Ramazân ayıdır. Bu ayda toplam 13 şikâyet bulunmakla birlikte genel sayıya oranı sadece %3,17dir. Ayrıca, Ramazân ayında merkeze yazılan şikâyetlerin içeriklerine bakıldığında genellikle vakıf sorunları gözükmemekte olup, eşkıyalığa dair sadece bir şikâyet yazılmıştır. Yani yedi sene içerisinde Amasya'da Ramazân aylarında olan eşkıyalık sayısı yok denecek kadar azdır.

İncelenen 411 şikâyet içerisinde tespit edilebilen şikâyetçi sayısı toplam 399'dur. Bu şikâyetçilerin %64,41i halk; %13,03si kuzât; %22,55i askerî kesiminden olup, geri kalan 12 şikâyetinde şikâyetçiler tam olarak tespit edilememiştir. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, tespit edilen şikâyetçilerin cinsiyet ayrımı yapıldığında 399 şikâyetçinin 35'i kadın, geriye kalan 364'ü erkektir. Dini inançlarına göre ayrım yapıldığında, 12 zimmî şikâyetçiye karşılık geriye

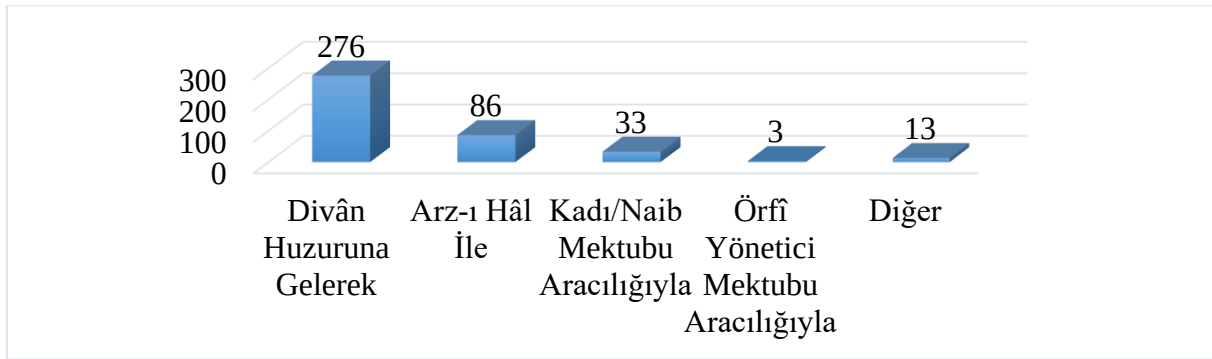
kalan 387 şikâyetçi Müslüman olup, Müslüman şikâyetçilerin 36'sı da seyyidlerden oluşmaktadır.

Şekil 1. Şikâyetçilerin Sosyal Statüleri

Amasya Kazâsı'na dair 411 şikâyetten 409'unda hangi vasıtanın kullanıldığı tespit edilebilmiştir. Şekil 2.'ye göre, %67.48 lik oranla en çok kullanılan vasıtanın Divân huzuruna çıkmak, onun hemen ardından da %21.02 lik oranla arz-ı hâl göndermek olduğu tespit edilmiş olup, diğer başvuru şekillerine dair veriler de Şekil 2.'de gösterilmiştir. Tüm bu verilere ilaveten yapılan başvuruların 253'ü bireysel başvuru, 107'si toplu başvuru şeklinde gerçekleşmiştir.

Şekil 2. Şikâyetlerin Divân'a Ulaşım Kanalları

Amasya Kazâsı'na dair şikâyetler sekiz ana başlık halinde tasnif edilmiştir. Bu sekiz ana başlığın içerisinde alt başlıklar olmakla birlikte her birisi ilgili bölümlerde gösterilip incelenmiştir. Konuların tasnifi Tablo.5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı

KONU	ŞİKÂYET SAYISI	YÜZDE
Vakıf	128	%31,14
Tımar ve Arazi Anlaşmazlıkları	69	%16,78
Vergi	42	%10,21
Alacak-Verecek	45	%10,94
Eşkıyalık ve Asayiş Bozan Diğer Eylemler	70	%17,03
Miras	32	%7,78
Nakil ve İskân	4	%0,97
Diğer	21	%5,10
Toplam	411	%100

Tablo 5.'te görüldüğü üzere 411 şikâyet içerisinde en çok vakıflarla ilgili şikâyet bulunmaktadır. Vakıflarla ilgili şikâyetlerden sonra eşkıyalık ve asayiş bozan diğer eylemler ve tımar ve arazi anlaşmazlıkları ile ilgili şikâyetler çoğunluğu oluşturmaktadır.

II. BÖLÜM

2. AMASYA KAZÂSÎ'NA DAİR ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Vakıflarla İlgili Meseleler

Sözlükte “durmak, alıkoymak” anlamlarına gelen vakıf kelimesi, hukuki bir terim olarak bir malın, sahibi tarafından Allah rızası için dinî, hayrî ve içtimaî bir gayeye ebediyen tahsis edilmesi anlamına gelmektedir (Günay, 2012: 475). İslâm mezhepleri arasında hukuki açıdan farklı tanımlamalara maruz kalan vakfın, yine İslâm mezhepleri arasında farklı adlandırmalara da maruz kaldığı görülmektedir. Şâfiîler vakıf; Mâlikîler habs; ilk dönem Hanefî hukukçuları habs, daha sonrakiler vakıf; Şia’dan Caferiyye ekolü habs ve vakıf terimlerini birlikte kullanmışlardır (Akgündüz, 2017: 85). Rivayetlere göre İslâmiyet’te ilk vakıf Hz. Peygamber döneminde kurulmuştur. Peygamberden sonra ashaptan vakıf kuran ilk kişi Hz. Ömer olmuştur (Berki, 1962: 10-11).

Vakıf müessesesinin temel amacı Allah rızası için hayır işleme içgüdüsüdür. Vakıf kurucuları genellikle bu amaç doğrultusunda vakıflarını ihdas etmişler ve toplumda ihtiyaç sahibi olanlara ulaşmayı hedeflemişlerdir. İslâm kültüründe çok önemli bir yeri olan vakıf kurumu, dönemin devletleri tarafından yerine getirilmesi beklenen hizmetleri halka ulaştırmıştır. Cami, medrese, külliye, han, kervansaray, hastane yapımında; ülkede eğitimin sürdürülmesinde; şehircilik, bayındırlık, sosyal yardım, sosyal güvenlik ve benzeri hizmetlerin halka ulaştırılması vakıflar aracılığıyla gerçekleşmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu’nda bazı müesseselerde olduğu gibi vakıf müessesesinde de birtakım olumsuz gelişmeler yaşanmış ve bir gerileme söz konusu olmuştur. Bu gerileme vakıf hukuku ve uygulamalarındaki bozulmalar ile vakıfların yönetiminde görülen usulsüzlüklerden kaynaklanmıştır. Bu gerilemenin temel sebeplerini şu şekilde sıralamak mümkündür: Mirî arazilerin vakıf haline getirilmesi, Aile Vakıflarının yaygınlaşması, vakıf malların gayrimenkul olma şartının kalkması, mukataa, icâreteyn ve gedik sistemlerinin suiistimali (Alkan, 2007: 70).

Mirî arazilerin vakıf haline getirilmesi, devletin gelirlerine vurulan sekte olması hasebiyle son derece önemlidir. Koçi Bey’e göre 17. yüzyılda bu vakıflar, mirî hazineyi tehdit edebilecek bir boyuta ulaşmıştır (Alkan, 2007: 72-73). Köprülü’ye göre, tımar erbabına tahsis edilen bu toprakların vakıflaştırılması, memleket için büyük bir zayıflama sebebi olmuştur (Köprülü, 2005: 330).

Osmanlı Devleti'nde vakıf müessesesinin bozulmasındaki sebeplerden birisi de vakıf mallarının gayrimenkul olma zorunluluğunun kaldırılmasıdır. İslâm hukukunun ilk oluşum dönemlerinde menkul mallar vakfedilmemiştir, ancak daha sonra İmam Züfer'in bu konudaki görüşüyle birlikte menkul malların da vakfedilme süreci başlamıştır. Osmanlı tarihi içerisinde de bu konuda ulema arasında birtakım tartışmalar sürmüştür. XVI. yüzyılın ortalarına gelindiğinde para vakıflarının sayısındaki artış, bu konuyu tekrar gündeme getirmiş ve Ebussuûd Efendi'nin görüşü esas alınarak para vakıflarına meşruiyet sağlanmıştır (Alkan, 2007: 76).

Vakıflarla ilgili gerileme sadece hukuki boyutta değil, aynı zamanda yönetim açısından da söz konusudur. Vakıfların yönetiminde görülen usulsüzlükler şikâyet dilekçelerine konu olmuş ve mütevellisinden en düşük kademedeki çalışanına kadar tüm vakıf personellerinin yaptığı usulsüzlükler, gerilemenin nedenleri arasında sayılmıştır.

Vakıflarla ilgili meseleler, Ahkâm Defterlerine de yansımıştır. İncelenen 411 şikâyetten 128'i vakıflara ait meseleler olup, birçok konuyu ihtiva etmektedir. Tespit edilen şikâyetlerin konularına göre tasnifi Tablo 6.'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Vakıflarla İlgili Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı

KONU	SAYI	YÜZDE
Vakıf Gelirlerine Müdahale	51	%39,84
Vakıf Görevleriyle İlgili Meseleler	29	%22,65
Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	12	%9,37
Vakıf Personeliyle İlgili Konular	20	%15,62
Evladiyet Sorunu	6	%4,68
Vakıf Mallarıyla İlgili Şikâyetler	8	%6,25
Vakıf Hissesinin Sahibinin Araştırılması	2	%1,56
TOPLAM	128	%100

Tablo 6.'ya göre, vakıflarla ilgili şikâyetlerin büyük çoğunluğunu vakıf gelirlerine müdahale hususu teşkil etmiştir. Vakıfların gerek arazilere sahip olması gerekse farklı gelir kalemlerine sahip bulunması, bu konu hakkındaki şikâyetlerin sayıca fazla olmasının sebebi olarak gösterilebilir.

Gelirlere müdahale hususundan hemen sonra da vakıf görevleri ve personelleri ile ilgili şikâyetler çoğunluğu oluşturmaktadır. Bilindiği üzere XVIII. yüzyıl, Osmanlı

İmparatorluğu'nun her açıdan zayıfladığı bir dönem olmuştur. Nitekim bu zayıflama vakıf müessesesinde de kendisini göstermiş ve vakıflarda yaşanan usulsüzlükler bir hayli artmıştır.

İncelenen defterler özelinde ilgili dönemde Amasya Kazâsı'nda toplam 43 vakıf tespit edilmiştir. Tespit edilen bu vakıfların 23'ü Aile Vakfı'dır ve toplam vakıf sayısının %53,48ini teşkil eder. Bu vakıfların gelirleri veya idareleri kurucu vâkıfın nesline vakfedilmiştir. Geriye kalan 20 vakfın Aile Vakfı olup olmadığına dair kayıtlarda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ayrıca tespit edilen 43 vakfın 26'sı kazâ merkezinde, 17'si kazâyâ bağlı muhtelif nahiye veya köylerde bulunmaktadır. Tespit edilen vakıfların isimleri, bulundukları bölge ve statüleriyle ilgili bilgiler Tablo.7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. 1742-1749 Yılları Arasında Tespit Edilen Amasya Vakıfları

İsim	Bulunduğu Bölge	Statü
Yakup Paşa Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Mustafa Beg Hamamı	Amasya	-
Şadi Beg ve Barak Beg Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Ali Beg oğlu Mustafa Beg Medresesi	Hakala Karyesi	-
Mehmet Çavuş Han Vakfı	Amasya	-
Yörgüç Paşa Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Yakut Paşa Vakfı	Yağlıbasan Karyesi	-
Şeyh Saadeddin Zaviyesi	Ezinepazar Nahiyesi	Aile Vakfı
Şeyh Hasan Karamancık Zaviyesi	Amasya	Aile Vakfı
Şeyh Sadi Zaviyesi	Amasya	-
Şeyh Bayazid Zaviyesi	Ezinepazar Nahiyesi	Aile Vakfı
Hevace Sultan Zaviyesi	Amasya	-
Torumtay Vakfı	Amasya	-
Devlet Hatun Vakfı	Merzifon	-
Firuz ve Hüseyin Ağa Vakıfları	Amasya	-
Seyyid Kubad ve Seyyid Hüsameddin Vakıfları	Amasya	-
Sultan Alaeddin Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Human Bey Vakfı	Argoma Nahiyesi	Aile Vakfı
Sultan Bayazid Han Vakfı	Amasya	-
Hızır Paşa Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Selamet Hatun Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Abdurrahman Muslu Vakfı	Amasya	-
Seyyid Yahya Zaviyesi	Hakala Karyesi	Aile Vakfı
Ethem Medresesi Vakfı	Divanluca Karyesi	-
Pervane Beg Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Rıdvan Mehmet Paşa Vakfı	Amasya	Aile Vakfı

Çırayan Hatun Vakfı	Amasya	-
Şeyh İlik Zaviyesi	Geldigelen Nahiyesi	-
Ehli Hatun Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Mehmet Paşa Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Hevace Mahmud Vakfı	Hakala Karyesi	-
Şeyh Sofu Zaviyesi	Amasya	Aile Vakfı
Şeyh Pir İlyas Türbesi Vakfı	Amasya	-
Mevlana Şerefeddin Hamza Ağa Türbesi Vakfı	Merdhor Karyesi	Aile Vakfı
Hevace Beg Vakfı	Varay Köyü	Aile Vakfı
Kasr-ı Cedid ve Solak Otası Vakıfları	-	-
Şeyh Ahmet Dede Vakfı	Gedegra Nahiyesi	Aile Vakfı
Hacı Şah Vakfı	Aştakul Nahiyesi	Aile Vakfı
Oruç Beg Vakfı	Amasya	-
Hacı Torur Vakfı (?)	Geldigelen Nahiyesi	Aile Vakfı
Sinan Paşa Vakfı	Amasya	Aile Vakfı
Mustafa Beg İbn El-Hac Mirza Beg Vakfı	Kuşçu Karyesi	Aile Vakfı
Ayas Ağa Vakfı	Amasya	-
TOPLAM	43	23

2.1.1. Vakıf Gelirlerine Müdahale

Vakıflarla ilgili tespit edilen 128 şikâyetin büyük çoğunluğu vakıf gelirlerine müdahale ile ilgilidir. %39.84'lük orana sahip vakıf gelirlerine müdahale hususu, kendi içerisinde de 7 farklı konuya ayrılmıştır. Bunlar, vakıf gelirlerine ne şekilde müdahale edildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Bu şikâyetlerin 32'si vakfa ait arazi gelirlerine müdahale, 5'i vakfa ait paranın zimmete geçirilmesi, 5'i alacak-verecek, 3'ü vakfa ait kiranın ödenmemesi, 2'si vâkıf evlatlarının vakıf gelirlerine müdahalesi, 2'si vakıftan haraç istenmesi ve 2'si vakıftan fazla mal alınmasıyla ilgilidir.

İncelenen şikâyetlerden anlaşıldığı kadarıyla Amasya'da bulunan vakıflara ait pek çok arazi bulunmaktadır. Vakıflar, bu arazilerin genellikle malikâne kısımlarına veya malikâne kısmının bazı hisselerine sahip olmakla birlikte müdahalelerin, arazinin divânî kısmına sahip kişiler, dışarıdan kişiler ve bazen de vakfın kendi personeli tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Mesela; Ekim 1742 tarihli şikâyetinde, Yörgüç Paşa Vakfı'na ait Bergoma Köyü'nün gelirlerine, başka köyün sipahileri tarafından müdahalede bulunduğu bildirilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 28/1). Bir başka şikâyetinde de Akdağ Nahiyesi'nde bulunan Seyyid Yahya Zaviyesi'ne ait olan araziye, aynı arazinin divânî kısmına sahip olanlar tarafından

müdahale edildiği, zaviyenin zaviyedarı tarafından bildirilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 168/2).

Vakıflara ait arazilere müdahale hususuna bir başka örnek, vakfın hissedarı olduğu malikâne toprağına diğer hissedar tarafından müdahale edilmesidir. Mart/Nisan 1746 tarihinde yazılan şikâyeteye göre; Argoma Nahiyesi'ne bağlı Merdhor Köyü'nün malikânesinin 16 hissesinden 5'i Şerefeddin Hamza Ağa Türbesi'ne ait olup, geriye kalan hisse Rumeli Müftüsü'nündür. Müftü kendi hissesiyle yetinmeyerek türbeye ait hisseye de müdahalede bulunmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 361/1).

Vakıf gelirlerine vakıf personellerinin yaptığı müdahaleler de söz konusudur. Vakıf personellerinin bağlı bulundukları vakfa ait gelirlere müdahalesinin sebebi, maaşlarını yeterli bulmamaları olarak gösterilebilir. Bu bağlamda Ocak/Şubat 1749 yılında yazılan bir şikâyeteye göre; Şeyh Pir İlyas Vakfı'nın görevlileri, aldıkları maaşlarla yetinmeyerek vakfa ait toprakların gelirlerine müdahale etmişlerdir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 253/1).

Vakıf gelirlerinin zimmete geçirilmesi, genellikle vakfa ait gelirlerden sorumlu olan mütevelliler tarafından gerçekleştirilmiştir. Onlar, bulundukları konumun verdiği avantajla bu suiistimali kolaylıkla yapabilmişlerdir. Mesela; Mustafa Bey Hamamı'nın kirasını almakla yükümlü olan Hızır Paşa evladından Mehmet adlı kişi, alması gereken bu gelirin kendisine teslim edilmediğini ve vakfın mütevellisi tarafından zimmete geçirildiğini bildirmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 4/1). Aynı minvalde bir başka hadise de Nisan/Mayıs 1744 tarihinde yazılmış bir şikâyeteye ifade edilmiştir. Buna göre; Yakup Paşa Vakfı'nın mütevellî kaymakamı olan Ali adlı kişi, vakfın 1740 ile 1743 yılları arasındaki gelirlerini zimmetine geçirmiştir. Vakıf mütevellisi bu paraları Ali'den almaya çalışmışsa da Ali'nin sürekli yer değiştirmesi işleri zorlaştırdığı için merkezden yardım talebinde bulunmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 260/2).

Vakıf mütevellilerinin yaptığı diğer zimmete geçirme olayı, vakfın tamiri için temin edilen paranın zimmete geçirilmesidir. Mesela; depremde zarar gören Hacı Halil Paşa Medresesi'nin tamiri için harcanacak olan para, vakfın mütevellileri tarafından zimmete geçirilmiştir. Durumun bildirilmesi üzerine mütevellilerin görevlerinden alınması emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 366/2).

Vakıf alacak-verecek konusu, vakıftan alınan borcun ödenmemesi veya para bulunmadığı sırada vakıf adına lazım olan masrafı kendi cebinden karşılayıp daha sonra vakıftan talep etme gibi hususları içermektedir. Nitekim Temmuz/Ağustos 1743 tarihinde

yazılan şikâyeteye göre; Hüseyin Ağa ve Firuz Ağa Vakıflarının mütevellisi olan İbrahim, vakıfta para olmadığından dolayı vakfın tamiri için gereken meblağı kendi cebinden karşılamıştır. İbrahim, verdiği paranın yarısını daha sonra vakıftan almışsa da geri kalanını alamadan ölmüş ve oğlu Ömer, babasının yerine müteveli olan Hasan'dan bu parayı istemiştir. Ancak Ömer de bu parayı almayı başaramamıştır. Paranın Ömer'e iade edilmesi Divân tarafından emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 175/2). Temmuz/Ağustos 1745 tarihinde yazılan başka bir şikâyeteye göre; Sultan Bayazid Vakfı'ndan 500 kuruş borç alınmasına rağmen geri ödeme yapılmamıştır. Vakıftan alınan paranın geri ödenmesi istenmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 168/2).

Vakıf gelirlerine müdahale hususu, vakfa ait kiralara ödenmemesi suretiyle de gerçekleşmiştir. İncelenen yedi yıllık süreçte bu konuyla alakalı toplam üç şikâyet tespit edilebilmiştir. Mayıs/Haziran 1743 yılında yazılan şikâyeteye göre; Yörgüç Paşa Vakfı'na ait caminin civarında bulunan bostan ve evlerin kirası vakfa ait iken, buraların kiracıları olan kişiler kirayı ödememişlerdir. Şikâyet üzerine kiracılardan kira bedelinin alınması yönünde emir gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 140/1). Aynı minvalde gerçekleşen diğer bir hadise, Sultan Alaeddin Vakfı'nda yaşanmıştır. Buna göre; Sultan Alaeddin Vakfı'na ait kira ücretlerinin ödenmemesi şikâyet konusu olmuş ve kiracıların, kira bedellerini ödemeleri emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 219/3). Bu hususla alakalı Ağustos/Eylül 1749 tarihinde yazılan başka bir şikâyetinde de Mehmet Paşa Vakfı'nın icâreteyn⁸ usulü ile kiraya verilen binasının kira ücretinin ödenmemesi şikâyet konusu olmuştur. Yine diğer örneklerde olduğu gibi kiracılardan kira bedelinin alınması belirtilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 330/2).

Vakıf gelirlerine müdahale, sadece dışarıdan yabancı kişilerin veya vakıfta çalışan personel tarafından gerçekleşmemiştir. Bu sayılanlara ilaveten vâkıf evlatlarının veya vâkıf evlatlığı iddiasında bulunanların müdahaleleri de söz konusu olmuştur. Şubat/Mart 1744 tarihinde yazılan şikâyeteye göre; Geldigelen Nahiyesi'nde bulunan Şeyh İlik Zaviyesi'nin gelirlerinin zaviyedar ve mütevelliler tarafından alınması gerekirken, İbrahim adlı şahıs vâkıf evlatlığı iddiasıyla ortaya çıkarak vakfa ait gelirleri gasp etmiştir. Şikâyet üzerine vakfa dair kayıtlara bakılmış ve İbrahim'in, bahsi geçen vakıfla hiçbir ilgisinin olmadığı tespit edilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 239/2). Bu şikâyetten tam bir ay sonra yazılan başka bir

⁸ Çift kira sistemi olarak geçen icâreteyn, vakfın yöneticisi tarafından iki taksit (icâre-i muaccele ve icâre-i müeccele) şeklinde kiraya verilme usulüdür. Bkz. Ziya Kazıcı, *Osmanlı'da Vakıf Medeniyeti*, Kayıhan Yayınları, İstanbul 2020, s.133

şikâyeteye göre de Amasya’da bulunup ismi belirtilmeyen vakfin mütevellisi olan Sıdika Hatun, vakfin gelirlerinin birinci dereceden vâkıf evladına vakfedildiğini, ancak ikinci dereceden vâkıf evlatlarının, vakfin gelirlerine müdahale ettiğinden şikâyetçi olmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 250/2). İkinci dereceden vâkıf evlatlarının yaptıkları müdahalelere bir diğer örnek de Mayıs/Haziran 1746 tarihinde yazılan şikâyetinde tespit edilmiştir. Varay Köyü’nde bulunan Hevace Bey Vakfı’nın gelirleri birinci dereceden vâkıf evladına vakfedilmişken, ikinci dereceden vâkıf evlatları ortaya çıkıp vakfin gelirine müdahale etmişlerdir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 387/2).

İncelenen dönemde vakıftan haraç kesilmesi gibi hadiseler de meydana gelmiştir. Ekim/Kasım 1742 tarihinde yazılan şikâyeteye göre; Ezinepazar Nahiyesi’nde bulunan Şeyh Saadeddin Zaviyesi’nin zaviyedarları, üzerlerine düşen görevleri yaptıkları ve üzerlerine düşen vergileri ödedikleri halde Amasya Sancağı mutasarrıflarının “*zaviye teftişi*” adıyla vakıftan haraç istediklerinden ve buna ilave olarak da türlü zulümlerinden şikâyetçi olmuşlardır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 43/3). Tam iki ay sonra yazılan diğer bir şikâyetinde de sancak mutasarrıflarının aynı nahiyede bulunan Şeyh Bayazid Zaviyesi’nden yine aynı bahane ile haraç istedikleri belirtilmiştir. Divân, sancak mutasarrıflarının müdahalelerine mani olunmasını istemiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 57/2).

2.1.2. Vakıf Görevleriyle İlgili Meseleler

Vakıflarla ilgili şikâyetler arasında çoğunlukta olan ikinci husus, vakıf görevleriyle ilgili olan meselelerdir. Bu konuyla alakalı 29 şikâyet tespit edilmiş olup, kendi içinde alt başlıklara ayrılmıştır. Bu şikâyetlerin 22’si vakıf tevliyetine müdahale hususunu ihtiva etmiş olup, geriye kalan 7 şikâyet daha özel konuları içermektedir. Bunlar; vakıf görevini zorla ele geçirme, tevliyetin dışarıdan bir kimseye iltizam olarak verilmesi, vakıf görevine müdahale, vakıf görevlerinin aynı maaşla tevcih edilmemesi ve en son olarak tevliyetin el değiştirmesidir.

Vakıf tevliyetine müdahale hususu, müdahale eden kişiler açısından farklılıklar barındırmaktadır. Kimi şikâyetinde tevliyete müdahale eden kişilerin vakıfla alakası olmadığı görülmekle birlikte kimi şikâyetinde de vâkıf evladından olanlar müdahalede bulunmuştur. Ağustos 1742 tarihli bir şikâyetinde Şadi Bey ve Barak Bey vakıflarının mütevellisi olan Ebubekir adlı kişi, şehrin ileri gelenlerinden Süleyman ve Abdullah adlı kişilerin kendi tevliyetine müdahale ettiklerini bildirmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 11/3).

Vakıf tevliyetinin belli bir zümreye tahsis edilmesine rağmen bu zümreden olmayan kimselerin müdahale etmesi de rastlanılan hadiselerdendir. Mesela; Kasım/Aralık 1744

tarihinde yazılan bir şikâyetle Sultan Alaeddin'in bina eylediği Mevlevihane'nin tevliyeti derviş taifesine tahsis edildiği halde bazı kişilerin vâkıf evlatlığı iddiasıyla ortaya çıkarak tevliyete müdahale ettiği anlaşılmaktadır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 36/1).

Vakfa dair herhangi bir görevin zorla ele geçirildiği durumlar da yaşanmıştır. Bu usulsüzlükleri gerçekleştiren kişiler, vakıf mütevellileri ve dışarıdan bazı kimselerdir. Mesela; Amasya'da Yakup Paşa Vakfı'nın mütevellisi Ali Halife adlı kişi, kayyumluk ve hizmetçilik görevlerini kendi üzerine geçirmiştir. Bölgede soruşturma yapılarak durum hakkında Divân'ın bilgilendirilmesi istenmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 70/5). Nisan/Mayıs 1749'da yazılan bir şikâyetle de olayın öznesi müteveli değil dışarıdan bir kişidir. Buna göre; Amasya'da bulunan Ayas Ağa Vakfı'nın kitabet görevi bulunmazken dışarıdan Mehmet Emin adlı şahıs, bu görevi bir şekilde üzerine geçirmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 284/5).

İncelenen dönemde tespit edilen iki şikâyet, Osmanlı vakıf tarihi açısından son derece dikkat çekici bir hususu içermektedir. Bu şikâyetlere göre, tevliyeti ellerinde bulunduran kişiler, görevlerini dışarıdan kişilere iltizam olarak vermeyi tercih etmişlerdir. Ehli Hatun Vakfı'nın vâkıf evlatlarından Osman ve Emine, Ağustos/Eylül 1744 tarihinde yazılan iki şikâyetle de vakfın mütevellisi tarafından tevliyet görevini iltizam olarak başkalarına vermelerinden dolayı şikâyet edilmişlerdir. Divân, tevliyetin iltizam şeklinde dışarıdan kişilere verilmemesini kesin bir şekilde belirtmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 7/4-8/1).

Vakıf görevleriyle ilgili meselelerde tevliyetin kimde bulunması gerektiği de karşılaşılan hususlar arasındadır. Aralık/Ocak 1743/1744 tarihinde yazılan şikâyetle göre; Amasya'da bulunan Yakup Paşa Vakfı'nın tevliyeti birtakım kişilere tahsis edilmişken, tevliyetin asıl sahibinin vâkıf evladından olması gerektiği saptanmış ve tevliyetin, Ali adlı kişiden alınıp Ahmet'e verilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 217/3).

Vakıf görevleriyle ilgili usulsüzlüklere örnek olabilecek bir diğer husus da vakfa dair bir vazifenin farklı karşılıklarla birden fazla kişiye tahsis edilmesidir. Sadece bir defa karşılaşılan bu hadise, Şubat/Mart 1747 tarihinde yazılan şikâyetle belirtilmiş olup, Hızır Paşa Vakfı'nda meydana gelmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 13/5).

2.1.3. Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi

İncelenen dönemde vakıflara müdahale edilmesi, sadece kişiler tarafından değil, aynı zamanda vakıflar tarafından da gerçekleşmiştir. Vakıflar, gerek mütevellileri gerek sair görevlileri vasıtasıyla başka vakıfların arazilerine veya arazi gelirlerine müdahalede

bulunmuşlardır. Bu hususla alakalı şikâyet sayısı 12'dir. Bu tarz hadiselerde bir vakfın yetkilisi ortaya çıkarak belli bir arazinin, bağlı bulunduğu vakfa ait olduğunu iddia etmiş ve merkeze ulaşan şikâyet neticesinde yetkililer, mevzu bahis olan arazinin kayıtlarını inceleyerek arazinin, hangi vakfa veya kime ait olduğunu saptamaya çalışmışlardır. Anlaşmazlığa sebep olan arazinin hangi tarafa ait olduğu tespit edildikten sonra da kayıtlara göre hareket edilmesi için taşra yetkililerine emir gönderilmiştir.

Vakıflar arasında ortaya çıkan bu müdahaleler, bir kurum olarak vakıf tarafından değil vakıf yetkilileri veya personeli vasıtasıyla gerçekleşmiştir. Konuyla alakalı tespit edilen 12 şikâyetten anlaşıldığı kadarıyla bu müdahalelerin 9'u vakıf mütevellileri, biri vakfa ait mescidin müezzini, biri vakfa bağlı caminin imamı ve diğeri de dışarıdan bir kişinin belli bir vakıf adına hak iddia etmesi suretiyle gerçekleşmiştir. Amasya Kazâsı özelinde yaşanan bu tarz hadiselerden birisi Hüseyin Ağa Vakfı ile Torumtay Vakfı arasında yaşanmıştır. Aralık/Ocak 1742-1743 yılında yazılan şikâyete göre; Geldigelen Nahiyesi'nde bulunan Çavuş Etraki Köyü'nün sekiz hissesinden yedisi Hüseyin Ağa Vakfı'na ait iken, Torumtay Vakfı'nın mütevellisi, bu köyün yedi hissesinin bağlı bulunduğu vakfa ait olduğunu iddia etmiştir. Kayıtlar incelendikten sonra vaziyetin Hüseyin Ağa Vakfı lehinde olduğu anlaşılmış ve kayıtlara göre hareket edilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 64/1). Diğer bir hadisede müdahale eden kişi bir müezzindir. Amasya'da Pirinççi Mahallesi Mescidi'nin müezzini olan Ali, Akdağ Nahiyesi'ndeki bazı köylerin yedi hissesinden üçünün, bağlı bulunduğu mescidin müezzinlerine vakfedildiğini iddia etmiştir. Yapılan araştırmada Ali'nin iddiasının asılsız olduğu ve hak talebinde bulunduğu köy gelirleriyle bağlı olduğu vakfın hiçbir alakasının olmadığı tespit edilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 193/4).

2.1.4. Vakıf Personelleriyle İlgili Konular

İncelenen dönemde vakıflarla ilgili meselelerde vakıf personellerinin yol açtığı veya maruz kaldığı usulsüzlükler tespit edilmiştir. Bu hususla alakalı şikâyetlerin sayısı 20 olup, 6 alt başlığa ayrılmaktadır. Çoğunlukta olan konu, vakıf çalışanlarının maaşlarının ödenmemesidir. Diğer konular sırasıyla; vakıf personellerinin maaşlarına razı olmamaları, çalışanların görevlerini yapmamaları, müteveli de dâhil olmak üzere çalışanlara müdahale edilmesi ve müteveli tayinidir.

Vakıf çalışanlarının maaşlarını alamadıklarını belirten kayıtlarda şikâyet edilen kişiler genellikle vakıf mütevellileri olmuştur. Konuyla ilgili incelenen 11 şikâyette sadece bir kez müteveli kaymakamının şikâyet edildiği tespit edilmiştir. Mütevellilerin şikâyet edilme

sebepleri, vakıf çalışanlarına, hakları olan maaşları ödemeyip kendi zimmetlerine geçirmesi veya türlü bahaneler üreterek maaş ödemesinden kaçınmaları olmuştur. Hadiseler Divân'a iletildiğinde yapılan ilk şey, şikâyetçinin gerçekten vakıfta çalışan olup olmadığının tespit edilmesidir. Şikâyetçinin gerçekten vakıf çalışanı olduğu tescil edildikten sonra ödenmeyen maaşının ödenmesi genellikle gönderilen emirlerdendir. Bu minvalde yaşanan hadiselerden birisi Amasya Hızır Paşa Vakfı'nda gerçekleşmiştir. Haziran/Temmuz 1743 tarihinde yazılan şikâyeteye göre; Hızır Paşa Vakfı'nın helvacısı olan Ali bin Ahmet adlı kişi, vakfın mütevellisinden maaşını istemiş, ancak müteveli, maaşı vermemekle kalmayıp kendi zimmetine geçirmiştir. Konunun şikâyet edilmesi üzerine ilk önce kayıtlara bakılarak Ali bin Ahmet'in vakfın helvacısı olduğu tescil edilmiş ve daha sonra hizmeti karşılığında alması gereken maaşın kendisine ödenmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 166/1).

İncelenen belgelerde mütevellilerin şikâyet edilmesinin bir diğer sebebi, ödenecek meblağın hesaplanmasında kullanılan ölçü birimlerinde değişiklik yapmak istemeleridir. Mesela; Abdurrahman Muslu Vakfı'nın mütevellisi, vakfın cüzhanına Amasya kilesi ile değil, bundan daha düşük seviyede olan İstanbul kilesi ile ödeme yapmak istemiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 171/2).

Vakıf personelleri ile ilgili incelenen şikâyetlerde, şikâyet edilenler sadece vakfın yöneticileri değillerdir. Vakıf personelleri de yaptıkları usulsüzlükler ile şikâyet konusu olmuşlardır. Onlar aldıkları maaşlara razı olmayıp mütevellileri sürekli rahatsız etmelerinin yanı sıra bazı durumlarda görevlerinden de kaçmışlardır. Bu hususla alakalı 5 şikâyet tespit edilmiştir. Mesela; Seyyid Yahya Vakfı'nın hademeleri, görevlerini yerine getirmemelerine rağmen vakıftan zorla maaş almışlardır. Mütevellinin şikâyeti üzerine hademelerin uygunsuz hareketlerine mani olunması yönünde hüküm gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 189/1). Diğer bir hadise de Hüseyin Ağa Vakfı'nda yaşanmıştır. Mayıs/Haziran 1744 tarihinde yazılan şikâyeteye göre; vakfın câbileri⁹ almaları gereken maaşlarla yetinmeyerek mütevelliyi sürekli sıkıştırmışlardır. Mütevellinin şikâyeti üzerine câbilerin bu müdahalelerine son verilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 269/2). Bir yıl sonra yazılan başka bir şikâyetede de Hüseyin Ağa Vakfı'nda gerçekleşen bir hadise bahsedilmeye değerdir. Eylül/Ekim 1745 tarihinde yazılan bu şikâyeteye göre; vakfın câbisi Hasan, üzerine düşen görevi yapmadığı gibi yanına oğlunu ve eşkiyadan birkaç kişiyi alarak vakıftan 400 kuruş gibi büyük bir meblağı

⁹ Câbi, vakıf adına vakıf gelirlerini toplayan görevlidir. Mehmet İpşirli, "Câbî", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Cilt.6, İstanbul 1992, s.529

çalmıştır. Divân, çalınan paranın geri alınması için emir göndermiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 190/3).

Mütevellilerin ve çalışanların uygunsuz hareketlerinin yanı sıra vakıf çalışanlarına ve vakıf mütevellilerine dışarıdan bazı müdahalelerin gerçekleştiği de incelenen şikâyetlerde görülmektedir. Mesela; Helkis Mescidi'nde imam olan Seyyid Ahmet adlı kişi, Seyyid Ali'nin kendisi hakkında yalan yanlış iddialar ortaya attığından ve görevine müdahalede bulunduğundan şikâyetçi olmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 42/1). Haziran/Temmuz 1748 tarihli başka bir şikâyetinde de Seyyid Yahya Vakfı'nın mütevellisine dışarıdan müdahale edildiği belirtilmiştir. Vakfın mütevellisi olan Mehmet adlı kişi, örfi yönetici zümresinden birtakım kimselerin, kendisinden para gasp ettiğini şikâyet etmiştir. Yapılan müdahalenin engellenmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 197/5).

2.1.5. Evladiyet Sorunu

Vakıflar, kendi içlerinde niteliklerine göre farklı sınıflara ayrılmakla birlikte temelde üç kategoriye ayrılmaktadırlar. Bunlar; Hayrî Vakıflar, Aile Vakıfları ve Yarı-Aile Vakıflarıdır. Hayrî vakıflar, vakıf haline getirilen mülklerin gelirlerinin doğrudan kamuya tahsis edildiği vakıflardır. Bu vakıflarda kurucunun hiçbir menfaati yoktur (Yediyıldız, 2003: 14-15). Aile vakıfları, vakfın yönetiminin ve gelirlerinin, vakıf kurucusuna veya onun nesline tahsis edildiği vakıflardır. Bu tarz vakıflarda vâkıf, vakfiyede, vakıf gelirlerini kendi ölümünden sonra ailesine veya nesline tahsis etmiştir. Vakfın gelirleri, vâkıfın neslinin tükenmesinden sonra kamu yararına kullanılabilir (Yediyıldız, 2003: 16). Yarı-Aile vakıfları da vakıf yönetiminin vakfın kurucusuna ait olduğu, ancak vakıf gelirlerinin kamu yararına kullanıldığı vakıflardır. Bu tarz vakıflarda, vakfın gelir fazlası vâkıfın aile fertleri arasında paylaştırılır (Yediyıldız, 2003: 17).

Osmanlı tarihi içerisinde vakıfları kurumsal açıdan inceleyen Barkan, Aile Vakıflarının, sadece müsadere korkusundan değil, aynı zamanda İslâm miras hukukunun inhilal edici tesirinden kaçmak olduğunu ve mal sahibi kimsenin mirasçıları istediği gibi tayin etme arzusundan dolayı yaygınlık kazandığını ifade etmiştir (Barkan, 1940: 161). Buna karşın aile vakfı lehinde olan düşünceler de yok değildir. İslâm hukukçularından bazılarının göre, mirasçılara yapılan vakıflar caizdir ve İslâm miras hukukuna karşı açılan bir savaş olarak addedilmemesi gerekir. Nihayetinde vakıf, hayır amacı taşımaktadır ve onlar, bu düşüncelerini Hz. Peygamber'e ve sahabeye dair bazı rivayetleri ortaya koyarak haklılıklarını ve meşrûyetlerini sağlama ihtiyacı hissetmişlerdir (Akgündüz, 2017: 276).

İncelenen defterlerde Aile Vakıflarının yaşadığı sorunlar da gözden kaçmamaktadır. Bu vakıfların yaşadığı sorunların başında vâkıf evlatlıklarının dereceleri olmuştur. Nitekim Eylül 1742 tarihinde yazılan bir şikâyeteye göre; Şadi Bey ve Barak Bey Vakıflarında müteveli olan Şatır Ebubekir adlı kimse, ikinci dereceden vâkıf evladı olmasına rağmen birinci dereceden vâkıf evladı olduğunu iddia ederek tevliyeti ele geçirmiştir. Ancak daha sonra kayıtlara bakılmış ve Şatır Ebubekir'in ikinci dereceden vâkıf evladı olduğu ortaya çıkmıştır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 20/1); lakin olay burada kapanmamıştır. Ağustos/Eylül 1743 tarihinde yazılan başka bir şikâyeteye olayın detayları aktarılmakla birlikte Şatır Ebubekir'in muhalefetine devam ettiği belirtilmektedir. Buna göre, bahsi geçen vakıfların yöneticisi Mustafa ölünce vakfın tevliyeti oğulları Süleyman, Abdullah ve Ebubekir'e geçmiştir. Ancak bunlar, birinci dereceden vâkıf evladı olsalar da ikinci dereceden vâkıf evladı olan Şatır Ebubekir tevliyeti ele geçirmiştir. Durumun şikâyet edilmesinin ardından vakıfla bir alakası olmadığı anlaşılan Şatır Ebubekir ortadan kaybolmuştur. Daha sonraları Ömer adlı bir kimsenin, Şatır Ebubekir'in, kendisine tevliyeti devrettiğini iddia ederek ortaya çıkması üzerine kayıtlara bakılmış ve tevliyetin 26 Ağustos 1743'te Mustafa'nın oğullarına verildiği anlaşılmıştır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 192/3). İki sene sonra yazılan başka bir şikâyeteye de Şatır Ebubekir'in iddiasından vazgeçmediği ve bizzat kendisi şikâyetçi olarak muhalefete devam ettiği görülmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 172/3).

2.1.6. Vakıf Mallarıyla İlgili Şikâyetler

Vakıflarla ilgili gündelik meselelerden birisi de vakıf mallarıyla ilgili olanlardır. İncelenen defterlerde vakıf mallarıyla ilgili 8 şikâyet tespit edilmiş olup, bu şikâyetler, kendi aralarında konularına göre 5'e ayrılmıştır. Bunlar; vakıf malına müdahale, vakıf mallarının tamir edilmesine muhalefet edilmesi, vakıf mallarının tamir ettirilmemesi, vakıf malların ferâğında müteveli izninin gerekliliği ve vakıf malının başka bir mal ile değiştirilmesidir.

Vakıf mallarına olan müdahaleler genellikle vakıf akarına olan müdahalelerdir. Gerek vakfa ait bir arsaya, gerek vakfa ait bir bahçeye, gerekse de vakfın medresesine müdahaleler söz konusu olmuştur. Mesela; Yakup Paşa Vakfı'na ait arsanın üzerindeki binalar yanmış ve daha sonra buralarda tekrar inşaat yapılması istenmiştir. Ancak bazı kişiler, bu arsayı müteveli kaymakamından kiraladıklarını ve üzerine de dükkân yaptıklarını söyleyerek muhalefete bulunmuşlardır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 273/5).

Vakıf mallarına müdahale eden kişilerin, vakfın içinden kimseler olduğu durumlar da yaşanmıştır. Mesela, Hüseyin Ağa Medresesi'nin bahçesine, medresenin öğrencileri tarafından

müdahalede bulunulduğu, Nisan/Mayıs 1745 tarihli şikâyetin konusu olmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 106/1). Ayrıca, medresenin bizzat kendisine müdahalede bulunulduğu durum da yaşanmıştır. Ahmet ve Mustafa adlı kişiler, Hızır Paşa Medresesi'ni kendi üzerlerine kaydettirmişlerdir. Durum anlaşıncı da kaydın silinmesi ve medresenin Hızır Paşa Vakfı tarafından kullanılması emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 325/2).

Tamire ihtiyacı olan vakıf mallarının tamir ettirilmediği durumlar da şikâyet konularından olmuştur. Vakıf mallarının tamir ettirilememesi, bu işe muhalefet edilmesinden veya vakfın mütevellisinin bu işi yapmamasından kaynaklanmıştır. Mesela, Yakup Paşa Camisi'nin kubbesinin tamire ihtiyacı olduğu halde vakıf çalışanları bu işe karşı çıkmışlar ve işin görülmesini engellemişlerdir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 261/2). Ocak 1748 tarihli bir şikâyetle de Ziyere (Ziyaret) Köyü'nde bulunan çeşmelerin tamiri gerekli olduğu halde mütevellinin bu işi halletmediğinden şikâyetçi olunmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 124/4).

Vakıf mallarıyla ilgili şikâyetlerde tespit edilen bir diğer husus vakıf malların ferâğı¹⁰ ile ilgilidir (Devellioğlu, 2017: 294). Aralık/Ocak 1742/1743 tarihli bir şikâyetle göre, Firuz ve Hüseyin Ağa vakıflarında icâreteyn usulü ile işletilen bazı dükkân ve akara mutasarrıf olan kişiler, vakfın mütevellisinden gerekli izinleri almadan ellerindeki gayrimenkulleri devretmişlerdir. Konunun şikâyet edilmesi üzerine Divân, bu tarz işlemlerin vakıf mütevellisinin onayıyla yapılması gerektiğini vurgulamıştır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1, 56/5).

Vakıf hukuku açısından önemli olan bir konu da vakıf malın istibdâlidir. İstibdal, bir vakıf malın, mülk olan diğer bir malla değiştirilmesidir (Akgündüz, 2017: 377). İstibdal, mütevellinin kendi başına alacağı kararla değil, sadece “*Emr-i sultani*” veya “*izn-i kadı*” ile yapılabilecek bir muameledir. İstibdal konusunun önemli olmasında iki sebep bulunmaktadır. Birincisi, vakıf muamelesindeki devamlılık (te'bîd) ilkesinin sürdürülmesi, ikincisi de bu muamelenin tarih boyunca suiistimal edilip vakıf müessesesinin ortadan kalkması için kullanılmış olmasıdır (Akgündüz, 2017: 377).

İslâm mezhepleri istibdâl konusunda farklı tavır takınmışlardır. Mâlikîler'den bir grup ve Şâfiîler aleyhte tavır takınırlarken, Hanbelîler orta yol bulmaya çalışmışlar; Hanefîler diğer

¹⁰ Sözlük anlamı vazgeçme, bırakıp terk etme olan ferâğ kelimesi, vakıf literatüründe bir mülkün tasarruf haklarının başkasına devredilmesi anlamına gelmektedir. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2017, s.294

mezheplerden daha müsamahalı davranmışlardır (Akgündüz, 2017: 378-380). Osmanlı hukukçuları da Hanefî hukukçularını esas alarak istibdâl konusunda müsamahalı davranmakla birlikte birtakım ek kaideler getirmişlerdir. Yaşanan tartışmalardan sonra Osmanlı tarihinin en önemli hukukçularından olan Şeyhü'l-İslâm Ebusuûd Efendi, istibdâl kararı alma yetkisini kadılardan almış ve sultanın iznini gerekli kılmıştır (Akgündüz, 2017: 385).

Tespit edilen şikâyetlerden birisi vakıf malının istibdâli konusunu içermektedir. Bu şikâyet Ocak/Şubat 1744 tarihli olup Mustafa Bey Hamamî'na ait olan mûy-tâbhanenin¹¹, Zana Köyü'nde bulunan bir bağ ile değiştirilmesi ile ilgilidir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 227/2). Şikâyetinde mûy-tâbhanenin harap olduğu, tamire müsaade olunmadığı ve değiştirilecek bağın mülk oluşu, istibdâl şartlarına dikkat edildiğini göstermektedir. Ayrıca bu konuyu Divân'a taşıyanın Amasya Kadısı olması, istibdâl için gerekli iznin padişah'tan alınması gerektiğini ve bu muamelede kadı yetkisinin olmadığını göstermesi bakımından da önemlidir.

2.1.7. Vakıf Hissesinin Sahibinin Araştırılması

Vakıflarla ilgili şikâyetlerden ikisi vakıflarla ilgili farklı bir sorunu yansıtmaktadır. Bu iki şikâyetin konusu, birtakım araziler üzerinde, ilgili vakıfların kayıtlarının olup olmadığıdır. İncelenen şikâyetlere göre malikâne-divânî¹² sistemi içerisinde vakıflar, genellikle arazilerin malikâne kısımlarına sahip bulunmaktaydılar. Tespit edilen bu şikâyetlerde bahsi geçen arazilerin malikâne kısımlarının hangi vakfa yazıldığına araştırılması istenmiştir. Mesela; Temmuz/Ağustos 1743 tarihinde yazılan bir şikâyetinde, Argoma Nahiyesi'ne bağlı Dere Köyü'nün malikâne kısmı Aişe Hatun Vakfı'na ait zannedilirken Şeyh Mehmet adlı bir kişi ortaya çıkıp bahsi geçen köyün Aişe Hatun Vakfı'na ait olmadığını ve kendisine ait olduğunu iddia ederek vakfın bu toprak üzerindeki kaydını sildirmeye çalışmıştır. Durum karışık gözüktüğünden dolayı hükümet de bu köyün malikâne kısmının eskiden beri kimler tarafından tasarruf edildiğinin araştırılmasını istemiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 177/2). Konuyla alakalı diğer bir şikâyet Aralık/Ocak 1743/1744 tarihinde yazılandır. Buna göre; Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Kerbansaray Köyü'nün malikâne kısmı vakfedilmiştir. Daha sonra malikâne kısmının sahibi Osman ölmüş ve yerine Zile'de yaşayan Mevlana Veliyüddin geçmek istemiştir. Lakin kayıtlara bakıldığında köyün malikâne kısmının merhûm Osman'a da verilmediği ortaya çıkmış ve işler biraz karışık bir vaziyet almıştır. Divân, sorunu çözmek için

¹¹ Mûy-tâb, kıl dokuyan, kıldan eşya yapan anlamına gelmektedir. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2017, s.814

¹² Malikâne-Divânî sistemi, içinde yer alan arazilerde vergi gelirlerinin iki sahipli olduğu bir sistemdir. Arazinin malikâne kısmı kişilerin veya vakıfların olabilmekteyken divânî kısmı devlete aittir. Mehmet Genç, "Malikâne-Divânî", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt.27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2003, s.518

eskiden beri kimlerin malikâne kısmına tasarruf ettiğinin araştırılmasını istemiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 224/1).

2.1.8. Kadınların Vakıf Meselelerindeki Durumları Hakkında Tespitler

İncelenen dönemde Amasya Kazâsı'nda kadınların vakıf işlerinde son derece etkin durumda olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda mütevellisinin kadın olduğu vakıflar görülmektedir. Mesela; Nisan/Mayıs 1743 tarihli bir şikâyetten Sultan Alaeddin Vakfı'nın mütevellisi Şerife adlı hatunun öldüğünü ve yerine kızları Rukiye ve Marziye Hatunların tevliyeteye sahip oldukları anlaşılmaktadır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 132/2). Rukiye ve Marziye Hatunların, tevliyet görevlerine Mart/Nisan 1749 tarihi itibarıyla hâlâ devam ediyor oldukları da ilgili tarihte yazılan bir şikâyetten tespit edilebilmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 271/4).

Kadınlar sadece tevliyeteye sahip olmakla kalmıyor, aynı zamanda Aile Vakıflarında, kurucu vâkıf tarafından gelirlerin vakfedildiği mirasçılar da olabilmişlerdir. Mesela Halil ve Fatma adlı kişiler, Argoma Nahiyesi'ne bağlı Nökerân-ı Suflâ Köyü'nün malikânesinin yarısı, evladı oldukları Human Bey Vakfı'na ait olduğundan dolayı vakfın gelirlerine mutasarrıf durumdaydılar (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 133/2).

Kadınların şikâyet edildikleri durumlar da yok değildi. Kadınların vâkıf evlatlığı iddiasıyla ortaya çıkıp vakıf işlerine karıştıkları vakalar da söz konusudur. Mesela, Seyyid Yahya Zaviyesi tevliyetinin erkek evlatlara vakfedilmesine rağmen vâkıfın kız evlatlarının buna itiraz ederek vakıf işlerine müdahale ettikleri Temmuz/Ağustos 1743 tarihli şikâyetle belirtilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 186/1).

2.2. Tımar ve Arazi Anlaşmazlıkları

Osmanlı İmparatorluğu'nda arazi sisteminin esasını mirî arazi rejimi teşkil etmektedir. Mirî arazi, devletin, rakabesini yani mutlak mülkiyet hakkını elinde bulundurduğu arazidir (İnalçık, 2020: 15). Devlet, bu arazileri bir tapu ile köylüye vermek ve arazilerin bir düzen içerisinde ekilip biçilmesini sağlamakla sorumluydu. Mirî arazi, tapu denilen bir bedel karşılığında köylüye verilmekteydi. Arazinin tasarrufunu elinde bulunduran köylü araziden elde ettiği gelirlerden belli bir kısmını devletin yetkili kıldığı tımarlı sipahiye vermekle yükümlüydü.

Denizci bir devlet olmaktan çok, genel anlamda bir kara imparatorluğu hüviyetini barındıran Osmanlı İmparatorluğu, ana eksenini, tımar sistemi olarak belirlemiştir. Devlet,

askerî gücünün önemli bir kısmını tımar sistemine göre tasarlamıştır. Tımar, mirî araziden muayyen bir kısmın yıllık gelirlerinin tamamının veya belli bir bölümünün, birtakım hizmetler karşılığında devlet tarafından birtakım kişilere ihsan edilmesidir (Cin, 1985: 53). Tımarların sınırları, mevcut köy, çiftlik ve mezra sınırları gözetilerek çizilmiştir (İnalcık, 2017: 135). Tımar sahipleri, arazinin mülkünü edinememekle birlikte araziye tasarruf eden köylüden, tımarlarının sınırları dâhilinde olan otlaklardan, çorak topraklardan, meyve ağaçlarından vs. sorumlulardır. Onlar, köylünün hâsıl ettiği arazi gelirlerinden kendi üzerlerine düşen hisseyi alıp, tımar hudutları içerisinde inzibatı sağlamışlardır. Toprak üzerinde yaşayan köylü üzerinde sonsuz tasarrufa sahip değildirler. Onların görevleri, tımarlarının yıllık gelirlerine oranla asker beslemek ve savaş zamanlarında beslediği bu askerlerle birlikte orduya katılmaktır. Bu durum, tımarlı sipahileri Avrupalı feodal lordlardan ayıran önemli hususlardandır (İnalcık, 2017: 137).

Tımarlar kendi içerisinde nitelik ve niceliklerine göre farklılıklar göstermektedir. Bunları gelirlerine göre tımarlar (Has, Zeamet, Tımar), veriliş şekillerine göre tımarlar (Tezkireli, Tezkiresiz), malî durumuna göre tımarlar (serbest ve serbest olmayanlar) ve sahiplerinin mesleklerine göre tımarlar (Eşkinci, Mustahfız, Yurtluk ve Ocaklık, Arpalık ve Tekaüt tımarları) olarak sınıflandırmak mümkündür (Saydam, 2017: 142-143).

İmparatorluğun kuruluş yıllarından XVI. yüzyılın ortalarına kadar tımar sisteminin düzenli olarak işlediği söylenegelmıştır. Araştırmacılar bozulmanın ilk emarelerini Kanunî Süleyman'ın ölümüne denk getirir ve sistemin bu padişahтан sonra bozulmaya yüz tuttuğunu dile getirirler. Ancak sistemdeki bozulma arazi rejimi ile alakalı olmayıp daha çok askerî mahiyette gözükmemektedir. Bu duruma sebep olarak da tımarların, ehil kişiler yerine ricalden kimselere verilmesi (Akdağ, 1945: 420), bozulan ekonomik durumun etkisiyle hazineye en kısa yoldan gelir temin etme amacıyla iltizam olarak verilmesi gibi hususlar zikredilmiştir (Cin, 1985: 63).

Osmanlı İmparatorluğu'nda mirî arazi rejimi haricinde farklı bir toprak rejimi de söz konusudur. Sivas, Amasya, Çorum ve Tokat'ı içerisine alan Kadim Rum Eyâleti; Trabzon, Bayburt, Erzincan, Malatya sancaklarından oluşan Hadis Rum Eyâleti; Konya, Niğde, Aksaray ve Kayseri sancaklarından oluşan Karaman Eyâleti ve Kuzey Suriye'de uygulanan bu rejim malikâne-divânî rejimidir. Malikâne-Divânî rejimi, İslâm devletlerinden alınan topraklar üzerinde yerel aristokrasi ile fütuhâtı yapan devlet arasındaki uzlaşmanın sonucu olarak ortaya bir rejimdir (Cin-Akyılmaz, 2013: 525). Osmanlı belgelerinde “iki başlı” yahut “iki baştan tasarruf” olarak anılan malikâne-divânî rejimi içerisinde yer alan mali birimlerde vergi gelirleri, “malikâne hissesi” ve “divânî hissesi” olarak ikiye ayrılır (Genç, 2003: 518).

Malikâne-Divânî rejiminde, mirî arazi rejiminden farklı olarak arazinin rakabesi yani kuru mülkiyeti malikâne sahibine aittir. Malikâne sahibi bir kişi veya bir vakıf olabilir. Kişi veya vakıflar, sahip oldukları mülkiyet haklarına dayanarak araziden elde edilen gelirden belli bir nispette vergi alırlardı (Cin-Akyılmaz, 2013: 526). Ancak malikâne sahiplerinin arazi üzerindeki hakları tam bir mutlakiyet içermemekteydi. Onlar toprağın tasarruf hakkına sahip olamadıkları gibi bu toprakları istedikleri şartlarla kiralamak hususunda da serbest değillerdi (Barkan, 1980: 156).

Topraktan elde ettiği gelirlerin vergisini malikâne sahibine veren köylünün, bu rejim koşulları içerisinde devlete de bir vergi ödemesi gerekliydi. Arazinin divânî kısmına sahip olan devlet, elde edeceği vergi gelirini sipahisi aracılığıyla tahsil ederdi. “*Divânî hissesi*” olarak belgelerde geçen bu vergi, köylünün devlete, yani sipahiye ödemek zorunda olduğu vergidir.

İncelenen defterlerde şikâyetle en çok konu olan üçüncü husus, tımar ve arazi anlaşmazlıklarıdır. 69 şikâyetle tespit edilen bu anlaşmazlıklar, kendi içerisinde farklı konulara ayrılmakta olup, Tablo 8.’de gösterilmiştir.

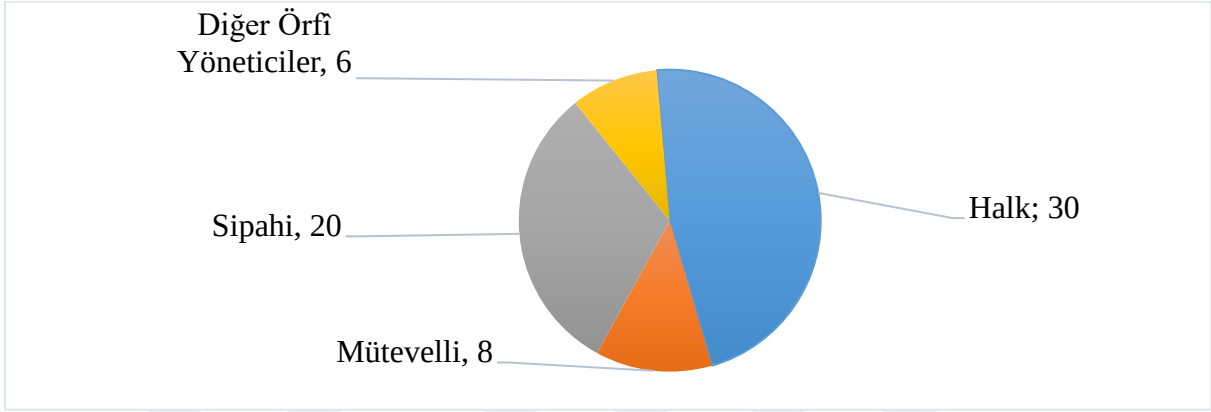
Tablo 8. Tımar ve Arazi Anlaşmazlıkları İle İlgili Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı

KONU	SAYI
Tımar Gelirlerine Müdahale	32
Tımar Hissesine Ortakların Müdahalesi	7
Haksız Cebelü Bedeli Toplanması	3
Tımar Arazisi Üzerinde Hak İddia Etme	2
Tımar Tevcihinde Yapılan Usulsüzlük	1
Tımara Müdahale	8
Tımar Sahibine Müdahale	1
Halkın, Mahsulü Pazara Götürmemesi	3
Tımar Tevcihinde Yaşanan Karışıklık	1
Tımarın Mirasçılara İntikalinde Yapılan Yolsuzluk	1
Alacak-Verecek	1
Araziye Müdahale	9
TOPLAM	69

Konuyla alakalı incelenen 69 şikâyetle tespit edilebilen dirliklerin statüleri genellikle tımar ve zeamettir. Bu dirliklerin 41’i tımar iken 19’u zeamet olup, tâbi oldukları toprak rejimi genellikle malikâne-divânî rejimidir.

İncelenen belgelerde ilgili konuyla alakalı şikâyet edilen kişilerin statüleri farklılık göstermektedir. Tespit edilebildiği kadarıyla müdahalelerin 30'u halk, 20'si sipahiler, 8'i vakıf mütevellileri ve 6'sı da diğer örfî yöneticiler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3. Arazilere Müdahale Edenlerin Statüsü

İncelenen dönemde tımar ve arazi anlaşmazlıkları ile ilgili şikâyetlerin çoğu tımar gelirlerine müdahale şeklinde gerçekleşmiştir. Bu hususla alakalı 32 şikâyet bulunmakla birlikte, konuyla ilgili şikâyetlerin toplamına oranı %46.37'dir. Bu konuyla alakalı ilk şikâyet, Kasım/Aralık 1742 tarihinde yazılmıştır. Buna göre; Mehmet adlı sipahinin Kızılcaköy'de bulunan 12.500 akçelik tımarının vergi gelirlerine dışarıdan müdahaleler söz konusu olmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 44/1).

Malikâne-Divânî sisteminde yaşanan sorunları göstermesi açısından Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri son derece önemli bir kaynaktır. İncelenen dönemde arazilerin divânî kısmına müdahale edildiği gibi malikâne kısmına da müdahaleler söz konusu olmuştur. Ayrıca bazı şikâyetlerde aynı arazinin malikâne sahibi ile divânî sahibinin karşı karşıya geldikleri de görülmektedir. Temmuz/Ağustos 1743 tarihinde yazılan bir şikâyete göre; Hasan adlı kişi, Akdağ Nahiyesi'ne bağlı Hakala ve bazı köylerde 30.000 akçe zeamete sahiptir. Hakala Köyü'nün malikânesi Seyyid Yahya Zaviyesi Vakfı'na ait iken, divânîsi müstakil olarak Hasan'ın beratına kaydedilmiştir. Bu köyden Mustafa, Hacı İsmail, diğer İsmail, Derviş, Hızır ve Mümin adlı kişiler tasarruflarında olan bağlarına ve Hacı Muhiyiddin Çiftliği ile yetinmeyerek Hasan'ın zeamet gelirlerine müdahale etmişlerdir. Yapılan incelemelerde Hakala Köyü'nün divânî hissesinin Hasan'ın zeametine ait olduğu anlaşılmış ve kayıtlara göre hareket edilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 178/1).

İncelenen şikâyetlerde bir tımarla birden fazla hissedarın olduğu ve bununla ilgili birtakım sorunların yaşandığı da tespit edilmiştir. Bu sorunlar genellikle ortakların, birbirlerinin

hisselerine müdahale etmesi şeklinde cereyan etmiştir. Mesela; Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Mevali Köyü'nde zeameti olan Ahmet, şikâyetinde, zeamet ortaklarının kendi hissesine müdahalede bulunduğunu belirtmiştir. Ortakların müdahalesinin engellenmesi yönünde emir gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 160/1). Bu minvalde diğer bir olay da belgelerde ismi çok geçen Ali Bosnevî adlı zâimin başından geçmiştir. Temmuz/Ağustos 1748 tarihinde yazılan şikâyeteye göre; Geldigelen Nahiyesi'nde zeamet sahibi olan Ali Bosnevî, zeametine ortak olan şahıslardan bazılarının, hisseleriyle yetinmediğinden ve kendi hissesine müdahale ettiklerinden şikâyetçi olmuştur. Müdahalenin engellenmesi ve herkesin, hisseleriyle yetinmeleri emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 206/2).

Tımarların sadece gelirlerine değil doğrudan kendisine müdahale edilmesi, başka bir şikâyet konusudur. Mesela; Şubat/Mart 1743 tarihinde yazılan şikâyeteye göre; Ahmet isimli sipahi, Geldigelen Nahiyesi'nde Halak ve bazı köylerden 12.825 akçe tımara sahiptir. Ahmet'in tımarının baş kalemi olan Halak Köyü'nün malikâne kısmı Bayezid Paşa İmaretî Vakfı'na, divânîsi de tımara aittir. Ayrıca bu köyde başka bir vakfın toprağı da bulunmuyorken, Amasya sakinlerinden Mehmet ve bazı kişiler, Amasya'da bulunan Seyyid Kubat ve Seyyid Hüsameddin Vakıflarının bu köyde toprağının olduğunu iddia ederek bir çift toprağı Ortapare kadısının imzası olduğu hüccet ile zapt etmiştir. Ahmet, bu durumu Divân'a şikâyet etmiş ve yapılan araştırmada Seyyid Kubat ve Seyyid Hüsameddin Vakıflarının Halak Köyü ile bir alakası olmadığı anlaşılmış ve buna göre hareket edilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 94/3).

İncelenen şikâyetlerde tımarlı sipahilerin, gelirlerine müdahale veya tımarlarına doğrudan müdahalelerin yanı sıra yaşadıkları başka sıkıntılar da gözlemlenmiştir. Bu sıkıntılardan birisi, halkın, üstüne düşen görevi yapmamasıdır. Mesela; Mart 1748 tarihinde yazılan şikâyeteye göre, İsmail adlı sipahinin tımarı dâhilinde yaşayan halkın, hâsıl eyledikleri mahsulü sipahisi adına pazara götürmekle yükümlüken, bu görevi yerine getirmeyerek İsmail'e zor anlar yaşatmışlardır. Divân, kanunlara göre hareket edilmesini emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 147/3).

Sipahilerin yaşadığı diğer sıkıntı da kendilerinden haksız yere “*cebelü bedeli*” adı altında vergi talebinde bulunulmasıdır. Bilindiği üzere silah, zırh anlamına gelen Moğolca “*cebe*” kelimesinden türeyen Türkçe “*cebelü*” kelimesi, zırhlı teçhizatlı asker anlamına gelmektedir (Emecen, 1993: 188). Osmanlı tımar sisteminde tımar sahibi olanlar, tımarlarının gelir durumlarına göre tam teçhizatlı asker beslemek ve orduya göndermek zorundaydı. Ancak sipahi, *cebelü* yetiştirmezse, buna mukabil bir bedel ödemek durumundaydı (Emecen, 1993:

189). Hazinesinin para ihtiyacı ve değişen savaş teknikleri nedeniyle XVII. ve XVIII. yüzyıllarda yaygınlaşan bu uygulamanın taşrada olan yansıması, incelenen defterlerde de tespit edilmiştir. Şubat/Mart 1743 (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 89/1- 91/1) ve Nisan/Mayıs 1746 (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 383/1) tarihlerinde yazılan şikâyetlerde, sipahilerden ve halktan haksız olarak talep edilen cebelü bedellerinden bahsedilmekte ve bu taleplerin engellenmesi emredilmektedir.

İncelenen dönemde tımar tevcihlerinde yaşanan karışıklık ve usulsüzlükler de gözlemlenmiştir. Bu tarz şikâyetlerin sayısı, toplam sayıya oranla pek az olmakla birlikte incelenmeye değerdir. Mesela, Kasım/Aralık 1745 tarihli şikâyetle göre; Amasya Kalesi Dizdarı Ahmet, Akdağ Nahiyesi'nde bulunan bir tımarı Mustafa adlı kişiye vermiş olmasına rağmen, daha sonra aynı tımarı kanuna aykırı olarak Hasan adlı kişiye de vermiştir. Durumun bildirilmesi üzerine Divân, kanunlara göre hareket edilmesini belirtmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 202/3).

Tımar tevcihinde yaşanan karışıklığı bildiren şikâyet sayısı sadece bir olup, Mayıs/Haziran 1748 tarihinde yazılmıştır. Bu şikâyetle göre; Argoma Nahiyesi'ndeki 7000 akçelik bir tımarın sahibi olan Hüseyin ölmüş ve ölümünden sonra aynı tımar iki farklı kişiye verilmiştir. Karışıklığın giderilmesi için Reisülküttap Abdullah'ın görüşleri esas alınmıştır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 188/3).

İncelenen dönemde tımar ve arazilerle ilgili şikâyetlerden sadece bir tanesi tımarın mirasçılara intikali ile ilgilidir. Bilindiği üzere tımarlar babadan oğula geçebilmekteydi, ancak intikal eden kısım, tımarın bütünü değil, “*kılıç*” denilen ana kısmı idi (Barkan, 1980: 849). Bu konuyla ilgili Kasım/Aralık 1749 tarihinde yazılan şikâyetle göre; Argoma Nahiyesi'ndeki bir tımar, nesilden nesle intikal etmiştir. Ancak dışarıdan bazı kişiler sipahinin soyundan geldiklerini iddia ederek tımarı kendi üzerlerine haksız bir şekilde kaydettirmişlerdir. Durumun bildirilmesi üzerine bahsi geçen tımarın, sipahinin neslinden gelenlere iade edilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 356/1).

2.3. Vergilerle İlgili Şikâyetler

XVIII. yüzyıl, tüm siyasi, iktisadî ve askerî sıkıntıların yanı sıra taşra idaresinde de pek fazla sıkıntının yaşandığı bir yüzyıl olmuştur. Taşrada yaşanan sıkıntılar şikâyet dilekçelerine birçok kere konu olmuş ve devlet tarafından çözülmesi ümit edilmiştir. Bu sıkıntılardan birisi de vergi meseleleridir. Burada vergi meselesinden kasıt, sadece vergilerin toplanamaması değil, aynı zamanda kanuna aykırı olarak yöneticilerin fazladan vergi toplayarak halkı zor duruma

düşürmesidir. Merkezden atanan yöneticiler, gerek görev yerlerine giderlerken, gerekse görev yerlerinde halkın üzerine giderek kendilerine fazladan gelir sağlamaya çalışmışlardır.

Osmanlı ülkesinde şikâyet konusu olarak vergi hususunda tek suçlu yöneticiler değildir elbette. Zaman zaman bölge halklarının da yöneticilere karşı bir hayli zorluk çıkardığı durumlar söz konusu olmuştur. Bölge halkı, ya vergisini ödememekte ısrar etmiş ya da vermesi gereken miktardan daha azını ödeme koşulunu öne sürmüştür.

İncelenen Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerine göre, Amasya Kazâsı'nda vergi meseleleriyle ilgili 42 şikâyet tespit edilmiş olup, bunlar kendi içinde 10 farklı konuya ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla; kanuna aykırı vergi talep edilmesi, köy halkının vergilerini vermemeleri, halkın üzerine fazladan vergi yüklenmesi, halkın bazı kişilerden vergi talep etmesi, halkın sipahiye vergi ödememesi, sipahilerden vergi talep edilmesi, sipahinin halktan fazla vergi toplaması, Türkmenlerin kışlak vergilerini vermemesi, vergilerin kanuna aykırı bir şekilde zapt edilmesi ve vergilerin toplanmasına dair genel hüküm.

Vergi meseleleriyle ilgili şikâyetlerden anlaşıldığı kadarıyla şikâyetlerin 26'sı nahiye veya köylerden, 16'sı kazâ merkezinden yapılmıştır. Şikâyetlerde halk, yönetici ve vakıf mütevellisi olmak üzere şikâyet edilen üç farklı kesim bulunmaktadır. Halk 19, yöneticiler 21 ve vakıf mütevellisi 1 kere şikâyet edilmişlerdir. Bu duruma paralel olarak da şikâyetçi olan kesim halk ve yöneticiler olmuştur. Halkın 25, yöneticilerin 16 şikâyeti bulunmaktadır. Şunu da belirtmek gerekir ki halkın, sadece yöneticilerden; yöneticilerin de sadece halktan şikâyetçi oldukları sanılmamalıdır. Halkın birbirini şikâyet ettikleri veya yöneticilerin birbirlerini şikâyet ettikleri durumlar da söz konusu olmuştur.

Tablo 9. Vergilerle İlgili Meselelerde Şikâyetçiler ve Şikâyet Edilenler

ŞİKÂYETÇİ	ŞİKÂYET EDİLEN	SAYI
Halk	Halk	12
Halk	Yönetici	12
Halk	Vakıf Mütevellisi	1
Yönetici	Halk	10
Yönetici	Yönetici	6

2.3.1. Halkın Şikâyetleri

XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devam eden otorite boşluğu, taşrada birçok suiistimalin yaşanmasına sebep olmuştur. Otorite boşluğundan faydalanan zümreler, mevcut

iktisadî ve siyasî koşullar altında kendi çıkarlarını düşünerek servetlerine servet eklemek suretiyle kendi geleceklerini garanti altına almaya çalışmışlardır. Taşra valiliği gibi örfî makamları elde edebilmek için hediye adı altında birtakım masraf yapan kişiler, bu makamları ele geçirince yaptıkları masrafları telafi etmek ve sınırlı olan görev süreleri boyunca geleceklerini sağlama almak için halktan fazla vergi toplama yoluna sık sık başvurmuşlardır (Özkaya, 1974: 445). İncelenen Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'ne göre; Amasya Kazâsı'nda meydana gelen vergilerle ilgili sorunlar, aslında o dönemde imparatorluğun muhtelif yerlerinde görülen sorunlarla benzerlik göstermektedir.

Yöneticilerin, otorite boşluğundan yararlanarak halkın üzerine fazladan vergi yüklemeleri Amasya Kazâsı'nda da birçok kez yaşanmış gözükmektedir. Halktan gelen şikâyetlerin sayısı 25'tir. Aralık/Ocak 1742/1743 tarihinde yazılan bir şikâyeteye göre; Amasya'ya bağlı ismi belirtilmemiş bazı köylerde toprakları olan Seyyid Hasan, Seyyid Hüseyin ve sipahi oğullarından Mehmet ve Mustafa adlı kişilerden avarız vergisi alınması uygun değil iken, şehir kethüdası ve ileri gelen bazı kişiler ortaklaşa hareket edip vergi talep ederek bu kişileri bir hayli rahatsız etmişlerdir. Şikâyetin ulaşması üzerine Divân, ismi sayılan bu kişilerin vergi talebiyle rahatsız edilmemesini emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 55/1). Bu minvalde yaşanan başka bir hadise, Mart/Nisan 1745 tarihinde yazılmış şikâyeteye tespit edilmiştir. Buna göre; Zeytun Kazâsı ahalisi üzerlerine düşen vergileri ödedikleri halde Amasya Sancağı Mutasarrıfı tarafından fazla vergi talebiyle rahatsız edilmişlerdir. Durumun şikâyet edilmesi üzerine Divân, sancak mutasarrıfının faaliyetlerinin engellenmesi ve halktan aldığı para ve malların iade edilmesini emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 86/1).

Vergi meseleleriyle ilgili halk tarafından gönderilen şikâyet dilekçelerinde, şikâyet edilen taraf sadece örfî yöneticiler değildir. Bazı şikâyetlerde bölge halkının birbirlerini vergi ödemelerine zorla ortak etmesi gibi durumlar da söz konusu olmuştur. Bu hususla alakalı şikâyet sayısı 5'tir ve bahsi geçen vergi, avâriz vergisidir.¹³ Mesela, Aralık/Ocak 1743/1744 tarihinde yazılan bir şikâyeteye, öğrenci olan Abdullah adlı kişinin, vergi ödemesini gerektirecek herhangi bir mal varlığı veya statüsü olmamasına rağmen kazâ ahalisi, kendilerine ait olan vergilere Abdullah'ı da ortak etmeye çalışmışlardır. Abdullah'ın şikâyeti üzerinde kazâ halkının bu tarz rahatsız edici hareketlerinin önüne geçilmesi, Divân tarafından emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 216/3).

¹³ Avâriz vergisi, savaş harcamaları gibi devletin, acil ihtiyaçları karşılayabilmek için topladığı vergidir. Abdullah Saydam, *Osmanlı Medeniyet Tarihi*, KİTABEVİ Yayınları, İstanbul 2017, s.379

Bölge halkının, vergi talebiyle birbirlerini rahatsız etmeleri sadece bireyler arasında olmakla kalmamış, kazâya bağlı bölgeler arasında da vuku bulmuştur. Bu minvalde Mayıs 1745 tarihli şikâyetle yer alan hadise, yerinde bir örnek teşkil etmektedir. Buna göre; Amasya Kazâsı'na bağlı Zana Köyü halkı belli hizmetler karşılığında Kanuni Süleyman ve II. Selim dönemlerinden itibaren avârız vergisinden muaf tutulmuşlardır, ancak kazâ sakinleri, bu durumu görmezden gelerek köy halkını vergi talebiyle rahatsız etmişlerdir. Köy halkının şikâyeti üzerinde Divân duruma el atmış ve kazâ sakinlerine mani olunması yönünde hüküm göndermiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 134/3).

Vergilerle ilgili tespit edilen şikâyetler arasında vakıf mütevellilerinin de şikâyet edildikleri gözlemlenmiştir. Bu tarz bir olay, incelenen dönem içerisinde sadece bir kere yaşanmış olup, Mart/Nisan 1748 tarihli şikâyetle bahsi geçmiştir. Buna göre; vakıf köylerinden olan Ziyere Köyü'nün ahalisi, üzerlerine düşen vergileri ilgili vakfa ödedikleri halde, vakfın mütevellisi daha fazlasını talep edip, ahalinin 100 kuruşunu almıştır. Mütevellinin kanuna aykırı faaliyetlerinin önüne geçilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 162/1).

Tımarlı sipahilerin, kendilerine bağlı topraklarda yaşayan halktan fazla vergi toplama, hatta köylere inerek halkın mallarını zorla alma hususu da incelenen şikâyetlerde tespit edilmiştir. Bu hususla alakalı iki şikâyet bulunmaktadır. Mesela, Argoma Nahiyesi'ne bağlı Çayırköy Köyü'nün ahalisi, sipahileri tarafından fazla vergi talebiyle rahatsız edildikleri gibi (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 104/2); Aştakul Nahiyesi'ne bağlı Çayköy Köyü'nün ahalisinin de fazla vergi talebinin yanı sıra mallarından oldukları görülmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 183/1).

İncelenen dönemde âyan takımının da olumsuz anlamda etkin olduğu görülmektedir. Sancak mutasarrıfları, şehir kethüdaları gibi âyan takımı da halkın üzerine fazla vergi yükleyip, zorla tahsil etmişlerdir. Temmuz/Ağustos 1745 tarihli şikâyetle, âyan olan Rıdvan oğlu Ahmet ile Hüseyin adlı kişiler, kendi ceplerini doldurmak için kanuna aykırı bir şekilde halkın üzerine fazladan vergi yüklemişler ve halktan bunu zorla tahsil etmişlerdir. Ahalinin şikâyeti üzerine bu kişilerin zorbalıklarının önüne geçilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 174/2).

2.3.2.Yöneticilerin Şikâyetleri

Amasya Kazâsı'na bağlı topraklarda vergilerle ilgili meselelerde mağdur olan tek kesim halk değildir. Halkın mağdur konumundan çıkıp bizzat zorluk çıkaran taraf olduğu incelenen şikâyetlerde tespit edilmiştir. Halkın zorluk çıkarması genellikle vergi vermemek suretiyle

gerçekleşmiştir. Bu durumda mağdur olan kesim, vergi toplamakla yükümlü olan yönetici taifesidir. İncelenen defterlerde yöneticilerin gönderdikleri şikâyet sayısı 16'dır.

Kazâ halkının, vergilerini ödemediği ve bu yüzden şikâyet edilmeleri, incelenen defterlerde çok sık rastlanılan hususlardandır. Nitekim Ekim 1742 tarihli bir şikâyeteye göre; Amasya Kazâsı'na bağlı Ziyere Köyü'nün sakinleri, ilk başta vergilerini ödemeye yanaşmamışlardır, ancak daha sonra Divân'dan bir uyarı gelince, vergilerini ödeyeceklerine dair taahhütte bulunmuşlardır. Ne var ki verdikleri sözlere rağmen vergilerini ödememeye devam etmişlerdir. Divân'dan ikinci bir uyarı gelince bu sefer mahkemeyi basmışlar ve hane başına düşen vergiden başka vergi ödemeyeceklerini bildirmişlerdir. Köy sakinlerinin bu başıbozuk tutumlarına karşı Divân, bu vergilerin kendilerinden tahsil edilmesini bildiren bir hüküm yollamıştır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 31/4).

İncelenen defterlerde kazâ halkının, vergilerini ödemediği ve ilave olarak kendilerinden vergileri tahsil etmekle yükümlü olan görevlileri engellediği hadiseler de tespit edilmiştir. Mart/Nisan 1743 tarihli şikâyeteye göre; Amasya Kazâsı'na bağlı bazı köyler Amasya Mirlivası'nın hassıdır. Amasya Mirlivası Cevher, mütesellimini bu köylere göndermiş ve kendisinin hakkı olan vergileri toplamasını istemiştir, ancak bazı köyler vergilerini ödememişler ve mütesellime muhalefette bulunmuşlardır. Hakkı olan gelirleri tahsil edemeyen Cevher de Divân'dan yardım talebinde bulunmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 110/3).

Bölge halkının muhalif hareketlerinden mağdur olan diğer bir kesim tımarlı sipahilerdir. Bilindiği üzere tımarlı sipahiler, toprağı işleyen halkın amiri konumundaydılar ve onların güvenliğinden ve ziraatından sorumlu oldukları kadar onlardan, kanunlar çerçevesinde vergi almakla yükümlüydüler. Daha önce bahsedildiği üzere tımar sahibinin fazladan vergi talep ettiği hadiselerin yanı sıra bazen de tımar halkının vergilerini ödememesi gibi hadiseler de yaşanmıştır. Sipahilerin bu hususta dile getirdikleri şikâyet sayısı 6'dır. Defterlerdeki bu hususla ilgili ilk şikâyet, Ocak/Şubat 1743 tarihlidir. Bu şikâyeteye göre; Menahoy (?) adlı köyün ahalisi, köy tımarının sahibi olan Mehmet'e, tımarın "*senin üzerinden takriben âhara tevcih olunmuştur*" diyerek vergilerini ödememişlerdir. Durumun Divân'a aksettirilmesi üzerine kayıtlara bakılmış ve kayıtlara göre vergilerin tahsil edilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 86/4). Bu minvalde diğer bir hadise de Nisan/Mayıs 1744 tarihli şikâyeteye belirtilmiştir. Kasım adlı kişi, kendisine ait olan Hacı Hasan ve Zeytun adlı zeamet köylerini 1744-1745 (H. 1157) yılları için Mehmet adlı kişiye kiralamıştır. Mehmet, hakkı olan bu köylerin gelirlerini köylüden talep etmiş, ancak köy halkı "*otuz senede bir tedâhül olur ise elli yedi senesinin vâki' olan mahsûl ve rûsûmun vermezüz*" diyerek karşı çıkmışlardır. Mehmet'in

durumu bildirmesi üzerine köylünün muhalefetine önlenmesini emreden hüküm gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 256/1).

Tımar erbabını zor duruma sokan sadece tımar halkı değildir. İncelenen bir şikâyetle zeamet arazisinden konar-göçer Türkmen taifesinin istifade ettiği, ancak araziyi kullanmaları karşılığında herhangi bir vergi ödemediklerinden bahsedilmiştir. Aralık/Ocak 1742/1743 tarihli bu şikâyetle göre; Türkmen taifesinden birtakım kişiler, Akdağ Nahiyesi'nde zeameti bulunan Hüseyin'in arazisine girmişler ve hayvanlarını burada kışlamışlardır. Onlar, araziden istifade etmelerine rağmen karşılığında herhangi bir kışlak vergisi ödemeye yanaşmayınca durum Divân'a intikal ettirilmiştir. Divân da Türkmen taifesinden bu vergilerin tahsil edilmesi yönünde bir hüküm göndermiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 65/3).

İncelenen defterlerde vergi meseleleriyle alakalı son derece ilginç hadiseler bulunmaktadır. Bu hadiselerin ilginçliği, sipahilerin vergi talebiyle rahatsız edilmelerindendir. Konuyla alakalı iki şikâyet tespit edilmiş olup, bunlar birinci defterde bulunmaktadır. İlk şikâyet Ocak/Şubat 1743 tarihli. Buna göre; Amasya'ya bağlı Ortaköy adlı köyde, ismi belirtilmemiş olan sipahi, halktan kanuna aykırı olarak vergi toplamanın yanı sıra köyde bulunan diğer sipahilerden de vergi toplamıştır. Hadisenin bildirilmesi üzerine merkezden, kanuna aykırı olarak vergi toplanmasının önüne geçilmesini emreden hüküm gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 81/6). Konuyla alakalı son şikâyetle, sipahilerden vergi talebinde bulunan, başka bir sipahi veya örfi yönetici değil, bizzat yerli halkın kendisidir. Nisan/Mayıs 1744 tarihli bu şikâyetle göre; Boğa adlı köyün sakinleri, bazı sipahilerden avarız vergisiyle birlikte imdâd-ı hazeriyye ve imdâd-ı seferiyye¹⁴ vergilerini talep etmişlerdir. Hadiseden haberdar olan Divân, ahalinin bu hareketlerinin önüne geçilmesini emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 264/4).

Vergilerle ilgili yaşanan diğer bir sıkıntı da vergilerin, sahibi tarafından değil; ehliyeti olmayan başka bir kişi tarafından toplanmasıdır. Bu hususla alakalı iki şikâyet vardır ve bunlar üçüncü defterde bulunmaktadır. Konuyla alakalı ilk şikâyet Mayıs/Haziran 1749 tarihli. Buna göre; ihzariye vergisi, Kapıcı Oğullarından Mustafa veledi Halil adlı şahıs tarafından toplanması gerekirken, Amasya Muhzırbaşı'ı'nı ele geçiren Ömer adlı kişi tarafından kanuna aykırı bir şekilde toplanmıştır. Amasya Kadısı'nın durumu Divân'a bildirmesi üzerine de bahsi geçen verginin Mustafa veledi Halil tarafından toplanması emredilmiştir (BOA, A. DVNS.

¹⁴ Sefer zamanlarında halktan alınan vergilerdir. XVI. yüzyıla kadar sefer zamanlarında toplanan bu vergiler, XVIII. yüzyılda her yıl düzenli olarak toplanan vergiler haline gelmiştir. Ahmet Tabakoğlu, "İmdâdiye", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Cilt.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.221

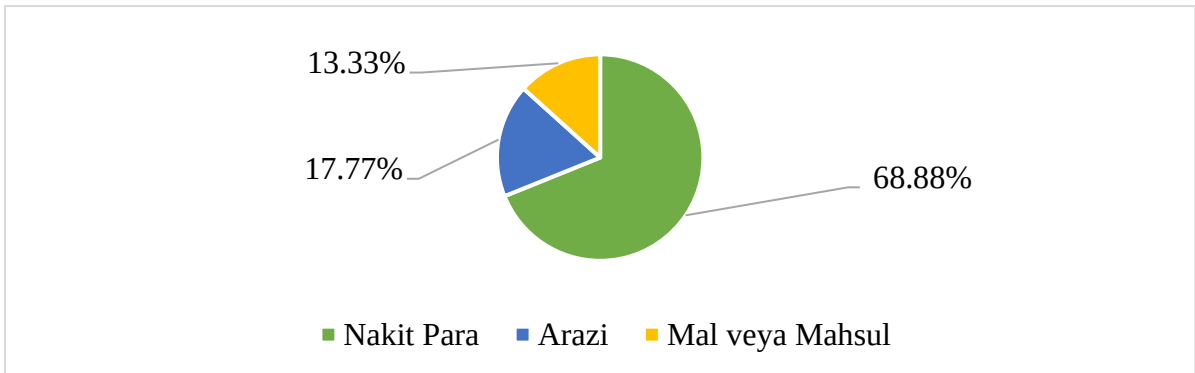
AHK. SS. d.3: 296/3). Eylül/Ekim 1749 tarihinde yazılan şikâyetinde de Muhzırbaşı Ömer'in haksız yere ihzariye vergisini zapt ettiği belirtilmekte ve bu verginin Kapıcı Oğlanları tarafından toplanması gerektiği bildirilmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 335/2).

2.4. Alacak-Verecek İlişkileri

İncelenen Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nde şikâyet konuları arasında alacak-verecek ilişkileridir. İncelenen dönemde en fazla şikâyet konuları arasında alacak-verecek ilişkileri olarak gözükmektedir. 45 şikâyet bahsi geçen bu husus, Amasya Kazâsı'nda gündelik hayata ve bireyler arası ilişkilere dair fikir yürütülmesine imkân sağlayabilecek konular arasındadır.

Genel şikâyet sayısına oranla %11,19luk yer kaplayan alacak-verecek ilişkileri hususu, kendi içerisinde farklı konulara ayrılmaktadır. Alacaklıların talepleri, yapılan herhangi bir iş veya hizmetin karşılığının alınamaması, murabahacıların uygulamaları, iltizamda yaşanan sıkıntılar, satış işlemleriyle ilgili durumlar, kişilerin alacaklı olduklarını iddia etmeleri, boşanma sonrası kadınların almaları gereken nakit veya menkullerin verilmemesi ve borçların ödenmemesi gibi. Bu hususlarla alakalı şikâyetçi olan kişilerin 40'ının halk, 6'sının örfî veya şer'î yönetici kesiminden olduğu görülmektedir. Bu bilgilere ilave olarak taraflar arasında anlaşmazlığa sebep olan şeylerin niteliği de farklılık göstermektedir. İncelenen şikâyetlerin 31'i nakit para, 8'i arazi (bağ-bahçe), 6'sı da mal veya mahsul talepleri ile ilgilidir. Anlaşmazlığa sebep olan konuların toplam sayıya oranları da Şekil 4.'te gösterilmiştir.

Şekil 4. Alacak-Verecek Meselesi İle İlgili Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı

Alacak-verecek meseleleriyle ilgili şikâyetlerde şikâyetçilerin cinsiyet dağılımı, 34 erkek, 11 kadın şeklindedir. Ayrıca şikâyetçilerin dini ayrımı göz önüne alındığında Müslüman şikâyetçilerin sayısı 44 iken, gayrimüslim sayısı sadece 2'dir.

Alacak-verecek ilişkileriyle ilgili şikâyetlerde karşılaşılan en fazla husus, alacaklıların talepleridir. Mayıs/Haziran 1743 tarihli bir şikâyetinde, Ömer Bey adlı kişinin babası olan Hacı İbrahim Efendi'nin, Hacı Hafız adlı bir kişiden 400 kuruş alacağı vardır. İbrahim Efendi parasını alamadan ölmüş ve oğlu Ömer, miras hukuku kaidelerine göre babasının hakkı olan 400 kuruşu kendi adına Hacı Hafız'dan almaya çalışmıştır. Lakin Hacı Hafız bu parayı vermeye yanaşmamış ve olay, Divân'a aksettirilmiştir. Durum incelendikten sonra paranın Ömer Bey'e verilmesi için hüküm gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 159/5). Alacaklıların talepleriyle ilgili diğer bir şikâyet, Aralık/Ocak 1745/1746 tarihli bir şikâyet, Amasya Menzircisi olan Hacı Hasan adlı kişinin, bazı kişilerden 3750 kuruş gibi yüksek bir meblağ alacaklı olduğunu, ancak Hasan'ın bu parayı tahsil edemediği bildirilmektedir. Divân'ın verdiği cevap, bu paranın tahsil edilmesi olmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 306/6).

Alacak-verecek ilişkilerine dair örnekler arasında boşanma sonrası yaşanan sorunlar da bulunmaktadır. İki şikâyetinde bahsi geçen bu husus, genel olarak kadının, kendisini boşayan kocasından mehir hakkını talep etmesi ve kocasından bunu alamaması şeklinde gerçekleşmiştir. Mesela, Amasya sakinlerinden Emine adlı kadın, kocasının kendisini zorla boşadığını ve kendisine, hakkı olan birtakım mülk ve parayı vermediğinden dolayı şikâyetçi olmuştur. Durumun incelenmesi üzerine talep edilen malların Emine'ye teslim edilmesi bildirilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 29/2). Bu minvalde gerçekleşen başka bir olay da Mayıs/Haziran 1743 tarihinde yazılan şikâyetinde belirtilmiştir, ancak burada durum biraz farklı gözükmemektedir. Şikâyetine göre; Ayşe adındaki bir kadın, “*sen benim zevc-i sabıkım olub tatlık idüb zimmetinde yüz gurus mehirim vardır alurum*” iddiasıyla ortaya çıkarak İsmail adlı kişiyi rahatsız etmeye başlamıştır. İsmail'in bu durumu Divân'a bildirmesi üzerine de Ayşe Hatun haksız bulunmuş ve iddialarının sona erdirilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 149/1).

Konuyla alakalı incelenen şikâyetlerde murabaha uygulamasına dair yaşanan belli sıkıntılar da görülmektedir. *Kazandırma*, *kâr hakkı tanıma* manasına gelen murabaha, bir terim olarak bir malın alış fiyatı veya maliyeti üzerine belli bir kâr konmasını ifade eder (Dönmez, 2020: 148). Lâkin incelenen şikâyetlerde üzerine kâr konulacak şey bir mal değil, nakit paradır. Mesela Ekim/Kasım 1746 tarihli şikâyetinde Göndes Köyü ahalisinin mağduriyetleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Buna göre; köy ahalisi murabahacılardan 200 kuruş borç almıştır ancak murabahacılar, verdikleri borcun beş mislisini talep etmişlerdir. Ahalinin şikâyeti üzerine de murabahacıların önüne geçilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 438/1).

Yapılan herhangi bir hizmetin karşılığının alınamaması durumları da Divân'a ulaşan şikâyetler arasındadır. Mesela, Şubat/Mart 1743 tarihli bir şikâyetle, Mehmet adlı bir kişinin, birtakım kişilere ilaç aldığını, ancak ilaçların parasının kendisine ödenmediği belirtilmiş ve ilaçların parasının Mehmet'e ödenmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 98/2). Bu hususta bir diğer şikâyet Mayıs/Haziran 1743 tarihinde yazılmıştır. Buna göre; Hacı Mustafa adlı kişi, Vezir Hacı adında bir kişi için hizmet etmiş ancak hizmetinin karşılığını alamamıştır. Durumun şikâyet edilmesi üzerine Mustafa'nın hakkının teslim edilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 139/4).

Alacaklıların taleplerinin yanı sıra kendilerini alacaklı olarak ilân ederek haksız bir şekilde para veya mal isteme durumları da Amasya Kazâsı'nda yaşanan olaylar arasındadır. Bu husus iki şikâyetle tespit edilmiştir. Mesela, Kasım/Aralık 1749 tarihli şikâyetle göre; Ahmet adlı sipahinin herhangi bir kimseye borcu olmamasına rağmen Hüseyin adlı kişi ortaya çıkmış ve sipahiden alacaklı olduğunu iddia etmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 357/1).

Alacak-verecek ilişkilerinde yaşanan sıkıntılar arasında alım-satım durumları da gözükmektedir. Bu durumların temel özelliği, ya bir malın alışverişinde anlaşılabilmesi ya da alışveriş sırasında hile yapılmaya çalışılmasıdır. Mesela, Kasım/Aralık 1744 tarihli şikâyetle göre; Giro Ananis(?) adlı bir gayrimüslim, bağını iki hisseye ayırmış ve hisselerden birisini Osman'a, diğer hisseyi Murat oğlu adlı kişiye satmıştır. Giro Ananis daha sonra ölmüş ve bağın yeni sahiplerinden Murat Oğlu, diğer hisseyi piyasa değerinin altında bir değerde almak için Osman'ı sürekli rahatsız etmiş ve en sonunda bağın diğer hissesini de ele geçirmiştir. Durumun şikâyet edilmesi üzerine Murat Oğlu'nun zorla ele geçirdiği hissenin Osman'a iade edilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 39/5).

Alacak-verecek ilişkilerinde yaşanan sorunlar halkın yaşadıklarından ibaret değildir. Halkın yaşadıkları sıkıntıların yanı sıra taşra görevlilerinin yaşadıkları ve Divân'a aksettirdikleri durumlar söz konusu olmuştur. Bu hususla alakalı yazılan iki şikâyet de Amasya Sancağı Mutasarrıfı Cevher'in yaşadığı sıkıntılarla ilgili olup, aralarında sadece birer yıl vardır. Bu şikâyetlerin birincisinde bilfiil Amasya Sancağı Mutasarrıfı olan Cevher, Kars muhafazasında görevli olarak bulunduğu sırada Amasya Mütesellimliği görevini ifa eden Bekirzâde İbrahim'den, kendisine iltizam bedeli olarak vermesi gereken toplam tutardan sadece bir kısmını ödediği için şikâyetçi olmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 119/5). Diğer şikâyetle de Cevher, artık Amasya Sancağı Mutasarrıfı değildir ve geçmişten kalan alacaklarının, Amasya'nın yeni mutasarrıfı olan Salih Paşa tarafından kendisine teslim edilmediğini şikâyet etmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 232/1).

2.5. Eşkîyalık ve Asayîşi Bozan Diğer Eylemler

Hemen hemen her dönemde, her toplumda yaşanabilen hadiselerden birisi de eşkıyalık ve benzeri asayîşi bozan eylemlerdir. İnsanlar, ya ekonomik sıkıntılarından ya da kendi tercihlerinden dolayı cebir kullanmak suretiyle başkalarının malına veya canına kast edegelmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu topraklarında da bu hadiseler yüzyıllar boyunca yaşanmış ve imparatorluğu içeride çok uğraştırmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşanan eşkıyalık faaliyetlerinin nedenleri araştırmacılar tarafından çok defa tartışılmıştır. Genellikle de bu hadiselerin yaşanmasındaki en önemli etkenin ekonomik sıkıntılar olduğu söylenegelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu, XVI. yüzyılda zirve dönemini yaşamıştır, ancak bu yüzyıl, kıyametin başlangıcı olarak da nitelendirilmiştir. Askerî ve siyâsî anlamda çok önemli başarılarla imza atan imparatorluk, dünya genelinde yaşanan gelişmelerden de nasibini almış ve bunun gereği olarak birtakım değişikliğe hem dışarıda hem içeride maruz kalmıştır. Bu değişikliklerin sonucu olarak da dışarıda itibarını ve nüfuzunu yavaş yavaş yitirmeye başlayan Osmanlılar, içeride de zafiyet göstermeye başlamış, dolayısıyla taşra hayatında bazı sallanmalar geçirmiştir. Bu sallantıların en etkili olanı hiç şüphesiz, XVI. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan Celâlî isyanlarıdır. Belli bir lider etrafında bir araya gelen eşkıya çeteleri, devleti hem içeride hem dışarıda çok zor durumlara sokmuştur. Tek dertleri başkaldırdıkları devletlerinden önemli payeler koparmak olan bu eşkıya çeteleri (Acun, 2002: 698), gayretli devlet adamları ve üstün devlet aklı sayesinde XVII. yüzyıl başlarında etkisiz hâle getirilmiştir. Lâkin devleti ciddi şekilde tehdit edebilecek seviyelerde olmasa da bölge halklarını zor duruma sokabilecek mahalli çeteler faaliyetlerine devam etmişlerdir.

Toplumu derinden etkileyen eşkıyalık faaliyetleri, dönemin arşiv belgelerinde, çok sayıda yer edinmiştir. İncelenen Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri'nde de bu konuyla alakalı birçok şikâyet bulunabilmekte ve hadiselerin nitelikleri tespit edilebilmektedir. Amasya Kazâsı özelinde incelenen şikâyetlerden 25'i sadece eşkıyalık faaliyetleriyle alakalı olsa da eşkıyalıkla paralel olarak asayîşi bozan benzeri durumlar hesaba katıldığında, şikâyet sayısı 70'e ulaşmaktadır ki bu da vakıflarla ilgili meselelerden sonra en fazla ikinci şikâyet konusu olduğunu göstermektedir.

2.5.1. Eşkîyalık

Osmanlı ülkesinin her bölgesinde görülen eşkıyalık faaliyetleri, Amasya Kazâsı'nda da görülmektedir. İncelenen dönemde eşkıyalığa dair 25 şikâyet tespit edilmiştir ve eşkıyalık başlığı altında incelenen şikâyetlerin 15'i evlere baskın, 6'sı genel olarak asayîşi bozan fiiller,

3'ü yol kesme ve 1'i adam kaçırmaya hadiselerini içermektedir. Mağdur olanlar genellikle halktan kimseler olsa da yönetici taifesinin de mağdur olduğu durumlar söz konusu olmuştur.

Eşkîyalıktan bahsedilince akla gelen ilk olay örgüsü, insanların veya mal yüklü kervanların önünün kesilmesidir. Nitekim İslâm Ceza Hukuku'nda "*kât-ı târik*" olarak adlandırılan bu olay, İslâm ülkesinde yaşayan Müslüman ya da gayrimüslim vatandaşların önünün kesilmesi ve mal ve paralarının gasp edilmesi demektir (Koçak vd., 2017: 433). İncelenen şikâyetlere göre Amasya Kazâsı'na dâhil olan bölgelerde üç kere bu tarz olay yaşanmış gözükmemektedir. Bu olaylar incelendiğinde önleri kesilen kişilerin varlıklı kişiler veya mal yüklü kervanlar olduğu göze çarpmaktadır. Nitekim Ağustos 1742 tarihli bir şikâyetle, Osmaniye-Merzifon arasında Direklibel bölgesinde yolculuk yapan Eski Canik Muhassılı vekilinin yardımcısı ile kardeşi Yusuf, eşkıyaların saldırılarına maruz kalmışlardır. Yusuf, bu saldırıda hayatını kaybetmiş ve yanlarında taşıdıkları mal ve paralar da eşkıyalar tarafından zapt edilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 10/4).

XVIII. yüzyılda yaşanan eşkıyalık hadiselerinin başrollerinden olan Türkmen aşiretlerinin de Amasya Kazâsı'nda aktif olduğu, incelenen bir şikâyetten tespit edilmiştir. Ocak/Şubat 1746 tarihli bu şikâyetle göre; Amasya Kazâsı sınırları dâhilinde Karacaviran adlı mahalde bulunan kervan, Türkmen taifesi eşkıyaları tarafından baskına uğramıştır. Eşkıyalar kervanı soydukları gibi bir kişiyi de öldürmüşlerdir. Divân, eşkıyaların bulunup gerekli işlemlerin yapılmasını emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 327/3).

Baskın şeklinde gerçekleşen eşkıyalık hadiselerinde bahsi geçen mekân, belgelerde genellikle menzil olarak geçen evler olmuştur. İçlerindeki kıymetli eşyaların yanı sıra nakit paranın da bulunması, evleri eşkıyalar için cazip bir hale getirmiştir. Ev baskını hadiselerinde genellikle yaşanan hadiseler, evin basılması, içindeki insanların darp edilmesi veya öldürülmesi ve en sonunda evde bulunan malların ve paraların gasp edilmesi şeklindedir. Mesela, Mayıs/Haziran 1744 tarihli bir şikâyetle; eşkıyaların, Hüseyin adlı kişinin evini bastığını, içindeki kıymetli mal ve nakitleri çaldıklarını, hatta Hüseyin'i ve eşini darp ettikleri bildirilmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 265/4).

Ev baskını hadiselerinde tecavüzün de söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Mesela, Eylül/Ekim 1744 tarihli şikâyetle göre; eşkıyalar Seyyid Mehmet adlı kişinin evini basıp mallarını gasp ettikleri gibi Mehmet'in eşini de dağa kaldırıp tecavüz etmişlerdir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 14/1).

Genel olarak asayışı bozan fiiller, birtakım kişilerin halka çeşitli şekillerde zorluklar yaşatmasından ibarettir. Bu hadiselerde herhangi bir yol kesme veya ev basma olayı yaşanmazken, sadece ahaliden para toplamak için asayışı ihlal eden genel durumlar söz konusu olmuştur. Mesela, Şubat/Mart 1745 tarihli bir şikâyeteye göre; Ahmet ve Abdullah adlı kişiler, etraflarına topladıkları birtakım insanlarla birlikte ahaliye zorbalık yapmışlardır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 70/4).

2.5.2. Gasp ve Darp

Eşkîyalıkla paralel olarak gasp ve darp hadiseleri de Amasya Kazâsı özelinde çok defa şikâyet konusu olan hadiselerdendir. Konuyla alakalı 33 şikâyet tespit edilmiş olup, genel itibariyle birbirlerine benzeyen olayları içermektedir. Yaşanan hadiselerin arasındaki fark, genellikle gasp esnasında suçluların sayısı ve bunların farklı kesimlere ait bulunması şeklinde gözükmemektedir. Mesela, Mayıs 1748 tarihli bir şikâyeteye; Varay Köyü'nde yaşayan Ebubekir adlı şahsa ait arazinin gelirlerini, meşhur Milli taifesinden Kör Hasan adlı kişinin gasp ettiği bildirilmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 122/1).

Gasp ile ilgili şikâyetlerde genel olarak darp da söz konusudur. Hükümlerin içerikleri incelendiğinde parası veya malı gasp edilen kişi, ilave olarak darba da maruz kalmıştır, ancak darp konusunun müstakil olarak belirtildiği tek bir şikâyet vardır. Temmuz/Ağustos 1747 tarihli şikâyeteye göre; Amasya sakinlerinden Avanis adındaki bir kişinin eşi ve annesi, Avanis'in kayınvalidesi ve kayınpederi tarafından darp edilmiştir. Olayın, kendi mahallinde çözülmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3: 82/2).

2.5.3. Yöneticilerin Zorbalıkları

Osmanlı İmparatorluğu'nda halka zulmedenler sadece eşkıya çeteleri değildir. Halka zulmeden küçük eşkıya çetelerinin varlığı devam ettiği gibi görevini kötüye kullanan ve halka zulmeden bazı yöneticiler de varlıklarını sürdürmüştür. Yöneticilerin, görevi kötüye kullanmalarının sebeplerine birçok örnek gösterilebilir. Mesela, iktisadî hayatın dengesizlikleri, görev sürelerinin kısa olması, devlet idaresinde yaşanan otorite boşluğu ve bunlara benzer başka sebepler (Özkaya, 2020: 190). XVIII. yüzyıl, sayılan bu sebepler neticesinde toplumsal rahatsızlığın arttığı, bir taraftan eşkıyaların faaliyetleri, bir taraftan görevlerini kötüye kullanan yerel yöneticilerin çok sık şikâyet konusu olduğu bir yüzyıl olmuştur. Dolayısıyla bu şikâyetler Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerine de kaydedilmiş ve günümüz araştırmacıları için son derece önemli birer araştırma sahası haline gelmiştir. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki incelenen

şikâyetlerin sadece beşi yöneticilerin zorbalıkları ile ilgili gözükmetedir, ancak daha çok defter incelendiği takdirde bu sayının artacağına hiç şüphe yoktur.

Amasya Kazâsı özelinde ve incelenen şikâyetler çerçevesinde ahaliye zulmeden yöneticilerin faaliyetleri, insanlardan zorla para alınması veya haksız yere insanları tutuklama şeklinde gözükmetedir. Nitekim Ocak/Şubat 1743 tarihinde yazılan bir şikâyet; Ortaköy Zabiti olan İsmail'in, Ortaköy topraklarında Yakup adında kimsenin öldürüldüğünü ve bu yüzden halktan haksız şekilde 400 kuruş topladığı şikâyet edilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1, 81/4). Aralık/Ocak 1745/1746 tarihli başka bir şikâyet de; Amasya Eski Naibi ile Amasya Eski Mutesellimi'nin, İbrahim Efendi adında birisini haksız yere tutukladıkları ve İbrahim Efendi'nin hapisteyken öldüğü belirtilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2, 307/1).

Osmanlı İmparatorluğu'nda halka zulmeden kesim her zaman örfi yöneticiler olmamıştır. Kadı ve naip gibi şer'î yöneticilerin de halka karşı tavır aldıkları hadiseler yaşanmıştır (Özkaya, 2014: 46). İncelenen dönem içerisinde bu konuyla alakalı sadece bir şikâyet tespit edilebilmiştir. Mart/Nisan 1743 tarihli bu şikâyet; bölge yerlilerinden olan Abdurrahman adındaki bir kişinin, gelen her kadıya naiblik yaptığı, örfi yöneticilerle iş tutarak halktan zorla para aldığı ve mahkemede taraf tuttuğu şikâyet edilmiştir. Divân, bu naibin görevine son verilmesini emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 109/6).

2.5.4. Göreve Müdahale

Eşkıyalık ve asayiş bozan diğer eylemlere ek olarak bazı kamu çalışanlarının görevlerine müdahalede bulunulduğu hadiseler de vakidir. Bu konuyla alakalı toplam şikâyet sayısı 7 olup, müdahale edilen kişilerin görevleri farklılık arz etmektedir. Buna göre, görevlilerin ikisi Şehir Kethüdası, ikisi mahkeme kâtibi, biri yeniçeri, biri esnaf ve son olarak halkın bazı görevler için seçtiği vekildir.

Ekim 1742 tarihinde yazılan bir şikâyete göre; Şehir Kethüdalığı görevini üzerine alan ve yerine getiren Ömer oğlu Hasan adlı kişiye, şehrin ileri gelenlerinin müdahalesi olmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 35/1). Bu hadiseler karşısında Divân, müdahalelerin engellenmesini emreden hükümlerini göndermişse de pek işe yaramamış gözükmetedir. Nitekim bu hadisenin ardından 6 şikâyet daha kayıtlara geçmiştir. Mesela, Amasya Mahkemesi'nde kâtip olan ve halkın itimadını kazanmış olan İsmail Halife'ye, şehrin ileri gelen kimseleri tarafından müdahalede bulunulduğu başka bir şikâyette belirtilmetedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 167/1).

2.6. Miras Paylaşımı

Miras, ölen bir kişinin, ardında bıraktığı menkul-gayrimenkul, nakit para ve diğer her türlü eşyadır. Osmanlı İmparatorluğu'nda mirasa dair her türlü işlemler genellikle İslâm Hukuku'na göre tanzim edilmiştir. İmparatorlukta miras işlemleriyle kadılar ilgilenmiştir. Mirasın paylaşılması, vârisiz ölen kişinin mal varlığının hazineye aktarımı, kassamlar¹⁵ aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ölen kişilerin mirasları, tereke defterleri, kassam defterleri, muhalefat defterleri veya metrukât defterlerine kaydedilmiştir (Özay, 2019: 12).

İncelenen dönemde Amasya Kazâsı'nda miras paylaşımı ile ilgili toplam 32 şikâyet tespit edilmiştir. Genel şikâyet sayısına oranla %7,78lik yer teşkil eden bu şikâyetler, kendi içlerinde farklı hususlar içermektedir. Buna göre; 32 şikâyetten 12'si vârisler arasında yaşanan sorunları, 18'i mirasa dışarıdan müdahale edilmesini, 2'si de miras paylaşımı ile ilgili genel uyarıları ihtiva etmektedir. Ayrıca, bu hususlara ilave olarak miras paylaşımında yaşanan adaletsizliklerin anlatıldığı şikâyetler de mevcuttur.

İncelenen şikâyetlerde gayrimüslimlerin, miras konusu için Divân'a müracaat etme miktarı son derece azdır. 32 şikâyetten sadece birinde gayrimüslimlerin yaşadığı sorunlar bahsedilmektedir. Bu şikâyet Nisan/Mayıs 1747 tarihlidir ve vârisler arasında yaşanan sorunu ihtiva etmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 28/3).

Vârisler arasında yaşanan sorunlar, genellikle vârislerden birisinin, mirastan kendi hissesine düşenle yetinmeyip diğer hisseleri de zapt etmesi şeklinde vuku bulmuştur. Bu davaların göze çarpan ilginç tarafı, genel kanının aksine kadınların da miras konularında son derece etkili bir durumda olmalarıdır. Erkekler tarafından mirastan yoksun bırakılan kadınların yanı sıra erkek vârisleri mirastan yoksun bırakan kadınların varlığı da şikâyetlerde tespit edilmiştir. Mesela, Mayıs/Haziran 1743 tarihli şikâyet; Fatma adlı kadının kanunsuz hareketleri göze çarpmaktadır. Fatma, ölen eşinin mirasını eşkıyaya dayanarak zapt etmiş ve merhûmun kardeşine herhangi bir hisse vermemiştir. Bu durumun şikâyet edilmesi üzerine kanunlara göre hareket edilmesi, Divân tarafından emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1: 159/4).

Vârisler arasında yaşanan sorunlarda farklı nitelikte hadiseler de bulunmaktadır. Bu hadiseler, mirası tahsil etmesi için vârisler tarafından görevlendirilen yetkililerin, söz konusu

¹⁵ İslâm Hukuku'nda ganimet, şirket ve miras gibi konularda her türlü mal varlığını bölerek hisseler haline getiren resmî görevliye "kassam" denir. Said Öztürk, "Kassâm", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Cilt.24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s.579

olan menkul veya nakidi kendi zimmetlerine geçirmesidir. Mesela, Kasım/Aralık 1744 tarihli şikâyeteye göre; Emine Hatun ölmüş ve 1000 kuruşluk bağı kızı Hatice ile oğlu Ahmet'e intikal etmiştir. Ahmet kendi hissesinin yanı sıra Hatice'nin hakkını da tahsil etmesi için bir vekil göndermiştir, ancak tayin edilen bu vekil, yanına birkaç eşkıyayı da alarak mirasa dâhil olan menzili, yani evi basıp içindeki odunları çalmıştır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 38/2).

Miras paylaşımı ile ilgili hükümlerden ikisinin genel uyarı mahiyetinde olduğu söylenmişti. Bu uyarıların daha ziyade tanınmış kişi veya resmî görevliler için yazılmış olduğu gözükmemektedir. Haziran 1745 tarihinde yazılan bu iki hükümden birincisi Amasya Kadılığı sırasında ölen Mustafa'nın mirası için yazılmıştır. Buna göre mirasın paylaştırılmasında kanuna aykırı işlerin olmaması için dikkat edilmesi vurgulanmıştır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 139/1). İkinci hüküm, Gürcüzâde İbrahim'le alakalıdır. Gürcüzâde İbrahim vârisiz bir şekilde ölmüştür. Dolayısıyla ardında bıraktığı mirastan kısmet vergisi alınmaması emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 140/1).

Miras paylaşımı ile ilgili şikâyetler sadece vârisler arasında yaşanan sıkıntıları içermemektedir. Dışarıdan gelen bazı müdahaleler de söz konusudur. Bu müdahaleler, veraset iddiasıyla ortaya çıkan, ancak mirasla alakası olmayan kişiler tarafından gerçekleşmiştir. Mesela, Ekim/Kasım 1744 tarihli şikâyeteye; Hatice adındaki bir kadının, dedesinden kalan bağı Abdurrahman adlı kişi tarafından zapt edildiğini Divân'a bildirdiği görülmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 25/1). Abdurrahman'ın vâris olup olmadığı konusunda da herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bu minvalde yaşanan başka bir hadise de Kasım/Aralık 1744 tarihli şikâyeteye belirtilmiştir. Buna göre; Ahmet adında bir kişi ölmüş ve mirası kardeşi ile zevcesine intikal etmiştir, ancak dışarıdan bazı kişiler veraset iddiasıyla ortaya çıkmış ve mirası zapt etmiştir. Durumdan haberdar olan Divân, olayın çözülmesi için Amasya eski Müftüsü'nü hakem olarak tayin etmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2: 28/1).

2.7. Nakil ve İskân Sorunları

İncelenen dönemde tespit edilen bir başka şikâyet konusu nakil ve iskândır. Bu konuyla alakalı toplam dört şikâyet tespit edilmiş olup, bunlar genellikle, bir köyde bulunan kişi veya kişilerin başka bir köye göç etmesi ve gittikleri köylerde kargaşa çıkarmasıyla ilgilidir. Bu konuyla alakalı şikâyetler incelendiğinde sakinleri tarafından terk edilen köylerin dirlik statüsünde olduğu gözükmemektedir. Dolayısıyla köylerin terk edilmesi, dirlik sahiplerinin gelirlerinin azalmasını ve başka dirliklerde idarenin bozularak kargaşa ortamının ortaya

çıkmasını sağlayabilmesi açısından önemli olabilir. Ayrıca, fiskal¹⁶ bir iktisadî anlayışa sahip olan Osmanlı ekonomisi, bölgesel üretimin azalmasına sebebiyet vereceği için de köylerin terk edilmesini engellemek, terk edilen köyleri tekrar canlandırmak için tedbir alma gereğini hissetmiştir. Aksi takdirde üretim azalabilir, nüfusun yer değiştirmesine paralel olarak bölgenin tekrar sayımı gerekebilir, gelir elde edemeyen dirlik erbabı eşkıyalığa soyunabilir ve bu sayede dirlik erbabının sayısının azalması ile zaten azalmış olan Osmanlı ordusunun gücü iyice azalabilirdi.

Bu açıdan bakıldığında incelenen defterlerde nakil ve iskân konusu ile ilgili şikâyetler önemli gözükmetedir. Konuyla ilgili ilk şikâyet Eylül 1742 tarihlidir. Buna göre; Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Hüseyin'in mutasarrıf olduğu Kuyucak ve bazı köylerin halkı, köylerinden hareketle Temenna Kazâsı'na varıp yerleşerek oranın halkını yerinden etmek istemiştir. Divân, köylerini terk eden halkın tekrar kendi köylerine döndürülmesini kesin bir şekilde belirtmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1, 18/3). Bu hadiseye benzer başka bir durum da Amasya Sancağı Alaybeyi'nin başından geçmiştir. Nisan/Mayıs 1747 tarihli bir şikâyete göre; Amasya Sancağı Alaybeyi'ne ait olan köylerin ahalisi, köylerini bırakıp birtakım başka köylere taarruzda bulunmuşlardır. Bu kişilerin tekrar eski köylerine döndürülmesi Divân tarafından emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 33/4). Ekim/Kasım 1748 tarihli şikâyetinde de Davut adlı sipahinin tımar halkı başka köylere göç etmiştir. Halkın göç ettiği köylerin zabıtları ve Davut, bu ahaliyi eski köylerine döndürmek istemişse de eşkıyadan birtakım kişiler ve ahali direnç göstererek engel olmuşlardır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 219/4).

2.8. Diğer Konular

İncelenen dönemde, daha önce belirtilenlerin haricinde başka konuları ihtiva eden şikâyet kayıtları da tespit edilmiştir. Bu kayıtların toplam sayısı 21 olup, 8 ayrı konuyu ihtiva etmektedir. Bunlar; iftira, yönetici tayini, dolandırıcılık, hayvan otlatma, zaim ve sipahi davalarının alaybeyleri tarafından görülmesi, askerî taifesinden olmayanların davalarının kimler vasıtasıyla görüleceği, su meselesi ve miras sayım işinin Amasya Kadısı'na havale edilmesidir.

¹⁶ Fiskalizm, hazineye ait gelirlerin, mümkün olduğu en yüksek düzeye çıkarmak ve ulaştığı düzeyin altına inmesini engelleme anlayışıdır. Mehmet Genç, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi-I*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2021, s.46

Tablo 10. Şikâyetlerde Tespit Edilen Diğer Konular

KONU	SAYI
İftira	6
Yönetici Tayini	5
Dolandırıcılık	3
Hayvan Otlatma	2
Zaim ve Sipahi Davalarının Alaybeyleri Hariç Diğer Ehl-i Örf Zümresine Gördürülmemesi	2
Askerî Taifesinden Olanların Davalarının Kimler Vasıtasıyla Görüleceği	1
Su Meselesi	1
Tereke Tahriri İşinin Amasya Kadısına Havale Edilmesi	1

Gündelik yaşamda karşılaşılabilecek hususlardan birisi de iftiradır. İncelenen dönemde iftira konusunu ihtiva eden 6 şikâyet, toplam şikâyet sayısının %1,45'ini teşkil etmektedir. İftira ile ilgili şikâyetlerin 4'ü kazâ merkezinden, 2'si köylerden gelmiştir. Bu konuyla ilgili ilk şikâyet Eylül 1742 tarihli ve buna göre; Alevî Köyü'nde yaşayan Mehmet adlı kişinin iftiracı olduğundan şikâyetçi olunmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1, 39/5). Konuyla ilgili şikâyetlerde iftiranın sadece halk tarafından gerçekleşmediği, ileri gelen kişilerin de bu suçu işledikleri görülmüştür. Nitekim 1744/1745 tarihli bir şikâyet¹⁷, şehrin ileri gelenlerinden birtakım kimseler, âyandan ve ulemadan olan bazı kişiler hakkında iftira atmışlardır (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2, 7/5).

İncelenen Ahkâm Defterlerinde halkın şikâyetlerinin yanı sıra merkezden bölgeye yapılan atama kayıtlarına da rastlanılmıştır. Beş hüküm atamalarla ilgilidir ve bunların dördü mütesellim, biri kâtip ataması ile ilgilidir. Mütesellim ataması ile ilgili hükümlerden bir tanesi ilginç mahiyettedir. Eylül/Ekim 1748 tarihli bu hükümde ulemadan olan Ömer adlı kişinin mütesellim olarak tayin edildiği belirtilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 217/5). Mart/Nisan 1746 tarihli hüküm, kâtip ataması ile ilgilidir. Buna göre, Osman adlı kişinin kâtip olarak görevine Amasya'da devam etmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2, 366/1).

Amasya Kazâsı'na dair incelenen kayıtlarda dolandırıcılıkla ilgili şikâyetlere de rastlanılmıştır. Bu şikâyetler, toplam şikâyet sayısına göre oldukça az sayıda olsa da dolandırıcıların nitelikleri ve eski meslekleri göz önüne alındığında gerçekten XVIII.

¹⁷ Bu şikâyetle ay veya gün bilgisi bulunmayıp sadece yıl belirtilmiştir.

yüzyıldaki yozlaşmanın, toplumun her kademesine sirayet ettiği daha iyi anlaşılacaktır. Bu kayıtlarda şikâyet edilenler; halk, Amasya eski Kadısı ve eski sipahi yüzbaşısıdır. Temmuz/Ağustos 1748 tarihli şikâyetinde şikâyet edilen kişi, Amasya eski Kadısı Mehmet'tir. Bu kişi, birtakım kimselerin, "*ben sizin işlerinizi görürüm*" diyerek paralarını almış ve vaadini de yerine getirmemiştir. Kadının aldığı paranın iade edilmesi emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 206/3). Kasım/Aralık 1749 tarihli diğer bir şikâyetinde de eski sipahi yüzbaşısından şikâyetçi olunmuştur. Buna göre; Mehmet adlı kişi, işlerini görmesi için eski sipahi yüzbaşısından Hasan'a bir miktar para ve mal vermiştir. Ancak Hasan, Mehmet'in işlerini halletmediği gibi parasını da iade etmemiştir. Mehmet'e ait olan mal ve paranın Hasan'dan alınması emredilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 353/2).

Amasya Kazâsı'nda karşılaşılan gündelik hadiselerden birisi de hayvanların, başka arazilerde otlatılması sorunudur. İki şikâyet bu konuyla ilgilidir ve iki hadise de doğal olarak köylerde yaşanmıştır. Mesela, Aralık/Ocak 1742/1743 tarihli şikâyetinde, Amasya'da yaşayan Seyyid Ali ve Seyyid Mustafa adlı kardeşler, hayvanlarını Sarı Hüseyin Köyü'nde kendilerine ait olmayan araziye salmışlardır. Arazi sahiplerinin yaşadıkları mağduriyetin giderilmesi hakkında hüküm gönderilmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1, 54/5). Konuyla ilgili diğer şikâyetinde, Bekir oğlu Osman adlı kişiden, hayvanlarını Sadi Köyü'nde bulunan ahalinin bahçelerine saldığından şikâyetçi olunmuştur (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.1, 102/3).

Bilindiği üzere alaybeyleri, sipahi ve zaimlerden sorumlu olan kişilerdir (Özkaya, 2014: 47). Tımar erbabının uygunsuz hareketlerinde veya suç işleme durumlarında alaybeyleri devreye girer ve gerekli işlemleri yerine getirirdi (Özkaya, 2014: 47). Bu bağlamda incelenen dönemde tespit edilen iki şikâyet, Osmanlı teşkilat tarihi açısından kayda değer şikâyetlerdir. Bu şikâyetlerde zaim ve sipahi davalarının sadece alaybeyleri tarafından görülebileceği belirtilmekte olup diğer örfî yönetici zümrelerinin bu davalara müdahil olmamaları istenmektedir. Mesela, Mayıs/Haziran 1747 tarihli bir şikâyetinde; birtakım sipahi ve zaimlerin davalarının olduğunu ve bunların davalarına Kethüdayeri, Yeniçeri Serdarı gibi örfî yöneticilerin müdahil oldukları belirtilmiştir. Divân, zaim ve sipahilerin davalarının alaybeyleri tarafından görülmesini ve diğer yönetici taifesinin davaya dâhil olmamalarını emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 44/2). Diğer şikâyet de Şubat 1748 tarihli olup, hemen hemen aynı konuyu ihtiva etmektedir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 138/3).

İncelenen dönemde askerî zümresinin davalarıyla ilgili bir başka şikâyet daha mevcuttur. Bu şikâyet, yaşanmış bir olay neticesinde bölgeye yollanan genel bir uyarı niteliğindedir. Aralık/Ocak 1748/1749 tarihli olan bu şikâyetinde; Amasya Mahkemesi'nde

Muhzırbaşı¹⁸ olan kişilerin, askerî taifesinden olan kişilerin davalarını görmeye çalışıp, onları rahatsız ettiklerinden bahsedilmiştir. Amasya Sancağı Mutasarrıfı Ömer'in şikâyeti üzerine Divân, askerî taifesinden olan kişilerin davalarının, vali veya zabitleri tarafından görülmesi gerektiğini ve muhızırbaşlarının müdahalelerinin önüne geçilmesini emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 237/3).

Amasya Kazâsı'nda yaşanan sorunlardan birisi de su meselesidir. Sadece bir şikâyetle rastlanılan bu husus, Ziyere (Ziyaret) Köyü'nde gerçekleşmiştir. Şubat/Mart 1749 tarihli şikâyetle göre; Ziyere Köyü'nde yaşayan Şeyh İsmail, Ömer Ali ve El-Hac Ali adlı kişilerin yaptırdıkları çeşmeyi öteden beri kendi bahçesini sulamak için kullanmıştır. Ancak köyün ileri gelenlerinden bazıları, Şeyh İsmail'in kullandığı suyu haksız yere kendi bahçeleri için kullanmaya başlamış ve olay Divân'a aksettirilmiştir. Divân, Şeyh İsmail'i haklı bularak yapılan müdahalenin engellenmesini emretmiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.3, 264/4).

Tespit edilen şikâyetlerde rastlanılan diğer bir farklı konu da Amasya Kadısı'na miras sayımı ve taksimi işinin havale edilmesidir. Kasım/Aralık 1744 tarihli bu hükümde, Kastamonu'da ölen bir muvakkitin, ismi belirtilmemiş bir kadının ve tımar erbabından bir kişinin miraslarının sayımı ve taksim işi, Amasya Kadısı Müjdecizâde Mehmet'e havale edilmiştir. Divân, bu işlem esnasında kadıdan dikkatli ve ihtimamlı olmasını istemiştir (BOA, A. DVNS. AHK. SS. d.2, 39/2).

İncelenen dönemde vakıf meselelerinden eşkıyalığa, tımar ve arazi anlaşmazlıklarından vergi meselelerine kadar gündelik hayatta yaşanabilecek birçok sorun, şikâyet konusu olmuş ve bunlar, bizzat merkeze aksettirilmiştir. Devlet, bu şikâyetlere olabildiğince âdil ve süratli bir şekilde cevap vermeye çalışmış, farklı stratejiler izleyerek Amasya Kazâsı'nda adaleti tesis etmeye çalışmıştır.

¹⁸ Mahkemelerde kadıların yardımcısı olan Muhzırbaşı, duruşmaya ilgili kişi veya kişileri götüren görevlidir. Bunlar genellikle altı-bölük halkından kimseler olup gerektiğinde yerlerine vekil tayin edebilirlerdi. Yücel Özkaya, *18.Yüzyılda Osmanlı Toplumu*, Yapı kredi Yayınları, İstanbul 2020, s.229

III. BÖLÜM

3. HÜKÜMLERİN ÖZETİ VE TRANSKRİPSİYONU

3.1. Özet

1 No'lu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sayfa/Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
3/3	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da Yakup Paşa Vakfı'nın mütevellisi, Yakut Paşa Vakfı'nın gelirlerine müdahale etmiştir. Müdahalenin engellenmesi emredilmiştir.
4/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Mustafa Bey Hamamı'nın ödemesi gereken kira bedelinin, vakfın mütevellisi tarafından zimmete geçirilmesi.
5/5	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1155	Alacak-Verecek	Emine adlı kadının, Hüseyin adlı kişiden alacağını alamamasına dair
10/1	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1155	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Şadi Bey ve Barak Bey vakıflarının mütevellisi olan Şatır Ebubekir adlı kişiye dışarıdan müdahaleler olmuştur. Yapılan müdahalelerin önüne geçilmesi emredilmiştir.
10/4	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1155	Eşkıyalık	Eski Canik Muhassılı'nın vekili olan Abdurrahman'ın yardımcısı ve kardeşi Yusuf'un eşkıyalar tarafından önlerinin kesilmesine dair.
11/3	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1155	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Şadi Bey ve Barak Bey vakıflarının tevliyetine dışarıdan müdahale edilmesi ile ilgili şikâyet.
13/4	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1155	Alacak-Verecek	İsmi belirtilmemiş kadının, kocasından kalan mirası alamamasına dair.
15/2	Fî Evâil-i Receb 1155	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Ziyere Köyü ahalisinden kanuna aykırı olarak vergi talep edilmesi ile ilgili şikâyet.
18/3	Fî Evâsıt-ı Receb 1155	Nakil ve İskân	Dergâh-ı mualla çavuşlarından Hüseyin'in mutasarrıf olduğu köylerde yaşayan halkın başka yere

			göç etmesi ve orada kargaşa çıkarmasına dair şikâyet.
19/4	Fî Evâsıt-ı Receb 1155	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Servan Çelebi Vakfı yetkililerinin, başka bir vakfa ait olan araziye müdahale etmelerine dair.
20/1	Fî Evâsıt-ı Receb 1155	Vakıf - Evladiyet Sorunu	Barak Bey ve Şadi Bey vakıflarının mütevellisi olan Şatır Ebubekir'in, ikinci dereceden vâkıf evladi olduğuyla ilgili şikâyet.
27/1	Fî Evâil-i Şabân 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Mehmet Çavuş Han Vakfı' mütevellisinin oğlunun, vakıftan haksız yere mal istemesiyle ilgili şikâyet.
28/1	Fî Evâil-i Şabân 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Yörgüç Paşa Vakfı'na ait köylere, dışarıdan bazı sipahilerin müdahale ettiklerine dair şikâyet.
29/2	Fî Evâil-i Şabân 1155	Alacak-Verecek	Amasya'da sakin Emine Hatun gelip, kocası Mustafa'nın kendisini zorla boşadığını ve kocasının, kendisine bir miktar para ve malı vermediğinden şikâyetçi olmasına dair şikâyet.
29/3	Fî Evâil-i Şabân 1155	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Yakup Paşa Vakfı'na ait gelirlere Çilehane Camii Vakfı tarafından müdahalede bulunulmasına dair şikâyet.
30/6	Fî Evâil-i Şabân 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Karaseki ve bazı köylerde El-Hac Nuh Zaim'in ihya eylediği vakfın mahsullerine dışarıdan müdahale edilmesi hakkında şikâyet.
31/4	Fî Evâil-i Şabân 1155	Vergi - Köy Halkının Vergilerini Vermemeleri	Amasya'da Ziyere adlı köyün ahalisi üzerlerine düşen vergiyi zamanında ödememişlerdir. Divân, bu köyün ahalilerinden vergilerin toplanmasını emretmiştir.
35/5	Fî Evâhir-i Şabân 1155	Göreve Müdahale	Ömer oğlu Hasan adlı kişi Şehir Kethüdalığı görevindeyken şehrin ileri gelenlerinin müdahalelerine maruz kalmıştır. Müdahalelerin engellenmesi emredilmiştir.
38/2	Fî Evâhir-i Şabân 1155	Alacak-Verecek	Hacı Mahmut adlı kişinin, Seyyid İbrahim'e verdiği borcun faizini de tahsil etmesine dair şikâyet.

39/5	Fî Evâil-i Receb 1155	İftira	Alevi Köyü'nün ahalisinden bazılarının, Mehmet adlı kişinin iftiracı olduğunu bildirmeleri hakkında şikâyet.
42/1	Fî Evâil-i Ramazân 1155	Vakıf - Vakıf Görevlisine Müdahale	Amasya'da bulunan Helkis Mescidinde günlüğü bir akçe ile imam olan Seyyid Hafız Ahmet'e müdahalede bulunulmasına dair şikâyet.
43/2	Fî Evâsıt-ı Ramazân 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'ya bağlı Şeyh Müdi adlı köyden Hasan, Mahmud, Mehmet, Ömer ve Şaban adlı kişilerin mütevellisi oldukları vakıf köylerine ait gelirlere müdahale edilmesine dair şikâyet.
43/3	Fî Evâhir-i Ramazân 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya Sancağı mutasarrıfları, Şeyh Saadeddin Zaviyesi'nden "zaviye teftişi" namıyla haraç kesmişlerdir. Bu müdahalenin önüne geçilmesi emredilmiştir.
44/1	Fî Evâil-i Şevvâl 1155	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı sipahiye ait olan tımar vergilerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
46/4	Fî Evâsıt-ı Şevvâl 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Kasım Bey ve Mehmet Bey'in bina eyledikleri vakfın gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
53/1	Fî Evâhir-i Şevvâl 1155	Vakıf - Evladiyet Sorunu	Fatma adlı kadının, Şeyh Hasan Karamancık Zaviyesi'nin tevliyetini, kardeşlerinden zorla almasına dair şikâyet.
54/1	Fî Evâil-i Zilkâde 1155	Vakıf - Vakıf Görevlisine Müdahale	Yakup Paşa Vakfı'nın cüzhanlık vazifesinin Osman Halife'ye verilmesine bazı kişilerin müdahalede bulunmaları ile ilgili şikâyet.
54/4	Fî Evâil-i Zilkâde 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Şeyh Sadi Zaviyesi'ne ait olan vergi gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
54/5	Fî Evâil-i Zilkâde 1155	Hayvan Otlatma	Başkışla denilen kışlak yerinde bazı kişilerin haksız yere hayvanlarını otlatmalarıyla ilgili şikâyet.
55/1	Fî Evâil-i Zilkâde 1155	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	İsmi belirtilmemiş köylerin bazı sakinlerinden vergi alınması gerekmezken, dışarıdan bazı kişilerin vergi talebinde bulunmasına dair şikâyet.

56/5	Fî Evâil-i Zilkâde 1155	Vakıf - Vakıf Mallarının Ferâğında Mütevellî İzninin Gerekliği	Firüz ve Hüseyin Ağa vakıflarına ait malların satılmasında mütevellî izninin gerektiği ile ilgili şikâyet.
57/2	Fî Evâil-i Zilkâde 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya Sancağı mutasarrıfları, Şeyh Bayazid Zaviyesi'nden "zaviye teftişi" namıyla haraç kesmişlerdir. Bu kişilerin müdahalelerinin önüne geçilmesi emredilmiştir.
59/1	Fî Evâil-i Zilkâde 1155	Gasp	Amasya sakinlerinden Teraseli-zâde Ömer adında bir kişinin, kendisine yakın ehl-i örf memurlarıyla iş tutarak birtakım kişilerden zorla para almasına dair şikâyet.
60/5	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1155	Alacak-Verecek	Seyyid Abdullah adlı kişinin Seyyid Mehmet adlı kişiye borcunu ödememesi ile ilgili şikâyet.
62/2	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1155	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Amasya'da Hevace Sultan Zaviyesi Vakfı mütevellisinin, vakıfta oduncu olan kişinin maaşını ödememesiyle ilgili şikâyet.
64/1	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1155	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Toruntay Vakfı'nın mütevellisinin, Hüseyin Ağa Vakfı'na ait Çavuş Etraki Köyü'nün bir bölümüne müdahalede bulunmasına dair şikâyet.
65/3	Fî Evâhir-i Zilkâde 1155	Vergi - Türkmenlerin Kışlak Vergisi Vermemeleri	Zaim Hüseyin'in mutasarrıf olduğu araziye giren Türkmenlerin vergi vermemeleriyle ilgili şikâyet.
67/5	Fî Evâhir-i Zilkâde 1155	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Toruntay Vakfı'na ait arazi gelirlerine Hüseyin Ağa Vakfı'nın müdahalede bulunmasıyla ilgili şikâyet.
69/3	Fî Evâil-i Zilhicce 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Devlet Hatun Vakfı'na ait gelirlerin toplanması işine, vakıftan bazı kişilerin müdahalede bulunmasıyla ilgili şikâyet.
69/5	Fî Evâil-i Zilhicce 1155	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Firüz Ağa ve Hüseyin Ağa vakıflarına ait bazı toprak gelirlerine dışarıdan kimseler tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
70/5	Fî Evâhir-i Zilhicce 1155	Vakıf - Vakıf Görevini Zorla Ele Geçirme	Amasya'da Yakup Paşa Vakfı mütevellisinin, kayyumculuk ve hizmetçilik görevlerini kendi üzerine geçirmesiyle ilgili şikâyet.
78/4	Fî Evâsıt-ı Zilhicce 1155	Alacak-Verecek	Aksalur ve bazı köylerin işlerini gören Şeyh oğlu ve Hacı Baki oğlu adlı

			kişilerin, köy ahalisinden alacağı olduğuna dair şikâyet.
81/4	Fî Evâhir-i Zilhicce 1155	Yöneticilerin Zorbalığı	Ortaköy Zabiti Sivash El-Hac İsmail, Yakup adında bir kimsenin, Ortaköy halkından kanuna aykırı olarak para almasıyla ilgili şikâyet.
81/6	Fî Evâhir-i Zilhicce 1155	Vergi - Sipahiden Vergi Talep Edilmesi	Ortaköy adlı köyde ismi belirtilmemiş sipahi kanuna aykırı olarak hem halktan hem de başka sipahilerden vergi toplamasına dair şikâyet.
86/4	Fî Evâil-i Zilhicce 1156	Vergi - Halkın, Sipahiye Vergi Ödememesi	Argoma Nahiyesi'nde Göl adlı köyün ahalisinin, bu köyün tımarının sahibine vergilerini ödememeleri ile ilgili şikâyet.
89/1	Fî Evâil-i Muharrem 1156	Tımar - Haksız Cebelü Bedeli Toplanması	Mustafa veledi Mehmet'e ait olan tımarıda yaşayan halktan kanuna aykırı bir şekilde cebelü vergisinin talep edilmesiyle ilgili.
90/1	Fî Evâil-i Muharrem 1156	Gasp	Neccar oğlu Ezdome ve birtakım eşkiya, Seyyid Mehmet adlı kişinin 950 kuruşunu gasp etmişlerdir. Gasp edilen paranın Mehmet'e iade edilmesi emredilmiştir.
91/1	Fî Evâil-i Muharrem 1156	Tımar - Haksız Cebelü Bedeli Toplanması	Ali adlı sipahiye ait olan tımarıdan kanuna aykırı olarak cebelü vergisi talep edilmesiyle ilgili şikâyet.
94/3	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1156	Tımar - Tımarı Müdahale	Ahmet adlı sipahinin Halak Köyü'nde bulunan topraklara dışarıdan bazı kişilerin müdahaleleri olmuştur. Müdahalelerin önüne geçilmesi emredilmiştir.
98/2	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1156	Alacak-Verecek	Tokat sakinlerinden Mehmet'in bazı kişilerden alacaklı olduğuna dair şikâyet.
102/3	Fî Evâhir-i Muharrem 1156	Hayvan Otlatma	Bekir oğlu Osman adlı kişi, hayvanlarını Sadi Köyü'nde bulunan ahalinin bahçelerine salmıştır. Şikâyet üzerine bu durumun sona erdirilmesi emredilmiştir.
108/4	Fî Evâil-i Safer 1156	Vakıf - Tenviyete Müdahale	Ali Bey adlı kişinin kurduğu vakfın tevliyetine Abdülvehhâb adlı kişinin müdahalesi olmuştur. Yapılan müdahalenin engellenmesi emredilmiştir.
109/6	Fî Evâil-i Safer 1156	Yöneticilerin Zorbalığı	Abdurrahman adlı naibin yaptığı usulsüzlükler şikâyet konusu olmuş ve bu kişinin naiplikten atılması emredilmiştir.

110/1	Fî Evâil-i Safer 1156	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Amasya'da Yakup Paşa Vakfı'nın mütevellisinin, vakıf personeline maaş ödememesiyle ilgili şikâyet.
110/3	Fî Evâil-i Safer 1156	Vergi - Köy Halkının Vergilerini Vermemeleri	Amasya Mirlivası hassına dâhil olan birtakım köylerden vergi toplanmak istenmişse de köy halkının muhalefeti görülmüştür. Bu muhalefetin sona erdirilmesi emredilmiştir.
111/3	Fî Evâil-i Safer 1156	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Hüseyin adlı kişiye ait tımar gelirlerine dışarıdan bazı kişilerin müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
114/2	Fî Evâsıt-ı Safer 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Yakup Paşa Vakfı'na ait olan Bağlan Köyü'nün gelirlerine Ali adlı sipahinin müdahalesi olmuştur. Ali'nin müdahalesinin engellenmesi emredilmiştir.
119/3	Fî Evâhir-i Safer 1156	Eşkıyalık	Fetullah adlı kişinin, eşkıyalık faaliyetlerinde bulunduğu dair şikâyet.
119/5	Fî Evâhir-i Safer 1156	Alacak-Verecek	Bekir-zâde İbrahim aldı kişinin, Amasya Sancağı Mutasarrıfı Cevher'e iltizam bedelini vermemesiyle ilgili şikâyet.
121/4	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1156	Eşkıyalık	Kör Mehmet ve Deli Mahmut adlı kişiler Amasya Kazâsı'nda asayiş ihlâl edici hareketlerde bulunmuştur. Bu kişilere engel olunması emredilmiştir.
132/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1156	İftira	Kör Mehmet ve Deli Mahmut adlı kardeşler beraber iş tutarak bazı kişilere iftira atmışlardır ve halktan zorla para almışlardır. Aldıkları paraların halka iade edilmesi emredilmiştir.
132/2	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1156	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Amasya'da bulunan Sultan Alaeddin Darü'l-şifa Vakfı'nın tevliyetine dışarıdan Abdullah adlı kişinin müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
133/2	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Halil ve Fatma adlı kişiler, evladı oldukları Human Bey Vakfı'na ait gelirlere mutasarrıf iken dışarıdan müdahaleler olmuştur. Müdahalelerin önüne geçilmesi emredilmiştir.
138/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1156	Yöneticilerin Zorbalığı	Kethüdayeri Mirzâde oğlu İsmail'in, Ezinepazar ahalisinden zorla para almasıyla ilgili şikâyet.

139/4	Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır 1156	Alacak-Verecek	Hacı Mustafa adlı kişinin, Vezir Hacı adlı kişiden alacağı olduğuna dair şikâyet.
140/1	Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Yörgüç Paşa Vakfı'na ait ev ve bostanların kirasının ödenmemesine dair şikâyet.
143/1	Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır 1156	Alacak-Verecek	Emir Hacı adlı kişinin torunlarından, haksız yere para istenmesine dair şikâyet.
143/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1156	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Amasya Mirlivası Hassı zabitleri, Fazıl isimli sipahinin topraklarından kanuna aykırı bir şekilde fazla vergi talebinde bulunmuşlardır. Divân, kayıtlara göre hareket edilmesini emretmiştir.
147/2	Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır 1156	Tımar - Tımar Hissesine, Ortakların Müdahalesi	Musli adında emekli sipahinin tımar gelirlerine, tımar ortaklarının müdahalesi ile ilgili şikâyet.
148/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Sultan Bayazid Han Vakfı'na ait 500 kuruş bazı kişilerde olup, vakfın mütevellisi bu parayı geri istemiştir. Ancak bu kişiler parayı vermemişlerdir. Vakfa ait olan bu paranın geri verilmesi emredilmiştir.
149/1	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1156	Alacak-Verecek	Ayşe adında bir kadın ortaya çıkmış ve İsmail adlı bir kişiden 100 kuruş alacaklı olduğunu iddia etmesine dair şikâyet.
149/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1156	Tımar - Arazi Üzerinde Hak İddia Etme	Ömer adlı kişiye ait arazi üzerinde birtakım kimselerin haksız bir şekilde hak iddia etmeleriyle ilgili şikâyet.
149/3	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1156	Alacak-Verecek	Abdullah ve Hüsna adlı kardeşlerin, Hacı İbrahim'den alacaklı olduklarına dair şikâyet.
159/3	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1156	Alacak-Verecek	Mustafa ile Mehmet adlı kişi arasında geçen değirmen alışverişi ile ilgili şikâyet.
159/4	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1156	Miras	Fatma adlı kadının, babasından kalan tüm mirası haksız şekilde zapt etmesiyle ilgili şikâyet.
159/5	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1156	Alacak-Verecek	Ömer adlı kişinin, Hacı Hafız adlı kimseden alacaklı olduğuna dair şikâyet.

160/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1156	Gasp	Amasya'da yaşayan Yörük Ahmet adında birisinin, Ömer adlı kişiden zorla para aldığına dair şikâyet.
160/3	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1156	Gasp	Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali adlı kişilerin, Ömer adlı kişiden zorla 300 kuruş almalarına dair şikâyet.
162/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1156	Vergi - Vergilerin Toplanmasına Dair	Sivas kadısına gönderilen şikâyet, Amasya Kazâsı ahalisinin birikmiş vergi hesaplarının görülmesi ve bu işlemler sırasında dışarıdan müdahale edilmemesi emredilmiştir.
164/5	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1156	Gasp	Birtakım işleri görmek için temsilci seçilen İbrahim adlı kişinin parasının, bazı kişiler tarafından gasp edildiğine dair şikâyet.
165/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1156	Göreve Müdahale	Amasya Kazâsı ahalisi tarafından, vekil tayin edilen El-Hac İbrahim'e, dışarıdan bazı kişiler müdahalede bulunmuştur. Müdahalenin engellenmesi emredilmiştir.
166/1	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1156	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Amasya'da Hızır Paşa Vakfı mütevellisinin, vakıfta helvacı olan kişinin maaşını ödememesine dair şikâyet.
167/1	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1156	Göreve Müdahale	Amasya mahkemesinde kâtip olan İsmail Halife adlı şahsa, şehrin ileri gelenleri tarafından müdahalede bulunulmuştur. İsmail Halife'ye müdahale edilmemesi yönünde emir gönderilmiştir.
167/5	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1156	Vergi - Halkın, Sipahiye Vergi Ödenmemesi	Dergâh-ı muallam çavuşlarından İsmail'in zeameti halkı, üzerlerine düşen vergileri ödemeyi reddetmişlerdir. Şikâyet üzerine kayıtlara göre vergilerin ödenmesi emredilmiştir.
169/5	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1156	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Amasya'da Selamet Hatun Vakfı mütevellisinin, vakıfta meşihatlik görevini yapanların maaşlarını ödememesine dair.
170/3	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1156	Miras	İsmi belirtilmemiş olan kadının, ölen babasının alacaklı olduğu İbrahim'den 260 kuruşu alamamasına dair şikâyet.
171/2	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1156	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Amasya'da bulunan Abdurrahman Muslu Vakfı mütevellisinin, vakıfta cüzhan olan kişinin maaşını ödememesine dair şikâyet.

175/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da Hüseyin Ağa ve Firüz Ağa vakıflarının tamir masraflarını karşılayan İbrahim adlı kişinin, verdiği parayı geri alamamasına dair şikâyet.
176/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Amasya'da Selamet Hatun Vakfı'nın tevliyetine, İbrahim adlı kişinin müdahale ettiğine dair şikâyet.
177/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Vakıf Hissesinin Sahibinin Araştırılması	Argoma Nahiyesi'ne bağlı Dere Köyü'nün malikâne hissesinin sahibinin araştırılmasına dair gönderilen şikâyet.
178/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1156	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Züemadan Hasan'ın sahip olduğu zeamet gelirlerine dışarıda müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
178/3	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1156	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Züemadan Hasan'ın sahip olduğu zeamet gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
183/3	Fî Evâsıt- Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Amasya'da Hevace Sultan Zaviyesi Vakfı'nda görevli olan Salih, hakkı olan maaşını vakfın mütevellisinden alamamıştır. Mütevelliden bu maaşın tahsil edilmesi emredilmiştir.
184/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Seyyid Yahya Zaviyesi'ne ait olan topraklara Halfeti Medresesi Vakfı tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
186/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Seyyid Yahya Zaviyesi Vakfı'nın tevliyetine, vâkıfın ikinci dereceden evlatları tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
186/3	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Yakup Paşa Vakfı'na ait olan toprakların gelirlerine Yakut Vakfı tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
187/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir 1156	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Seyyid Yahya Zaviyesi'ne ait olan topraklara Ethem Medresesi tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
189/1	Fî Evâil-i Receb 1156	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının, Görevlerini Yapmamaları	Seyyid Yahya Vakfı'ndaki hademelerin, vazifelerini yerine getirmemeleriyle ilgili şikâyet.

190/5	Fî Evâil-i Receb 1156	Alacak-Verecek	Mustafa adlı kimsenin, Köklez oğlu Mustafa adlı kişiden 400 kuruşluk bir alacağının olduğuna dair şikâyet.
192/3	Fî Evâil-i Receb 1156	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Amasya'da Barak Bey ve Şadi Bey vakıflarının tevliyetine Şatır Ebubekir adlı kişinin müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
193/4	Fî Evâsıt-ı Receb 1156	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Amasya'da Pervane Bey Cami-i Vakfı'na ait olan bazı topraklara, Amasya Pirinççi Mahallesi Mescidi'nin müezzini tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
195/6	Tarih Yazılmamış	Alacak-Verecek	El-Hac Mustafa'nın 1156 senesinden beri Emine adlı kadından, 400 kuruş alacağı olduğuna dair gönderilen şikâyet.
196/4	Fî Evâhir-i Receb 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Rıdvan Mehmet Paşa Vakfı mütevellisinin, vakıf gelirlerini paylaştırmamasıyla ilgili şikâyet.
199/2	Fî Evâil-i Şabân 1156	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Amasya Kazâsı'nın eski yeniçeri serdarı Abacıoğlu Mehmet'in bazı yeniçerilerden kanuna aykırı para aldığına dair şikâyet.
200/2	Fî Evâsıt-ı Şabân 1156	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Hüseyin Ağa Vakfı müteveli kaymakamının, vakıfta câbi olan kişinin maaşını ödememesine dair şikâyet.
201/5	Fî Evâsıt-ı Şabân 1156	Eşkîyalık	Amasya'da menzili bulunan El-Hac Hüseyin'in menziline gece vakti baskın düzenlenmesi ve birçok mal gasp edilmesiyle ilgili şikâyet.
210/3	Fî Evâil-i Şevvâl 1156	Miras	Mevlana Hasan adlı kişinin ölen kardeşinin mirasının paylaşılmasında yaşanan birtakım adaletsizliklerle ilgili şikâyet.
211/1	Fî Evâil-i Şevvâl 1156	Eşkîyalık	Şeyh Molla Mehmet adlı şahıs, Hasan adlı şahsın menzilini zorla ele geçirmesi ve evini basmasıyla ilgili şikâyet.
216/2	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Gasp	Amasya'dan Mir Hasan oğlu Ali ve Namalı oğlu İbrahim'in, Ömer adlı kişinin parasını gasp etmesiyle ilgili şikâyet.
216/3	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Vergi - Halkın Bazı Kişilerden Vergi Talep Etmesi	Amasya Kazâsı'ndan bazı kişilerin, Abdullah adlı talebeyi, kendi vergilerine ortak olması konusunda sıkıştırmışları hakkında şikâyet.

217/3	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Vakıf - Tevliyetin El Değiştirmesi	Yakup Paşa Vakfı'nın tevliyetinin, vâkıf evladı olan Seyyid Ahmet'e verilmesine dair gönderilen şikâyet.
218/1	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Yönetici Tayini	El-Hac vekil-i Mirahur-ı evvel adlı kişinin, mütesellim olarak tayin edilmesine dair hüküm.
218/2	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Yakup Paşa Vakfı'na ait olan topraklara, Çırayan Hatun Vakfı Mescidi'nde imam olan Hafız Ömer'in müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
219/1	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Yakup Paşa Vakfı'na ait olan bazı toprakların gelirlerini eşkıya olan Ali adlı kişi gasp etmesine dair şikâyet.
219/2	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Gasp	Amasya sakinlerinden Tornacı El-Hac Ali adlı kişi, Abdullah adlı kimsenin bir miktar mahsul ve parasını gasp etmesine dair şikâyet.
219/3	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Sultan Alaeddin Vakfı'na ait kira bedelleri ödenmemiş ve kiracılar tarafından zimmete geçirilmiştir. Bu kira bedelinin vakfa iade edilmesi emredilmiştir.
219/4	Fî Evâil-i Zilkâde 1156	Alacak-Verecek	İsmi belirtilmemiş olan bir kadın ile yine ismi belirtilmemiş olan bir adam arasında gerçekleşen bağ alışverişiyle ilgili şikâyet.
224/1	Fî Evâhir-i Zilkâde 1156	Vakıf - Vakıf Hissenin Sahibinin Araştırılması	Geldigelen Nahiyesi'nde Kerbansaray Köyü'nün malikâne kısmı vakfedilmiş olmasına rağmen mutasarrıfının kim olduğunun bilinmemesine dair şikâyet.
227/2	Fî Evâil-i Zilhicce 1156	Vakıf - Vakfa Ait Malın Başka Bir Mal İle Değiştirilmesi	Demirciler çarşısında bulunan Mustafa Bey Hamamı'na bağlı olan mutabhanenin, başka bir mülk ile değiştirilmesine dair şikâyet.
228/1	Fî Evâil-i Zilhicce 1156	Eşkıyalık	Eşkıyaların, zaim Kasım Efendi'nin menziline basıp menzilde bulunan hademeyi öldürmelerine dair şikâyet.
228/3	Fî Evâsıt-ı Zilhicce 1156	Gasp	Eşkıyadan bazı kişilerin, gayrimüslim kişilerden 3000 kuruş gasp etmelerine dair şikâyet.
232/2	Fî Evâil-i Muharrem 1157	Alacak-Verecek	Eski Amasya sancağı mutasarrıfı Cevher'e ait gelirlerin, Salih Paşa

			tarafından toplanıp Cevher'e teslim edilmemesiyle ilgili şikâyet.
239/2	Fî Evâhir-i Muharrem 1157	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Geldigelen Nahiyesi'nde Şeyh İlik Zaviyesi'nin gelirleri, İbrahim adlı şahıs tarafından gasp edilmiştir. Zaviyeye ait gelirlerin zaviyeye iade edilmesi emredilmiştir.
239/3	Fî Evâhir-i Muharrem 1157	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Amasya'da yaşayan Ahmet ve diğer Ahmet adlı şahısların mutasarrıf oldukları toprakların gelirlerine Osman adlı kişinin müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
242/5	Fî Evâil-i Safer 1157	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Yörgüç Paşa ve Mustafa Bey vakıflarının mütevellilerinden Mehmet adlı kişiye ait gelirlerin, Mehmet'in ölmesi nedeniyle annesi tarafından istenmesine dair hüküm.
243/4	Fî Evâil-i Safer 1157	Tımar - Tımar Hissesine, Ortakların Müdahalesi	Hacı Süleyman'a ait olan tımar arazilerine, Süleyman'ın ortağı olan Ali Bosnevî'nin subaşı tarafından müdahalede bulunulmasına dair şikâyet.
248/4	Fî Evâil-i Safer 1157	Araziye Müdahale	Eski vilâyet-i Rum müftüsü Es-seyyid Mustafa'ya ait olan arazi gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
250/2	Fî Evâsıt-ı Safer 1157	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan ve ismi belirtilmemiş olan vakfın gelirlerine vâkıfın ikinci derecen evlatları tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
252/3	Fî Evâhir-i Safer 1157	Gasp	Salıca adlı gulamın, sahibi olan eski Amasya Kadısı Mustafa'nın 200 kurushluk eşyasını çalmasıyla ilgili şikâyet.
256/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1157	Vergi - Halkın, Sipahiye Vergi Ödememesi	Bazı köyleri iltizam olarak alan ve gelirleri toplamak isteyen Mehmet adlı kişinin, vergileri toplama esnasında halkın muhalefeti ile karşılaşmasına dair şikâyet.
259/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel 1157	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Osman adlı sipahinin tımar gelirlerine dışarıdan müdahalelerin olmasıyla ilgili gönderilen şikâyet.
260/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel 1157	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Yakup Paşa Vakfı'nın 1153, 1154 ve 1155 senelerine dair gelirlerinin, vakfın müteveli kaymakamı tarafından zimmete geçirilmesiyle ilgili şikâyet.

261/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel 1157	Vakıf - Vakıf Mallarının Tamirine Muhalefet Edilmesi	Yakup Paşa Camisi'nin kubbesinin ve bazı yerlerinin tamirine, vakıf çalışanlarının muhalefet etmesine dair şikâyet.
263/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1157	Vergi - Halkın Bazı Kişilerden Vergi Talep Etmesi	Amasya Kazâsı ahalisinin, ulemadan olan bazı kişileri, kendi vergilerine ortak olmaları için sıkıştırmalarına dair şikâyet.
264/4	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1157	Vergi - Sipahiden Vergi Talep Edilmesi	Boğaköy'ün ahalisi, köyde bulunan sipahilerden kanuna aykırı bir şekilde vergi talebinde bulunmuşlardır. Ahalinin müdahalesinin engellenmesi emredilmiştir.
264/5	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1157	Alacak-Verecek	Amasya sakinlerinden Mehmet adlı kişi, alacağı olan parayı ismi belirtilmemiş zaimden almayı başaramamıştır. Bu paranın Mehmet'e verilmesi emredilmiştir.
265/4	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1157	Eşkîyalık	Eşkîyaların, Hüseyin adlı sipahinin menzilini basıp birçok mal ve parayı çalıp Hüseyin'in eşini de vurmalarına dair şikâyet.
266/5	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1157	Yönetici Tayini	Vezir İshak Paşa'nın Amasya'ya geldiği zaman ismi belirtilmemiş olan kişinin mütesellim tayin edilmesi emredilmiştir.
268/2	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1157	Eşkîyalık	Solak Mehmet oğlu Hacı Ebubekir adlı eşkıyanın, etrafına bir miktar eşkıyayı toplayarak Osman Paşa'nın sarbanbaşısı olan Ali'nin yolunu kesmeleriyle ilgili şikâyet.
269/2	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1157	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarına Razi Olmamaları	Hüseyin Ağa Vakfı'nın cibayet vazifesini müşterek olarak ifa eden Osman, Ali ve Mehmet adlı kişilerin, fazla maaş istemeleriyle ilgili şikâyet.
270/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1157	Gasp	Daha önce Ortaköy'de öldürülen kişinin müritleri, Halil, Osman, Ali ve diğerlerinden diyet talebiyle bir miktar parayı gasp etmişlerdir. Gasp edilen paranın iade edilmesi emredilmiştir.
273/5	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1157	Vakıf - Vakıf Malına Müdahale	Yakup Paşa Vakfı'na ait ve daha önce yanmış olan arsanın üzerine yeni binalar yapılmak istenmesi ve bu duruma dışarıdan bazı kişiler tarafından muhalefet edilmesiyle ilgili şikâyet.

274/6	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1157	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'daki Hüseyin Ağa Medresesi'nin civarındaki bahçenin gelirlerine medrese talebelerinin müdahalesi olmuştur. Müdahalelerin engellenmesi emredilmiştir.
280/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1157	Vergi - Halkın Üzerine Fazladan Vergi Yükleneceği	Dışarıdan bazı kişiler, Moramul Köyü ahalisinin üzerine fazla vergi yükleyip zorla tahsil etmişlerdir. Bu kişilerin müdahalelerinin durdurulması emredilmiştir.
284/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1157	Vergi - Sipahinin, Halktan Fazla Vergi Toplaması	Ferhat adlı kişinin mültezimlik iddiasıyla Mörek (?) Köyü halkından fazla para toplamasıyla ilgili şikâyet.
286/2	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1157	Eşkîyalık	Amasya sakinlerinden olan Mehmet Ağa isimli eşkıya ve çetesinin, Hüseyin adlı kişinin menzilini basıp birçok mal ve parayı gasp etmelerine dair şikâyet.

2 No'lu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sayfa/Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
7/1	Fî Evâil-i Receb 1157	Vakıf - Tevliyetine Müdahale	Şeyh Seyyid Yahya Vakfı'nın tevliyetine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
7/4	Fî Evâil-i Receb 1157	Vakıf - Tevliyetin Dışarıdan Bir Kişiye İltizam Olarak Verilmesi	Ehli Hatun Vakfı tevliyet vazifelerinin dışarıdan kişilere kiralanmasına dair şikâyet.
7/5	1157	İftira	Âyan olan bazı kişilere iftira atılmasına dair şikâyet.
8/1	Fî Evâil-i Receb 1157	Vakıf - Tevliyetin Dışarıdan Bir Kişiye İltizam Olarak Verilmesi	Ehli Hatun Vakfı tevliyet vazifelerinin dışarıdan kişilere kiralanmasına dair şikâyet.
14/1	Fî Evâil-i Şabân 1157	Eşkîyalık	Eşkîyaların, Seyyid Mehmet adlı kişinin menzilini bastıklarına dair şikâyet.
17/1	Fî Evâsıt-ı Şabân 1157	Eşkîyalık	Eşkîyaların, Hüseyin adlı sipahinin menzilini baskın düzenlediklerine dair şikâyet.

22/1	Fî Evâhir-i Şabân 1157	Miras	Ahmet adlı kişinin, annesi Emine Hatun'dan kalan mirasın hepsini haksız yere zapt etmesiyle ilgili şikâyet.
22/2	Fî Evâhir-i Şabân 1157	Gasp	Fazlı oğlu Mustafa Halife adlı şahsın, Hatice adlı kadının bahçesini düşük fiyata almaya çalışıp, kadını sürekli rahatsız etmesine dair şikâyet.
22/4	Fî Evâhir-i Şabân 1157	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Şeyh Seyyid Yahya Vakfı'nın tevliyetine, müdahale edilmesine dair şikâyet.
24/1	Fî Evâil-i Ramazân 1157	Vakıf - Mütevelli Tayini	Kuzâttan Âkif Mustafa adlı kişinin mütevelli tayin olunmasıyla ilgili hüküm.
25/1	Fî Evâil-i Ramazân 1157	Miras	Hatice Hatun'un dedesinden kalan mirasa dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
28/1	Fî Evâil-i Şevvâl 1157	Miras	Dışarıdan bazı kişilerin, Ahmet adlı kişiden kalan mirasta haksız yere hak iddia etmelerine dair şikâyet.
36/1	Fî Evâsıt-ı Şevvâl 1157	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Amasya'da bulunan Sultan Alaeddin'in bina eylediği Mevlevi hanenin tevliyetine dışarıdan bazı kişilerin müdahale etmesine dair şikâyet.
36/2	Fî Evâhir-i Şevvâl 1157	Alacak-Verecek	Hikmet Ahmet adlı kişinin, Seyyid Abdülbaki'yi, bağını almak için sürekli rahatsız etmesine dair şikâyet.
38/2	Fî Evâhir-i Şevvâl 1157	Miras	Ahmet adlı kişinin görevlendirdiği vekilin, Ahmet'e, annesinden kalan menzili yakması ve içindeki odunları kendi menziline götürmesine dair şikâyet.
39/2	Fî Evâhir-i Şevvâl 1157	Tereke Tahrir İşinin Amasya Kadısına Havale Edilmesi	Kastamonu'da ölen bazı kişilerin terekelerinin tahrir işinin Amasya Kadısına havale edilmesine dair hüküm.
39/4	Fî Evâhir-i Şevvâl 1157	Eşkîyalık	Eşkîyaların, Osman adlı kişinin ağılını yakmaları ve Osman'ın parasını gasp etmelerine dair şikâyet.
39/5	Fî Evâhir-i Şevvâl 1157	Alacak-Verecek	Murat oğlu adlı kişinin, yarısına tasarruf ettiği arazinin diğer yarısını da almak için Osman adlı kişiyi sürekli rahatsız etmesine dair şikâyet.
40/2	Fî Evâil-i Zilkâde 1157	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Amasya Kalesi Mustahfiz ve kapıcılarından kanuna aykırı olarak vergi talep edilmesiyle ilgili şikâyet.

41/2	Fî Evâil-i Zilkâde 1157	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı sipahini tımar gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
42/3	Fî Evâil-i Zilkâde 1157	Alacak-Verecek	Emine Hatun'un üvey babası olan kişinin, Emine Hatun'un ölen babasından alacağı olduğunu iddia ederek Emine Hatun'u rahatsız etmesine dair şikâyet.
42/4	Fî Evâil-i Zilkâde 1157	Alacak-Verecek	Emine Hatun ile üvey babası Osman arasında yaşanan alacak-verecek meselesine dair şikâyet.
47/3	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1157	Alacak-Verecek	Osman adlı kişinin, babasının alacağı olan parayı Ahmet Ağa'dan istemesi ve Ahmet Ağa'nın bu parayı vermemesine dair şikâyet.
62/4	Fî Evâil-i Muharrem 1158	Vergi - Halkın Bazı Kişilerden Vergi Talep Etmesi	Bozahane Mahallesi sakinlerinden Aleksan ve kardeşinden, mahallenin diğer sakinleri tarafından vergi talep edilmesine dair şikâyet.
64/3	Fî Evâil-i Muharrem 1158	İftira	Osman ve İbrahim adlı kişiler hakkında iftira atılmasına dair şikâyet.
69/1	Fî Evâil-i Muharrem 1158	Miras	İmam Hafız Halil Efendi, kendi cenaze masrafları ve hac için ayırdığı parayı oğlu Osman'a vasiyet etmiş ve bu işlemleri halletmesi için de El-Hac Mehmet'i görevlendirmiştir. Osman ve Mehmet'in oğulları arasında yaşanan anlaşmazlığa dair.
70/4	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1158	Eşkıyalık	Abdullah ve Ahmet adlı kişilerin halka zulmettiklerine dair şikâyet.
72/1	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1158	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ali Bosnevî adlı zaimin zeamet gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
79/1	Fî Evâhir-i Muharrem 1158	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Hüseyin Ağa ve Firuz Ağa vakıflarının hademesi olan Osman'ın maaşının ödenmemesine dair şikâyet.
84/1	Fî Evâhir-i Muharrem 1158	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı sipahinin tımar gelirlerine, tımarın eski sahibi tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
86/1	Fî Evâil-i Safer 1158	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Zeytun kazası ahalisinden kanuna aykırı vergi talep edilmesine dair şikâyet.

90/5	Fî Evâsıt-ı Safer 1158	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Osman, İbrahim ve bazı kişilerden kanuna aykırı vergi talep edilmesiyle ilgili şikâyet.
92/2	Fî Evâsıt-ı Safer 1158	Gasp	Eşküyadan İbrahim Ağa'nın, Osmanlı adlı kişiden 430 kuruş gasp etmesine dair şikâyet.
94/3	Fî Evâsıt-ı Safer 1158	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Amasya'ya tâbi bazı köylerin toprakları Ahmet Hoca adlı kişiye vakfedilmiştir. Ancak vâkıf şartına aykırı davranılarak tevliyeteye müdahale edilmiştir.
95/3	Fî Evâsıt-ı Safer 1158	Miras	Hatice adlı kadının, babasından kalan mirastan kendi hissesini alamamasına dair şikâyet.
102/2	Fî Evâhir-i Safer 1158	Araziye Müdahale	Amasya sakinlerinden Abdülbaki adlı kişinin arazisine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
104/2	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1158	Vergi - Sipahinin, Halktan Fazla Vergi Toplaması	Amasya Sancağında Çayırköy adlı köyün sipahilerinin, ahaliden fazla vergi toplamasına dair şikâyet.
105/2	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1158	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Amasya'da bulunan Mehmet Paşa Vakfı'nın tevliyetine, vâkıfın ikinci dereceden evladı tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
106/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1158	Vakıf - Vakıf Malına Müdahale	Amasya'da bulunan Hüseyin Ağa Vakfı Medresesi'nin bahçesine, öğrencilerin müdahale etmesine dair şikâyet.
110/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l- evvel 1158	Alacak-Verecek	Amasya sakinlerinden Abdülbaki ile Hikmet Ahmet Efendi adlı kişiler aralarındaki alacak-verecek konusunda anlaşmaya vardıkları halde Hikmet Ahmet Efendi'nin, bu anlaşmaya uymamasına dair şikâyet.
112/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l- evvel 1158	Miras	Vâris tarafından gönderilen vekilin, mirası kendi zimmetine geçirmesine dair şikâyet.
115/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l- evvel 1158	Miras	Mehmet adlı kişiden kalan mirasa eşkıyanın müdahale etmesine dair şikâyet.
122/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1158	Gasp	Milli ekradından Mehmet adlı eşkıyanın, Ebubekir adlı kişinin arazi mahsullerini gasp etmesiyle ilgili şikâyet.

123/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1158	Gasp	Amasya sakinlerinden Ali, yine Amasya sakinlerinden Mustafa'nın 100 kuruşunu gasp etmiştir. Ali'nin gasp ettiği bu paranın tahsil edilmesi emredilmiştir.
127/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1158	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Tesliman Hatun Vakfı'na ait arazilere başka vakıfların mütevellileri tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
132/3	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1158	Miras	Vefat eden Amasya Kadısı Burhaneddin'den kalan mirasa dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
134/1	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1158	Alacak-Verecek	Emine adlı hatunun, vefat eden eşinin kethüdasından alacağını alamamasına dair şikâyet.
134/3	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1158	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Amasya Kazâsı ahalisinin, Zana Köyü ahalisinden kanuna aykırı vergi talep etmesiyle ilgili şikâyet.
139/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1158	Miras	Kadılık görevindeyken ölen Amasya Kadısı Mustafa'nın mirası, vârisine intikal edecektir. Miras intikali esnasında kanuna aykırı işlerin olmaması için şikâyet gönderilmiştir.
140/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1158	Miras	Gürzü-zâde İbrahim adlı kişi, vârisiz bir şekilde ölmüş ve ardında bıraktığı mirasından kısmet vergisi alınmaması emredilmiştir.
155/3	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhır 1158	Gasp	Seyyid Ömer adlı kişinin tasarrufunda olan arazi gelirlerinin, Güdük Ali adlı kişi tarafından gasp edilmesine dair şikâyet.
155/4	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhır 1158	Göreve Müdahale	Amasya sakinlerinden Ali adlı kişiye, Amasya'nın ileri gelen kişiler tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
158/2	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhır 1158	Yönetici Tayini	Amasya Sancağı mutasarrıfı Osman seferde görevli olduğu için Amasya sancağına bir mütesellim tayin olunacaktır. İsmi belirtilmeyen kişinin mütesellim tayin edilmesi hususunda.
161/4	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhır 1158	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Görevlerini Yapmaması	Hevace Mahmut Mescid-i Şerif Vakfı imamının görevini yapmamasına dair şikâyet.
162/4	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhır 1158	Gasp	Birtakım kişilerin, kazâ ahalisinin paralarını gasp etmelerine dair şikâyet.

166/2	Fî Evâil-i Receb 1158	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Amasya'da bulunan Şeyh Sofu Zaviyesi'nin tevliyetine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
168/1	Fî Evâil-i Receb 1158	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Seyyid Yahya Zaviyesi'ne ait olan arazilerin gelirlerine, arazinin divânî kısmına sahip olanlar tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
168/2	Fî Evâil-i Receb 1158	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Sultan Bayezid Vakfı'ndan alınan borcun geri ödenmemesiyle ilgili şikâyet.
170/2	Fî Evâil-i Receb 1158	Eşkıyalık	Şeyh Sadi Köyü'nde bazı kişilerin, türlü eşkıyalıklar yapması ve Abdurrahman Çavuş adlı kişiyi öldürmelerine dair şikâyet.
172/3	Fî Evâsıt-ı Receb 1158	Vakıf - Evliyalet Sorunu	Şatır Ebubekir isimli kişinin, Barak Bey ve Şadi Bey vakıflarında tevliyet hakkı iddia etmesine dair şikâyet.
174/2	Fî Evâhir-i Receb 1158	Vergi - Halkın Üzerine Fazladan Vergi Yüklenmesi	Amasya'da âyan olan Rıdvan oğlu Ahmet ile Hüseyin adlı kişilerin, halkın üzerine fazladan vergi yükleyip, zorla tahsil etmesine dair şikâyet.
177/1	Fî Evâhir-i Receb 1158	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Amasya'da bulunan Sultan Alaeddin Vakfı'nın tevliyetine, Şerife adlı kadının müdahale etmesine dair şikâyet.
178/3	Fî Evâil-i Şabân 1158	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Amasya'da bulunan Sultan Alaeddin Vakfı'nın tevliyetine, Şerife adlı kadının müdahale etmesine dair şikâyet.
181/2	Fî Evâil-i Şabân 1158	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Şeyh Pir İlyas Türbesi'nin gelirlerine, türbe görevlileri tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
183/1	Fî Evâsıt-ı Şabân 1158	Araziye Müdahale	Argoma Nahiyesi'ne bağlı Salurcu Köyü'ne bağlı olan harmana dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
186/1	Fî Evâhir-i Şabân 1158	Gasp	Hasan adlı kişinin, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi olan Ömer'den 200 kuruş gasp etmesine dair şikâyet.
190/3	Fî Evâil-i Ramazân 1158	Vakıf -	Hüseyin Ağa Vakfı'nın câbisi Hasan'ın, görevini yapmaması ve vakıftan para çalmasına dair şikâyet.

Vakıf Çalışanlarının Görevlerini Yapmaması			
192/2	Fî Evâsıt-ı Ramazân 1158	Araziye Müdahale	Ömer ve Abdüllatif adlı kişilerin arazilerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
193/1	Fî Evâsıt-ı Ramazân 1158	Eşkıyalık	Amasya Kazâsı'ndan bazı eşkıyaların, kazâ ahalilerinin hayvanlarını ve eşyalarını zorla gasp etmelerine dair şikâyet.
193/3	Fî Evâsıt-ı Ramazân 1158	Göreve Müdahale	Dışarıdan bazı kişilerin, Boyacı taifesine müdahale etmesine dair.
195/3	Fî Evâsıt-ı Şevvâl 1158	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Geldigelen Nahiyesi'ne bağlı Halak Köyü'nde tımarı olan sipahinin tımar gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
202/3	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1158	Tımar - Tımar Tevcihinde Yapılan Usulsüzlük	Amasya Kalesi dizdarı Ahmet'in, Akdağ Nahiyesi'nde bulunan gedik tımarını iki farklı kişiye eş zamanlı olarak sattığına dair şikâyet.
205/3	Fî Evâhir-i Zilkâde 1158	Miras	El-Hac Ali adlı kişinin hakkı olan mirasa, dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
207/2	Fî Evâhir-i Zilkâde 1158	Gasp	Ahmet adlı kişinin 200 kuruşunun gasp edilmesine dair şikâyet.
300/1	Fî Evâil-i Zilhicce 1158	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Bosnevî Ali'nin sahibi olduğu zeamet gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
301/1	Fî Evâil-i Zilhicce 1158	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Bayazid Paşa Vakfı'na ait arazi gelirlerine, arazinin divânî tarafına sahip olanlara tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
303/1	Fî Evâsıt-ı Zilhicce 1158	Gasp	Ali adlı kişinin, Yakup Paşa Vakfı'nın müteveli kaymakamı ve hizmetlilerinin paralarını gasp etmesine dair şikâyet.
303/2	Fî Evâsıt-ı Zilhicce 1158	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Yakup Paşa Vakfı'na ait arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
303/3	Fî Evâsıt-ı Zilhicce 1158	Gasp	Hafız Mehmet adlı kişinin, Hasan adlı kişinin bağını ve evini zapt etmesine dair şikâyet.

304/1	Fî Evâsıt-ı Zilhicce 1158	Miras	İbrahim Ağa adlı kişiden kalan mirasa dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
306/6	Fî Evâhir-i Zilhicce 1158	Alacak-Verecek	Amasya Menzilcisi Hasan adlı kişinin, bazı kişilerden parasını geri alamamasında dair şikâyet.
307/1	Fî Evâhir-i Zilhicce 1158	Yöneticilerin Zorbalığı	Amasya eski Naibi ile Amasya eski Kadısı'nın, İbrahim adlı kişiyi haksız yere hapsedmelerine dair şikâyet.
312/1	Fî Evâhir-i Zilhicce 1158	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı sipahinin tımar gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
314/1	Fî Evâhir-i Zilhicce 1158	Vergi - Köy Halkının, Vergilerini Vermemeleri	Zana Köyü ahalisinin, vergilerini vermemeleriyle ilgili şikâyet.
316/4	Fî Evâil-i Muharrem 1159	Gasp	Şirvanzade Karayat adlı zımmînin, yine Karayat adındaki bir kişinin çalışanlarını ayartması ve parasını gasp etmesiyle ilgili şikâyet.
327/3	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1159	Eşkıyalık	Türkmen taifesi eşkıyalarının, Karacaviran adlı mahalde eşkıyalık yapmalarına dair şikâyet.
328/1	Fî Evâhir-i Muharrem 1159	İftira	Amasya sakinlerinden Kör Mehmet ve Deli Mahmut adlı kişilerin, Osman ve İbrahim aldı kişilere iftira atmalarıyla ilgili şikâyet.
336/1	Fî Evâil-i Safer 1159	Alacak-Verecek	Amasya sakinlerinden Ahmet ile Seyyid Ali ve Seyyid Mustafa adlı kişiler arasında gerçekleşen bağ alışverişinde yaşanan anlaşmazlıkla ilgili şikâyet.
343/3	Fî Evâsıt-ı Safer 1159	Alacak-Verecek	Osman adlı kişinin, İbrahim'de kalan parasını tahsil edememesiyle ilgili şikâyet.
345/2	Fî Evâhir-i Safer 1159	Vergi - Halkın, Bazı Kişilerden Vergi Talep Etmesi	Amasya Kazâsı ileri gelenlerinin, ulemadan olan kişilerden vergi talebinde bulunmasıyla ilgili şikâyet.
349/1	Fî Evâhir-i Safer 1159	Alacak-Verecek	Amasya sakinlerinden Osman'ın, bazı kişilerden alacağı olan parayı alamamasıyla ilgili şikâyet.
350/2	Fî Evâhir-i Safer 1159	Miras	Amasya'da yaşıyan Ali adlı kişiden kalan mirasa, Ali'nin kardeşlerinin haksız şekilde müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.

357/3	Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel 1159	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Osman adlı sipahinin tımar gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
358/1	Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel 1159	Tımar - Tımar Arazisi Üzerinde Hak İddia Etme	Mehmet adlı sipahinin, Osman adlı sipahinin tımarında hak iddia etmesiyle ilgili şikâyet.
359/1	Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel 1159	Miras	Amasya sakinlerinden Seyyid Ahmet adlı kişinin kardeşinin oğlundan kalan mirasa müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
361/1	Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Şerefeddin Hamza Ağa Türbesi'nin sahip olduğu arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
366/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1159	Yönetici Tayini	Kâtiplik yapan Osman adlı kişinin, görevine Amasya'da devam etmesi emredilmiştir.
366/2	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Hacı Halil Paşa Medresesi'nin tamir için ayırdığı paranın, vakıf mütevellileri tarafından zimmete geçirilmesiyle ilgili şikâyet.
368/3	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1159	Vergi - Halkın Üzerine Fazladan Vergi Yüklenmesi	Bozahane Mahallesi'nde sakin bazı kişilerin üzerine fazladan vergi yüklenmesiyle ilgili şikâyet.
375/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1159	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Ezine Pazarı Köyü ahalisinden, kanuna aykırı olarak vergi talep edilmesiyle ilgili şikâyet.
378/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1159	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Divan-ı hümâyun kâtiplerinden Mehmet adlı kişinin zeamet gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
380/3	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1159	Eşkıyalık	Amasya eski Mütesellimi'nin eşkıya tarafından kaçırılmasına dair şikâyet.
382/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Dârü'l-Hâtip'e ait arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
383/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1159	Tımar - Haksız Cebelü Bedeli Toplanması	Mustafa bin Hüseyin adlı zaimden kanuna aykırı olarak cebelü bedeli toplanmak istenmesine dair şikâyet.

387/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Hevace Bey Vakfı'nın gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
392/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1159	Gasp	Amasya sakinlerinden Osman'ın parasının eşkıya tarafından gasp edilmesiyle ilgili şikâyet.
396/2	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1159	Alacak-Verecek	Mustafa ile İbrahim adlı kişiler arasında çiftlik alışverişinde sıkıntı çıkmasıyla ilgili şikâyet.
401/5	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1159	Dolandırıcılık	Ebubekir adlı şahsın, bazı kişiler tarafından dolandırılmasında dair şikâyet.
414/1	Fî Evâil-i Receb 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Kasr-ı cedit ve Solak Otası Vakfı'nın arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
417/2	Fî Evâil-i Receb 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Kasr-ı Cedit ve Solak Otası Vakfı'nın arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
419/1	Fî Evâsıt-ı Receb 1159	Tımar - Tımar Sahibine Müdahale	Ahmet adlı sipahinin, Kemankeş Ahmet aldı kişi tarafından rahatsız edilmesine dair şikâyet.
421/2	Fî Evâsıt-ı Receb 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Seyyid Yahya Zaviyesi'ne ait arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
433/1	Fî Evâsıt-ı Ramazân 1159	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Kasr-ı Cedit ve Solak Otası Vakfı'nın arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
438/1	Fî Evâsıt-ı Şevvâl 1159	Alacak-Verecek	Murabahacıların, Göndes Köyü ahalisinden fazla para talep etmeleriyle ilgili şikâyet.
440/3	Fî Evâhir-i Şevvâl 1159	Gasp	Şeyh Mehmet adlı kişinin, Askan Bayası(?) adlı zımmiden zorla fazla para almasına dair şikâyet.
445/2	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1159	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mustafa adlı sipahinin, tımar gelirlerine müdahale edilmesine dair şikâyet.

446/1	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1159	Miras	Mehmet adlı kişiden kalan mirasa dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
447/2	Fî Evâhir-i Zilkâde 1159	Tımar - Tımar Müdahale	Amasya Kalesi topçularından Ömer'in tımarına, kale mustahfızı tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
468/3	Fî Evâil-i Muharrem 1160	Alacak-Verecek	Seyyid Mehmet adlı kişinin, Ezinepazar Nahiyesi'nde oturan bazı kişilerden parasını alamamasına dair şikâyet.
472/4	Fî Evâhir-i Muharrem 1160	Yöneticilerin Zorbalığı	Amasya'da yaşayan gayr-i müslim halkın parasının, bazı yöneticiler tarafından gasp edilmesine dair şikâyet.
475/2	Fî Evâhir-i Muharrem 1160	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Amasya'ya bağlı bazı köylerin halkından kanuna aykırı vergi talep edilmesiyle ilgili şikâyet.

3 No'lu Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defteri

Sayfa/Hüküm No	Tarih	Konu	Özet
2/4	Fî Evâhir-i Muharrem 1160	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Şeyh Ahmed Dede Vakfı'nın gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
3/5	Fî Evâil-i Safer 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ali Bosnevi'nin zeamet gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
4/3	Fî Evâil-i Safer 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı sipahinin tımar gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
6/3	Fî Evâil-i Safer 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Hüseyin adlı sipahinin tımar gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
12/2	Fî Evâhir-i Safer 1160	Miras	Halil adlı kişiden kalan mirasa dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
12/3	Fî Evâhir-i Safer 1160	Vergi -	Amasya'da yaşayan zimmilerden kanuna aykırı vergi talebinde bulunulmasıyla ilgili şikâyet.

**Kanuna Aykırı Vergi
Talep Edilmesi**

13/3	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1160	Alacak-Verecek	Amasya sakinlerinden Ömer ve Mustafa adlı kişilerin, borç verdiği bazı kişilerden paralarını geri alamamalarına dair şikâyet.
13/5	Fî Evâhir-i Safer 1160	Vakıf - Vakıf Görevlerinin Aynı Maaşla Tevcih Edilmemesi	Amasya'da bulunan Hızır Paşa Vakfı'nın bazı görevlerinin farklı karşılıklarla birden fazla kişiye tevcih edilmesiyle ilgili şikâyet.
14/2	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1160	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Hüseyin Ağa ve Firuz Ağa vakıflarına ait arazi gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
15/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1160	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Hacı Şah Vakfı gelirlerinin, vakıf mütevellisi tarafından zimmete geçirilmesiyle ilgili şikâyet.
16/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Osman adlı kişinin zeamet gelirlerine örfi yöneticilerin müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
16/4	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1160	Gasp	Amasya Miran Mahallesinde yaşayan Murtaza adlı kişinin 280 kuruşunun gasp edilmesine dair şikâyet.
23/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1160	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Oruç Bey Vakfı tevliyetine, vakfın eski mütevellisi tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
25/4	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1160	Araziye Müdahale	Ahmet adlı kişinin arazisine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
28/3	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1160	Miras	Karayat adlı kadından kalan mirasın, vârislerden birisinin haksız müdahaleye uğraması ile ilgili şikâyet.
30/4	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1160	Alacak-Verecek	Şehir Kethüdalığı görevinde halkın işlerini görmek için cebinden harcama yapan Halil adlı kişinin, alacağını halktan alamamasında dair şikâyet.
33/4	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1160	Nakil ve İskân	Amasya Sancağı Alaybeyi'ne ait köylerde oturan bazı kişiler başka köye göç etmişlerdir. Bunların geri getirilmesi emredilmiştir.

33/5	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1160	Vergi - Halkın, Sipahiye Vergi Ödememesi	Mustafa adlı sipahiye, halk tarafından ödeme yapılmaması ile ilgili şikâyet.
34/3	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ali adlı sipahinin tımar gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
35/3	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ebubekir adlı sipahinin tımar gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
40/4	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1160	Miras	Amasya sakinlerinden Osman'ın eşinden kalan mirasa, vârislerden birisinin haksız müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
42/2	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ahmet adlı zaimin zeamet gelirlerine subaşı tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
42/3	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1160	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Seyyid Yahya Zaviyesi Vakfı'na ait arazi gelirlerine müdahale edilmesine dair şikâyet.
44/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1160	Zaim ve Sipahi Davalarının Alaybeyi Hariç Diğer Ehl-i Örf Zümresine Gördürülmemesi	Sipahi ve zaim olan kişilerin davalarının, alaybeyleri tarafından görülmesini bildiren hüküm.
45/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Argoma Nahiyesi'nde tımarı bulunan Ali adlı sipahinin tımarına müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
51/1	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1160	Tımar - Tımar Hissesine, Ortakların Müdahalesi	Ali adlı sipahinin tımarına, tımarın diğer ortakları tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
58/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1160	Tımar - Tımar Hissesine, Ortakların Müdahalesi	Ahmet adlı kişinin zeametına, diğer ortaklar tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
59/3	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1160	Tımar - Tımar Hissesine, Ortakların Müdahalesi	Mehmet adlı sipahinin tımarına, diğer ortakların müdahale etmesine dair şikâyet.
63/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhır 1160	Eşkıyalık	Bazı eşkıyaların, Ezinepazar ahalisini rahatsız etmeleri ve haraca bağlamalarına dair şikâyet.

66/3	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir 1160	Gasp	Boşnak İsmail adlı sipahinin 150 kuruşunun gasp edilmesine dair şikâyet.
76/4	Fî Evâsıt-ı Receb 1160	Vakıf - Evladiyet Sorunu	Hacı Torur (?) Vakfı'nın tevliyetinin kime ait olduğuyla ilgili hüküm.
82/2	Fî Evâhir-i Receb 1160	Darp	Amasya sakinlerinden Avannis adındaki zimmînin eşi ve annesinin darp edilmesine dair şikâyet.
87/4	Fî Evâhir-i Şabân 1160	Göreve Müdahale	Görev süresi bitmesine rağmen Ömer adlı kişinin Şehir Kethüdalığı'nda hak iddia etmesiyle ilgili şikâyet.
88/5	Fî Evâsıt-ı Şabân 1160	Nakil ve İskân	Ahmet Çavuş adlı zaimin mutasarrıf olduğu zeamet köyünün ahalisinden bazıları başka köylere göç etmişlerdir. Göç edenlerin tekrar eski köyllerine döndürülmesi emredilmiştir.
88/6	Fî Evâsıt-ı Şabân 1160	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ahmet Çavuş adlı zaimin zeamet gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
89/1	Fî Evâhir-i Şabân 1160	Vergi - Halkın, Sipahiye Vergi Ödememesi	Ahmet Çavuş adlı zaimin zeamet halkının vergilerini ödememesine dair şikâyet.
93/3	Fî Evâsıt-ı Şevvâl 1160	Gasp	Amasya sakinlerinden Ahmet Paşa adındaki bir kişinin 200 kuruşunun gasp edilmesine dair şikâyet.
95/2	Fî Evâsıt-ı Şevvâl 1160	Alacak-Verecek	Ulemadan Seyyid Abdullah ile Sofyalı Seyyid Mustafa adlı kişiler arasında yaşanan arazi sıkıntısına dair.
100/4	Fî Evâhir-i Şevvâl 1160	Tımar - Tımar Müdahale	Seyyid Ömer adlı sipahinin tımarına eşkıyaların müdahale etmesine dair şikâyet.
109/4	Fî Evâhir-i Zilkâde 1160	Tımar - Tımar Müdahale Vakıf	Mustafa adlı sipahinin tımarına dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
114/1	Fî Evâil-i Zilhicce 1160	- Tevliyete Müdahale	Ahi Barak Zaviyesi'nin tevliyetine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
120/4	Fî Evâil-i Muharrem 1161	Eşkıyalık	Emir Mehmet ve Hüseyin adlı kişilerin, ahalinin evlerini basmalarını ve paralarını çalmalarıyla ilgili şikâyet.

124/4	Fî Evâil-i Muharrem 1161	Vakıf - Vakıf Mallarının Tamir Edilmemesi	Ziyere adlı köyde tamire ihtiyacı olan çeşmelerin, vakıf mütevellisi tarafından tamir ettirilmemesine dair şikâyet.
124/5	Fî Evâil-i Muharrem 1161	Eşkıyalık	Amasya sakinlerinden Bekir Oğlu Osman adlı kişinin, Ezinepazar Nahiyesi'nde yaptığı eşkıyalığa dair şikâyet.
124/6	Fî Evâil-i Muharrem 1161	Eşkıyalık	Mehmet ve Mahmut ve Osman ve Ömer adlı kişilerin evlerini eşkıyaların basmalarıyla ilgili şikâyet.
125/4	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1161	İftira	Şeyh Sadi Köyü'nde yaşayan Mehmet ve Mahmut ve Ömer ve Osman adlı kişiler hakkında iftira atılmasıyla ilgili şikâyet.
126/2	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1161	Gasp	Şeyh Sadi Köyü'nde sakin Mehmet ve Mahmut ve Osman ve Ömer adlı kişilerin mallarının gasp edilmesine dair şikâyet.
126/3	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1161	Eşkıyalık	Şeyh Sadi Köyü'nden Mehmet ve Mahmut ve Osman ve Ömer adlı kişilerin evlerine saldırılmasıyla ilgili şikâyet.
126/4	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1161	Eşkıyalık	Şeyh Sadi Köyü'nde sakin Mehmet ve Mahmut ve Osman ve Ömer adlı kişilerin evlerine saldırılmasıyla ilgili şikâyet.
127/4	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1161	Eşkıyalık	Şeyh Sadi Köyü'nde sakin Mehmet adlı kişinin evine saldırılmasıyla ilgili şikâyet.
127/5	Fî Evâsıt-ı Muharrem 1161	Gasp	Eşkıyaların, Şeyh Sadi Köyü ahalisinden zorla para almalarına dair şikâyet.
130/2	Fî Evâil-i Muharrem 1161	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Ahi Barak Zaviyesi tevliyetine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
136/1	Fî Evâil-i Safer 1161	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Ahi Barak Zaviyesi tevliyetine vâkıfın kız evladı tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
136/4	Fî Evâil-i Safer 1161	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Yörgüç Paşa Vakfı müezzinlerinin, maaşlarını alamamalarıyla ilgili şikâyet.

138/3	Fî Evâsıt-ı Safer 1161	Zaim ve Sipahi Davalarının Alaybeyi Hariç Diğer Ehl-i Örf Zümresine Gödürülmemesi	Amasya Sancağı'ndaki bazı sipahi ve zaimlerin davalarının alaybeyi tarafından görülmesini emreden hüküm.
140/2	Fî Evahir-i Safer 1161	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı sipahinin tımar gelirlerine, tımar ortaklarının müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
140/3	Fî Evasıt-ı Safer 1161	Vergi - Halkın, Sipahiye Vergi Ödememesi	Ali adlı sipahinin tımar halkının, vergilerini ödememesine dair şikâyet.
142/3	Fî Evahir-i Safer 1161	Miras	El-Hac Mustafa adlı kişiden kalan mirasa, vârislerden birisinin haksız müdahalesiyle ilgili şikâyet.
145/3	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1161	Vakıf - Evladiye Sorunu	Amasya'da bulunan Sinan Paşa Vakfı'nın tevliyeti Aîşe adlı hatundadır. Devlet, Aîşe Hatun'un vâkıf evladı olup olmadığının araştırılmasını emretmiştir.
147/3	Fî Evâil-i Rebîü'l- evvel 1161	Tımar - Halkın, Mahsulü Pazara Götürmemesi	İsmail adlı sipahinin tımar halkının, hâsıl eyledikleri malları pazara götürmeyi reddetmesine dair şikâyet.
153/3	Fî Evahir-i Rebîü'l-evvel 1161	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Bayezid Paşa Vakfı'nın çalışanları olan Mehmet ve Abdullah ve İbrahim ve Ahmet adlı kişilerin, maaşlarının ödenmemesine dair şikâyet.
158/3	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1161	Miras	İsmi belirtilmemiş kimseden kalan mirasa dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
160/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1161	Tımar - Tımar Hissesine, Ortakların Müdahalesi Vergi	Ahmet adlı Zaim zeamet gelirlerine, ortaklarının müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
162/1	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1161	Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Vakıf köylerinden olan Ziyaret Köyü'nün ahalisinden kanuna aykırı vergi talep edilmesiyle ilgili şikâyet.
166/4	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1161	Vakıf - Evladiyet Sorunu	Ehli Hatun ve Seyyid Yahya vakıflarının tevliyetinin, vâkıf evlatlarına ait olduğunu bildiren şikâyet.
169/2	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1161	Tımar - Halkın, Mahsulü Pazara Götürmemesi	Ahmet adlı zaimin zeamet halkının, hâsıl eyledikleri mahsulleri pazara götürmemesiyle ilgili şikâyet.

169/4	Fî Evâsıt-ı Rebiü'l-âhır 1161	Alacak-Verecek	Murabahacıların, Oluz ve başka köy ahalisinden faiz talep etmeleriyle ilgili şikâyet.
171/2	Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhır 1161	Tımar - Tımar Müdahale	Ali ve Mehmet adlı sipahilerin mutasarrıfları oldukları tımar topraklarına dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
173/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1161	Tımar - Tımar Müdahale	Hasan ve Mustafa adlı sipahilerin tımarlarına dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
176/5	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1161	Tımar - Tımar Müdahale	Ali ve Mehmet adlı sipahilerin tımarlarına, Halil adlı sipahinin müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
182/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1161	Miras	Afile isimli kadına babasından kalan ev ve bağa dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
182/4	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1161	Araziye Müdahale	Mehmet adlı kişinin arazisine, Sakallu Mehmet adlı eşkıyanın müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
183/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1161	Vergi - Sipahinin, Halktan Fazla Vergi Toplaması	Aştakul Nahiyesi'nde Çayköy adlı tımar köyünün halkından, sipahiler tarafından fazla vergi talep edilmesine dair şikâyet.
184/3	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1161	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Seyyid Yahya Zaviyesi'nin arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
188/2	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhır 1161	Araziye Müdahale	Mehmet adlı yeniçerinin arazisine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
188/3	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhır 1161	Tımar - Tımar Tevcihi Konusunda Yaşanan Karışıklık	Argoma Nahiyesi'ndeki 7000 akçelik tımarın tevcihinde yaşanan karışıklıkla ilgili şikâyet.
197/5	Fî Evâsıt-ı Receb 1161	Vakıf - Vakıf Mütevellisine Müdahale	Seyyid Yahya Vakfı'nın mütevellisi olan Seyyid Mehmet adlı kişiye dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
198/2	Fî Evâsıt-ı Receb 1161	Vakıf - Vakıf Malının Tamirine Muhalefet Edilmesi	Toruntay Vakfı'na ait caminin tamir edilmesine yapılan muhalefete dair şikâyet.
198/3	Fî Evâsıt-ı Receb 1161	Vakıf -	Toruntay Vakfı'nın personellerinin, aldıkları maaşlara razı olmamalarıyla ilgili şikâyet.

**Vakıf Çalışanlarının,
Maaşların Razi
Olmamaları**

200/2	Fî Evâhir-i Receb 1161	Eşkıyalık	Hafız Mehmet adlı kişinin evine eşkıyalar tarafından tecavüz edilmesine dair şikâyet.
201/1	Fî Evâhir-i Receb 1161	Göreve Müdahale	Amasya Mahkemesi'nde kâtip olan Hafız İsmail adlı kişiye, kazânın ileri gelenlerinden bazılarının müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
206/2	Fî Evâsıt-ı Şabân 1161	Tımar - Tımar Hissesine, Ortakların Müdahalesi	Ali Bosnevî adlı zâimin zeamet gelirlerine, zeametinin diğer ortakları tarafından müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
206/3	Fî Evâsıt-ı Şabân 1161	Dolandırıcılık	Amasya'da yaşayan eski Amasya Kadısı Mehmet'in, ahaliyi dolandırmasıyla ilgili şikâyet.
208/1	Fî Evâil-i Şabân 1161	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Amasya'da müteveffâ Mustafa Bey ibn El-Hac Mirza Bey Vakfı tevliyetine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
209/1	Fî Evâsıt-ı Şabân 1161	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı sipahinin tımar gelirlerine, dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
211/1	Fî Evâhir-i Şabân 1161	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ali Bosnevî adlı zaimin zeamet gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
217/5	Fî Evâhir-i Şevvâl 1161	Yönetici Tayini	Amasya'dan ulemâdan Ömer adlı kişinin mütesellim olarak tayin olunmasıyla ilgili emir.
218/4	Fî Evâil-i Zilkâde 1161	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Pervane Bey Vakfı'na ait topraklara, Hızır Paşa Vakfı mütevellilerinin müdahale etmelerine dair şikâyet.
219/4	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1161	Nakil ve İskân	Davud adlı sipahinin mutasarrıf olduğu zeamet köylerindeki bazı kişiler köylerinden kalkıp başka köylere göç etmişlerine dair şikâyet.
221/5	Fî Evâil-i Zilkâde 1161	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mustafa adlı sipahinin tımar gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.

224/5	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1161	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Amasya'da şarap yapımıyla uğraşan Yahudi taifesinden kanuna aykırı vergi talebinde bulunulmasıyla ilgili şikâyet.
225/1	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1161	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet ve Ali adlı sipahilerin tımar gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
237/3	Fî Evâil-i Muharrem 1162	Askerî Taifesinden Olanların Davalarının Kimler Vasıtasıyla Görüleceği	Askerî zümresinden olan kişilerin davalarının vali ve kendi zabitleri tarafından görülmesi gerektiğini bildiren şikâyet.
240/2	Fî Evâil-i Muharrem 1162	Gasp	Hasan adlı yeniçerinin parasının ve malının gasp edilmesine dair şikâyet.
243/1	Fî Evâil-i Muharrem 1162	Miras	Hafız Mehmet Efendi'nin, babasından kalan mirastan pay alamamasına dair şikâyet.
246/3	Fî Evâhir-i Muharrem 1162	Miras	Aişe Hatun'dan kalan mirasa dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
249/3	Fî Evâil-i Safer 1162	Miras	Mustafa Ağa adlı kişiden miras olarak kalan evin, vâris olan kızı Ümmühan Hatun'a intikal etmemesine dair şikâyet.
253/1	Fî Evâil-i Safer 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Şeyh Pir İlyas Vakfı'nın gelirlerine, vakfın görevlileri tarafından müdahale edilmesine dair şikâyet.
253/3	Fî Evâsıt-ı Safer 1162	Tımar - Tımar Müdahale Vergi	Mehmet adlı sipahinin tımar gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
255/1	Fî Evâsıt-ı Safer 1162	- Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Heniske Köyü ahalisinden kanuna aykırı vergi talep edilmesine dair şikâyet.
264/4	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1162	Su Meselesi	Ziyere Köyü'nde yaşayan Şeyh İsmail adlı şahsın, bahçesini sulamak için kullandığı çeşmelere müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
265/4	Fî Evâil-i Rebîü'l- âhır 1162	Vakıf - Vakıf Çalışanlarının Maaşlarının Ödenmemesi	Aişe Hatun Vakfı'nda hitabet görevinde bulunan Hafız Süleyman adlı kişinin, maaşının ödenmemesiyle ilgili şikâyet.

269/4	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1162	Vakıf - Bir Vakfın Başka Bir Vakfa Müdahalesi	Argoma Nahiyesi'nde Deveci Köyü'nde evlatlık olan bazı vakıflara ait topraklara, başka bir vakfın müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
271/4	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Sultan Alaeddin Vakfı'na ait olan arazi gelirlerine bazı sipahilerin müdahale etmesiyle ilgili şikâyet.
275/1	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır 1162	Gasp	Osman adlı kişinin parasının, Cevher Paşa tarafından gasp edilmesine dair şikâyet.
279/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Hevace Bey ve Kadı Şah vakıflarının arazi gelirlerine dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
280/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1162	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Bosnevi Ali Ağa ve Hasan Efendi adlı sipahilerin Geldigelen Nahiyesi'ndeki tımar gelirlerine müdahale edilmesine dair şikâyet.
284/4	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1162	Vergi - Köy Halkının, Bazı Kişilerden Vergi Talep Etmesi	Temenna Mahallesi sakinlerinin, Molla Halil adlı kişiden kanuna aykırı vergi talep etmesiyle ilgili şikâyet.
284/5	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1162	Vakıf - Vakıf Görevini Zorla Ele Geçirme	Ayas Ağa Vakfı'nın vakfiyesinde kitabet görevi bulunmaz iken dışarıdan Mehmet Emin adlı bir şahıs bir şekilde kitabet görevini kendi üzerine geçirmesiyle ilgili şikâyet.
291/2	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhır 1162	Vergi - Halkın Üzerine Fazladan Vergi Yüklenmesi	Dadu Köyü ahalisinin, bazı vergilerden muaf iken, ileri gelen kişilerce vergi talebiyle rahatsız edilmelerine dair şikâyet.
292/1	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhır 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Eski Anadolu Kadıaskeri Mehmet Emin'in mütevellisi olduğu vakıflara ait gelirlere dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
295/4	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhır 1162	Alacak-Verecek	Bazı kadınların, sahip oldukları malları Mustafa Ağa, Mehmet Ağa ve Hasan adlı kişilerden geri alamamalarına dair şikâyet.
296/3	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhır 1162	Vergi - Vergilerin Kanuna Aykırı Bir Şekilde Zapt edilmesi	İhzariye vergilerinin, ehliyeti olmayan kişilerce zapt edilmesine dair şikâyet.
297/1	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhır 1162	Miras	Mehmet adlı kişinin, babasından kalan mirastan mahrum bırakılmasına dair şikâyet.

301/1	Fî Evâil-i Receb 1162	Alacak-Verecek	Amasya sakinlerinden bir zimmî, sahip olduğu bağımlı belli bir bedel karşılığında Mardaros adlı zimmiye vermiş ancak geri alamamıştır. Bağın kendisine verilmesi emredilmiştir.
301/2	Fî Evâil-i Receb 1162	Gasp	Amasya Çevikçe Mahallesinde yaşayan Esenkan isimli zimminin parasının gasp edilmesine dair şikâyet.
304/1	Fî Evâil-i Receb 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Seyyid Yahya Vakfı'na ait arazi gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
307/1	Fî Evâsıt-ı Receb 1162	Gasp	Şerife Raziye Hatun'un sahip olduğu bağın, Kör Hacı Halil tarafından haksız yere zapt edilmesiyle ilgili şikâyet.
307/4	Fî Evâsıt-ı Receb 1162	Miras	El-Hac Ömer adlı kişiden miras olarak kalan dükkâna dışarıdan müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
309/6	Fî Evâhir-i Receb 1162	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Ahmet adlı zaimin zeamet gelirlerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
310/3	Fî Evâhir-i Receb 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Zekeriya adlı kişinin, vakfettiği dükkân gelirlerini işletme konusunda birtakım kimselerle sıkıntı yaşamasına dair.
311/3	Fî Evâhir-i Receb 1162	Tımar - Alacak-Verecek	El-Hac Abdurrahman adlı zaim ile Seyyid Ali adlı kişiler arasında yaşanan iltizam sıkıntısına dair şikâyet.
312/1	Fî Evâhir-i Receb 1162	Tımar - Tımar Gelirlerine Müdahale	Mehmet adlı zaimin zeamet gelirlerine müdahale edilmesine dair şikâyet.
315/2	Fî Evâil-i Şabân 1162	Alacak-Verecek	Zile'nin eski voyvodası olan Ebubekir adlı şahsın Zile halkından alacağını, vekil olarak tayin ettiği kişiden alamamasına dair şikâyet.
320/3	Fî Evâsıt-ı Şabân 1162	Vakıf - Tevliyeteye Müdahale	Mustafa Bey ibn El-Hac Mirza Bey Vakfı'nın tevliyetine, vâkıf evlatlığı iddiasıyla müdahale edilmesine dair şikâyet.

323/2	Fî Evâhir-i Şabân 1162	Alacak-Verecek	Avakim adında bir kişinin, Kürka adlı kişiden alacağını alamamasına dair şikâyet.
323/3	Fî Evâhir-i Şabân 1162	Alacak-Verecek	İsmail adlı kişinin, Ahmet ve Ali ve Salih adındaki şahıslardan alacağını alamamasına dair şikâyet.
325/2	Fî Evâhir-i Şabân 1162	Vakıf - Vakıf Malına Müdahale	Hızır Paşa Vakfı'na ait olan medreseye, dışarıdan Ahmet ve Mustafa adlı kişilerin müdahale etmesine dair şikâyet.
325/3	Fî Evâhir-i Şabân 1162	Alacak-Verecek	Hafız Halil adlı kişinin, Amasya'da bazı kişilerden alacağı alamamasında dair şikâyet.
327/1	Fî Evâhir-i Şabân 1162	Araziye Müdahale	Ali Çelebi bin Halil adlı şahsa ait olan topraklara, müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
328/2	Fî Evâil-i Ramazân 1162	Vakıf - Vakıf Görevine Müdahale	Ayas Ağa Vakfı'nda bulunan hamam dolapçılığı görevinin vâkıf şartına aykırı olarak kaldırılmasına dair şikâyet.
328/3	Fî Evâil-i Ramazân 1162	Miras	İsmi belirtilmeyen kişilerin babalarından kalan mirasın paylaşılmasında yaşanan sıkıntılara dair şikâyet.
330/2	Fî Evâhir-i Ramazân 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Mehmet Paşa Vakfı'nın icareteyn usulü ile kiraya verilen akarının kira ücretinin ödenmemesine dair şikâyet.
335/2	Fî Evâhir-i Şevvâl 1162	Vergi - Vergilerin Kanuna Aykırı Bir Şekilde Zapt Edilmesi	İhzariye vergilerinin, ehliyeti olmayan kişilerce zapt edilmesine dair şikâyet.
340/5	Fî Evâil-i Zilkâde 1162	Vakıf - Tevliyet Müdahale	Oruç Bey Vakfı'nın Varancak Köyü'nde bulunan zaviyesinin zaviyedarlığı ve türbedarlığına dışarıdan müdahale edilmesine dair şikâyet.
340/6	Fî Evâil-i Zilkâde 1162	Vakıf - Vakıf Gelirlerine Müdahale	Hızır Paşa Vakfı'na ait mezranın gelirlerine, Seyyid Hüseyin adlı şahıs müdahale etmiştir. Müdahalenin engellenmesi için emir gönderilmiştir.

344/1	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1162	Vergi - Kanuna Aykırı Vergi Talep Edilmesi	Argoma Nahiyesi'nde Geli(?) adlı köyün ahalisinden kanuna aykırı vergi talep edilmesiyle ilgili şikâyet.
345/4	Fî Evâil-i Zilkâde 1162	Miras	Hacı Ahmet Bey'den kalan mirası vârisler adına almakla görevli olan vekilin, mirası kendi adına zapt etmesiyle ilgili şikâyet.
347/3	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1162	Araziye Müdahale	El-Hac Ömer ve Abdullah adlı kişilerin arazilerine müdahale edilmesiyle ilgili şikâyet.
353/2	Fî Evâsıt-ı Zilhicce 1162	Dolandırıcılık	Eski Sipahi Yüzbaşlarından Hasan adlı şahsın, bazı kimseleri dolandırmasına dair şikâyet.
353/4	Fî Evâil-i Zilhicce 1162	Tımar - Halkın, Mahsulü Pazara Götürmemesi	Osman adlı sipahinin tımar halkının, hâsıl eyledikleri mahsulleri pazara götürmemesine dair şikâyet.
356/1	Fî Evâhir-i Zilhicce 1162	Tımar - Tımarın Mirasçılara İntikalinde Yapılan Yolsuzluk	Kurd adlı sipahi öldükten sonra tımarı çocuklarına geçmiş ancak bu tımar, daha sonra başları tarafından zapt edilmiştir. Tımarın, Kurd'un çocuklarına verilmesi emredilmiştir.
357/1	Fî Evâhir-i Zilhicce 1162	Alacak-Verecek	Hüseyin adlı kişinin, haksız olarak Ahmet adlı kişiden para talep etmesine dair şikâyet.
358/2	Fî Evâhir-i Zilhicce 1162	Alacak-Verecek	Osman adlı kişinin, bazı kimselerle olan alacak-verecek sorununun halledilmesine dair.

3.2. Transkripsiyon

I No'lu Defter

SAYFA 3 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Hâlâ Anadolu kazâskeri olan Boluvî-zâde Mehmed Emin edâme Allahu Te'âla iclâlehu südde-i saâdetime ârz-ı hâl gönderüb medîne-i Amasya'da sakin Çilehane demekle ma'rûf Yakub Paşa vakfının berâtıyla kâ'immakam-ı mütevellisi olub karye-i atü'z-zikr mâlikânesi tamamına vâziü'l-yed olduğu ... seyyidden Hüseyin Efendi ibn-i Mustafa ve Seyyid Muhiddin ibn-i Es-Seyyid Halil nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve mücebince hükmü lahık olan El-Hâc Ali bin Ahmed nâm kimesne mahzarında şurût-ı sıhhât-i da'vâ-yı mecâmi'-i mevâni-i mürtefi

olunduğu hâlet üzere da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb işaret-i hasene ile me'âşir ve hudûd-ı erba'ası üzerine sâ'ir vâridât ile olan livâ-yı Amasya'da kazâ-i mezbûr muzâfâtından Geldigelenabâd nâhiyesinde vâki' vakfiyede nâm-ı kadîmi Mukallemân ve defter-i hakanîde Mukallemân hâlâ şöhreti Pehlivan nâm karyenin tamam mâlikânesi Mevlâna-yı müşârün-ileyhin meşrûtiyet üzere mütevellisi olduğu Yakut Paşa vakfı olub gallesi Yakut Paşa imâretine meşrûh olmağla yedinde olan vakfiye-i mamûlün bihâ tasrîhi mûcebince kadîmi vakf-ı mezbûra mukaddemâ mütevellî olanlar bilâ nizâ' zabt ve tasarruf edegelmeleriyle Mevlâna-yı müşârün-ileyh dahi ol vechile bilâ nizâ' müstakillen zabt vakfiye mûcebince imâret-i mezbûr masârifine sarf ider iken merkûm El-Hâc Ali bin yüz elli dört senesinde tegallûben zabt idüb gadr itmekle suâl olunub bir âdiyesi izâle ve Yakut Paşa vakfı olmak üzere yedine bir kıt'a vakfiye ve bir kıt'a şeyhü'l-islâm imzâlarıyla mûmzâ fetava-i şerîfe ibrâz itmekle mezbûr El-Hâc Ali'den su'âl olundukta yedinde olan sûret-i defterde karye-i mezbûre mâlikânesi mütevellisi olduğum Yakub Paşa vakfı olmak üzere yazıldığı için Amasya kâdısı karye-i mezbûreyi bilâ beyyine Yakub Paşa vakfına hâsim yoğuken Yakut Paşa vakfı mütevellisi veya vekili gâ'ibler iken mürâselesinde anlar üzerine hükm etmekle vazî'ü'l- yed eyledim deyü cevâb etmeğin amma mezheb-i hanifiyede gayb üzerine bu makûle mevâdda hükm batıl olduğuna binâen karye-i mezbûreden merkûm El-Hâc Ali'nin yedine izâle ve Mevlâna-yı müşârün-ileyhin yedine i'âde ile hükm ve El-Hâc Ali'nin müddeî itibarıyla da'vâsına mutâbık beyyine taleb ve imhâl ve müddet-i mühlet mürûrunda mezbûr El-Hâc Ali'nin isbât-ı beyyineden aczi zâhir olduğu esnâda şöhret-i şâyi'a karye-i mezbûre mâlikânesinde ne üzerine kâ'imdir deyu vukûf-ı tammı olan müslimîn istişhâd ve ber-mûceb-i evâmîr-i alîyye su'âl olundukta udûl-ı ahrâr-ı ricâlden hutebâdan Halil ibn-i İbrahim ve Abdullah bin El-Aziz ve Hasan bin İbrahim (ve) İmâm Abdurrahman bin Mehmed ve İbrahim bin Mustafa ve Ömer bin Mehmed ve Mustafa bin Mehmed ve Sûfî-zâde ve Seyyid Mustafa bin Mehmed ve Halil bin Hasan ve İsmail bin Mustafa ve Hüseyin bin Mehmed ve karye-i mezbûrede İmâm Halil bin Osman ve Ali bin Osman ve Arab Osman bin Hüseyin ve Hasan Mirahor Hüseyin ve Hamza bin Ebubekir ve mü'ezzin-i Sultan Bayazid Sûfî-zâde Mehmed bin Mustafa ve El-Hâc Muhammed bin Abdulgâni ve Seyyid Abdullah bin El-Hâc Hasan ve Seyyid Mehmed bin Seyyid Osman ve Osman bin El-Hâc Osman ve İbrahim bin Mehmed ve Mehmed bin Mustafa ve Mustafa bin Nasûh ve Es-Seyid İbrahim bin İbrahim ve Kal'a'dan El-Hâc Eyne ibn-i El-Hâc Mehmed ve El-Hâc Mehmed bin El-Hâc Muharrem ve Mustafa bin Mehmed ve Bekir ve El-Hâc Hasan Muharrem ve El-Hâc Mehmed bin Hasan ve El-Hâc Halil bin El-Hâc Hasan ve Halil bin Hasan ve Halil bin İbrahim ve Seyyid Halil bin Ali ve Kara Mehmed bin Mustafa ve Ali bin Mustafa ve Osman ibn-i Mehmed ve Osman bin El-Hâc Mustafa ve Hafız Mehmed bin El-Hâc Mustafa ve Seyyid İbrahim bin Halil ve Seyyid

Mustafa bin Mehmed ve Ahmed bin Ebubekir ve İbrahim bin Mustafa ve Seyyid Mustafa bin Mehmed nâm kimesneler merkûm esmâ ve ensâb ashâb-ı hudûddan mu'ayyen şehâdet-i azîmeleriyle müşahâde olan karye-i Pehlivân niza'-ı mâlikânesi için Yakut Paşa vakfidır. Bizler bu husûsa bu vechile şahitleriz şehâdet dahi ederüz deyü her birileri edâ-yı şehâdet-i mütevâtire ile şehâdet eylediklerinde şehâdet-i mu'adeleleri Mevlâna-yı müşârün-ileyhe ilmen yakîn hâsıl etmekle Yakub Paşa mütevellisi merkûm El-Hâc Ali'yi hilâf-ı meşhûr mütevâtir Pehlivân karyesi da'vâsından men' ve Yakut Paşa mütevellisi Mevlâna-yı müşârün ileyhe kadîmisi ve Yakut Paşa vakfı olmak üzere kemâkân zabt ve tasarruf eylemelerine hüküm birle husûs-ı mezbûre müteveli nasb olunan Amasya'da vâki' Sultan Bayazıd Han tabe serâhu medresesi müderrisi Mevlâna Mustafa Akif zîde ilmihunun imzâsıyla mûmzâ hüccet-i şer'iyeye verilüb ve ol hüccet-i şer'iyeye bâ- fermân-ı alî defterhâne-i amîremde hıfz olunduğun bildirüb ol hüccet-i şer'iyeye-i mahfûza mûcebince amel olunub mugâyir-i hüccet-i şer'iyeye nizâ' ve müdahâle itdürülmeyüb men' ve def' ve fuzûlî ahz eyledüğü mahsûlâtı istirdâd olunmak bâbında hükûm-î hümayûnum ricâ ve defterhâne-i amîremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukta Geldigelen nâhiyesine tâbi' karye-i Mukallemân mâlikâne vakf-ı imâret-i Yakut Paşa ve divanî tımâr deyü doksan dört nefer müslûmanın ve elli dört nefer gebran ve on iki zemîn ve iki çiftlik ile hâsıl ma'a bahâ-yı pembe ve şâ'ir ki bedel-i pirinç nohud şod çift ve ispenç ve hinta yekûn ma'a gayrihâ on iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda tahrîr ve ber-minvâlî meşrûh hüccet-i rûsûm dahi defter-i hâkânîde hıfz olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî ve kanûn üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1155

SAYFA 4 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ-i Hızır Paşa evlâdlarından Mehmed nâm kimesne gelüb ceddî müteveffâ-i müşârün-ileyhin evkâfı müsakkafâtından medîne-i Amasya'da vâki' Mustafa Bey hamamı demekle ma'rûf hamamın icâresini batn-ı evvelide olan evlâdına ale's- seviye şart ve ta'yin eylediği vakfiye-i ma'mûlün bihâsında mastûr ve mukayyed ve bu vâkıfın evlâdından batn-ı evvelide olub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf hamam-ı mezbûrun icâresine mutasarrıf iken hâlâ vakf-ı mezbûrun evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan kazâ-i mezbûrda sakin (Boş) nâm kimesne hamam-ı mezbûrun icâresinden hâsıl-ı galleden buna â'id olan hissesin bin yüz elli senesinde vermeyüb kendüsü ahz ve gasb ve ekl ve bel' ve buna gadr eyledükte ve bu bâbda davasına muvâfık fetava-i şerîfesi olduğın bildirüb mûceb-i şer'le görölüb şart-ı vâkıf

mûcebince hamam-ı mezbûrun icâresinden isâbet iden hissesi kendüye alıverilüb ta'allül ve muhâlafet ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1155

SAYFA 5 / HÜKÜM 5

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Emine nam hatun gelüb bundan akdem fevt olan karındaşı (Boş) nam kimesne hal-i hayatında yine Amasya sükkânından Hüseyin nam kimesneden istikraz eylediği mâ'lûmû'l-mikdar akçe mukabelesinde yine Amasya Kazâsı'na tâbi (Boş) nam karye toprağında vâki' mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir kıt'a mülk-i bağını dâyini mezkûr bin yüz elli (Boş) senesinde bey'-i bi'l- vefa ile bey' ve teslim dahi meblağ-ı mezbûr karındaşı müteveffâ-i mezbûrun üzerine her sene devr-i şer' ve ilzam-ı ribh olunmuş değil iken dâyin-i mezkûr bilâ devr- şer' murahaba namıyla aldığı akçe iltizamâtı tecavüz itmekle karındaşı mezkûr dahi bağını mezbûrdan girü alub zabt itmek üzere iken kable'l-ahz fevt oldukda bağ-ı mezbûr ırs-ı şer'le buna intikal itmekle mezbûr dahi karındaşı müteveffâ-i mezbûrdan müntakıl mülk-i mevrûsunu ahz ve alub zabt itmek istedikte mezkûr enva'-i dürlü tezvirata sülûk ve hevasına tâbi naib ile yekdil ve yek-cihet ve mezkûra istinaden buna enva'-i dürlü tehdidat ile tahrik ve mezkûr dahi mezkûrun şirretinden kemal-i havfından nâşi' kat'a nîzâ için tarafından (Boş) nam kimesneyi vekil eylediği mezkûr Hüseyin enva'-i dürlü hile ile vekil-i mezbûru iğfal ve birbirleriyle müttetik ve naib-i mezkûra istinaden fevt-i haliyesi sebebiyle müzevver hüccet peyda ve hilâf-ı şer'-i şerif peyda eylediği müzevver hüccet ile fuzûlî zabt ve bunun olvehile ziyade gadr-ı küllî murad eylediği ve bu babda davasına müteâdid fetava-i şerifim virilmeğin tebyiz-i fetava-i şerifim mucibince şer'le görölüb alıverilmek babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin fetava-i şerifesi mucibince şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1155

SAYFA 10 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kazâsı Naiblerine Hüküm ki

Amasya'da vâki' Şadi Beg ve Barak Beg Vakfı'nın bi'l-fiil berat-ı şerifimle mütevellisi olan Şatır Ebubekir zîde kâdrühü sütte-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunun tevliyetle âhardan bir dürlü alakası olmayub fuzûlî dâhl olunmak icab itmez iken Amasya Kazâsı sakinlerinden ashab-âğrazdan Hafız Süleyman ve Hafız Abdullah nam kimesneler bin yüz elli (Boş) senesinde tevliyet-i mezbûr mahsulünden mâ'lûmû'l-keyl mahsulünü hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ sened

fuzûlî zabt idüb gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer'le görölüb mahsulü alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1155

SAYFA 10 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine ve Çorum ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Abdurrahman nâm kimesne gelüp dergâh-ı mu'allâm kapucubasılarından olup sâbık Canik muhâssılı vekîli olan Abdurrahman -dâme mecdûhu-nun sâtırı ve bunun karındaşı Yusuf nâm kimesne isbu sene-i mübâreke de Osmancık ile Merzifon beyinde Direklibel dimekle ma'rûf Direkli ile Karaçayır'ın cânibinde mürûr ider iken Amasya Kazâsı'na tâbi' Develi karyesinden Bektasoglu Bektas ve Çorum sakinlerinden Kurdoğlu Süleyman Ağa dimegle ma'rûf kimesnenin bayrakdarı Murtaza nâm kuttâ'-ı tarik yoluna inüp karındaşı mezbûrî âlet-i câriha ile bî-gayr-i hakk katl ve yanında mevcûd olan dört yüz gurus nukud akçesiyle bir sim gaddâre ve bir frengî tûfengi ve sâye çuka kapud ve sâir esyâsın nehb ü gâret ve ol esnâda merkûm Kurdoğlu Süleyman müsellemlerle bulunmagla mezkûr Murtaza'yı âhz ve habs ve zikr olunan nukud ve esyâyı yedinden alıp ve mezbûr kendü âdemisi olmagla küsâd ve hâlâ nukud ve esyâyı merkum Süleyman'ın zimmetinde ve kâtiller dahi eli altında olup karındaşı mezbûrun olan sigârına ve sâir veresesine gadr-ı küllî oldugun bildirüp bulundukları mahalde âhz ve şer'le görölüb nukud ve esyâ-yı menhûbe ile maktûl-i mezbûrun şer'an icâb eden dem-i diyeti alıverilip icra-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-î şerîfim ricâ eylediği ecilden bulundukları mahalde şerle görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1155

SAYFA 11 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Ebubekir zîde kâdruhû sūdde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya'da vâki' ceddi müteveffâ Şadi Bey ve Barak Bey vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mâliye tarafından bi'l- fiil berât-ı şerîfimle mütevellisi olup uhdesine lâzım gelen hizmeti görüb hilâf-ı şer'-i şerîf vaz' ve hareketi olmayub dâhl olunmak icâb itmez iken ashâb-ı ağrâzdan kazâ-i mezbûrda sakin Hafız Süleyman ve Hafız Abdurrahman nâm kimesneler bi-vech ve bilâ-berât ve bilâ-senet mütevellî umûruna müdâhale ve gadr eylediklerin bildirüb berâtı mücebince amel olunub ashâb-ı ağrâzdan olan merkûmların müdâhale ve teâdileri men'

ve def' olunmak bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ eyledüğü ecilden şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir Sene 1155

SAYFA 13 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Üsküdar sakinelerinden (Bos) nâm hâtûn gelüp bu bundan akdem zevcî (Bos) nâm kimesne ile Amasya Kazâsında vatânı olan İlğazi nâm karyeye gidüb zevc-î mezkûr fevt oldukda zevc-î mezbûrun kazâ-i mezbûre sakinelerinden kâin vâlîdesi Rukiyye nâm hâtûn zimmetinde bin yüz elli senesinde iki yüz gurusluk esyâ ile otuz gurus nukûd ve kırk gurus at bahâsından ve kerimesi Emine nâm hâtûn zimmetinde bir mikdar akçe hakkı olmagla kazâ-i mezbûrda İlğazi nâm karye sakinlerinden Mehmed ve Kadir ve Osman ve İbrahim nâm kimesneler zimmetlerinde dahi cihet-i karz-ı şer'den ma'lûmü'lmikdâr hakkı olmagla taleb eyledikde ibtâl-i hak kasdıyla bunun kainvâlîdesiyle kayınbabası (Bos) nâm kimesne dürlü dürlü havfa düsürüp bu karyede bekle evvelce âris-i a'lem senün zevcîn fevt oldu seni niye Üsküdar'a göndereyüm diyü alup gelmekle emvâl ve esyâ ile ma'lûmu'l-mikdâr alâcak hakkı hâlî üzere kalup mezbûrların zimmetlerinde kaldığın ve zevcî İbrahim nâm kimesneyi vekîl eyledüğün bildirüp şerle görölüp bi't-tamâm tahsîl ve buna alıverilüp icra-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden şerle görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir Sene 1155

SAYFA 15 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medîne-i Amasya'da vâkî' hadîka-i hassaya baglu kurâdan kazâ-i mezbûre tâbî' Ziyere nâm karye ahâlîsi südde-i sâ'âdetime ârz-ı hâl edip bunların ûhdelerine lâzım gelen hizmetleri ve gerek sâir umûr ve husûsları şerbostaniyân-ı hassa tarafından ta'yîn olunan hadîka-i mezkûr ustası ma'rifetiyle görülegelüp âhardan bir vechile dâhl olunmak icâb etmez iken bin yüz kırk yedi senesinden berü karye-i merkûmede tavattun eden Malatyalı Kürd Osman ve Amasya sakinlerinden Kepekci İbrahim nâm kimesneler birbirleri ve hevâlarına tâbî' kimesneler ile yek-dil ve yek-cihet ve biz söz sâhibiyiz diyü bunların karyelerine beher sene hilâf-ı şer-i şerîf ve bilâ emr-i münîf kendi nefsleri için üçer dörder kise akçe sâliyâne ve cebren tahsil ve ekl ü bel' ve küllî gadr ve teâdi ve tecâvüz ve perâkende ve perîsân olmalarına bâ'is oldukların bildirüp ol tarafa ahâr husûsu için emr-i şerîfimle ta'yîn olunan mübâsir ma'rifetiyle şerle görölüp

mezbûrların hilâf-ı şer-i şerîf ve bilâ emr-i münîf cebren aldıkları akçelerin alıverilüp icra-i hakk ve zahîr olan teâdileri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şerle görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1155

SAYFA 18 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm çavuslarından Hüseyin zîde kadrûhu gelüp berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu zeâmeti karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi' Kuyucak ve (Bos) ve (Bos) ve (Bos) nâm karyelerinin defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından bazıları sakın oldukları karyelerinden kalkup varup Temenna kazânızda vâki' bazı kasabât ve kurâ ve askerî çiftliklerinde sakın ve mütemekkin olmalarıyla kavassı ol makûle reâyasını buldukları mahalde kaldırıp kâdimî sakın oldukları karyelerine nakl ve iskân ettirmek istediğinde ta'allül ve muhâlefet ve zeâmeti mahsûlüne gadr olduğun bildirüp voyvodası ma'rifetiyle kâdimî karyelerine nakl ve iskân etdirilmek bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kanûn üzere iskân etdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1155

SAYFA 19 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine Argoma ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Müderrişinden El-Hâc Ahmed zîde ilmihi ârz-ı hâl edüb Amasya Kazâsı'na tâbî Hakala karyesinde müteveffâ Ali Beğ oğlu Kasım Beğ binâ eylediği medresesinin ve hâlâ berât-ı şerîfimle müderrişi ve vakfının mütevellisi olub Amasya sancağında Argoma nâhiyesi karye-i İlarslan nısf malikâne mülk-i Şerhan Çelebi bin Kaya Paşa ve nısf-ı aher vakf-ı medrese-i Hakala divânî tımar ve tahtında çiftlik-i hassa iki ve çiftlik-i malikâne iki deyü defter-i hâkânîde mukayyed ve hîn-i tahrirden bu ana gelince iki adet çiftlik-i hassa divânî tarafından ve iki adet çiftlik dahi hâssalık üzere malikâne tarafından nısf malikâne medrese-i mezbûr vakfı olmağla malikâne hâsıl yazılan iki adet çiftlik biri medrese-i mezbûre ve biri dahi Şerhan Çelebi evlâdı tarafından zabt olunagelmiş iken karye-i mezbûrenin divânî mutasarrıfları ve Şerhan Çelebi evlâdı zikr olunan iki adet malikâne çiftliklerinde medrese-i mezbûre vakfının âlakası yoktur deyü hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve malikâne tarafına hâsıl yazılan çiftliklerden medrese-i mezbûre vakfına ait olanı ahz ve kabza mümânî'ât ve te'addi eyledüğün bildürüb defter-i hâkânî mücebince 'amel olunub mugâyir-i defter-i hâkânî ol-vechle olan müdâhale ve

te‘addileri men’ ve def’ olunmak bâbında hükm-î hümayûnum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukta Argoma nâhiyesine tâ‘bî karye-i Îlarslan nısf malikâne mülk-i Şerhan Çelebi bin Kaya Paşa ve nısf-ı âhar vakf-ı medrese-i Hakala ve divânî tımar hâliya nısf malikâne Şerhan Çelebi evlâdı tasarrufundadır neferâ adet yüz yirmi beş ve zemin adet sekiz ve mevkûf neferâ iki ve çiftlik-i hassa iki ve çiftlik-i malikâne iki ve zikr olunan karyenin tarlalarında Arucak nâm karye cema‘ati beş müd on kilelik yer zira‘at edüb behresün mezbûr karye sipahisine verürler hâsıl-ı çift ve hınta tapu-yı zemin ve nısf deşt-i banî yekûn ma‘a gayruhu dokuz bin yedi yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda mukayyed olmağın defter-i Hâkânî mücebince berât-ı hümayûn yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1155

SAYFA 20 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Fazlullah -zîde fazlûhu- südde-i sâ‘âdetime mektûb gönderüp medîne-i Amasya’da vâki’ müteveffâ Barak Bey ve Şâdî Bey Vakfı’nın vâzife-i mu‘ayyene ile evlâd-ı vakfın batn-ı evvelinde ber vech-i istirâk mütevellîleri olan Hafız Süleyman ve Hafız Abdullah ve Ebubekir nâm kimesneler meclis-i şer‘a varup merkûmân batn-ı evvelde derecede müsâvî olduklarına binâen bâ berât-ı âlisân istirâken evlâdiyet ve mesrûtiyet üzere ebâ an cedd vakf-ı mezbûrun mütevellîleri iken batn-ı sânde olan Satır Ebubekir batn-ı evvelde olmak iddi‘âsıyla mugâyir-i sart-ı vakıf bunların ref‘lerinden berât itdirüb bunlara gadr itmeğle mukâddemâ i‘lâm olunmagla husûs-ı mezbûr mahâllinden ba‘de’l-istifsâr hakk kangısının ise i‘lâm olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı âlî mücebince mahâllinde tarafeynin meclis-i şer‘a ihzâr ve ma‘lûmu’l-eshâs cemâ‘at-ı kesîreden istifsâr olundukda bunlar müteveffâ Budak Bey ve Sadi Bey’in evlâdından batn-ı evvelde derecede müsâvî evlâdlarından olmagla bunda tasarrufu ber vech-i istirâk merkumun Hâfız Süleyman ve Hafız Abdullah ve Ebubekir’indir mezbûr Satır Ebubekir’in tasarrufu hilâf-ı sart-ı vakıfdır diyü alâ tarîki’s-sehâde mezbûr Satır Ebubekir muvâcehesinde haber vermeleriyle mezbûrun batn-ı sânde olmadığı inde’s-şer’ sâbit olmağın mezbûr Satır Bekir ref‘ olunup sâhib-i evvel olmak üzere ber vech-i iştirâk merkûmûna tevcîh ve berât-ı âlisân ile tasarruflarında iken mezbûr Satır Bekir mündefi‘ olmayup bunları mücerred ta‘cîz ve celb için ızrâr kasdıyla tevcîh-i mezbûr da‘vâsı Sivas kâdısı huzûrunda vâki’-i şer’ olması bâbında ber takrîr-i emr-i şerîf ısdâr itdirüb Sivas’a ihzâr teklîfi ile rencîde ve te‘addîden hâlî olmamagla mahâlli olan Amasya kâdısı huzûrunda vâki’ ve mezbûrun ahâr mahâlle ihzâr teklîfi ile ol vechile zahîr olan te‘addîsi men’ u def’ olunmak

bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-iltimâs arz ve dîvânı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Sivas vâlisi sâbık vezîrim Osman Paşa arzıyla Sivas'a ihzâr için elli dört tarihinde emr-i şerîf verildiği mukayyed olup lâkin tevcîh nizâ'ı mahâllinde ma'lûm olacak mevâddan oldugun bi'lfî'l Reisü'l-küttâb olan Mehmed Sezai -dâme mecdûhu- i'lâm itmegin i'lâmı mücebince amel olunmak yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1155

SAYFA 27 / HÜKÜM 1

Ber Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Osman Bey ve Abdülgaflar zîde kadrûhumâ gelüb medine-i Amasya'da vâki' Adana AtıkPazarında Mehmed Çavus dimekle ma'rûf han evkâfının berât-ı şerîfimle mütevellisi olup vakf-ı mezbûr câmi-i şerîfi evkâfından almak üzere senevî bir müd hinta vazîfeye mutasarrıf olan Abdülgaflar nâm kimesne fevt oldukda oğlu Ömer cihet-i mezbûru babası fevtinden üzerine berât eyledikde izdiyâd-ı vakfından olmak üzere senede cihet-i mezbûreye elli müd hinta dahi zamm ve ihdâs ve berât idüb lâkin mezbûrun ihdâs eylediği iki müd hinta ile cihet-i mezbûr emvâl vakfdan olmayup mûhdes olduğundan vakfından dahi müsâ'ade olmamagla mezbûrun ihdâs eylediği cihet-i mezbûrun kaydı ref' ve terkîn ve mûhdes olan iki müd hinta mütâlebesiyle taaddîsinin men'î için Amasya nâibi arz ve Âsi'tâne-i sâ'âdetime irsâl oldukda mezbûr bir tarîk ile def' ve hâlâ ihdâs eylediği iki müd hinta mutâlebesiyle müteveli-i mûmâ'ileyhi rencîdeden hâlî olduğun bildirüb siz ki mirmirân ve Mevlânâ-i mûmâ'ileyhimâsız ma'rifetiniz ile mahâllinde şerle görölüb bî-garâz ve ehl-i vukuf kimesnelerden sıhhati üzere tefahhus ve vakfdan müsâ'ade olundugu sâbit ve zâhir olduğunda vuku'ü üzere der-devlet-medârıma arz olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledigin mahâllinde şer' le görölüb vâki'-i hâl arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1155

SAYFA 28 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Yörgüç Paşa evkâfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan El-Hâc Mustafa zîde kadruhû gelüb vakf-ı mezbûr kur'âlarından defterde mukayyed kazâ-i mezbûra tabî Bergoma nâm karyenin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmü'l-eyyâmdan berü öşr ve resmi vakf-ı mezbûr tarafından alınagelen ma'lûmü'l-hudûd yerlerde ahârın alakası olmayub bir vechle dâhl olunmak icâb itmez iken civârında vâki' erbâb-

ı tımar karyelerinden Kal'a ve Cellak nâm karye sipahileri olan (Boş) ve (Boş) nâm kimesneler ol yerler bizim tımarımız karyelerinde ma'ruz-zıkr karyemizin hudûdu dâhilinde olan yerlerdendir öşr ve resmi biz aluruz deyü hilâf-ı kanûn fuzûlî öşr ve resmine müdâhale ve te'addiden halî olmadukların ve bu bâbda yedinde hüccet-i şer'iyesi olduğun bildirüb yedinde olan hüccet-i şer'iyesi mûcibince amel olunub mezkûrların hilâf-ı kanûn ve hüccet-i şer'ie ve kadîmden ol vechle olan müdâhale ve te'addileri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfîm eylediği ecilden kanûn üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1155

SAYFA 29 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinelerinden Emine nâm hâtûn gelüb bunun medine-i mezbûrede vâkî mutasarrıf olduğu mülk menzil ile çiftliğin emlâkın medine-i mezbûr sakinelerinden sâbika zevcî olan Tursun oğlu Mustafa nâm kimesne bin yüz kırk senesinde hilâf-ı şer-i şerîf ve bî gayr-i hak fuzûlî zabt ve ba'dehû mezbûreyi tatlık ve yüz otuz gurus nikâhın dahi vormeyüb zimmetinde olmagla almak için davet-i şer-i şerîf eyledükde mezbûr ziyâde eşirra ve mütegalibeden olmagla i'tâ-at-i şer-i şerîf almadugundan bundan akdem mezbûr Sivas kâdısı huzûrunda mûrâfâ'-i şer-i şerîf olduklarından mezbûrun zimmetinde olan nikâhı ile hilâf-ı şer-i şerîf ve bî gayr-i hak zabt eyledüğü menzil ve çiftlik emlâkları mezbûreye hükm-î birle cânib-i şerden hücceti şeriyeye ve tahsîli için vâlî tarafından buyruldu ve edâsı için mezkûr dahi memhûr deyn temessükü vermisken medine-i mezbûreye vardıkda mezbûr mütegalibeden ve hevâsına tâbî kâdıya istinad ile yedinde olan senedâtların fuzûlî âhz ve zıkr olunan emlâk ve nikâhın vormeyüb zimmetinde kalmagla taleb eyledüğün dürlü illet ve bahâne ile hilâf-ı şer-i şerîf zîde gadr eyledüğün ve bu bâbda da'vâsına muvâfık seyhü'lislâmdan fetvâ-i şerîfe verildiğün bildirüb mûcebince şerle görölüb mezbûrun hilâf-ı şer-i şerîf ve bî gayr-i hak zabt eylediği emlâk ve nikâhın alıverilüb icra-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1155

SAYFA 29 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Hâlâ Anadolu Kâdıaskeri olan Mevlâna Boluvîzâde Es-seyyid Muhammed Emin edemallâhû te'âlâ fezâilîhû ârz-ı hâlini sunub Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde hîn-i tahrirde

mâlikânesi vakf-ı imâret-i Yakub Paşa deyü defter-i hâkânide muharrir kalemiyle tahrîr olunan Yağıbasan karyesi için iki yüz seneden berü evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olduğu Yakut Paşa vakfı tarafından zabt olunagelmiş iken elli dört senesinde Yakub Paşa vakfı mütevellisi ka'imakamı El-Hâc Ali karye-i mezbûreyi fuzûlî zabt ve karye-i mezbûrenin Yakut Paşa vakfı olduğu mezbûr El-Hâc Ali muvâcehesinde tevâtüren şer'an sabî ve Yakut Paşa vakfı tarafından zabt olunmak üzere virilen hüccet-i şer'îye bâ-fermân-ı âli defterhâne-i âmiremde mahfûz olduğun karye-i mezbûreye ol yerde elsine-i nasda Behlusi karyesi deyü tesmiye olduğun bildürüb ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala müracât olundukta Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesine tâbî' doksan dört nefer Müslüman ile elli dört nefer reaya ve on üç zemin ve iki hassa çiftlik ve hâsıl ma'a bahâ-i penbe ve şâ'irki bedel-i pirinç ve resm-i çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhâ on iki bin akçe yazar karye-i Yağıbasan vakf-ı imâret-i Yakub Paşa divânî tımar deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve Akdağ nâhiyesine tâbî' yüz on sekiz nefer re'âyâ ve on dört zemin ve hasîl-ı tahtında nim ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhâ dört bin sekiz yüz akçe yazar karye-i Alucaovacığî mâlikhâne vakf-ı imâret-i Yakut ve ber-mûceb-i defter-i evkâf divânî tımar deyü olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve Sivas Sancağında ... nâhiyesine tâbî' doksan iki nefer reaya ve on iki zemin ve bir hassa çiftlik ve hasîl-ı tahtında çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhâ on iki bin yüz akçe yazar karye-i Muradî iki baştan mülk-i Yakub Paşa mîr-i mirân-ı vilâyet-i Rumili-i köhne tevâbî ve levâhıkı ile gayr-i ez çiftlikha-yı evlâd-ı Tursun Beğ an evlâd-ı ... ve Hüseyin Beğ Tursun evlâdı Beğ çiftlikleri mülk-i Yakub Beğ ki haliyâ vakf-ı hangâh ve câmi'-i çilehâne der Amasya deyü ol dahî defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu Yakub Paşa mütevellisi ile hâlâ sadr-ı Anadolu Mevlânâ-yı müşar'ün-ileyhin vekilleri bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî ve bâ-fermân-ı âli husus-ı mezbûrû istîma'ına me'mûr olan mevlâ huzûrunda terafû'larında sâbıkü'z-zikr Yağıbasan karyesinin mâlikânesi ezkadîm Yakut Paşa vakfı tarafından zabt olunagelmiştir deyü elli beş senesi Rebî'ül-evvelinde virilen hüccet-i şer'îye ve yine sene-i mezbûr cemâziyelevvelinin on yedinci günü tarihiyle bâ-femân-ı âli defterhâne-i âmiremde mahfûz olduğu bi'l-fiil defter emini olan Seyyid Halil şeref dâme-mecdihû arz ve vech-i meşrûh üzere defter emini mumâ-ileyh arz eyledikte bi'l-fiil re'isü'l-küttâbım olan Mehmed Ragıp dâme-mecdihû dahî i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince defter-i hâkâniye kayd olunan hüccet mûcibince zabt ittirülmek için yazılmıştır.

SAYFA 30 / HÜKÜM 6

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden el-Hâc Ali zîde kadrûhu südde-i sa'âdetime ârz-ı hâl edüb Karaseki ve (Boş) nâm karyeler beyninde el-Hâc Nuh Zaim ihya eyledigi vakfın bi'l-fi'l berât-ı şerîfim mütevellisi olub âharden bir vechile dâhl olunmak icab itmez iken yine kazâ-i mezbûr sakinlerinden vakf-ı mezbûrun der-anbar olunmus mâ'lûmû'l-keyl mahsulün hilâf-ı şer-i şerîf ve bi gayr-i hakk fuzûlî zabt eylediklerin mezbûr yedinde hüccet-i şer'îyesi olduğun bildirüb hüccet-i şer'îyesi mücebince şerle alıverilüb icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğün ecilden şerle görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1155

SAYFA 31 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Feyzullah -zîde fazlûhu- südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Amasya ahâlisi meclis-i şer'a varup kazâlarına evâmir-i şerîfemle vârid olan tekâlîf cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şerle kasaba ve kurâlara tevzî' olundukda mümzâ ve mahtûm defter mücebince herkes hisselerine isâbet edeni edâ idegelmişler iken kazâ-i mezbûra tâbi' Ziyere nâm karye ahâlileri an hâsıl şerîr ve tezvîrât ile meshûd olmakdan nâsî hisselerine isâbet edeni vakt ü zamânıyla mahalline edâ itmeyüb gûnâgûn illet ve bahâne ile te'hîr edüb nizâm-ı memlekete bâ'is ve bundan akdem dahi nizâ' eyledüklerinde bi'l-cümle mekkârî deve ve menzil vesâir fermân-ı âlî vâki' tekâlîf ve yigirmi üç sehm i'tibâr ve sihâm-ı mezbûrdan ancak bir sehmi karye-i mezbûre ahâlileri virmege ta'ahhüd ve hîn-i iktizâda bilâ-nizâ' edâya iltizâm ve bu âna degin edâ idegelüb ta'ahhüdleri sicill-i mahfûza ve karye-i mezbûre ahâlileri yedlerine kibel-i şer'den hüccet-i şerîyye dahi verilmişken bu sene-i mübâreke Sivas vâlîsine ve sancak mutasarrıfına ta'yîn olunan imdâd-ı seferîyye ve sâir evâmir-i şerîfimle matlûb olan tekâlîf ber-minvâl-i meşrûh sehmlerine isâbet edeni taleb ve edâ eylemeleri için cânib-i şerden mürâsele irsâl olundukda karye-i mezbûre dört yüz evden mütecâviz ma'mûr ve abâdân bir karye-yi mu'azzam iken şirrete sülûk ve itâ'at-i şer-i şerîf etmeyüp tecemmu' ve iki yüzden mütecâviz kurâ ahâlilerini başlarına cem' ve mahkemeye hücum ve karye-i mezbûrenin iki buçuk hâneye avârizları olub Amasya'da olan saraya hizmet ve köprüyü ta'mîr itmekle avarızdan mâ'adâ vârid olan tekâlîfden bir nesne vermeziz deyu mugâyir-i şürût mu'âfiyet iddi'âsıyla ta'allül ve mezbûrûnun taahhütleri mahallât vesâir kurâ ahâlilerine sirâyet eyleyecegi nümâyân ve karye-

i merkûm ahâlileri ... ve sâhib-i cemiyet ve fesâd-ı azîmeye cesâretleri vâzih olmagla taraf-ı şerden verilen mûmzâ ve mahtûm defter mûcebince sehmlerine isâbet eden hisseleri sen ki Sivas vâlîsi vezir-i müsârun-ileyhsin ma‘rifetinle ba‘de’t-tahsîl fîmâba‘d dahi isâbet iden hisseleri bervech- i muharrer ma‘rifetinle tahsil olunması içün emr-i şerîfîm virilmek ricâsına ahâli-i mezbûrenin iltimâsları Mevlânâ-yı mûmâ’ileyh arz ve ahâli-i kazâ muhızıyla istirhâm itmegin dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan seferiyye tertîbi defterleri görüldükde imdâd-ı seferiyye ve hazariyyeden mu‘âfiyetleri içün sarâhaten dîvân-ı hümâyûnum tarafından yedlerinde emr-i şerîf olmamakla haklarında ve gayr-i mu‘âf dâhilliler olmagın mezbûrların seferiyye ve hazariyyeden mu‘âfiyetleri içün dîvân-ı hümâyûn tarafından emr-i şerîfleri yog ise zikrolunan seferiye ve hazariyyeden cümle ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şerle tahammûlerine göre hisselerine düşeni sâir ahâli-i kazâ ile ma‘an edâ eylemeleri iktizâ eyledüğün bi’l-fi’l Reisü’l-küttâbım olan Mehmed Ragıb -dâme mecdûhu- i’lâm itmegin i’lâmı mûcebince amel olunmak içün yazılmıştır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1155

SAYFA 35 / HÜKÜM 5

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Abdi Hasan zîde kadrûhu gelüb bu medine-i Amasya’nın şehir kethüdası Hüseyin Mehmed ... mahlûlünden bin yüz elli beş senesi Şabânı’nın on beşinci gününde kendüye tevcîh ve hâlen mâliye berâtıyla üzerinde olup ve lâzım gelen öşrûn edâ edüb âhardan bir-vechile müdâhale olunmak icab itmez iken ashâb-ı agrâzdan bazıları berâtına kaydı umuruna oldugun bildirüb berâtı mûcebince zabt itdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ itmegin hazine-i âmiremde mahfûz olan Anadolu defterlerine nazar olundukda zikrolunan Amasya şehir kethüdalığı vazîfe-i mu‘ayyene ile vech-i meşrûh üzere mezbûrân Ömer ve Hasan’a tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfîmle üzerinde oldugun mastûr ve mukayyed olmagın berâtı mûcebince amel olunmak içün yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1155

SAYFA 38 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden sâdât-ı kirâmdan -kıdvetü’s-sâdâtü’l-kirâm Seyyid İbrahim zîde şerefûhu gelüb buna medine-i mezbûr sakinlerinden mu‘âmeleci tâifesinden Kantarcı oğlu Hacı Mahmud nâm kimesneden bin yüz elli (Boş) senesinde yüz elli gurusu istikrâz ve meblâg-

ı mezbûr her sene bunun üzerine devr-i şer' ve iltizâm olunmuş degil iken mezbûr asıl malı olan yüz elli guruş aldıktan sonra tekrâr murâbaha nâmıyla iki yüz guruş dahi alub ziyâde gadr ve te'addî eyledükde bunun da'vâsına muvâfık fetvâ-i şerîfesi oldugun bildirüb fetvâ-i şerîfesi mûcebince şerle görölüb murâbaha nâmıyla aldugun meblâg-ı mezkûr girü kendüye aliverilüb te'allül ve muhâlefet etdirmeyüb ber-mûceb fetavâ-i şerîfe icra-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledigim ecilden şerle görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1155

SAYFA 39 / HÜKÜM 5

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Alevî nam karyeden Halil bin Hüseyin ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve dahi saireleri südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb karye-i mezbûrda sakın Mehmed nam kimesne kendü halinde olmayub şerir ve gammadaz olub daima kadı ve naib ve mütesellim ve sair ehl-i örf taifesi yanlarına varub fukara hilâf-ı vâki' mevad isnadıyla gamz ve tahrim ve akçeden çıkarub ve bundan akdem kendü halinde olub bir mühim mesalihi olmadıkça hükkam yanına varmamak için hüccet-i şer'iyeye virilmişken teâdiden hâli olmaduğu bildirüb hüccet-i şer'iyeleri mucibince amel olunub teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1155

SAYFA 42 / HÜKÜM 1

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya'dan vâki' mülk mescid-i şerîfin yevmi bir akçe vazife kıta ile imâm olan Seyyid Hafız Ahmed zîde salâhu gelüb imâmet-i mezbûre Seyyid Mustafa ve kasr-ı yedinden buna tevcih ve maliyeden berat olunub hizmetde kusuru yog iken âhardan Seyyid Ali nâm kimesne hileye sülûk ve Helkis mescidinde yevmi bir akçe vazîfe ile imâm olan Seyyid Ahmed'den cemaât-i istikrâh eyledi deyü bunun imâmete Helkis mescidi nâmıyla bir imâm bey ve askerden berat itdirüb gadr itmekle bunun maliye beratıyla mutasarrıf oldugu imâmetde hile ile âhar imâm ile askerden berat etdirmesi tevcihata mugâyir olmagla mezbûrun askerînden aldugu berât-ı kadîmi refi' ve terkîn ve imâmet-i mezbûr buna ibka ve tevcih ve maliye tarafından berât-ı şerîfimle üzerinde oldugun bildirüb imamet-i mezbûr maliye tarafından verilen berât-ı şerîf mûcebince kendüye zabt etdirilmeyüb mezbûr Seyyid Ali'ye bir vechile dâhl ve taâruz etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve hazine-i âmiremde mahfûz olan Anadolu muhasebesi

defterlerine nazar oldukda imâmet-i mezbûr Seyyid Mustafa kasr-ı yedinden üç yüz senesinde kendüye tevcîh ve maliye tarafından bilâ berât-ı şerîfim âlişanım verilüb kırk üç tarihinde vâki' cülûs-ı hümâyûnumda dahi tecdidi berât eyleyüb hizmetinde bir dürlü kusurat olmayub dâhl olunmak icab itmez iken âharden Seyyid Ali hileye sülûk ve Helkis mescidinde yevmi bir akçe vazîfe ile imâm olan Seyyid Ahmed'den cemaât istikrâh eyledi deyu Helekes Mahallesi imameti nâmıyla kadim-i maliye berâtıyla mutasarrıf oluna gelen imâmet mugâyir tevcîhat ref'inden askerî tarafından üzerine berât etdirüb imâmete müdahale ve gadr eylemekle ber- cihetin kadîmi kaydı Anadolu muhasebesinin ve maliye berâtıyla mutasarrıf olunagelüb edâ-i hizmet itmek üzere iken Helekes Mahallesi mescidi nâmıyla bir imâm bey ve askerî tarafından berât etdirmeyüb mugâyir tevcihat olmagla askerî kaydı ref'î ve terkîn ve yedinde olan berât-ı mûcebince zabt eylemek için edâ-i hizmetde Mehmed dahi berât-ı şerîfim verilmek inâyet ricâ ve mukaddemâ vech-i meşrûh üzere yüz otuz senesinde Seyyid Mustafa kasr-ı yedinde imâmet-i mezbûre Seyyid Hafız Ahmed tevcîh ve cülûsu hümâyûnumda tahdîd berât edüb üzerinde olmagla Amasya'da Helkis Mahallesi mescidinde imâm olan es-Seyyid Ahmed cühelâdan olmagla cemaât istikrâh eyledü deyu kadısı arzıyla yüz elli dört senesi Cemâziye'l-evvelinde ref'inde Esseyid Ali Halife'ye askerî berât verilmekle mezbûr Hafız Ahmed imâmet-i mezkûre kayd-ı muktezasınca yigirmi bes seneden beru hâliya berâtıyla mutasarrıf iken Seyyid Ali mescidin ismini tabir ile cühelâdan deyu sonradan askerîden berât etdirmesi hile oldugun bi'l-fi'l reîsü'l-küttâb olan Mehmed Ragıb -dâme mecdûhu- i'lâm etmegin i'lâm-ı mûcebince askerî kaydı terkîn olub bin yüz elli bes senesi Saban'ın yigirmi ikinci günü tarihiyle verilen rûûs-ı hümâyûn mûcebince imâmet-i mezbûr mezkûr Seyyid Hafız Ahmed ibka muazzez olub hâlâ berât-ı şerîfim üzerinde oldugun mestûr ve mukayyed olunmak berât-ı mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ramazân Sene 1155

SAYFA 43 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya kâzasına tâbi Şeyh Sadi nâm karyede darendegân-ı fermân Hasan Ağa ve Mehmed Beğ ve Mahmud Ağa dimekle ma'rûf kimesneler ile Ömer ve Şabân nâm kimesneler gelüb bunların evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi oldukları vakfî karyelerinden Amasya kâzasına tâbi' (Boş) nâm karyesinde hâsıl olan tereke öşründen üç senelik der-anbar olunmuş bin beşyüz keyl öşr mahsûllerin tegallübeden Amasya sükkânından Emir Hacı dimekle ma'rûf (Boş) nâm kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf bî gayr-î hak fuzûlî zabt ve

bunlara gadr-ı külli itmeleriyle bunlar dahî taleb ve da‘va sadedinde iken mezkûr Emir Hacı fevt olmağla muhallefât kabz eden kazâ-i mezbûrda sakın oğulları Seyyid Ali ve Seyyid Mustafa nâm kimesnelerden mâl-ı müteveffâdan taleb eyledikerinde hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bî gayr-ı hak virme-yüb gadr ve te‘addî eylediklerinden ve bu bâbda da‘vâlarına muvâfık şeyhü’l-islâm dan fetavâ- ı şerîfesi oldığın bildirüb mûcibince şer‘le görölüb mezkûrların babaları müteveffâ-ı mezkûrun hilâf-ı şer‘-i şerîf bî gayr-ı hak zabt eylediğü ol mikdar keyl öşr mahsûllerin muhallefâtı kabz iden oğulları mezkûrlardan ve mâl-ı müteveffâdan bunlara temâmen alıverilüb ber mûceb-i fetavâ-ı şerîfe icrâ‘-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görölmek içün yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân Sene 1155

SAYFA 43 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından Ezinebazar nâhiyesinde vâki’ müteveffâ Şeyh Sa‘adeddin zâviyesinin evlâdiyet üzere zâviyedârı olan Mehmed ve Mahmud nâm kimesneler gelüb uhdelerine edâsı lâzım gelen hizmetlerini edâ ve imdâd-ı hazeriye ve seferiye ve sair emr-i şerîfimle vâki’ olan tekâlifden hisselerine isâbet ideni cem‘ine me‘mûr olanlara virüb üzerlerine şer‘an bir nesne sabît olmayub bir vecihle rencide olunmak icâb itmez iken Amasya sancağı mutasarrıfları taraflarından mücerred celb-i mâl sevdâsıyla hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bilâ emr-i münîf bunlardan zâviye teftişi nâmıyla akçe taleb ve bunun emsali zulüm ve te‘addîlerinin nihâyeti olmadığın bildürüb men‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden hilâf-ı şer‘-i şerîf kanûn ve bilâ emr-i hümayûn rencide ittirilmemek içün yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Ramazân Sene 1155

SAYFA 44 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Mehmed nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında taht-ı kâzalarınızda vâki’ Kızılcaköy nâm karye ve gayriden on iki bin beş yüz akçe tımar bin yüz elli beş senesinin Receb’inin on yedinci gününde buna tevcih olub hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olmakla berâtı mûcebince tahvîli tarihine düşen mahsûl ve rûsûmuna âhardan dâhl olunmak icab etmez iken ecâniblerden bazıları fuzûlî müdâhale ve ahz ve kabzına muhalefet eyledüklerin bildirüb berâtı mûcebince tahvîli tarihine düşen mahsûlat ve rûsûmâtı buna ahz ve kabz etdirilüb taraf-ı

âhardan dâhl ve taâruz olunmamak bâbında kânûn üzere emr-i şerîfim ricâ eyledüğün ecilden kânûn üzere amel olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Şevvâl Sene 1155

SAYFA 46 / HÜKÜM 4

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Seyyid Derviş Mehmed ve Mustafa gelüb Amasya Kazâsı'na tabi Maslebe nâm karyede vâki' mutasarrıf oldukları tımarları Sofî Ali Bey oğlu Kasım Bey ve Mehmed Bey bina eyledikleri cami'-i şerîfinin yevmi nîm akçe vazîfe ile imâmı olan karye-i mezbûr sükkânından Mustafa Halife dimekle ma'rûf kimesne berâtı mûcebince hizmeti mukalebesinde müstehak olunan yevmi nîm akçe vazîfesinde almağa kanaât etmeyüb hevâsına tâbi' mütegalibeden bazı kimesnelere istinaden bin yüz elli (Boş) senesinden beru galle-i vakfının muayyen olan vazîfesinden ziyadesi ahz ve mal vazîfe-i gadr-ı külli eyledüğün bildirüb şerle görölüb mezbûrun berâtında tâ'vin ve tasrîh olunan yevmi nîm akçe vazîfesinden ziyade aldığı galle-i vakf için bunlara istirdâd ve fimâba'd mugâyir-i berât ziyade mütalebesiyle te'addîsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledigin ecilden şerle görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl Sene 1155

SAYFA 53 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Mehmed nâm kimesne gelüb Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Şeyh Hasan Karamancık zâviyesinin evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere zâviyedârı ve vakfının mütevellisi olan babası müteveffâ Şeyh Ömer Efendi dimekle ma'rûf kimesne bundan akdem hâl-i hayatında kemâl-i afiyet ve sıhhatinde iken hüsn-i rızâsı ile cihet-i mezkûru buna ve karındaşları Ali ve Mustafa ve Ahmed ve diğer Ali nâm kimesnelere ferâğ ve kasr-ı yed itmekle kasr-ı yedinden ber-vech-i iştirâk evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bunlara tevcih ve berât olunub ve vâki' olan cülûs-ı hümayûn-ı sa'âdet makrûn için dahî tecdîd-i berât itmek üzere iken karındaşları Ali ve Mustafa ve Ahmed ve diğer Ali fevt olub dâhl olunmak icâb itmez iken evlâd-ı inâsa dahi meşrûta değilken Amasya'da sakîne hemşireleri Fatma nâm Hatun hilâf-ı şart-ı vâkıf gerek bunun mutasarrıf olduğu ve karındaşları müteveffâ-i mazbûrânın hisselerini bir takrib ile alub buna külli gadr ve te'addî ve bu babası ekmeği olan nan paresinden mahrûm kalub ol vechle ma'dûr olduğun bildürüb husûs-ı mezbûr mahallinde ma'rifet-i şer'le ve vukûf-ı tâmmı olan bî-garaz

kimesnelerden sū'âl ve vâki' hâl vukû'u ve sıhhati üzere der-devlet medârıma arz ve i'lâm olunmak bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ itmeğin şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1155

SAYFA 54 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Yakup Paşa evkâfının bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle mütevellisi olan El-Hâc Ali zîde kadrihû gelüb vakf-ı mezbûrdan almak üzere bir sehim ile cüzhân cihetine mutasarrıf olan Osman Halife'nin yedinde olan berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu sehim hissesini edâ idüb kusûru yoğuken cihet-i mezbûrun mutasarrıf-ı şâyi'i Hafız İbrahim ile sâ'irlerinin ref' ve kasr-ı yedlerinden cihet-i mezkûr bin yüz elli (Boş) senesine gelince mezkûr Osman Halife'nin üzerinde karar idüb ahârdan bir türlü dâhl olunmak icâb itmez iken ref' olunan mezkûrların berâtları bir tarikle bâ'zı kimesnelerin yedlerine girüb bilâ-berât bundan hisse mütâlebesiyle rencideden hâlî olmadukların bildürüb mezkûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-berât ref' olunduklarından sonra hisse mütâlebesiyle te'addî men' ve def' olunmak bâbında hükm-î şerîfim ricâ ve hazîne-i âmiremde mahfûz olan Anadolu muhasebesi defterlerine nazâr olundukta cihet-i mezbûr Hafız İbrahim kasr-ı yedinden bin yüz kırk tarihinde Hafız Mehmed bin Receb'e bâ-rû's-ı hümâyûn tevcih ve üzerinde iken fevtinden Molla Ömer'e tevcih ve kırk yedi tarihinde pederi Hafız Ahmed fevtinden oğlu Hafız Mustafa Halife'ye tevcih ve mezbûr Mustafa Halife ref'inden fevti gayr-i vâki' olmağla Hafız Ahmed Halife'ye ibkâ ve badehû kasr-ı yedinden Ahmed Halifeye tevcih ve Seyyid Hüseyin mahlûlünden kırk sekiz tarihinde oğlu Seyyid Abdulkakî ve onun dâhî kasr-ı yedinden yine sene-i mezbûrede Ali bin Hüseyin Halife ve onun dâhî kasr-ı yedinden bin yüz elli bir senesinde diğer Ali Halife'ye tevcih ve üzerinde iken bin yüz elli dört senesi Şabânının on dokuzuncu gününde kasr-ı yedinden Osman Halife'ye ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın kaydı mûcibince 'amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 54 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sancağında Amasya'da vâki' müteveffâ Şeyh Sadi zâviyesinin ber-vech-i iştirâk zâviyedârı olan (Boş) ve (Boş) zîde salahûlar gelüb Amasya muzâfâtından Yavaş nâhiyesinde karye-i Şeyh Sadi meşihat der-tasarruf-ı Mehmed Fakih bâ-berât neferâ doksan iki ve zemin

beş ve hâsıl-ı ma'â niyâbet çift ve hinta ve şa'ir ve aded-i ağnâm yekûn ma'â gayrîhû üç bin beş yüz akçe yazı ile tahrîr ve zâviye-i mezbûrenin vakfindan olan karye-i mezbûrenin sarâhaten vakfa hâsıl yazılmağla karye-i mezbûre toprağında üzerine şer'an bir cûrm sâbit olan re'âyânın kanûn üzere aid olan cerîmesine ahârdan bir vechle dâhl olunmak icâb itmez iken mîr-i mir'ân ve mîrlivâ ve mütesellim ve sa'ir ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından hilâf-ı kanûn müdâhale olunduğun bildürüb ol bâbda kanûn üzere hükm-î hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukta vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın imdi niyâbet demek cûrm-i cinâyet demektir ve cûrm-i cinâyet toprağa tâbî'dir toprağında üzerine şer'an cûrm sâbit olan re'âyânın kanûn üzere aid olan cerîmeleri taraf-ı vakfdan ahz ve kabz ettirilmek kanûndur bu bâbda defter-i hâkânî ve kanûn üzere 'amel olunmak emrim yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 54 / HÜKÜM 5

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sakinlerinden Ömer Dede ve Şabân Dede dimekle mâ'ruf kimesneler ile Mahmud ve Mehmed nam kimesneler gelüb Amasya Kazâsı'na tâbî Sarı Hüseyin nam karye toprağında vâki' Başkışla dimekle mâ'ruf kışlak yerlerine bunlar müstakilen mutasarrıf ve her sene resm-i hâsıl üzere tehamüllerine göre eda idüb ve zabt olunmak icab itmez iken Amasya sakinlerinden Emir Hacı torunları dimekle mâ'ruf Seyyid Ali ve karındaşı Seyyid Mustafa nam kimesneler mütegalibeden olmalarıyla fuzûlî davarların getirüb ve kışladub bunların davarlarının mübaya'asına bâis olduğun bildirüb men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 55 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Seyyid Hasan ve Seyyid Hüseyin ve Seyyid (Boş) ve Seyyid (Boş) zîde şerefuhuma ile ebna-i sipahiyandan Mehmed ve Mustafa nam sipahiler gelüb bunların Amasya Kazâsı ve kazâsına tâbî (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam karyeler toprağında bi'l-fiil zabt ve tasarruflarında hane-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icab ider emlak ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle rencide olunmaları icab itmez iken Amasya kethüdası Ahmed ve kethüdası Mirza oğlu İsmail ve ber-vech-i kimesneler zuhur ve havalilerine tâbî ashab-ı kazâ ve ağrazdan bazıları ile yekdil bilâ

emr-î şerîf tekâlîf-i şakka talebiyle teâdi üzere oldukları bildirüb men'olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin kanun üzere amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 56 / HÜKÜM 5

Amasya ve Sonisa Kadılarına Hüküm ki

Hâlâ bâbü's-sâ'adetim ağası olan İbrahim Ağa dâme ulüvvuhû südde-i sâ'adetime arz gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfından Amasya ve Sonisa'da vâki' Firuz Ağa ve Hüseyin Ağa evkâflarının vakfiye-i mâ'mülû'n-bihâlarında mukayyed icâreteyn ile tasarruf olunagelen dekâkin ve hâne ve akârât-ı sâ'ire mutasarrıf olanlar birbirlerine ferâğ ve tefvîz eylediklerinde resm-i ferâğ vermemek içün mütevell-i vakf temessüküne ra'yyet bilâ izn-i mütevell-i ferâğ ve tefvîz ol-vechle mahsûl-ı vakfa gadr itmeleriyle fî mâ'bâd mezkûrun vakfiye-i mâ'mülû'n-bihâsında mukayyed dükkân ve hâne ve akârât-ı sâ'ire mutasarrıf olanlar birbirlerine refâğ eyledikde mütevell-i vakf ma'rifetiyle ferâğ ve tefvîz eylemeleri bâbında tembih ve tekîdi havî verilmek ricâsına arz itmeğin vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek içün yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 57 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûre muzâfâtından Ezinebazar nâhiyesine tâbi Ezinepazar nâm karyede vâki' müteveffâ Şeyh Beyazid zâviyesinin evlâdiyet üzere zâviyedârları olan Halil ve Hasan ve Mollâ Ali ve Bekir nâm kimesneler ârz-ı hâl edüb uhdelerine edâsı lâzım gelen hizmetlerinin edâ ve imdâd-ı hazariyye ve seferiye vesâir emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlîfden hisselerine isâbet edeni bi'l-fiil memûr olanlara virüb üzerlerine şer'an bir nesne sabit olmayub bir-vechile rencîde olunmak icâb etmez iken Amasya sancağı mutasarrıfları taraflarından mücerred celb-i mâl sevdâsıyla hilâf-ı şer-i şerîf ve bilâ emri münîf bunlardan zâviye teftişi nâmıyla akçe talep ve bunun emsâlî zulm ve teâdilerinin nihayeti olmadugun bildirüb men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecilden kânûn üzere amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 59 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Seyyid Mehmed ve Seyyid İsmail ve Seyyid Satı ve Seyyid Sırrı ve Seyyid Hüseyin ve Seyyid ... ve (Boş) zîde şerefihûma gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdileri olmayub ve üzerlerine dahi şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken yine Amasya sakinlerinden Zanalı-zâde demekle mâ'ruf Seyyid Ömer nam kimesne kendü halinde olmayub 1150 (Boş) senesinde havalisine tâbi ehl-i örf yekdil ve kazâ-i mezbûra tâbi Varay (?) nam karyeye ve Ahurviran karye mübaşir gönderüb bunların hilâf-ı şer'-i şerif ahz ve bir mikdar gurusları alub ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer'le görölüb alıverölmek babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 60 / HÜKÜM 5

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Seyyid Mehmed zîde şerefihû gelüb bunun Amasya sakinlerinden Hevace Sultan Zaviyesi olan Seyyid Abdullah nam kimesne zimmetinde bin yüz kırk senesinde ber-mûceb-i temessük yüz yirmi gurus ile deyn ve hücceti olmuş mâ'lûmû'l-keyl mahsul alacak hakkı olub kanunıyla taleb ve almak istedikte mezbûr ziyade eşirradan olmakla edada ta'âllül ve muhalefet üzere olmasıyla bundan akdem mezbûr ile mûrâfâ'-i şer' oldukda vech-i meşrûh üzere oldukları şer'an sabit ve bunun yedine hüccet-i şer'iyeye virilmişken yine edada ta'âllül ve muhalefet ve ziyade gadr ve teâdi eylediği bildirüb şer'le görölüb alıverölüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1155

SAYFA 62 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Medîne-i Amasya sakînlerinden ulemâdan Seyyid Hafız İbrahim zîde ilmihû sūdde-i sa'detime ârz-ı hâl idüb Amasya kâzasında vâki' Hoca Sultan zâviyesi vakfından almak üzere senede iki müd hinta ile bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle kapucu ve kalascu olub edâ-yı hizmet idüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbelesinde müstehâk olduğu hintasın medîne-i mezkûr sakînlerinden vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Seyyid Abdullah nâm kimesneden taleb ve almak istedikte mücerred kendüsü ekl ve bel' için ben senin berâtın kaydın terkîn ettirdüm deyü berâtı

mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu hintasın bin yüz elli (Boş) senesinden berü virmeyüb buna ziyâde gard-ı külli ve bu bâbda da‘vasına muvâfık fetava-i şerîfeleri olduğun bildürüb berâtı mûcibince hizmeti müstehâk olduğu hintasın güzeştesiyle alıvirilüb ol-vechle ta‘allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer‘le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1155

SAYFA 64 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisi Paşaya ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Bâbü’s-sa‘detim ağası olan İbrahim Ağa dâme uluvvuhû südde-i sa‘âdetime arz gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Amasya’da vâki’ müteveffâ Hüseyin Ağa şer-rikâbı cami‘-i şerîf ve medresesi evkâfı kurâlarından Amasya sancağında Geldigelenâbâd nâhiyesinde Çavuş Etraki nâm karyenin defter-i hâkânide sekiz sehimden yedi sehmi mülk-i Hüseyin Ağa Rikâbî deyü mukayyed ve müteveffâ-i mezbûr vakfiye-i ma‘mûlün-bihâsında yedi sehmi malikâne hissesini cami‘-i şerîf ve medresesine vakf idüb hilâf-ı defter-i hâkânî ahârdan müdâhale icâb itmez iken Torumtay mütevellisi İbrahim Beğ nâm kimesne zuhûr ve hilâf-ı defter-i hâkânî sekiz sehimden yedi sehmini benim mütevellisi olduğum vakıf tarafından zabt iderüm ancak bir sehmi vakf-ı mezbûrundur deyü mu‘arazâ ve vakfa gadr murâd itmekle karye-i mezbûr malikânesinde yedi sehmi ber-mûceb-i defter-i hâkânî vakf-ı mezbûr tarafından zabt itdirilüb merkûm İbrahim mugâyir-i defter-i hâkânî ziyâdeye tecâvüz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcâ‘at olundukta Geldigelenâbâd nâhiyesinde karye-i Çavuş Etrak malikânesinin sekiz sehminden yedi sehmi mülk-i Hüseyin Ağa Rikâbî neferân aded yüz yigirmi iki zemin yedi çiftlik-i hassa iki çiftlik-i malikâne iki mevkûf üç hâsıl-ı tahtında resm-i çift ve hinta yekûn ma‘â gayruhâ dört bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince ‘amel olumak için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1155

SAYFA 65 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Akdağ ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Hüseyin zîde kâdruhû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeameti karyelerinden Akdağ kazâsına tâbi (Boş) nam karyesi toprağında vâki’ resm-i defterde zeameti hâsıl kayd olmuş Akçaağıl ve Belence Kışlak (?) diğer namı Kilise Bükü

dimekle mâ'ruf kışlak yerlerine tavr-ı veçhile Türkmen taifesinden bazıları zamanında koyun ve sair davarları ile çıkub kışlayub otundan ve suyundan intifa' itmeleriyle bu dahi tehammüllerine göre kışlak resimleri taleb eyledikde hilâf-ı kanun virmekde ta'allül ve ol veçhile zeamet-i mahsulünü gadr olunduğu bildirüb kanun üzere kışlak resimleri alıverilüb hilâf-ı kanun ta'allül itdirilmemek babında emr-i şerîfim rica eyledüğü ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 67 / HÜKÜM 5

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medîne-i Amasya'da vâki' Torumtay vakfının mütevellisi El-Hâc İbrahim zîde kadrihû gelüb hâlâ berât-ı şerîfimle mütevellisi olduğu vakf-ı mezbûr karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi' Çavuş nâm karyesinin defterde mukâyved mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kâdimü'l-eyyâmdan berü öşr ve resmi mütevellisi olduğu vakf-ı mezbûr tarafından alınagelüb ahârdan dâhl olunmak icâb itmez iken civârında vâki' Hüseyin Ağa dimekle ma'rûf kimesnenin vakfi mütevellisi olan (Boş) nâm kimesne sâlifü'z-zikr Çavuş karyesi yerleri yüz seneden mukaddemâ benim mütevellisi olduğum Hüseyin Ağa vakfi karyesi yerlerindendir öşr ve resmi ben alurum deyü kadîme ve deftere mûgayir müdâhale ve te'addîden hâlî olmaduğun ve bu bâbda da'vâsına muvâfık müte'addid fetava-i şerîfeleri olduğun bildürüb fetava-i şerîfeleri mûcibince 'amel olunub kadîme mugâyir müdâhale ve te'addî itdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ itmeğin kanûn üzere 'amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1155

SAYFA 69 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve Merzifon Kadılarına Hüküm ki

Medîne-i Amasya ve Merzifon'da vâki' müteveffîye Devlet Hatun vakfının ber-vech-i iştirâk mütevellisi olan Seyyîd Ahmed zîde kadruhû gelüb vakf-ı mezbûr karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' ve tevâbi' karyeleri re'âyalarının üzerlerine edâsı lâzım gelen aşâr-ı şer'îye ve sa'ir hukuk ve resimleri zirâ'atleri ile hâsıl eyledikleri terekeleri öşürlerini taşır itmek için mûmâ-ileyhin tarafından vekîli olan Hacı Mustafa nâm kimesne ahz ve kabz murâd eyledikte vakf-ı mezbûrun katîbi ve câbisi ashâb-ı ağrâzdan bazılarıyla yek dil ve reâyayı tahrîk ve idlâl

ve aşâr-ı şer'îye ve sa'ir mahsûlatın kanûn ve defter mûcibince ahz ve kabza muhâlefet ve te'addî ve tecâvûz eylediklerün bildürüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kanûn üzere 'amel olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1155

SAYFA 69 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya'da vâki' Firuz Ağa ve Hüseyin Ağa evkâflarının bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle mütevellisi olan Ömer gelüb vakf-ı mezbûr karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi' Çavuşköy nâm karyenin bin yüz elli üç ve elli beş senelerinde hâsıl olan öşr mahsûlâtından ma'lûmu'l-keyl mahsûlünü Amasya sakînlerinden mütegalibeden Yiğenoğlu İbrahim dimekle ma'rûf kimesne ve yine vakf-ı mezbûr karyelerinden Zile kazâsında tâbi' karye-i Kurupınar nâm karyenin Güngörmez mezra'a'sının mahsûlâtından dahi mâ'lûmu'l-keyl öşr mahsûlâtını yine Amasya sakînlerinden Topal Ahmed nâm kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz ve gadr itmekle bu dahî tevliyeti hasebiyle mezkûrlardan taleb eyledikte mezbûrlar günâ-gûn illet ve bahâne virmekte ta'allül ve muhâlefet eylediklerin bildürüb şer'le görölüb fuzûlî ahz ve kabz eyledikleri öşr ve resm vakf için alıverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1155

SAYFA 70 / HÜKÜM 5

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sâdâtdan Seyyid Hüseyin zîde şerefehû gelüb medîne-i Amasya'da vâki' müteveffâ Yakup Paşa vakfindan almak üzere senevî bir sehim mahsûl ile kayyûm ve ferrâş cihetlerine babası ve diğer Mehmed otuz seneden mütecâviz mutasarrıf iken fevt oldukta cihetân-ı mezbûretân babası mahlûlünden almak üzere bir müddet bilâ berât sadakât ve istikâmet ile edâ-yı itmek ve vakf-ı mezbûrdan mütevellisi El-Hâc Ali Halife kendü arzı ile yine kendü üzerine berât itdirüb gadr eylediğün bildürüb mâ'rifet-i şer'le görölüb ve vûkûf-ı tâ'mmı olan bî garaz kimesnelerden husûs-ı mezbûr su'âl ve mefruzum âlâ vûkû'ihî der sâ'adetime arz ve 'ilâm itmenin bâbında sana hitâben emr-i şerîfim ricâ itmeğin şer'le terâfû' eylemek için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1155

SAYFA 78 / HÜKÜM 4

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve Zile ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Aksalur ve (Boş) ve (Boş) nam karye ahalileri gelüb bin yüz elli (Boş) senesinde Şeyh oğlu Osman ve Hacı Baki oğlu dimekle mâ'ruf kimesneler karyelerinde vâki' olan umur ve hususuları gördüklerinde mezbûrlara bin altı yüz gurusu teslim idüb bura muhasebelerin gördüklerinde mezbûrların zimmetlerinde beş yüz gurusu hakları zuhur itmekle taleb eylediklerinde virmedikleri öşr-i şütûm-ı galiza ile bunlara tesellüm ve ibtal-i hak için bir defa seksen ve bir defa kırk gurusu mütalebesiyle hilâf-ı şer'-i şerif teâdi ve itaat-i şer' eylemeyüb icra-i hak olduğu ve mezbûrların hâlâ taht-ı hükümete ve kazânızda firar üzere oldukları bildirüb bulundukları mahallinde şer'le görülüb mezbûrların zimmetlerinde sabit olan beş yüz gurusu bi'l-tamam tahsil ve aliverilüb icra-i hak ve hilâf-ı şer'-i şerif akçe talebiyle teâdi itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden bulundukları mahalde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilhicce Sene 1155

SAYFA 81 / HÜKÜM 4

Sivas Beğlerbeğisine ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Geldigelen kazâsı tevâbisinden Varay nahiyesine tâbi erbab-ı tımar karyelerinden Ortaköy nam karyenin ahali ve reayası gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdileri olmayub teâdi ve rencide olunmaları icab ider halleri yoğ iken karye-i mezbûrda sakın karyeleri zabiti olan Sivaslı El-Hâc İsmail dimekle mâ'ruf kimesne mücerred bunları taciz ve celb-i mal kasdıyla yine karye-i merkum sükkânından Halil nam kimesnenin damadı Yakup karyemiz toprağında katl itmiş deyü katl-i malum itmenin bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ sübût-ı şer'le ol bahane ile hevasına tâbi ehl-i örf taifesine istinaden dört yüz gurusu mukarrer akçelerini alub bunlara gadr-ı küllî murad eylediğin ve bu babda fetavası olduğu bildirüb mucibince şer'le görülüb mezkûrun hilâf-ı şerif ve bî-gayr-ı hak aldığı ol mikdar gurusu hakları tamamen tahsil ve icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1155

SAYFA 81 / HÜKÜM 6

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Geldigelen kazâsı tevabihisinden ve Virân nâhiyesine tâbî‘ erbâb-ı tımâr karyelerinden Ortaköy nâm karyede sakin dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ve Kulogulları ve ebnâ-i sipâhiyân tâifesi gelüb bunlar bi’l-fi’l sefer-i eşerr-i sahîh dirliği mutasarrıfına yeniçeri ve Kulogulları ve ebnâ-i sipâhiyândan olub karye-i mezbûr toprakında vâki’ tasarruflarında olan yerlerini zabt ve zirâ’at ve zirâ’atleri ile hâsıl eyledikleri terekelerinin ösrünü karyelerinden olan anbara nakl edüb hilâf-ı kânûn akraba bâzâra nakl teklîfi ile ol-vechile akçe mütâlebesiyle teâdi ve rencîde etmeleri îcâb etmez iken karyeleri sipahisi olan (Boş) nâm sipâhi hilâf-ı kânûn karyelerinde razı olmayub ba’dehû âharı bazara dahi nakl idin veyahud buna bir mikdar akçe verin deyü dâimâ olvechile bunları teâdi ve rencîdeden hâlî olmadığın ve bu bâbda şeyhü’l-islâmdan fetevâ-i şerîfe verdigün bildirüb mücebince amel olub hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i fetevâ-i şerîfe sipahi-i mezkûrun ol-veçhile zahîr olan teâdisi men‘ ve def’ olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ etmeğin kânûn üzere amel oluna deyü yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1155

SAYFA 86 / HÜKÜM 4

Argoma ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Mehmed nam sipahi gelüb Amasya Sancağı’nda Argoma Nahiyesi’nde Göl nam karye ve gayriden on iki bin üç yüz yetmiş üç akçe tımara berat-ı şerifimle evladiyet iken tımarımda üç kılıç cem’ olub mutasarrıfı hilâf-ı kanun olmakla yine nahiye-i mezbûrda Menahoy nam karye ve gayriden üç bin akçe tımar itibar eyledüğü bir kılınacı Abdullah tefrik ve lakin kılıç-ı mezbûr eşirradan kimesneye tefrik olunmayub üzerinde olmakla istinhak olundukda kılıç-ı mezkûr şer-asker tarafından tefrik olunmuşdur deyü cevap ve rağbet eyledüğü kılınacı olmakla Akdağ nahiyesinde Himaye(?) nam karye ve gayriden üç bin akçe rağbet itmedüğü bir kılınacı mezbûr Abdullah’a virilmek ve itibar eyledüğü Menahoy kılınacı baş kılınç olmak üzere Miralayı Ali arz ve bir hususen kanun Abdullah’ın ibkası için iftiharü’l- emacid ve’l- ekarim reisü’l-küttâb olan Mehmed Ragıp dâme- mecdûhûnun i’lamı mucibince bin yüz elli beş senesi Zilhiccesinin yirmi beşinci gününde kendüye ibka ve hâlâ dokuz bin üç yüz yetmiş üç akçelik üzere berat-ı şerifimle üzerinde olmakla salîfü’z-zikr Menahoy nam karyenin berat mucibince tahvil tarihine düşen mahsul ve rûsumata âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken karye-i mezbûrenin reayası karye-i mezbûrede senin üzerinden takriben âhara

tevcih olunmuştur deyü vâki' olan mahsulat ve rüsumatını edada muhalefet gadr murad eyledikleri bildirüb karye-i mezbûre yedinde olan berat ve defter-i hakani mucibince kendüye zabt ve vâki' olan mahsul ve rüsumu kalub ve defter mucibince ahz ve kabz itdirilüb mezbûrları ve âharı hilâf-ı kanun ve defter ta'âllül ve muhalefet itdirilmemek babında hükm-î hümayunum ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûznamçe-i hümayûna mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1155

SAYFA 89 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tıardan Ali nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Ahiöyük nâm karye ve gayriden sekiz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımar mutasarrıfı Sabî Mustafa veled-i Mehmed'in fevtinden bin yüz elli üç senesi Saferi'nin on beşinci gününde kendüye tevcîh ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde ve me'mûr olduğu hıdemât-ı hümayûn ve Erzurum muhâfazasında bayrağı altında iki seneden berü mevcûd olub dâhl olunmak icâb etmez iken taht-ı kazânızda sakın cebelü tahsildârları tımar-ı mezbûr mukaddemâ cebelü kayd olunmuş idi deyü hilâf-ı kânûn ve defter tımar-ı mezbûrdan cebelü mütâlebesiyle re'âyâ fukarâsına cevır ve te'âddî ve olvecîhle perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is oldukların bildirüb hilâf-ı kânûn ve defter gerek kendüsü ve gerek re'âyâsı cebelü mütâlebesiyle rencîde ve remîde etdirilmeyüb men' ve def' ve tarih-i mezbûrdan berü re'âyâ fukarâsından cebelü nâmıyla cebren aldıkların fukarâya red olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmîremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümayûnuma mürâca'at olundukda tımar-ı mezbûr Sabî merkûm Mustafa veled-i Mehmed'in fevtinden tarih-i mezkûrda merkûm Ali'ye tevcîh ve hâliyâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed olunmağın defter-i hâkânî mûcibince amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1156

SAYFA 90 / HÜKÜM 1

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Sadât-ı Kirâm'dan Seyyid Mehmed zîde şerefêhû gelüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi olmayub üzerine dahi şer'an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken medine-i mezbûr sakinlerinden neccar oğlu Ezdome nam zimmî kendü halinde olmayub

bin yüz elli (Boş) senesinde yine medine-i mezbûr sükkânından mütegalibeden Bekir Beğ oğlu Osman demekle mâ'ruf kimesne ile neccardan şerikleri olmakla mezbûre ... zimmî-i mesfûr bunun hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak bir defa üç yüz ve bir defa dahi altı yüz elli cem'an dokuz yüz elli gurusunu alub ve taleb eylediği mesfûr merkum Osman meblağ-ı mezkûr için ... alurum deyü cevap vermişken ta'allül ve muhalefet idüb ziyade gadr ve teâdi eylediği bildirüb şer'le görölüb mesfûrun hilâf-ı şer'-i şerif ve bî-gayr-ı hak aldığı ol mikdar gurusu dahi alıverilüb ta'allül ve muhalefet itdirilmeyüb icra-i şer' olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1156

SAYFA 91 / HÜKÜM 1

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Argoma ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki Erbâb-ı tımardan Ahmed nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Argoma nâhiyesinde Yakub nâm karye ve gayriden üç bin akçe tımar babası Ali fevtinden kırk altı senesi Receb'inin beşinci gününde tahmînen on yaşında olmağla üzerine kendüye tevcih ve berât-ı şerîfimle üzerinde iken bâliğ ve tuvânâ olub kılıca kâdir olmağla ba'de'l-yevm seferber olmak üzere başmuhasebede olan cebelü kaydı bin yüz elli beş senesi Zilhiccesi'nin yirmi dördüncü gününde ref' ve bâ-fermân-ı 'alî kaydına şerh verildiğün bildirüb fî-mâba'd cebelü bedeliyesi mütâlebesiyle gerek kendüsü ve gerek re'âyâsı rencide ve remide etdirilmemek bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ve defterhâne-i amîremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûnuma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere cebelü kaydı ref' olunub tarih-i mezkûrda kaydına şerh verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın kânûn ve defter mûcibince 'amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1156

SAYFA 94 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı âhîden Ahmed teberdâr-ı saray-ı atık nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Halak nâm karye ve gayriden on iki bin sekiz yüz yirmi beş akçe tımara berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tımarının başkalemi ve müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr Halak karyesinin mâlikânesi vakf-ı i' mâret-i Bayezid Paşa ve divânisi tımar olub ve karye-i mezbûrenin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmden öşr ve resmi vakf-ı mezkûr ile tımar tarafından alınagelen arâzi ve mezra'alara âhârdan dâhl olunmak icâb etmeyüb karye-i mezbûre toprağında âhâr vakfın çiftlik ve arâzisi olmayub ve bu makûle arâzi nizâ'ında

temessük ve hüccete i'tibâr olunmayub ancak defter-i hâkânide mukayyed iken Amasya'da sakin Mehmed ve (Boş) nâm kimesneler zuhûr ve bizim mütevellisi olduğumuz Amasya'da vâki' Seyyîd Kubat ve Seyyîd Hüsameddin vakıf arâzisinden karye-i mezbûre toprağında bir çiftlik yer vardır deyü hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî bir çiftlik arâziyi yedlerinde olan Ortapare kâdısı imzâsıyla mûmzâ bir müzevver ve köhne hüccet peydâ ve fuzûlî zabt edüb tımarı mahsûlüne kesr ve kendüye gadr eylediklerün bildirüb karye-i mezbûre mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde vâki' arâzi ve mezra'alarıyla müştereki ve i'mâret-i mezkûre vakfı ile kendüye zabt ve mezbûrları hilâf-ı defter-i hâkânî müzevver hüccet ile karye-i mezkûre arâzisine bir vecîhle dâhl ve ta'arrûz etdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amîremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen nâhiyesine tâbi' sekiz nefer re'âyâ ve bir bağ ve iki mezra'a ve hâsılı tahtında çift ve hinta yekûn ma'a gayruhâ bin altı yüz akçe yazar karye-i Halak mâlikâne vakf-ı i'mâreti Bayezid Paşa ber-mûceb-i defter-i evkâf divânî tımar deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma'a gayruhâ yirmi altı bin altı yüz elli akçe ze'âmet deyü bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun on bin akçesi defter-i hâkânide mastûr olduğu Ahî-i merkûm Ahmed teberdâr-ı saray-ı atîk bakîsi müştereklerine kayd ve balâda tahrîr olduğu vecîhle nâhiye-i mezbûreye tâbi' Seyyîd Kubat ve Seyyîd Hüsameddin vakıflarının kaydları mahalli bulunmadığın bi'l-fi'il defter emîni Ali katîbi dâme mecdihû arz etmeğin arz-ı mûcibince amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1156

SAYFA 98 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisi (Boş) Paşaya ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Tokat sakinlerinden Mehmed nam kimesne gelüb medine-i Amasya sakinlerinden Ahmed ve Mehmed ve Ömer ve Mustafa nam kimesneler mâ'lûmû'l-hududda varub Erzurum tarafına görevlü bin yüz elli (Boş) senesinde mâ'lûmû'l-mikdar gurusları tüccar yedine temessük vermeleriyle bu dahi ol mikdar davaları mahalle-i mezbûra isâl idüb davada bilâ emr-î şerîfesi olma meblağ-ı mezbûru merkulardan taleb ve almak istedikde dürlü illet ve bahane ile hilâf-ı şer'-i şerif vermekde ta'allül ve muhalefet ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer'le görölüb alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyûnum rica itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1156

SAYFA 102 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Ze‘âmet karyelerinden Amasya Kazâsı’na tâbi‘ Said nâm karye re‘âyâları gelüb bunların karyeleri hudûdunda Bekir oğlu Osman nâm kimesne karye-i mezbûre ze‘âmetine istinâden karye-i merkûmede koyun ağılı ihdâs ve davarların zabt etmeyüb bunların bağçe ve mevrû‘atları ârâzisine salıverüb çekindüb külli zarar ve ziyân eylediğün bildirüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecîlden kânûn üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1156

SAYFA 108 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sâdâttan Seyyid Osman zîde şerefihû gelüb Havza kazâsına tâbi‘ Arslançayırı nâm karyede vâki‘ ashâb-ı hayrattan ceddî Ali Beğ nâm sahîbü’l-hayr vakfının mutasarrıf-ı ileyhî evlâd-ı evlâd-ı evlâdının batn-ı evveli ve evkâfının tevliyeti dahi kendüye şart ve ta‘yîn deyü vâkıf-ı mûmâ-ileyhî evlâd-ı evlâdının batn-ı evvelinde olmağla bundan tevliyet tasarrûf ve kendüye intikâl eyledikten gayri tevliyet-i mezkûrdan dahî berât-ı şerîfimle üzerlerinde olub dâhl olunmak icâb itmez iken vâkıfiye-i ma‘mûlün-bihâ mutasarrıf olmağın hâlâ Mezifon sakînlerinden olub üçüncü derecede evlâddan Abdülvehhâb nâm kimesne zuhûr ve hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugâyir-i ma‘mûlün-bihâ (Mezifon) kâdısına istinâden galle-i vâkıfı bi’l-cümle evlâda taksîm iderüm deyü müdâhale ve gadr murâd ve mezbûr ile mahallinde bir vechle mukâvemet ve icra-i hak mümkün olmadığın bildürüb sen ki Mevlâna-yı mûmâ-ileyhsin kurb civârında olmağla husus-ı mezbûra mütevellî ta‘yîn ve merkûm ile huzûrunda murâfâ‘ ve hilâf-ı şart-ı vâkıf müdâhalesi men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecîlden vech-i meşrûh üzere mütevellî olmağı için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1156

SAYFA 109 / HÜKÜM 6

Amasya Kadısına Hüküm ki

Karye-i mezbûr ahalileri gelüb yerlûden naib olmak memnu‘ iken kazâ-i mezbûr sakinlerinden Abdurrahman nam kimesne yerlûden olmakla her gelen kadılara naib olub ehl-i örf taifesiyle müttefik ve fukaranın bî- gayr-ı hak akçeleri aldıği bâis ve kendüsü dahi alub ve iki hasım dava

ile mahkemeye vardukdan nâ-hak olan tarafından ahz-ı rüşvet itmekle ol tarafa himaye ve ibtal-ı hakk-ı birle olduğu bildirüb mezbûr niyabetinden ref'-i def ... babında hizmetinde istihdam olunmamak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1156

SAYFA 110 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Es-Seyyid Hüseyin zîde şerefehû gelüb Amasya'da vâki' müteveffâ Yakub Paşa evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmi bir akçe vazîfe ile cü'zhânlık bunun berât-ı şerîfimle üzerinde iken vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Amasya'da sakîn El-Hâc Ali nâm kimesneden bin yüz elli dört senesinde berât-ı mûcibince müstehâk olduğu vazîfesin taleb eyledikte vakıfda her vechle müsa'ade olub mütevellî-i mezkûr sene-i mezbûr vakfın yedi yüz guruşdan mütecâviz gallesini ahz ve kabz itmiş iken kendü hevâsına sarf ve istihlâk ve ekl ve bel' ve mürtezikâ-yı vakf vazîfelerin rakabeye virürüm deyü bunun berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu vazîfesün virmediğünden ma'âda bu hayatta iken hilâf-ı inhâ fevt oldu deyü Abdülbakî'ye onun dahî kasr-ı yedinden mütevellî-i merkûm Ali kendü üzerine ve der-akâb Osman kasrıyet ve berât ve hilesinden naşî ibrâz berât itmeyüb ihfâ' ve gadr eylediğün senki Amasya kâdısı Mevlâna Seyyid fazlıhûsun arz ve arzın mûcibince cihet-i mezbûr merkûmun ref'inden ve iş bu bin yüz elli altı senesi Muharrem'inin yigirminci gününde buna ibkâ ve müceddeden berât-ı şerîfim verilüb hâlâ mâliye tarafından verilen berât-ı şerîfimle üzerinde olduğun bildürölüb cihet-i mezbûr yedinde olan berâtı mûcibince kendüye zabt ve hizmeti mukâbilesi müstehâk olduğu vazîfesün güzêştesiyle alıverilüb yedinde olan mâliye berâtına mugâyir mütevellî-i mezkûrun bir türlü muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ itmeğün hezîne-i 'âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi deterlerine nazar olundukta cihet-i mezkû mîvâl-i meşrûh üzere tarih-i mezkûrda merkûm Seyyin Hüseyin'e ibkâ ve tevcih ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde mastûr ve mukayyed bulunmağın berât-ı mûcibince 'amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1156

SAYFA 110 / HÜKÜM 3

Amasya Sancağında Vâki' Kadılarına Hüküm ki

Amasya sancağında mutasarrıfı olan Cevher dâme ikbâlehû gelüb Argoma nâhiyesine tâbi' Revancı ve Lâdik nâhiyesine tâbi' Kara Mahmud Kürecik ve Kavak ve Gedegra nâhiyesine tâbi' Havsud ve Eğris ve Saraycık ve Gökçe ve Gaziler Ovacığı nâhiyesine tâbi' Balgalı nâm karyeler mirlivâ-i Amasya hasslarından karyelerinin tahtlarında defter-i cedîd-i hâkânide hâsıl yazılan rüsûmâtı tarafından mütesellimi kânun ve defter mûcibince taleb eyledikde içlerinden ba'zıları hilâf-ı kânûn ve defter te'âllül ve muhâlefet eylediklerin bildirüb livâ-i mezbûr hassları karyelerinden sûret-i defter-i cedîd-i hâkânide mirlivâ hâsıl yazılan rüsûmat kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı kânûn ve defter bir ferde bir vecîhle te'âllül ve tereddüd etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin kânûn ve defter mûcibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1156

SAYFA 111 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımdan Hüseyin nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Yavaş nâhiyesinde Balcı nâm karye ve gayriden yedi yüz altmış yedi akçe tımarın yüz elli beş senesi Cemâziye'l-evveli'nin on beşinci gününden şerasker-i sâbık Numan Paşa tarafından buna tevcih ve hâliya berât-ı şerîfimle üzerinde ve me'mûr olduğu Erzurum cânibinde hıdemât-ı hümayûnda mevcûd ve sene-i mezbûre mahsûlât ve rüsûmâtı bunun berâtı mûcibince tahvîli tarihine düşmüş iken âhârdan ba'zıları fuzûlî müdâhale ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtın tegallüben ahz ve kabz edüb ziyâde gadr ve te'âddî eylediğün bildirüb berâtı mûcibince tahvîli tarihine düşen mahsûlât ve rüsûmâtı tevcih edenlerden buna alıverilüb hilâf-ı kânûn ve berâtına mugâyir berât te'âddî etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i 'amîremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümayûnuma mürâca'at olundukda tımar-ı mezbûr hâliya berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1156

SAYFA 114 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine Amasya Kadısına Hüküm ki

A'lemü'l-ulemâi'l-mütebâhhîrîn bi'l-fî'il Anadolu Kadıaskeri olan Yalvanzâde Mevlânâ Es-Seyyid Mehmed Emin edemâllâhû te'âlâ dâme mecdihû sūdde-i sa'âdetime arz idüb müşârü'n-ileyhânın ber-vech-i meşrûh mütevellisi olduğu Amasya'da vâki' müteveffâ Yakub Paşa imâretinin defterde mukayyed karyelerinden Bağlan nâm karyenin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmü'l-eyyâmdan öşr ve resmi taraf-ı vakfdan alınagelüb mâ'lümü'l-hudûd yerlere ahârdan dâhl olunmak icâb itmez iken civârında vâki' erbâb-ı tımardan (Boş) nâm karye sipahisi olan El-Hâc Ali kimesne ol yerler benim tımarım karyesinin hudûdu dâhilinde olan yerlerdir deyü öşr ve resmi ben alırum deyü hilâf-ı kanûn ve fuzûlî müdâhale ve kerrât ile vâki'den men' olunmuşken yine memnû' ve mütenebbih olmayûb ehl-i örf ta'ifesine istinâden her gelen kâdılara istinâd ve taraflarından vekilleri olan vakf-ı mezbûrun cabîsi Abdullah nâm kimesnenin hilâf-ı şer' ve bî gayrî hak ve bilâ sübût yüz gurusdan mütecâviz akçesini ahz ve ziyâde gadr ve te'âddî eylediğün bildirüb ol yerlerin öşr ve resmi kadîmisi üzere taraf-ı vakfdan ahz ve kabz itdirülmek bâbında hükm-î hümayûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1156

SAYFA 119 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya fukarası gelüb geçen sene Amasya Kazâsında tekâlif ve sair hususlar için nice dava zuhur ve levend taifesinden olub mahlûlû'l-seyyid Fetullah nam kimesne ber-vech-i sene-i mukaddem bir takrib ile bir tımar yere ve badehu hile ile tekâüd ve ser-hamiyet ve mevkufat olmakla eşirrayı başına cem' ve çarşı ve bazarda dükkânları kabadub kendü halinde olanları dahi sırtlayub ve hücum başı olanlar mahallerde emr-î şerîfimle varid olan tekâlifi virmemek üzere menazillere bina iddürüb ibâdullahı ihtilal(?) ve ulemâdan olub bu misüllükatından feragat ile dinlere itâl-i ... ve ... bâis ve tadil olmayub hâli üzere kalur ise ... azimeye hesabat ve varid olan tekâlifin âdem-i tahsiline bâdi alacağı melhuz olduğu bildirüb ... ahval taciz ve sıhhati üzere arz ve i'lam olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledükleri ecilden şer' le görüleb vâki'-i hâl arz ve i'lam olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1156

SAYFA 119 / HÜKÜM 5

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda mutasarrıf olan Cevher dâme- ikbaluhu ârz-ı hâl gönderüb mirmiran mûmâileyhe fermân-ı âli Kars muhafazasına memur olmakla liva-i mezbûrun müteselliminin bin yüz elli (Boş) senesinde ikişer yüz altmışar gurusları almak üzere Amasya'da sakin âyândan Bekir-zâde İbrahim demekle mâ'ruf kimesneye iltizam ve merkum İbrahim dahi mütesellim-i mezkûru altı ay zabt ve vâki' olan mahsulat ve rüsumatı ahz ve kabz idüb bedel-i iltizamdan zimmetinde bin beş yüz gurus muhkem olmakla mezbûr İbrahim meblağ-ı mezkûr bin beş yüz gurusundan sekiz yüz gurusunu mirmiran mûmâileyhin tarafına eda ve teslim ve bâki zimmetinde yedi yüz gurus ile bir res at âtiden dahi iki yüz gurus kerime-i hesab el-mecmu' dokuz yüz gurus alacağı kalmakla taleb eyledikde ta'allül ve muhakefet üzere olduğu ve tarafından (Boş) zîde kâdruhû vekil eylediği bildirüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde tevcihe iden meblağ-ı mezkûr dokuz yüz gurus alacağı tamamen tahsil ve vekil-i merkuma teslim olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin vech-i meşrûh üzere şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1156

SAYFA 121 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sükkânından Osman Beg demekle gelüb Amasya Kazâsından bâ emr-i âli matlub olan mekkare ve katır ve menzil hisarcı ve imdad-ı seferiyye ve hazeriyye ve şerdengeçdi bayrakdarı tâ'yin ve sair tekalif reaya ihtiyarları ve kura vekilleri ve şehir kethüdası ve âyan ve ulemâ marifetleri ve marifet-i şer' le tevzi' ve be- her sene hesapları görölüb senedatı ahz ve kabzdan bir dürlü müdahale yoğ iken ashab-ı ağrazdan Kör Mehmed ve karındaşı Deli Mahmud demekle mâ'ruf kimesneler öteden beru ser-hamiyet ve ... alet-i müstemirreleri olmakla eda-i gazez ve kazâ-i mezbûrda tahsil ... sevdasıyla asitâne-i saâdetimin bunun ve Kepenkçi oğlu Hacı İbrahim ve Bekir oğlu Hacı İbrahim nam kimesne eda-i iştirâk ve emr-i âli ısdar ve mübaşir ve müvella ve tâ'yin ve mahallesi hevadarları eşirrayı başlarına cem' ve üzerlerine nesne sabit olmamışken müvella ve mübaşir zulm ve haramilerden nâşi eşirralar-ı mezkûra müsaade ve anların kimi dahi şuhud ve kimi davacı olub otuz bin gurus hükm-î birle hüccet-i şer'iyye ve i'lam ve gadr ve ... umur ve mahmiye-i mezbûr olduğu bildirüb hizmet-i mezbûresinde tekmil eylediği hâl-i müddeâ'ları hak ve dava üzere mûrâfâ' ve ber- mukteza-i şer' olmak zahir

olmayınca ol veçhile ... olmamak babında hükm-i hümayunum rica eylediği ecilden merkur Osman bi- vech-i emr-i âli zikrolunan iskanlarda miri hıntanın hıfzı ve zabtı için anbar emini nasb ve tâ'vin olmakla hizmet-i vazifesi hizmetinden husus-ı mezbûr olunmak babında fermân-ı âlişan yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1156

SAYFA 132 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sivas kazâsı civarında vâki' Amasya Kazâsı sakinlerinden Osman zîde kâdruhû gelüb bu kendü halinde arzıyla mukayyed olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi yoğ iken Kör Mehmed ve Deli Mahmud dimekle mâ'ruf kimesneler birbirleriyle yekdil ve mezamirde bâ-fermân-ı âli tahsil olunan tekâlifin muradımız ihsanı tutmazız seninle hesabı görürüz der iddia ve hevalarına tâbi vâziü'l-yeddin âyandan muradları üzere hüccet alub gadr murad eylediği bildirüb mezbûrun bi- vech-i şer' zahir olan müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-i hümayunum rica ve hâlâ medine-i Sivas kadısı olub kazâ-i mezbûr civarında vâki' Amasya Kazâsında Zekeriya husus-ı istimâ' için bâ-fermân-ı âli nasb olunan Mevlana Seyyid Mehmed zîde fâzlûhunun ihzar ve ... bin yüz elli beş senesi Zilhiccesinin yirmi birinci günü müverrih Hamza surnalık(?) üzere mezkûr Osman'ın yedinde olan arz ve mahtum surette hüccet mezbûreye sadır olan fermân-ı âliye istinaden nazır olduğu nefis-i Amasya mahallatı ve kal'ası ahalisinin her biri mahalle ve karyeden derun-ı cemiyet-i istihdad(?) mezkûr ikişer ve üçer nefer kimesneler Mevla-i mezbûreye(?) akd eylediği meclis-i şer' de kazâ-i mezkûr sükkânından mezkûr Osman tarafından vekil-i sabit kefaliyesi Seyyid Abdülkadir ile mezkûr Osman'ın damadı iken oğlu El-Hâc İbrahim tarafından dahi gerek vekil-i sabit kefaliyesi muvacehelerinde ... mezbûran Osman ve El-Hâc İbrahim kazâmızda âyan olub derun-ı cemiyet ... bin yüz elli üç ve elli dört ve elli beş senelerinde hilâf ve bilâ emr-i âli umumen ahali-i kazâ-i mezbûrda otuz bin gurus tevzi' ve işbu haziran bâ meclis El-Hâc Halil vekili oğlu İbrahim nam kimesnelere meblağ-ı mezbûru umumen ahali-i kazâdan bî-gayr-i hak cem' ve tahsil ve ahz ve ... izaate ... ve bunun üzerine mezbûr eda dahi ... mezbûran Osman ve El-Hâc İbrahim'in emr ve tevkiline binaen meblağ-ı mezbûru sene-i mezkûrda İbrahim'den bî- gayr-i hak tahsil ve ahz ve izaat eyleyenlere meblağ-ı mezbûr otuz bin gurus mevkulun mezbûran Osman ve El-Hâc İbrahim'den taleb ideriz deyu dava ve inayet ve müdahale meblağ-ı mezbûr otuz bin gurus mevkulun mezbûran Osman ve El-Hâc İbrahim'den her biri eda itmek üzere vekilleri Seyyid Abdülkadir ve ... bina eyledikleri ... evvelen derun hüccet istîdâ'ı mezkûr

mezbûran(?) meblağ-ı mezbûrdan kendü hisselerine tahsildarlarına isabet eylediği beyan olmayub müddeâ'larında cehalet olduğundan ma'da mezbûran Hacı İbrahim ve Osman'ın mezbûran El-Hâc Halil ve İbrahim'e arz-ı ihzarı olmikdar gurusş bî-gayr-i hak ahz ve itlâk ve ikametine ... ve tevkileri şer'an sahih olduğundan gayrı arz-ı ihzar her birinde meblağ-ı mezbûrdan hisselerine cem' ve tahsile mevkulun mezbûranın ... eyledikleri her biri vech-i meşrûh üzere sabit ve müsbet olmayub mezbûran El-Hâc Halil ve İbrahim'in cümle ahaliden olmikdar gurusş ahz ve kabzları vech-i şer' üzere sabit oldukda ahz ve mutlak ol babda şer' an ... mezbûrandan iktiza itmekle hüccet-i mezkûr mezbûran Osman ve El-Hâc İbrahim bu makuleler ve tevkile bina sahih olduğu bi'l-fiil Rum İli Kadiaskeri olan Mevlana Mehmed Piri zâde edamallahu te'ala fezailuhu i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak babında yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1156

SAYFA 132 / HÜKÜM 2

Tokat Mollasına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Tokad sakinelerinden Rukiye ve Marziye nâm hatunlar gelüb Amasya'da vâki' Sultan Alâaddin Darü's-şifası vakfının tevliyetine evlâdiyet üzere berât-ı şerîfimle mütevellisi olan Valide Şerife nâm hatun bin yüz kırk yedi senesinde müteveffıye tevliyet-i mezbûr valideleleri mahlûlünden meşrûtiyet üzere ber-vech-i iştirâk berât-ı şerîfimle bunlara tevcih olunub âhardan müdâhale olunmak icâb itmez iken Amasya'da evlâdiyetle kat'â alâkası olmayub ecânibden Abdullah bin Mehmed nâm kimesne zuhûr ve evlâdiyet iddiasıyla Amasya kâdisından bir takrîb ile aldığı arz ile İstanbul'da sakîn keyfiyet asla ma'lûm olmayan hevâsına tâbî' birkaç nefer kimesneleri bezl-irtişâ ile mezbûrlar için ecnebi ve mezbûr Abdullah evlâdından olmak üzere zor şahîd ile mezbûrelerin gıyabında bâ-'ilâm tevliyet-i mezbûru mezbûrelerin üzerinden ref' ve kendü üzerlerine alub gadr-ı küllî ve zulm-i sarîh eylediğün ve mezbûreler merkûm ile mahallinde bi'l-muvâcehe murâfa'a ve husus-ı mezbûr Tokad ve Amasya kazâları ahalilerinden vukûf-ı tâmmı olan bî garâz ve ehl-i vukûf kimesnelerden tahaffûz ve su'âl vâki' hali sıhhati üzerine arz ve 'ilâm olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ayledikleri ecilden mahallinde şer'le görölüb arz ve 'ilâm olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1156

SAYFA 133 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Halil nâm kimesne ile Fatma nâm hatun gelüb Amasya sancağında Argoma nâhiyesinde Nökerân-ı Suflâ nâm karyenin malikânesi nısfı Human Beğ evlâdı vakfı olduğu ve defter-i hâkânide mukayyed bunlar merkûm Human Beğ'in evlâd-ı evlâdından olmalarıyla yerlerinde eyâdi ve defter-i hâkânî mûcibince karye-i mezbûrenin nısf malikânesine aid olan mahsulâtı ahz ve kabz idüb âhardan dâhl olunmak icâb itmez iken ecânibden Ağa Beğ ve Mehmed Beğ dimekle ma'rûf kimesneler hevâlarına tâbi' mütegalibeye istinâden peydâ eyledikleri bir hüccet ile müdâhale ve mahsûl-ı vakfı hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz ve külli gadr eylediklerün bildürüb defter-i hâkânî mûcibince şer'le görölüp ber-mûceb-i defter-i hakani zabt ve aid mahsulâtı ahz ve kabz itdirilüb mezbûrlar ve âharı hilâf-ı şer'-i şerîf mezbûr hüccet ile müdâhale itdirmeyüb zâhir olan te'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukta Argoma nâhiyesine tâbi' karye-i Nökerân-ı Suflâ malikâne-i vakf-ı evlâd-ı Human Beğ ve cümle malikânesinin sekiz sehminden üç sehmi mülkiyet üzere Yusuf Çelebi bin Ali Çelebi tasarrufunda ve bir sehmi vakf-ı evlâdlık üzere Pir Hasan Çelebi bin Ali Çelebi tasarrufunda malikânedен Yusuf Çelebi hissesi Seyyid Bin Ali ve (Boş) Latife hatun ve Hatice hatun evlâd-ı Yusuf Çelebi tasarrufunda ve divânî tımar hâsıl-ı hinta ve şa'ir yekün ma'a gayruhâ altı bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince 'amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1156

SAYFA 138 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzâfâtından Ezine Bazarı nahiyesi ahâlisi gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf teâdileri olmayub Amasya sakinlerinden ve mütegalibeden Kethüdayeri olan Mirzade oğlu İsmail nam kimesne mücerred celb-i mal sevdasıyla on beş yirmi mikdarı tevabihıyla bi'l-cümle mahalline varub bunların ehl-i iyalleriyle sakin oldukları evleri üzerine konub bir iki ay mikdarı muayyen ve meccanen ve temessük ve bin yüz elli (Boş) senesinde her yerleri birer bahane ahz ve kabz ve hilâf-ı şerîf otuzar ve kırkar guruşları ahz ve ahvalleri diğer güne olduğu bildirüb mezbûr İsmail'in vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şerîf ve bî- gayr-ı hak aldığı

akçeleri alıverilüb icra-i hak ve fî- mâ'bâd teâdisi üzerlerinden men've def' olunmak babında emr-i şerîfim rica itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 139 / HÜKÜM 4

Sivas Beğlerbeğisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Hacı Mustafa gelüb bu eda ile hizmet ider mütevellisinden olmakla kazâ-i mezbûrede Vezir Hacı dimekle mâ'ruf kimesneye bin yüz elli (Boş) senesinde ber- müceb-i hizmet idüb âhar münasibi taleb eyledikde mezbûr mütegalibeden olmakla virmekde muhalefet ve gadr üzere olduğun feteva-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer'le görölüb âhar her ne ise alıverilüb ta'allül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-i şerîfim rica itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 140 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Medîne-i Amasya'da vâki' müteveffâ Yörgüç Paşa evkâfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bi'l-fi'il mütevellisi olan El-Hâc Mustafa zîde kadrihû gelüb ceddi müteveffâ-i mezbûrun medîne-i mezbûrede binâ eylediği cami'-i şerîfi kurbunda vakfının vakfiye-i mâmulün-bihâsında mukayyed akâratından olub icâreteyn ile tasarruf olunan ma'lûmü'l-aded vakf menzil ve besâtin ashâbı be her sene icâb iden icârelerin taraf-ı vakfa edâ iderler iken kazâ-i mezbûrda sakîn zıkr olunan vakıf menzil ve bostan ashâbından Köse Mehmed Ağa dimekle ma'rûf kimesne ile Emir Kozan oğlu Seyyid Mehmed ve Hacı Mustafa ve Pir Efendi oğlu Ahmed nâm kimesneler ile (Boş) nâm hatun birkaç seneden berü cânib-i vakfa edâsı lâzım gelen icârelerin virmeyüb zimmetlerinde kalub vakf-ı şerîfe külli gadr eylediklerine fetavâ-ı şerîfesi olduğun bildürüb fetavâ-ı şerîfesi mûcibince şer'le görölüb mezbûrun zimmetlerinde müctemî' olan icâre-i vakf mârifet-i şer'le tahsîl ve kendüye alıverilüb icra-i hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 143 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Emir Hacı demekle mâ'ruf kimesenenin oğlunun oğulları Ali ve Mustafa nam kimesneler gelüb bunların cedleri mezbûr bin yüz otuz sekiz senesinde fevt olub kimesneye şer'an vireceği olmayub dâhl olunmak icab itmez iken yine Amasya'da sakin Şeyh Sadi Mehmed demekle mâ'ruf kimesne ile ve dahi oğulları zuhur ve ceddiniz merkumesinde merkumdan mukaddem bir mikdar alacak hakkı var idi deyü müdahale bilâ gadr-ı şer on beş sene mürur iden hukuk davasının istimah olmuşken hilâf-ı şer'-i şerif teâdi eyledikleri ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerifesi virildüğün bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer'le görülüb hilâf-ı şerif teâdi itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 143 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımdan Fazlı nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Surluoğlanı nâm karye ve gayriden on iki bin dört yüz akçe tımara berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tımar mülhakâtından yine nâhiye-i mezbûra tâbi' Gökölük karyesinin mâlikânese Amasya'da vâki' Hasırcı zâviyesi vakfı ve divânisi tımar müşterekiyle bunun kayd ve berâtına dâhîl Amasya sancağında vâki' olub ancak nısf niyâbet ve aded-i ağnam ve sâ'ir bad-ı hevâ mirlivâyâ hâsıl yazılmağla mirlivâ hassı zâbitleri olanlar karye-i mezbûrenin vâki' olan niyâbet ve ma'a rûsûm ve aded-i ağnam ve bād-ı hevâ ve arûsiyenin nısfını almağa kana'at itmeyüb karye-i mezbûrede vâki' zemîn-i mücerred ve zemîn-i mevkûf deyü mukayyed olan zemînlerin resimlerinde mirlivânın alakâsı yoğiken zıkr olan zemînleri her biri öküzlüklerinden ikişer gurus resm talebiyle hilâf-ı kânûn ve defter re'âyâyı rencide perakende ve perişân olmalarına bâdî oldukların bildürüb defter-i hâkâni mûcibince amel olunub hilâf-ı defter-i hâkâni zahîr olan müdâhâeri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhânei 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukta Geldigelen nâhiyesine tâbi' altmış beş nefer re'âyâ ve zemîn-i Mehmed hâliya der-tasarrûf-ı Varkulu(?) ve zemîn-i mevkûf Yar Ahmed hâliya der tasarrûf-ı Musa ve üç nefer mevkûf re'âyâ ile hâsıl-ı nim ve hinta resm-i tapuyu zemîn ve nısf deştânî ve aded-i ağnam ve bād-ı hevâ arûsiye yekûn ma'a gayruhâ dört bin beş yüz akçe yazar karye-i Gökölük mâlikâne tamam vakf-

ı zâviye-i Hasırcı der Amasya divâni tımar defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve tahtında niyâbet ani'r-rüsûm ve aded-i ağnam ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn üç yüz on nefer yazılar ile ol-dahî tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Gökoluk tâbi'-i Geldigelen hâsılı divâni deyü ol miktar akçe yazı ile tahrîr üç bin iki yüz akçesi müstakil bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun icmâli bozulmamak üzere bin dört yüz akçesi mezkûr Muslu tımarı mülhakâtı bin üç yüz akçesi dahî yine Geldigelen nâhiyesine tâbi' Dadu nâm karye ve gayriden yigirmi altı bin doksan beş akçe ze'âmeti murasarrıf Ali Bosnavî'nin ze'âmeti aklâmı bakisi müşterekleri kaydı olub karye-i mezbûrenin yazı-yı mezkûresinden bakiyesinin üç yüz akçesi dahî ifrâz ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi' Varay nâm karye ve ma'a gayruhû bir görölüb beş bin akçe ol dahî bir-icmâl ve beş yüz akçesi Argoma nâhiyesinde Sulu nâm karye ve gayriden sekiz bin sekiz yüz akçe tımara mutasarrıf Osman ve beş yüz akçesi dahî karye-i Veray el-mezbûre ve gayriden yedi bin dört yüz akçesi tımara mutasarrıf Hüseyin veled-i Ahmed ve beş yüz akçesi dahî Argoma nâhiyesinden Odad nâm karye ve gayriden yedi bin iki yüz akçesi tımara mutasarrıf İsmail veled-i İbrahim ve üç bin akçesi dahî yine Argoma nâhiyesinde Nökerân-ı Suflâ nâm karye ve gayriden yedi bin yedi yüz akçe tımar mutasarrıf Mehmed veled-i Mustafa'nın tımarları mülhakâtından bakisi müşterekleri kaydında yine niyâbet ve nısf bâd-ı hevâ ve nısf rüsûm-ı arûsiye ve nısf aded-i ağnam ve nısf deştibânî-i tımarhâ-yı sipâhîyân ve merdân-ı kalâ gayr-i ez havâs-ı hümayûn ve zü'amâ ve tımarhâ-yı serbest karye-i Yağıbasan der-nâhiye-i Geldigelen resm-i deştibânî haneden haneye ikişer akçe alunur deyü fî-senede otuz bin dokuz yüz doksan beş akçe yazı ile ol dahî defter-i icmâlde tahrîr ve mirlivâ hassı mülhakâtından ol dahî mastûr ve mukayyed defter-i hâkânî mûcibince amel olunmak içün yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Rebû'l-âhır Sene 1156

SAYFA 147 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisi Paşaya Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbâb-ı tımar tekâ'üdlerinden Musli nâm mütekâ'id gelüb Amasya sancağında Koçkayası nâhiyesinden Daruçay nâm karye ve gayriden dokuz bin dört yüz akçe tımara ber vech-i tekâ'üd berât-ı şerîfime mutasarrıf olub tımarı mülhakâtında Geldigelen nâhiyesine tâbi' hâsıl-ı divâni dört bin beş yüz akçe yazar Elük nâm karyede müşterekiyle vâki' olan mahsûlât ve rüsûmundan berâtları yazularına göre hisselerine düşeni ahza kanâ'at itmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât ziyâdeye tecâvüz ve bunun berât-ı yazusuna göre hissesine düşen mahsûl ve rüsûmu dâhî tegâllüben ahz ve kabz idüb tımarı mahsûlüne gadr olunduğun bildürüb defter-i hâkânî ve berâtları mûcibince amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i berât ziyâde

tecâvüz itdürülmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmirende mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâca‘at olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi‘ hâsıl-ı divânî dört bin beş yüz akçe yazar Gököyük karyesinin üç bin iki yüz akçesi ifrâz ve ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçesi mezkûr mütekaid Musli’nin tımarı mülhakâtı ve bin altı yüz akçesi dahî yine nâhiye-i mezbûrede Dede nâm karye ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe ze‘âmete mutasarrıf Ali Bosnevî ve yüz akçesi dahî Akdağ nâhiyesinde Zana(?) nâm karye ve gayriden kırk dokuz bin otuz üç akçe ze‘âmete mutasarrıf Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed veled-i Şabân Çavuş’un ze‘âmetleri mülhakâtı ve karye-i Gököyük el-mezbûrenin dört bin beş yüz akçe yazı-yu mezkûresinden bâkî bin altı yüz akçesi ifrâz ve yine Geldigelen nâhiyesinde Varay nâm karye ve gayri ile birikdürülüb beş bin akçe olduğu başka bir-icmâl ve icmâl-î mezbûrun üç bin akçesi Argoma nâhiyesinde Düğmaili? nâm karye ve gayriden yedi bin yedi yüz akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i Mustafa ve beş yüz akçesi dâhî karye-i Varay el-mezbûre ve gayriden yedi bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Hasan veled-i Mehmed ve beş yüz akçesi dâhî Argoma nâhiyesinde Suzu nâm karye ve gayriden sekiz bin sekiz yüz akçe tımara mutasarrıf Osman’ın tımarları mülhakâtı ve bin akçesi dahî Argoma nâhiyesinde Alala nâm karye ve gayriden on dört bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf İsmail Musli veledân-ı İbrahim’in tımarı mülhakâtında iken mezkûr Musli’nin hissesi fevtinden Mehmed Avni’nin Kilis sancağında mutasarrıf olduğu tımarına ilhâken elli bir Ramazânı’nda tevcih ve hâlâ tezkere ile üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mucibince amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Rebû‘l-âhır Sene 1156

SAYFA 148 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisi (Boş) Paşaya ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Dârü’s-sa‘de ağası nezâretinde olan evkâfdan Amasya’da vâki’ merhûm ve mağfurunleh Sultan Bayezid Han vakfının mütevellisi olan Seyyid Mustafa’ya gelüb Amasya’da sakîn Rıdvan-zâde Ahmed Beğ ve müfti Halil efendi ve Geyikcioğlu Hacı İbrahim dimekle ma‘rûf kimesneler zimmetlerinde ber-mûceb-i temessük karz-ı şer‘den beş yüz gurus mâl-ı vakıf olmağla talep eyledikte bugün yarın deyü bî vech-i şer‘î ta‘allül ve vakfa gadr eylediklerin bildürüb şer‘le görölüb ber-mûceb-i temessük mezbûrların zimmetlerinde olan mal-ı vakf tamamen tahsîl ve tevliyet hasebiyle buna alıverilüb ta‘allül etdirilmeyüb icra-i hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın mahallinde şer‘le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Rebû‘l-âhır Sene 1156

SAYFA 149 / HÜKÜM 1

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya mahallatından Fethiye Mahallesi sükkânından Molla İsmail demekle mâ'ruf kimesne gelüb bunun üzerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken Ayşe nam hatun zuhura gelüb sen benim zevc-i sabıkım olub tatlık idüb zimmetinde yüz gurus mehirim vardır alurum deyü iddia bundan akdem mûrâfâ'-i şer'-i şerif oldukların mesalîk bu şartla altmış gurus üzerine sulh ve amme-i davada merkuma ibra-i birle hüccet-i şer'iyye virilüb bu makule bir defa şer'le görölüb gasb olunub cânib-i şer'de hüccet-i şer'iyye virilen davanın tekrar istima' memnu' iken tekrar teâdi ve rencideden hâli ve bu babda fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifesi mucibince amel olunub men' def' olunmak babında emr-i şerîfim rica itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 149 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

El- Hac Ömer nam kimesne gelüb medine-i Amasya'da Vâki' Çağlak(?) nam karye ... Kara Çarşı Bağları ve Kuhi ve bir tarafta Gayran Suyu ve bir tarafta tarik-i âm' ile mahdud ve yine mevzu'-ı mezbûrda mâ'lûmû'l-hudud otuz seneden mütecaviz boz ve hâli kaldukda bu dahi ol yerleri sahibü'l- arzda resm-i tapu ile alub yedine virilen temessük mucibince üç seneden beru zabt ve ziraat ve öşür ve rüsumu sahibü'l-arza eda idüb dâhl olunmak icab itmez iken âhardan Hacı Hüseyin ve Seyyid Hasan nam kimesneler zuhura gelüb salifü'z-zikr yerler babamızın yeri olub ve sahibü'l-arzda tapu ile sizden alub zabt iderüz deyü iddia ve bundan akdem mûrâfâ'-i şer'-i şerif oldukların ol yerleri otuz seneden beru boz ve hâli kalduğu ... ve cânib-i şer'de muarızadan men'-i birle hüccet-i şer'iyye virilmişken tekrar müdahaleden hâli oldukları ve bu babda fetava-i şerifesi olduğu bildirüb ol babda kanun üzere hükm-i hümayunum rica itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 149 / HÜKÜM 3

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Abdullah nam kimesne ile kız karındaşı Hüsna(?) nam hatun gelüb bunların babaları El-Hâc Sadık oğlu Hacı Ali nam kimesne Bayram Ali oğlu İbrahim nam kimesne ile ticaretlerinin

olduğu babaları mezbûr mezkûr seksen tay kırkar ... ve elli tay ... ve doksan kile hinta ve yirmi beş keyl şa'ir ve iki yüz sekban çeri ve on iki kıyye dökme ve sekiz çift sim küpe ile ... beş yüz gurus mülk-i bağ ve bir kıt'a mülk-i bağ virüb badehu babaları fevt oldukda bunlar ol vâki'tte sâgir olmalarıyla mezkûrun zabtında iken taraf-ı hüccet-i şer'iyye mezkûr İbrahim dahi fevt olmakla kazâ-i mezbûrda sakın muhallefâtı vârisleri ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneler zabt itmeleriyle bunlar dahi irişüb bâliğ ve davaya kadir olmalarıyla babalarından müntakıl eşyaları taleb eyledikde mezbûrlar mütegalibe ve eşirradan ve bazı kimesnelere istinaden mücrim zaman mürur (?) eyledi deyü virmekde ta'allül ve muhalefet üzere oldukları fetava-i şerifeleri oldukları bildirüb mucibince şer'le görülüb babalarından müntakıl mezbûrların zimmetlerinde olan her ne ise muhallefât-ı mezbûru vârislerinden müteveffâ malından alıverilüb ta'allül itdirilmemek babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 159 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakininden Mustafa zîde kâdruhû gelüb bu kazâ-i mezbûra tâbi Keşlik nam karyede vâki' mutasarrıf olduğu mülk-i değirmeni yine medine-i mezbûr sakininden El-Hâc Mehmed nam kimesneye bey u bâd ile bey yüz altmış gurusâ beğ idüb badehu mezbûrdan değirman-ı mezkûru taleb eyledikde mezbûr kemâl-i haliyesinden nâşi hevasına tâbi mütegalibeye istinaden ve mürur hüccet yarar(?) ve ol değirmanı sen bana beğ u bâd-ı kâti' ile beğ eylediğün ve bu hilâf-ı şer'-i şerif ve kanun fuzûlî zabt idüb bilâ gadr ve teâdi eylediğün ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan maktuu fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer'le görülüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1156

SAYFA 159 / HÜKÜM 4

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Mustafa zîde kâdruhû gelüb bunun karındaşı Mehmed Ağa dimekle mâ'ruf kimesne fevt oldukda emval ve eşya ve sair âkarı ve muhallefâtı ırs-ı şer'le bununla yine medine-i mezbûr sakinlerinden kızları ve validesi (Boş) hatun ile zevcesi Fatma nam hatuna intikal itmekle mezbûre Fatma cümlesi hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak fuzûlî

zabt ve taleb eyledikde mezbûr zevcim ... El-Hâc Mehmed ile ... El-Hâc Osman nam mütegalibelere istinad ile cürm-i nesne(?) üzerine sulh idüb müsaid halde olmayub ziyade mâdur olduğu ve bu babda davasına muvafık maktuu fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifeleri mucibince şer'le görülüb hisse-i şerifesi aliverilüb ber- müceb-i fetava-i şerif icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'l-âhır Sene 1156

SAYFA 159 / HÜKÜM 5

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Ömer Beğ demekle mâ'ruf kimesne gelüb babası Hacı İbrahim Efendi demekle mâ'ruf kimesnenin bin yüz elli (Boş) senesinde Hacı Hafız nam kimesne zimmetinde dört yüz elli gurus alacağı olmakla taleb eylemek üzere iken babası mezbûr fevt olub ırsı-ı şer'le buna intikal bu dahi berat(?) taleb eyledikde mütegalibeden olmak hasebiyle edada ta'allül ve muhalefet üzere iken mezbûr Hacı Hasan dahi fevt olub bu dahi ol hakkı meblağ-ı mezbûru mahlub kabz iden Amasya sükkânından karındaşı Mehmed nam kimesneden taleb eyledikde ta'allül ve gadr eylediğin bildirüb fetava-i şerifesi olduğu bildirüb şer'le babasından müntakil meblağ-ı merkum müteveffâ-i mezbûrun mahlub kabz iden mezbûr için tahsil olunub icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'l-âhır Sene 1156

SAYFA 160 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Ömer zîde kâdruhû gelüb bunun üzerine şer'an bir nesne sabit olmayub bir veçhile rencide olunmak icab itmez iken yine Amasya sakinlerinden zulemâ ve mütegalibeden Yörük Ahmed demekle mâ'ruf kimesne hevasına tâbi eşkıya ile yekdil ve baban müteveffâ Hacı İbrahim zimmetinde iki yüz elli gurus alacağum vardır deyü bin yüz elli (Boş) senesinde bunun hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak iki yüz elli gurusu cebren ahz ve gadr-ı küllî eylediği ve bu babda fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mecibince şer'le görülüb merkumun hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak ahz eylediği ol mikdar gurus hakkı tahsil ve aliverilüb müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica eylediği ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 160 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Ömer zîde kâdruhû gelüb bunun üzerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken yine Amasya sakinlerinden Emir Hacı torunları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali nam kimesneler zuhur ve babaları müteveffâ El-Hâc İbrahim Efendi dimekle mâ'ruf kimesne zimmetinde üç yüz gurus alacağımız vardır deyü iddia ve bin yüz elli (Boş) senesinde bunun hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak bunun üç yüz gurusu ahz itmeleriyle bundan akdem virilen fetava-i şerife mucibince birkaç defa marifet-i şer'le taleb eyledikde mezbûrlar ziyade eşirra ve mütegalibeden olmalarıyla i'lam ikametlerinden nâşi' icra-i hak mümkün olmadığı bildirüb bulundukları mahalde ahz ve ihzar-ı şer' ve fetava-i şerife mucibince şer'le görölüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerif ve bî gayr-ı hak ahz eyledikleri ol mikdar gurus hakkı alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 162 / HÜKÜM 2

Sivas ve Amasya Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Sivas Kadısı Mevlana Seyyid Abdi zîde fazlıhusun südde-i saâdetime mektub gönderüb Amasya Kazâsı ahalilerinin inayetleri olan Osman Beğ ve damadı El-Hâc İbrahim nam kimesneler Kepenkçi oğlu diğer El-Hâc İbrahim nam kimesneden ahali-i kazânın kırk altı senesinden ile elli beş senesine gelince saliyane hesabları rü'iyet ve ihkak-ı hak olunmak için sen ki Mevlana mûmâileyhesin müvella tâ'yin ve hassa silahşörlerinden (Boş) zîde mecdûhû mübaşiretiyle emr-î şerîfimle sadır ve üç senelik hesabları ru'iyet ve terakim olduklarında saliyane hususunda iddia ve müdahale mezbûr Osman Beğ ile damadı mezbûrdan iktiza(?) idüb ancak mezbûr El-Hâc İbrahim'den senedat-ı mezkûrda saliyane cem'inde bazı hukuk iddia idenler ile dahi gasb ve husumet olduktan sonra fî mâ bâd saliyane hususu için mezbûr El-Hâc İbrahim müdahalede olunmamak babında vâki'-i hal hükm-î hümayunum virilmek ricasına bi'l-iltimas arz eyledüğü ecilden hilâf-ı şerif ve bilâ emr-i münîf teâdi itdirilmemek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 164 / HÜKÜM 5

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sükkânından El-Hâc İbrahim zîde kâdruhû gelüb medine-i Amasya'da vâki' mahallat ve (Boş) ve (Boş) ahalileri bundan akdem vâki' olan tekâlif ve sair umur ve hususları görmek için tarafında mûmâileyh bu vekil idilmeleriyle bu dahi vekâletine binaen ahali-i merkum vâki' olan umur ve hususları selamet ve istikamet üzere görüb mutasarruf olan meblağı buna eda idüb üzerlerine şuhudu'l-udul ile şer'an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken medine-i mezbûr mahallatından Kılıççı mahallesinden Mustafa ve Mesleme(?) mahallesinden İbrahim ve Gümüşlü Mahallesinden ... ve Mustafa ve ... mahallesinden Hallac Hacı Ahmed ve Gürcü İsmail Sarı Alan karyesinden Hamza ve Vermiş karyesinden Vebaş oğlu ve Emir İbrahim ve kazâ-i mezbûr sakinlerinden Kara Ahmed nam kimesneler birbirleriyle yekdil ve 1150 (Boş) senesinde hevalarına tâbi ehl-i örfe istinaden fuzûlî ahz ve habs ve hilâf-ı şerif ve bi- gayr-ı hak cebren ve zulmen mâ'lûmû'l-mikdar akçeleri alub ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer'le görölüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak aldıkları akçeleri gerü kendüye alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 165 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sükkânından El-Hâc İbrahim gelüb kazâ-i mezbûr ahalileri üzerlerine edası lazım gelen tekâlif ve sair umur ve hususları görmek için tarafından bundan akdem mûmâileyhi vekil eylemeleriyle bu dahi uhdesine lazım gelen hizmeti selamet ve istikamet üzere görüb idüb ve üç senelik muhasebesi dahi görüb tahsil-i şer'le dâhl olunmak icab itmez iken ashab-ı ağrazdan bazıları birbirleriyle yekdil ve yekcihet mücerred taciz ve celb-i mal sevdasıyla üzerlerine musallat ve altı senelik dahi hesabımızdan zimmetinde alacağımız vardır deyü ol mücerred ile hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak buna teâdi ve rencideden hâli oldukları bildirüb mezbûrların dahi üzerine hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak teâdileri men' olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 166 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Ali bin Ahmed helvaî gelüp Amasya'da vâki' müteveffâ Hızır Paşa vakfı mahsûlünden almak üzere yevmiye iki akçe vazîfe ve senede iki müd hinta ile helvai ciheti Mehmed kasr-ı yedinden bundan akdem bin yüz elli beş senesi Zilkâdesinin onuncu gününde buna tevcih ve hâlâ mâliye tarafından verilen emr-i şerîfimle üzerinde ve uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ idüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğun vazîfe ve hintasın vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Amasya'da sakîn (Boş) nâm kimesneden talep eyledikte vakıfda müsa'ade var iken mütevellî-i mezbûr bunun yedinde olan mâliye berâtına mugâyir dürlü illet ve bahâne ile vermeyüb zimmetinde kalub gadr eylediğün bildürüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğun vazîfe ve hintasın kendüye gûzeştesiyle alıverilüb mütevellî-i mezbûr mugâyir-i berât bir türlü ta'allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ve hazine-i 'âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nazâr olundukta cihet-i mezkûr hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde mastûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mûcebince 'amel olunmak bâbında emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 167 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya kadısı Mevlana Es-seyyid Feyzullah zîde fazlıhusun mektub gönderüb Amasya ahalileri meclis-i şer' e varub medine-i mezbûr mahkemesinde berat-ı âli üzere beş seneden mütecaviz kâtip olan Hafız İsmail Halife kendi halinde dindar ve müstakim ve marifet-i şer' le vâki' olan umurlarında iken ashab-ı ağrazdan bazı kimesnelerin tekalif itkan itmedüğü için bizim hevamızda tâbi olmazıs deyu arz ... ifra kasdıyla ... için emir ısdar itdirdik deyu bilâ emr-î şerîf müdahaleden hâli olmamaları merkumun ol veçhile ital ve emvalinden mahallesi avamına gelince ... olduklarını ihbar eylediklerine binaen elmaslarını sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin arz itmekle beratıyla kâtip olub hizmetinde hakim olub ve ahali dahi kendüden razı oldukları surette tevcih(?) müdahale olmamak üzere emr-î şerîfim südurunu bi'l-fiil reisü'l-küttâb olan Mehmed Ragıb dâme mecdûhû i'lam itmeğın i'lamı mucibince amel olunmak babında fermân-ı âlişan südur olmuştur deyu yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 167 / HÜKÜM 5

Sivas Beğlerbeğisine Akdağ ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Nişân-ı hümayûn verilen dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından El-Hâc İsmail Çavuş gelüb Sivas ve Amasya sancaklarında Meşedabâd ve gayri nâhiyelerde Eymür nâm karye ve gayriden altmış dört bin beş yüz yigirmi sekiz akçe ze‘âmete berât-ı şerifimle mutasarrıf olub ze‘âmeti mülhakâtından Akdağ nâhiyesine tâbi‘ Zana karyesinin mâlikânesinin nısfı Amasya’da vâki’ Pervâne câmi‘-i şerîfi vakfı ve nısf-ı âhârı dâhî cihet-i tevliyet ve divânisi tımar ve müşterekiyle mûmâ-ileyhin kayd ve berâtına dâhil olunub karye-i mezbûre toprağında vâki’ bağ ve bağçelerden defter-i hâkânide maktû‘u yazılmayub öşr-i bâgât deyü hâsıl kayd olmakla karye-i mezbûr toprağında vâki’ bağların hâsıl olan üzümleriyle müstakil meyvesi satılur bağçelerin dâhî hâsıl olan meyvelerinden şer‘le müteveccih olan onda bir öşrlerin taleb eyledikte bağ ve bağçeler ashâbı birbirleriyle yekdil ve yekcihet ve bizler bağ ve bağçelerden hâsıl olan üzüm ve meyvelerin onda bir öşr virmezüz maktû‘u virirüz deyü hilâf-ı defter-i hâkânî te‘allül ve muhâlefet ve müşterekiyle ze‘âmeti mahsûlüne gadr eylediklerin bildürüb karye-i mezbûre toprağında vâki’ bağ ve bağçelerin hâsıl olan üzüm ve meyvelerden şer‘le müteveccih olan onda bir öşrleri alıverilüb ashâbına biz maktû‘u verüb öşr virmezüz deyü hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i defter-i hâkânide bir dürlü te‘allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Amasya sancağında Akdağ nâhiyesinde yüz kırk dört gebrân ve dört nefer müslüman ve iki adet mezra‘a hâsıl-ı nîm ve hinta ve öşr-i bâgât meyve yekûn ma‘a gayruhû on bir bin dokuz yüz doksan dokuz akçe yazar karye-i Rana nısf mâlikâne vakf-ı cami‘-i Pervane der- Amasya nısf-ı âhâr cihet-i tevliyet ve divânî tımar deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yazı-yı mezkûresinden dört bin beş yüz akçesi ifrâz ma‘a gayrihû bir görölüb on bin iki yüz akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin sekiz yüz on akçesi mûmâ-ileyh El-Hâc İsmail Çavuş ze‘âmeti mülhakâtı bâkîsi müştereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mucibince amel olunmak içün yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye’l-evvel Sene 1156

SAYFA 169 / HÜKÜM 5

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sadât-ı kirâmdan Seyyid Hüseyin gelüb Amasya'da vâki' Selamet hatun nâm-ı diğer Yavdud zâviyesinin yigirmi bir akçe vazîfe ve senevî bir müd hinta ile meşihâti Abdullah ve Hasan Halife veledes kasr-ı yedinden bundan akdem bin yüz kırk beş senesi recebinin yigirmi dokuzuncu gününde buna tevcih ve hâlâ mâliye tarafından verilen berâtı şerîfimle üzerinde uhdesine lazım gelen hizmetini edâ idüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu vazîfe ve hintasın vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Amasya'da sakîn (Boş) nâm kimesneden talep eyledikte vakıfda müsâde var iken müteveli-i mezbûr mücerred tamah-ı hâmından nâşî bunun yedinde olan mâliye berâtına mûgayir ve türlü bahane ile virmeyüb zimmetinde kalub gadr-ı külli eylediklerün bildürüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu vazîfe ve hintasın güzeşesiyle murâfa'a-i şer' tamamen tahsîl ve kendüye alıverilüb müteveli-i mezbûr mugâyir-i berât bir türlü ta'allül ve muhâlefet itidirlmeyüb ve eğer edâda ta'allül ve muhâlefet iderler ise vâki'-i hâl sıhhati üzere der devlet medârıma arz ve 'ilâm olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ve hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukta meşihat-ı mezkûr vech-i meşrûh üzere hâlâ berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mûcibince şer'le müstehâk olduğu vazîfesi alıverilmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 115

SAYFA 170 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

(Boş) hatun gelüb bunun karındaşından hâsıl olan Fatma nam sülbiyenin babası (Boş) nam kimesne şehiden fevt oldukda kazâ-i mezbûra tâbi Zeytun nam karye sükkânından Abdullah Beşe oğlu İbrahim nam kimesne zimmetinde olan iki yüz altmış guruş ırs-ı şer'le mezbûreye intikal itmekle bu dahi mezbûrenin vasisi olduğu hasebiyle merkumdan talep eyledikte dürlü illet ve bahane ile edada ta'allül ve muhalefet ve ziyade gadr ve teâdi eyledüğü bildirüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde olan meblağ-ı merkum buna alıverilüb ta'allül itdirilmeyüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledüğü ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 171 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve Kadısına Hüküm ki

İbrahim nâm kimesne gelüb medîne-i Amasya'da vâki' müteveffâ Abdurrahman Muslu evkâfindan senede iki müd hinta ile şart-ı vâkîf üzere cüzhân olub edâ-yı hizmet idüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu galle-i vakf ol diyârda istimâl olunan tamgalu kile ile mütevellisi olan kazâ-i mezbûrede sakîn (Boş) nâm kimesneden talep ve ol diyârda yigirmi kile bir müd itibâr olunmakla kadîmden alınageldiği üzere Amasya'nın tamgalu kilesiyle kırk kile iki müd olmak üzere müteveli-i mezbûrdan almak istedikte mezbûr sana İstanbul keyliyle verirüm deyü nizâ' ve keyl-i İstanbul Amasya kilesinden küçük olmakla ol vecihle mahsûlüne gadr-ı külli eylediğün ve bu bâbda davâsına muvâfık şeyhülislâm'dan fetava-i şerîfesi olduğun bildürüb fetavâ-yı şerîfesi mûcibince şer'le görülüb alıverilüb icra-i şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğün şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1156

SAYFA 175 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakînlerinden Ömer zîde kadrihû gelüb Amasya'da vâki' müteveffâ Hüseyin Ağa ve Firuz Ağa vakıflarının bundan akdem bunun babası İbrahim Efendi dimekle ma'rûf kimesne beş sene mütevellisi olduğu vakf-ı mezbûr musakkâfâtı hallaçlar ve kuyumcular sükûnda vâki' kârgîr dükkânlar ta'mîre muhtaç olub ol vâki'te vakıfda mevcûd mâl olmamağla babası mezkûr kendü malından be-şartî'r-rücû ma'rîfet-i şer'le şuhûd mahzarında bâ hüccet-i şer'îye bin guruş harç ve sarf eylediğinden gayrî nâzır-ı vakf tarafına verilegelen beş yüz guruşunu edâ ve be her sene nâzır-ı vakf ma'rîfetiyle muhâsebesin görüb yedine sûret-i muhâsebe ve memhûr temessük verilüb dâhl olunmak icâb itmez iken tevliyet-i mezkûre babası mezkûrun ref'inden Hasan nâm kimesne almağla Amasya'da sakîn tarafından vekili Mehmed nâm kimesne hevasına tâbi' kâdiya istinâden tekrar muhâsebe görmek sevdasıyla babası mezbûrun fevtinden bin yüz kırk üç senesinde beşyüz guruşun alub gadr itmekle babası mezkûr ısdâr itdirildiği emr-i şerîf ile murâfa'a-i şer' olunduklarında merkûm vakf-ı mezbûr zimmetinde be-şartî'r-rücû harç ve sarf eylediği meblâğ-ı mezbûrdan bir mikdârını alub bâki beş yüz guruş hâlâ mezkûr Mehmed'in zimmetinde kalub almadan babası mezkûr fevt olmağla meblâğ-ı merkûm hırs-i şer'le buna intikâl itmekle talep eyledikte hilâf-ı şer'-i şerîf alıverilmekte ta'allül ve iptal-i hak ve gadr sevdâsında olduğundan ve bu bâbda davâsına muvâfık fetava-i şerîfesi olduğun bildürüb şer'le

görölüb babası mezbûrdan müntakil mezkûr Mehmed zimmetinde olan hak aliverilüb icra-i hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye’l-âhir Sene 1156

SAYFA 176 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Müteveffiye Selamet Hatun evlâdlarından Zeyneb ve Fatıma nâm hatunlar südde-i sa‘detime ârz-ı hâl idüb ceddeleri müteveffiye-i mezbûre Amasya’da vâki’ vakfının tevliyet ve gallesini evlâdının evlâd-ı evlâdının batn-ı evveline şart ve ta’yîn eylediği vakfiye-i mâmülün-bihâsında mukayyed olub batnı sanîde olanlara bir nesne şart ve ta’yîn etmiş değil iken bunlar vâkıfe-i mezbûrenin evlâdının batn-ı evvelinde olmalarıyla nevbet-i tevliyet ber müceb-i şart-ı vâkıf bunlara intikâl itmişken batn-ı sanîde olan Amasya sakinlerinden Seyyid İbrahim nâm kimesne hilâf-ı şart-ı vâkıf tevliyet-i mezbûru kendü üzerine berât etdirüp bunlara küll-i gadr eyledüğün bildirüb sen ki Mevlâna mûmâ-ileyhsin huzûrunda şer‘le görölüb vuku‘ ve sıhhati üzere arz ve ‘ilâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye’l-âhir Sene 1156

SAYFA 177 / HÜKÜM 2

Argoma ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzafâtından Akdağ nâhiyesinde Havar nâm karyede metfûn Aişe Hatun nâm sahîbetü’l-hayrın karye-i mezbûrede vâki’ cami‘-i şerîfinin hademesi südde-i sa‘detime ârz-ı hâl idüb cami‘-i mezbûre evkâfının Argoma kazâsına tâbi‘ Dere nâm karyenin tamam malikânesi iki yüz seneden berü vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve ta‘şîr olunub ahârdan dâhl ve ta‘arrûz olunmak iktizâ itmez iken Seyyid Mehmed nâm kimesne zuhûr ve karye-i mezbûrenin defter-i hâkânide olan kaydı mahallinde tasrîhen Aişe Hatun vakfı olmak üzere tahrîr olunmamıştır deyü karye-i mezbûreyi mâl ve mu‘accele ile kendüye malikâne tevcih itdirilüb vakf-ı şerîfe gadr itmekle kemâ-fi’l-evvel vakıf tarafından zabt olunmak üzere malikâne ve maktu‘u kaydı ref‘ ve terkîn olunmak bâbında istidâ ve zikr olunan Dere karyesinin tamam malikânesi vakf olub lakîn ne mahalle vakf ve şart olunduğu ma‘lûm olmadığından Aişe Hatun vakfının alakâsı olmamış olmağla iki bin akçe mâl ve elli gurus mu‘accele ile Seyyid Mehmed ve Seyyid Hasan nâm kimesnelere elli altı senesinde malikâne tevcih olunub berât verildiği baş

muhâsebeden ihrâc olunmağla mahallinde ma‘rifet-i şer‘le ve cümle ma‘rifetiyle görülüb karye-i mezbûrenin malikânesi kadîmü’l-eyyâmdan berü ne taraflardan ve ne sened ile zabt olunageldüğü sıhhat üzere arz ve ‘ilâm olunmak için emr-i şerîfim tahrîri bâbında ihtihârü’l-ümerâi’l-ekârîm hâlâ baş defterdârım olan Sadullah dâme uluvvuhû ‘ilâm itmeğin ‘ilâmı mûcibince ‘amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye’l-âhir Sene 1156

SAYFA 178 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Zü‘amâdan Hasan zîde kadrihû gelüb Amasya sancağında Akdağ nâhiyesinde Hakala nâm karye ve gayriden otuz bin akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze‘âmetin başkalemi olan sâlifü’z-zikr Hakala karyesinin defter-i hâkânide mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Seyyîd Yahya der-Hakala ve divânisi müstakillen kayd ve berâtına dahîl ve karye-i mezbûre tahtında çiftlik-i Hacı Muhiddin der-dest-i Kasım Beğ ellerinde dört pâre bağ ve haftada iki def‘a su verilmek üzere kayd olundu zikr olunan çiftlik ve bağ hâliyâ der-tasarruf-ı Ali Çelebi bin Kasım Beğ bir buçuk çift deyü mukayyed olmağla mezkûrun evlâdından Mustafa ve Hacı İsmail ve diğer İsmail ve Derviş ve Hızır ve Mü‘mîn nâm kimesneler zikr olunan bağ ve çiftliği ve defter-i hâkânî ve kadîmisi üzere zabta kanâ‘at itmeyüb mûmâ-ileyhin ze‘âmeti karyesinin hudûdu dâhilinde kadimden öşr ve resmî ze‘âmeti tarafından alınagelen yerlerin öşr ve resmine hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhale ve te‘addî eylediklerin bildürüb defter-i hâkânî mûcibince amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve kâdime mugâyir ol-vecîhle olan te‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Akdağ nâhiyesine tâbi‘ yüz yetmiş bir nefer re‘âya ve beş aded mahallât ve dört aded zemîn ve bir çiftlik ve bir bağ ile karye-i Hakala nefsi-i Hakala mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyîd Yahya der-Hakala ma‘a nısf mâlikâne-i mezra‘a-i Hacı divânî ber-vech-i ze‘âmet kadîmden nefsi-i Amasya’ya ne vecîhle câri olur ise mezbûr karye halkına dâhî ol-teklîf cârî ola ziyâde teklîf olmaya deyü dokuz yüz yetmiş beş tarihiyle vârid olan hükm-î şerîfim mefhûmu kayd olundu ve çiftlik-i Hacı Muhiddin der-dest-i Kasım Beğ bin Hacı Muhiddin ve Sinan Çelebi ve Ahmed Çelebi bin Mahmud Beğ ve Bâli Beğ Evrân veledi Ahmed Beğ mezkûrların ellerinde dört pâre bağ ve haftada iki def‘a su verilmek üzere mu‘âfiyet senedi ellerinde ahkâm-ı şerîfeleri olduğu cihetten ber-mûceb-i hükm-î şerîf sebt-i defter olundu zikr olunan çiftlik ve bağ hâliyâ der-tasarruf-ı Ali Çelebi bin Kasım Beğ bir buçuk çift ve karye-i Değirmen Deresi tâbi‘ Hakala mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyîd Yahya ber-

mûceb-i defter-i evkâf divânî tımar Müslümânan nefer dört zemîn beş gebrân yüz kırk üç ve yedi zemîn ve bir hassa çiftlik mâlikâne ve bir mezra‘a ve hâsıl-ı ma‘a niyâbet çift ve hinta ve şa‘ir yekûn ma‘a gayruhû otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde otuz bin akçe divânî yazusu müstakîllen bir-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen mûmâ-ileyhin ze‘âmeti mülhakâtından olduğı mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî ve kânûn üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye’l-âhir Sene 1156

SAYFA 178 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına ve Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Zü‘amâdan Hasan zîde kadrihû gelüb Amasya sancağında Akdağ nâhiyesinde Hakala nâm karye ve gayriden otuz bin akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğı ze‘âmetinin başkalemi olan sâlifü’z-zikr Hakala karyesinin defter-i hâkânide mâlikânese vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya der-Hakala ve divânisi müstakilen kayd ve berâtına dâhil ve karye-i mezbûre tahtında çiftlik-i Hacı Muhiddin der-dest-i Rüstem Beğ dört pâre bağ ve haftada iki defa su verilmek üzere kayd ve zikr olunan çiftlik ve bağ hâlâ der tasarrûf-ı Ali Çelebi bin Rüstem Beğ bir buçuk çift deyü mukayyed olmağla mezkûrun evlâdından Mustafa ve Hacı İsmail ve diğeri İsmail ve Derviş ve Hızır ve Mü‘min nâm kimesneler zikr olunan bağ ve çiftlik defter-i hâkânî ve kadîmisi üzere zabta kanâ‘at itmeyüb mûmâ-ileyhin ze‘âmeti karyesinin hudûdu dâhilinde kadîmden öşr ve resmi ze‘âmeti tarafından alınagelen yerlerin öşr ve resmine hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhale ve te‘âddî eylediklerün bildirüb defter-i hâkânî mûcibince amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî ve kadîme mugâyir zahîr olan müdâhale ve te‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukta Akdağ nâhiyesine tâbî‘ yüz yetmiş bir nefer re‘âya ve beş adet mahallât dört adet zemîn ve bir çiftlik ve bir bağ ile karye-i Hakala nefs-i Hakala mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya der Hakala ma‘a nısf mâlikâne-i mezra‘a-i Cevad divânî ber-vech-i ze‘âmet kadîmden nefs-i Amasya’ya ne vecîhle cârî olur ise mezbûr karye-i Hakala’ya dahî ol teklif cârî ola ziyâde teklif olmaya deyü dokuz yüz yetmiş beş tarihinde vârid olan hükm-î şerîfim mefhûmu kayd olundu ve çiftlik-i Hacı Muhiddin der-dest-i Rüstem Beğ bin Hacı Muhiddin ve Şah Çelebi ve Ahmed Çelebi bin Mahmud Beğ ve Balî Beğ ve Zâ‘im Evran veled-i Ahmed Beğ mezkûrların ellerinde dört pare bağ ve haftada iki def‘-a su verilmek üzere me‘an kayd ellerinde ahkâm-ı şerîfeleri olduğı cihetten ber-mûceb-i hükm-î şerîf sebt-i defter olundu zikr olunan çiftlik ve bağ hâlâ der tasarruf-ı Ali Beğ bin Kasım Beğ bir buçuk çift ve karye-i

Değirmen Deresi tâbi'-i Hakala mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya ber mûceb-i defter-i evkâf divâni tımar müslümânân nefer dört zemîn beş gebran yüz kırk üç ve yedi zemîn ve bir hassa çiftlik-i mâlikâne ve bir mezra'a ve hâsıl ma'a niyâbet çift ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhû otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde otuz bin akçe divâni yazısı müstakilen bir-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen mûmâ-ileyhin ze'âmeti mülhakâtından olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkâni ve kânûn üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1156

SAYFA 183 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Ulemâdan Salih zîde ilmi hû gelüb medîne-i Amasya'da vâki' Hoca Sultan zâviyesi vakfı mahsûlünden almak üzere senede üç müd hinta vazîfe ile cerağdarı(?) Hasan mahlûlünden cihet-i mevkûfe buna tevcih ve hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olub edâ-yı hizmet idüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu senevî üç müd hintasın iki seneden berü vakf-ı mezbûr mütevellisi olan kazâ-i mezbûrda sakîn Seyyid Abdullah nâm kimesneden taleb eyledikte müteveli-i mezbûr tamâh-ı hâmindan nâşî mücerred virmemek için ben senin kaydını tekîn etdirirüm deyü bî vech-i şer' ve bilâ sened vakıfda müsâde var iken vermeyüb gadr ve te'addî eylediğün bildürüb zâbiti ma'rifetiyle şer'le görölüb berâtı mûcibince hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu vazîfesi tamamen tahsil ve aliverilüb müteveli-i mezbûre ol vechle bî vech-i şer' ve bilâ sened bir türlü ta'allül ve nizâ itdirilmemek üzere hükm-î hümâyûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1156

SAYFA 184 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine ve Akdağ ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Hasan zîde kadri hû ile müteveffâ Seyyid Yahya zâviyesinin ber vech-i iştirâk zâviyedâr ve evkâfının mütevellisi olan Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed zîde şeref ehûm gelüb Amasya sancağında Akdağ nâhiyesinde Hakala nâm karyenin defter-i hâkânide malikânesiyle Hoca Murad mezra'asının dahî nısf mâlikânesi merkûmân Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed'in ber vech-i iştirâk zâviyedâr ve mütevellileri oldukları Hakala karyesinde müteveffâ Seyyid Yahya zâviyesi vakfı divânisi mûmâ-ileyh Hasan'ın ze'âmetinin baş kalemi olub karye-i mezbûrenin mümtaz ve mu'ayyen hudûdları dahilinde

kadîmden öşr ve resmi karye-i mezbûrenin mâlikâne ve divânî mutasarrıfları tarafından alınagelen ma'lûmü'l-hudûd yerlerinde âharın bir türlü alakâsı olmayub bir vechle dâhl olunmak icâb itmez iken Argoma nâhiyesinde Uzunoba nâm karyenin divânisine mutasarrıf erbâb-ı tımar mütekâ'idlerinden İbrahim nâm mütekâ'id ile mâlikâne mutasarrıfı müteveffâ Halfet medresesi vakfı mütevellileri ol yerler Uzunoba karyesi arazisindür deyü Hakala karyesinin hudûdu dahilinde olan bi'l-cümle arazisini fuzûlî zabt ve öşr ve resmini tegallüben ahz ve kabz ve bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfime dahî adem-i itâ'at ve gadr ve te'addî ve tekrar bunların ısdâr eyledikleri emr-i şerîfimle mahal-i nizâ'ın üzerinde terâfu' ve husûs-ı mezkûr hasmen muvâcehesinde ol diyârın müsîn ve ihtiyar ve bî-garaz kimesnelerinden tefahhus ve su'âl olundukta rü'yet ve müşâhade olunub bir tarafı Değimenderesi'nde Havad nâm mahalden gelen çaya ve andan Harman Ali karyesi arâzisine muntehî andan kıble tarafından âlâ tarîk Halfet Gazi medresesi arâzisine muntehî ve ma'a fevkî Hakala karyesi arâzisi olub andan Harman Ağılı'ndan gelen harka andan Obatoprağı'nda olan Bovan sınura andan Boğvan sınuru emsâli andan Uzunoba karyesi arâzisi ve ma'a fevkî mârû'z-zıkr Hakala karyesine muntehî olub andan Kuryar karyesinden gelen harka ... toprağı ve ma'a fevkî mârû'z-zıkr Hakala karyesi arâzisinden olub bu hudûd ile mahdûd olan arâzisinin öşr ve resmi kadîmü'l-eyyâmdan berü Hakala karyesi divânî ve mâlikânesi mutasarrıfları tarafından alınagelen yerlerden olduğu şöhret ve tevâtür ile ihbâr ve şahâdetleriyle şer'an sâbit ve hüküm birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'îye verilüb ve ol hüccet-i şer'îye Rumeli Kadıaskeri 'ilâmı mûcibince bâ-fermân-ı âlî defterhâne-i 'âmiremde hıfz ve sûret verilmişken mezkûrlar yine kânî' ve mündefî olmayub ol hüccet-i şer'îye-i mahfûzâya ve kadîme mugâyir müdâhaleden halî olmadukların bildürüb hüccet-i şer'îye-i mahfûzâ mûcibince 'amel olunub mugâyir-i hüccet-i şer'îye mahfûzâ ve kadîme muhalif zahir olan müdâhale ve te'addîleri men' ve def' ve fuzûlî ahz ve kabz eylediklerü mahsûl ve rûsûmâtların kendülere alıverilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukta Akdağ nâhiyesine tâbî' yüz yetmiş bir nefer re'âya ve beş mahallât ve dört zemîn ve iki çiftlik ve bir bağ ile karye-i Hakala nefsi-i Hakala malikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya der Hakala ma'a nısf malikâne-i mezra'a-i Hoca divânî ber vech-i zeâmet ve dört nefer müslümânân ve on iki zemîn ve yüz kırk üç nefer gebran ve hassa çiftlik ve iki çiftlik mâlikâne ve bir mezra'a-i karye-i Değirmenderesi malikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya ber mûceb-i defter-i evkâf ve hâsıl-ı ma'a niyâbet çift ve hinta yekûn ma'a gayruhû otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Hakala ma'a Değirmenderesi hâsıl-ı divânî ma'a niyâbet deyü otuz bin akçe yazı ile tahrîr ve müstâkil ze'amet ber icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen mûmâ-ileyh Hasan ze'ameti ve Argoma

nâhiyesinde otuz sekiz nefer re'âya ve dokuz zemîn ve hassa çiftlik ve hâsılı tahtında çift ve hinta yekûn ma'a gayruhâ beş bin yüz akçe yazısı olan karye-i Uzunoba malikâne vakf-ı medrese-i Halfet ber mûceb-i defter-i evkâf divâni tımar deyü olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde beş bin yüz akçe divâni yazısından bin üç yüz akçesi ifrâz ma'a gayruhâ bir görölüb iki bin dokuz yüz dokuz akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen merkûm mütakâ'id İbrahim'in tımarı olub bâkîsi müştereki kaydında olub ber minvâl-i meşrûh Hakala karyesinin hudûd ve sınuru bidayetinde Amasya kâdısı El-Hâc Mustafa ve husûs-ı mezbûra müvella ta'yîn olunan Amasya'da müderrîsinden sâbık Amasya müftisi Mustafa Akif imzâlarıyla mûmzâ elli üç senesi Şevvâlinin onuncu günü tarihiyle müverrah kıbel-i şer'den verilen hüccet-i şer'îye bâ-ilâm-ı sadr-ı Rum ve bâ-fermân-ı âlî olduğu (Boş) senesi Cemâziye'l-evvelinde defterhâne-i 'âmiremde hıfz olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî ve hüccet-i şer'îyey-i mahfûza mûcibince 'amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir Sene 1156

SAYFA 186 / HÜKÜM 1

Sabıkân Amasya'da mevzûn bi'l-iftâ olan Mevlâna Akif Mustafa zîde ilmihûya hüküm ki

Amasya sancağında Akdağ nâhiyesinde Hakala nâm karyede vâki' e'izze-i kirâmdan Seyyid Yahya kuddîse sırrihû'l-azîzin zâviyesi evkâfının hums mahsûl ile iştirâken berât-ı şerîfimle mütevellileri olan azîz-i mûmâ-ileyhin ebnâsından Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed zîde şerefhû ârz-ı hâl idüb vâkıf-ı mûmâ-ileyh vakfın tevliyetini ebnâsına şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûlün-bihâ ve defter-i hâkânide mukayyed olmağla bunlar mûmâ-ileyhin evlâd-ı ebnâsından olmalarıyla ber mûceb-i şart-ı vâkıf tevliyet-i mezbûreye iştirâken berât-ı şerîfimle mutasarrıflar olub ve Amasya sancağında Akdağ nâhiyesinde Hakal ve Değirmenderesi nâm karyelerin malikâneleri Seyyid Yahya zâviyesi vakfı ve divânileri tımar olduğu defter-i hâkânide musarrah olduğuna binâen karyetân-ı mezbûretânın malikâne tarafına ait olan mahsûlâtını ahz ve kabz ve şart-ı vâkıf icrâ idüb dâhl icâb itmez iken vâkıf-ı mûmâ-ileyhin evlâd-ı inâsından Emine ve Ümmühani ve Fatıma nâm hatunlar zuhûr ve biz dahî evlâd-ı vâkıfdanınız deyü hilâf-ı şart-ı vâkıf tevliyetleri umûruna müdâhaleden halî olmadukların bildürüb vakfiye-i ma'mûlün-bihâ mûcibince 'amel olunub mezbûrlar ve âhar hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûlün-bihâ müdâhale itdirilmeyüb vakf-ı mezbûrun tevliyet ve meşrûtiyet ve sa'ir münâza'ata müteallık davâları istimâ' ve fasl ve hasm olunmak bâbında istidâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukta Akdağ

nahiyesine tâbi‘ karye-i Hakala nefsi-i Hakala mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya der Hakala ma‘a nısf malikâne mezra‘a-i Havaç ve divâni ber vech-i ze‘amet ve karye-i Değirmenderesi mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya ber mûceb-i defter-i evkâf ve divâni tımar ve bir çiftlik-i hassa ve bir çiftlik-i mâlikâne ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa‘ir yekün ma‘a gayruhâ otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr olunduğu mastûr ve hazîne-i ‘âmiremde mahfûz olan Anadolu muhasebesi defterlerine nazâr olundukta hums mahsûl ile tevliyet-i mezkûre ebnâ-i vâkıfdan merkûm Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed iştirâken hâlâ berât-ı şerfimle üzerlerinde olduğu mukayyed ve sen ki Mevlâna-ı mûmâ-ileyhsin husûs-ı mezbûre mevlâ ta‘yîn olunmak için hâlâ Şeyhülislam ve müfti‘il-enâm olan Mevlâna Seyyid Mustafa edemâllahû tealâ fezâilîhû işâret itmeleriyle işâretleri mûcibince mevlâ olman için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Cemâziye’l-âhir Sene 1156

SAYFA 186 / HÜKÜM 3

Geldigelen ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Amasya’da vâki’ müteveffâ Yakup Paşa imâreti vakfının berât-ı şerifimle mütevellisi olan El-Hâc Ali zîde kadrihû gelüb Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Yağıbasan nâm karyenin malikânesi vakf-ı imâret-i Yakup Paşa ve divânisi tımar deyü defter-i hâkânide mukayyed olub Yakut vakfı başka Yakup Paşa vakfı başka iken Yakut mütevellisi yine livâ-yı mezbûrede Akdağ nâhiyesine tâbi‘ Aluçovacığı nâm karyenin mâlikânesini zabta kana‘at itmeyüb Yakup Paşa vakfı olan sâlîfü’z-zikr Yağıbasan karyesini dahî Yakut vakfı olmak üzere hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî zabt idüb ziyâde gadr itmekle bundan akdem mütevellisi ile murâfa‘a murâd eyledikte müteveli-i vakf adem-i rü‘iyetinden nâşî ba‘zı kimesneleri vekîl ve anlar dahî adem-i ihtimâmından nâşî hilâf-ı defter-i hâkânî taraf-ı vakfa gadr murâd itmekle ber mûceb-i defter-i hâkânî zikr olunan Yağıbasan karyesinin malikânesine ait olan mahsûlü Yakup Paşa vakf-ı tarafından ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hâkânî Yakut vakfı mütevellisi olan mezkûr bir türlü dâhl ve ta‘arrûz itdirilmemek için bundan akdem emr-i şerîfim istidâ ve defterhâne-i ‘âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâca‘at olundukta Geldigelen nâhiyesine tâbi‘ karye-i Yağıbasan malikâne vakf-ı imâret-i Yakup Paşa divânisi tımar neferâ doksan beş ve bir zemîn ve elli gebran neferân elli altı zemîn ve bir çiftlik ile hâsıl-ı çift ve ispenç ve hinta yekün ma‘a gayrihû on iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr ve yine livâ-yı mezbûrede Akdağ nâhiyesinde karye-i Aluçovacığı malikâne Yakut ber mûceb-i defter-i hâkânî evkâf ve divâni tımar neferâ on bir ve zemîn adet on üç hâsılı

resm-i çift ve hinta yekûn ma'a gayruhû dört bin sekiz yüz akçe yazı ile ol dahî defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibice 'amel olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim sâdır olunmağın Yakut mütevellisi ziyâde zalameden ve cabbardan olmağla yedinde olan fermânı cebren elinden alub ziyâde gadr ve karye-i mezbûrenin malikânesi mahsûlünü hilâf-ı defter-i hâkânî ve kanûn zabt ve ahz ve kabz idüb ziyâde külli gadr eylediğün bildürüb karye-i mezbûrenin malikânesi defter-i hâkânî ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince Yakup Paşa vakfı tarafından zabt ve ait olan mahsûlâtı ahz ve kabz itdirilüb mezbûrları hilâf-ı defter-i hâkânî bir türlü dâhl ve ta'arrûz ve müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukta vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukâddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince 'amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir Sene 1156

SAYFA 187 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya kal'ası mustahfizlarından Mehmed bin Mustafa nâm mustahfiz ile müteveffâ Seyyid Yahya zâviyesi evkâfının berât-ı şerîfimle mütevellisi olan Es- Seyyid İsmail zîde kadrihû gelüb Amasya sancağında ve muzâfâtından Akdağ nâhiyesine tâbi' karye-i Çukurcaviran malikâne bi-vech-i zâviye-i Seyyid Yahya der Hakala ve tahtında karye-i mezbûre hâsılıyla mahsûb karye-i Eskipiri dimekle ma'rûf beş kilelik behresün ve rûsûmu verirüz deyü defter-i hâkânide mukayyed Eskipiri karyesi ol diyârda ... Yukarıköy nâm-ı diğêr Arpacı karyesi ismiyle müsemma olub ahârdan bir vecihle dâhl olunmak icâb itmez iken yine Akdağ nâhiyesinde Divanluca karyesinin malikânesi Amasya'da Etem? Medresesi vakfı tımar olmağla medrese-i mezbûre müderrisi Abdullah Efendi dimekle ma'rûf kimesne Divanluca karyesinin malikânesi tarafına ait olan mahsûlû ahza ve kabza kana'at itmeyüb hilâf-ı defter-i hâkânî karye-i Eskipiri dimekle ma'rûf karye içinde Divanluca karyesi hudûdu dâhilindedir deyü fuzûlî müdâhale ve mahsûl ve rûsûmü tegallüben ahz ve kabz idüb gadr ve te'addî eylediklerün bildürüb husûs-ı mezbûr mahallinde vukûfu olanlardan tefahhûs ve vâki' hâli der devlet medârıma arz ve 'ilâm olunmak bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukta Akdağ nâhiyesine tâbi' otuz üç nefer re'âya ve iki hassa çiftlik ve bir aded zemîn ile karye-i Çukurviran malikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya der Hakala ber mûceb-i defter-i evkâf ve karye-i Eskipiri dimekle ma'rûf ...

der dest-i Hüseyin bin İbrahim ve Ramazan bin Adil ve Mehmed bin Adil beş kilelik behresün ve rüsûmu virür hâlâ der tasarruf-ı Mehmed veled-i İsa el mezbûr ve Çırak bin Ramazan ve Adil veledi Mahmud hâsıl-ı nim ve hinta ve şa‘ir yekün ma‘a gayruhu bin üç yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Çukurviran tâbi‘-i Akdağ hâsıl-ı divâni üç yüz akçe yazı ile tahrîr ma‘a gayruha bir görölüb bin yedi yüz akçe Amasya kal‘ası mustahfizânına mahsûs yerlerin tımar ve gedik tımarı mezbûr hâlâ berât ile merkûm Mehmed bin Mustafa üzerinde ve yine Akdağ nâhiyesinde yetmiş bir nefer re‘âya ve iki adet zemîn ve ... mevkûf ve hâsılı tahtında çift ve hinta yekün ma‘a gayruhû iki bin iki yüz akçe yazar karye-i Divanluca malikâne-i medrese-i Abad der Amasya ber mûceb-i defter-i evkâf divâni tımar deyü ol dahî defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkâni mûcebince ‘amel olunmak içün yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Cemâziye’l-âhir Sene 1156

SAYFA 189 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı’na tâbi‘ Hakala nâm karyede vâki’ müteveffâ Şeyh Seyyid Yahya zâviyesi vakfının hums mahsûlüne ber vech-i iştirâk mütevellileri olan evlâddan Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed zîde şerehfû gelüp zâviye-i mezbûre evkâfından vazîfeye mutasarrıf hademe-i zâviye şart-ı vâkıf mûcibince uhdelerine lâzım gelen hizmetleri bi- tamâmiha edâ ve hizmetleri mukâbelesinde müstehâk oldukları vazîfeleri almak iktizâ ider iken vakf-ı mezbûrun hademesinden olanlardan ekşerisi karye-i mezbûreye üç sa‘at mesâfe olan nefis-i Amasya’da sakîn olup uhdelerine lazım gelen hizmetleri edâ itmezler iken hilâf-ı şer‘-i şerîf vazîfe talebiyle te‘addî ve rencide ve mütegalibeye istinâden vazîfelerün alub vakıf hizmeti mu‘attal kalup ol vecihle vakfa gadr eylediklerün bildürüb berâtları ve şart-ı vâkıf mûcibince uhdelerine lâzım gelen hizmetlerin bi-tamâmiha edâ eylemedikçe hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâkıf vazîfe talebiyle rencide ve remîde itdirilmeyüb zâhîr olan te‘addîleri men‘ olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ ve hazîne-i ‘âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nazâr olundukta tevliyet-i mezbûre ebnâ-i vâkıfdan merkûmûnun berât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın şer‘le görölmek içün yazılmıştır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1156

SAYFA 190 / HÜKÜM 5

Amasya Kadısına Amasya Mütesellimine Hüküm ki

El-Hâc Mustafa zîde kâdruhû gelüb mûmâileyhin Meşedabad kazâsında vâki' mutasarıf olduğu malikânesini bin yüz kırk dokuz senesinde Amasya sükkânından Köklez oğlu dimekle mâ'ruf Mustafa nam kimesne iltizam idüb mukata'-i mezbûr malından merkumun zimmetinde 400 guruş kalub taleb eyledikte bedel-i iltizamına bağı iken edada ta'allül ve muhalefet üzere olduğu ve hâlâ Amasya Kethüdayeri olan Rıdvan zâde Ahmed zîde kâdruhûya tarafından vekil eylediğün bildirüb sen ki mütesellim-i mûmâileyhsin marifetiyle mûrâfâ'-i şerif ve mukata'-i mezbûre yerin bedel-i iltizamında temessük mucibince merkumun zimmetinde müteveccih üzerinde meblağ-ı mezkûr tamamen tahsil ve vekil-i merkuma teslim ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden temessük mucibince şer'le ihkak-ı hak olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1156

SAYFA 192 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Hafız Süleyman ve Hafız Abdullah nâm karındaşlar ile Ebubekir gelüb medîne-i Amasya'da vâki' cedleri müteveffâ Barak Beğ Şadi Beğ ve evkâfının tevliyetini evlâdının batn-ı evveline şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûlün-bihâsında mukayyed ve şart-ı vâkıf mûcibince ebâ-an-ced meşrûtiyet babaları Mustafa elli seneden mütecâviz zabt ve mutasarıf iken mahlûlünden bunlar dahî batn-ı evvelde olduklarından ber vech-i iştirâk tevliyet-i mezbûr bunlara tevcih ve on sekiz seneden berü şart-ı vâkıf mûcibince zabt üzere iken batn-ı sanîde olan Şatır Ebubekir dimekle ma'rûf kimesne hilâf-ı şart-ı vâkıf tevliyet-i merkûmu üzerine berât- itdirüb ziyâde gadr itmekle mezbûr ile mahallinde murâfa'a-i şer' ve mezbûrun bir vechle alakâsı olmayub batn-ı sanîden olduğu arz ve hüccet-i şer' iye olunub mûcibince müceddeden bunlara tevcih ve hâlâ maliye tarafından berât-ı şerîfim verilüb mûcibince zabt murâd eyledikte mezbûr Şatır Ebubekir firâr ve gaybet eyledikte hâlâ Amasya Kazâsında mübâyâyâ me'mûr Ömer Ağa dimekle ma'rûf kimesne mücerred tamâh-ı hâmından nâşî merkûm Şatır Ebubekir tevliyet-i merkûmu bana ısmarladı deyü bunların berâtları mûcibince hizmetleri mukâbilesinde müstehâk oldukları mahsûl-ı vakfî fuzûlî zabt idüb vakf-ı şerîfe ve evlâd-ı vâkıf fukârasına külli gadr eylediğün bildürüb tevliyet-i merkûm yedlerinde olan mâliye berâtı mûcibince ber vech-i iştirâk bunlara zabt ve berâtları mûcibince aid olan mahsûlünden fuzûlî zabt olunan mahsûl-i vakfî

cüz'î ve küllî her ne ise tevliyetleri hasebiyle bunlardan mahsûl alıverilüb ve fî mâ ba'd umûr-ı vakfa müdâhale etdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nazâr olundukta tevliyet-i merkûm vazîfe-i mu'ayyene ile ber vech-i iştirâk bin yüz elli altı receb-i şerîfinin altıncı gününde bunlara tevcih ve hâlâ mâliye berâtıyla üzerlerinde olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın mahallinde şer'le görülmek emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Receb Sene 1156

SAYFA 193 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına ve Mütesellimine Hüküm ki

Amasya'da vâki' müteveffâ Pervane Beğ cami'-i şerîfi vakfının evlâdiyet üzere mütevellileri olan Seyyid Ahmed ve Seyyid Halil gelüb Amasya sancağında Akdağ nâhiyesinde Kızılsöğüt ve Kışlacıkkızık ve Anduz nâm-ı diğer Kalkan nâm karyelerin nısf malikânelerin cami'-i mezbûr vakfı ve nısf-ı âharı cihet-i tevliyet mütevelliler tasarrufunda olmak üzere defter-i hâkânide mukayyed olmağla karye-i mezbûrünün hâsıl olan mâlikânesi mahsûlü iki yüz seneden mütevâciz cânib-i vakfdan ahz ve kabz olunagelmış iken yine medîne-i mezbûrede vâki' Birinci mahallesi mescîdi mü'ezzîni olan Ali nâm kimesne zikr olunan malikânelerinin yedi sehimden üç sehmi mescîd-i mezkûrun mü'ezzînlerine meşrûta vakf imiş deyü müdâhale ve bundan akdem vakf-ı mezkûrun mütevellileri olan bunların babaları Mustafa ve Yahya nâm kimesneler mescîd-i mezkûrede mü'ezzîn olan merkûmun babası Hüseyin ve selefi Mehmed nâm kimesne ile murâfa'a-i şer' olduklarında ber müceb-i defter-i hâkânî mescîd-i mezkûr mü'ezzînlerinin alâkâsı olmadığı zahîr ve müdâhale ve te'addîleri men'-birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'îye mûcibince emr-i şerîf dahî verilmişken mü'ezzin-i merkûm Ali hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye ol vecihle müdâhaleden hâlî olmadığı ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık fetava-i şerîfe verildiğün bildürüb mûcibince 'amel olunub hilâf-ı defter-i hâkânî mescîd-i mezkûr mü'ezzîni merkûmu dâhl ve ta'arrûz etdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ eylediği ecilden defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i evkâf ve defter-i mufassala mürâca'at olundukta Akdağ nâhiyesine tâbî' bin beş yüz akçe yazar karye-i Söğüd ve iki bin akçe yazar karye-i Kışlacıkkızık ve bin akçe yazar Anduz nâm-ı diğer Kalkan nâm karyelerin nısf malikâneleri vakf-ı cami'-i Pervane ve nısf-ı âharı cihet-i tevliyet mütevelliler tasarrufunda ve divânileri tımar deyü ve defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i evkâfda Anduz nâm-ı diğer Kalkan nâm karyenin tevliyeti ve nezâret ma'an ekber evlâd ve cami' mutasarrıfından ziyâde gelen mahsûl evladımıza nısf mûcibi üzere taksîm

olunmak meşrûta olduğu ber müceb vakfa kayd olundu deyü tahrîr ve karye-i mezbûrun divânileri tımar olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince ‘amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1156

SAYFA 195 / HÜKÜM 6

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

El-Hâc Mustafa zîde kâdruhû gelüb mûmâileyhin Amasya sakinlerinden Emine Itır (?) nam hatun zimmetinde cihet-i karz-ı şer’den bin yüz elli altı senesinden beru memhur deyn-i temessük mucibince Mehmed Ağa dimekle mâ’ruf kimesnenin kefaletiyle dört yüz gurus alacak hakkı olub mezbûr ... göndermeyüb ibtal-i hak sevdasında olduğu bildirüb sen ki mirmiran mûmâileyhsin marifetiyle şer’le görölüb tarafından vekili (Boş) nam kimesneye aliverilmek babında hükm-î rica şer’le görölmek için yazılmışdır.

(Tarih Belirtilmemiş)

SAYFA 196 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Müteveffâ Rıdvan Mehmed Paşa evlâdından (Boş) ve (Boş) ve (Boş) sa’irleri gelüb bunların cedleri müteveffâ-i mezbûr Mehmed Paşa medîne-i Amasya’da binâ eylediği Taşhan’ın gallesini li’z-zikri mislü hazzi’l-ünseyn evlâd-ı evlâdına vakf ve şart ve han-ı mezbûre şermâye olmak üzere dahî bin gurus vakf idüb vakf-ı mezbûra müteveli olanlar meblâğ-ı merkûm bin gurusu istirbâh ve hâsıl olan nemâsı ve han-ı mezkûr icâresini be her sene ber minvâl-i muharrer beyne’l-evlâd taksîm itmeleri vakfiye-i mâmülün-bihâsında mastûr ve mukayyed ve bundan akdem vakf-ı mezbûra müteveli olan evlâd-ı vâkıfdan İbrahim Efendi dimekle mâ’ruf kimesne fevt oldukta Amasya a’yânından ve mütegalibe karındaşı Ahmed evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere vakf-ı merkûma müteveli olub şermâye-i hân olan vakf bin gurusu karındaşı müteveffâ-i mezbûrun zimmetinde kalmağla terekesinde Ebu asıl nâm mahalde bir kır’a mülk bağın bin gurus vakıf akçesi mukabelesinde hala vakf-ı mezkûre müteveli olan Amasya’da sakın karındaşı mezbûr Ahmed ahz ve zabt idüb şart-ı vâkıf üzere bağ-ı mezkûrun hâsıl olan gallesini beyne’l-evlâd taksîm itmeyüb bin yüz kırk üç senesinden berü tegallüben kendüsü ahz ve kabza ve kendü umûruna sarf ve istihlâk ve ziyâde gadr ve te‘addî eylediğün bildürüb şer’le görölüb şart-ı vâkıf mûcibince bağ-ı mezkûr gallesinden müteveli-i mezkûrun zimmetinde müteveccih

olan hakları aliverilüb icra-i şer‘ ve ihkâk-ı hâk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1156

SAYFA 199 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Kazâ-i mezbûrdan (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam yeniçeriler gelüb bunların üzerlerine şer‘an bir nesne sabit olmuş değil iken kazâ-i mezbûrun sabık şerdarı olan Amasya Kazâsında sakin Abacıoğlu Mehmed nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde cerime namıyla otuz ve on beş gurusları alub gadr eyledikte ve bu babda davalarına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerife virildüğü bildirüb şer‘le görölüb icra-i hak olunmak babında emr-i şerîfim rica itmeğin şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1156

SAYFA 200 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütesellemine Hüküm ki

El-Hâc Hasan nâm kimesne gelüb bu Amasya’da vâki’ müteveffâ Hüseyin Ağa dimekle ma‘ruf sahibü’l-hayr evkâfının senevî altı müd hinta ve bir akçe vazîfe ile berât-ı şerîfimle câbileri olub vakf-ı mezbûrun mütevellisi olan (Boş) nâm kimesne tarafından bin yüz kırk senesinden elli üç senesine gelince vakf-ı mezkûr müteveli kâ‘im-i makâmı olan Amasya sakînlerinden mütegalibeden Hacı Mehmed nâm kimesne zimmetinde sene-i mezkûrede hizmeti mukâbilesinde müstehâk olduğu otuz dokuz müd hinta alacak hakkı olmağla talep eyledikte terk-i hizmetdir deyü hilâf-ı inhâ bunu gıyâbında cibâyeti hizmetini âhara verüb yine sana berâtını getürdeyim deyü kırk elli gurus rehine ile berâtın getirdüb ba‘dehû hakkını talep eylediğinde mücerred virmemek için cibâyetin hizmetini âhara virdüm deyü buna tevcîh itmekle hâlâ müteveli-i mezbûr fevt olub tevliyeti ahâra verilmekle mezbûr Hacı Mehmed’in ol vecihle kahr ve tegallübü üzerinden zâ’lil olmağla zimmetinde müctemî olan otuz dokuz müd hinta hakkın tekrâr talep eyledikte bî vech-i şer‘i virmekte ta‘allül ve gadr murâd eylediğün bildürüb şer‘le görölüb mezbûrun zimmetinde müctemî olan otuz dokuz müd hinta hakkını tamamen tahsîl ve aliverilüb bir türlü ta‘allül ve muhâlefet itdirilmeyüb icra-i şer‘ ve ihkâk-ı hâk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmıştır.

SAYFA 201 / HÜKÜM 5

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Hâlâ Amasya menzircisi olan El-Hâc Hüseyin gelüb bu kendü halinde menzil umuruyla mukayyed iken öteden beru sarık ile meşhur Amasya sükkânından Gözocak ve Semo Göle dimekle mâ'ruf nam şakiler birbirleriyle yekdil ve bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak gece ile menzilhanesini basub bir çift piştol ve bir çuka ve beş res menzil bargiri fuzûlî gasb ve menzil hademeleri dahi darb-ı şedid-i darb ve mezkûr bargirlerden iki res bargiri helâk ve ziyade gadr ve teâdi eylediği bildirüb şer'le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak gasb ve garet eyledikleri beş res bargirler ile piştol ve çukası mezbûrlardan şer'an tahsil ve bî-kusur buna alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîf rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-1 Şabân Sene1156

SAYFA 210 / HÜKÜM 3

Amasya Naibine ve Amasya Mütesellimine

Eğin kazâsından mütevasıl Mevlana Hasan zîde fâzlûhu ârz-ı hâl idüb Mevlana-i mûmâileyh medine-i Amasya sükkânından olub bi'l-emr fevt olan karındaşı Ziyaüddin nam şabb-ı emredin terekesinden olmak üzere medine-i mezbûrda Zühdü Efendi menzili dimekle mâ'ruf mülk-i menzili ırs-ı şer' le Mevlana-i mûmâileyh ile hemşireleri Ümmügülsüm ve Şerife Esme ve ... ve Aişe'ye münhasıra olduğu ledü'l-şer' zahir oldukda kıbe'l-i taksim mezbûre Aişe dahi müteveffıye oldukda veraseti validesi Rukiye Hanım ile sâgıre kızı Fatma'ya ve Mevlana-i mûmâileyhe ve mezbûran Esme ve ... münhasıra olub anın hisse-i ırsıyesi mezbûre Fatma'nın veresesi büyük validesi Rukiye Hanım medine-i mezkûrda vâki' menazillerden hisselerini ... ve vaziyeti ber-mûceb-i fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye harabe yüz tuttukda eytam-ı gadr olduğu için sînn-i mâlumesiyle ahz-i beg ve teslim olunmak üzere medine-i mezbûr sükkânından Hasan Efendi dimekle mâ'ruf kimesneyi vekil olduğu vekâlet-i mezbûreyi kabul ve validesi edaya taahhüt eyledikten sonra hisse-i mezkûreyi sagıre mezbûre rağbet-i nas münkati' olduktan sonra beş yüz guruşu bunun üzerinde ... olan meblağ-ı merkum beş yüz guruşu kabul ve vekil-i mezbûr dahi ol-mikdar guruşu beg-i kât'-i ile beg ve sînn-i mâlumeyi vekil-i mezbûr kable'l-eda dahi sagir-i mezbûr dahi irişüb bâliğ ve davaya kadir olduğu türbedarı Mehmed ile zevci Hafız Mehmed ve sair müselman muvacehelerinde ve

meblağ-ı mezbûru kabul ve sinn-i mâlumesinden olan meblağ-ı merkumeyi taleb ve iddia isbata iken beynlerine meslun(?) bostanıyla dört yüz elli guruşu zam(?) ve ibra ve mezbûr dava ve menzil nizâdan ... eylediklerinden sonra bedel-i ... kible'l-ahz olduğu müteveccih oldukda veraseti zevcesi Hafız Mehmed ile hâlâ Çorum sükkânından emmisi Seyyid Ali'ye ... olmakla ol dahi zevc-i merkum-ı mevrûsu müteveffiyenin bedel-i ... zimmetinde olan dört yüz elli guruşdan hisse-i irsiyesi olan iki yüz yirmi beş guruş ahz ve kıt'a-i niza-i birle ibra hücceti virüb emmisi mezbûr Seyyid Ali'nin zimmetinde hisse-i irsiyesi olan iki yüz yirmi beş guruşdan edasına bir dürlü muhalefet olmayub rencide ve remîde olunmak icab itmez iken mahsub olmayub mezbûr mücerred gazezinde icra için beg ile deyu buna cebir ve şahid-i zor ile yek dil ve yedine verilen fetava-i şerifeye mugayir ikamet-i şahid-i zor ve bedel-i irsiye ile bin yüz elli (Boş) senesinde mülk-i mevrûsiyesi fuzûlî zabt idüb ziyade gadr itmekle Çorum kazâsı civarında olduğundan muharrer nizâ' üzerinde mûrâfâ'-i şer' için dava-i şer' oldukda adem-i itaatden meşhur ... hilâfına hilâf-ı şer'-i şerif gadr kasdında oldukda ve bu babda fetava-i şerifesi olduğu bildirüb sen ki Amasya Naibi Mevlana-i mûmâileyhsin husus-ı mezbûra müvella olub şer' le görölüb fetava-i şerife mucibince icra-i hak itmek babında hükm-î hümayunum rica ve sen ki Amasya Naibi Mevlana-i mûmâileyhsin müvella tâ'yin olunmak için bi'l-fiil şeyhülislam ve müftü'l-enâm olan Mevlana Es-seyyid Mustafa edamallahu te'âla fezâiluhu işaret itmeleriyle işaretleri mucibince müvella olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl Sene 1156

SAYFA 211 / HÜKÜM 1

Amasya Kazâsı Naibine Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Kuzatdan olub sabıka Eğin kazâsından mütevasıl Mevlana Hasan zîde fâzlûhu gelüb bunun Amasya mahallesinde vâki' elli- altmış seneden mütecaviz mülk-i mevrûsu olan menziline bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken Amasya sükkânından Çorumlu İmaret mahallesinde sakin Şeyh Molla Mehmed dimekle mâ'ruf kimesne kendü halinde olmayub ser-cemaat ve muhfız-ı kal'â olduğundan mücerred gazez ... icra için bâ-mülk-i mevrûsu olduğu menzilleri galat-ı müstemire üzere zor-ı şahidleri ile bin yüz elli (Boş) senesinde fuzûlî zabt ve ziyade teâdilerinden nâşî' tekrar kırk kadar mukavemetleriyle hanesine hücum ve ziyade gadr ve mezbûrun zor-ı şahidleri galat-ı müstemiresi olduğundan bundan akdem Amasya sükkânından Osman Beğ dimekle mâ'ruf kimesnenin hakkında mukaddema hilâf-ı inhâ zor-ı şahidi ile hilâf-ı şer'-i şerif gadr ve teâdi itmekle bundan akdem husus-ı mezbûr için emr-î şerîfim virilmişken mezbûr yine memnu' olmayub yine hilâf-ı şer'-i şerif kırk kadar mukavemetleri ile yine

hanesine hücum idüb ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb mahallinde şer'le görölüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunduktan sonra keyfiyet-i ahvali her ... arz ve i'lam olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şevvâl Sene 1156

SAYFA 216 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Varay nam karye sakinlerinden Ömer nam kimesne südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bu kendü arzıyla mukayyed ve hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi olmayub ve bir veçhile teâdi ve rencide olunmak icab itmez iken yine karye-i mezbûr sakinlerinden Mir Hasan oğlu Ali ve Namalı(?) oğlu İbrahim dimekle mâ'ruf kimesneler kendü hallerinde olmayub birbirleriyle müttelik ve bunun arz ... olmakla mücerred derunlarında mezkûr olan arzlarını icra ve ahz ittiğim için ısdar ve celb-i mal kasdıyla hilâf-ı vâki' mevad-ı istinad ve hevalarına tâbi ehl-i örf taifesine ... ve üzerine şer'an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken bin yüz elli (Boş) senesinde bunun hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak cebren ve zulmen iki yüz elli guruşluk bir res atı ahz ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb sen ki mütesellim-i mûmâileyhsin marifetiyle şer'le görölüb hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak cebren ve zulmen ahz eyledikleri ol mikdar guruşluk atı tamamen mezbûrlardan tahsil ve kendüye alıverilüb icra-i ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 216 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Talebe-i ulûm-ı sulehadan Abdullah zîde salahum gelüb bu feyzü'l-hal talebe-i ulûmdan olub kazâ-i Amasya toprağında bi'l-fiil zabt ve tasarrufunda tekâlif alınmak icab ider emlak ve yerleri olmayub rencide olunmak icab itmez iken kazâ-i merkum ahalisi emr-î şerîf ile vâki' olan tekâlifi siz de bizimle ma'an vir diyü hilâf-ı kanun tekâlif mütalebesiyle fuzûlî taarruz ve renceide eyledikleri bildirüb hilâf-ı kanun zahir olan teâdileri men've def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 217 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya'da vâki' Yakup Paşa Vakfı'nın iki sehim ile tevliyeti meşrûtiyet üzere mutasarrıfı Seyyid Ahmed mahlûlünden eslah evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Mehmed zîde şerefhûya kadîm tarihinde tevcih ve cülûs-ı hümayûnda dahi tecdîd-i berât eyledikten sonra Halîl alub umûr-ı vakfî rû'iyete iktidârı olmadığından sıdk ve salâh ile mevsûk Es-Seyyid Ahmed Efendi dimekle ma'rûf kimesneyi tarafından ber-vech-i hasbî kâ'im-imakâm nasb ve Amasya kâdısı arzıyla tevliyet kâ'im-imakâmlığı dahi ibtidadan kayd ile elli üç senesi Rebî'ü'l-evvelisinde mezbûr Seyyid Ahmed'e berât ba'dehû tevliyet-i mezkûr evlâd-ı vâkıfdan mütevellî-i mezbûr Seyyid Mehmed'in ve kâ'im-imakâm-ı mezkûr dahî Seyyid Ahmed'in hüsn-i rızâlarıyla kasr-ı yedlerinden elli üç senesi Zilkâdesinin yigirmi dördüncü gününde Amasya kâdısı mevlâna El-Hâc Mustafa zîde fazlıhû arzıyla Hafız El-Hâc Ali'ye tevcih ve berât olundukta Anadolu muhasabesinde mukayyed olub lakîn vakf-ı mezkûrun tevliyeti eslah evlâda meşrûtâ olmağla ber müceb-i şart-ı vâkıf eslah evlâd-ı vâkıfdan mezbûr Seyyid Mehmed'in üzerinde iken vakf-ı mezbûr karyesinin arazîsi nizâ' zuhûr ve ahâr kazâda olub alîl ve rûkûb ve nüzûle ademü'l-iktidârı olduğundan umûr-ı vakfî rû'iyete âhardan merkûm Seyyid Ahmed sa'ir evlâd-ı vakıf ittîfâkiyle kâ'im-imakâm-ı mütevellî nasb olundukta mezbûr Seyyid Ahmed kâ'im-imakâm-ı mezkûru eşîrrâdan merkûm Hacı Ali'ye kasr-ı yed ve senedât-ı vakfî rû'yet-i nizâ' için vermekle mezbûr Hacı Ali dahî tamâh-ı hâmından nâşî tevliyet ve kâ'im-imakâmlığı kendü üzerine berât ve vakfî itlâf ve isâgat ve tatbika dahî mühûr vaz' ve ashâb-ı cihâtın cihetlerini kendü üzerine ve ba'zısını âhar kimesnelere arz ve berât ve külli gadr itmekle tevliyet-i mezkûr iki sehim ile mezbûr Hacı Ali'nin ref'inden mezkûr Seyyid Mehmed'in tarafından kâ'im-imakâm-ı mütevellî olmak üzere ulemâ ve evlâd-ı vâkıfdan cümlelerin muhtarları olan Mevlâna Hafız Seyyid Ahmed'e tevcih olunmak ricâsına sen ki Amasya kâdısı Mevlâna Es-Seyyid Burhâneddin zîde fazlıhûsun mürtezikâ-i vakf iltimâsıyla tarafından arz olunduğun evlâd-ı vâkıfdan tevliyet-i mezkûru mukaddemâ kasr-ı yed iden mezbûr Seyyid Mehmed ârz-ı hâliyle inhâ ve istirhâm eylediğün bi'l-fi' il re'isül-küttâbım olan Mehmed Ragıp dâme mecdihû 'ilâm itmeğün evlâd-ı vâkıfdan olduğu sa'ir evlâd-ı vâkıf muvâcehelerinde şer'le sabît olur ise ba'de't-tescîl arz olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 218 / HÜKÜM 1

Amasya Sancağında Vâki' Kadılarına Hüküm ki

Kıdvetü'l- emâcid- ve'l- kirâm El-Hâc vekil-i mirahur-ı evvel zîde mecdûhû gelüb Amasya Sancağı ... hâlâ kâ-neferân sancağı mutasarrıfı vezirim Selim Paşa iclâlehuya hitaben tevcih olmağın liva-i mezbûr kıdvetü'l- emâcid- ve'l- kiran (Boş) zîde kâdruhû mütesellim nasb ve tâ'yin olduğu bildirüb liva-i mezbûr mütesellimlik-i mûmâileyhe zabt ve müşârûnileyh tarafına aid müdafaa olanı ahz ve kabz ittirilmemek babında hükm-î hümâyunum rica eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişân sadır olmuştur.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 218 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine Geldigelen ve Amasya Kadılarına Hüküm ki

Alimü'l-ulemâ-i el- mütebahhirin sabık Anadolu Kadiaskeri olan Mevlana Es-Seyyid Mehmed Emin edamallahu teala fezailuhu südde-i saâdetime arzı-ı hal idüb Geldigelen nahiyesine tâbi malikânesi müşârûnileyhin mütevellisi olduğu Yakup Paşa Vakfı ve divanisi tımar olub defter-i hakanide Yağıbasan ... Pehlivan ismiyle müstemirre karyenin mümtaz ve muayyen hududu dahilinde kadimden öşür ve taraf-ı vakıfdan ve rûsumatı tımar tarafından alınagelen Şerçoban ve İncirlik ve Tulumdan ve ... ve Taşkiri ve Dökme(?) ve Dikenlitaş ve Çekirge(?) nam şehir-i kebire(?) varınca hudud-ı mezkûr ile mahdud yerlere dâhl olunmak icab itmez iken Amasya'da Çırayan Hatun vakfından üç akçe vazife ile Saray mahallesi mescidinde imam olan Hafız Ömer nam kimesne zuhur ve vakfiye-i mâmulun-bahaya ve defter-i hakaniye ve kadime mugayir salifü'z-zikr arazi dahilinde birkaç kıt'a tarlaları benim imam olduğum mescid-i mezbûrun imamlarına meşruta Çırayan Hatun Vakfı'nındır deyü hileye sülûk ve mukaddema mescid-i mezbûrun imamı oldukların ve merkur Hafız Ömer'in berat kaydları Anadolu Muhasebesi'nde mukayyed iken yedinde beratım yokdur deyü elli bir senesinde askerî tarafından müceddeden berat ve zikr olunan tarlaları fuzûlî zabt ve vakf-ı şerifi gadr ve arazi-i mezkûr malikanesi Yakup Paşa Vakfı olan salifü'z- zikr karyenin mümtaz ve muayyen hududu dahilinde olub âharın alakası olmadığı bundan akdem defterhâne-i âmiremde bâ- fermân-ı âli hıfz olunan iki kıt'a hüccet tanzim olunduğu bildirüb mezbûr Hafız Ömer'in hile ile askerî tarafından itirdiği beratın kayd-ı ref' ve terkin ve bilâ mûrâfâ'-i hilâf-ı şerif aldığı mürur hüccetine itibar olunmayub ve hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî ahz eylediği mahsul-ı vakf-ı keyl ve istirdad olunmak babında sen ki mirmiran Mevlana mûmâileyhimsin sana hitaben emr-î şerîfim

suduruna istîdâ' ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Amasya Sancağı'nda Geldigelenâbad nahiyesine tâbi doksan dört nefer müselman ve beş aded gebran ve on üç aded zemin ve iki çiftlik-i hassa ve çiftlik-i malikane-i ber-vech-i hâsıl ma'a baha-i ... ve şa'ir ki bedel yer nim ve dört çift ve hinta yekûn ma'a gayruha iki bin akçe yazar karye-i Yağıbasan malikane-i vakf-ı imaret-i Yakup Paşa divani tımar deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu mestur ve nahiye-i mezbûra tâbi Karaseki nam karye ile Pehlivan nam karyenin hududları dahilinde Çırayan Hatun tarlalarının öşrü ve medine-i Amasya'da Saray mescidinde imam olanlara meşruta olmak üzere ber- mûceb-i vakfiye-i mescid-i mezkûrda imam olan Ömer Halife mutasarrıf olub yedinde berat olmamakla bin yüz elli bir senesi Ramazân'ında ârz-ı hâli mucibince mahdud rûzname-i askerîden berat ve Amasya'da vâki' Saray mahallesi mescidi vakfının üç akçe ile imamı Ali veledes mahlûlünden yüz otuz yedi senesinde Hafız Ömer'e tevcih ve kırk üç senesinde tahrir-i berat ve hâlâ üzerinde ve yine Amasya'da Yakup Paşa Vakfı'nın tevliyeti dahi Es-Seyyid Mehmed Emin ve Seyyid Ahmed ... Yahya Efendi evlad-ı vakfın ber- vech-i meşruta üzerlerinde olan Anadolu Muhasebesi'nde mukayyed ... Yağıbasan nam karyede Çırayan Hatun Mescidi imamına meşruta olmak üzere tarla kaydı mahdud mahale defterhâne-i âmiremde bulunmayub ve bu makule defter-i hakanide mukayyed olunan kur'a için benim maliye ve askerî beratıyla üzerimdedir deyü iddia dahi muayyen olmamalarıyla salifü'z-zikr malikânesi Yakup Paşa imaret-i vakfı ve divanisi tımar olmak üzere mukayyed olan Yağıbasan karyesinde Çırayan Hatun Vakfı'nın ve Saray Mahallesi mescidi imamlarının bir dürlü alakası olmadığı bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Mehmed Ragıp dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 219 / HÜKÜM 1

Amasya ve Merzifon ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Abdullah ve Ahmed ve Hasan zîde kâdruhûma südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb mûmâileyhim medine-i Amasya'da vâki' müteveffâYakup Paşa Evkafı'nın evladiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi tarafından ka'immakam-ı mütevellî olub vakf-ı mezbûrun defterde mukayyed karyelerinden Geldigelen nahiyesine tâbi Yağıbasan diğer Pehlivan nam karyenin bin yüz elli dört senesinde bunların taraf-ı vakıfdan uhde ve iltizamlarında olmakla mütegalibeden El-Hâc Ali nam kimesne karye-i mezbûreden hâsıl-ı mahsulden hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak ve bilâ senet elli keyl hinta ve elli keyl şa'irleri cebren ahz ve gadr itmekle mezbûrun hilâf-ı şer'-

i şerif ve bî- gayr-ı hak aldığı mahsul-i vakıf istirdad için bundan akdem sadır olan emr-î şerîf mucibince huzur-ı şer’de yedü’l-mürafa edaya ta’âllül oldukda mezbûr Hacı Ali taraf-ı vakfa elli gurus virüb bâkisi zimmetinde kalmakla taleb eylediklerinde virmediğünden ma’âda hevasına tâbi sabıka Amasya Kadısına istinaden hilâf-ı şer’-i şerif ve bî- gayr-ı hak otuz beş gurusları dahi ahz ve ziyade gadr ve teâdi eyledüğü ve taht-ı kazânızda mürur ve ubur üzere olduğu ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerifeleri olduğu bildirüb fetava-i şerifeleri mucibince şer’le görölüb mezkûr El-Hâc Ali’nin hilâf-ı şer’-i şerif ve bî- gayr-ı hak aldığı mahsul-ı vakıf ve meblağ-ı merkum tamamen tahsil ve vakıf için alıverilüb ta’âllül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer’le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 219 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sükkânından Abdullah zîde kâdruhû gelüb mûmâileyh kendü halinde olup kimesneye deyni olmayub ve üzerine dahi şuhudu’l-ûdul ile şer’an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken Amasya sükkânından Turnacı El-Hâc Ali nam kimesnenin buna ... olmakla Sivas Valisi Hüseyin Paşa’ya istinaden benim sende hakkım vardır deyü bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer’-i şerif ve bî- gayr-ı hak yüz gurusu ahz ve ziyade gadr ve teâdi itmekle bundan akdem mezbûr ile Amasya Naibi huzurunda mûrâfâ’-i şer’-i şerif olduklarında bu müddeâ’sı vech-i şer’le üzerine isbat ve hükm-î birle cânib-i şer’den yedine hüccet-i şer’iyye virilmişken meblağ-ı mezbûru virmediğünden gayrı mezbûr El-Hâc Ali vali-i müşârûnileyhe mürâcaat olup isbat eylediği dahi hilâf-ı şer’-i şerif ve bî- gayr-ı hak on keyl buğday ve beş keyl şa’ir ve on gurus dahi ahz ve her gelen hükkâm bi- vech-i şer’ tecrim ve ziyade gadr ve teâdi ve tacizden hâli olmadığı bildirüb hüccet-i şer’iyyesi mucibince şer’le görölüb bi- vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer’-i şerif ve bî- gayr-ı hak aldığı meblağ-ı mezkûr ile hinta ve şa’irleri alıverilüb bir dürlü ta’âllül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer’le alıverölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 219 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya'da vâki' Sultan Alaeddin Evkafî'nın bi'l-fiil mütevellisi olan Abdullah zîde kâdruhû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb vâkf-ı müşârünileyhin medine-i mezbûrede bina eyledüğü darü'ş-şifanın ... avlusunda vâki' arzen vakıf üzerinde meyyin-i menazil ashabından Ali ve İbrahim ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneler zimmetlerinde mahtum(?) olan icaret-i vakfi tevliyeti hasebiyle vakıf için taleb eyledikde mülkiyet iddiasıyla edada ta'âllül ve vakf-ı şerifi gadr murad eyledikleri bildirüb şer'le görölüb mezbûrların zimmetlerinde olan mahtum(?) icaret-ı vakfi tahsil ve alıverilüb bi- vech-i şer' ta'âllül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer'le görölme için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 219 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Bâli oğlu Hasan nam kimesne gelüb Amasya sakinelerinden (Boş) nam hatunun Amasya Kazâsı toprağında (Boş) nam mahalde vâki' mutasarrıf olduğu mülk-i bağını Amasya sükkânından (Boş) nam kimesne ol bağ benim mülkümdür deyü bin yüz elli (Boş) senesinde sened-i mâlum ile buna beg ve meblağ-ı mezbûru bundan tamamen ahz ve kabz ve badehu mezbûre hatun bağını ... bundan gerü almakla zevc-i mezkûreye virdiği akçesi taleb eyledikde bunun üzerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken ve mezkûre teâdi ve gadr eylediği ve fetava-i şerifesi olduğu bildirüb alıverilmek babında emr-î şerîfim rica itmeğin şer'le görölme için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 224 / HÜKÜM 1

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Ulemâdan kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn Mevlâna Veliyyüddin zîde ilmihû südde-i sa'detime ârz-ı hâl idüb Amasya sancağında Geldigelenabâd nâhiyesinde Kerbansaray nâm karyenin malikânesi vakıf olmağla mukaddemâ mutasarrıf olan Osman nâm kimesne fevt olub yeri mahlûl olmuştur deyü medîne-i Zile'de Alikadı camî'-i şerîfinde tedrîs eylemek şartıyla hisse-i vakf müteveffâ-i mezbûrun mahlûlünden kendüye verilmek bâbında istidâ-yı inâyet ve karye-i mezbûrenin mâlikânesi vakf ve divânisi tımar olduğu mukayyed ve hisse-i vakf için Osman'a

ve ahâra divân-ı hümâyûnum ve aklâm-ı sa‘ireden berât verilmemekle bu sûrette husus-ı mezbûr mahallinde tashîh ve istilâma muhtaç olmağla mahallinde şer‘le görülüp karye-i mezbûrenin vakıf malikânesine öteden berü kimler mutasarrıf olagelmişlerdir ve hâlâ mutasarrıf olmayub mahlûlmüdür sıhhatî üzere arz ve ‘ilâm olunmak için emr-i şerîfim tahrîri bâbında iftihârü’l-ümerâi’l-ekâbir sâbikan baş defterdârım olan El-Hâc Sadullah dâme uluvvuhû ‘ilâm itmeğin ‘ilâmı mûcibince ‘amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1156

SAYFA 227 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kâdısı Es-Seyyid Burhaneddin zîde fazlıhûsun südde-i saâdetime mektub gönderüb medîne-i Amasya’da Kocacık mahallesinde vakfının mütevellileri olup tasarrufları kendülere meşrûta olan Es-Seyyid Ahmed bi’l-asâleten ve kız karındaşı Şerife Hatice bint-i Es-Seyyid Hüseyin tarafından dahî sebtü’l-vekâlesi olmağla meclîs-i şer‘de Mustafa zîde kadruhû mahzarında ashâb-ı hayrâtan cedleri Es-Seyyid Mustafa Bey vakfı olup medîne-i mezbûrede Demürcüler sükunda vâki’ bir bâb mutâbhâne mürur-ı eyyâm ile harabe müşrîf olduğu ba‘de’l-keşf zâhîr ve mübeyyin ve ta‘mire vakıfda müsâde olmamağla icâr olundukta be her yevm dörder akçeye icâr olunub ziyâdeye bir ferd rağbet itmeyüb ve mezbûr Mustafa’nın medîne-i mezbûr muzâfâtından Zana nâm karyede vâki’ yeri dahî mülk ve bir kıt’a mülk-i bağ ma‘mûr ve mergûp mahalde vâki’ olmağla icâr olundukta be her sene on guruş hâsıl olup mezbûr Mustafa’nın bağ-ı memlûku mevkûf-ı mezbûr ile istibdâl için canîb-i vakfa kendü mâlından doksan beş guruş dahî virmek üzere istibdâle râgıb olmağla vech-i meşrûh üzere bâğ-ı mahdûd-ı mezkûr mûtâbhane-i mezkûrdan mi’n-küllî’l-vücûh ekşer ... olduğundan gayrî meblâğ-ı mezbûr doksan beş guruş dahî be her sene istirbâh ile nemâ-pezîr olmağla istibdâl canîb-i vakfa bî vechle hayrî muhsîn olmağla izn-i hümâyûnumu natık yedlerine emr-i şerîfim verilmek bâbında vâki’-i hâli bi’l-iltimas arz eylediği ecilden verilen fetava-i şerîfe mûcibince şerâ‘it-i istibdâl mevcûd ise istibdâl olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1156

SAYFA 228 / HÜKÜM 1

Sivas ve Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana Es-Seyyid Burhaneddin zîde fazlıhusun südde-i saâdetime mektub gönderüb medine-i Amasya’da sakın züema mütekaidlerinden Fetullah nam kimesne

meclis-i şer'e varub berat-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu zeamet-i karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi Olus nam karyenin bin yüz elli (Boş) senesinden hâsıl olan mahsulatı götürmek için karye-i mezbûreye varub ... sakın olduğu menzilcisi (Boş) nam kimesnenin menziline azık eylediği yine karye-i mezbûrede sakın Bekir oğlu İbrahim Ağa nam kimesnenin tahrikiyle kethüdası Hüseyin ve oğulları mâ'lûmû'l-esami sekiz nefer kimesneler ile fuzûlî katl kasdı ile menzil-i merkumu basub bunun hademesi Hasan nam kimesneye bî-gayr-ı hak darba icab ider alet ile katl ve cânib-i şer'den keşf olunub mezbûrlar taht-ı hükümet ve kazâlarınızda mürur ve ubur üzere olmalarıyla bulundukları mahalde şerle lazım gelen dem'-i diyeti alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim virilmek ricasına vâki'-i hâli bi'l-iltimas arz eylediğim ecilden bulundukları mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1156

SAYFA 228 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Andon ve Aron ve Sarvan oğlu Karabet ve ... nam zimmi südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen avarız ve sair emr-î şerîfimle vâki' tekâlif ve imdâd-ı seferiyyeleri eda idüb medine-i Amasya sükkânından eşirradan Hızır İbrahim ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneler ile Asdon Veledeş erlerinden ve (Boş) ve (Boş) ve divân-ı hümayun vâki' olan tekâlif için ... almak üzere bin yüz elli beş senesinde bunlardan üç bin guruş istîdâ' ve her biri meblağ-ı mezbûru edaya taahhüd idüb şimdi meblağ-ı mezbûru talep eylediklerinde dürlü dürlü illet ve bahane ile edada ta'âllül üzere oldukları bildirüb şer'le görölüb zimmetlerinde olan hakları alıverilüb ta'âllül ve muhalefet itdirilmeyüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilhicce Sene 1156

SAYFA 232 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sabık Amasya Sancağı mutasarrıfı olan Cevher dâme ikbaluhu südde-i saâdetime ârz-ı hâl gönderüb mirmiran mûmâileyh üç seneden mütecaviz Kars muhafazasında iken liva-i mezbûr elli yedi senesi Muharremi gurrenden vezirim Salih Paşa edamallahu teala iclahuya tevcih olunmakla sene-i mezkûru muharrem-i gurrenden liva-i mezbûr mirmiran mûmâileyh tarafından zabt ve âşâratı ahz ve kabz olunmak iktiza ider iken sene-i mezkûre muharreminde

bir buçuk ay mukaddem liva-i mezbûr müşârûnileyh tarafından zabt ve mirmiran mûmâileyh tarafına aid olan âdemisi fuzûlî almakla ber- minval-i mücerred tarafına aid olub muharrem-i guresünun müşârûnileyhin ademisi ahz ve kabz eylediği âşâratı gerü istirdad olunmak için ârz- ı hâliyle istirham tevcihi tarihi görüldüğü liva-i mezbûr vezir-i müşârûnileyhe elli yedi senesi gurre-i muharreminde tevcih olduğu mukayyed bulunmağın bu takirce mirmiran mûmâileyhin zamanına isabet iden âşâratı müşârûnileyh tarafından âdemisi fuzûlî ahz ve kabz eylediği vâki' ise ber- vech-i meşrûh mirmiran mûmâileyhin zamanına ... aid olandan fuzûlî ahz ve kabz olunan her ne ise marifet-i şer' le istirdadı için bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Mehmed Ragıb dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1157

SAYFA 239 / HÜKÜM 2

Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde vâki' müteveffâ Şeyh İlik zâviyesinin bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle ber vech-i iştirâk zâviyedâr ve evkâfının mütevellileri olan Abdullah ve diğer Abdullah zîde kadrihûmâ gelüb Geldigelenabad nâhiyesine tâbi' mezra'a-i Şeyh İlik malikâne ve divâni bir çiftlik mikdârı yer imiş zâviyelik üzere deyü defter-i hâkânide mukayyed mezra'ayı ber müceb-i defter-i hâkânî zâviye-i mezbûrenin zâviyedârı olanlar zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı kanûn ve defter mücibince ahz ve kabz idegelüb âhardan bir dürlü dâhl ve ta'arrûz olunmak icâb itmez iken Şeyh İlik karyesi sükkânından İsmail nâm kimesne zuhûr ve hilâf-ı defter-i hâkânî mezra'a-yı merkûmeyi evlâdiyet iddiâsıyla meşrutâ olmak üzere yedinde bir dürlü senet-i şer'isi dahî yoğuken fuzûlî müdâhale ve tegallûben mahsûlât ve rûsûmâtı ahz ve kabz ve vakf-ı mezbûr mahsûlüne gadr eylediğün bildürüb mezra'a-yı merkûm ber müceb-i defter-i hâkânî müdâhale ve te'addîsi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i 'âmiremde mahfûz olan defter-i evkâfa mürâca'at olundukta Geldigelenabad nâhiyesine tâbi' otuz bir nefer re'âya ve çift ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhû bin beş yüz yigirmi akçe yazı ile mezra'a-i Şeyhilik malikâne ve divâni bir çiftlik mikdârı yer imiş zâviyelik üzere der tasarrûf-ı Mehmed bâ berât-ı hümâyûn deyü defter-i mufassalda muharrire kalemiyle tahrîr olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mücibince 'amel oluna için yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1157

SAYFA 239 / HÜKÜM 3

(Boş) Kadısına ve Akdağ Naibine ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Seyyid Ahmed ve diğer Seyyid Ahmed zîde şerefuhuma gelüb havass-ı hümayun karyelerinden Akdağ kazâsına tâbi nam mezra'lara ber- vech-i iştirâken berat-ı şerifimle mutasarrıf olmalarıyla mezkûr ... mezrası hududu dahilinde kadimden öşür ve rüsum mukataa' mezkûr tarafından alınagelen mâ'lûmû'l-hudud yerlerine ve öşür ve rüsumuna âhardan dâhl olunmak icab itmez iken yine kazâ-i mezbûre tâbi civarlarında vâki' tımar karyelerinden Alaüddin nam karyenin zabiti Tanburacı oğlu dimekle mâ'ruf Osman nam kimesne zuhur ve ol yerler benim zabiti olduğum karye-i mezbûre arazisinindir öşür ve rüsumu ben alırum deyü fuzûlî müdahale ve bundan akdem mahall-i nizâ'nın üzerinde mûrâfâ'-i şer' olduklarında ol yerler mukataa'-i mezbûr mezraa'sı arazisinden olduğu şer'le sabit ve bunlara hükm-î birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmişken merkum Osman memnu' olmayub mugayir hüccet-i şer'iyye müdahaleden hâli olmaduğu ve bu babda şeyhülislamdan fetava-i şerife virildiği bildirüb hüccet-i şer'iyye ve fetava-i şerife muciblerince amel olunub zahir olan müdahalesi men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1157

SAYFA 242 / HÜKÜM 5

(Boş) Kadısına ve Amasya Kazâsı Naibi ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sakînelerinden Şerife Fatıma nâm Hatun gelüb Amasya'da vâki' Yörgüç Paşa ve Mustafa Beğ vakıflarının tevliyetine bunun oğlu Seyyid Mehmed yine Amasya'da sakîn evlâd-ı vâkıfdan Mustafa ve Mehmed ve Ali iştirâken bâ-berât-ı âlîşân ile mutasarrıf olmaları ile dört seneden berü oğlu mezkûr Mehmed berâtı ve şurût-ı vâkıf mûcibince galle-i vakfdan kendüye aid olan iki bin beş yüz gurus hissesiyle yine Yörgüç Paşa vakfindan almak üzere bâ-berât-ı âlî yevmî beş akçe nezâret vazîfesi ve senevî iki müd hıntası müşterekleri mezbûrların zimmetinde iken oğlu mezbûr Seyyid Mehmed fevt olub bî-hisâbi's-şer' buna intikâl itmekle yedine virilen fetava-i şerife mûcibince mahallinde şer'le görüleb oğlu müteveffâ-ı mezbûrdan müntakîl mezbûrların zimmetlerinde sabît olan hakkım alıvirilüb icrâ-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1157

SAYFA 243 / HÜKÜM 4

Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Ze'âmet karyelerinden Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Doğanlık ve Dadu ve tevâbi'i karyelerin hâlâ mültezîmi Hacı Süleyman zîde kadrihû ârz-ı hâl edüb mültezîmi olduğu sâlifü'z-zikr Dadu nâm karyede müşterek olan Ali Bosnevî nâm za'imın tarafından subaşı Hancı Hacı Ali nâm kimesne ba'zı zî-kudret kimesnelere istinaden karye-i mezbûrenin vâki' olan mahsûl ve rûsûmundan zâ'im-i mezbûrun berâtı yazusuna göre hissesine düşene kanâ'at etmeyüb ziyâdeye tecâvüz ve gadr eylediğün bildirüb herkese berâtı yazusuna göre düşen ahz ve kabz etdirilüb ziyâdeye tecâvüz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfîm ricâ ve defterhâne-i 'amîremde mahfûz olan ruznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen nâhiyesine tâbi' karye-i Dadu mâlikâne vakf-ı i'mâret-i Bayezid Paşa ber-mûceb-i defter-i evkâf divânî tımar neferan yüz yedi ve zemîn yirmi ve iki çiftlik ve hâsılı tahtında çift ve hinta yekûn ma'a gayruhû on bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde üç bin dörtyüz akçesi ifrâz ve ma'a gayruhû bir görölüb beş bin dörtyüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin dokuzyüz akçesi Hüdâvendigâr ve Amasya sancaklarında Aydıncık ve gayri nâhiyelerde Sabî? nâm karye ve gayriden yirmi iki bin dörtyüz doksan akçe ze'âmete mutasarrıf Divân-ı Hümayûn kâtiblerinden olup bunun mültezîmi olduğu Mustafa Mecîd Halîfe mektub-ı sadr-ı alî zîde kadrihûnun ze'âmeti aklâmı iki bin beşyüz akçesi dâhî mârûzzikr Dadu nâm karye ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe ze'âmete mutasarrıf Ali Bosnevî'nin ze'âmeti mülhakâtı olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkânî mûcibince amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1157

SAYFA 248 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Sabık vilâyet-i Rum Müftüsü medrese-i kirâmdan olan kıdvetü'l- ulemâi'l mütehakkın Mevlana Es-Seyyid Mustafa zîde îlmihu gelüb Amasya Sancağı'nda Argun nahiyesinde Merdhor nam karyenin malikânesinin on altı sehiminden beş sehimî vakf-ı türbe-i evlad-ı Mevlana-i Şerefeddin Himmet Ağa ve on bir sehimî ve divanî der- tasarruf müftü-i vilâyet-i Rum beratı mukabilen fetva ve yine nahiye-i mezbûra tâbi Hacı Bayramlı nam karyenin dahi malikane ve divanî der-tasarruf müftü-i vilâyet-i Rum beratı mukabili fetva deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve mukayyed ve Mevlana-i mûmâileyh bin yüz kırk yedi senesinde

vilâyet-i mezbûrenin müftüsü olup sene-i mezbûrda sekiz ay hizmet fetvada mukim ve bu makule hizmeti mukabelesinde olan mahsulünden Mevlana-i mûmâileyhin hizmeti mukabelesinde müstehak olduğu sekiz aylık olan mahsul şuhudu'l-inam(?) taksim olunagelüb ve sene-i mezbûrenin vâki' olan mahsulünden Mevlana-i mûmâileyhin hizmeti mukabelesinde müstehak olduğu sekiz aylık mahsulüne dâhl olunmak icab itmez iken hâlâ Amasya'da olan Merzifonlu Seyyid Halil Efendi demekle mâ'ruf kimesne fetava üzerinden aldığından gayri zikr olunan karyelerin mahsulünden ... şuhudu'l-inam hâli üzerine zeametine isabet iden sekiz aylık mahsulü fuzûlî ahz ve kabz itmekle taleb eyledikde mücerred vormemek için hileye sülûk ve bu mahsul ve rüsumu hile mütevecciyesi deyü hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir defter-i hakani ve kanun ... değin vormeyüb hâlâ zimmette kaldığı bildirüb ber-mûceb-i defter-i hakani sene-i mezbûrenin mahsulünden şuhudu'l-ulûm itibarıyla hizmeti mukabelesinde müstehak olduğu sekiz aylık mahsulden mezbûrun zimmetinde olan hakkı tamamen tahsil ve aliverilmek babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufasssala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1157

SAYFA 250 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakînelerinden Sıdika nâm hatun gelüb bu Amasyada vâki' (Boş) vakfının vazîfe-i mu'ayyene ile evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere berât-ı şerîfimle mütevellisi olup bunun vakf-ı mezbûrun selâûn-i mazîye temlîki mûcibince kazâ-i mezbûra tâbi' (Boş) nâm karye toprağında ma'lûmetül-hudûd bir mikdâr yerlerin hâsıl olan gallesin batnen ba'de batnin evlâd-ı evlâd-ı evlâdının batn-ı evvelinde olanlara vakf ve şart eylediği defter-i hâkânî ve vakfîye-i ma'mûlün-bihâsında mukayyed ve batn-ı evvelinde olup dâhl olunmak icâb itmez iken yine evlâd-ı vâkıfdan batn-ı sanîden olan (Boş) ve (Boş) nâm kimesneler zuhûr ve biz dahî galleden hisse aluruz deyü bu hilâf-ı şer' ve mugâyir-i şart-ı vâkıf ve fetava-i münîf te'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın şer'le görülmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene1157

SAYFA 252 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana Es-Seyyid Feyzullah zîde fazlıhusun südde-i saâdetime mektub gönderüb sabık Amasya Kadısı ... El-Hâc Mustafa zîde fazlıhunun gayr-ı mahluku Salıca(?) nam gulamın 200 guruşluk eşyasını alub mûmâileyhin azli esnasında ... ve Amasya'da sakın Amasya Kethüdayeri Hacı Ahmed Beğ dimekle mâ'ruf kimesne istihdam itmekle eşya-i mezkûr ile gulam-ı mezbûru merhum Ahmed'in mute'addid-i âliye eda ile asitane-i saâdetime Mevlana-i mûmâileyhin tarafından kabzına vekili Bahri Mehmed Ağa dimekle mâ'ruf kimesneye teslim itdirilmesi babında bundan akdem sadır olan emr-î şerîfim mucibince merhum Ahmed ile gulam-ı mezbûr dava-i şer' olub emr-i âliye ... bâde'l-nîzâ' merhum Ahmed hevasında gulam-ı mezbûr kadı-ı mûmâileyhin azlinden sekiz gün sonra kendi hakkı ile yanıma geldi deyub ve eşya-i mezbûr gulam-ı mezkûrdan sual olundukda üzerinde edası olduğu eşyasından gayri bir nesnem yokdur deyü eşya-i mezkûru verdiği inkâr ittikte merhum Ahmed'e gulam-ı mezkûru tarafından kadı-ı merkuma teslim talebinde olunduğu arz eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere gulam-ı mezbûru virmekde ta'allül ve muhalefet itdirilir ise mezkûr Ahmed asitane-i saâdetime ihzar olunmak babında yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1157

SAYFA 256 / HÜKÜM 1

Sivas ve Amasya (Boş) ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

El-Hâc Mehmed zîde kadrihû gelüb nişân-ı hümayûnum verilen dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Kasım zîde mecdihûnun ze'âmet karyelerinden Hacı Hasan ve Zeytun karyelerini iş bu bin yüz elli yedi senesi Martı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin buna deruhte ve iltizâm ve yedine zabtıçün temessük verilmeğle bu dahî sene-i mezkûrda taht-ı hükümet ve kazâlarınızda vâki' ze'âmet-i mezbûr karyelerinin vâki' olan terekelerinden beşte bir öşr ile re'âyâsının çift ve rüsûmâtların kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eyledikde mezkûrlar otuz senede bir tedâhül olur ise elli yedi senesinin vâki' olan mahsûl ve rüsûmun vermezüz deyü hilâf-ı kânûn ve defter vermekte te'allül ve muhâlefet ve bunun iltizâmından küsr-ü noksana bâdî olduğun bildürüb alıverüb hilâf-ı kânûn ol-vecîhle te'allül ve muhalefet etdirilmemek bâbında hükm-î hümayûnum ricâ eylediği ecilden vech-i meşrûh ve kânûn üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel Sene 1157

SAYFA 259 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûr sakinlerinden Halil bin Mehmed nâm kimesne gelüb erbâb-ı tıardan olub evlâd-ı Sekbân Timur'dan Osman nâm sipâhînin Geldigelen nâhiyesinde Olus nâm karye ve gayriden beş bin akçe eşkincilü mülk tımarı karyeleri bin yüz elli altı senesinde bunun uhde ve iltizâmında olmağla sene-i mezbûrede vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı mezbûr Osman'ın berâtı mûcibince tahvîli tarihine düşmekle tarafından ahz ve kabz eyledikten sonra Amasya mahallâtından Cami'-i Enderûn Mahallesi sükkânından olub erbâb-ı tıardan Es-Seyyîd Hasan nâm sipâhî zuhûr ve zıkr olunan tımar-ı mezbûr Osman'ın ... Mehmed nâm kimesneye sene-i mezkûre Cemâzi'elâhîri'nin on birinci günü Erzurum Şeraskeri tarafından tevcih olunub ve yine harçlıkçı ta'yîn olunmağla sene-i mezbûre hisseleri mezbûr Mehmed'in olmuş olur yedinden alurum deyü müdâhale ve mürâfa'a şer'-i şerîf olduklarında sene-i mezbûrenin vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı mezkûr Osman'ın berâtı mûcibince tahvîli tarihine düşmekle mezbûrun tarafından ahz ve kabz olub mezkûr Seyyîd Hasan'ın iddi'ası hilâf-ı kânun olmağla mu'ârazadan men' birle hüccet-i şer'îye verilmişken mezbûr def' olmayub olhüccet-i şer'îyeye mugâyir fuzûlî gerü ve ol-vecîhle niza'a ve te'âddiden hâlî olmadığın bildirüb hüccet-i şer'îyesi mûcibince amel ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer'îye ve fuzûlî mezkûrânı buna ol-vecîhle te'addî ve rencide etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin imdî zü'amâ ve erbâb-ı tımar mahsûlünden hisseler itibâr olunmaz tahrîr tarihi muteberdir bu bâbda kânûn üzere amel olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel Sene 1157

SAYFA 260 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya'da vâki' müteveffâ Yakup Paşa evkâfının bi'l-fi'il mütevellisi olan Es-Seyyid Ahmed zîde kadrihû gelüb vakf-ı mezbûrun ba'zı toprak nizâ'ı için bundan akdem El-Hâc Ali nâm kimesne tarafından kâ'im-imakâm-ı mütevellî olmak takrîbi ile vakf-ı mezbûrun defterde mukayyed karyelerinin bin elli üç ve elli dört ve elli beş senelerinin vâki' olan mahsûlâtı ahz ve kabz ve kendü umûruna sarf ve istihlâk itmekle ma'rîfet-i şer'le muhâsebesün görüb zimmetinde zuhûr iden mahsûl-ı vakfı vakf için istirdâd murâd eylediğün mezbûr bir mahalde mükîm olmayub taht-ı kazânızda mürûz ve ubûr üzere olmağla henüz icra-i hak olunmadığın bildürüb ve bulduğun mahalde ma'rîfet-i şer'le mezbûrun üç senelik muhâsebesi görülüb

zîmmetinde zuhûr iden mahsûl-ı vakf-ı tahsîl ve vakf için alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ itmeğin bulunduğı mahalde şer‘le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü’l-evvel Sene 1157

SAYFA 261 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya’da vâki’ müteveffâ Yakup Paşa binâ eylediğı cami‘-i şerîfî evkâfının bi’l-fi‘il mütevellisi olan Seyyid Ahmed zîde kadrihû südde-i sa‘detime ârz-ı hâl idüb cami‘-i merkûmun kubbesi ve ba‘zı mahalleri harabe müşrîf olub ta‘mîr ve termîme muhtac olmağla ma‘rifet-i şer‘le keşf ve tahrîr ve taraf-ı şer‘den virilen hüccet-i şer‘iye mûcibince tamîr murâd eylediğün mürtezâka-i vakfdan ba‘zı kimesne bî vech-i şer‘ muhâlefet eylediğün bildürüb ol bâbda hükm-î hümâyûnum ricâ itmeğin mahallinde şer‘le terâfu‘ ve arz olunmak için yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü’l-evvel Sene 1157

SAYFA 263 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Ulemâdan Abdullah ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed zîde sâlâhuma gelüb bunların Amasya Kazâsı toprağında bi’l-fiil zabt ve tasarruflarında haneye bağılu tekâlif alınmak icab ider kadim-i reaya emlak ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle teâdi ve rencide olunmak icab itmez iken kazâ-i mezbûr ahali avarız ve imdâd-ı hazeriyye ve sair emr-î şerîfimle vâki’ tekâlif talebiyle teâdi ve rencideden hâli olmadukları ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğı bildirüb fetava-i şerifesi mucibince amel olunub men’ ve def’ olunmak babında hükm-î hümâyûnum rica eyledikleri ecilden kanun üzere amek olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü’l-evvel Sene 1157

SAYFA 264 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbab-ı sipahiyandan Mehmed Beğ ve Osman Beğ ve Deli Osman ve Hüseyin Beğ ve Mustafa Beğ ve İsa oğlu Mehmed beğ ve Ömer Beğ ve Hasan Beğ demekle mâ’ruf kimesneler gelüb bunlar ... sipah ve sipahzadelerden olub Amasya Kazâsı’na tâbi Boğa nam karye toprağında bi’l-fiil zabt ve tasarruflarında haneye bağılu tekâlif almak icab ider kadim-i reaya emlak ve

yerleri olmayub tekâlif talebiyle teâdi ve rencide olunmak icab ider halleri yoğ iken karye-i mezbûre ahalisi zuhur ve hevalarına tâbi bazı kimesnelere istinaden avarız ve imdâd-ı seferiyye ve hazeriyye ve sair emr-î şerîfimle vâki' tekâlif talebiyle teâdi ve rencideden hâli oldukların bildirüb men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1157

SAYFA 264 / HÜKÜM 5

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Mehmed zîde kâdruhû gelüb Amasya sakinlerinden zü'emadan (Boş) nam kimesne zimmetinde cihet-i karz-ı şer'den bin yüz elli senesinde ber- müceb-i temessük bâde'l-hesab bin beş yüz gurus alacak hakkı olmakla meblağ-ı mezbûru mezbûrdan taleb eyledikde dürlü illet ve bahane ile edada ta'allül eylediği ve âhardan (Boş) nam kimesneyi vekil eylediği bildirüb şer'le görölüb meblağ-ı merkum tamamen tahsil ve vekil-i mebura bî-garaz alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak ve hilâf-ı şer'-i şerif ta'allül itdirilmemek babında hükm-î hümâyunum rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebû'l-âhır Sene 1157

SAYFA 265 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi ... nam karyeden Hüseyin nam sipahi gelüb bu karye-i mezbûr toprağında tasarrufunda olan mâ'lûmû'l-hudud yerleri zabt ve ziraat ve öşr ve rüsumu sahibü'l-arza eda kendü halinde iken yine karye-i mezbûr sakinlerinden eşkıyadan Mehmed ve Keleş Ali ve Kara Bekir ve Akif musin ve Kara Mahmud ve hevadarları olan mâ'lûmû'l-esamir kimesneler kendü hallerinde durmayub birbirleriyle yekdil ve bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif menzili basub bunu ve zevcesini darb ve birer kollarını mecruh ve bunun dahi belinden ve kurşun ile urub gadr eylediklerinden nâşî ... ve bir res at ve yirmi gurus ve sair emvali gasb ve garet ve ol yerleri hilâf-ı kanun fuzûlî zabt ve teâdi eyledikleri ve bu babda beş kıt'a fetava-i şerife olduğu bildirüb şer'le görölüb alıverilmek babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-âhır Sene 1157

SAYFA 266 / HÜKÜM 5

Amasya Sancağı'nda Vâki' Kadılara Hüküm ki

İftihârü'l- emâsir ve'l- ekârim Abdi dâme mecdûhû sūdde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb kul kethüdası olduğı vezirim İshak Paşa edamallahu te'ala iclâluya Amasya Sancağı iş-bu sene-i mübareke Rebîü'l-âhırinin on birinci gününde ... tevcih olunub livâ-i mezbûre bir mütesellim nasb ... olmakda vezir-i müşârünileyh livâ-i mezbûre gelince (Boş) zîde mecdûhû mütesellim nasb ve tâ'yin olunmak babında emr-î şerîfim sudurunca istîdâ' itmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında (yazılmışdır)

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1157

SAYFA 268 / HÜKÜM 2

(Boş) Kadısı ve Amasya Kazâsı Naibine ve Sivas Mütesellimine (Boş) ve Bozok Voyvodasına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kazâsı naibi Mevlana Es-Seyyid Mehmed zîde ilmihusun mektub gönderüb civar-ı Amasya'da Alaca nam mahalde sakın Memali-zade Osman Paşa'nın sarbanbaşısı olan Ali nam kimesne meclis-i şer'e varub mirmiran mûmâileyhin develeriyle bin yüz elli (Boş) senesinde Amasya Kazâsı'na tâbi Eyterek(?) nam karye ... geldikde memali ... Solak Mehmed oğlu Hacı Ebubekir nam kimesne otuz mikdarı eşkıyayı başına cem' ve mahall-i mezkûrda sarbanbaşısı mezkûrun yoluna inüb mirmiran mûmâileyhin dört res ... develerini cebren ahz ve mezbûr gerici sever olduğı bir res atı ile iki aded sim kalkan ve iki aded sim kemer rehin ve üç aded gaddare ve iki aded topuz ve bir aded yaldızlı tapan(?) kılınç ve bir aded karsak kürk ve bir halka kürk ve bir askerlik yağmurluk ve bir aded sim eğeri nehl garet ve mezbûr Solak Mehmed oğlu Hacı Bekir daima ebna-i sâlik yollarına inüb kâtt-ı târik nehl emval adet-i müstemirresi olmakla mezbûrun keyfiyet hâli kâbanil-i mezkûrdan hazır bi'l-melis olan kimesneden isticar olundukda merkum Hacı Bekir otuz mikdar eşkıyayı başına cem' ve Amasya Kazâsı'na tâbi zikr olunan Eyterek karyesi ... sarbanbaşısı mezkûr Ali'nin yoluna inüb mirmiran mûmâileyhin dört adet develerini ahz ve mezbûr Ali'nin bâlâda mezkûr at ve eşyası nehl ve garet eylediğı haber virmeleriyle mirmiran mûmâileyhin develeriyle sarbanbaşısı mezkûr Ali'nin at ve sair emval ve eşyası nehl ve garet iden şâki-i merkum Hacı Bekir'den tahsil ve şer'le hakkında lazım gelen icra ve ihkak-ı hak olunmak babında sen ki mütesellim-i voyvoda-ı mûmâileyhimasız size hitaben emr-î şerîfim virilmek ricasına vâki'-i hal bilâ-iltimas

sen ki naib-i mûmâileyhsin arz eyledüğün ezilden vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek emrim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1157

SAYFA 269 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Bi'l-fi'il bâbü's-sa'detim ağası olan İbrahim Ağa dâme uluvvuhû südde-i sa'detime ârz-ı hâl gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Amasya ve Sonisa'da vâki' müteveffâ Hüseyin Ağa evkâfından olmak üzere yevmî bir akçe vazîfe ve senede altı müd hinta ile cibâyet cihetine mutasarrıf diğer Osman veledes ve yine yevmî nim akçe ve senede üç müd hinta ile nısf cibâyet cihetine mutasarrıf Ali ve yine nim akçe vazîfe ve senede üç müd hinta ile nısf-ı âhar cibâyete mutasarrıf Mehmed bin Osman ve ol dahî bir akçe vazîfe ve senede üç müd hinta ile cibâyet cihetine mutasarrıf Mehmed bin Osman ve ol dahi bir akçe vazîfe senede altı müd hinta ile cibâyet cihetine mutasarrıf an şart-ı vâkıf ve berâtlarında tasrîh olunan vazîfe ve hintaların almaya kana'at itmeyüb mugâyir-i berât ziyâde talebiyle vakf-ı merkûmenin mütevellisi olan (Boş) zîde kadrihûyu herbar ta'cîz ve tekdîr idüb ve vakf-ı şerîfde müsâde olmadığın ol tarafda 'ilâm olunmağla canîb-i mezbûrdan berâtları mûcibince akçe ve hintalarını müteveli-i vakf bulunan yedlerinden aldıktan sonra ziyâde talebiyle te'addî ve rencîde itdirilmemek bâbında hükm-î hümâyûnum verilmek ricâsına arz itmeğin hazîne-i 'âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazâr olundukta zikr olunan cibâyet cihetleri başka başka berevât-ı şerîfimle ma'a üzerinde olduğun mastûr ve mukayyed bulunmağın şart-ı vâkıfı ve berâtlarında tasrîh olduğu üzere hintaların aldıktan sonra ziyâde talebiyle müteveli-i vakf rencîde itdirilmemek bâbında fermân-ı âlişân yazılmıştır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1157

SAYFA 270 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına ve Liva-i Mezbûr Mütesellimine Hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi Ortaköy nam karye ahalilerinden Çelebi Halil ve Danabaş Osman ve Mehmed oğlu ve Ali ve Beşe ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneler gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye bir dürlü vaz' ve teâdileri olmayub ve üzerlerine dahi şuhudu'udul ile şer'an bir nesne sabit ve zahir olmayub hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ ... şerif bir dürlü teâdi ve rencide olunmaları icab ider halleri yoğ iken bundan akdem karye-i mezbûrda katl olunan ... dimekle mâ'ruf kimesnenin kazâ-i mezbûr sükkânından müritleri ve (Boş) nam

kimesneler zuhur ve mücerred taciz ve celb-i mal kasdıyla bunların üzerlerine musallat ve mukadderamız mezkûr karyenizde katl olmuş dem’-i deyni şer’den alurum deyü hilâf-ı şer’-i şerif dem’-i deyni mütalebesiyle bunları teâdi ve bundan akdem mezbûrlar ile mûrâfâ’-i şer’-i şerif olduklarında mezkûrların müritler-i mezbûrları yine karye-i mezbûrda sakin Ali ve Ömer nam kimesneler katl eyledikleri şer’an sabit ve zahir ve mezkûrların hilâf-ı şer’-i şerif ve bi-vech-i ol veçhile zahir olan müdahale ve teâdileri men’ ve birle kâbil-i şer’den hüccet-i şer’iyye virilmişken mezkûrlar yine kâni ve mündefî olmayub havalilerine tâbi cebâbireden bazı refiklerine istinaden bin yüz elli (Boş) senesinde bî- gayr-ı hak fuzûlî ve tegallüben mâ’lûmû’l-mikdar akçeleri aldıklarına dahi kanaat itmeyüb hilâf-ı şer’-i şerif ve ol hüccet-i şer’iyye mugayirine ol veçhile bunları teâdi ve rencideden hâlî olmadıkları ve bu babda davalarına muvafık şeyhülislamdan müteâdid fetava-i şerifeleri olduğu bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer’iyyeleri mucibince şer’le görölüb mezkûrların hilâf-ı şer’-i şerif ve münif ve bî- gayr-ı hak fuzûlî aldıkları marifet-i şer’le tamamen tahsil ve bî-kusur alıverilüb icra-i şer’ ve ihkak-ı hak ve mezkûrları hilâf-ı şer’-i şerif ve mugayir hüccet-i şer’iyye ve fetava-i münif ol veçhile teâdi ve rencide itdirilmeyüb zahir olan müdahale ve teâdileri men’ ve def’ olunmak babında hükmi-hümâyunum rica eyledikleri ecilden mahallinde şer’le görölmek emrim olmuldur deyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû’l-âhır Sene 1157

SAYFA 273 / HÜKÜM 5

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sâbıkan Anadolu kazâskeri olan Boluvîzâde Es-Seyyid Mehmed Emin edemallâhû te‘alâ fezâilihû ârz-ı hâl idüb müşârün-ileyhin ber vech-i meşrûtâ mütevellisi olduğu Amasya Kazâsında vâki’ Yakut Paşanın binâ eylediği cami’-i şerîf ve imâret arsası iktisâlinde vâki’ bundan akdem ebniyesi mühterik olan vakıf arsa üzerine mâl-ı vakf için binâ murâd olundukta Amasya sükkânından Hasan ve Osman ve Mustafa ve diğer Hasan ve Mehmed ve Seyyid Mustafa nâm kimesneler zuhûr ve arsa-i merkûmeyi mukaddemâ mütevellî kâ’im-imakâm (Boş) nâm kimesneden isticâr ve üzerine dükkânlar binâ itmiştik muhterik olmuşdu deyü bî vech-i şer’i mümânî‘at eylediklerin ve bu bâbda şeyhülislamdan fetava-i şerîfesin olduğun bildürüb fetava-i şerîfesi mûcibince ‘amel olunub mezbûrların hilâf-ı şer’-i şerîf mugâyir-i fetava-i münîf te‘addîleri men’ ve def’ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden fetava-i şerîfesi mûcibince şer’le görölmek için yazılmıştır.

Fî Evâil-i Cemâziye’l-evvel Sene 1157

SAYFA 274 / HÜKÜM 6

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

İftihârü'l-havassü'l-mükrimin müezzü'l- ... bi'l-fiil bâbü's-saâdetim ağası olan İbrahim dâme uluvvuhu südde-i saâdetime arz gönderüb taht-ı nezaretinde olan evkafdan Amasya'da vâki' müteveffâ Hüseyin Ağa bina eylediği medresesinin civarı dahilinde vakf-ı bağçe be-her sene taraf-ı vakıfdan üç bin akçe icare ile icar kusuru hâsıl olan icaresi şart-ı vâkıf üzere medrese-i mezbûrun deyü divânî ve sair ... sarf olunagelüb dâhl olunmak icab itmez iken medrese-i mezbûrda sakın talebeler kusurları bî- vech-i şer'le müdahale ve bağçe-i mezkûrun müteherini(?) hilâf-ı şer'-i şerif akçe talebiyle taciz ve rencideden hâli olduklarıyla mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerif zahir olan müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum virilmek ricasına arz itmeğin vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1157

SAYFA 280 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Moramul nam karye ahalileri gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen avarız ve imdâd-ı seferiyye ve hazeriyye ve sair emr-î şerîfimle vâki' tekâlifden tehamüllerine göre hisselerine düşeni cemaat-i mezbûr olanlara eda idüb ziyade talebiyle teâdi olunmak icab itmez iken içlerinden men'î ve mütevvil (?) bazı kimesneler mücerred tahkik için hevalarına tâbi âyan ve mütegalibeye istinaden emir ve defterden ziyade bunların üzerlerine tekâlif tahmil ve cebren tahsil ve ahvalleri diğer gûne perakende ve perişan olmalarından bâis ve bâdi olduğu bildirüb mahallinde şer'le görölüb mezbûrların hilâf-ı emr-i defter zahir olan teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1157

SAYFA 284 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi Mörek nam karye ahali-i reaya fukarası gelüb Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde yirmi iki bin akçe yazı ile mukayyed malikânesi vakf-ı medine-i münevvere ve divanisi tımar olan sâlifü'z-zikr Mörek nam karyenin bi'l-küllü yirmi dört bin akçe yekûnundan

altı bin sekiz yüz elli akçesi mukaddema Sivas Sancağında Varak nahiyesinde Armus(?) nam karye ve gayrıdan altmış dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçe zeamete mutasarrıf Mehmed Çavuş'un zeameti mülhakatında iken zeamet-i mezbûr hass-ı hümayunuma tashih ve Canik muhassıllığına teslim olmakla ahali-i karye-i mezbûra âşâr-ı şer'îyyelerinin istihkakını medine-i münevvere ve vakf-ı şerif tarafına ve ... ahiri ile rüsumatlarını karye-i mezbûrdan tımar hisselerine mutasarrıf sipahiden ile hass-ı hümayunum tarafına kanun ve defter mucibince yazularına göre eda idüb taraf-ı âhardan dâhl icab itmez iken sene-i sabıkada Sivas sakinlerinden Ferhad nam kimesne zuhur ve otuz altı senesi tarihli müverrih bir kıt'a mürur suret-i berat ibraz ve ben mültezimim deyu ahali-i karyeden yüz yirmi guruş mukabele ve yetmiş guruş ... olub bî-gayr-i hak ol-mikdar akçeleri ahz ve gadr itmekle mezbûrun aldığı meblağ-ı mezkûr Canik muhassılı taraflarından dahi be her sene kırk elli atlu mübaşir gelüb seksener gurusları almakla ol dahi teslim olunmak üzere emr-î şerîf virilmek ricasıyla ahali-i karye-i merkum istirham ve Argoma nahiyesine tâbi üç yüz on dört nefer reaya ve otuz altı zemin ve bir çiftlik-i hassa ve bir çiftlik malikâne ve bir mezra ve hâsıl-ı mâniyabet çift ve hınta ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruha yirmi iki bin akçe yazar karye-i Bulak malikâne-i vakfı medine-i münevvere şer- ... divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mâ gayruha yirmi dört bin yekûndan dokuz bin dört yüz otuz akçesi ifrâz ve mâ gayruha yirmi bin akçe deyu bir icmâl ve on dört bin beş yüz akçesi dahi ifrâz ve Lâdik nahiyesine tâbi ... nam karye ve gayruhu ile bir görölüb on beş bin beş yüz yetmiş akçe olduğu bir-icmâl ve evvelen beş bin akçesi Mustafa veledi Mehmed ve yedi bin akçesi Hüseyin kaydlarında ve sekiz bin akçesi dahi Zekeriya ile Seyyid Hüseyin üzerlerinde ve icmâl-i sâninin altı bin sekiz yüz akçe hisse Mehmed Çavuş Sivas icmâline şerh olunduğu üzere yüz yirmi dokuz senesi tevzi' kalemi hassa-i hümayunuma tashih ve bin iki yüz akçesi gurre ve üç bin akçesi tekâüd Osman veledi Şahin ve üç bin akçe Mustafa veledi Ali kaydlarında ve bin beş yüz yirmi akçesi dahi Derviş terekesiyle Mahmud üzerinde ve Sivas Sancağında Varak nahiyesine tâbi Armus nam karye ve gayrıdan yirmi bin akçe zeamet deyu bir-icmâl iken karye-i merkum ve gayrıdan altmış dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçe zeamete dergâh-ı âli çavuşlarından Mehmed zîde mecdûhûya ber-vech-i ... Batum ve Konya sancakları ... hâsılı tevcih ve zeamet-i mezbûr Tokat Voyvodalığına teslim olunmak üzere tarih-i mezbûrda olduğu der-kenarda mestur olduğu üzere hass-ı hümayunuma tashih olmuşdur deyu defter emini arz itmekle Sivas ve Canik sancaklarında vâki' havass-ı hümayunuma tashih olunan zeamet-i mezkûre mukaddema hîn-i(?) tashihiçun Tokad Voyvodalığına teslim ve badehu ifrâz ve Canik muhassıllığına ilhak olub ve zeamet-i merkum ... Sivas sancağında vâki' on adet kuraya dört yüz elli guruş ve Canik sancağına tâbi on iki adet kuraya bin elli guruş ki mahsuben gurusun

bin beş yüz guruş mal tâ'yin ve meblağ-ı mezbûr mukabili tersane-i âmirem için üç yüz elli üç kantar kendir olmak üzere aldum Canik muhassıllığı mülhakatından elli iki mevkufat kalemiyle mukayyed bulunmakla bu suretde karye-i merkumenin yazusundan on dört bin beş yüz akçe ifrâz ve sâlifü'z-zikr ... karye ve gayruhu ile bir görölüb icmâl-i tam itibar olunan on beş bin beş yüz yetmiş akçeden Armus zeametine mâ'an hass-ı hümâyunuma tashih olunan altı bin sekiz yüz elli akçe hisse Mehmed Çavuş'dan hass-ı hümâyunum mülhukatından ve Canik muhassıllığının tevabihinden olub defter emini mûmâileyhin i'lamı mucibince dava yazusu ve ... dâhilinde olduğuna binaen âşâr ve rûsumatdan tımar mutasarrıfları ve Canik muhassılları yazularına göre hisselerinde vakf-ı şerif ... dahi hisse-i malikânesinde aldıktan sonra ziyade talebiyle ve âhar vechile reaya-i karyenin rencide olunmaları iktiza itmemekle mahallinde marifet-i şer' le görölüb hilâf-ı kanun ve defter ziyade mukabelesi ve âhar vechile karye-i merkum reayalarına teâdi ittirilmemek üzere emr-î şerîfim tahriri babında bi'l-fiil baş-defterdar olan Yusuf dâme- ulûvvuhu i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1157

SAYFA 286 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Hüseyin nam kimesne gelüb Amasya Kazâsı'na tâbi Şeyh Salı(?) nam karye sakinlerinden Mehmed Ağa dimekle mâ'ruf kimesne ziyade mütegalibe ve cebâbireden olmakla bedel-i tımar otuz kırk neferan kapusuz eşkiyayı başına cem' ve ehl-i ırz kimesnelerin nicesini hilâf-ı inha tekdir ve ... gün a gün ... ile zulm ve teâdi eyledüğünden gayrı bin yüz elli (Boş) senesinde bu hevasına tâbi Keleş Ali ve Kara Bekir ve Hüsnü nam şâkiler ile nehharen bunun menzilini basub katl kasdıyla üzerine hücum ve belasıyla birkaç yerini darb ve mecruh idüb emval ve eşyasını bil-cümle tecavüz ve garet eyledükden sonra taht-ı tasarrufunda olan emlak ve arazisini dahi hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî zabt ve şer'-i şerife ... oldukda itaat-i şer' ve ikbal-i emr-i âli almayub şer-hâmiyet olmakla bir veçhile mukavemet mümkün olmayub Emin Mehmed dahi şer-şekavetinden eman vireceği olmayub ahvalleri diğer gûne ve perakende ve perişan olmalarına bâis ve icra-i hak olmadığını bildirüb şer' le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî zabt-ı emlak ve arazi ve eşyası tamamen tahsil ve emlakı kendüye zabt ittirilmek babında emr-î şerîfim rica eyledüğü ecilden şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1157

II No'lu Defter

SAYFA 7/ HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına hüküm ki

Nezâret-i şeyhü'l-islâmide olan evkâfda Amasya Kazâsı'na tâbi'' Hakala karyesinde vâki''' müteveffâ Şeyh Seyyid Yahya Vakfı'nın evlâd-ı ebna-i vakıfda ale'l-iştirâk hums mahsûlü ile mütevellileri olan İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed zîde şerefühüm arzuhâl sunub Amasya''da sâkin eşirrâ sahte davâ ile tevliyyet nizâ'ına tasaddî ve mütevellide merkûmûnu hılâf-ı inhâ gammaz ve tercim ve bu tarikle vakf-ı şerîfi tahribe bâdi olmalarıyla vakf-ı mezbûrun mahallinde zuhûr eden nizâ''ı Amasya''da ve gayrı mahalde istima'' olunmayub Âsitâne-i Saâdetimde evkâf müfettişi huzuride mürafa' olmak için havâle olunmak emr-i şerîfim verilmek bâbında istid''a hazîne-i âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nakl olundukda vakf-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere tevliyyeti mezkûrûnun üzerlerinde ale'l-iştirâk olduğu mastûr ve mukâyyed bulunmağın muhâsebe ve da''valarını evkâf müfettişi görmek emr-i şerîfim tahrîri için hâlâ şeyhü'l-islâm müftiyü''lenâm olan molla es-Seyyid Mustafa edamallahu te'âlâ fezâilühû işaret etmeleriyle işaretleri mucibince „amel olunmak üzere emr-i şerîfim tahrîr olunmak bâbında muhâsebe-i mezbûrdan mühürlü tezkire verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1157

SAYFA 7 / HÜKÜM 4

Taşabâd ve Amasya Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Taşabâd kâdısı Mevlâna Halil zîde fazluhûsun südde-i saâdetime mektûb gönderüb Amasya'da vâki' Ehli Hatun Vakfı'nın mütevellilerinden Seyyid İsmail zîde şerefühü meclis-i şer' e varub tevliyyet-i mezkûr vazife-i muayyeneleriyle evlâdı vakfindan Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed nâm kimesneler ile büyük Şerîfe Fatıma ve Şerîfe Ümmühani ve Şerîfe Fatıma ve Şerîfe Emine nâm hatunların berât-ı şerîfle üzerlerinde olub lâkin mezbûr Osman ile mezbûre Emine edâ-yı hizmet itmediklerinden gayrı hisseleri mütegalibeden Amasya sâkinlerinden Duâcı oğlu Süleyman nâm kimesneye iltizâm ol dahi mal-ı vakfı itlâf ve itâ''at ve vakf-ı Şerîfe küllî gadr etmekle mezbûr Osman ve mezbûre Emine fîmâ ba'd uhdelerine lazım gelen hizmetleri şart-ı vâkıf kendüleri edâ eyleyüb hisseleri âhere iltizâm ile mahsul-i vakfı itlâf ve izaat etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i Şerîfim verilmek ricâsına vâki' hâli bi'l-iltimâs arz eylediğün ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda Amasya'da vâki' Ehli Hatun Vakfı'nın vazife-i mua'ayyene ile

tevliyeti evlâd-ı vakıfdan mezkûrûn Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed ve Şerife Fatıma ve Şerife Ümmühan ve Şerife Emine'nin mastûr ve musîr olunmağın berâtları mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1157

SAYFA 7 / HÜKÜM 5

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kazâsı naibi Es-seyyid Mehmed zîde ilmîhusun sütte-i saâdetime mektub gönderüb medine-i Amasya ahalileri bâ-şer' hem meclis-i şer'e varub medine-i mezbûr sakinlerinden müderrisden Es-seyyid Ali Efendi ve Ahmed Efendi ve Es-seyyid El-Hâc Efendi ve Abdurrahman Efendi ve Yakup Efendi ve İbrahim Efendi dimekle mâ'ruf kimesneler ile âyân-ı vilâyetten Rahvan-zâde El-Hâc Ahmed Beg ve Karakulak-zâde Ali Beg ve Fethi Ağa ve Hasan Ağa dimekle mâ'ruf kimesneler kendü hallerinde olub dindar ve mustakim ve her veçhile kendilerinin ef'al ve akvallerinden rahatı ve beratı ve der-devlet medarına arz olunduklarına binaen bundan akdem vâki' olan umur ve hususlarına rü'yet için taraflarından tevkil ve yedlerine virdikleri hüccet-i şer'iyye mantukunca mezbûrlar dahi uhdelere lazım gelen umur vekâletini sadakat ve istikamet üzere rü'yetine her veçhile şer'i- şerife itaat ve iğfal üzere olub bir veçhile rencide ider halleri yoğ iken ashab-ı ağrazdan bazı kimesneler ıfk-ı iftiraya muhasemet gelmeyen nâ-sezayla tasdik etmeleriyle mezbûrların hüsn-ü hallerini der- devletlere arz ve i'lam idüb ilhâh ile emr-i hümayunum verilmek ricasına vâki'-i hal bi'l-iltimas arz eylediği ecilden hilâf-ı şer' ve kanun üzere teâdi itdirmemek üzere yazılmışdır.

1157

SAYFA 8 / HÜKÜM 1

Taşabad ve Amasya Kadılarına Hüküm ki

Senki Taşabâd kâdısı Mevlâna Halil zîde ilmuhû fazluhûsun sütte-i saâdetime mektûb gönderüb Amasya'da Ehli Hatun Vakfı'nın mütevellilerinden Seyyid İsmail zîde şerefuhû meclis-i şer'e varub tevliyyet-i mezkûr vazife- i mu'ayyeneleriyle evlâd-ı vakıfdan Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed nâm kimesneler ile büyük şerife Fatıma ve şerife Ümmühani ve Şerife Emine nâm hatunların berât-ı şerîfimle üzerlerinde olub lâkin mezkûr Seyyid Osman ile mezbûre Emine edâ-ı hizmet etmediklerinden gayrı hisseleri mütegalibeden Amasya sâkinlerinden Duâcı oğlu Süleyman nâm kimesneye iltizâm ol dahi mâl-ı vakfı itlâf ve itâ'at ve vakf-ı şerife küllî gadr etmekle mezkûr Osman ve mezbûre Emine fimâ ba'd uhdelere lâzım

gelen hizmetleri kendüleri edâ eyleyüb hisseleri âhere iltizâm ile mahsûl-ü vakfı itlâf ve izâat etdirilmeyüb men“ ve def“ olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına vâki”“ hâli bi“l- iltimâs arz eyledüğün ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesine defterlerine nazar olundukda Amasya“da vâki”“ Ehli Hatun Vakfı“nın vazife-i muayeneleriyle tevliyeti evlâd-ı vakfından mezkûrun Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed ve Şerife Fatıma ve Şerife Ümmühan ve Şerife Emine“nin berât-ı şerîfimle üzerlerinde olduğu mastûr ve mukâyyed bulunmağın berâtları mücebince amel olunmak için yazılmışdır

Fî Evâil-i Receb Sene 1157

SAYFA 14 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Seyyid Mehmed zîde şerefuhu gelüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer’-i şerif kimesneye vaz’ ve teâdisi yoğ iken kazâ-i mezbûre tâbi Ziyere nam karye sakinlerinden eşkıyadan Uzun oğlu Mustafa ve oğlu Mehmed ve Kavaklı Hüseyin ve Küçük Ahmed ve Kışla karyesi sükkânından Kümecî Hüseyin ve karındaşı Mehmed ve Kel Hüseyin ve Kel Hamza nam şâkiler birbirleriyle yekdil ve yekcihet ve bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer’-i şerif ve bî- gayr-ı hak bunun menzili basub derununda elan emval ve eşyasın sirka ve garet eyledikden ma’ada zevcesi Fatma nam hatunu ahz ve sağa kaldurub fiil-i şeni’ kasd ve henik-i ırz eyledikden gayrı gadr sevdasıyla üç defa bunun üzerine kurşun atub mezbûr ile mûrâfâ’-i şer’ olundukları kahırları zahir ve taraf-ı şer’den yedine hüccet-i şer’iyye virilmişken mezkûrların muin-i kesireleri olduğunda henüz ihkak-ı hak mümkün olmayub gadr sevdasında oldukları ve bu babda davasına muvafık fetava-i şerife virildüğü bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer’iyye mucibince şer’le görülüb mezbûrların hilâf-ı şer’-i şerif ... ve garet eyledükleri emval ve eşyası alıverilüb icra-i hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledüğün ecilden şer’le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1157

SAYFA 17 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Sen ki Sivas Mütesellimi Mehmed zîde mecdûhûsun südde-i saâdetime mektub gönderüb Amasya Kazâsı’na tâbi İrlek(?) karyesi sükkânından zümre-i silahdardan Hüseyin nam sipahi kendü halinde iken kazâ-i mezbûr muzâfâtından Şeyh Sazeli karyesi sükkânından olub eşkıya ve mütegalibeden Taş Ali ve Mehmed ve Kara Bekir ve Akkaş Musa ve Kara Mehmed nam şâkiler hevadarlarıyla yekdil ve merkumun karye-i mezbûre toprağında mâ’lûmû’l-hudud

arsasını bin yüz elli (Boş) senesinde fuzûlî ve tegallûben zabt eylediklerinden gayrı hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak menzili basub mezbûru ve zevcesini darb-ı şedid ile darb ve birer kollarını mecruh ve belinden kurşun ile dahi darb ve mekiyye ve bir res at ve yirmi guruş ve sair eşyasını gasb ve garet ve teâdi ve tecavüzlerinden ma'ada üç yüz mikdar nakdın ibraz-ı eşkıya ile cumhur ve cemiyet ve daim 'üd-dehr(?) kazâ-i mezbûre tevabihisinden geşt-ü güzâr ve bunun emsali teâdi ve fesad ve şekavetlerinin nihayetleri olmayub ve birkaç seneden berü vâki' olan tekâlîfin tahsili (...) olduğu Sivas Kadısı Mevlana El-Hâc Ahmed zîde fazlıhu ile sen arz eyledüğün ecilden sen ki mütesellim-i mûmâileyhsin mezbûrun marifetinle âle eyyi hal ahz ve rafi'-i şer' ve ihkak-ı hak olunduktan sonra keyfiyet-i âli sıhhati arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1157

SAYFA 22 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Hadice nam hatun gelüb bunun validesi Emine nam hatun bin yüz elli (Boş) senesinde müteveffıye oldukda muhallefâtı ve bin guruşluk bağçe ve mülk-i dükkânları ırs-ı şer'le buna ve Amasya'da sakin li-ebeveyn er karındaşı Ahmed nam kimesneye intikal eyledikde mezbûr cümlesini zabt ve buna hisse-i şayiasın virmeyüb gadr-ı küllî eylediği bildirüb validesinden müntakil muhallefat ve mülk-i bağçe ve dükkândan hisse-i şayiası alıverilüb ta'allül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica itmeğin şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1157

SAYFA 22 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Hadice nam hatun gelüb Amasya'da sakin Fazlı oğlu Mustafa Halife dimekle mâ'ruf kimesne bunu yine Amasya'da Arab taifesinden (Boş) nam kimesneye lakabın delidür deyü akd-i nikâh eyledikde mezbûr Mustafa Halife eşirradan olub mezbûr ile yekdil ve bunun iki yüz guruş kıymetlü mülk-i bağçesini kırk guruşa almak sevdasıyla nice güne gadr ve teâdi eyledikden ma'ada bin yüz elli (Boş) senesinde bağçesi derununda olan menzilini hedm ve kerestesini menziline götürüb ve dükkânlarını noksan baha ile fûruht murad ve gadr sevdasında olduğu bildirüb şer'le görölmek fuzûlî kabz eyledüğü kerestesini alıverilüb teaaddisi men' olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin şer'le görölmek için yazılmışdır.

SAYFA 22 / HÜKÜM 4

Amasya'da Sabıkan Müftü Olan Akif Mustafa Zîde İlmîhuya Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi' Hakala nâm karyede vâki' müteveffâ Şirvanî Şeyh Seyyid Yahyâ kuddise sırruhı'ül-azizin evlâdından Şerife Emine ve Şerife Ümmühan ve Fatıma nâm Hatunlar gelüb müteveffâ-ı mezbûr karye-i mezbûrede vâki' evkâfının tevliyet ve fazlasını batnen ba'de batnin mutlaka evlâd-ı evlâd ve evlâdına şart ve tâyîn edüb sîn-i kesireden berü bu minval üzere tasarrûf oluna gelüb beyn'el-evlâd ve gayrıdan muâraza iktizâ itmez iken evlâd-ı inaseden Seyyid İsmail nâm kimesneyi tevliyet-i mezbûru kendü hevâlarına müstakilen zabt etmek sevdasıyla hevâdarlarını ihbarlarıyla ber-aher vakfiye sûreti ibrâzıyla iştirâkden ref' ve kendü derecesinden Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed ile ale'l-iştirâk' üs-seviyye mutasarrıf olmak üzere berât etdirüb gadr etmekle Seyyid Yahya Şirvânî vakfının vakfiyyesi ve şurût-u kaydı olub evlâd-ı evlâda ale'l-iştirâk-üs-seviyye zabt olunageldiği Amasya kâdisının i'lâmı mûcebince bi-vech ahâlıden ba'de'l-isticar sabıka sudûrum mevlanâ Şeyh Ahmed edamallahu te'âlâ fazailuhûnun i'lâmı Seyyid İsmail'den ref' bâ- meclis-i mahmul ale'l-iştirâk' üs-seviyye zabt etmek üzere tevcîh olunmuş iken merkûm Seyyid İsmail bilâ-mürafaa ve bilâ-ihbar bertakrîbiyle Amasya kadısından aldığı arzıyla mevâdda vâki' ve müğayir fetavâ-ı şerife şart -ı vakf sema'la birkaç nefer kimesnelerin ihbarlarını i'lâm ve yine bildiği kimesneleriyle zabt etmek üzere berât etdiriüb küllî gadr eyledikeklerin bildirüb sen ki Mevlanâ-ı mûmâileyhsin Mustafa zîde ilmuhûsun müvella tâyîn olunmak için bi'l-fiil ale'l-istirham ve mefhar'ül-enâm olan Mevlanâ es-Seyyid Mustafa edamallahu te'âlâ fazailuhû işâret etmeleriyle ahâli-i vilâyetden cemm-i gafir ve cem' i kesirden bade'l-istihbar ihkâk-ı hakk olunmak için vâki' hâli i'lâm eylemek bâbında emr-î şerîfim ricâ eylemek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1157

SAYFA 24 / HÜKÜM 1

Amasya'da Sabıkan Mezun-ı Bi'l-ifta Olan Mevlana Akif Mustafa Zîde İlmîhuya Hüküm ki

Sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin bundan akdem bade'l-yevm müteveli olmağa talib olmayub ve ahali-i beldenin umur-ı külliye ve hazinelerine dahi mîn bâd karışmamak üzere taraf-ı mirîye beş bin guruş nezir virmeğe kabulü hâvi virilen hüccet-i şer'iyye baş muhasebeye kayd olunduğunu müşir-i muhasebe merkumdan verilen âle vech-i kaimesi Divân-ı Hümâyûnum kalemine dahi kaydolunub lakin nezr-i meşrûh olmagla mahalle kayd-ı terkin nevakıs itdikçe

mütevelli tâ'yin olunmak için bi'l-fiil şeyhülislam Mevlana Es-seyyid Mustafa edâmallahu teâla fezâiluhu işaret itmeleriyle Mevlana-i müşârünileyhin işaretleri mucibince nezr-i hüccetleri mahalli terkin ve mütevelli tâ'yin olunmak fermânım olunmağın baş muhasebeden nezr-i hüccetinin ve divân-ı hümayunum kaleminden kaimenin kayd-ı terkin olunmagla ber-vech-i muharrer iktiza itmedikçe mütevelli tâ'yin olunacağın mâlûmun olmak için işbu emr-î şerîfim isdar ve irsal olunmuştur vüsulunde keyfiyet-i mâlûmun oldukda ona göre amel ve hareket eylemek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ramazân Sene 1157

SAYFA 25 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Hadice nam hatun rikâb-ı hümayunuma ârz-ı hâl idüb mezbûrun büyük babası Emir oğlu Hacı Mustafa nam kimesne bundan akdem fevt oldukda yine Amasya Kazâsında vâki' mülkiyet üzere tasarrufunda olan miran bağı dimekle mâ'ruf bağ ırs-ı şer'le bunun validesi Emine nam hatuna bade'l-yevm intikal olduğu mutasarrıfa iken yine Amasya sakinlerinden mütegalibe ve cebâbireden Kürd Hafız dimekle meşhur Abdurrahman nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde fuzûlî ve tegallüben zabt eylediği validesi mezbûre dahi anın bağ-ı mezkûrdan ma'ada ve alub zabt itmek üzere iken ol dahi müteveffıye oldukda bağ-ı mezkûr b'i-hasbe'l-şer'ü's-şerif buna intikal itmekle bu dahi verasetini bade'l-ırsiyat mülk-i mevurusu olan bağ-ı mezbûru alub zabt itmek istedikde mezkûr hevasına tâbi zulemâ ve mütegalibeden bazı kimesneler ile müttefik ve müttehid ve mezkûrlara istinadı sebebi ile virmekde ta'âllül ve zabtına memur ve ol veçhile mezbûreye gadr sevdasında olduğu bildirüb vech-i meşrûh üzere şer'le görülüb mülk-i mevrûs olan bağ-ı mezbûrun zabtına mezkûru fuzûlî müdahale ve teâdi itdirilmeyüb zahir olan müdahalesi men' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğın şer'le görülüb bağ-ı mezbûra fuzûlî müdahalesi vâki' ise men' ve def' ve ihkak-ı hak olunmak için emr-î şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ramazân Sene 1157

SAYFA 28 / HÜKÜM 1

Sabıka Amasya'da Mezun Bi'l-İfta Olan Mevlana Mustafa Akif Zîde İlmîhuya Hüküm ki

Divân-ı Hümayunum çavuşlarından Mustafa zîde kâdruhû gelüb mahmiye-i Amasya sakinlerinden iken bin yüz elli dört senesinde vefat iden lâ-ebeveyn karındaşı Ahmed nam kimesnenin terekesi ırs-ı şer'le bununla yine medine-i mezbûrda sakine zevcesi (Boş) nam

hatuna intikal itmekle bu dahi karındaşı müteveffâ-i mezbûrdan müntakil emval-i mevrûsunu almak için mahalle varduğunda ehl-i ... Osman nam kimesne zuhur ve müteveffâ-i mezbûrun vesayeti iddiasıyla ahz ve zabt eylediği nükûd ve eşyayı buna teslimete inad ve ta'âllül eylediğünden gayrı yine medine-i mezbûrdan Ömer nam kimesne dahi karındaşı mezbûrdan müntakil bir kıt'a bağçe ve bir bostan ve ... Oğlu demekle mâ'ruf kimesne dahi âhar bir kıt'a bostanını hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir kanun ahz ve zabt ve yine medine-i mezbûr sükkânından mâlûmu'l-esâmi ber- vech-i nefer kimesneler dahi sair emlak ve eşyasını fuzûlî zabt eylediğünden bu dahi mezkûrlar ile mûrâfâ'-i şer' ve mehurdan olan emval-i mevrûsunu almak murad eyledikde kazâ-i mezbûr kadısı tarafgir olduğundan mezkûrların hatırlarına riayet ve himaye zımmında taraflarına meyl ile hasımlarını mûrâfâ'-i şer' için hisse-i şer'e ihzar ve mahall-i nîza üzere vardıktan illet ve bahane ile imtina ol dahi buna küllî hayf ve gadr olduğunu bildirüb sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin kadı ve müdakkik ve ehl-i hak olmakla husus-ı mezbûra müvella tâ'yin ve şer'le ihkak-ı hak itmek için hüükmi hümayunum sudurunu istirham ve sen ki sabık Amasya Müftüsü Akif Mustafa zîde ilmîhusun müvella tâ'yin olunmak için bi'l-fiil şeyhülislam ve müftüyü'l-enam olan Mevlana Es-seyyid Mustafa edâmallahu teâla fezailuhu işaret itmeleriyle Mevlana-i müşârünileyhin işaretleri mucibince müvella olmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ramazân Sene 1157

SAYFA 36 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Şerife Hadice nâm Hatun gelüb mezbûre Amasya sâkinelerinden olmağla yine Amasya'da vâki' mevlevîhanenin mütevelisi mîri Hacı Mustafa bundan akdem fevt oldukda hakk-ı tasarruf validesi Emine nâm Hatun olduğundan vâlidesi mezbûre mutasarrıfı iken vâlidesi mezbûre dahi müteveffiye oldukda mezbûre şerife ol vâki'te sağire ve badehu irişüb tasarrufa kadire ve hin-i şey nan paresin taleb ve her veçhile gadr olduğuna bildirüb tevliyet-i mezkûr kendüye tevcih olunmak babında istîdâ-i inayet itmemek için hazine-i âmiremde mahfûz baş muhasebe defterlerine nazar olundukda Amasya'da vâki' Sultan Alaeddin bina eylediği mevlevîhânede defter-i mufassalda bilâ-şart olub defter emini arz itmekle vakf-ı mezbûr tevliyeti bu ana gelince şeyh olanlar tarafından zabt ve hesap olan galle dervişana itam olunurken ecanibden Seyyid Halil ve Seyyid Mustafa nam kimesneler evladiyet ve meşrûtiyet iddiasıyla vakf-ı mezbûr tevliyeti berat itdirüb lakin hâlâ şecere-i isbata ... âsitâne-i servaye-i hazret-i Şeyh Es-seyyid El-Hâc Mehmed Dede zîde sâlâhuhu fazlıhu kemâ fi'l evvel tekke

şeyhleri tarafından zabt olunmak üzere taahhud olunmuşken Amasya Kadısı arzıyla mezbûrane tevcih olunmuşken galle-i vakf kendüleri ekl-i dervişane gadr ve tekkenin harabına bâis olmalarıyla kemâ-fî'l- evvel ref'lerinden tekke şeyhleri tarafından zabt olunmak üzere Mevlana-i mûmâileyh arzıyla tekke-i mezbûre meşrutâ olan vakfa ecanibden mütevellî olmak ... mezbûratın ... Anadolu muhasebesine der-şürûtları evladiyet ve meşrûtiyet ... mücerred kendü takrirlerini beyan zımmında bir kadının arzıyla nişân etmiş bir halde ve ... Salih ... Olmaduğundan ma'ada ... Mütevellî olduğu surette fukara-i dervişan galle-i vakıfıdan bir nesne göremediklerinden gayrı mahallin muhasebesinden vâki' cemi' mevlevîhane evkafının tevliyetleri şeyh olanlar yedlerinde olduğu müfid ve ba- husus bu babda şeyh asitane-i devletlerin arzları mahalden muteber ve müfid olmağın muayyen(?) ... mezbûr Fahreddin şeyh olanlar tarafından zabt olunmak üzere mucibince tevliyet kaydı ref' ve terkin ve baş muhasebeye kayd ve zabtı için emr-î şerîf virilmek babında 1143 senesi muharreminde emr-î şerîf virildiği mukayyed olmağın tâ'yin olunan çavuş mübaşeretiyile kadim-i mahallinde marifet-i şer'le ve hakikat-ı hal arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl Sene 1157

SAYFA 36 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sakinlerinden sadat-ı kirâmdan Seyyid Abdülbaki zîde şerefihû gelüb kazâ-i Amasya mahallatından Ahi Sadettin Mahallesi sakinlerinden eşirradan Hikmet Ahmed dimekle mâ'ruf kimesne ile bundan akdem beynlerinde ahz ve i'ta vâki' olduğundan ma'ada kazâ-i mezbûrda Ok Meydanı nam mevkide olan bir kıt'a mülk-i bağ için dahi münazi' üzere iken beynlerine maslahat için tevassutuyla gerek bağ ve gerek hukuka müteallik amme davası ve metaliblerinden bunun zimmetini ibra ve iskat eylediğinden gayrı Amasya'da meclis-i şer'e varub ber- minval ibra ve iskatını ikrâr ve itiraf ve gerek bağı ve gerek malum ve meçhul hukuka müteallik dava ve niza'ım yokdur deyü tekrar cevap ve ol veçhile ibra ve iskatını müşir canib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmeyüb ve bu makule bir defa şer'le görülüb ibra ve iskat-ı birle katl-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilen davanın tekrar istima'ı memnu' iken mezbûr Ahmed mücerred taciz için isdar kasdıyla ol hüccet-i şer'iyyesi mucibince şer'le görülüb hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir hüccet-i şer'iyye rencide ve remîde itdirilmeyüb zahir olan teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikde hüccet-i şer'iyyesi mucibince hilâf-ı şer'-i şerif teâdisi mahallinde marifet-i şer'le men' olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1157

SAYFA 38 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Hadice nam hatun gelüb bunun validesi Emine nam hatun bundan akdem müteveffıye oldukda Amasya'da vâki' bin gurus kıymetlü mülki bağı bunun ile karındaşı Ahmed nam kimesneye intikal ve zabt ve tasarruflarında iken bu bağı mezbûrdan hissesini âhara bey için karındaşı mezbûru vekil itmiş değil iken karındaşı mezbûr bağıdan hissesini yine kazâ-i mezbûr sakinlerinden Oduncu oğlu dimekle mâ'ruf (Boş) nam kimesneye bey eyledikten ma'ada bunun hissesini dahi hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî bin yüz elli (Boş) senesinde mezbûre beg eylemekle bundan akdem bağı mezkûrdan hissesi alıverilmek için müteâdid evâmîr-i şerîfîm sadır olmuşken mezbûrların muîn-i kesireleri olub ... bir veçhile icra-i hak olduğundan gayrı hevalarına tâbi eşirradan bazı kimesneler ile yekdil bunun mâliki olduğu menzîlini hedm ve kerestesini kendü menzîllerine götürüb bir veçhile mukavemete iktidarı olmayub ol veçhile mağdur olduğu bildirüb ol babda hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görölüb zabt eyledükleri ba'de's-sübût red ve ihkak-ı hak olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1157

SAYFA 39 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısı Müjdecî-Zâde Mehmed Zîde Fazlıhuya Hüküm ki

Kastamonu kazâsında vefat iden Kilis muvakkiti Müjdecîzâde Es-seyyid Ali Efendi'nin ve yine kazâ-i merkum ahalisinden Ahmed Ağa zâde hafız zevcesi (Boş) nam müteveffıyenin ve yine Kastamonu sancağında vâki' Sorkun kazâsında fevt olan erbab-ı tımardan Naralı Beg dimekle mâ'ruf kimesnenin terekeleri tahrir-i iktiza itmekle bu taraftan sana tefviz olunmuşdur gerekdir ki müteveffıye-i merkumun muhallefatların tahrir ve tersim ve vereseleri beynlerinde âle mâ farazallahu teâla tevzi ve taksim hususuna ihtimam ve ... eyleyüb hâsıl olan rûsum mutade-i mahza ve muhtevi defterlerine tâ'yin olunan Çukadar Ahmed zîde kâdrühü yediyle bu tarafa isal eyleyüb müstakime-i şer'-i enverde serm-u inhıraf etmeyesin deyü a'lemü'l-ûlema ve ... bi'l-fiil Anadolu Kadiaskeri olan Mehmed edamallahu teâla fazailuhu tarafından mühürlü mektub virmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1157

SAYFA 39 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sükkânından Osman nam kimesne gelüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi yoğ iken Amasya Kazâsı'na tâbi Hakala nam karye sakinlerinden mültezim dimekle mâ'ruf kimesne ile (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneler birbirleriyle yekdil ve yekcihet ve bunun karye-i mezbûrda olan sekiz sene bilâ nizâ mutasarrıf olduğu mülk-i ağılını bin yüz elli senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bî gayr-ı hak hedm eyledikden ma'ada hevalarına tâbi ehl-i ırz taifesine istinaden fuzûlî ve bî gayr-ı hak üç yüz gurus dahi gasb idüb ziyade gadr ve teâdi eylediğin bildirüb şer'le görülüb ve bu babda fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer'le görülüb hilâf-ı şer'-i şerif ve fuzûlî hedm eyledikleri mülk-i ağılının muayyen kasdıyla hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî gasb eyledikleri ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve bî-kusur buna alıverilüb icar-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden şer'le görülmek için emir yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1157

SAYFA 39 / HÜKÜM 5

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Osman gelüb yine Amasya sükkânından Kör Avanis nam zimmî hal-i hayatında nısf-ı bağda üç yüz seksen gurus buna beg u bâd ile beg ve tasarrufunda iken nısf-ı âhardan dahi yine Amasya sükkânından Murad oğlu dimekle mâ'ruf kimesneye beg idüb iştirâken mutasarrıf iken zımmî-i mesfûr mürd oldukda mezbûr Murad oğlu bağ-ı mezbûrdan bunun mutasarrıf olduğu nısf-ı hissesi noksan baha ile bundan almak murad eyledikde bu dahi virmedikde ... hile ve tezvırata sülûk ve zimmî-i mesfûr hâl-i hayatında bağın cümlesini buna beg itdi deyü müddeâ'sını vech-i şer' üzere ispata kadir değil iken şahid-i zor olmakla bunun tasarrufunda olan nısf-ı bağda bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî zabt idüb ziyade gadr ve teâdi eyledikde ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğunu bildirüb şer'le görülüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî zabt eylediği nısf-ı bağı buna alıverilüb ber- mûceb-i fetava-i şerife icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1157

SAYFA 40 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya'da vâki' kal'abend mustahfızlarından Es-seyyid Osman zîde kâdruhû gelüb kal'a-i merkum bevvabı(?) bundan akdem varid olan emr-i âli mucibince der-saâdete tâ'yin olunan mübaşir marifetiyle yoklanub cümlesi mevcut ve uhdesine lazım gelen hizmetleri eda idüb bir veçhile rencide olunmaları icab itmez iken Sivas Valisi tarafından yoklamacı namıyla bilâ- emr-î şerîf üzerlerine mübaşir tâ'yin ve yoklama akçesi mütalebesiyle rencide olundukları bildirüb men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim sudurunu istîdâ' ve divan-ı hümayunumda mahfûz olan) bilâ emr-î şerîf yoklama namıyla akçe mütalebesiyle rencide itdirilmeyüb men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim sudurunu istîdâ' ve divan-ı hümayunumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukda Amasya sancağında vâki' Amasya ve Gedegra kavi kaya kal'alarının dizdarı ve kethüda ve imam ve mevvablar ve topçu ve sair mustahfızlarının yoklamaları için bin yüz elli dört senesi Zilkâdesinin evâili tarihiyle mufassal ve meşrûh emr-î şerîfim virildiği mukayyed bulunmağın kal'a-i merkum bevvabı bilâ- emr-î şerîf valiler tarafından buyruldu ile yoklama namıyla akçe mütalebesiyle teâdi olunmamak üzere emr-î şerîfim sudurunu bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan El-Hâc Mustafa dâme- mecdûhû i'lam itmekde i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1157

SAYFA 41 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağında Vâki' Mevlana (Boş) Kadısına ve Amasya Sancağı Mütessellimine Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Mehmed nam sipahi gelüb Amasya sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından Yağmur nahiyesinde ... ve Makilci nam karyeler ve gayriden on iki bin beş yüz akçe tımar Ahmed'in bilâ veled fevtinden bin yüz elli beş senesi recebinin on beşinci gününde buna tevcih ve hâlâ berat-ı şerifimle üzerinde ve ber- vech-i arpalık Turhal sancağı mutasarrıfı olan düstur-ı vezirim Numan Paşa iclaluhunun hizmetinde olmakla hizmetde oldukça sancağı askeriyye bayrağı elinde mevcut bulunmadı deyü tımarına zarar gelmemek üzere sene-i mezbûre Zilkâdesinin on üçüncü gününde bâ- emr-i âli kaydına şerh virilüb tımarına dâhl olunmak icab itmez iken Bâli oğlu (Boş) nam kimesne mücerred tımar-ı mezbûrun mahsulünü ekl ü bel' itmek için terk-i hizmetinde olmak üzere tımar-ı mezbûru mirmirandan (Boş) isime tezkire itdirdüm deyü tımar-ı mezbûra fuzûlî müdahale ve mahsul ve rüsumatı ahz ve kabz murad eylediği

bildirüb tımar-ı mezbûr yedinde olan beratı mucibince tarafından subaşı olan (Boş) nam kimesneye zabt ve vâki' olan mahsul ve rûsumatı alub defter mucibince ahz ve kabz itdirilüb mezbûru ve âharı hilâf-ı defter-i hakani veçhile dâhl ve taarruz itdirilmemek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayunuma mürâaat olundukda tımar-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere buna tevcih ve hâlâ berat-ı şerifimle üzerinde ve ber-vech-i meşrûh kayd-ı tasarrufunda sipahi olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1157

SAYFA 42 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Merzifon sakinlerinden Emine nam hatun gelüb üzerinde şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken medine-i Amasya'dan bunun üvey babası Osman nam kimesne zuhur ve mücerred celb-i mal kasdıyla on sekiz seneden mukaddem fevt olan senin baban Hafız Ali Efendi demekle mâ'ruf kimesne sülüs malını senin validen Aişe nam hatuna vasiyet ve ahz ve kabz eyledikten sonra validen mezbûre dahi müteveffiye olmakla zıkr olunan mal senin zimmetinde kaldı benim dahi ol maldan validen müteveffiye-i mezbûreden müntakil hissem vardır senden alırım deyu ol makule ömr-ü şer' on beş sene mürur iden miras davasının isticâ-ı mevzu iken hilâf-ı şer'-i şerif daima olandan hâli olduğun ve ol babda fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince amel olunub mezbûrun hilâf-ı şerif teâdisi men' olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğın şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1157

SAYFA 42 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Merzifon sakinlerinden Emine Hatun gelüb bu mâliki olduğu bir res Hadice nam cariyesini mukaddema validesi Aişe nam hatunun yanına ikamet vaz' idüb cariyesi mezbûre de kimsenin alaka ve medhali olmamakla dâhl icab itmez iken o esnada validesi mezbûre müteveffiye olmakla Amasya sakinlerinden bunun üvey babası Osman nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde cariyesi mezbûreyi iğfal ve hilâf-ı şerif fuzûlî bikrin(?) izale ve gadr itmekle taleb eylediği mücerred virmemek için cariyeye-i mezbûresinin validen müteveffiye-i mezbûrenin olmakla hâl-i hayatında nikâhına almışdı deyu bi-vech-i şer' virmekde ta'allül ve gadr-ı küllî sevdasında olduğu ve bu babda şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince

şer'le görölüb alıverilmek babında hükm-î hümayunum rica itmeğin şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1157

SAYFA 47 / HÜKÜM 3

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Havza Kadısına Hüküm ki

Osman zîde kâdruhû gelüb bunun babası (Boş) nam kimesne bundan akdem bin yüz elli (Boş) senesinde kazâ-i mezbûre tâbi Şeyh Hanı nam karye sükkânından Koca Ali Ağa oğlu Ahmed Ağa dimekle mâ'ruf kimesnenin emri ile ahali-i kazânın tekâliflerine bin iki yüz guruş virüb badehu babası mezkûr meblağ-ı merkumu almadan fevt olub buna intikal itmekle merkum Ahmed'den taleb eylediği ahali-i kazâdan ahz itmişken edada ta'allül ve ibtal-i hak gadr sevdasında olduğu bildirüb şer'le görölüb babası müteveffâ-i mezkûrdan müntakıl merkumun zimmetinde sabit olan ol mikdar guruş hakkı tahsil ve alıverilüb icra-i hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1157

SAYFA 62 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Medine-i Amasya mahallatından Bozahane Mahallesi sakinlerinden Sadad oğlu Aleksan ve karındaşı Nehobet nam zimmîler südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen emr-î şerîfimle vâki' hane-i avarız ve sair tekâlifden hisselerine düşeni mahalle-i mezbûre ahalileriyle ma'an eda idüb hilâf-ı şerif ve mugayir kanun bir dürlü dâhl ve taarruz olunmak icab itmez iken medine-i mezbûr sakinlerinden bazı kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred taciz-i ısdar kasdıyla hilâf-ı kanun ziyade tekâlif tahmil eylediklerinden ma'ada hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-ı hak tekâlifimizi virmek bizlere üç yüz ve beş yüz guruş karz akçe virün deyu cebren ve kahren akçe mütalebesiyle teâdi ve rencideden hâli olmamalarıyla ahvalleri diğer gün olduğun bildirüb mezbûr gün vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şerif ve mugayir kanun teâdi ve tecavüzleri men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1158

SAYFA 64 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sakinlerinden El-Hâc Osman ve El-Hâc İbrahim zîde kâdruhûma gelüb mûmâileyhima kendü hallerinde hilâf-ı şerif kimesneye vaz' ve teâdileri yoğ iken Kôr Mehmed ve Deli Mahmud nam kimesneler birbirleriyle yekdil ve vilâyet-i umuruna cümle tarafından olmak üzere bizim rızamız yoğ iken harç-ı sarf olunan akçenin hesabını görürüz deyu iddia ve mukaddema müvella tâ'yin olunan sabık Sivas Kadısı huzurunda mûrâfâ'-i şer' olduklarında nıfs-ı Amasya mahallatı ve kur'ası ahalisinden mâlûmu'l-ism kimesneler muvacehelerinde mezbûran Osman ve El-Hâc İbrahim için âyân olub bin yüz elli üç ve elli dört ve elli beş senelerinde umumen ahali-i kazâdan akçe murabahası ve saliyane bakayası ve mesarif-i müteferrika namıyla otuz bin guruş tevzi' ve bî gayr-i hak cem' ve tahsil ve Hacı Halil ve İbrahim nam kimesnelere ahz ve itlâk ve izaat itdirdüler deyu meblağ-ı merkumu mezbûrandan Osman ve El-Hâc İbrahim'den dava ve isbat ve icrasına tenbih ve hüccet itdirüb lakin evvelen derun-ı hüccette isimleri mezkûr müddeilerin meblağ-ı mezbûrdan kendü hisselerine ne mikdar hissesine isabet eylediği beyan olunmayub müddeâ'larından cehalet olduğundan ma'ada merkuman Osman ve Hacı İbrahim'in mezbûran El-Hâc Halil ve İbrahim'e amme-i ahaliden ol mikdar guruş bi-gayr-i hak ahz ve itlâk ve izaata emr ve tevkileri şer'an sahih olmadığından gayrı amme-i ahalinin her birinden meblağ-ı mezbûrdan hisselerine cem' ve tahsile müvekkileri mezbûranın ikrâra muteber ile kerhleri vech-i meşrûh üzere sabit ve mütebeyyin olmayub mezbûran El-Hâc Halil ve İbrahim'in cümle ahaliden ol mikdar guruş ahz ve kabzları vech-i şer' üzere sabit oldukda vahşilik eyler olmağın şer'an tazmin mezbûrandan iktiza itmekle hüccet-i mezkûr merkuman Osman ve El-Hâc İbrahim'den bu makule emr ve tevkile binaen tazmin ile hükm-î mutazammın olmağın lede'l-hücce ve ihticaca salih olduğu âlemû'l-ulemâi'l- mütebahhirin sabıka Rumeli Kadiaskeri olan Mehmed Pîrî-zâde edamallahu teâla fezailuhu i'lam ve i'lamları mucibince amel olunmak için yedlerine emr-î şerîfim ve fetava-i şerifeler virilüb mezkûrların davalarına mübtıl(?) ve hüccet-i mezkûr ber- minval-i meşrûh ihticaca salih olmadığına binaen men' olunmuşlar iken bazı ashab-ı ağraz ve eşirra birbirleriyle yekdil ve mücerred taciz ve izdar kasdıyla yedlerine virilen emr-î şerîfim ve fetava-i münife mugayir hilâf-ı şerif teâdi ve rencide sadedinde oldukları bildirüb ber minval-i meşrûh mukaddema virilen emr-i âli mucibince amel olunub mezbûrların hilâf-ı şerif virilen hüccet-i mezkûruna binaen iddia eyledikleri mevad ile rencide ve remîde olunmamak babında emr-î şerîfim surudurunu istirham ve istîdâ' ve divan-ı hümâyununda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukda ber- minval-i meşrûh emr-î şerîfim virildiği mestur ve mukayyed

bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i şerîfim mucibince amel ve hareket olunmak için müceddeden emr-i şerîfim suduru için bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan El-Hâc Mustafa dâme-mecdûhû i'lam itmeğın mûmâileyhin i'lamı mucibince amel olunmak babında fermân-ı âlişan yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1158

SAYFA 69 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı sakinlerinden Ali nam kimesne ile İsmail nam sagirin vasisi El-Hâc Mehmed gelüb medine-i Amasya mahallatından Kocacık Mahallesi sakinlerinden iken bundan akdem fevt olan İmam Hafız Halil Efendi dimekle mâ'ruf kimesnenin sagir oğlu Osman'a ve teçhiz ve tekfini ve sülûs malından bedel-i hac için vasiyet eylediği akçenin tenfiz ve icrasına babaları Çorumî El-Hâc Mehmed'i vasi-i muhtar nasb ve tâ'yin ve babaları mezkûr Hacı Mehmed dahi vasiyet-i merkumeyi tenfiz ve icra ve sagir oğlu mezbûr Osman dahi irişüb bâliğ ve âkil ve reşid ve malını tasarrufa kadir olmakla babası müteveffâ-i mezbûrun terekesinden ve nûkûd-ı malume ve meçhule kendüye isabet iden mal-ı mevrûsun tamamen ahz ve kabz ve mezbûrun zimmetin ibra ve iskat ve kat-ı nizâ ve fasıl-ı husumet-i birle cânib-i şer'den yedine hüccet-i şer'iyeye virilüb ve bu makule bir defa şer'le görölüb fasıl olunub kat-ı nizâ ve fasıl-ı husumet ve ibra-i zimmet-i birle hüccet-i şer'iyeye virilen davanın istima'i memnu' iken hâlâ babaları mezbûr Hacı Mehmed dahi fevt olmakla mezbûr Osman zuhur ve mücerred taciz-i ızzar(?) kasdıyla ol hüccet-i şer'iyeye ve ibraya mugayir mezbûr Ali'ye ve vasi-i merkum Hacı Mehmed'i teâdi ve rencide sadedinde olduğun bildirüb hüccet-i şer'iyeleri mucibince amel olunub mezbûr Osman'ın hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir hüccet-i şer'iyeye teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledüğü ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1158

SAYFA 70 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Kemankeş (Boş) ve (Boş) zîde kâdruhûma gelüb hâlâ medine-i Amasya sakinlerinden Hevace oğlu dimekle mâ'ruf Hacı Abdullah ve Hafız Ahmed nam kimesneler kendü hallerinde olmayub hevalarına tâbi bazı kimesneler ile yekdil ve inad üzere ibsal-i mazarrat ve üzerlerine şer' atub nice bî-günah kimesneleri bî gayr-ı vech zalemeye tecrim ve takdim ve hilâf-ı şerif ve bî- gayr-

ı hak ırz ve mallarına taarruz misillü fesad ve şekavetlerinin nihyeti olmayub şerr ve mazarratları nice ve ahval-i fukara diğer gün olduğu bildirüb şer'le görölüb mezbûran ile fukaralarının zul ve teâdileri emn' ve def' ve keyfiyyet-i ahvalleri bî-garaz kimesnelerden şer'le tefahhus ve sual ve tedib olunmaları için der-saâdetime vuku-ı ve sahabeti üzere arz ve i'lam olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden şer'le görölüb arz ve i'lam olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1158

SAYFA 72 / HÜKÜM 1

Zeytun ve Amasya Kadılarına Sivas Mutesellimine Hüküm ki

Zuemâdan Bosnavî Ali zîde kâdrühû gelüp Zeytun kazâsı muzâfâtından el-Müslimiye der karye-i Balfal diyü defter-i mufassalda üç yüz ve defter-i icmâlde iki yüz akçe yazu ile mukayyed olan müslimîn-i mûmâileyhin müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil olmağla sâlifü'z-zikr Balfal karyesinin mâlikânesi Yörgüç Paşa imâreti vakfı olmağla vakf-ı mezbûr mütevellîsi el-Hâc Mustafa nâm kimesne karye-i mezbûrenin mâlikâne tarafına âid olanını almağa kanâ'at etmeyüp karye-i mezbûrede mukayyed el-Müslimiye için dahi Yörgüç Paşa vakfındır diyü hilâf-ı defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve müşterekiyle mûmâileyhin ze'âmeti tarafından âid olan mahsûl ve rûsûma dahi ta'arruz ve gadr murâd eylediğın bildirip karye-i mezbûrede mukayyed olan Müslimiye ber mûceb-i defter-i hâkânî müşterekiyle kendüye ve vâkı' olan mahsûl ve rûsûmı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz etdirilip vakf-ı mezbûr mütevellîsi hilâf-ı defter-i hâkânî Müslimiye tarafına âid olana dahi ve ta'arruz etdirilmeyip men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i icmâl ve mufassala ve defter-i evkâfa mürâca'at olundukda Gaziler Ovacığı nâhiyesine tâbi' yirmi dokuz nefer re'âyâ ve bir zemîn ve hâsılı tahtında nîm ve gallât ve meyve ve rûsûm-ı sâire yekûn ma l a gayrihâ üç yüz akçe yazu ile el-Müslimiye der karye-i Balfal diyü defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde iki yüz akçe ile tahrîr ve Yavaş nâhiyesine tâbi' Ezinebazarı nâm karye ve gayrihi ile birikdirilüp beş bin yedi yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezkûrun bin akçesi mûmâ ileyh Bosnavî Ali'nin ve bâkisi müştereki kaydlarında olup ve yine Gaziler Ovacığı nâhiyesine tâbi' otuz bir nefer re'âyâ ve hâsıl ma l a niyâbet ve nîm ve hinta yekûn ma la gayrihâ bin üç yüz üç akçe yazar karyei Balfal defter-i mufassalda muharrer kalemiyle olduğu tahrîr ve defter-i icmâlde Zeytun nâhiyesine tâbi' Ulağ nâm karye ve gayrihi ile birikdirilip mîrlivâ-i Amasya hâssı mülhakâtından ve defter-i evkâfda dahi bâlâda tahrîr olduğu üzre nâhiye-i Gaziler Ovacığında karye-i Balfal mâlikâne vakf-ı imâret Yörgüç Paşa

diyü muharrer kalemiyle tahrîr olunmağın ber mûceb-i defter-i hâkânî karye-i Balfal'da olup zeâmet-i mezbûr dâhilinde olan el-Müsîmiye'de Yörgüç Paşa Vakfı'nın alakası olmamak iktiza eyledikde bi'l-fiil defter emini olan Hasan dâme mecdûhû arz itmeğın mûmâileyhin arzı mûcebince amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1158

SAYFA 79 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Osman zîde kâdruhû gelüb bâbü's-saâdetim ağası nezaretinde olan evkaflardan medine-i Amasya ve Halunsa'da(?) vâki' müteveffâ Hüseyin Ağa ve Firuz Ağa nam sahibü'l-hayrın evkaflarından bi'l-fiil berat-ı şerifimle hademesi olup uhdesine lazım gelen hizmeti eda idüb berat mucibince hizmeti mütalebesinde müstehak olduğu vakfiyesin müteveli-i vakfa bin elli yedi senesinde evkaf-ı mezbûrun mahsullerini taşir ve kabz iden müteveli vekili olan Mehmed nam kimesneden ve vakf-ı mezbûran mahsullerini almak üzere tâ'yin ve havale olunan elli mûd hinta mahsulde mezbûr kırk beş keyl mahsulat buna virilüb dahi zimmetinde yetmiş beş keyl mahsul alacak hakkı olmakla mezbûrdan taleb eyledikde mezbûr bi-vech-i şer' edada ta'allül ve muhalefet ve ibtal-i hak ve gadr-ı küllî sevdasında olduğun ve nazır-ı müşârünileyh tarafından eda içün yedine memhur mektub virildüğü ve hâlâ mezbûr taht-ı kazânızda geşt-i gûzar üzere olduğunı bildirüb bulunduğı mahalde şer'le görölüb berat mucibince müstehak olduğun salifü'z-zikr vazifesiyle mahsulünde sene-i mezbûrda makbuzatından mezbûrun zimmetinde bâki kalan yetmiş beş keyl mahsul hakkı tamamen tahsil ve kendüye aliverilüb mezbûra bi-vech-i şer' havale ve fûruht itdirillmeyüb icar-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledüğü ecilden bulunduğı mahalde şer'le görölmek içün yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1158

SAYFA 84 / HÜKÜM 1

Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Erbab-ı tıardan Mehmed nam sipahi südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya sancağında Geldigelen nahiyesinde malikâne-i karye-i Olus ve gayriden beş bin akçe tımar mutasarufi olan Geldigelen kazâsından Osman memur olduğun Erzurum cânibinde bayrağı altında mevcut bulunmayub tımarı ol veçhile mahlûl oldukda tımar-ı mezbûr mezkûrun na mevcudundan bin yüz elli altı senesi Cemâziye'l-âhîrinin on birinci gününde Kars cânibi seraskeri vezirim Ahmed

Paşa tarafından buna tevcih ve tezkire ve hâlâ asitane-i saâdetimden yedine virilen berat-ı şerifimle üzerinde memur olduğu Kars muharebesinde bayrağı altında mevcut ve sene-i mezbûrenin mahsulat ve rûsumatı beratı mucibince bunun tahvil-i tarihine düşmesinin mezbûr Osman eşirradan olmakla hevasına tâbi bazı kimesnelere istinaden tımar-ı mezbûr benim üzerimdedir deyü sicile kayd ve hasad iddiasıyla bu makule tımar ve zeamet mahsulünü hasad itibar olunmayub tahvil tarihi mukayyed iken hilâf-ı kanun ve mugayir berat sene-i mezbûrenin mahsulatını fuzûlî zabt idüb bunun ziyade gadr olunduğu bildirüb berat mûcebine tahvil tarihine düşen mahsul ve rûsumu tecemmü idenlerden alıverilüb hilâf-ı kanun ve mugayir berat ta'âllül itdirilmemek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayunuma mürâcaat olundukda tımar-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere hâlâ berat-ı şerifimle mezkûr Mehmed'in üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince kanun üzere amel olunmak emrim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1158

SAYFA 86 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Zeytun kazâsı nâibi Mevlânâ Mehmed zîde ilmuhi mektûb gönderüp Zeytun kazâsı ahalileri bâ-cem'ihim meclis-i şer'e varup İran seferleri zuhûrundan berü kazâlarına isâbet eden mübâya'ât ve bâ fermân-ı âli vâkı' olan tekâlîf ve imdâd-ı seferiyeden hisselerine düşeni cem'ine me'mûr olanlara edâda kusûrları olmayup bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka mutâlebesiyle rencîde olunmaları îcâb etmez iken bin yüz elli (Boş) senesinde hâlâ Amasya sancağı mutasarrıfı Mehalizâde Osman Paşa ilzâmiye nâmıyla beş altı yüz guruş mutâlebe ve üzerlerine mübâşir tayîn eylediği mübâşirlerden beş mikdar âdemlerin cebren ahz ve esnâ-yı tarîkde bulunan tüccârlarının dahi üzerlerinde mevcûd olan yüz guruş nakd ve sâir emtia ve beş at ve iki katırların ahz ve mevcûd olan âdemlerini kırk günden mütecâviz habs ve envâi dürlü eziyet eylediklerinden mâ'adâ her birlerinden yüzer guruş taleb ve almadıkça halâs itmeyüp ol vechile ahvâlleri diğer gün olmağla mîrmîrân-ı mezkûrun hilâf-ı şer' i -i şerîf ve bilâ emr-i münîf cebren ahz eylediği akçe ve eşya katır ve atları girü ashab-ı hukûkuna istirdâd olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına vâkı f -ı hâli bi'l-iltimâs arz eylediği ecilden hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ emr-i hümayûn aldığı girü ashâbına istirdâd ol vechile taaddîsi vâkıf ise men' u def' olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1158

SAYFA 90 / HÜKÜM 5

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Osman ve İbrahim ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nâm kimesne gelüp bunlar Tokad voyvodalığı aklâmından Taşabad kazâsına tâbi' Değirmenli nâm karyenin defterde mukayyed raiyyet ve raiyyeti oğullarından iken bundan akdem kadîmî karyelerinden kalkup varup Amasya Kazâsı'na tâbi' Ilıca nâm karyede sâkin olmalarıyla üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı raiyyetlerin kânûn ve defter mûcebince kadîmî karyeleri mutasarrıfı tarafından kazâsına memûra eda idüp Rakka(?) perâkendesı ve Zile mukâtaasının defterde mukayyed raiyyet ve raiyyeti oğullarından olmayup bir vechile rencide olunmaları icâb etmez iken zikr olunan Rakka perâkendesı ve Zile mukâtaası voyvodaları tarafından hilâf-ı kânûn ve defter rüsûm-ı raiyyet talebiyle rencide olundukların bildirüp hilâf-ı kânûn ve defter zâhir olan müdâhale ve taaddîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1158

SAYFA 92 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına ve Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Osman nâm kimesne gelüp babası El-Hâc Ali nâm kimesnenin bin yüz yirmi dokuz tarihinde medîne-i mezbûre Amasya'da cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le şehir kethudâsı olup itmâm-ı hıdmet idüp medîne-i mezbûr ahalileri muvâcehelerinde murâfa'a-i şer'-i şerîf olup ve ma'rifet-i şeri le hesâb ve kitâb görüp zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadığını müş'ir cânibi şer i den bunun yedine hüccet-i şer'iyye verildikten sonra mezbûr Hacı Ali fevt olmağla bu makûle bir def'a şeri le görölüp fasl olunup ibrâ-yı zimmet birle cânib-i şer i den hüccet-i şer'iyye virilen da'vânın istimâ'ı memnû'iken yine medîne-i mezbûr sâkinlerinden eşirrâ ve mütegalibeden Beyzâde İbrahim Ağa dimeğle ma'rûf kimesne zuhûr ve şirrete sülûk ve senin baban tarih-i mezbûrda şehir kethudâsı olmağla zimmetinde akçe kalmış idi diyü bin yüz kırk beş senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayr-ı hakk dört yüz otuz gurus alup ziyâde gadr ve taaddî eylediğın ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-islâmdan fetava-ı şerîfe olduğun bildirüp fetava-ı şerîfe ve hüccet-i şer'iyyesi mûcebince şeri le görölüp mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayr-ı hak aldığı ol mikdâr gurus hakkı tamâmen tahsîl ve girü buna alıverilip ta'allül ve muhâlefet itdirilmeyüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-î hümayûnum ricâ eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

SAYFA 94 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

İsmail Efendi demekle mâ'ruf kimesne ârz-ı hâl idüb şehremini-i maziyyeden biri Amasya Kazâsı'na tâbi (Boş) ve (Boş) nam karyeler toprağında mâ'lûmû'l-hudud yerleri bunun ceddi Ahmed Hoca nam kimesneye hibe ve temlik ve yedine mülkname-i hümayun virildikten sonra olduğu yerlerin tasarrufu ve gallesi mutlaka evladına ve evlad-ı evladına vakf ve şart eylediği vakfiye-i mâmûlun-bihasında defter-i hakanide mestur ve mukayyed ve bunun babası Mustafa Çelebi demekle meşhur kimesne ol yerlere şart-ı vâkıf mucibince mutasarrıf iken fevt olub nevbet-i tasarruf Osman ve diğer Osman nam kimesneler ile buna intikal ve bu tahsil-i ulûm için diyar-ı âharda iken mezbûrlar bir sahte vakfiye peyda ve biz batn-ı evveldeniz sen batn-ı sanîdensin sana hisse virmezüz deyu hilâf-ı şart-ı vâkıf teâdi üzerine oldukları ve bu babda şeyhülislamdan fetava-i şerife virildiğin bildirüb fetava-i şerife mucibince şer'le görülüb hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir şart-ı vâkıf teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica itmeğin şer' ve kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1158

SAYFA 95 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Hadice nâm hâtûn gelüp bunun babası İsmail nâm kimesne Amasya sâkinlerinden iken fevt oldukda muhallefâtı ırs-ı şer'le buna ve müteveffânın karındaşı yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Hüseyin Efendi dimeğle ma l rûf kimesneye münhasıra olmağla mezkûr Hüseyin bunun müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden bunun hissesine düşen hisse-i şâyiasın bin yüz elli (Boş) senesinde bi'l-cümle zabt ve ekl' ü bel' ve buna bir nesne vermeyüp zimmetinde kalmağla bu dahi babası müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl mezkûrun zimmetinde olan hakkını taleb ve almak üzre iken mezkûr Hüseyin dahi fevt olmağla muhallefâtın kabz eden Amasya sâkinlerinden olup mûrislerin (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nâm kimesnelerden taleb eyledikde bî-vech-i şer'î edâda ta'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında oldukların ve bu bâbda davâsına mutâbık şeyhülislâmdan fetavâ-ı şerîfesi olduğun bildirüp fetavâ-ı şerife mücebine mahallinde şer'le görülüb babası müteveffâ-ı mezbûrdan müntakıl mezkûr İsmail'in zimmetinde müteveccih ve sâbit olan hisse-i şâyiası muhallefâtın kabz eden vârisleri mezbûrlardan

müteveffâ-ı mezbûr mâlından buna bî-kusûr aliverilip ber mûceb-i fetavâ-ı şerîfe icrâ-ı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1158

SAYFA 102 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Medîne-i Amasya sâkinlerinden Seyyid Abdûlbaki zîde şerefuhu gelüp bunun medîne-i mezbûre kurbunda vâkıf mutasarrıf olduğu malûmu'l-hudûd mülk bağına âhardan bir veçhile dahi olunmayup bağ-ı mezbûr kimesneye bey' etmiş değil iken medîne-i mezbûr sakinlerinden eşirrâdan Gülmez Ahmed dimeğle ma'rûf kimesne zuhûr ve şirrete sülûk ve bağ-ı merkûmdan otuz kadem bağ bünden akdem sen bana üç yüz guruşa bey' idüp meblağ-ı mezbûr ahz eylemiş idin bağ-ı merkûmdan ol mikdârın alup zabt ederim diyü hilâf-ı şer' ve bi-gayr-i hakk fuzûlî müdâhale ve bundan akdem mezbûr ile murâfa'a-i şerîf olduklarında mezbûrun iddi'âsı lavğ ve mahz olduğu şer'an nümâyân ve zâhir ve mu'ârazadan men' ve def' birle yedine cânib-i şeri den hüccet-i şer'iyye verilip ve bir defa dahi murâfa'adan tenbih olunmuşiken mezbûr memnû' olmayup hevâsına tâbî' zâminden şâhid-i zor ikâmetiyle peydâ eylediği mürûr hüccet ibrazıyla yine tekrar müdâhale ve taaddîden hâlî olmadığın ve bu bâbda davâsına muvâfık fetavâ-ı şerîfesi olduğun bildirüp fetavâ-ı şerîfesi mûcebince amel olup mezbûrun hilâf-ı şer' ve mugâyir-i fetavâ-ı münîf ve hüccet-i şer'î ol vechile olan müdahale ve taaddîsi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1158

SAYFA 104 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Sancağı'nda Argoma nahiyesinde Çayırköy nâm karye ahalisi gelüp bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennâk ve sair hukuk ve rûsumların kanun ve defter mucibince karye-i mezbûr sipahilerine edâ idüp bir veçhile dahi îcâb etmez iken hâlâ karye-i mezbûr sipahileri olanlar kanun ve defter mucibince almağa kanaat etmeyüp hilâf-ı kânûn ve defter ziyade taleb ve cebren tahsil ve ol veçhile ahvâlleri diğer gün ve perakende ve perişan olmalarına bâ'is ve bâdî oldukların bildirüp sipahileri mezkûrların hilâf-ı kanun ve defter ziyâde talebiyle taaddîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-î hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâcaat olundukda Argoma nâhiyesine tâbî' hâsıl dîvânî ma la niyâbet iki bin beş yüz akçe yazar Çayır nâm karyenin bin beş yüz ifrâz ve ma'a

gayrihi on dokuz bin altı yüz akçe bir-icmâl ve bin akçesi dahi ifrâz ve Gedağra nâhiyesine tâbi' Eyledik nâm karye ve gayrihi ile birikdirilip on dört bin altı yüz akçe yekûnundan yedi bin altı yüz akçesi dahi ifrâz ol dahi başka bir-icmâl ve yine on dört bin altı yüz akçe yekûnundan yedi bin akçesi dahi ifrâz ol dahi başka bir-icmâl ve icmâl-i evvelin üç bin akçesi Malkoç veledi Abdülkadir ve beş bin akçesi tekaüd Fethullah ve dokuz bin akçesi Bosnavî Ahmed ve iki bin beş yüz doksan dokuz akçesi dergâh-ı muallâm çavuşlarından Ahmed Çavuş kilarî-i hâssa kaydlarına ve icmâl-i sâninin iki bin beş yüz akçesi Ömer ve iki bin üç yüz elli akçesi dîvân-ı hümâyûnum kâtiblerinden Ammar Bey veledi Şehid Abdullah Paşa Köprülüzâde ve iki bin yedi yüz elli akçesi tekaüd Mehmed kaydlarında ve icmâl-i sâninin üç bin akçesi Mehmed ve dört bin akçesi defter-i hâkânîde mukayyed olduğu üzre tekaüd Salih veledi Ahmed'in kaydlarında olmağın bu takdîrce ber mûceb-i taksîm karye-i Çayır el-mezbûrda iki yüz otuz akçesi Malkoç veledi Abdülkadir ve üç yüz seksen dört akçesi Fethullah ve altı yüz seksen altı akçesi Bosnavî Ahmed ve iki yüz akçesi Ahmed Çavuş kilârî-i hâssa ve yüz yetmiş iki akçesi Ömer ve yüz altmış bir akçesi Ammar Bey veledi Abdullah Paşa ve yüz seksen dokuz tekaüd Mehmed ve iki yüz akçesi diğer Mehmed ve iki yüz yetmiş beş akçesi Salih veledi Ahmed Tekâüdün hisselerine isâbet ve iktizâ eylediğın bi'l-fiil defter emîni olan Hasan dâme mecdûhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'îl-evvel Sene 1158

SAYFA 105 / HÜKÜM 2

Sabika Amasya Müftüsü Olan Müderrisden Akif Mustafa Zîde İlmîhuya Hüküm ki

Amasya kadısı mevlânâ Es-Seyyid Burhaneddin zîde fâzlûhu mektûb gönderüp mahmiye-i Amasya'da vâki' müteveffâ Mehmed Paşa vakfının bâ-hums mahsûl tevliyeti eslah ve erşed evlâd-ı zükûruna meşrûta olup tevliyet-i mezkûre ebnâ-i vâkıfdan es-Seyyid Mehmed Halife'nin tamâmen üzerinde iken evlâd-ı inasdan Mehmed nâm kimesne hilâf-ı şart-ı vâkıf sahte arz ile tevliyet-i mezbûrenin nısfını bir takrîb ile üzerine berât itdirüp gadr itmeğle hâlâ nısf tevliyete mutasarrıf olan merkûm es-Seyyid Mehmed'in li-ebeveyn kebîr karındaşı es-Seyyid Ahmed Çelebi dimeğle ma'rûf kimesneye evlâd-ı inâsdan olan mezbûr Mehmed'in sahte arz ile aldığı nısf hisse tevliyet üzerinden refî ve bâ-nısf hums mahsûl merkûm es-Seyyid Ahmed Çelebi'ye tevcih olunmasını arz ve sâdır olan fermân-ı âliye imtisâlen tarafeynin yedierinde olan senedâta nazar olundukda nefis-i Amasya ve Tosya'da vâkı' müteveffâ Mehmed Paşa vakfının bâ-hums mahsûl tevliyeti eslah erşed evlâd-ı inâsına meşrûta olduğu ve tevliyet-i mezkûrenin nısf hissesi nısf hums mahsûl ile ebnâ-i vâkıfdan idüğü ihbâr olunan Es-Seyyid

Mehmed ve nısf-ı âharı evlâd-ı inâsdan Mehmed bin Hüseyin üzerlerinde olup hâlâ iştirâken bâ berât-ı âli mutasarrıf oldukları mastûr ve münfelim oldukdan sonra mezbûr Seyyid Ahmed meclis-i şer'-i hatırda tevliyet-i mezkûrenin nısf hissesi nısf-ı âharına mutasarrıf olan evlâd-ı inâsdan mezbûr Mehmed muvâcehesinde vakf-ı mezkûrun tevliyeti ber vech-i muharrer vâkıfın eslah-ı erşed evlâd-ı inâsına meşrûta ve ben evlâd-ı ebnâ-i vâkıfdan olup hatta li-ebeveyn er karındaşım mezbûr Es-Seyyid Mehmed ber mûceb-i şart-ı vâkıf nısf hums mahsûl ile nısf tevliyete mutasarrıf olmağla nısf-ı âharı dahi ber mûceb-i şart-ı vâkıf benim meşrûtam iken evlâd-ı inâsdan olan mezbûr Mehmed tevliyet-i mezkûrenin nısfına hilâf-ı şart-ı vâkıf tasarruf eder diyü dava ol dahi cevâbında vakf-ı mezkûrun tevliyeti ber vech-i muharrer eslah-ı erşed olan ebnâ-i vâkıfa meşrûta olduğunu ve kendinin evlâd-ı inâsdan olup nısf hums tevliyete bâ berât tasarrufunu ikrâr lakin müdde î-i mezbûrun karındaşı dahi vech-i şerlî üzre isbât-ı neseb etmeyüp ancak ebnâ-i vâkıfdan olduğu ihbâr olduğuna binâen tasarruf eder diyü müdde lî-i mezbûrun evlâd-ı ebnâ-i vâkıfdan olduğunu bâde'l-inkâr müdde lî-i mezbûrun nesebine şahidleri bunun mevcûd olmayup ve husus-ı mezkûr mahallinde vâkıf-ı merkûm Mehmed Paşa'ya mülâkî olunca beynlerinde olan vesâiti zikr ve beyân ederek isbât-ı neseb itmeğle muhtac olan murâddan olup tarafeyn dahi ber vech-i muharrer mahallinde görülmek üzere terâzî ve ittifâk ve bir mu ltemed-i aleyh çavuş mübâşir tâ'yin ve sen ki müderrisîn-i kirâmdan Akif Mustafa zîde ilmuhusun müteveli tâ'yin ve mahallinde ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-î hümâyûnum istirham eylediklerin bi'l-fiil Rumeli kadıaskeri olan Mevlana Mehmed Esad edâmallâhu teâlâ fezâiluhu i'lâm ve mevlana-ı müşârunileyhin i'lâmı mucibince husûs-ı mezbûra müteveli tâ'yin olunmak için bi'l-fiil şeyhülislâm ve müftü'l-enâm olan Mevlana Mehmed Pîrî-zâde edâmallâhu teâlâ fezâiluhu işaret itmeleriyle Mevlana-ı müşârunileyhin işaretleri mucibince müteveli olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1158

SAYFA 106 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Hüseyin Ağa nam sahibü'l-hayrın vakfının bi'l-fiil berat-ı şerifimle mütevellisi olan Ömer zîde kâdruhû gelüb vakf-ı mezbûrun vakfiye-i mâmûlun-bihasında mukayyed âkaratından medine-i mezbûrede medresesi kurbunda ve her sene müteveli yediyle taraf-ı vakıfdan yirmi beş gurusu icar olunagelen mâ'lûmû'l-hudud vakf-ı bahçede âharın alakası olmayub dâhl olunmak icab itmez iken medrese-i mezbûre softalarından ashab-ı ağrazdan bazıları birbirleriyle yekdil ve bize şart olunmuşdur deyu zabt itmek isteyüb

gadr murad eyledükleri bildirüb vakfiye-i mâmulu'n-bihası mucibince amel olunub hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir vakfiye-i mâmulun biha dâhl ve taarruz itdirilmeyüb men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel Sene 1158

SAYFA 110 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı mahallatından Köyceğiz Mahallesi sakinlerinden sadat-ı kirâmdan Seyyid Abdülbaki zîde şerefehû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bundan akdem Amasya mahallatından Ahi Saadeddin Mahallesi sakinlerinden Hikmet Ahmed Efendi dimekle mâ'ruf kimesne ile beynlerinde huku-ı şer'iyeye müteallik hesap ve kitablari olmakla şer'le hesap kitablari görölüb birbirlerine bir akçe ve bir habbe verecekleri olmayub müdahale icab itmez iken mezkûr eşirradan olduğuna binaen hukuk-ı iddia ve mûrâfâ'-i şer'-i şerif oldukların beynlerinde muslihun tavassutuyla bir mikdar gurus üzerine sulh ve bu dahi bedel-i sulh olan meblağ-ı merkumu mebura virüb birbirlerinin zimmetleri ibra ve iskat ve kıbel-i şer'den ibra-i zimmet bâ-hüccet-i şer'iyeye virilmişken mezbûr yine kâni olmayub bazı zî-kudret kimesnelere istinaden hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir ibra ve hüccet-i şer'iyeye teâdi ve rencideden hâli olmaduğu ve bu babda şeyhülislamdan fetava-i şerife virildüğü bildirüb mucibince amel olunub hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir ibra ve hüccet-i şer'iyeye teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden şer'le men' olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel Sene 1158

SAYFA 112 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Merzifon sakinlerinden İsmail nam kimesne gelüb bin yüz elli (Boş) senesinde Sivas'da fevt olan karındaşı Mehmed Emin Ağa dimekle (mâ'ruf) kimesnenin metrukâtı ırs-ı şer'le buna intikal idüb bu dahi müteveffâ-i mezbûr karındaşının metrukâtını ahz ve kabz idüb buna götürüb teslim itmek üzere tarafından vekil eyledüğü Amasya sükkânından Hacı Ahmed nam kimesne karındaşı müteveffâ-i mezkûrun metrukâtını ber- müceb-i defter-i hakani ahz ve kabz ve metrukâtından âhar mahale harc ve sarf eyle deyu emir itmiş değil iken mezbûr Hacı Ahmed tereke-i merkumdan ... vâki' terekeyi yemhil yerlerde harc u sarf itdim deyu ahz eyledüğü karındaşı müteveffânın terekesini buna virmedüğünden ma'ada bir sim ... ve bir altun saat ve sim gaddare ve sim topuz ve sim ... ma' kimesne ahz itmişken Amasya sükkânından olub

mütegallibeden Bekir oğlu İbrahim Ağa dimekle mâ'ruf kimesneye rüşvet tarafıyla iki yüz elli guruş kıymetlü bir toru kısarak ve bir ... keçesi ve bir çift ... piştol kurşunu ve bir ... ol veçhile zimmetinde olan metrukâtı ve eşyayı virmeyüb ziyade gadr ve teâdi eyledüğü bildirüb şer'le görölüb karındaşı müteveffâ-i mezbûrun metrukâtı ve eşya ve hayvanatı ahz ve kabz iden mezbûrdan bi'l-tamam tahsil ve aliverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfîm rica itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'l-evvel Sene 1158

SAYFA 115 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Suruk(?) nam karye sakinlerinden Hanife nam hatun gelüb karye-i mezbûre sükkânından bunun zevci Mehmed nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde seferde şehadeten fevt oldukda karye-i mezbûrede mutasarrıf olduğu emlak ve eşyası ırs-ı şer'le ... ile vasisi olduğu sagire kızı ... (Boş) nam sagire münhasıra olub âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken yine karye-i mezbûreden mütegallibeden Deli Ramazan oğlu Hüseyin nam kimesne müteveffâ-i mezbûrun terekesini ahz ve kabz ve ekl ü bel' idüb buna ve sagireye ve ... küll-i gadr itmekle mezkûrdan taleb eyledikde itlam ve izaat ve bir veçhile icra-i hak mümkün olmaduğun bildirüb şer'le görölüb zevce-i müteveffâ-i mezkûrun terekesi fuzûlî ve tegallüben zabt ve ekl' iden mezkûreden aliverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'l-evvel Sene 1158

SAYFA 122 / HÜKÜM 1

Geldigelen ve Sivas ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi Varay nam karye sakinlerinden Es-seyyid Ebubekir zîde şerefehû gelüb bunun karye-i mezbûre toprağında vâki' mutasarrıf olduğu çiftlikle tarlalarına ehl-i iyâl ... nefsleri için bin yüz elli yedi senesinde zir'â idüb hâsıl olan hintadan yüz otuz zemin olmak üzere cem'ân her zeminden beş keyl hinta ve otuz zemin dahi şa'ir ve her zeminden beş keyl şa'ir hâsıl olur ve yirmi beş zemin burçak ve yirmi beş zemin daru hâsıl olur mahsul ile mutasarrıf olduğu bağının hâsıl olan yüz yük mikdarı emaneten kimesnenin alakası olmayub bir veçhile dâhl ve rencide olunmak icab itmez iken Milli ekradından Bozos (?) Oğlu Kör Hasan dimekle mâ'ruf kimesne kendü halinde olmayub hevasına tâbi mâ'lûmû'l-esami eşkıya ile karye-i mezbûreye gelüb salifü'z-zikr ... üzerine koşub ekl'ü bel' ve ıtlâk ve izaat

eylediklerinden ma'ada sâlifü'l-beyân bağının ol mikdar yük üzümleri bu dahi hilâf-ı şer'-i şerif ahz ve gasb ve garet idüb külli gadr ve teâdi eyledikleri ve hâlâ mezbûrlar taht-ı hükümet ve kazânızda geşt-i gûzar üzere oldukları bildirüb oldukları mahallin zabitleri marifetiyle şer'le görölüb mezbûrların ıtlâk ve izaat eyledikleri salifü'z-zikr mahsulatın şer'le müteveccî olan kıymeti ahz ve gasb ve garet eyledikleri ol mikdar üzümlü tamamen tahsil ve gerüye bî-kusur alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-âhır Sene 1158

SAYFA 123 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Mustafa nam kimesne gelüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi yoğ iken yine Amasya sakinlerinden Ali nam kimesnenin buna garez ve davası olduğundan bununla dava idüb mûrâfâ'-i şer'-i şerif olmakda bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif bunun üzerine şer'an bir nesne sabit olmadı ehl-i örf taifesiyle eyledikten ma'ada bî- gayr-i hak yüz guruş akçesi ahz idüb ziyade gadr ve teâdi eylediği ve bu babda davasına muvafık fetava-i şerife virildüğün bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer'le görölüb hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-i hak aldığı yüz guruş akçesi bi't-tamam mezkûreden alub buna gerü alıverilüb icar-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebû'l-âhır Sene 1158

SAYFA 127 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Hâlen Kıdvetü'l-sülehâ'i'l-kirâm Hafız Abdülkerim zîde salâhu südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya sancağında ve kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesine tâbi Kızılcaköy ve Dereseki ve Türkmencikler nam karyelerin nısf-ı malikânesi mülk-i Ali Çelebi bin Halil ve divanî tımar deyu defter-i hakanide mukayyed ve bu mezbûr Ali Çelebi'nin kızı Tesliman Hatun mürferit deşti ve âtiyye günlerinde cüzhevan ve hıms mahsul ile mezkûr berat-ı şerifimle mutasarrıf olub âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken medine-i münevvere vakf-ı karyelerinden yine liva-i mezkûrda Gelgiras(?) nahiyesinde ve Gelgiras ve tevâbihi karyelerinin mütevellileri olanlar zuhur salifü'z-zikr karyelerin malikânelerinden bir dürlü alakaları yoğ iken mezbûrlar şirrete sülûk ve mezbûr Kızılca karyenin rûb-ı malikânesi ve Dereseki karyesinin tamam

malikânesi ve Türkmencikler karyesinin dahi tamam malikânesi mütevellileri olduğumuz vakfına dâhildir deyu hilâf-ı defter-i hakani müdahale ve fuzûlî zabt idüb gadr eyledikleri bildirüb zikr olunan karyelerin nısf-ı malikânesi ber-mûceb-i defter-i hakani buna zabt ve ahz ve kabz itdirilmeyüb medine-i münevvere vakfı mütevellileri mezbûrları hilâf-ı defter müdahale ve nizâ itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi otuz altı nefer reaya ve dört zemin ve iki çiftlik ve bir mûd galle ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekun ma' gayruha iki bin beş yüz akçe yazar karye-i Kızılcaköy nısf-ı malikâne-i vakıf Ali Çelebi bin Ebul-Kasım evlad-ı Turhan ve Devlet Hatun tasarrufunda ve nısf-ı âhar mülk-i Ali bin Halil divanî tımar ve otuz dokuz nefer reaya ve üç zemin ve hâsıl mâ niyâbet ve çift ve hinta ve şa'ir yekun ma' gayruha bin beş yüz otuz akçe yazar karye-i Dereški malikânenin sekiz sehiminden beş sehimini vakf-ı Ali Çelebi bin Ebu'l-Kasım evladından Turhan ve Devlet Hatun tasarrufunda ve nısf-ı mülk Ali Çelebi bin Halil divanî tımar ve iki zemin ve bir çiftlik ve beş nefer mevkuf ve hâsıl sabit mâ- rûsum beş yüz akçe yazı ile karye-i Türkmencikler nısf-ı malikâne-i vakf-ı Ali Çelebi bin Ebu'l-Kasım evladından Turhan ve Devlet Hatun tasarrufunda ve nısf-ı âhar mülk-i Ali Çelebi bin Halil divanî tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve bâde kur'a-i mezbûrun malikânelerinden Ebu'l-Kasım oğlu Ali Çelebi'nin evladları münkarız olub ... hayrata sarf ve tâ'vin olunmak vech-i şer' üzere mukayyed olmakla Amasya'da Kurşunlu mescidini vezir Bayram Paşa malzemesi için mahalleri bin kırk yedi senesinde tevki' kalemiyle tashih olunub ve Gelgiras nahiyesine tâbi hâsıl mâ niyâbetde çift ve hinta ve şa'ir yekun ma' gayruha yirmi dört bin sekiz yüz doksan altı akçe yazar karye-i Gelgiras mâ tevabihi vakıf medine-i münevvere-i şerife olduğu kadimden viregeldikleri resm-i çift ve ekünlü caba ber- mûceb-i defter-i âtik deyu kur'a-i saire ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle olduğu tahrir olunmağın ber-mûceb-i defter-i hakani Ali Çelebi bin Halil mülkü başka ve medine-i mezbûre vakfı dahi başka olduğu bi'l-fiil defter emini olan iftiharü'l emacir ve'l- ekarim Hasan dâme mecdûhû arz itmeğın defter emini arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1158

SAYFA 132 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kaysariye kazâsı naibi Şeyh Ömer zîde ilmihu mektub gönderüb sen ki Amasya Kadısı Seyyid Burhaneddin bin yüz elli (Boş) senesinde fevt olub yanında mutavasıl olan dokuz yüz seksen

guruş nükud ve ber-vech-i tahmil beş-altı yüz guruşluk at ve bargir ve kürek ve raht ve kılınç ve kaftan ve sair eşyası zevcesi (Boş) ve sülbiye cariyeleri ve (Boş) ve lâ-beveyn kız karındaşı (Boş) nam hatunlara intikal idüb muhallefât-ı mezkûr marifet-i şer' le ve âyan-ı vilâyet marifetleri ile tahrir ve bir senedata vaz' itmeleriyle müteveffâ-i mezbûrun vereseleri mezkûre hatunlar tarafından kendülere intikal bâ- hüccet-i şer'iyye vekil irsal eyledikde Tokat voyvodası taraflarından vekili Amasya sükkânından (Boş) nam kimesne zuhur ve ... bi'l-cümle terekeyi zabt iderum deyu kethüdası Ali yedinden ahz ve bir res atı dahi Amasya âyanından Ahmed Beg dimekle mâ'ruf kimesne ve bir res bargirin dahi menzilci (Boş) nam kimesne ahz ve ahaliden bazı kimesnelerin davalarını hayatında istûdâ' eyledikde cürm-i mahkeme virmiş anın terekesinden aluruz ve bazıları bi'l-suret-i şer'î müteveffâda alacağımız vardır deyu dürlü illet ve bahane ile vekillerine mevrûsları müteveffâ-i mezbûrdan müntakıl nükud ve eşyayı teslim itmeyüb müteveffâ-i mezbûrun düyûn-ı kesiresi ve mezbûrların dahi eşâr-ı ihtiyaç ile muhtaçlar olub gadr-ı külli itmeleriyle mezbûrların ol veçhile olan teâdileri men' ve müteveffâ-i mezbûrdan müntakıl nükud ve sair emval ve eşya her ne ise vekiller-i merkum alıverilüb ihkak-ı hak olunmak babında medine-i mezbûrede sakin ulemâ ve suleha ve âyan-ı eşraf ve eimme ve huteba meclis-i şer'e haber vermeleriyle bu babda hükm-î hümayunum virilmek ricasına vâki'-i hâl bi'l-iltimas arz itmeğin vech-i meşrûh üzere müteveffâ-i mezbûrun muhallefâtına hilâf-ı şer'-i şerif vazîü'l-yed ve ve müdahale idenlerin teâdileri men' ve def' ve vârisleri taraflarından vekil-i şer'iyyelerine ahz ve kabz ittirilüb mugayir şer'-i şerif müdahale ve teâdileri men' olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1158

SAYFA 134 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütessellimine Hüküm ki

Sofu Memiş Paşa'nın zevcesi Emine İtır(?) nam hatun gelüb bunun zevci müteveffâ-i mezbûrun sabıka kethüdası olan Amasya sükkânından Köprülü Mehmed nam kimesne zimmetinde cânib-i şer'den bin yüz elli (Boş) senesinde bin fındık altun alacak hakkı olub bundan akdem (Boş) nam kimesneye ve bir dürlü emr itmişken virmeyüb zimmetinde kaldığı bildirüb şer'le görölüb mezbûrun zimmetinde olan ol mikdar altun hakkı bi't-tamam tahsil ve alıverilmek babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1158

SAYFA 134 / HÜKÜM 3

Amasya ve Akdağ Kadılarına Hüküm ki

Akdağ kazâsına tâbi Zana nam karye reayası gelüb karye-i mezbûrenin tasarrufu malikânesi vakf-ı cami-i Pervane ve divanisi tımar olub ve karye-i mezbûre halkı Amasya suyu üzerinde Zana nam köprü tamir ve termim itmek üzere mukabelesinde bilâ emr-î şerîf tekâlif-i şakkadan emin olub ve cürm-i cinayet ve sair bâd-ı hevası dahi zeamet tarafından alınagelüb bir veçhile dâhl icab itmez iken Amasya Kazâsı ahalisi tamam hasadlarından nâşî keyl ve tekâlifleri tahkik içün bunlara ziyade tekâlif tahmil ve ol veçhile perakende ve perişan olmalarına bâis ve hesab-ı merkur hallerine bâdî oldukları bildirüb men' ve def' olunmak babında istûdâ'-i ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat oldundukda Akdağ nahiyesine tâbi dört nefer reaya ve yüz kırk yedi nefer gebran ve iki aded zemin ve hâsıl-ı tahtında hisse ve hinta yekun mâ' gayruha bir görölüb on bir bin dokuz yüz doksan dokuz akçe yazı ile karye-i Zana nısf-ı malikâne ve vakf-ı cami-i Pervane der-Amasya ve nısf-ı âhar cihet-i tevliyet mütevellileri tasarrufunda divani tımar-ı mezbûr karye halkı Amasya suyu üzerinde olan Zana nam köprü'nün Termim ve tamir itmek üzere şimdiye dek avarız-ı divaniye viregelmeyüb ellerinde ol veçhile avarızdan muaf olmaların Sultan Süleyman Han ve Sultan Selim Han'dan emr-î şerîfleri olmakla mezbûr karye halkı ... hesab-ı mezbûrun termim ve tamir idenler avarız-ı divaniyeden emin olmaları defter-i hakanide kayd olundu deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Zana'ya tâbi-i Akdağ hisse-i divani on bir bin dokuz yüz doksan dokuz akçe yazusundan dört bin beş yüz akçesi ikraz ve yine Akdağ nahiyesine tâbi karye-i Zana niyabet ve nısf-ı bâd-ı heva ve nısf-ı arusiye ve âded-i ağnam yekun mâ' gayruha bir görölüb on bin iki yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun dört bin beş yüz akçesi dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Mehmed veledi Şabân çavuşun zeameti aklâmı ve yine Akdağ nahiyesine tâbi karye-i Zana mâ' gayruha bir görölüb on bin akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Mehmed'in tımar-ı aklâmı ve iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçe yazar icmâl-i sanînin iki bin akçesi ikraz ve tamamı Amasya'nın aşağı kal'ası mustahfizlarından Ahmed veledi İsmail'in tımar-ı mülhakatından olduğu mestur ve hazine-i âmiremde mahfûz olan mevkufat defterlerine nazar olundukda karye-i mezbûr ahalisi ... hesab-ı merkurun tamir idenler avarız-ı divaniyeden emin olmaları babında bin yüz yirmi üç senesi recebinin yirmi dokuzuncu gününde emr-î şerîf verildiği dahi mukayyed bulunmağın karye-i mezbûre reayası üzerlerine edası lazım gelen imdad-ı seferiyye ve hazeriyye ve sair emr-î şerîfimle vâki' tekâlifden cümle marifeti ve marifet-i şer'le hisselerine isabet iden eda ve hizmet-i lazımları ru'iyet eylediklerinden sonra bilâ emr-î şerîf tekâlif-i şakka

mütalebesiyle ve tahammüllerinden ziyade tahmili ile ve sair bahane ile mugayir defter-i hakani ve hilâf-ı emr-i âli rencide ve remîde itdirilmeyüb kazâ-i mezbûr ahalilerinin teâdileri men' ve def' olunmak için emr-i şerîf südurunu bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan El-Hâc Mustafa dâme-mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1158

SAYFA 139 / HÜKÜM 1

Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Amasya kadısı iken bi'lâ veled fevt olan Mustafa'nın vereseşi merhameten(?) altı ay ibka olunub umur-ı niyabeti elli sekiz senesi Cemâziye'l-evveliyesi guresinden sene-i merkum Şevvâl-i guresine değince sana tefviz olunmakla kısmet-i askeriyesi(?) dahi kemakân sipariş olunmuşdur gerekdir ki vâki' olan mevta-i Askeriye muhallafatı tahrir ve terfî ve şer' tevzi' ve taksim eyleyüb hasıl olan mahsulat-ı âliyye ve rüsumat-ı mukabileyesi vâris-i mezkûr tarafına irsal eyleyüb canib-ü şer' fetava-i şerife inhiraf(?) eylemeyesüz deyu bi'l-fiil Anadolu Kadıaskeri Mevlana Mehmed edamallahu fezailuhu tarafından mühürlü mektub virilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1158

SAYFA 140 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısı Mustafa Zîde Fâzlûhuya Hüküm ki

Kazâ-i mezbûre ahalisi iken fevt olan müteveffâ Gürcü-zâde İbrahim Ağa dimekle mâ'ruf kimesnenin vâris-i ... olmaduğundan ma'ada resm-i kısmet mikdarı bu tarafta görülmekle gerekdir ki müteveffâ-i mezbûrun vereseşi bi- gayr-i hak tekrar her resm-i kısmet mütalebesiyle rencide ve remîde itmeyesün deyu Anadolu Kadıaskeri Mevlana Mehmed edamallahu teâla fezailuhu tarafından mühürlü mektub virmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1158

SAYFA 155 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sadat-ı kirâmdan Seyyid Ömer zîde şerefêhû gelüb bunun Amasya Kazâsı'na tâbi kazâ-i Firüz ve Eymürd nam karyeler toprağında mutasarrıf olduğu çiftlik emlakını ve Firüz karyesinde olan iki bab mülk-i değirmenini ru'iyet ve hâsıl olan mahsulatları mûmâileyh tarafına gönderüb eda

ve teslim itmek üzere Amasya Kazâsı sakinlerinden Güdük Ali Sipahi dimekle mâ'ruf kimesneye tevfiz(?) ve sipariş itmekle mezbûr Güdük Ali dahi zıkr olunan çiftlikleri ve değirmenleri bin yüz elli (Boş) senesinde ru'iyet ve Firüz karyesinden yüz keyl hinta ve otuz sekiz keyl şa'ir ve yirmi beş keyl çeltuk(?) ve Eymürd karyesinden otuz beş keyl hinta ve yirmi beş keyl şa'ir ve Firuz karyesinden otuz keyl hinta ve değirmenlerden dahi yirmi beş keyl hinta ve otuz keyl kaya mahsulatını ahz ve kabz idüb mûmâileyhe bir nesne göndermeyüb kendü umuruna sarf ve iştirâk itmekle bundan akdem hile ve ahz ve kabz için âdem götürdüğün mezbûr ziyade eşirra ve mütegalibeden olmakla hilesinden dürlü illet ve bahane ile yine bir nesne virmeyüb hilâf-ı şer'-i şerif gadr ve teâdi üzere olduğu ve tarafından karındaşı Seyyid Hasan zîde şerefehû vekil oldukda bildirüb şer'le görölüb mezkûr Ali çiftliklerinden ve gerek değirmenlerinden ahz ve kabz eylediği mahsulat her ne ise şer'an tahsil ve vekil-i mezbûre alıverilüb icra-i hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1158

SAYFA 155 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Ali nam kimesne gelüb bu medine-i Amasya'da vâki' sükda ehl-i sükun rızaları ve vazife-i şer'le bekçi olmakla kendü halinde uhdesine lazım gelen hizmeti eda idüb kimesneye hilâf-ı şer'-i şerif vaz' ve teâdisi olmayub ve üzerine dahi şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken ashab-ı ağrazdan bazı kimesneler hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ emr-i münif müdahale ve teâdi üzere olduğu bildirüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ emr-i münif zahir olan teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1158

SAYFA 158 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağında Vâki' Kazâlara Hüküm ki

Abdi dâme-mecdûhû gelüb mûmâileyhin kul kethüdası olduğu ber-vech-i arpalık hâlâ Amasya Sancağında mutasarrıf olan Mamalu-zâde Osman dâme ikbaluhu sefer-i hümayunuma memur olmağın liva-i mezbûre mütesellimi nasb ve tâ'vin eylediği kimesnenin zabt u rapta âdem-i kadrine(?) nümayan olmakla liva-i mezbûr mütesellimliği nasb-u şerif uhdesinde zabt eylemek

üzere (Boş) zîde kâdruhû mütesellim nasb ve tâ'yin olunmak babında emr-î şerîfim südurunu istîdâ' itmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişan yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1158

SAYFA 161 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Hakala nam karyede vâki' müteveffâ Hevace Mahmud bina eylediği mescid-i şerif vakfının bi'l-fiil berat-ı şerifimle mütevellisi olan Ahmed zîde kâdruhû gelüb mescid-i mezbûrda imam olan Mehmed Halife dimekle mâ'ruf kimesneye berat mucibince hizmeti mukabelesinde müstehak olduğu vazifesini eda idüb imam-ı mezbûr hâlâ eda-i hizmet itmemekle hizmetiyle eda eyle deyu tettebbû oldukda mescid-i mezbûr harabdır deyu ta'allül üzere olduğundan ma'ada eda-i hizmet eylemediği imameti dahi vazife talebiyle teâdi ve rencideden hâlî olmadığı bildirüb ol babda hükm-î hümayunum rica itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir Sene 1158

SAYFA 162 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahalisi gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen emr-î şerîfimle vâki' tekâlifde cem'ine memur oldukda tamamen eda idüb ve üzerlerinde şer'an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken Amasya sakinlerinden Rıdvan oğlu Ahmed ve ... oğlu İsmail ve Sökücü oğlu Timur ve Deli Hakkı ve Kırgöz Hüseyin ve Suphi oğlu Hasan ve ... Yusuf ve Ağız Ahmed ve Gürcü oğlu Abdurrahim ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred celb-i mal sevdasıyla bunlara ...ve iftira ve hilâf-ı vâki' mevad isnatlarıyla ahz ve habs ve hilâf-ı şerif ve bî gayr-i hak birbirlerinin elli beşer ve yüz elli ikişer yüz ve dahi ziyade akçeleri cebren ve zulmen ahz ve temlikde ekl ü bel' ve taksim eylediğinden ma'ada tekâlifleri tevzi'inde hilâf-ı şerif ve mugayir emr ve defter kendüleri için külli akçeleri alub ve bilâ emr-î şerîf kendüleri için üzerlerine akçe tevzi' ve saliyane sürahatan(?) tahsil ve temliklerinde ekl ü bel' ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer'le görölüb mezbûrların vech-i meşrûh(?) üzere hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak aldıkları akçeleri tahsil ve kendülere tamamen aliverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

SAYFA 166 / HÜKÜM 2

Amasya Naibine Hüküm ki

Sen ki naib-i mûmâileyhsin mektub gönderüb medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Şeyh Sofu(?) zaviyesi vakfının vazife-i muayyene ile evladiyet ve meşrûtiyet üzere bâ berat-ı şerif bundan akdem nısf-ı zaviyedarı ve vakfının tevliyeti Ali nam kimesnenin babası Mehmed Dede bin Hüseyin Dede âyanı cedd-i mutasarrıfları olub ve mezbûr Mehmed Dede'nin dahi vech-i şer' üzere istîdâ'-ı ıshrah(?) sabit ve zahir olub bir veçhile azli icab ider hali yoğ iken zaviyedarlık ve vakfının tevliyeti Salih bin Süleyman nam kimesne bir takrib ile mezbûr Mehmed Dede üzerinden ref' ve mezbûr dahi üzerine berat itdirmek üzere iken ol esnada mezkûr Mehmed Dede fevt olub evladiyette ve ... alaka(?) ve müdahale olunub ve bir nesne dahi sabit olmayan merhum Salih nam kimesne bazı zî-kudret kimesnelere istinaden nısf-ı tevliyet ve zaviyedarlığı vazife-i muayyene ile üzerine berat itdirüb müteveffâ Mehmed Dede'nin sülb-i oğlu mezbûr Ali'ye aid(?) şart ittüğü ... olan ... virmeleriyle vazife-i muayyene ile nısf-ı zaviyedarlık ve tevliyet-i merhum Salih refikinden eslah ve erşed evlad-ı vakıfdan mezkûr Ali'ye virilmek babında inâyet ricasına vâki'-i hal bi'lâ iltimas arz eyledüğü ecilden mefhum(?) arz ... mücerred olmakla mahallinde mezbûr Salih muvacehelerinde şer'le terâfi' ve şart-ı vâkıf üzere tevliyet tasarruf keyfiyeti olduğu sabit olurlar memhur emr-i birle arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1158

SAYFA 168 / HÜKÜM 1

Akdağ ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Akdağ nahiyesine tâbi Hakala nam karyede vâki' Seyyid Yahya Zaviyesi'nin bâ- berat-ı âlişan mütevellisi olan Seyyid İsmail zîde kâdruhû sūdde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında Akdağ nahiyesinde beş adet mahallat ile karye-i nefis-i Hakala ve Hakala'ya tâbi Değirmenderesi nam karyenin tamam malikâneleri ve Hevace mezrasının nısf-ı malikânesi Seyyid Yahya Zaviyesi vakfı olub divanileri tımar olduğu defter-i hakanide mukayyed olmakla divanilerine mutasarrıf olan Hasan nam zaimin tarafından vekil Mustafa nam kimesne nısf-ı malikânesi zaviye-i mezbûre vakfı olan Hevace mezrasının divanı tarafına aid olanı almağa kanaat itmeyüb mezra-i mezbûrenin vakfı olan nısf-ı malikânesi tarafına aid olanı dahi taarruz ve sülüsünü ben zabt iderüm deyu fuzûlî müdahale eylediğinden ma'ada tamam malikânesi

zaviye-i mezbûre vakfı olan karye-i nefis-i Hakala'nın mahallatından karye-i mezbûrenin tımarı zeameti hududu dahilinde kırk bir nefer reaya ile mukayyed olup hâlâ harab olan Paşa Mescidi Mahallesi arazisi için dahi nısf-ı malikânesi zaviye-i mezbûre vakfı olan Hevace Mezrası toprağının ol yerlerin tamam malikânesi tarafına aid olanı sana zabt ittirmem deyu nizâ ve zabt vakfa aid olanı tegallûben zabt idüb vakfı küllî gadr eyledüğü bildirüb mahalle-i nizâ'nın üzerinde şer'le görölüb tamam malikânesi zaviye-i mezbûre vakfı olan karye-i nefis-i Hakala'nın hududu dahilinde defter-i hakanide mukayyed mahalle-i mezbûrenin arazisi kadiminin tamam malikânesi ve mezra-i Hevace'nin hududu dahilinde olan arazi-i kadimin nısf-ı malikânesi taraflarına aid olan mahsulat zaviye-i mezbûre vakfı tarafından ahz ve kabz itdirilüb divanîlerine mutasarrıf olan mezkûru ve vekilini mahalle-i mezbûre arazisinin tamam malikânesi ve mezra-i mezbûre arazisinin nısf-ı malikânesi taraflarına aid olan mahsulatları bir veçhile dâhl ve taarruz itdirilmeyüb müdahale ve teâdisi men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyunum ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Akdağ nahiyesine tâbi karye-i nefis-i Hakala ve malikâne-i vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya der-Hakala mâ' nısf-ı malikâne-i mezra-i Hevace divani ber-vech-i zeamet ve tahtında otuz bir nefer reaya ile mahalle-i ... kırk nefer reaya ile mahalle-i mescid yedi ve kırk bir nefer reaya ile Mescid-i Paşa ve yirmi beş nefer reaya ile mahalle-i mescid-i mahkeme ve otuz yedi nefer reaya ile mahalle-i zaviye ve dört nefer müselmanan ile yüz kırk üç nefer gebran reaya ve beş zemin ve bir çiftlik-i hassa ve bir çiftlik malikâne ve bir mezra ile karye-i Değirmenderesi tâbi-i Hakala malikâne-i vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya ber- mûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve hâsıl-ı mâ niyâbetde ve çift ve hınta yekun mâ' gayruha otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Hakala mâ' Değirmenderesi hâsıl divani mâ niyâbetde deyu yazı-i mezkûre ile tahrir ve müstakil ve zeamet deyu bir-icmâl tamamı Hasan kaydında ve karye-i nefis-i Hakala'nın nizâ âhar zamanında yüz elli üç senesinde arazisi hududuna ... ve divani ve vakf-ı mezbûr tarafına virilen hüccet dahi defter-i hakanide mestur olduğu üzere yüz elli dört senesinde bâ-fermân-ı âli defter-i hakaniye hıfz olunmuştur ve tahrir olunan nizâ dahi arazi-i nizâ'ı olmakla mahallinde marifet-i şer'le ... virilmek üzere emr-î şerîfîm süduru babında bi'l-fiil defter emini olan Hasan dâme-mecdûhû arz itmeğin mûmâileyhin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

SAYFA 168 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

İftihâr'ül-emâsil ve'l-kirâm ... bi'l-fiil Dârü's-saâdetim ağası El-Hâc Beşir Ağa dâme ulûvvuhu südde-i saâdetime arz gönderüb taht-ı nezaretinde olan evkafdan Amasya'da vâki' merhûm ve mağfurle Sultan Bayazid tâbe serâhû evkafının hâlâ mütevellisi olan El-Hâc Osman Ağa dimekle mâ'ruf kimesnenin tarafından yine vekili olan (Boş) nam kimesneden Amasya'da sakin yine ... velâyet hususları için vekil-i merkumdan mal-ı vakıf olmak üzere bâ-temessük beş yüz gurus istikraz eyleyüb meblağ-ı mezkûru tevliyyete değin eda itmemeleriyle verdikleri temessük mucibince ol mikdar mal-ı vakıf lazım gelenlerden mûceb-i şer'le tahsil vekil-i merkuma teslim itdirilmek babında istîdâ'-i inayet itmeleriyle vech-i muharrer üzere ... velâyette olmayub bâ-temessük mal-ı vakıfdan karz ittikleri(?) beş yüz gurus tamamen mûceb-i şer'le kendülerinden tahsil ve mütevellî-i vakfın ol tarafta vekili olan merkum teslim ve sadır olan emr-î şerîfim eda ve hilâfına bir kerede vaz' ve hareket itdirilmemek babında siz ki mûmâileyhımasız size hatt-ı hümâyunum virilmek ricasına arz itmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1158

SAYFA 170 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Zikr Olunan Kazâlarda Serdar Vekilleri ve Ocak İhtiyarları ve Âyan-ı Vilayete Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahalilerinin bu defa arzları mucibince kazâ-i mezbûra tâbi Şeyh Sadi nam karye sakinlerinden askerilik iddiasıyla Kör Mehmed ve karındaşı Deli Mahmud ve Deli Hasan ve refikleri Cizmeci Abdurrahman nam kimesneler kendü halllerinde olmayub bundan akdem hevarırları bazı kapusuz levendatı başlarına cem' ve birbirleriyle yekdil olub civarda vâki' Canik Muhassılı vekili olan (Boş) nam kimesneyi katl kasdıyla mahsure ve defaatle muharebeye tasaddî eylemeleriyle vekil-i mezbûr firar idüb şaki-i mezbûrlar dahi ziyade ferce(?) olmalarıyla kazâ-i mezbûr sakinlerinden Abdurrahman Çavuş nam kimesneyi ahz ve bi- gayr-i hak katl ve ber-mûceb-i defteranıyla bin gurusluk emval ve eşyasını baha(?) ve garet ve menziline ihrak eylemeleriyle elli altı senesinde katl-i mezkûr Kör Mehmed bir neferanıyla âsitaneye gelüb maktul Abdurrahman Çavuş'un ... dahi asitanede olunub mezbûrdan dava ve ahz itdirüb ve mezbûrun fesad ve şekavetlerini kazâ-i mezbûrdan on iki nefer bazı kimesneler haber virdiklerinde mahallinde ... hakkı tahsil olunduktan sonra Samsun Kal'ası kalabendi olunmak babında sadır olan emr-i âli ile ocakdan çavuş marifetiyle mahalline irsal oldundukda

merkum K r Mehmed esna-i t rik firar itmekle m ba ir nefer firarını m  ir-i arz olub ve badehu Sivas Mütesellimi marifetiyle ahz ve  er'le ihkak-ı hak olunduktan sonra kal'a-i mezb r kal'abendler içun bir iki defa dahi ferm n-ı  ali sadır olmu ken bir dürlü  er'-i  erife izaat ve ev mir-i  aliyyeme intikali olmamakla h l  Amasya Kaz sı'na t bi  eyh Sadi karyesinde kırk iki levendat ve sekban   kıyasıyla  ekavet ve nehabet-i(?) garet ile katl sevdasından(?) h li olduğun inha ve  er'an icab iden ceza icrasıyla v ki' olan te disinin men' ve def' içun Sivas Valisine ve Amasya Kadısına hitaben ferm n-ı  ali almasıyla sabık mezk r üzere  arz-ı h lleri ve husus-ı mezb r içun ... sudur olan evamir-i  aliyyemin mez min-i m nafileri üzere merkum K r Mehmed ve karında ları merkuman hevarlarılarıyla kendü hallerinde olmadıkları a ik r olmağın merkumanın bulundukları mahalde m ba ir marifeti ve marifetleri ve marifet-i  er'le  l-i irsal ahz ve mahallinde huzur-ı  er'le ihzar ve maktul-ı mezb r Abdurrahman  avuş'un v risleriyle  er'le terafi' ve ... mukteza-i  er' ...  zere sabit ve zah r olan hakları tahsil ve temin ve bil      içun  er'an icab iden ceza icrasıyla te disinin men' ve def' olunub ... arz ve i'lam olunmuş ferm nı olmağın (Boş) irsal olundu ve husus gerekdir ki merkum K r Mehmed ve karında ları merkuman hevarlarılarıyla kendü hallerinde olmayub vech-i me r h üzere  ek vet ve fesadlarından n  i temin(?) bil  ... içun mezb rlar m ba ir-i m m ileyh marifeti ve marifetleri ve marifet-i  er'le ahz ve hususuyla mahallinde ter fi'-i  er'(?) ve sabit olan hakları tahsil ve  er'an icab iden ceza icrasıyla te dileri men' ve def' olunub ... hil f-ı vaz' ve hareketden ve hil f-ı  er'-i  erif ve mugayir emr-i münif ve bi- gayr-ı hak taraf-ı  hardan kimesneye dahi rencide ve rem de olunmamak üzere husus-ı mezb rda müsamaha(?) ve ihtimam eyleyesiz deyu derg h-ı mu' llam yeniçerileri a ası İbrahim A a tarafından mühürlü mektub virilme in vech-i me r h üzere amel olunmak babında ferm n-ı  ali an yazılmışdır.

F  Ev il-i Receb Sene 1158

SAYFA 172 / HÜKÜM 3

Tokat Kadısına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

 atır Ebubekir z ide k druh  gelüb Amasya'da v ki' Barak Be  ve  adi Be  vakfının tevliyeti evlad ve evladda me ruta olub h l  vakf-ı mezk run b - berat-ı  ali mütevellileri olan Hafız Süleyman ve Hafız Abdullah ve Ebubekir evlad-ı vakıfdan ve vakf-ı mezk rdan sabıka mütevellisi merkum Ebubekir'den bir derece mukaddem(?) oldukları sabıka mahallinde ... v ki' mezb run muvacehelesinde isbat itmeleriyle tevliyet-i mezk r ber- m ceb-i şart-ı vakf-ı mezb runa tevcih oluruz h l  üzerlerinde olduğu mukayyed olmağın h l  mezb r  atır Ebubekir mezb rundan ben derecede mukaddem ve bundan tasarruf benimdir deyu niz 

itmeğin lakin hasımları ol tarafta olub ve amel-i kadim tevcihiyledir sizin(?) hakikati dahi iden malum olmakla siz ki Tokat ve Amasya kadıları Mevlana-i mûmâileyhimasız husus-ı mezkûra müvella tâ'yin ve merkum Şatır Ebubekir mezbûrun ile bi'l-veçhile mûrâfâ'-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak üzere hükm-î hümâyunum istirham eylediği âlimü'l-ulemâi'l-müteharirin bi'l-fiil Rumeli Kadiaskeri olan Mevlana Abdurrahman edamallahu teâla fezailuhu i'lam ve mucibince emr-î şerîfim sudurunu âlemü'l-iftiharü'l-mütebahhirin şeyhülislam ve müftiü'l-enam olan Mevlana Mehmed Piri zâde edamallahu teala fezailuhu işaret itmeleriyle Mevlana-i müşârünileyhin işaretleri mucibince amel olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1158

SAYFA 174 / HÜKÜM 2

Amasya Naibine Hüküm ki

Sen ki Amasya Naibi Mevlana Es-seyyid Mustafa zîde ilmihusun südde-i saâdetime mektub gönderüb medine-i Amasya'da sakin ulemâ ve suleha ve meşai ve eimme ve huteba ve sadat-ı kirâm ve fukara ve ... ve reaya ve beraya ... meclis-i şer'e varub medine-i mezbûrede bâ-hüccet-i şer'iyye âyan olan Rıdvan oğlu Ahmed Beg ve Hacı Beşe Kısanlı(?) Hüseyin demekle mâ'ruf kimesneler ve sair mukavemetleriyle senede bir kere bunlara emr-î şerîfimle varid tekâlifleri hesabını görmek üzere tevhid ve üzerlerine edası lazım gelen emr-î şerîfimle vâki' tekâlifi marifet-i şer'le ve cümle marifetleriyle tevzi' olundukda mezbûran Ahmed ve Hacı Beşe Hüseyin ve mâ'lûmü'l-esami mukavemetleri be-her sene tekâlif-i vukuata emr-i defterden ziyade kendü nefsleri için akçe zammı ile seksener ve yüzer kise akçe zam ve tevzi' ve tahsil ahali-i vilâyete bir veçhile mezbûrlara muhalefet-i birle ve mukavemete iftiraları olmamakla bin yüz elli beş senesinden beru üç senelik tevzi' olunan tekâlifleri hesablarını görülmeyüb zimmetlerinde mal-ı fukaradan ... vâki' akçe kalub ve bundan ma'ada kendü nefsleri için âyan salıyanesi namıyla nice ehl-i ırz kimesnelerden dahi kırkar elli beşer ve yüzer gurusları ahz ve hevasına tâbi kethüdası Mirza oğlu İsmail nam kimesne ile serdengeçti ağası ve yeniçerilik iddiasında olan şâkileri tahsildar ve nice ehl-i ırzın ırzlarını helak ve şütûm-ı galize ile şetm ve niceleri dahi tecrim ve nizâ ve zimmetlerinde vâki' hukuk-ı iyal olmakla bi'l-küllî emr ve rahatları kalmayub ahvalleri perişan ve üç senelik hesabları marifet-i şer'le görölüb mezbûranın zimmetlerinde olan hukuk-ı iyaller ashabına red istirdad olunmak babında vâki'-i hal der-devlet-i nizam(?) arz ve i'lam iledur deyu ilhâh ve iltimas eylemeleriyle ahali-i Amasya'nın ber-meşrûhları üzere emr-î şerîfim virilmek ricasına arz eyledikleri ecilden mübaşir marifetiyle mahallinde şer'le görölüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak için yazılmışdır.

SAYFA 177 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya'da vâki' merhûm Sultan Alaeddin Dârü's-şifası vakfının vazife-i muayyene ile tevliyeti Abdullah bin Mehmed'in bin on senesinden beru ecdadı bunun babası Mehmed'in tasarruflarında iken ecanibden diyar-ı âharda sakin Şerife nam hatun zuhur ve evladda meşrûtiyeti sabit vakfiyesi ve bir dürlü temessukatı ve bir veçhile evladiyete kat'a alakası olmayub ve bir ve beratına itlağı olmayan Tokad Beği'nin azline azat(?) itmeyen ilhâhlarıyla aldıkları arzıyla Sultan Alaeddin evladından olmak üzere bir takrirle yüz kırk tarihinde tevliyet-i mezbûreyi mezkûr Abdullah'ın ref'i'inden üzerine berat ve kırk yedi tarihinde ... kızları Aişe ve Rukiye ve Marziye'ye tevcih onlar dahi diyar-ı âharda sakin ve vakfının kur'alarına(?) beğ ve umurlarına sarf ve iştirâk ve kızı Rukiye'nin vazifeleri vormeyüb ve tasarrufları tezvirata ... olduğun cem'i kesr(?) meclis-i şer' den ihbar eyledikleri Amasya Kadısı arz ve sekiz nefer kimesne ber vech-i muharrir-i âli vech-i ... haber vormeleriyle Anadolu Kadiaskeri-i sabıka Mehmed Emin zîde fazlıhunun i'lamı mucibince ref'inden elli beş senesi Zilkâdelerinde sâhibü'l-evvel Abdullah bin Mehmed ibka olduktan sonra vakf-ı mezbûrun tevliyeti evlad-ı vakıfdan Şerife Hatun'un üzerinde iken fevt oldukda kızları Aişe ve Rukiye ve Marziye'ye tevcih ba'dehu mezbûre Aişe vefat itmekle hemşireleri mezbûratana tevcih olunmuşken hilâf-ı inha ile ... mezkûr Abdullah bin Mehmed'e tevcih ve mezbûratanın ... sabit ve tasarrufunda olan ... meşrutaları olduğu meşgaller ve mürtezika ve cem'gayr-ı zâhir virdikleri Amasya Kadısı arz ve ber- mûceb-i şart- vakıf tevcih olunması istîdâ' eyledikleri Anadolu Kadiaskeri-i sabıka Es-seyyid Abdullah zîde fâzlûhu i'lam ve mucibince Abdullah'ın ref'inden mezbûrana tevcih ve elli yedi senesi Rebü'l-evvelisinde berat virildüğü Anadolu muhasebesinde mukayyed olub şimdi zikrolunan tevliyet Abdullah bin Mehmed'in üzerinde ve hizmette kusuru ve dâhl icap ider hali yoğ iken hilâf-ı inha meşrûtiyet iddiasıyla ref'inden Şerife Aişe ve Rukiye ve Marziye bir takrir ile üzerlerine berat ve mezbûr Abdullah'a aid ve tevliyet-i mezbûrun evlad-ı meşruta olduğun mukadderlerinde ... vakfiye ve bir dürlü temessukatı olmayub mezbûrların tasarrufları tezvirata mebni' olduğun mürtezika-i vakf ve vukuf-ı tam olan cem'i gayr-ı ez cem' ve cem'i kesr haber vormeleriyle ref' olunub sâhibü'l-evvel merkum Abdullah'a ibka ve tevcih ve yedine berat-ı âlişan virilmek ricasına mührü mutabık esbak Amasya Kazâsı Naibi Mevlana Seyyid Yusuf zîde ilmihu arz itmekle kuyudât-ı âtikası tebliğ olundukda ... olmak üzere defter ve kayd olundukda bin yüz elli iki tarihinde bilâ- meşruta Mehmed Hasan ismiyle kayd ve ba'dehu yüz dört tarihinde Şerife Hatun'a tevcih olunmakla ref'inden yine

sâhibü'l-evvel Mehmed Hasan'a bir defa dahi ibkadan sonra ... on sekiz tarihinde evlad-ı makamdan Şerife Hatun'a ba'dehu tevcih-i ref'inden yüz otuz dokuz tarihinde mezkûr Abdullah bin Mehmed'in ve ba'dehu bilâ tahrir olduğu üzere tarafına ref' ve ibka olunmakla bu surette mezkûr Abdullah'ın bin yüz elli (Boş) tarihinde yedinde mevcut Mehmed Hasan'a virilen Ruus-ı Hümâyûn'da bin on tarihinden beru bilâ- meşruta icradan tasarruflarında olmakla mezbûrları Sultan Alaeddin evladından olmak üzere meşruta iddiaları hilâf-ı ... iddialarıyla itibar olunmamak üzere Ruus-ı Hümâyûn'a deruh ve nazır olunduğundan başka defter-i mufassalda dahi bilâ- meşruta muharrir kalemiyle tahrir olduğu bi'l-fiil defter emini Hasan dâme-mecdûhû dahi arz itmekle binaen aliye-i mezkûranın valideleri Şerife Hatun'un Sultan Alaeddin evladından olmak üzere berat ve iddiasıyla kuyudâta mugayir görünür deyu bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan El-Hâc Mustafa dâme-mecdûhû i'lam itmeğin hususat-ı mezbûr mahallinde şer'le görölüb ... vukuf-u tam ve mürtezika ashabından gerek ... taciz ve tarafına bir veçhile gadr ve himayeden ârî olmak veçhile bu hususun sıhhati ve hakimiyeti istihbar deyu andan ne tarafıyla mutasarrıf olduğu ve hakka girmek canibinden olduğu gerek gene harc-ı ihraç ile vuku-u arz ve i'lam ve mahzar olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1158

SAYFA 178 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya'da vâki' merhûm Sultan Alaeddin Dârü'l-şifası vakfının vazife-i muayyene ile tevliyeti Abdullah bin Mehmed'in bin on senesinden beru ecdadı ... babası Mehmed'in tasarruflarında iken âhara diyar-ı âharda sakin Şerife nam hatun zuhur ve evladda meşrûtiyeti sabit vakfiyesi ve bir dürlü temessükatı ve bir veçhile evladiyete kat'a alakası olmayub ve tezviratına itlağı olmayan Tokad naibinin azline ... âyan ilhâhlarıyla aldıkları arzla Sultan Alaeddin evladından olmak üzere bir takrir ile yüz kırk tarihinde tevliyet-i mezkûreyi mezkûr Abdullah'ın ref'inden üzerine berat ve kırk yedi tarihinde ... kızları Aişe ve Rukiye ve Marziye'ye tevcih anlar dahi diyar-ı âharda sakin vakfın kur'aları beğ ve umurlarına sarf ve istimlak ve mürtezikanın vazifeleri virmeüyüb ve aldıkları tezvirata müteyyin(?) olduğunu cem'i kesr meclis-i şer'e ihbar eyledikleri Amasya Kadısı arz ve sekiz nefer kimesne ber- vech-i muharrir-i âli vech-i ... haber virmeleriyle Anadolu Kadiaskeri-i sabika Mehmed Emin zîde fâzlûhunun i'lamı mucibince ref'inden elli beş senesi Zilkâdesinin sahibü'l-evvel Abdullah bin Mehmed'e ibka olunduktan sonra vakf-ı mezbûrun tevliyeti evlad-ı vakıfdan Şerife Hatun'un üzerinde iken fevt oldukda kızları Aişe ve Rukiye ve Marziye'ye tevcih bâ'dehu mezbûre Aişe

vefat itmekle hemşireleri mezbûraneye tevcih olunmuşken hilâf-ı inha ile refiklerinden mezbûr Abdullah bin Mehmed'e tevcih ve mezbûranın ... sabit yedlerinde olan senedat ... meşrutaları olduğu ... ve mürtezika ve cem'-i gayrı haber virdikleri Amasya Kadısı arz ve ber- mûceb-i şart-ı vâkıf tevcih olunmak istîdâ' eyledikleri Anadolu Kadıaskeri-i sabıka Es-seyyid Abdullah zîde fâzlûhu i'lam ve mucibince Abdullah'ın refikinden mezkûratana tevcih ve elli yedi senesi Rebû'l-evvelisinde berat virildiği Anadolu muhasebesinde mukayyed olub şimdi zikrolunan tevliyeti Abdullah bin Mehmed'in üzerinde ve hizmetinde kusuru ve dâhl icab ider hali yoğ iken hilâf-ı inha meşrûtiyet iddiasıyla refikden Şerife Aîşe ve Rukiye ve Marziye bir takrirle üzerine berat ve mezbûr Abdullah gadr ve tevliyet-i mezbûrenin evlad-ı meşruta olduğunu ... vakfiye ve bir dürlü temessukatı olmayub mezbûratanın tasarrufları tezvirata mebni' olduğunu mürtezika-i vakf-ı vuku-ı tam olan cem'i ... ve cem'i kesr haber vormeleriyle ref' olunub sahibü'l-evvel merkum Abdullah'a ibka ve tevcih ve yedine berat-ı âlişan virilmek ricasına mührü mutabık sabıka Amasya Kazâsı naibi Mevlana Seyyid Yunus zîde ilmihu arz itmekle kuyudat-ı âtikası tebliğ(?) oldukda düstur-ı ... olmak üzere defter ve kayd olundukda bin yüz elli tarihinde bilâ meşruta Mehmed Hasan ismiyle kayd ve bâ'dehu yüz dört tarihinde Şerife Hatun'a tevcih olunmakla refikinde yine sahibü'l- Mehmed Hasan'a bir defa dahi ibkadan sonra refikinden on tarihinde evlad-ı vakıfdan Şerife Hatun'a bâde'l- tevcih refikinden yüz otuz dokuz tarihinde mezkûr Abdullah bin Mehmed'e badehu bilâda tahrir olunduğu üzere tarafına ref' ve ibka olunmakla bu soruna mezkûr Abdullah'ın bin yirmi iki tarihinde yedinde mevcut Mehmed Hasan'a virilen Ruus-ı Hümâyuna bin on tarihinde virilen meşruta muharrir kalemiyle tahrir olunduğu üzere iftiharü'l-Emâsil- ve'l ekârim defter emini Hasan dâme-mecdûhû dahi arz itmekle binaen âliye-i mezkûranın valideleri Şerife Hatun'un Sultan Alaeddin evladından olmak üzere berat iddiası kuyudata mugayir görünür deyu bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan iftiharü'l- Emâsil ve'l- Ekârim El-Hâc Mustafa dâme mecdûhû i'lam itmeğin husus-ı mezbûr mahallinde şer'le görölüb keyfiyeti ve vukuf-u tam ve mürtezika ashabından gerek ... taciz ve tarafına bir veçhile gadr ve himayeden ârî olmak veçhile bu hususun sıhhat-i hakikati istihbar deyu andan ne tarafıyla mutasarrıf olduğu ve hakka girmek canibinden olduğu gerek gene harc u ihraç ile âl-i vuku-u arz ve i'lam ve mahzar olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1158

SAYFA 181 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' Şeyh Pir İlyas Türbesinin türbedarı ve mürtezikaları südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı muzâfâtından Argoma nahiyesinden otuz dört nefer reaya altı zemin ve hâsıl-ı tahtında ve hinta ve şa'ir yekun mâ' gayruhu üç bin altı yüz elli akçe yazuyla karye-i Moramul(?) malikâne ve divani vakf-ı türbe-i Şeyh Pir İlyas ân kayd Bayazid Han tâbe serâhu deyu defter-i hakanide mukayyed olub lakin türbe-i mezbûrun zikrolunan ... karyenin hâsıl olan gallesini türbesinde türbedar ve mürtezikaları âle's-seviye tevzi' ve taksim eylemek üzere vakfiye-i mâmûlu-bahasında mestur ve mukayyed ve bunlardan türbe-i mezbûrda türbedar ve sair mürtezikaları olub ber- mûceb-i şart-ı vâkıf galleyi tevzi' ve taksim idegelmişler iken mürtezikadan Ali ve Abdullah ve Ahmed ve Mehmed nam kimesneler karye-i mezbûre bâ- meşrutadır deyu hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir şartı vakıf fuzûlî hâsıl olan galleyi ahz ve beyinlerinde taksim idüb bunlara gadr olunduğu bildirüb galle-i mezbûre ber- mûceb-i şart-ı vâkıf vakf-ı mezbûrun mütevellisi marifetiyle mürtezika-i vakfa tevzi' ve taksim itdirilüb mezbûrların hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugayir defter-i hakani ol veçhile gadr ve teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere alacağı mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1158

SAYFA 183 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzâfâtından Argoma nahiyesine tâbi Salurcu nam karyeler ahalisi südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb yine nahiye-i mezbûrda on iki bin akçe yazı ile Hark-ı Çeltük der- karye-i Salurcu ve Çardaklu deyu defter-i hakanide mukayyed ve bunlar dahi ber- mûceb-i defter-i hakani zirâ' eyledikleri çeltükleri hark-ı mezbûr ile sâkî idüb zikrolunan harmana âharın bir veçhile alakası yoğ iken civarlarında vâki' Hacı Zaralu(?) ve Kuşcer(?) ve Emrüddin(?) ve Uluber(?) ve ... nam karyelerin ahalileri zuhur ve harman-ı mezbûrdan defter-i hakanide bize dahi hakk-ı şer'i tahrir olunmuşdur deyu hilâf-ı defter-i hakani suların kat' ve mahsulleri telef eylediklerinden gayri mezkûr Bürcek Ağılı(?) karyesi ahalisinden El-Hâc İbrahim nam kimesne kadim-i iddiasıyla hevasına tâbi kadıdan şahid-i zor ikâmeti ile bir mürur hüccet-i birle ve ol veçhile gadr-ı külli olunduğu bildirüb kur'a-i mezbûrun ahalilerinin hilâf-ı defter-i hakani zahir

olan gadr ve teâdileri men' ve def' ve harman-ı mezbûr ile ber- mûceb-i defter-i hakani bunların çeltükleri sâki itdirilüb mezbûrlar ol veçhile müdahale ve nizâ itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâcaat olundukda Argoma nahiyesine tâbi karye-i Salurcu ve Çardaklu malikâne-i vakf-ı imaret merhûm Hatuniye ber- mûceb-i defter-i evkaf divani hassa mahlûl takriben yüz otuz yedi ve zemin on beş ve hâsıl-ı mâ niyabet çift ve hinta ve deştânî ... canib-i divani doksan ve canib-i malikâne doksan yekun mâ' gayruhu yirmi iki bin beş yüz ve yine nahiye-i mezbûra tâbi Hark-ı Çeltük der- Salurcu ve Çardaklu ... mûd edna hâsıl on iki bin ve yine nahiye-i mezbûre tâbi karye-i Hacı Bayraklu(?) malikâne ve divani der tasarruf müftü-i vilâyet-i Rum berâ-i ... fetava malikâne yekun takriben elli sekiz ve zemin on iki mevkuf takriben üç ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekun mâ' gayruhu üç bin ve yine nahiye-i mezbûra tâbi karye-i Muşçular tamam vakf- ı müderris merhûm Hızır Paşa ve divani tımar takriben yirmi bir zemin beş çiftlik-i hassa bir ve hasıl-ı mâ niyâbet çift ve hinta ve şa'ir yekûn mâ gayruhu iki bin beş yüz ve yine nahiye-i mezbûre tâbi karye-i Varay malikâne ve divani vakf-ı Mevan Hatun-ı imaret Merzifon nefis-ı Varay takriben yüz otuz iki zemin yirmi iki hassa çiftlik bir ve yine nahiye-i mezbûre tâbi karye-i Emirüddin ve malikâne vakf-ı imaret Hatuniye der Merzifon takriben yüz on ve zemin on üç hâsıl-ı çift ve hinta ve öşr-i çeltük ve deştânî üç hân ikisi ... olmağın resm-i iki başdan ve esbab-ı bab iki derbendini resm-i iki başdan deştânî ... altı ve deştânî(?) ... yekun ma' gayruhu elli altı bin yüz on sekiz ve yine nahiye-i mezbûre tâbi karye-i Uluber malikâne tamam vakf-ı meşruf divani takriben yüz altmış yedi ve zemin yirmi sekiz ve hassa çiftlik bir ve çiftlik malikâne bir hasıl-ı divani mâ niyâbet çift ve hinta ve deştânî ve bir ... resm-i Canib-i divani kırk beş canib-i malikâne kırk beş yekun mâ' gayruhu dokuz bin ve yine nahiye-i mezbûra tâbi karye-i ... alan malikâne-i mülk Ali Çelebi bin Mevlüd Çelebi ve divani tımar hâlâ malikâne vakf-ı evlad Ali Çelebi veledi Mevlüd Çelebi takriben elli sekiz zemin on adet hasıl mâ niyabet çift ve hinta ve harman-ı Çeltük der- karye-i mezbûre kırk bin Amasya iki bin yekûn mâ gayruhu sekiz bin akçe yazular ile defter-i mufassalda başka başka muharrir kalemiyle tahrir olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1158

SAYFA 186 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Bâbü's-saade Ağası nezaretinde olan evkafdan olan Amasya'da vâki' müteveffâ Hüseyin Ağa Evkafının bi'l-fiil mütevellisi Ömer zîde kâdrühû gelüb vakf-ı merkum bundan akdem cami

olub ref' olunan kazâ-i mezbûrede sakın Hasan nam kimesne eda-i hizmet idüb şer'an vazifeye müstehak olmayub ve bunun üzerine dahi şuhûdû'l- ûdûl ile şer'an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken mezkûr Hasan ziyade eşirradan olmakla yine kazâ-i mezbûrede sakın oğlu Ömer nam kimesne ile müttefik hevalarına tâbi ehl-i örfe istinaden bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şerif ve bi- gayr-i hak iki yüz guruşdan mütecaviz akçesi gasb ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer'le görülüb mezkûrların hilâf-ı şerif ve bi- gayr-i hak aldıkları akçesi gerü alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak ve hilâf-ı şerif zahir olan teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1158

SAYFA 190 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve Merzifon Kadılarına Hüküm ki

Amasya'da vâki' müteveffâ Hüseyin Ağa Evkafının fil-hakika mütevellisi olan Mehmed zîde kâdruhû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb vakf-ı mezkûrun yevmi bir akçe ve senevî altı müd mahsul ile câbisi olan Hasan nam kimesne bin yüz elli yedi senesi ibrasında sene-i merkurum ... gelince uhdesine lazım gelen cebabet hizmetini eda itmeyüb ... eyledikde icra-i ihmal ve buna söz ile eda-i hizmet itmemekle şer'an vazife almak iktiza itmez iken Merzifon kazâsında sakın mezbûr Hasan'ın oğlu Ömer nam kimesne kendü halinde olmayub ... ehl-i ırz Ömer ve tecrim ile ... olmakdan nâşî hevasına tâbi ehl-i örf taifesine istinaden sene-i mezbûrede ol levendat ile levendat miktarı ... Merzifon ahz ve üzerine şer'an bir nesne sabit olmadı hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak dört yüz guruş ahz ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer'le görülüb hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak aldığı ol mikdar guruş gerü kendüye alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ramazân Sene 1158

SAYFA 192 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Seyyid Ömer ve Abdüllatif nam kimesneler ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağı'nda ve kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde Oğlanlarobası nam karyenin nısf-ı malikânesi mülkiyet üzere der- tasarruf kuriye(?) ve nısf-ı âhar malikâne mâ' divani tımar deyu defter-i hakanide mukayyed ve bunlar mezkûr kuriyenin(?) evladlarından olmalarıyla karye-i mezbûrenin nısf-ı malikânesi mülkiyet üzere bir veçhile meşruta iştirâk berat-ı şerifimle mutasarrıf olub âhardan

bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken ecanibden Turhal kazâsından Mehmed nam kimesne zuhur ve Bergoma nahiyesinde Tatar mezrasının malikânesini kazâ-i mezbûrede mukim çoban olmak üzere berat itdirdüm deyu salifü’z-zikr Oğlanlarobası karyesinin mülkiyet üzere mutasarrıf oldukları nısf-ı malikânelerine hilâf-ı defter-i hakani bilâ-sened fuzûlî müdahale ve malikâne tarafına aid olanı zabt idüb ziyade gadr ve teâdi eyledüğü bildirüb salifü’z-zikr karye-i Oğlanlarobasının nısf-ı malikânesi mülkiyet üzere ber- mûceb-i defter-i hakani bunlara zabt ve malikâne tarafına aid olan her ne ise ahz ve kabz itdirilüb mezbûr Mehmed’i hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî bilâ- sened müdahale ve nizâ itdirlmeyüb zahir olan gadr ve teâdisi men’ ve def’ olunmak babında emr-î şerîfim rica ve deftehane-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyûnuna ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi karye-i Oğlanlarobası nısf-ı malikâne mülkiyet üzere der- tasarruf kuriye(?) ve nısf-ı âhar malikâne mâ’ divani tımar takriben yetmiş sekiz ve zemin bir ve çiftlik-i hassa ile hâsıl-ı tahtında nim ve hinta ve şa’ir yekûn mâ gayruhu üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve Bergoma nahiyesine tâbi karye-i Tatar haraçdar defter takriben altı ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şa’ir yekûn mâ gayruhu dört yüz akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde Yavaş nahiyesine tâbi Yahya nam karye ve mâ’ gayruhu bir görölüb iki bin üç yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin akçesinden icmâl bozulmak üzere bin üç yüz otuz dört akçesi Geldigelen nahiyesinde Olus nam karye ve gayriden yirmi bir bin üç yüz otuz dört akçe zeamet ber- vech-i tekâüd mutasarrıf olan ... zeameti aklamı bâkisi müşterek kaydında olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân Sene 1158

SAYFA 193 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahalilerinden (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve dahi bazıları gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer’-i şerif kimesneye vaz’ ve teâdileri yoğ iken yine kazâ-i mezbûr sükkânından eşkıyadan ... levendat tevabihinden Köse zade Ahmed Beşe ve serdengeçti ağası Miralı(?) Mehmed Ağa ve sipahiyandan Köse Zade İsmail Ağa ve Kürd İbrahim zade Mehmed ağa demekle mâ’ruf şakiler zuhur ve haramdar namıyla her biri hevasına tâbi vâki’ eşkıyayı başına cem’ ve ... fesad olmalarıyla reayanın külli için bâ-berat götürdükleri evden(?) ve heman ve tâli ve niza’ ve sagir ve saire eşya ve hayvanatları hilâf-ı şerif ve bi-gayr-i hak bin yüz elli (Boş) senesinden beru ellerinden cebren ve tegallûben cebir-i ahz ve garet ve şer’ ve

teâdi eylediklerinden gayrı katl-i nüfus adet-i müstemirreleri olmakla hakim ve hanif ve şer'-i şerife bir dürlü itaatleri olmamakla desturlarından nâşi emval-i mühimme ile varid olan evâmîr-i âliyyem sefer(?) ve eda olmayub hâl-i ... diğer gûne ve rahatları bi'l-küllîye mûrâfâ'a olmakla ol tarafa perakende olmalarına bâis oldukları bildürüb hafızları mucibince şer' le görölüb hilâf-ı şerif gadr eyledikleri hayvanat ve emval ve eşyaları istirdad ve alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîf rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölüb ihkak-ı hak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân Sene 1158

SAYFA 193 / HÜKÜM 3

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sakinlerinden Boyacı veya boyamacı taifesinden (Boş) ve (Boş) ve dahi saireleri gelüb bunların menâzillerine mahsus ... Amasya'ya beğ için gelenden menzil boya ve ... mugayir otuz boyayı bunlar kadimden beru tamam-ı câri üzere kifayet mütalebeleri ahd-ı hârice beğ olunagelmiş değil iken esnaf-ı merkum erbabından olmayan haricden bazı boyacı taifesi zikrolunan boyayı mugayir kadime ... alub der ... idüb ... ziyade bahane ile bunlara beğ ile âhar mahallere götürüb ziyade gadr ve teâdi üzere oldukları bildirüb mezbûrların vech-i meşrûh üzere hilâf-ı kanun ve mugayir kadim teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için emr-î şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân Sene 1158

SAYFA 195 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Geldigelen ve (Boş) ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımardan türbedar-ı saray-ı âtik nam sipahi gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Halak nam karye ve gayriden on iki bin sekiz yüz yirmi beş akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarının baş kalemi olub müşterekiyle kuyud-ı beratına dahil salifü'z-zikr Halak karyesinin malikânesi vakf-ı imaret-i Bayezid Paşa ve divanisi tımar olmakla karye-i mezbûrun mümtaz ve muayyen hududu dahilinde kadimden öşür ve rûsum ve vakf-ı mezbûr ve müşterekiyle bunun tımarı tarafından alınagelen arazi ve mezralara âhardan dâhl olunmak icab itmeyüb ve karye-i mezbûre toprağında âhar vakfin çiftlik ve arazisi olmayub ve bu makule arazi ziraatinde temessük ve hüccete itibar olunmayub ancak defter-i hakani mugayir iken Amasya'da sakin Mehmed ve (Boş) nam kimesneler zuhur ve bizim mütevellisi olduğumuz Amasya'da vâki' Seyyid Kadri ve Seyyid Hasan aldığı vakıf arazisinden

karye-i mezbûre toprağında bir çiftlik yer vardır deyu hilâf-ı defter-i hakani bir çiftlik araziye yedlerinde olan Ortabazar kadısı imzasıyla memhur bir mürur kimesne hüccet-i birle ve fuzûlî zabt idüb tımar-ı mahsulü gadr itmeleriyle karye-i mezbûrenin mümtaz ve muayyen hududu dahilinde vâki' arazi ve mezradan müşterekiyle ve imaret-i mezkûre vakıfıyla tımarı tarafından zabt ve mezbûrları hilâf-ı defter-i hakani mezbûr hüccet ile karye-i mezbûre arazisine dâhl ve taarruz itdirilmemek babında bundan akdem istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznamçe-i hümayunuma ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi sekiz zemin ve bir bağ ve iki mezra ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta yekûn ma' gayruha altı yüz elli akçe yazar karye-i Halak malikâne-i vakf-ı imaret-i Bazarbaşı ber- müceb-i defter-i evkaf divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle ve defter-i icmâlde mâ' gayruhu bir görölüb otuz altı bin altı yüz elli (?) akçe zeamet deyu bir-icmâl ve icmâl-i mezbûr on bin akçesi defter-i hakanide mestur olduğu üzere mezkûr Ahmed Terbedar-ı Saray-ı âtik bâkisi müşterekiyle kaydlarında olub ve bâlâda tahrir olduğu veçhile nahiye-i mezbûrede Seyyid Kadri ve Seyyid Hasan aldığı vakıflarının (?) kaydları mahalde(?) bulunmadığı iftihârü'l-emâsil ve'l ekârim sabıka defter emini Seyyid Ali Katib dâme-mecdûhû arz itmeğin mûmâileyhin arzı mucibince amel olunmak için ısdar eylediği emr-i şerîfimle mahalline varub mezbûrlar ile mûrâfâ'-i şer' olduklarında iddiaları ... olduğu zahir aşikâr ve muarızadan müdahaleden hâli men'-i birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilüb kat'i olmuşken mezbûrlar kani ve memnu (?) olmayub hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir hüccet izrar kasdıyla daima teâdiden hâli olmadıkları ve bu babda fetava-i şerifeleri olduğu bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye muciblerince amel olunub defter-i hakani ve mûrâfâ'dan virilen hüccet-i şer'iyye ve fetava-i şerifeye mugayir dâhl ve taaruz itdirilmeyüb men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica ve divan-ı hümayunda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukda vech-i meşrûh emr-i şerîfim virildiği mestur ve mukayyed bulunmağın sudur olan emr-i şerîfim mucibince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl Sene 1158

SAYFA 202 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına ve Amasya Kal'ası Dizdarı (Boş) Zîde Fâzlûhuya Hüküm ki

Mustafa nam kimesne gelüb Amasya Sancağında Akdağ nahiyesinde Ilıca nam karye ve gayriden bin altı yüz akçe gedik tımarıyla Amasya Kal'ası mustahfizlarından Mehmed veledi Halil fevtinden tımar-ı mezkûr ile kal'a-i mezkûr mustahfızı bin yüz elli yedi senesi Şevvâlinin sekizinci gününde buna tevcih ve berat-ı şerifimle üzerinde olub eda-i hidmet üzere iken kal'a-

i mezbûr dizdarı olan El-Hâc Ahmed nam kimesnenin buna arz veresesi olmakla mücerred eda-i arz için hilâf-ı inha Hasan nam kimesneye bunun için gedik hizmetdarı deyu arz virüb tımar-ı mezbûr ile kal'a-i mezbûre mustahfızını üzerinden ref' ve gadr-ı küllî eylediğin bildirüb tımar-ı mezkûr neyse eda-i hidmet itmeyerek seneye küll-i mezkûr Hasan'ın ref'inden buna tevcih vaz' olunmak babında istûdâ'-i garet eylediği ecilden siz ki Amasya Kadısı ve kal'a komuta dizdarı mûmâileyhimasınız ... hâl-i tekrar arz eylemeleri babında fermân-ı âlişanım sadır olmuştur deyu yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1158

SAYFA 205 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Kıdvet'ül- Emasil ve'l Kirâm(?) Es-Seyyid El-Hâc Ali zîde şerefehû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunun Amasya mahallatından Herkis mahallesinde vâki' la-ebeveyn er karındaşı sabıka mezun ... olan müteveffâ Seyyid Mehmed'in kerimesi Fatma nam hatundan müntakil mülk-i mevrûs olub yedinde olan üç kıt'a hüccet-i şer'iyye muciblerince mutasarrıf olduğu Zühdü Efendi ve Kurd oğlu menzili dimekle mâ'ruf menziline âharın alakası olmayub bir veçhile dâhl ve taarruz olunmak icab itmez iken medine-i Amasya'da sakin Antabi(?) oğlu Hasan Efendi dimekle mâ'ruf kimesne fuzûlî müdahale ve bundan akdem ... mûrâfâ'-i şer' olduklarında mezbûr Hasan'ın menzil-i mezkûrede bir veçhile alaka ve müdahale olmadığı medine-i mezbûrede sakin bi'l-cümle ulemâ ve sülehaham ... ve ihtiyar ve şهادetleriyle menzil-i mezkûr bunun hakk-ı şer' ve mülk-i mevrûsu olduğu şer'le sabit ve buna hüküm ve mezbûrun teâdi ve müdahalesi men'-i birle kâbil-i şer'den bunun yedine hüccet-i şer'iyye virildikten sonra medine-i merkum mimar(?) olan Es-Seyyid Mustafa marifetiyle marifet-i şer'le kabil-i taksim olduğuna binaen menzil-i mezkûr taksim ve bunun hisse-i şerifesi ve sair vârisinin hisseleri dahi tekâlîf ve ... kasdıyla vaz' ve her biri istifa hakkı ikrâr ve husus-ı merkum amme-i dava ve ... vaz'-ı nizâ ve fasıl-ı husumet (?) ibra zimmet-i birle hüccet-i şer'iyye dahi virilmişken mezkûr Hasan'a aid eşirra ve haramilerden (?) olduğundan nâşî kani ve mündefi' olmayub yine almak sevdasıyla bundan akdem asitane-i saâdetim tarafına gelüb hevasına tâbi bazı kimesneye istinaden ... eylediği mezbûr işaret mucibince Tokad müftüsü müvella olmak üzere hilâf-ı inha bir tarafıyla emr-i şerîf ısdar ve medine-i mezbûreye varub bilâ- mûrâfâ' menzil-i mezkûrun derununda bunun şahidi olan ulemâ ve sadat-ı kirâmdan (Boş) nam kimesneyi darb-ı şerir ile darb ve şütum-ı galizeyle şetm eylediğin ihraç ve menzil-i mezbûru bin yüz elli sekiz senesinde cebren zabt ve civarını hedm itmekle lakin mezkûr

Hasan'ın mukaddema Tokad Müftüsü müvella olmak üzere mezbûr işaret mucibince ısdar eylediği emr-i şerîf mezkûrun ... divan-ı hümâyûn tarafından bâde'l-ihrac işaret-i mezkûrun mütteki' (?) olduğu nümâyân olduktan sonra emr-i şerîf mezkûrun kaydı dahi ref' ve terkin olduğundan ma'ada mezkûr Hasan'ın ne güne gadar zulemâdan olduğu husus-ı mezkûrdan müntakim ve bunun mezkûr ile bir dürlü mukavemeti ve menzil-i mezbûru zabt ve ihraç hakkı ikrârı olmayub ahvalinin diğer güne olduğu bildirüb yedinde olan üç kıt'a hüccet-i şer'iyye ve mukadder ol emr-i âli ve fetava-i şerife ve senedat ve sairleri muciblerince sen ki Amasya Kadısı Mevlana-i mûmâileyhsin hususları (?) şer'i'le görölüb menzil-i mezkûr kendüye zabt itdirilüb mezbûr Hasan'ın teâdisi men' ve def' olunduktan sonra mezkûr Hasan yine zuhur ve tekrar menzil-i mezkûru yedinden almak kasdıyla gerek Amasya ve gerek Tokad Müftüsü ve sair ... âhar kimesne müvella olmak ve ... âhara ihzar kasdıyla hilâf-ı inha bir tarafıyla emr-i şerîf ısdar ve yedinde olan hüccet-i şer'iyye ve senedat ve sairlerine mugayir dava sadedinde olub ise mezbûrun ol veçhile ısdar eylediği emr-i şerîf bir dürlü amel ve itibar olunmayub bâ- nefis-i şer' davası var ise bu ... huzurunda istima' olunmamak üzere asitane-i saâdetime havale olunmak babında sen ki vezir-i müşar (?) ve Mevlana-i mûmâileyhmasız şeyhülislam ve müftiü'l- enâm olan Mevlana Mehmed Pîrî-zâde edamallahu teâla fezailuhu dahi işaret itmeleriyle Mevlana müşârünileyh işaretleri mucibince amel olunmak babında fermân-ı âlişanım sadır olmuştur.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1158

SAYFA 207 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi hadika-i hassa evkafı karyelerinden Zana nam karyeden Ahmed nam kimesne gelüb karye-i mezbûre toprağında vâki' mutasarrıf olduğu vakıf arazisi üzerine mütevellî-i vakıf tarafından yedine verilen evkaf temessüğü mucibince bina eylediği değirmenaltı (?) tarafından Seyyid Mustafa ve Hacı Ahmed oğlu Mustafa nam kimesnelerin değirmenlerine cereyan iden nehr-i kebir ... memlukdan su cereyan idüb mezkûrların değirmenlerinin ... ve ziraate vaz' olmayub ve huzur-ı şer'isi dahi yoğ iken mezbûrlar Hacı Hüseyin nam kimesne ile yekdil ve hevalarına tâbi kadı ve bazı mütegalibeye istina ol sevdasından değirmenin eda itdirmeyiz deyu hilâf-ı şer'-i şerif müdahale ve zabtına vaz' olunduklarından gayrı bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak iki yüz guruşdan mütecaviz akçesi gasb ve ziyade gadr olunduğu ve bu babda davalarına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğun bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer'le görölüb

mezbûrların bi- gayr-i hak aldıkları akçesi aliverilüb icra-i hak ve hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir fetava-i münif zahir olan teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1158

SAYFA 300 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan kıdvetü'l-emasil ve'l kirân Bosnevî Ali zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Dadu nam karye ve gayriden otuz yedi bin altı yüz doksan beş akçe berat-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu zeameti karyelerinden müşterekiyle kayd ve beratına dâhil baş kalemi olub defter-i hakanide malikânesi vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ve divani tımar deyu mukaayyed olan salifü'z-zıkr Dadu nam karyesinin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde kadimden beru öşür ve resm-i zeamet ve vakıf tarafından alına gelen mâ'lûmû'l-hudud yerlerine âhardan dâhl olunmak icab itmez iken civarında vâki' yine nahiye-i mezbûre tâbi malikânesi vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ve divani tımar olan Halak nam karyenin ber- vech-i tekaüd sipahisi Ahmed der saray-ı âtik nam kimesne zuhur ve karye-i mezbûra dahilinde aşağı toprak benim tımarım toprağıdır yukarı ve toprak senin zeametinin arazisidir deyu hilâf-ı kanun ve kadim müdahale ve tegallüben öşür ve resmi ahz ve kabz ve gadr itmekle bundan akdem mûrâfâ'-i şer' olduklarında bir tarafı ... nehr-i kebir ve bir tarafı Kars köprüsü ve bir tarafı Sığırtma Deli(?) ve bir tarafı Kurşun ... ve bir tarafı karye suyu ve İlyas karyesi ve bir tarafı Kabaran karşusunda dereyi ve ... gelince vâki' olan yerler mûmâileyhin zeameti karyesinin arazisinden olduğu şer'an sabit ve mezbûr muarızadan men'-i birle taraf-ı şer'den hüccet-i şer'iyye virilmişken yine mündefi olmayub teâdiden hâli olmaduğu bildirüb hüccet-i şer'iyyesi mucibince amel olunub ol yerler müşterekiyle mûmâileyhe hinta ve öşür ve resm-i kadimisi üzere ahz ve kabz itdirilüb mezbûr tekaüd Ahmed'i kadime mugayir ol veçhile teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi karye-i Dadu ve malikâne-i vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ber- mûceb-i defter-i evkaf divani tımar nefera yüz yedi (Boş) zemin-i aded yirmi iki ve çiftlik-i malikâne bir ve mevkuf nefera on hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'ir yekûn mâ' gayruhu on bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-i mezbûrun üç bin dört yüz akçesi ifrâz ve mâ' gayruhu bir görölüb beş bin dört yüz yirmi akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin beş yüz yirmi akçesi mûmâileyh Ali Bosnevî zîde kâdruhûnun zeameti âklâmı bâkisi müştereki

kaydında ve yine nahiye-i merkuma tâbi karye-i Halak malikâne-i vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ber mûceb-i defter-i evkaf divani tımar zemin-i aded sekiz bağ bir mezra bir ve hâsıl-ı mâ niyâbet çift ve hınta ve şa'ir yekûn mâ' gayruhu bin altı yüz elli akçe yazı defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mâ' gayruhu bir görölüb yirmi beş bin altı yüz elli akçe ... zeameti bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun mezbûrana yirmi bin akçesinden icmâl bozulmak üzere on bin akçesi salifü'z-zikr Halak nam karye ve gayriden on iki bin sekiz yüz yirmi beş akçe tımara ber- vech-i tekaüd mutasarrıf olan Ahmed terbedar-ı saray-ı âtikin tımar-ı âklamı bâkisi müşterekiyle kaydında olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince kanun üzere amel olunmak emrim yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1158

SAYFA 301 / HÜKÜM 1

Ber Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' Bayazid Paşa İmareti Vakfı'nın hâlâ mütevellisi olan El-Hâc Osman gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Varay nam karyenin malikânesi vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ve divani tımar deyu defter-i hakanide mukayyed olmakla karye-i mezbûre toprağında hâsıl olan terekenin öşründen taraf- ı vakfa aid olan öşr-i vakf için ahz ve kabz idüb dâhl olunmak icab itmez iken karye-i mezbûrenin divanisine mutasarrıf olan Hasan ve Osman ve müşterekleri zuhur ve divani tarafına aid olan öşüre kanaat itmeyüb hilâf-ı kanun ve defter ziyade tecavüz vakf-ı şerife gadr-ı küllî olduğu bildirüb mezbûrları hilâf-ı kanun ve mugayir defter-i hakani ol veçhile ziyade talebiyle olan teâdileri men' ve def' ve karye-i mezbûrenin vâki' olan terekede taraf-ı vakfiyeye aid olan öşrü tarafından vekil Mustafa nam kimesneye ahz ve kabz itdirilmek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi karye-i Varay malikâne vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ve divani tımar nefera iki yüz elli sekiz ve zemin on dört ve çiftlik-i hassa bir ve çiftlik malikâne bir ve mevkuf nefera beş ve hâsıl-ı çift ve hınta ve şa'ir yekûn mâ' gayruhu on sekiz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-i mezkûresinden üç bin akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve yazı-i mezbûrun bir defa dahi üç bin akçesi ifrâz ve mâ' gayruhu bir görölüb beş bin akçesi başka bir-icmâl ve icmâl-i evvel tamamen ve icmâl-i sâninin dahi beş yüz akçesi salifü'z-zikr Varay nam karye ve gayriden yedi bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Hasan veledi Ahmed'in tımar-ı âklamı beş yüz akçesi dahi Argoma nahiyesinde Sevilce nam

karye ve gayriden altı bin akçe tımara mutasarrıf Osman'ın tımarı mülhukatı bâkisi müşterekleri kaydında olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1158

SAYFA 303 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Yakup Paşa Vakfı'nın evladiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi tarafından kaimmakamı olan Abdullah nam kimesne ile vakf-ı mezbûrun mürtezikası südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdileri olmayub ve üzerlerine dahi şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken Amasya Kal'asında sakın El-Hâc Ali nam kimesne zuhur ve benim zabiti olduğum Geldigelen kazâsına tâbi malikâne-i karyelerinden Kızseki nam karyenin arazisini vakf-ı mezbûr karyelerinden Yağıbasan nam karyenin arazisinden olmak üzere zabt eyledi deyu bunlar mezbûrun zabiti olduğu karye-i mezbûrenin arazisini zabt eyledikleri yoğ iken hilâf-ı şer'-i şerif ve bahane ile bin yüz elli (Boş) senesinde hevasına tâbi ehl-i örfe istinaden üç yüz guruşları gasb ve garet ve ziyade gadr ve teâdi eylediği ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifeleri olduğu bildirüb mucibince şer'le görülüb mezbûrun gasb eylediği ol mikdar guruşları alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' ile görülmek için (yazılmışdır).

Fî Evâsıt-ı Zilhicce Sene 1158

SAYFA 303 / HÜKÜM 2

Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Yakup Paşa İmareti Vakfı'nın evladiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi (Boş) nam kimesnenin tarafından kâim-makam olan Abdullah nam kimesne gelüb vakf-ı mezbûrun defterde mukayyed karyelerinden Geldigelen kazâsına tâbi Pehlivan nam-ı diğer Yağıbasan nam karyenin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde kadimden üç yüz seneden mütecaviz öşür ve rüsumu taraf-ı vakfıdan alınagelen mâ'lûmû'l-hudud araziye dâhl olunmak icab itmez iken Amasya Kal'ası neferanından El-Hâc Ali nam kimesne zuhur ve ol yerler civarında vâki' benim zabiti olduğum Katib Hacı ... nam zaimin malikânesi karyelerinden Kızseki nam karyenin toprağında öşür ve rüsumat alurum deyu fuzûlî müdahale ve mukaddema virilen emr-î şerîfim mucibince bir defa mûrâfâ'-i şer' olduklarında ol mezkûr

Yağıbasan karyesi arazisinden olub ve kadimden öşür ve rüsum vakf-ı mezbûr tarafından alınageldiğiyle şer'an tamamen ve mezkûr dahi ikrâr ve itiraf idüb husus-ı mezbûre mütevellilik ve amme-i davadan bunun zimmeti ibra ve kât-ı nizâ ve kısas husumet-i birle bunun yedine memhur temessük ve senedat saire virmişken mezkûr yine memnu' ve mütteki' olmayub mücerred ısdar kasdıyla ol veçhile müdahale ve teâdiden hâli olmadığı bildirüb men' ve def olunmak babında emr-i şerîfîm rica eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak için (yazılmışdır).

Fî Evâsıt-ı Zilhicce Sene 1158

SAYFA 303 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve (Boş) Kadısına ve Amasya Kazâsı Naibine Hüküm ki

Sen ki Amasya Kazâsı naibi mûmâileyh Seyyid Mustafa zîde ilmihusun mektub gönderüb medine-i Amasya'da Dede Han Mahallesi sakinlerinden Rukiye binti Hasan nam hatun meclis-i şer' e varub babası müteveffâ-i mezbûr Hasan'ın hîn-i zamanında sagire olmakla mahalle-i mezbûr sükkânından müteveffâ Hafız Mehmed bin Yakup nam kimesne babası müteveffâ-i mezbûrun terekesinden bilâ ırs-ı şer'le isabet ve intikal iden mahalle-i mezbûrede vâki' mâlûmu'l-hudud Hünkâr oğlu ... dimekle mâ'ruf harice ve dâhilinde menziliyle medine-i mezbûre kurbunda üç ... nam ... bir kıt'a mülk-i bağı fuzûlî zabt idüb badehu mezbûre bâliğ olmakla dava sadedinde oldukda mezbûr Hafız Mehmed'in mütegalibeye binaen mukavemet mümkün olmayub mezbûr Hafız Mehmed dahi fevt oldukda zirâ iken oğlu Mehmed Emin Kazım Ali Paşa'nın kethüdası olmakla menzil-i mezbûr ile bağı mezkûru karındaşları İsmail ve İbrahim ve mezbûr Mehmed Emin fuzûlî zabt eyledikden sonra mezkûr Mehmed Emin dahi fevt olmakla menzil-i mezbûr ile bağı merkumu mezbûr İbrahim'den taleb ve dava ve mülk-i mevrûsu olduğun şuhudu'l-udûl ile havalisine isbat ve hakk-ı ... ve mülk-i mevrûsu olduğun mesfûr taraf-ı şer' den yedine hüccet-i şer'iyye virilmişken mezbûr İbrahim dahi fevt olmakla vârisleri ile mezkûr İsmail mucib olmayub nizâdan hâli olmamakla hilâf-ı şerif ve mugayir hüccet-i şer'iyye teâdileri men' olunmak babında hükm-i hümayunum virilmek ricasına vâki'-i hâli bilâ-iltimas arz eyledüğün ecilden hilâf-ı şerif ve kanun teâdi itdirilmeyüb bundan sonra dahi mugayir-i şer'-i şerif rencideye tasaddî ittirlmemesini arz ve i'lam olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilhicce Sene 1158

SAYFA 304 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve ... ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Kamile ve Semiha nam hatunlar gelüb Amasya sakinlerinden bunların karınndaşları Taş kaldıran oğlu İbrahim Ağa dimekle mâ'ruf kimesne bundan akdem bin yüz elli (Boş) senesinde fevt oldukda cümle emval ve eşyası âlima kabze'l ... ırs-ı şer' ile bunlara intikal idüb dâhl olunmak icab itmez iken âhardan yine kazâ-i mezbûr sakinlerinden vârisine alakası olmayan Mehmed Ağa ibn Yakup dimekle mâ'ruf kimesne hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî ve tegallüben zabt idüb taleb ve almak üzere iken ahd-i fevt olmakla muhallefâtı kabz iden yine kazâ-i mezbûrdan Mustafa nam kimesneden taleb eyledikde bi- vech-i şer' virmekde ta'âllül ve muhalefet ve küllî gadr eyledüğü ve bu babda davasına muvafık fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince şer' ile görölüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledikleri ecilden şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilhicce Sene 1158

SAYFA 306 / HÜKÜM 6

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsının menzilcisi olan Bursalı Hacı Hasan zâde kâdruhû gelüb bunun Amasya Kazâsı sakinlerinden torunu Es-Seyyid Ali Ağa Efendi zâde ve Abdi zâde Mehmed Efendi ve Zeytuncu zâde ve Hacı Bilal ve Hacı İbrahim ve Arab zâde Hacı İsmail ve Daş(?) zâde Hacı Halil ve Yâni zâde Mehmed Ağa ve Mustfa Efendi dimekle mâ'ruf kimesneler zimmetlerinde edasına birbirleri kefaletleriyle bin elli sekiz senesinde üç bin yedi yüz elli gurus alacak hakkı olub taleb eyledikde mezbûr birbirleriyle yekdil ve şirrete sülûk dürlü illet ve bahane ile bi- vech-i şer' virmekde ta'âllül ve muhalefet idüb küllî gadr murad eyledikleri bildirüb şer' ile görölüb ber- müceb-i temessük birbirleri kefaletleriyle mezbûrların zimmetlerinde olan ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve mezbûrlardan gerüye alıverilüb mezbûrlarda mugayir temessük bi vech-i şer' bir dürlü ta'âllül ve muhalefet ittirilmeyüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1158

SAYFA 307 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve Gedegra Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden İsmail ve Abdullah nam kimesneler ile Fatma ve Safiye nam hatunlar gelüb bunların babaları İbrahim Efendi demekle mâ'ruf kimesnenin şer'an bir davası olmayub bir veçhile teâdi ve rencide olunmak icab itmez iken sabıka Amasya Kazâsı naibi olub hâlâ Gedegra'da sakin Seyyid Mustafa nam naib bin yüz elli (Boş) senesinde hâlâ niyabetinde iken Amasya sükkânından sabıka mütesellim vekili Seyyid Ali ve torun Yakup nam kimesneler ile müttetik ve babaları mezbûr sahib-i fıraş olub hanesinde yatur iken mezkûr Abdullah için oğulların ... olmuş kul deyu hilâf-ı şer'-i şerif ahz ve üç gün der-zincir ve habs ve dürlü dürlü söz ve eziyet ile babaları mezbûr mahbus iken fevt olub küll-î gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb şer' ile görölüb ber-mukteza-i şer'... icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1158

SAYFA 312 / HÜKÜM 1

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Mehmed nam sipahi gelüb Amasya Sancağında ve kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde Oğlanlarobası nam karye ve gayriden on iki bin akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarının baş kalemi olan karye-i Oğlanlarobası ... kurbunun malikânesinin nısf-ı mülk ve nısf-ı âhar ve divanisi tımar olub müşterekiyle bunun kayd u beratına dahil ve karye-i mezbûrenin defter ve tahtında zemin Süleyman veledi Miran Şah haliya derbend Hasan alâ karye-i Kaya deyu tahrir olmakla karye-i mezbûrenin hasılıyla mehdud zemin veledi Miran Şah haliya derbend-i Hüseyin alâ karye-i Kaya el-mezbûreye bâ ber- mûceb-i defter-i hakani müşterekiyle zabt ve vâki' olan mahsul ve rüsumatı kanun ve defter mucibince ahz ve kabz itmek eyledikde yine Yavaş nahiyesinde Armudan nam karye ve gayriden yedi bin yüz akçe tımara mutasarrıf Osman veledi Ömer Serdengeçti müşterekiyle kayd ve beratına dâhil olan Fete karyesi zabt öşr ve resmi kadimden müştereki ... tarafından alınagelen yerlerinin öşür ve resm-i kadimisi üzere almağa kanaat itmeyüb ziyadeye tecavüz ve zemin-i Süleyman veledi Miran Şah haliya derbend-i Hüseyin alâ karye-i Kaya deyu mukayyed ve müşterekiyle tımarı mülhukatından olan zemini ibka ve öşür ve resm-i kadimden müşterekiyle tımarı tarafından alınagelen yerlerden olmak üzere hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir kadim fuzûlî zabt ve müşterekiyle mezkûr Mehmed'in tımarı mahsulünü gadr-ı küllî eyledikleri bildirüb karye-i

Oğlanlarobası el-mezbûrenin hasılıyla mahdud zemin-i Süleyman veledi Miran Şah haliya derbend-i Hüseyin alâ karye-i Kaya deyu defter-i hakanide mukayyed olan zemin ber- müceb- i defter-i hakani müşterekiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsul ve rûsumu kanun ve defter mucibince ahz ve kabz idüb Kaya karyesi sipahileri mezkûr tekaüd Osman veledi Ömer ve müştereklerini zemin-i mezkûra dâhl ve taarruz itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi Oğlanlarobası malikâne mülkiyet üzere der-tasarruf kuriye ve ... âhar malikâne mâ' divani tımar ve yetmiş sekiz nefer reaya ve iki hassa çiftlik ve zemin-i Süleyman veledi Miran Şah haliya derbend-i Hüseyin alâ karye-i Kaya hasıl-ı resimle ve hinta yekûn mâ' gayruhu üç bin üç yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mâ' gayruha üç bin üç yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi mezkûr Mehmed'in ve bâkisi müşterekiyle kaydlarında olub ve yine Yavaş nahiyesine tâbi yirmi reaya ve üç zemin hasıl ile başından (?) resim ve hinta yekûn mâ' gayruhu bin iki yüz akçe yazusundan ve malikâne tımar deyu defter-i mufassalda olduğu muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâl yine nahiye-i mezbûreye tâbi Armudan nam karye ve gayriden bir görölüb beş bin iki yüz akçe olduğu başka bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi mezkûr tekaüd Osman veledi Ömer Serdengeçti ve bâkisi müşterekiyle kaydlarında olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın ve defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1158

SAYFA 314 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahalileri südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı'na tâbi Zana(?) nam karye ahalilerinin bunların kazâları toprağında haneye bağlı tekâlif alınmak icab ider emlak ve yerleri olmakla üzerlerine edası lazım gelen emr-î şerîfimle vâki' imdad-ı seferiyye ve hazeriyye ve sair emr-î şerîfimle vâki' tekâliflerden cümle marifeti ve marifet-i şer' ile üzere tahammüllerine göre hisselerine isabet ideni mâ'an eda için taleb eylediklerinde virme-yüb hisseleri ahali-i kazâ üzerlerine tahmil itmeleriyle mûrâfâ'-i şer'-i şerif olduklarında tevzi' olunan yirmi üç kise akçeden beş yüz guruş karye-i mezbûre ahalilerine isabet ve edasına taahhüd-i birle kabil-i şer' den virilen hüccet-i şer'iyye mucibince meblağ-ı mezbûr taleb olundukda içlerinden bazıları biz askerî olduk ve bazıları dahi sadatız tekâlif virmezüz deyu muafiyet iddiasıyla üzerlerine edası lazım gelen tekâlifi virmekde ta'allül ve ol veçhile umur-ı ... ibtaline bâdi ve gadr sevdasında oldukları inha ve virilen hüccet-i şer'iyye mucibince

hisselerine düşeni mâ'an eda itmeleri için emr-î şerîfîm sudurunu istîdâ' itmeleriyle imdad-ı seferiyye ve hazeriyyeden muaf ve gayr-ı muaf dahilleri olduğu meşrutundan olduğu mukayyed olmağın karye-i mezbûr ahalileri tahsil-i fermânım olan imdad-ı seferiyyeden cümle marifet ve marifet-i şer' ile üzere tahammüllerine göre hisselerine isabet ideni muaf ve gayr-ı muaf dâhilleri olmak şartıyla eda itmeleriyle iktiza eyledüğünü reisü'l-küttabım olan iftiharü'l- emâsil ve'l ekârim El-Hâc Mustafa dâme-mecdûhû i'lam itmeğın ve i'lamı mucibince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1158

SAYFA 316 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına ve Amasya Sancağı Mütesellimine Hüküm ki

Karabet nam zimmî gelüb bunun üzerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken Amasya sükkânından Şirvan-zâde Karabet nam zimmî zuhura gelüb Merzifon'dan Boya hanından iki nefer gelüb mezbûr benim yanımda işleyüb sen geldikde mezbûrları ayardub götürdükde kendü rızalarıyla gitmişken mesfûrların esna-i bir tarikde ahz ve hilâf-ı şer'-i şerif habes ve bin yüz elli sekiz senesinde ehl-i örfe istinaden yüz yetmiş gurusunu alub gadr ve teâdi eyledüğü fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer' ile görölüb hilâf-ı şerif aldığı ol mikdar gurusı alıverilüb ta'allül ve muhalefet itdirilmemek babında hüküm-î hümayunum rica itmeğın mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1159

SAYFA 327 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Tokad sakinlerinden otuz altı bölüğün serdengeçti ağalarından Mehmed ve İsmail ve Ahmed Efendi demekle mâ'ruf kimesneler ile neccar vataryandan(?) (Boş) ve (Boş) ve (Boş) dahi sipahi südde-i saâdete ârz-ı hâl ... Tokad sakinlerinden mezbûrlar Merzifon kazâsından kalkub esna-i târikde bin yüz elli sekiz senesinde Kuşluk vakti Amasya Sancağında Zile yara toprağında Karaca oruc nam mahalle ve havalinde kât-ı târik ve ... Türkmen taifesi eşkıyasından on altı nefer cedid Türkmeni kervan-ı mezbûru basub bir adamları katl ve mezbûr Mehmed'in sağ kolu üzerinden kılıç ile darb ve cerh ve emval ve erzakları ahz ve perakende ve perişan oldukları hasebiyle kerban-ı mezbûr dâhilinden Katırcı taifesinden Mehmed ile arabası taifesinden Kara Mustafa ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneleri soyub ve eşkıya-ı mezbûrlar firar oldukda Boz ... nam mahalde cedid-i Türkmen'den her biri yarıcı oğlan kölesi Deli Hüseyin ve esna-i âtikden

nâşi büyük oğlu Osman ve sairleri dahi cedid-i yarıcı oğlanı ebnâ-i deyu haber virüb mezbûrların sarf ve gasb olunan emval ve erzakları defter olub ve eşkıya-ı mezbûrlar konar ve göçer taifeden olmalarıyla taht-ı kazânızda mürur ve ubur üzere oldukları bildirüb bulundukları mahalde şer' le görölüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1159

SAYFA 328 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sükkânından El-Hâc Osman ve El-Hâc İbrahim zîde kâdruhûma gelüb mûmâliyhima kendü hallerinde ve hilâf-ı şerif kimesneye vaz' ve teâdileri yoğ iken Kôr Mehmed ve Deli Mahmud nam kimesneler birbirleriyle yekdil evladiyet-i umuruna cümle tarafından olmak üzere bizim rızamız yoğ iken harc u sarf olunan akçenin hesabını görürüz deyu iddia ve mukaddema müvella tâ'yin olunan Sivas Kadısı huzurunda mûrâfâ'-i şer' olunduklarında nefsi-i Amasya mahallatı ve kur'ası ahalisinden mâ'lûmû'l-esâmi kimesneler muvacehelerinde mezbûran El-Hâc Osman ve El-Hâc İbrahim için âyan olub bin yüz elli üç ve elli dört ve elli beş senelerinde umumen ahali-i kazâdan akçe murabahası ve saliyane mukabelesi ve müsavet ve ... namıyla otuz bin gurus tevzi' ve bi- gayr-i hak cem' ve tahsil ve El-Hâc Halil ve İbrahim nam kimesnelere ahz ve ıtlâk ve izaat itdirilir deyu meblağ-ı merkumu mezbûran El-Hâc Osman ve El-Hâc İbrahim'den dava ve iddiasına tebliğ ve hüccet itdirüb lakin öteden beru hüccete isimleri mezkûr müddeâ'ların meblağ-ı mezbûrdan kendü hisselerine tekrar nesne isabet eylediği beyan olunmayub müddeâ'larında cehalet olduğundan mâ'ada merkuman ve El-Hâc İbrahim ve mezbûran El-Hâc Halil ve İbrahim'e amme-i ahaliden ol mikdar gurus bi- gayr-i hak bi-gayr-i ahz ve ıtlâk ve izaate emr ve tevkileri şer'an sahih olmaduğundan gayrı amme-i ahalinin her birinden meblağ-ı mezbûrdan hisselerini cem' ve tahsile mükellef mezbûranın ikrâh-ı mugayir ile ... vech-i meşrûh üzere sabit ve muayyen olmayub mezbûran El-Hâc Halil ve İbrahim'in cümle ahaliden ol mikdar gurus ahz ve kabzlarını vech-i meşrûh üzere sabit oldukda ahz ve müteallik anlar olmağın şer'an iftira mezbûrandan iktiza itmemekle hüccet-i mezkûr merkuman Osman ve El-Hâc İbrahim'den bu makule emr ve tevkile binaen ... ile hüküm-î ... olmağın ... ol vech-i ihtimam Salih olmaduğuna bi'l-fiil şeyhülislam olan Mehmed Pîri-zâde edamallahu teâla fezailuhunun Rumeli Kadıaskeriyle işaret itmeleriyle i'lamları mucibince amel olunmak için yedlerine emr-î şerîfim ve fetava-i şerife virilüb mezkûrların davaları murâtıb ve hüccet-i mezkûre ber- minval-i

meşrûh ihtimam-ı salih olmaduğuna binaen men' olunmuşlar iken bazı ashab-ı ağraz ve eşirra birbirleriyle yekdil ve mücerred taciz ve ihraz kasdıyla yedlerine virilen emr-î şerîfim ve fetava-i münif mugayir hilâf-ı şer'-i şerif teâdi ve rencide sadedinde olmalarıyla ber-minval-i meşrûh mukaddema virilen emr-i âli mucibince amel olunub hilâf-ı şerif virilen hüccet-i mezkûre binaen iddia eyledikleri mevad ile rencide ve remîde olunmamak babında bi'l-fiil reisü'l-küttabım El-Hâc Mustafa i'lamıyla emr-î şerîfim virilmişken münâfi olmakla mukaddema sadır olan emr-i âli mucibince amel ve hareket olunmak babında müceddeden emr-î şerîfim sudurunu istîdâ' ve istirham itmeleriyle divan-ı hümayunumda mahfûz olan ahkâm-ı kuyuduna mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere emr-î şerîfim virildiği mestur ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-î şerîfim mucibince amel ve hareket olunmak için münâfi-i mezkûr emr-î şerîfim suduru için reisü'l-küttabım mûmâileyh i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak babında fermân-ı âlişan yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1159

SAYFA 336 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Amasya ve Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Ahmed zîde kâdrühû gelüb bu Amasya Kazâsı toprağında (Boş) nam mahalde vâki' bir kıt'a mülk-i bağ yine Amasya Kazâsı sakinlerinden Seyyid Ali ve Seyyid Mustafa nam kimesneler mâlûmu'l-mikdar akçe mukabelesinde beğ-i bâd ve kat'î ile beğ ve meblağ-ı mezbûru kendülerine eda eyledikde bağ-ı mezbûr kendüye teslim olmak üzere hîn-i tatbikde şart kılınmış iken mezbûrlar zulm-i cebâbireden nâşi bin yüz elli (Boş) senesinde bağ-ı mezbûru hilâf-ı şer'-i şerif fuzûlî yine Amasya sakinlerinden (Boş) nam kimesneye beğ idüb ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bu babda davasına muvafık fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer' ile görölüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1159

SAYFA 343 / HÜKÜM 3

Sivas Valisi Vezire ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden El-Hâc Osman gelüb yine Amasya sakinlerinden Bekir oğlu El-Hâc İbrahim nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde beynlerinde malum bir husus için neferine mikdar akçe harc u sarf ider isen sana eda iderum deyu mûmâileyhe emr itmekle bu dahi meşruta alacağı mezbûr emire binaen umuruna kendü halinde mâlûmu'l-mikdar harc u sarf ve

iltizam maktu'a idüb mutasarrufundan El-Hâc İbrahim'in hissesine isabet iden beş bin guruşu taleb eyledikde meblağ-ı mezbûr deyni olmak üzere bunun yedine temessük virilüb ve meblağ-ı mezbûrun iki bin guruşunu buna eda ve bâki üç bin guruş mutasarrıf hakkı virmekde ta'allül ve muhalefet ve gadr sadedinde olmadığı bildürüb temessük mucibince mezbûr El-Hâc İbrahim'in zimmetinde bâki kalan meblağ-ı mezkûr tahsil ve kendüye alıverilüb ta'allül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1159

SAYFA 345 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Ulemâ ve meşihatden Pir ve ihtiyar-ı şeyh Abdullah ve Salih zîde salâhuma gelüb bunların Amasya Kazâsı toprağında bi'l-fiil zabt ve tasarruflarında tekâlif alınmak icab ider avarız hanesine bağılu reaya ve emval ve arazileri olmayub tekâlif talebiyle rencide olunmaları icab itmez iken kazâ-i mezbûr ahalisinden ashab-ı ağrazdan bazı kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred taciz ve celb-i akçe sevdasıyla avarız ve sair emr-î şerîf ile vâki' olan tekâlifî siz dahi bizimle mâ'an virun deyu hilâf-ı kanun müdahale ve teâdi eylediklerinden mâ'ada ehl-i örf taifesi taraflarından dahi bilâ- emr-î şerîf tekâlif-i şakka mütalebesiyle rencide eyledikleri bildirüb hiilâf-ı kanun merkumların ol veçhile müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayyunum rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-ı Safer Sene 1159

SAYFA 349 / HÜKÜM 1

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden El-Hâc Osman zîde kâdruhû gelüb Amasya sakinlerinden Dönüş oğlu Hacı Halil ve Hacı Kadir oğlu Hacı Mehmed ve Baki oğlu Hafız Mehmed ve Hacı Bilal ve Bekir oğlu Hacı İbrahim ve Yorgi oğlu Hacı Mustafa ve torun Hacı Ali nam kimesneler ile Nectar oğlu Enervan ve Erman ve Baş Bölük oğlu ve Kör Keşiş oğlu ve sair mâlûmu'l-esâmi zimmîler bin yüz elli (Boş) senesinde bir hususlarında ... mikdar akçe harc u sarf ider isen sana eda ideler deyu mûmâileyhe emr ve tevkil ve yedine memhur temessük vormeleriyle mûmâileyh dahi meşruta alacağı mezbûrunun emirlerine binaen kendü halinde umurlarına iki bin altı yüz guruş harc u sarf ve itmam ve mesalih idüb ber-mûceb-i temessük tasarruf olan meblağ-ı

mezbûru mezkûrlardan taleb eyledikde virmekde ta'âllül ve muhalefet ve gadr murad eyledükde ve bu babda şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince şer' ile görölüb ber- mûceb-i temessük mezbûrların zimmetlerinde olan mutassaruf hakkı tahsil ve kendüye alıverilmek babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1159

SAYFA 350 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Beleş veledi Vasuk nam zimmî südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb medine-i Amasya mahallatından Hacı Ali Mahallesinde vâki' bir tarafı Hasan Beğ menzili ve bir tarafı Mehmed Ali menzili ve bir tarafı Oluz oğlu menzili ve bir tarafı ... cami ile mahdud mülk-i menzil mutasarrıfı Ali nam kimesneden ... mâlum bu ısdar eyledikde sonra mezbûr Ali fevt olmakla müteveffâ-i mezbûr Ali'nin müteveffiye validesi Aişe nam hatunun oğulları İbrahim ve Ahmed nam kimesneler birbirleriyle yekdil menzil-i merkumda müteveffiye validemizin hissesi var imiş deyu iddia ve mûrâfâ'-i şer' olduklarında mezbûre Aişe hayatında dört sene mukaddem menzil-i merkumdan hissesini merkum Ali'ye beğ eyledikde vech-i şer' üzere isbat ve muarızadan men' ve husus-ı mezbûra müteallik davadan bunun zimmete ibra ve cânib-i şer' den yedine hüccet-i şer'iyye virilmişken ve bu makule bir defa şer' ile görölüb fasıl olunub kat'a ve fasıl-ı husumete ve ibra-i zimmet-i birle hüccet-i şer'iyye virilen davanın istima'-ı memnu' iken mezbûrlar mugayir hüccet-i şer'iyye teâdi ve rencide sadedinde oldukları fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince amel olunub mezbûrların mugayir fetava ve hüccet-i şer'iyye teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1159

SAYFA 357 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımar mütekaidlerinden Osman veledi Ömer Serdengeçti nam mütekaid gelüb Amasya Sancağında Amasya Kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde karye-i Armud ve gayriden 7100 akçe ber- vech-i tekaüd berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımarının başı olan Yavaş nahiyesine tâbi iki başdan ve divânisi beş yüz akçe yazusu olan salifü'z-zıkr Armud nam karyeye ol diyarda esnâ-i râh Tatar karyesi ismiyle mebni ve müşterekiyle kayd u beratına dâhil ve civarında vâki'

kur'a ahalilerinin dahi ber- vech-i muharrer Armud karyesi olduğu livâ ile mâlumları olub âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken yine Yavaş nahiyesinde Oğlanlarobası nam karye ve gayriden on iki bin akçe tımara mutasarrıf Mehmed nam sipahi tımarının baş kalemi olub müşterekiyle kayd u beratına dâhil olan salifü'z-zikr Oğlanlarobası nısf-ı malikâne mülkiyet üzere der- tasarruf ... ve nısf-ı âhar malikâne mâ' divani tımar deyu defter-i hakanide mukayyed karye-i nısf-ı malikânesi mutasarrıfı ve müşterekleriyle zabta kanaat itmeyüb hilâf-ı defter-i hakani sâlifü'z-zikr Armud karye için Oğlanlarobası karyesi olmak üzere fuzûlî müdahale ve vâki' olan mahsul ve rûsumun ahz ve kabza muhalefet ve ol veçhile tımarı mahsulünün kesr-i kârına bizler bâis ve bâdi olduğu bildirüb Yavaş nahiyesine tâbi iki başdan divânisi beş yüz akçe yazusu olan salifü'z-zikr Armud karyesi ber- müceb-i defter-i hakani müşterekiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsul ve rûsumu kanun ve defter mucibince ahz ve kabz itdirilmeyüb hilâf-ı defter-i hakani mezkûr Mehmed'in ol veçhile zahir olan müdahale ve teâdisi men' ve def' ve vukuf namı olan bî- garz müselmanndan ... ve arz olunmak babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi dört nefer reaya ve on zemin ve bir hassa çiftlik ve hâsıl-ı iki başdan mâ'er-rûsûmunun beş yüz akçe yazı ile karye-i Armud divani ve malikâne tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mâ' gayruhu beş bin iki yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merkum tekaüd Osman veledi Ömer Serdengeçti bâkisi müştereki kaydlarında deruna nahiye-i mezbûre tâbi yetmiş sekiz nefer reaya ve bir çiftlik-i hassalarıyla karye-i Oğlanlarobası nısf-ı malikâne mülkiyet üzere der-tasarruf ... nısf-ı âhar malikâne mâ' divani tımar ve tahtında zemin Süleyman veledi Kâh Şah haliya derbend-i Hüseyin-i âtik karye-i Vanî(?) ve hasıl-ı tahtında nim ve hinta ve şa'ir ve bâd-ı heva yekûn mâ' gayruha üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle olduğu tahrir ve defter-i icmâlde mâ' gayruhu üç bin üç yüz akçe bir-icmâl ve tamamen defter-i hakanide mestur olduğu üzere Mehmed kaydında olmağın ber- müceb-i defter-i hakani tarafının icmâl ve mufassalları başka başka olduğu bi'l-fiil defter emini Mehmed Said dâme-mecdûhû arz itmeğın arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel Sene 1159

SAYFA 358 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımar mütekaidlerinden Osman veledi Hamza Serdengeçti nam mütekaid südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında Amasya Kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde

Amurvan nam karye ve gayriden yedi bin yüz akçe ber- vech-i tekaüd berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımarı mülhukatından Yavaş nahiyesinde hâsıl iki başdan bin iki yüz akçe yazusu olan Karazenir(?) nam karye müşterekiyle kayd u beratına dâhil olub bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken yine Yavaş nahiyesinde Oğlanlarobası nam karye ve gayriden on iki bin akçe tımara mutasarrıf olan Mehmed zikrolunan Oğlanlarobası karyesi tahtında zemin Süleyman veledi Viran(?) Şah haliya der Hüseyin-i âtik karye-i mâ' deyu defter-i hakanide mukayyed olan zemini zabta kanaat itmeyüb hilâf-ı defter-i hakani salifü'z-zıkr Kamil(?) karyesinde bir çiftlik yerim dahi vardır deyu müdahale ve bin yüz kırk dokuz senesinde Sivas Valisi müteveffâ Vezir Yakup Paşa hitaben emr-i âli ısdar ve mucibince bâ buyruldu otuz nefer süvari ile hazinedarını mübaşir tâ'yin ve mübaşir marifeti ve marifet-i şer' ile Amasya Kadısı huzurunda mûrâfâ'-i şer' ve senedatlarına nazar olundukda iddia eylediği bir çiftlik yer ... olduğu bi- gayr-i hak müselmanı haber vermeleriyle mezbûr Mehmed'in zemine Süleyman veledi Viran Şah haliya derbend-i Hüseyin-i âtik karye-i Kami deyu mukayyed olan zeminden mâ'da karye-i mezbûrede bir dürlü alaka ve müdahale olmadığı şer'an sabit ve hükm-î birle taraf-ı şer' den keyfiyet-i mübaşir yediyle müteveffâ-i müşârünileyh tarafına i'lam ve şer' ile muarızadan men' olunmuşken mezbûr Mehmed eşirradan olduğundan şirrete sülûk ve mugayir defter-i hakani tekrar ol veçhile fuzûlî müdahale ve tecrim ve tâzim sevdasında olduğu bildirüb Yavaş nahiyesine tâbi Solakoğlan Kami karyesi defter-i hakanide mukayyed zemin ve Süleyman veledi Viran Şah haliya derbend-i Hüseyin-i âtik karye-i Kâmi'de mâ'adası ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsul ve rüsumu kanun ve defter mucibince müşterekiyle ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hakani mezkûr Mehmed'e bir çiftlik yerim vardır deyu müdahale ve teâdi itdirilmeyüb ol veçhile zahir olan müdahalle ve teâdisi men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat oldundukda Yavaş nahiyesine tâbi yirmi nefer reaya ve üç zemin ve hasıl iki başdan nim ve hinta ve şa'ir ve bâd-ı heva arusiye yekûn mâ' gayruha bin iki yüz akçe yazar karye-i Kamzenir divani ve malikâne tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yine (Yavaş) nahiyesine tâbi Armudan nam karye ve gayruha ile bir görölüb beş bin iki yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merhum tekaüd Osman veledi Ömer Serdengeçti ve bâkisi müştereki kaydlarındadır ve yine nahiye-i mezbûre tâbi yetmiş sekiz nefer reaya ve bir çiftlik-i hassa ile karye-i Oğlanlarobası nısf-ı malikâne mülkiyet üzere der-tasarruf ... ve nısf-ı âhar malikâne ve divani tımar ve tahtında zemin Süleyman veledi Viran Şah haliya derbend-i Hüseyin-i âtik Karye-i Kâmi ve hasıl-ı tahtında nim ve hinta ve şa'ir ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ' gayruha üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-

i icmâlde mâ' gayruhu üç bin üç yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi defter-i hakanide mestur olduğu üzere Mehmed ve bâkisi müşterek kaydlarında olmağın ber- müceb-i defter-i hakani tarafının icmâl ve mufassalları başka başka olub birbirlerinde alakaları olmamak iktiza eyledikde iftiharü'l- emâcir ve'l- ekârim bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Said dâme-mecdûhû arz itmeğın arz mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel Sene 1159

SAYFA 359 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Seyyid Ahmed zîde şerefehû gelüb yine medine-i mezbûr sakinlerinden li- ebeveyn karındaşı oğlu (Boş) nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde fevt oldukda terekisi ırs-ı şer' ile buna intikal itmeğın yine medine-i mezbûr sükkânından emmi zadesi hilâf-ı şer'-i şerif taarruz idüb gadr eyledüğü ve bu babda davasına muvafık fetava-i şerife virildüğü bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer' ile görölüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel Sene 1159

SAYFA 361 / HÜKÜM 1

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kazâsı (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Şeyh Mustafa zîde salâhuhu gelüb Amasya Kazâsı muzâfâtından Argun nahiyesine tâbi Merdhor nam karyenin vakf-ı malikânesinin on altı sehminden beş sehmi vakf-ı türbe-i evlad-ı Mevlana Şerefeddin Hamza Ağa ve bâki on bir sehmi ve divani der-tasarruf müftü-i vilâyet-i Rumeli(?) mukabele-i fetava deyu defter-i hakanide mukayyed beş sehmi ile bi'l-fiil berat-ı şerifimle türbedarı olub âhardan dâhl olunmak icab itmez iken müftü-i vilâyet olan (Boş) nam kimesne ber- müceb-i defter-i hakani hissesini zabta kanaat itmeyüb cümlesini ben zabt iderum deyu fuzûlî müdahale ve bunun tarafına aid olanı tegallüben ahz ve kabz idün gadr ve teâdi eyledüğü bildirüb defter-i hakani ve berat mucibince amel olunub ber- müceb-i defter-i hakani tarafından olan buna hinta ve vâki' olan mahsul ve rüsumdan hissesine düşeni ahz ve kabz itdirmeyüb hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir berat-ı münif mezbûru bir dürlü dâhl itdirilmemek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Argun nahiyesine tâbi yetmiş iki nefer reaya ve on dört aded zeminhâ ve hâsıl-ı tahtında mâ niyâbetde çift ve hinta ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ'

gayruha on bin beş yüz akçe yazı ile karye-i Merdhor tâbi-i Argun malikânesinin on altı sehminden beş sehimî vakf-ı türbe-i evlad Mevlana Şerefeddin Hamza Ağa ve on bir sehimî ve divanî der-tasarruf müftü-i vilâyet-i Rum beratı mukabili fetava deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince şer' ile görölmek emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel Sene 1159

SAYFA 366 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına ve Amasya Âyanından Olub Hâlâ Asitane-i Saâdetimde Mekâtib ve Ümmet Üzere Olan El-Hâc Osman Zidê Mecdûhûya Hüküm ki

Sen ki Mevlana-i mûmâileyh Abdülfettah el-hüsni(?) zîde fazlıhusun sütte-i saâdetime mektub gönderüb medine-i Amasya'da sakin ulemâ ve suleha ve eimme ve huteba ve meşahi ve sadat-ı kirâm ve şerifa ve reaya ve beraya ve fukara ve ... meclis-i şer' e varub sen ki mûmâileyhsin emr-i mezbûrdan senin için dindar ve müstakim ve müdebbir ve hüsn-i ihtarımız ve cümle ... irşadı ve aslı olduğundan maâda cihet-i tâbisi kendü çiftliği ve emlakları icaresine müstemra olub ve beldelerinde mürur ve ubur iden ebna-i sebiliyle atvâm-ı teva ve her veçhile şer'-i şerife ve evâmir-i âliyyeye itaat ve bundan akdem medine-i mezbûreye evâmir-i âliyye ile vürud iden umur-ı mahmiye ve umur-ı vilâyetin teftişi ve imamete marifet-i şer' ile ve cümle marifetiyle ... ve cümlemiz iş bu hâl üzere iken bazı erbab-ı hassa ve dürlü dürlü ifrak ve iftira ve nice eyyamdan beru ümmet üzere olduğundan nice umurlarına tahammül ve vâki' olan vilâyete ve sair umur-ı mahmiyenin rü'yetine ait oldukları nümayan olmakla merkum El-Hâc Osman vilâyetimizde mekâtib ve ümmet eylemek üzere rehavet itdirilmek için muharrirleri ile der-âliyyeye i'lam-ı hâl itmekle mucibince keyfiyeti i'lam ideyor deyu ilhâh ve iltimas itmeleriyle fi'l-hakika Amasya'ya beg eyledikleri muharrir mûrâfâ'-i mutabık ve nefsü'l-muvaffak olmakla vâki'-i hâl hükm-i hümayunum virilmek ricasına bi'l-iltimas arz eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzere varub vilâyetinde mekâtib ve ümmet eylemek emrim yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1159

SAYFA 366 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Gümüş kazasında vâki' müteveffâ Hacı Halil Paşa Medresesi'nin üç sehimî ile ber- vech-i nükûd berat-ı şerifimle müderrisi olan kıdvetü'l- ulemâi'l- mütehakkikin Mevlana Mustafa bin Mehmed zîde ilmîhu sütte-i saâdetime ârz-ı hâl idüb mûmâileyh uhdesine lazım gelen hizmeti

eda idüb ve vakf-ı mezkûrun müstakilen kur'a ve kur'a-i vakıfda müsaade olub lakin bundan akdem medrese-i mezkûrun binası zelzeleden helâk-ı kârib olmakla vakf-ı mezkûrun evlad-ı vakıfdan ve vech-i meşruta mütevellileri olan Amasya sakinlerinden Mehmed ve Seyyid İbrahim ve Ali nam kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred zulm-i zimmetlerinden nâşi kendü ceddî nüfusları için medrese-i mezkûreyi tamir ideceğiz deyu bilâ emr-i şerîf cümle galle-i vakfî kendüye ahz ve kabz ve beratı mucibince müstehak olduğu müderrislik vazifesini ve sair mürtezikanın dahi beratları mucibince vazifelerini bin yüz elli (Boş) senesinden beru virme-yüb zimmetlerinde kalub ve medreseyi dahi tamir itmeyüb ve şer' ile muhasebelerini görmeyüb mahsul-i vakfî kendüleri ekl u bel' ve ıtlâk ve izaat eyleyüb vakf-ı mezkûrun îtâl ve hıdmet ile bâis oldukları bildirüb şer' ile görölüb berat mucibince müstehak olduğu vazifesi mütevellî-i merkumlardan alıverilüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugayir berat ve şart-ı vâkıf ta'allül itdirilmemek babında hükm-î hümayunum rica ve hazine-i âmiremde mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda vakf-ı mezbûrun üç sehimi ile vech-i nükûd müderrisiyle işaret-i şeyhülislam mucibince hâlâ berat-ı şerîfimle mezbûr Mustafa bin Mehmed üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1159

SAYFA 368 / HÜKÜM 3

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya mahallatından Bozahane Mahallesinde sakin ehl-i zimmet ahalisinden (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve dahi saireleri gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen avarız ve imdad-ı hazeriyye ve seferiyye ve sair emr-i şerîfimle vâkî' tekâlifden tahammüllerine göre hisselerine düşeni âlâ ve evsât ve ednâ itibarıyla cem'ine memur oldukda edaya razılar iken medine-i mezbûreden bazı kimesne men' ve mâzul olmalarıyla mücerred kendüye tekâlifleri tahkik için bunların üzerlerine tahammüllerinden ziyade tekâlif tahmil ve cebren tahsil itmeleriyle ahvalleri diğer gûne ol veçhile zulüm ve teâdiden perakende ve perişan oldukları emr-i mukarrer olduğu bildirüb men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1159

SAYFA 375 / HÜKÜM 2

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı (Boş) Dâme İkbâluhuya ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Eyalet-i Sivas'ın defter kethüdası olan Halil'in zeamet-i karyelerinden Amasya Kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesine tâbi Ezinebazarı nam karyenin reayaları gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen resm-i bennak ve sair hukuk ve rüsumları kanun ve defter mucibince karyelerin zaim-i mezbûra eda idüb kusurları olmayub teâdi olunmak icab itmez iken kanaat itmeyüb üzerlerine şer'an bir harac sabit olmadı hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir kanun fuzûlî bâd-ı heva namıyla birer guruşları alub ziyade gadr ve teâdi ve perakende ve perişan olmalarına bâis olduğu bildirüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir kanun ol veçhile teâdisi fukara üzerinden men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi karye-i Ezinebazarı malikâne-i vakf-ı cami ve karbansaray der- karye-i mezbûre ber- müceb-i defter-i evkaf divani tımar neferan aded doksan dokuz ve zemin aded on iki hâsıl-ı mâ niyâbet nim ve hinta ve resm-i kovan ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ' gayruha sekiz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde dört bin beş yüz akçesi ifrâz ve Sivas Nahiyesinde Arapkir nam karye ve mâ' gayruhu bir görölüb seksen bin iki yüz akçe zeamet bir-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen Halil ser- ... hazine kethüdası defter-i vilâyet-i Rum'un zeameti olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince kanun üzere amel olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1159

SAYFA 378 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Divân-ı hümayun katiplerinden olub ... hevâceğânından büyük kalâbendden sonra babası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l- âyan Mehmed Sadi zîde mecdûhû gelüb Bozok ve Sivas ve Amasya Sancaklarında gedik ve gayrı nahiyelerde badehu Gizgiri nam karye ve gayrıdan otuz iki bin altı yüz elli akçe berat-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu zeameti mülhûkatından Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Aydoğdu nam karyesi tahtında mezra-i Dedem tâbi-i karye-i mezkûr malikâne vakf-ı medrese-i Hızır Paşa deyu mukayyed ve karye-i mezbûr hâsılıyla mahsub mezrayı müşterekiyle kayd u beratına dâhil ve mezra-i mezkûrun kadim hududu Kal'acık Deresi ve Kayadikmen ve Çay Yeri ve Hubekkaya(?) hududlarıyla mahdud

olub hîn-i tahrirden beru âşar ve rûsumu müşterekiyle zeameti tarafından ahz ve kabz olunagelüb âharın alakası olmayub bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken yine Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde Karatlu nam karye ve gayrıdan on bir bin dokuz yüz akçe tımara mutasarrıf olan erbab-ı tımdan Ali nam sipahi tımarı mülhukatından yine Geldigelen nahiyesinde İltekin nam karyesi müşterekiyle zabta kanaat itmeyüb hilâf-ı defter-i hakani mûmâileyhin müşterekiyle kayd u beratına dâhil Aydoğdu karyesi hâsılıyla mahsub mezra-i mezbûr için tımarım karyesi hududu dâhilindedir deyu fuzûlî zabt ve mahsul ve rûsumu tegalllûben ahz ve kabz idüb gadr ve teâdi eyledüğü bildirüb mezra-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekiyle tarafından subaşıasına zabt ve vâki' olan mahsul ve rûsumu kanun ve defter mucibince ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hakani sipahi-i mezkûru ve âharın bir dürlü dâhl ve taarruz itdirilmemek babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi bir nefer reaya ve üç nefer mevkuf ve on üç zemin ve bir hassa çiftlik ve mezra-i Dedem tâbi-i karye-i mezkûre malikâne vakf-ı medrese-i Hızır Paşa mâ' rûsum dört bin iki yüz akçe yazusu olan karye-i Aydoğdu malikâne-i vakf-ı zaviye-i Şeyh Cui der- kârib-i Amasya âtik-i katl müteveffâ Hızır Paşa divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazu-i mezkûrdan iki bin yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen mûmâileyhin zeameti aklamı bâkisi müşterekiyle kaydında ve yine Geldigelen nahiyesinde yirmi yedi nefer reaya ve beş zemin ve hâsılı tahtında resm-i hinta ve resm-i tapu-i zemin ve nısf-ı deştânî yekûn mâ gayruhu iki bin altı yüz akçe yazısı olan karye-i Eklik(?) malikânenin yedi sehminden iki sehmi vakf-ı medrese-i Hızır Paşa ve dört sehmi der-tasarruf murad ve ... veledan Mehmed ve bir sehmi der-tasarruf Hatun Kadim Paşa(?) ber-mûceb-i defter-i âtik divani tımar deyu olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Eklik(?) tâbi-i mezbûr hâsıl divani iki bin altı yüz akçe yazu-i mezkûrundan bin üç yüz akçesi ifrâz ve Yavaş nahiyesinde Çeltük nam karye ve mâ gayruha bir görölüb üç bin yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen mezkûr Ali'nin tımarı aklamı bâkisi müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

SAYFA 380 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına Sivas Mütesellimine Hüküm ki

Süleyman nam kimesne gelüb bu sabıka Amasya mütesellimi Mehmed Ağa dimekle mâ'ruf kimesnenin itaatinde iken mezbûr Mehmed mütesellimlikden azl olundukda izin alub vilâyeti olan derununa gelmek üzere Amasya'dan taşra-ı Geldigelen Amasya sükkânından Yakup nam kimesne fuzûlî ahz ve Amasya'ya götürüb bilâ fermân otuz bir gün habs ve ... eyleyüb üzerine şer'an bir nesne sabit olmadı bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şerif ve bi- gayr-i hak zulmen iki yüz gurusluk bir res atını ve doksan altı gurus ve bir sim kılıç ve bir çift piştol ile atından ... ve sair eşyasını alub gadr ve teâdi eylediği bildirüb şer' ile görölüb icra olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğin şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1159

SAYFA 382 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısı Seyyid Fahri Zîde Fâzlûhuya Hüküm ki

Ulemâdan Amasya'da vâki' dârü'l-hatib müderrisi olan Ahmed zîde ilmihu gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde mezra-i Ankon malikâne tamam vakf-ı dârü'l-hatib divânisi tımar ve zikrolunan mezra altı müdlük yer olub Kovay ve Kubah ve Pirîyağır(?) nam karyeler halkından bazıları ziraat idüb be her sene sipahilerine verürler imiş deyu defter-i hakanide mukayyed mezra ol diyarda sene başında Sendek(?) mezrası almakla müsemirre ve mezra-i mezbûrenin tamam malikânesi hîn-i tahrirden beru dârü'l-hatib vakfı tarafından zabt ve malikâne tarafına aid olan mahsulü kanun ve defter mucibince ahz ve kazb olunagelmış iken yine Geldigelen nahiyesinde karye-i Kovay ve Selâtin malikâne Kovay sipahilerinden El-Hâc Mehmed ve müşterekleri tımarları karyelerinin hududları dâhilinde kadimden öşür ve resm-i tımarları taraflarından alınagelen yerlerinin öşür ve rüsumu almağa kanaat itmeyüb zulemâ haramilerinden nâşi şirrete sülûk ve mezra-i mezbûre arazisinin tasarrufundan ziyade gûne tımarlarımız karyesi toprağındadır deyu şuhûd-ı zor-ı birle ve mezra-i mezbûre malikânesinden bir dürlü alakası olmayub cebren fuzûlî zabt idüb Ahmed Efendi dimekle mâ'ruf kimesne muvacehesinde hevalarına tâbi ... ile hüccet ahz ve hüccet-i mezbûru bir tarafıyla defterhâne-i âmirem kayd ve hıfz ve hüccet-i mahfûz mucibince kadime ve defter-i hakaniye mugayir fuzûlî zabt ve gadr eyledikleri bildirüb mezbûrların ol veçhile defterhâne-i âmireme hıfz eyledikleri hüccet ile mugayir kadim müdahaleleri malum ve defter-i hakani mucibince kadim üzere mezra-i mezbûrunun malikânesi taraf-ı vakıfdan ve divanisi dahi sipahiler

tarafından zabt ve mahsul ve rûsumu kanun ve defter mucibince ahz ve kabz itdirilmek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi hâsıl-ı mâ'el'rûsûm üç yüz akçe yazı ile mezra-i Ankon malikâne-i tamam-ı vakf-ı dârü'l-hatib der- Amasya zikr olunan mezra altı müdlük yer olup mezkûr Kovay ve Kubah ve Pirîyâgir nam karyeler halkından bazıları ziraat idüb be her sene sipahiler virürler imiş deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde Yavaş nahiyesine tâbi Oğlanlarobası nam karye ve gayri ile bir görölüb üç bin üç yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Mehmed ve bâkisi müştereki kaydlarında olup ve yine Geldigelen nahiyesine tâbi altmış altı nefer reaya ve otuz keylik zemin sadaka(?) haliya der- tasarruf mürur ve dört aded zemin ve saire ve üç nefer mevkuf zemin ve iki çiftlik-i hassa ve iki çiftlik malikâne ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta yekûn mâ' gayruha beş bin yedi yüz akçe yazar karye-i Kovay defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde Gedegra nahiyesine tâbi Bekviran nam karye ve gayri ile bir görölüb yirmi bir bin yedi yüz akçe yekûnundan bin iki yüz elli akçesi ifrâz ve mâ' gayruhu on altı bin akçe bir-icmâl ve altı bin dört yüz akçesi dahi ifrâz ve ol dahi başka bir-icmâl ve iki bin sekiz yüz akçesi dahi ifrâz ve ol dahii başka bir-icmâl ve icmâl-i evvelin üç bin ve icmâl-i sânisin dahi üç bin ve icmâl-i sâlisin tamamen Ali ve icmâl-i evvelin yedi bin akçesi Hasan veledi Mehmed ve icmâl-i evvelin ve sâlisin bâkileri müşterekleri kaydlarında olup ve yine Geldigelen nahiyesine tâbi hâsıl bin altı yüz akçe yazı ile Selâtin malikâne-i karye-i Kovay deyu olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin üç yüz akçesi ifrâz ve badehu tımar deyu bir-icmâl ve tamamen Ahmed'in kaydında olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani bâlâda zikrolunub malikânesi tamamen Amasya'da dârü'l-hatib vakfı divanisi tımar olan Ankon mezrası tahsis ve tahrir olunan arazi başka ve karye-i Kovay ve Selâtin malikâne-i karye-i Kovay'ın dahi başka olup ve karye-i Kovay ile ... mezrası beynlerinde nizâ ve karye-i mezbûre hududunu muayyen yüz kırk dokuz tarihiyle mündefi' virilen hüccet yüz elli üç senesinde defter-i hakanide mestur olduğu üzere defterhâne-i âmiremde hıfz olduğu bi'l-fiil defter emini Mehmed Sadi dâme-mecdûhû arz ve zikrolunan Ankon mezrası altı müdlük arazi olup ve tamam malikânesi dârü'l-hatib vakfı olmağın tamamen malikânesi ber- mûceb-i defter-i hakani mücerred mûmâileyh tarafından zabt olunmak iktiza eylediği bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan El-Hâc Mustafa dâme-mecdûhû dahi i'lam ve sadır olan fermân-ı âlişanım üzere ol i'lam ve hüccet-i mahfûzaya nazar olundukda Amasya Kazâsı muzâfâtından Geldigelen nahiyesinde Kovay nam karye ile Sendek(?) mezrası beynlerinde olan hududu hüccet-i mestur arazi bin yüz kırk dokuz senesi recebinin on birinci günü zikrolunan Kovay karyesinin divanisi ber- vech-i tımar-ı iştirâk mutasarrıflar olan Seyyid Davud ve Ahmed ve Mehmed ve diğer Mehmed ve

Hasan sâlifü'z-zikr Sendek(?) mezrasının malikânesi mutasarrıfı olan Ahmed Halife'den arazi-i mezkûr tımarımız arazimizindir deyu ... nizâ olan arazi-i mezkûr üzerinde hâkimü's- şer' huzurunda dava ve mezraları şehadet ile isbat idüb arazi-i mezkûr ... mezbûrdan hüküm olduğu bazıları olub lakin husus-ı merkumda şehadet ve tevatür ... tarafında ise beyninde olmağın hâlâ mezraya mutasarrıf diğer Ahmed şehadet ve tevatür kendü tarafında olduğunu iddia itmekle hasımları ol tarafda olub ziraatleri arazisi olmağın civarında vâki' sen ki Amasya Kadısı Mevlana Seyyid Abdulfettah zîde fâzlûhusun bâ işaret-i şeyhülislam husus-ı mezkûra müvella tâ'yin olunub mahallinde arazi-i mezkûr üzerinde hasımlar-ı mezkûrun ile murafâ' ve ihkak-ı hak olunmak için mûmâileyh diğer Ahmed zîde ilmihu emr-î şerîfim iltimas eylediği bi'l-fiil Rumeli Kadıaskeri olan Mevlana Abdurrahman edamallahu teâla fezailuhu i'lam ve i'lamı mucibince sen ki Amasya Kadısı Mevlana Es-Seyyid Abdulfettah zîde fâzlûhusun husus-ı mezbûra müvella tâ'yin olunmak için bi'l-fiil şeyhülislam ve müftüü'l-enâm Mevlana Mehmed Emin edamallahu teâla fezailuhu işaret itmeleriyle Mevlana-i müşârünileyhin işaretleri mucibince amel olunmak babında fermân-ı âlişan yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1159

SAYFA 383 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Mustafa bin Hüseyin Çukadar zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Olus nam karye ve gayrıdan yirmi bir bin üç yüz otuz dört akçe zeametine dört nefer cebelü ile mukaddema mutasarrıf Tekaüd Fetullah kapusundan kapuya vâki' ise şartıyla elli altı tarihinde Hacı İbrahim'e tevcih ve tahvil olunub lakin ol tarihte Fetullah hayatta olmakla bu sıhhati vakti ciheti kasra itibardan rafız olduğundan mâ'ada mezbûr Hacı İbrahim bu öteden tahvillik berat ittirmekle dahi Hüseyin tevabihinden Fetullah'ın hesabında olması inkâr idüb ve ol ... mezbûrun hâlâ vefatı liva-i mezbûr alaybeğisi arz ve arzı mucibince müteveffâ-i mezbûrun kurbundan ve hilâf-ı inha tahvil ittirmek İbrahim'in refikinden bin yüz elli dokuz senesi Rebîü'l-evvellinin on sekizinci gününde mûmâileyhe tevcih ve hâlâ beratı olmakla üzerinde ve bâis ... olan cebelüsü kaydı dahi ref' olunub cebelü mütalebesiyle rencide ve remîde olunmak icab itmez iken hâlâ liva-i mezbûrun cebelü tahsildarı olanlar kanaat itmeyüb cebelü bedeliyesi için yedimizde defter vardır deyu elinden cebelüyü sizden alıruz deyu hilâf-ı kanun ve mugayir defter ref' olunan cebelü mütalebesiyle raiyyetlerini ve subaşısı rencide ve remîdeden hâli olmayub reaya fukaralarının perakende ve perişan olmalarına bâis ve bâdi olduğu bildirtüb cebelü tahsildarları olanların cebelü mütalebesiyle reaya ve subaşısını

rencide ve remîde ittirilmeyüb fî mâ bâd ol veçhile rencide ve remîdeleri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznamçe-i hümâyunuma mürâcaat olundukda zeamet-i mezkûru zaim-i merkuma mutasarrıflığı ve hâlâ berat-ı şerifimle üzerinde olduğu mestur ve hazine-i âmiremde mahfûz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukda cebelüsü kaydı ref' ve terkin olmadığı mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1159

SAYFA 387 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından Varay nahiyesinde vâki' müteveffâ Hevace Beg ibn Gazişah Beg nam sahibü'l-hayrat evladlarından Ali nam kimesne südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb nahiye-i mezbûre tâbi Ortaköy ve İnce ve Karaşar nam karyeler topraklarında vâki' mâlûmu'l- hudud yerleri Selâtin hazirunda yeri bunun ceddî müteveffâ-i mezbûre hisse ve temlik ve yedine mülk-i name-i hümâyun virildikten sonra olduğu ol yerlerin tasarruf ve hâsıl olan gallesi batnen badehu batn-ı evlad-ı zekuruna vakf ve şart ve tâ'yin eylediği vakfiye-i mâmûlu'n-bahasında mestur ve mukayyed ve bu vakfın batn-ı evvel evladı zükurundan olub ber- mûceb-i şart-ı vâkıf bundan mutasarrıf buna intikal idüb ve cedd-i vâki'-i mezbûr vakfiyesinde galle-i vakıfdır evlad-ı inâsına bir nesne şart ve tâ'yin itmiş değil iken vakf-ı mezbûrun evlad-ı inâsından (Boş) ve (Boş) nam hatunlar zuhur ve şirrete sülûk ve biz dahi galle-i vakıfdan hisse aluruz deyu hilâf-ı şart-ı vâkıf daima teâdiden hâli olmadıkları ve bu babda davasına muvafık ve mugayir fetava-i münif virildiği bildirüb mucibince amel olunub mezbûran hilâf-ı şart-ı ve mugayir fetava-i münif zahir olan teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğın mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1159

SAYFA 392 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden El-Hâc Osman zîde kâdruhû gelüb mûmâileyh kendü halinde hilâf-ı şer'- i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi olmayub tımarı ve kendü çiftliği mahsulüyle tâiş ve bir dürlü kendüden bir kimesne tekdir ve taciz olmuş değil iken yine Amasya sakinlerinden zümre-i eşirradan Gaytar oğlu Andon nam zimmî kendü halinde olmayub ziyade musibet ve eşirra ve ser-cemaate ve ... ve mücerred-i nas ve mâni-i fesad ve ... ısdar ve tecrim âdet-i

müstame'resi olduğundan nâşi bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif mûmâileyh üzerine musallat olmakla bi- gayr-i hak akçesi alub ısdar ve ziyade gadr ve teâdi eyledikde ve bu babda şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince şer' ile görölüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1159

SAYFA 396 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Kışlak karyesinden Mustafa nam kimesne gelüb bu Amasya'da sakın Selo oğlu dimekle mâ'ruf İbrahim nam kimesneden elli gurus istikraz ve badehu tamamen eda idüb meblağ-ı mezbûr mukabelesinde mezbûr bin yüz elli (Boş) senesinde rehin vaz' eyledüğü karye-i mezbûrda vâki' çiftlik emlakını mezbûrdan girü alub zabt murad eyledikde mezkûr hilâf-ı şer'-i şerif virmedüğünden gayrı karye-i merkurda zabt ve ziraate ve öşür ve rüsumu sahib-i arza eda idegeldiğiyle tarlaları dahi meblağ-ı mezbûr mukabelesinde buna rehin vaz' eyledük deyu ... rehin olmak hilâf-ı kanun iken ol bahane ile tegallüben zabt ve buna zabt itdirmeyüb gadr-ı küllî eyledüğü ve bu babda fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince şer' ile görölüb emlakı ve tarlaları alıverilüb ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1159

SAYFA 401 / HÜKÜM 5

Sivas Beğlerbeğisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sükkânından Ebubekir zîde kâdruhû ârz-ı hâl idüb yine medine-i mezbûr sakinlerinden Ahmed Beg ve ... Ahmed Efendi ve Müderris Ali Efendi dimekle kimesneler bin yüz elli (Boş) senesinde vâki' olan umur ve hususları için kendü gözünden ne mikdar ... dahi tasarruf eyledikten sarf olunan akçeni sana virürüz deyu medine-i Amasya mahkemesinde huzur-ı şer' de taahhüd ve bu dahi emr ve taahhüdlerine binaen şart olduğu görüldükde beş yüz gurus harc ve sarf idüb meblağ-ı mezkûr ile ecr-i misli taleb eyledikde virmeyüb gadr sevdasında oldukları bildirüb şer' le görölüb mezkûrların şart-ı âhar için emirleriyle harc ve sarf eyledikleri akçesiyle ecr-i mislini tamamen tahsil ve alıverilüb ta'allül ve muhalefet ittirilmemek babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

SAYFA 414 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kasr-ı Cedid ve Solak Otası evkafından Amasya tevabihisinden (Boş) nahiyesine tâbi Ziyere nam karyenin zabiti olan Ahmed zîde kâdruhû gelüb Selâtin camii temessükü mucibince defter-i hakanide mukayyed vakf-ı mezbûr karyesi arazisinin mümtaz ve muayyen sınuru dâhilinde kadimden öşür ve rûsum vakf-ı mezbûr tarafından alınegelen iken Dere dimekle mâ'ruf üç kıt'a yerlerine dâhl olunmak icab itmez iken civarında vâki' kal'a-i Bala mustahfızlarından Hacı Feyzullah nam mustahfız salifü'z-zıkr vakf-ı mezbûrun iken Dere yerleri tımarım karyelerinden Kışlacuk karyesi yerlerindendir deyu iddia ve mûrâfâ'-i şer' olduklarında menâzi-i fî hâ üzere üç kıt'a iken Dere yerleri vakf-ı merkum karyesi arazisinden olduğu şuhudu'l-udû'l ile şer'an sabit ve muarızadan men'-i birle hüccet-i şer'iyye virilmişken mustahfız-ı merkum müddefi' olmayub mugayir hüccet-i şer'iyye nîzâdan hâli olmaduğu bildirüb hüccet-i şer'iyye mucibince amel olunub ol yerler defter-i hakani ve kadimisi üzere taraf-ı vakıfdan zabt ve öşür ve rûsum ahz ve kabz itdirilüb kadime ve hüccet-i şer'iyye mugayir mustahfız-ı mezkûr ol veçhile zahir olan müdahale ve teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledüğü ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1159

SAYFA 417 / HÜKÜM 2

Sivas Beğlerbeğisi (Boş) Dâme İkbâluhu Amasya ve Kadılarına Hüküm ki

Kasr-ı Cedid ve Solak Otası evkafının mütevellisi olan Halil südde-i saâdetime gelüb Amasya Kazâsı muzâfâtından (Boş) nahiyesinde Ziyere nam karye toprağında iken Dere dimekle mâ'ruf Şehriyar ve Suludere ve Sırakayalar ve Arduclu Depesi ... üç aded vakıf tarlaların birkaç seneden beru hasıl olan öşr-i mahsulünden mâ'lûmû'l-keyl mahsul Amasya'da sakın kal'a-i Bâlâ(?) mustahfızlarından Feyzullah nam kimesne fuzûlî ve tegallüben ahz ve kabz itmekle mumailiye dahi fuzûlî ve tegallüben ahz ve kabz eyledüğü ol mikdar keyl mahsulü birkaç defa taleb eyledikde virmekde ta'âllül ve muhalefet ve ol veçhile gadr eylediği bildirüb şer' ile görölüb hilâf-ı şer'-i şerif ve fuzûlî alduğu ol mikdar key mahsulü bâle'l-tamam tahsil ve alıverilüb ta'âllül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-i şerîfim rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1159

SAYFA 419 / HÜKÜM 1

Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Sabika saray-ı âtik türbedarlarından Ahmed zîde kâdruhû gelüb berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tımar-ı karyelerinden Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Halak nam karye ve gayriden on iki bin sekiz yüz akçe tımar karyelerinin zabiti bin yüz elli sekiz ve elli dokuz senelerinde Kemankeş Ahmed demekle mâ'ruf kimesneye iltizam ve mezbûr dahi mâlûmu'l-mikdar akçe bedel mukabelesinde deruhte ve iltizam ve badehu sene-i merkumu zabt ve tasarruf tarafından Mustafa nam kimesneyi vekil ve subaşı ve mezbûr Mustafa varub zabt ve tasarruf ve mahsul ve rüsum ahz ve kabz ve makbuz- ı bedel-i iltizamı bâki olup zarar iddiasıyla rencide olunmak icab itmez iken mezbûrlar birbirleriyle yekdil ve tezkiresiz ve berata sâlik ve zarar iddiasıyla bunu taciz ve rencide itmekden hâli olmadukları bildirüb mahallinde ... muvacehesinde şer' ile tahsil ve sual ve sıhhat ve hakikat defteriyle der-saâdetime ârz-ı hâl olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer' ile görölüb arz ve i'lam olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1159

SAYFA 421 / HÜKÜM 2

Akdağ ve (Boş) Kadılarına Amasya Mütesellimine Hüküm ki

Seyyid İsmail ve Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed zîde şerefehûma gelüb Amasya Sancağında Akdağ nahiyesinde Hakala ve Değirmenderesi nam karyelerin tamam malikâne ile Hevace Mezrasının nısf-ı malikânesi Hakala karyesinde vâki' Seyyid Yahya Zaviyesi evkafından olduğu defter-i hakanide mukayyed ve bunlar zaviye-i mezbûr evkafının hıms mahsul ile iştirâken tevliyeti berat-ı şerifimle mutasarrıf olmakla karye-i Değirmenderesi el-mezbûre toprağında muayyen tahrirde çiftlik divani üç ve çiftlik malikâne üç deyu tahrir ve karye-i mezbûrenin hâsılıyla mahsub olmakla karye-i Değirmenderesi mahsub olan çiftlik ve zeminleri ber- müceb-i defter-i hakani divani mutasarrıfıyla tevliyetleri hasebiyle zaviye-i mezbûre vakfı tarafından zabt ve vâki' olan mahsulattan ber- müceb-i defter-i hakani malikâne tarafına aid olanı vakıf için ahz ve kabz murad eylediklerinde divani mutasarrıfı tarafından vekili olan El-Hâc Mustafa nam kimesne divani tarafına aid olan mahsul ve rüsumu almağa kanaat itmeyüb ziyade tecavüz ve muayyen tahrirde malikâne ve divani taraflarına tahrir olunub badehu kur'a-i mezbûrenin hâsılıyla mahsub olan çiftliklerde malikâne tarafının alakası yokdur deyu hilâf-ı defter-i hakani müdahale ve vâki' olan mahsulat ve rüsumatın cümlesi ahz ve kabz idüb vakf-ı

şerife gadr-ı küllî eylediği bildirüb defter-i hakani mucibince kanun üzere amel olunub karye-i nısf-ı Hakala malikâne-i vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya der Hakala mâ' nısf-ı malikâne mezra-i Hevace divanı zeamet vekilinde kırk sekiz nefer müselman ile yüz otuz dokuz nefer gebran reaya ve on iki zemin ve üç hassa çiftlik ve üç çiftlik malikâneleri karye-i Değirmenderesi malikâne-i vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya ber- mûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve hâsıl-ı mâ niyâbetde çift ve hınta ve şa'ir yekûn mâ' gayruha otuz bin akçe yazı ile defter-i hakanide mestur olduğu üzere defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu defter emini Mehmed Seyyid dâme-mecdûhû arz itmeğin defter emini mûmâileyhin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân Sene 1159

SAYFA 433 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kasr-ı cedid ve Solak Otası evkafından Amasya tevabihisinden (Boş) nahiyesine tâbi Ziyere nam karyenin zabiti olan Ahmed zîde kâdruhû gelüb selâtin camii temessükü mucibince defter-i hakanide mukayyed vakf-ı mezbûr karyenin mümtaz ve muayyen sınuru dâhilinde kadimden öşür ve rûsum vakf-ı mezbûr tarafından alınagelen ... Dere dimekle mâ'ruf mevhub Şehriyar ve Suludere ve Sırakayalar ve Arduclu Debe nam mahalle varınca bu hududuyla mahdud olan beratına dâhl olunmak icab itmez iken civarında vâki' kal'a-i bâlâ mustahfızlarından Hacı Feyzullah nam mustahfız salifü'z-zikr vakf-ı mezbûrun yerleri tımarım karyelerinden Kışlacık karyesi yerlerindendir deyu iddia ve mûrâfâ'-i şer' olduklarında menâzi-i fi'hâ olan yerler vakf-ı merkum karyesi arazisininin olduğu şuhudu'l-udul ile şer'an sabit ve muarızadan hâli vech-i birle hüccet-i şer'iyeye virilmişken mustahfız-ı merkum müddefi olmayub mugayir hüccet-i şer'iyeye teâdiden hâli olmaduğu bildirüb hüccet-i şer'iyeye mucibince amel olunub divani yerler defter-i hakani ve kadimîsi üzere taraf-ı vakıfdan zabt ve öşür ve rûsum ahz ve kabz itdirilmeyüb kadime ve hüccet-i şer'iyeye mugayir mustahfız-ı mezkûrun ol veçhile zahir olan müdahale ve teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Ramazân Sene 1159

SAYFA 438 / HÜKÜM 1

Sivas Beğlerbeğisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya Kazâsı'na tâbi Gündes(?) nam karye ahalisi gelüb yine medine-i mezbûre sakinlerinden murabahacı taifesinden Kırkayan Bekir ve Hüseyin El-Hâc Ömer nam kimesnelerden bin yüz elli (Boş) senesinde iki yüz gurus istikraz ve meblağ-ı mezbûr bunların üzerlerine devr-i şer' ve iltizam-ı ribh olmuş değil iken mezbûrlar asıl malları olan meblağ-ı mezbûru aldıklarından sonra mezbûrlar tekrar bin gurus dahi bunlardan taleb idüb ziyade gadr ve teâdi eyledikleri ve bu babda müteâdid fetava-i şerife virildiği bildirüb mucibince şer' ile görülüb bunlardan murabaha namıyla mezbûr akçe talebiyle teâdi ve rencide ve remîde itdirilmeyüb ber-mûceb-i fetava-i şerife icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' ile görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl Sene 1159

SAYFA 440 / HÜKÜM 3

Sivas Valisi Vezire Mevlana Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Zana nam karyeden İstefan Bayas nam zimmî gelüb Amasya Kazâsı sakinlerinden muamelecî(?) taifesinden Şeyh Mehmed nam kimesne cebren bunun üzerine yüz gurus birağub badehu bundan taleb ve bu dahi mezbûrlara olan kazâ-i mezbûrede sakin (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam kimesne yüz gurusu havale ve mezbûr dahi havaleyi bâde'l-minval mezbûrlardan meblağ-ı merkum yüz gurusu ahz ve kabza kanaat itmeyüb ziyadesiyle ahz ve kabz idüb mezbûrlar hüküm olmayub şer'an dâhl olunmak icab itmez iken mezbûr ziyade eşirra ve zulemâdan olmakla hilâf-ı şer'-i şerif ve bi-gayr-ı hak bu bin yüz elli (Boş) senesinde ahz ve değnek ile sarub darb-ı şerir ile darb ve havale ... mahdum olub ziyade tekrar ol-havale olduğu bildirüb şer' ile görülüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-i hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' ile görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1159

SAYFA 445 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tıardan Mustafa nam sipahi gelüb berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu tıarı karyelerinden Amasya Kazâsı muzâfâtından Akdağ nahiyesine tâbi Karakese ve Baş Arman nam karyeleri toprağında ziraat ve hırasat iden defterlü reaya ve defterlü reayası yerlerin ziraat

iden hariç reayanın hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri evvelden karyelerinde enbâd-bade her hafta pazar durur tereke satılır akraba bazara götürün deyu buna tekâlif eyledüğü ta'âllül ve muhalefet idüb bazar-ı merkum mahsulün gadr olunduğun bildirüb öşrü bazara nakl itdirilmek babında emr-i şerîfim rica itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1159

SAYFA 446 / HÜKÜM 1

Sivas Valisi Vekili Olan Zaralı Zâde Mehmed Dâme İkbâlihu Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden El-Hâc Ömer nam kimesne gelüb bunun babası El-Hâc Mehmed ibn Hacı Lütfullah nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde fevt oldukda malının olduğu muhalefat ve eşyası bunun ile müteveffâ-i merkumun zevcesi olub bunun validesi olan Emine ve hemşiresi Fatma nam hatunlara ırs-ı şer' ile intikal idüb muhalefat-ı mezkûr bâde'l-verese fesat-ı adile ile taksim ve herkes hisse-i şerifesi ahz ve kabz ve birbirlerinin zimmetlerini şuhudu'l-udule ... ibra-i eimme ile ibra ve iskat ve kat'a nizâ ve fasıl-ı husumet-i birle yedine cânib-i şer' den hüccet-i şer'iyye virilüb ve bu makule kat'a nizâ ve fasıl-ı husumet ve ibra-i zimmet-i birle hüccet-i şer'iyye virilen davanın tekrar istîdâ' memnu iken mezbûre Fatma'nın zevcesi olub yine medine-i mezbûre sakinlerinden Hacı Abdullah nam kimesne ziyade eşirradan olmakla mücerred celb-i mal ve tecrim kasdıyla hemşiresi mezbûreyi hile ile iğfal ve kendüye mezbûr tarafından vekil olmak üzere husus-ı merkum tekrar dava sadedinde olduğu ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye mucibince amel olunub mezbûr Abdullah'ın ol veçhile hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir fetava-i münif ve hüccet-i şer'iyye zahir olan teâdisi men' ve def' olunmak babında hükm-i hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' ile görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1159

SAYFA 447 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kal'ası topçularından Ömer gelüb Amasya Sancağında ve kazası muzâfâtından Argoma nahiyesinde Merdeğin nam karye ve gayriden bin dokuz yüz akçe gedik tımarı ile Amasya Kal'ası topçuluğuna mutasarrıf Hüseyin yedinde olan beratı virüb hüsn-i rızasıyla kasr-ı yedinden Mahmud Paşa Naibi Hüseyin Şakir zîde ilmihi i'lamıyla bin yüz elli dört senesi Rebîü'l-evvelinin on birinci gününde buna tevcih ve hâlâ berat-ı şerifimle üzerinde olmak

uhdesine lazım gelen hizmeti eda idüb tımarına bir dürlü dâhl ve taarruz olunmak icab itmez iken kal'a-i mezbûr dizdarı olan (Boş) nam kimesnenin buna arz ve i'lamat ve buyrulduzu olmakla mücerred ahz ve intikam kasdıyla tımarını üzerinden ref' itdiririm deyu bi- vech-i zabtına muhalefet ve ... teâdiden hâli olmadığı bildirüb tımar-ı mezbûr yedinde olan berat mucibince kendüye zabt itdirilüb dizdar-ı merkumun mugayir berat bi- vech-i müdahale ve teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfîm rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznamçe-i hümayunuma mürâcaat olundukda tımar-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1159

SAYFA 468 / HÜKÜM 3

Sivas Valisi Vekili Olan Zaralı-zâde Mehmed Dâme İkbâlihuya Mevlana Amasya Kadısına Hüküm ki

Seyyid Mehmed zîde şerefehû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı muzâfâtından Ezinepazar nahiyesine tâbi Kışlak nam karye ahalilerinden Hatib (Boş) ve Solak oğlu Mehmed ve Deli Kasım ve Sarı Mahmud dimekle mâ'ruf kimesneler ile (Boş) ve (Boş) ve dahi mâlûmu'l-esâmi kimesneler zimmetlerinde bin yüz elli (Boş) senesinde cihet-i karz-ı şer' den iki yüz gurus alacak hakkı olub taleb eyledikde bi- vech-i şer' edada ta'allül ve muhalefet üzere olduğu bildirüb şer' ile mezbûrların zimmetlerinde bi- vech-i bâki olan hakkı tamamen tahsil ve alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğın mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1160

SAYFA 472 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'nın ehl-i zimmet reaya fukarası gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen resm-i ispence ve sair hukuk ve rüsumları viregeldikleri karyelerinin resm-i arusâneleri kanun ve defter mucibince subaşlarına eda ve içlerinden mürid olanların işleri üzere def' itdiklerinde hilâf-ı şer'-i şerif vaz' ve hareketleri olmayub üzerlerine dahi şer' an bir nesne sabit ve zahir olmayub bir dürlü teâdi ve rencide olunmaları icab itmez iken hâlâ subaşları olan (Boş) nam kimesne bundan (akdem) mütesellim ile yekdil ve bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şerif ve bi- gayr-ı hak zulmen bunların mâlûmu'l-mikdar akçeleri zulm ve teâdi ve gadr-ı küllî

eyledikleri bildirüb şer' ile görölüb subaşları-ı mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-ı hak zulmen ve cebren aldığı hakk-ı fukara her ne ise gerü ashabına alıverilüb ihkak-ı hak ve zahir olan zulm ve teâdisi men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica eyledikleri ecilden şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1160

SAYFA 475 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi (Boş) ve (Boş) nam karyeler reayaları gelüb bi'l-emrû'l-teâli kendü ... helak olanlar için öşr-i diyetde mahalle-i mahrusesi mahluğ iken ehl-i örf taifesi karyelerinizden (Boş) nam kimesne bargirden düşüb helak olmuş deyu öşr-i diyet mütalebesiyle teâdiden hâli oldukları bildirüb men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica itmeğin imdi bu makule ihtiyaten atından düşüb helak olub ve suya gark ve atına hark olub ve arabadan düşüb ve baldırım urub ... ta'âllül ve üzere ve divana dolub helak olanlar için mahalle-i mahrusede öşr-i diyet ... kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1160

III No'lu Defter

SAYFA 2 / HÜKÜM 4

Gedegra ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Şeyh Ahmed Dede evladından Şeyh (Boş) ve (Boş) nam kimesne gelüb evladiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi oldukları cedleri müteveffâ-i mûmâileyh Ahmed Dede'nin selâtin camii dimekle mucibince defter-i hakanide mukayyed vakfı olan Amasya Sancağında Gedegra nahiyesinde Yassı Alan nam karyenin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde öşr ve rûsum kâdim'ül eyyamdan beru Şeyh Ahmed Dede vakfı tarafından alınagelen yerlere haricden bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken civarında Abdal Beg oğlu İbrahim ve Osman imam-ı mûmâileyh Osman yoğ iken uşakları zuhur ve Yassı Alan nam karyede vâki' bir mikdar arazi için bizim mütevellisi olduğumuz vakfın ve sipahisi olduğumuz tımarın karyesi arazisininindir deyu hilâf-ı kanun ve kadime mugayir fuzûlî müdahale ve mukaddema şer' le göröldükde hâla bi kârından ve ... babadan geçüb ol günde ki ol vâki't Osman için yoluna varub ... ise ile mahdud yerler Şeyh Ahmed Dede Vakfı arazisinin olduğu zahir olub âharın alakası yoğ iken mezbûrlar hilâf ve mugayir kadim fuzûlî zabt ve öşr ve resmi olanı ahz ve kabz

idüb Şeyh Ahmed Dede Vakfına gadr-ı külli eyledikleri bildirüb ol yerler kadimisi üzere Şeyh Ahmed Dede vakfı tarafından zabt ve öşr ve resim ahz ve kabz ittirilüb mezbûrların kadime mugayir müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1160

SAYFA 3 / HÜKÜM 5

Sivas Valisi Vekili Olan Zaralı Zâde Mehmed Dâme İkbaluhuya Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Ali Bosnevi zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde karye-i Dadu ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe zeamete berat-ı şerîfimle mutasarrıf olub zeametinin baş kalemi olan karye-i Dadu el-mezbûrenin malikânesi Bayazid Paşa İmareti Vakfı divanisi müşterekiyle mûmâileyhin kayd u beratına dâhil olmakla karye-i Dadu el- mezbûreyi hâsıl-ı mahsub yirmi iki aded zemin ve hassa çiftlikler ve divânisi malikâne mutasarrıf Bayazid Paşa İmareti vakfı müşterekiyle zabt ve öşür ve rûsum-ı kadimden ahz ve kabz olunegelen yerlerin öşür ve resmi ahz ve kabz murad eyledikde âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken liva-i mezbûrda Geldigelen nahiyesinde Halak nam karye ve gayriden on iki bin sekiz yüz yirmi beş akçe tımara mutasarrıf olan tekaüd Ahmed terbedar-ı saray-ı âtik tımarının baş kalemi olub malikânesi imaret-i Bayazid Paşa'ya vakf ve divanisi mübaşeretiyle kayd u beratına dâhil karye-i Halak el-mezbûrenin hâsılıyla mahsub sekiz aded zemin ve mezra ve bu dahi tâbi-i Dadu iki çiftlik Yahya Çavuş oğlu Ali Çavuş tasarruf ider itmez ve mezra-i Kara Ağaç tâbi-i karye-i Dadu mezkûr mezra-i mezkûru Ali Çavuş tasarruf ider imiş deyu defter-i hakanide mukayyed olan mezraları defter-i hakani mucibince zabt ve öşür ve resmi almağa kanaat itmeyüb şirrete sülûk ve mûmâileyh memur olduğu sefer-i hümâyunumda şehid karye-i Dadu el-mezbûrenin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde öşür ve resm-i kadimden müşterekiyle mûmâileyhin zeameti tarafından alınagelen yerler ve hâsılıyla mahsub olan zeminleri ve çiftlikler mezra-i Koca tâbi-i Dadu ve iki çiftlik ve mezra-i Kara Ağaç tâbi-i karye-i Dadu deyu defter-i hakanide mukayyed mezralar olmak üzere fuzûlî zabt ve tarafından cebelü ile âhara virüb müşterekiyle mûmâileyhin zeamet-i mahsulüne gadr-ı külli eylediği bildirüb defter-i hakani mucibince kadimisi bu arz olub merkur tekaüd Ahmed'in defter-i hakaniye ve kadime mugayir zahir olan müdahalesi men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi yüz on yedi nefer reaya ve yirmi iki zemin ve

iki çiftlik-i hassa ve iki çiftlik malikâne ve on nefer mevkuf ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve resm-i tapu-ı zemin ve nısf-ı deştânî ve âsiyab yekûn mâ gayruha on bin akçe yazar karye-i Dadu malikâne vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde on bin dört yüz akçe ifrâz ve mâ' gayruhu beş bin dört yüz yirmi akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin beş yüz yirmi akçesi mumâileyh Ali Bosnevî zîde kâdruhû bâkisi müşterekiyle kaydlarında olub ve yine nahiye-i mezbûrâ tâbi sekiz zemin ve bir bağ ile karye-i Halak malikâne vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve tahtında mezra-i Dadu iki çiftlik-i Yahya Çavuş oğlu Ali Çavuş tasarruf itmiş ve mezra-i Kara İmam tâbi-i karye-i Dadu ve mezkûr mezra dahi mezkûr Ali Çavuş tasarruf ider imiş ve hâsıl-ı mâ niyâbet çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruha bin altı yüz elli akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mâ gayruhu yirmi beş bin altı yüz elli akçe zeamet deyu bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun on iki bin sekiz yüz yirmi beş akçesi defter-i hakanide mestur olduğu üzere tekâüd Ahmed terbedar-ı saray-ı âtik ve bâkisi müşterekiyle kaydlarında olmağın ber- mûceb-i defter-i hakani tarafından icmâl ve mufassalları başka başka olduğu bi'l-fiil defter emini olan Ebubekir dâme mecdûhû arz itmeğın mûmâileyhin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1160

SAYFA 4 / HÜKÜM 3

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Hevâceğân-ı divân Molla ... olub ser- halife mektubî-i sadrazam olan Mehmed ... zîde mecdûhû gelüb berat-ı âlişanımla mutasarrıf olduğu zeameti mülhukatından Amasya sancağında ve kazâsı muzâfâtından Argun nahiyesinde Alala nam karye ve gayriden yedi bin beş yüz akçe hissesi olan karyeleri topraklarında Amasya sakinlerinden Osman nam kimesne çiftlik yire ve ziraat ve hırsat itdirüb hâsıl olan mahsulünden beşde bir müteveccih olan öşrün edada ta'allül ve muhalefet ve merkum âyandan olmak hasebiyle saire-i mezbûrun şer' ve teâdisinden iltizam eylemekle dahi hırsat idemediklerinden nâşi bin yüz elli yedi ve elli sekiz ve elli dokuz senelerinde vâki' olan mahsulat ve rûsumatı reayası zimmetlerinde kaldığı bildirüb senin mezbûrda berat mucibince tahvil tarihine şüne mahsulat ve rûsumatı her kimlerin zimmetlerinde kalmış işe marifet-i şer' ile tahsil ve mûmâileyhin tarafından ahz ve kabza memur bi'l-tamam alıverilüb kimesneye ta'allül ve muhalefet itdirilmemek babında hükm-î hümâyunum rica itmeğın kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1160

SAYFA 6 / HÜKÜM 3

Amasya ve Argun ve Lâdik ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Hüseyin nam sipahi ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde Emük nam karye ve gayriden on sekiz bin akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarının baş kalemi olan sâlifü’z-zıkr Emük ve tımarı mülhukatından Argun nahiyesinde Kel Ovası ve Akdağ nahiyesinde üç bin akçe divani yazusu olan Sulu karyelerin defter-i hakanide hâsılları tahtında bâd-ı heva ve arusiyesi serahaten ve Lâdik nahiyesine ve çiftlik der-karye-i mezbûre ve Gedegra nahiyesinde Çiftlik karyeleri dahi icmâllü zeameti karyelerinden olup serbest olmakla zikrolunan icmâllü zeamet mülhakatından olan karyelerin rüsum-ı serbestiyelerinde ve sâlifü’z-zıkr Emük ve Kel Ovası ve Sulu karyeleri toprağında üzerlerine cürmü sabit olan reayanın dahi kanun üzere cerime ve resm-i arusanelerine âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken zikrolunan nahiyelerde serbest olmayan tımar ve havass-ı hümayun karyelerinden mâ’adasının beyninde ve nısf-ı bâd-ı heva ve nısf-ı resm-i arusane ve nısf-ı resm-i arusane ve nısf-ı resm-i deştâni mirliva-i Amasya kazâ mülhakatından olmakla liva-i mezbûr mutasarrıfları tarafından defter-i hakanide mirlivaya has kayd olunan rüsum-ı sâlif olunan ahz ve kabza kanaat itmeyüb hilâf-ı defter-i hakani icmâllü zeameti mülhakatından olan karyelerin rüsum-ı serbestiyelerinde ve bâd-ı hevalarına has kayd olunan karyelerin dahi cürm-i cinayet ve resm-i arusiyelerine fuzûlî müdahale ve kur’a-i merkum reayası dahi sizin rüsum-ı serbestiye ve cürm-i cinayet ve resm-i arusiyede alakamız yokdur deyu mugayir defter-i hakani edada illet ve bahane ile muhalefet ve ol veçhile müşterekiyle tımarı mahsulüne gadr sevdasında olduğu bildirüb sâlifü’z-zıkr ve icmâline dâhl olan karyeler ber-mûceb-i defter-i hakani serbestiyet üzere ve Emük ve Kel Ovası ve Sulu karyelerin dahi müşterekiyle kendüye zabt ve vâki’ olan mahsulat ve rüsumatı ve rüsum-ı serbestiyesi ve cürm-i cinayet ve resm-i arusaneleri ahz ve kabz ittirilüb hilâf-ı defter-i hakani liva-i mezbûr mutasarrıfları tarafından bir dürlü dâhl ve taarruz ve reayalarını dahi bir veçhile ta’âllül ve muhalefet ittirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznamçe-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi seksen dört nefer reaya ve altı aded zemin ve bir hassa çiftlik ve hâsıl-ı mâ niyabetde ve hınta ve şâ’ır ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruha üç bin altı yüz akçe yazar karye-i Emük malikâne vakf-ı Ahmed Beg veledi Mehmed Beg divani tımar ve Argun nahiyesine tâbi on nefer reaya ve beş aded zemin ve bir çayır ve bir hassa çiftlik ve hâsıl-ı mâ niyabet çift ve hınta ve gayr-i hisse hınta ve şâ’ır ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruha iki bin dört yüz akçe yazar karye-i Kel Ovası malikâne mülk-i Paşa Hatun ve Selamet Hatun ve sâlis

malikâne ve divani tımar hassa-i âle'l-arz karye-i Kel Ovası defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde Argun nahiyesinde iki bin dört yüz akçe yazusu olan karye-i Kel Ovası ve Yavaş nahiyesinde üç bin altı yüz akçe yazusu olan Emük nam karyeler-i el-mezbûre ve gayruhu ile bir görölüb altı bin iki yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesinden icmâl olmamak üzere bin beş yüz akçesi mezkûr Hüseyin'in tımarı aklamı bâkisi müştereki kaydında ve Akdağ nahiyesinde yedi nefer reaya ve on dört aded zemin ve hâsıl-ı tahtında nim ve hinta ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruhu üç bin ve beyninde âle'l-rüsum ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn dört yüz on beş akçe yazusu olan karye-i Sulu divani tımar deyu defter-i mufassalda olduğu tahriri ve defter-i icmâlde karye-i Sulu tâbi-i Akdağ divani tımar deyu üç bin akçe yazı ile tahriri ve müstakil ber- icmâl ve icmâl-i mezbûrun icmâl olmamak üzere bin beş yüz akçesi merkum Hüseyin'in tımarı mülhukatında bâkisi müştereki kaydında ve yine Lâdik nahiyesinde yüz elli üç nefer ile cemaat-i Çakırulus(?) ve kırk aded zemin ve dört yüz yetmiş iki nefer er saire hâsıl-ı divani mâ niyabet nim ve hinta ve gayr-i hisse hinta ve şâ'ir ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruha on bir bin üç yüz akçe yazusu olan karye-i Elür malikâne-i vakf-ı evlad-ı sahib-i hâl ve divani tımar ve yine Lâdik nahiyesinde yetmiş bir nefer reaya ve iki aded zemin ve iki mevkuf nefer ve çiftlik-i hassa ve çiftlik malikâne ve hâsıl-ı divani çift ve hinta ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruhu on bir bin üç yüz akçe yazusu olan karye-i Elür malikâne-i vakf-ı evlad-ı sahib-i hâl divani tımar Simre-i Lâdik nahiyesinde yetmiş bir nefer reaya ve iki aded zemin ve iki mevkuf nefer ve çiftlik-i hassa ve çiftlik malikâne ve hâsıl-ı divani çift ve hinta ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruha beş bin iki yüz ve niyabet âle'l-rüsum ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn iki yüz kırk dokuz akçe yazar karye-i Alayoz nısf-ı malikâne mülk-i Bedri Beg bin Ahmed Çelebi hâliya malikâne-i mülk-i men'i Sinan Paşa evladının mülk-i mevrûsu divani tımar ve yine Lâdik nahiyesinde çiftlik der-karye-i Alayoz hâsıl dört yüz ve yine Lâdik nahiyesinde kırk nefer reaya ve sekiz aded zemin ve hassa çiftlik bir ve mevkuf nefera üç ve hâsıl-ı divani çift ve hinta ve arusiye yekûn mâ gayruha dört bin beş yüz ve niyabet âle'l-rüsum ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn üç yüz on yedi akçe yazar karye-i Hasırcı malikâne vakf-ı evlad-ı Seyyid ... divani tımar ve Gedegra nahiyesinde seksen beş nefer reaya ve dokuz aded zemin ile karye-i Helik nısf-ı malikâne mülk-i evlad-ı Hasan Beg nısf-ı âhar malikâne ile tamam divani tımar ve hâsıl-ı mezbûr karye reayası malları ile ... hidmet iden ihsanlu ve kendüsü ve câbisü virirler çift ve hinta ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruhu yedi bin ve niyabete ve nısf-ı bâd-ı heva ve arusiye ve nısf-ı deştâni ve tapu-ı zemin karye-i çiftlik hâsıl-ı tahtında mukayyed olan sahibü'l-arz ve niyabete müteâdidir hâsılı iki yüz akçe yazı ile anlar dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka tahrir ve icmâlde hâsıl-ı divani dört bin beş yüz akçe yazar karye-i Hasırcı dört yüz akçe yazar

... karye-i el-mezbûr üç yüz akçe yazar ... karye-i Alala beş bin iki yüz akçe yazar karye-i Alayoz ile bir görülüb on bin dört yüz akçe yekûnundan ifrâz olunan iki bin yedi yüz akçesi Lâdik nahiyesinde karye-i Elür mâ-cemaat ... gayruhu ile bir görülüb yirmi dört bin akçe yekûnundan ifrâz olunan on sekiz bin akçesi yedi bin akçe yazusu olan Çiftlik nam karyenin iki bin akçesiyle bir görülüb yirmi bin akçe zeamet bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun icmâl olmamak üzere on beş bin akçesi mezkûr Hüseyin'in tımarı mülhukatı bâkisi müştereki kaydında zikrolunan nahiyelerin niyabete ve nısf-ı bâd-ı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı âdet-i ağnam ve nısf-ı resm-i deştânî tımarhane-i sipahiyan ve merdan-ı kal'a gayr-ı ezz- havass-ı hümâyûn ve tımarhane-i serbest deyu mirliva-i Amasya ve havass-ı hümâyûn mülhukatından olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın imdi icmâlle zeameti karye-i serbest olmak kanun mukarrerdir defter-i hakani mucibince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1160

SAYFA 12 / HÜKÜM 2

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Nuraban(?) Ahmed demekle mâ'ruf kimesne gelüb bunun karındaşı Halil nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinden vilâyetine gider iken Amasya'ya dâhl oldukda fevt olmakla bi'l-cümle emval ve eşyası ırs-ı şer' ile kendüye intikal itmişken beyninde mevcud atını ve cümle emval ve eşyasını ol tarafda beytü'l-malcı ve hâkim taraflarından zabt olunub refikleri taleb eylediklerinde virmeyüb vârisi gelsun deyu cevap virdikleri bildirüb mahallinde şer' ile görülüb karındaşı müteveffâ-i mezbûrun beyninde mevcud atı ve sair bi'l-cümle emval ve eşyası vâziü'l-yed olduklarından tamamen tahsil ve bî-kusur kendüye teslim itdirilüb ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyûnum rica itmeğın mahallinde şer' ile görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1160

SAYFA 12 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden zımmîyan taifesinden Andon ve Aleksa ve Nehabet ve Avâki'm ve David ve Mahalis ve Serkis ve Asvadır nam zimmîler gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen avarız ve sair emr-î şerîfimle vâki' tekâlifden hisselerine düşeni cemaat-i mezbûr olanlara eda idüb kusurları olmayub bir veçhile müdahale olunmak icab itmez iken medine-i mezbûr sakinlerinden şehir kethüdası ve şehir haciblerinden (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam

kimesneler zuhur vilayet mesarifiçun siz bize üçer beşer yüz guruş karz virün badehu zaman eda iderüz deyu hilâf-ı şer'-i şerif bunları daima teâdi ve rencideden hâli olmayub ahvalleri diğer gûne perakende ve perişan olduklarından bâis ve bâdi oldukları bildirüb mezbûrların hilâf-ı şerif ol veçhile olan teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1160

SAYFA 13 / HÜKÜM 3

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Hâlâ Amasya'da Sakin Sabıka Sivas İli Kadısı Mevlana Salih Zîde Fazlıhuya Hüküm ki

Amasya sakinlerinden El-Hâc Ömer ve Mustafa zîde kâdruhûma gelüb bunların bin yüz elli (Boş) senesinde Amasya kadısı Süleyman nam kimesne zimmetinde iki yüz guruş ve Ömer nam kimesne zimmetinde yüz elli guruş ve Mehmed ve emmisi oğlu İbrahim nam kimesne zimmetinde seksen guruş ile yüz yetmiş guruş kıymetlü bir mülk-i bağ ve kazâ-i mezbûr muzâfâtından Geldigelen nahiyesine tâbi Kötü nam karye sakinlerinden Kaymak(?) Mehmed nam kimesne zimmetinde üç yüz guruş ve Deli Oğlan oğlu Hasan ve Koroğlu Mustafa ve Bekir nam kimesneler zimmetlerinde dört yüz altmış dokuz guruş alacak hakkı olub taleb ve almak istedikde mezbûrlar birbirleriyle yekdil ve mücerred i'tal-i hak sevdasıyla kazâ-i mezbûr ve ... bedel-i ırs ile etmâ' (?) eyledikleri istima' itmekle hakkından nâşi davaya cesaret idemeyüb hâlâ zimmetlerinde kalub hakk-ı ibtal ve ol veçhile mürur oldukları bildirüb sen ki sabıka Sivas ili kadısı Mevlana-i mûmâileyhsin huşu-ı mezbûra müteallik olan mûrâfâ'-i şer' ve mezbûrların zimmetlerinde olan sâlifü'z-zıkr bağ ve ol mikdar guruş hakkı tamamen tahsil ve kendülere alıverilüb icra-i hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica ve sen ki sabık Sivas ili kadısı Mevlana-i mûmâileyhsin müvella tâ'yin olunmak için bi'l-fiil şeyhülislam ve müftiü'l-enâm olan Mevlana Es-seyyid Mehmed Zennî (?) edâmallahu teâla fezâiluhu işaret itmeleriyle Mevlana-i müşârünileyhin işaretleri mucibince müvella olunmak babında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1160

SAYFA 13 / HÜKÜM 5

Amasya Kadısına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Hızır Paşa Cami'-i Şerif vakfının ber-vech-i meşruta iştirâken mütevellileri Mahmud ve Mehmed zîde kâdruhûma mektub gönderüb vakf-ı

mezbûrun yevmi yedi akçe vazife ile muvakkitlik ve badehu hevanlık ve cüzhevanlık cihetleri babası Yahya bin Ehlüddin(?) mahlûlünden sülbi oğlu Hafız Ehlüddin bin Yahya'ya ber-vech-i iştirâk mütevelliler-i mûmâileyhima arzlarıyla elli dokuz senesinde tevcih ve hâlâ üzerlerinde olduğu küçük evkaf muhasebesinden ve yine vakf-ı mezbûrdan almak üzere yevmi bir akçe vazife ve senevi iki mûd hinta ile üç aded cüz-hevanlık cihetleri mestur ve zikrolunan muvakkitlik ve bade hevanlık ve dur-hevanlık cihetlerinin kaydları bulunmadığı dahi Anadolu muhasebesinden âharda olunmakla zikrolunan Hızır Paşa Cami-i vakfından almak üzere ber-mûceb-i vakfiye-i mâmûlu'n-biha yevmi bir akçe vazife ve senevi iki mûd hinta ile cüz-hevanlık cihetine ve yine yevmi bir akçe vazife ve senevi bir mûd hinta ile badehu hevanlık cihetine bundan akdem mutasarrıf olan Yahya fevt olub sülbi oğlu Hafız Ehlüddin tevcih olundukda vakfının vakfiye-i mâmûlu'n-bahasına mugayir zikrolunan cihetler yalnız yevmi birer akçe ile tevcih olunmakla vakfının sair cüz-hevanlarının kaydları Anadolu muhasebesinde yevmi birer akçe ve senevi ikişer mûd hinta ile mukayyed olmakla zikrolunan senevi hintaları ahval-i vakıfdan olub ab'â-i ced tasarruf olunagelen cihetlerin kaydları vakfiye-i mâmûlu'n-bihası mucibince tashih ve yevmi bir akçe vazife ve senevi iki mûd hinta ile dur-hevanlık ve senevi bir akçe vazife ve senevi bir mûd hinta ile muvakkitlik ve yevmi bir akçe ve senevi bir mûd hinta ile badehu hevanlık cihetleri ber-mûceb-i vakfiye virilmek ricasına vakf-ı mezbûr iştirâken mütevellileri mûmâileyhima arz ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Argoma nahiyesinde otuz dokuz nefer reaya ve yedi aded zemin ve bir hassa çiftlik ve hâsıl-ı divani çift ve hinta ve şâ'ır yekûn mâ gayruhu üç bin üç yüz akçe yazusu olan karye-i Halas malikâne-i tamam vakf-ı medrese-i Hızır Paşa der- Amasya divani tımar mâ' kur'a-i saire deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın bu makule cihetinin yevmiye ve hintaları defter-i hakanide tahrir olunmadığı suretinde vakfın vakfiye-i mâmûlu'n-bihasıyla olunageldikde bi'l-fiil reisü'l-küttâbım Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğın i'lamı mûcebince ve vakfiye-i mâmûlu'n-bahası ... üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1161

SAYFA 14 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Dârü's-saâdetim ağası nezaretinde olub Amasya'da vâki' Hüseyin Ağa ve Firüz Ağa evkafı mütevellisi Ömer ibn Mehmed zîde kâdruhû Okutlu zâde Ali Ağa dimekle mâ'ruf kimesne ile bade'l-terâfi' mezbûr Ali vakf-ı mezbûr karyelerinden Geldigelen kazâsına tâbi Hurhu

karyesini kendünün mukataası kur'asından olmak üzere bin yüz elli üç senesinden beru tarafından karındaşı Abdullah İbrahim nam kimesneye iltizam ve olduğu zabt ve tâ'sir itdirmekle sual olunub karye-i mezbûreye taarruz itmemek üzere mezbûr Ali'ye tebliğ olunmak bi't-tevliye muradımdır deyu dava ve mezbûr Ali karye-i mezbûreyi kendü mukataası kur'asından olmak üzere karındaşı İbrahim'e iltizam ve zabt ve tâ'sir itdirdiğini inkâr ve karye-i mezbûr vakfiye-i mezbûru kur'asından olub kadimden vakfiye-i mezbûr tarafından zabt ve tasarruf olunduğunu ikrâr ve taarruz itmemekle taahhüt eylediğini Hârem-i şerif Müftüsü Mevlana Mehmed Emin zîde ilmihu i'lam itmekle mezbûr Ömer sene-i mezkûreden beru bilâ sened fuzûlî zabt idüb ahz ve kabz olunan âşar-ı şer'iyye ve rüsumat-ı saire her ne ise alıverilmesi babında ârz-ı hâl ve istîdâ' merhamet itmeğin merkumun sene-i mezbûrelerinde mahsuben karye-i mezkûrdan fuzûlî ve bilâ sened zabt ve ahz ve kabz olunan âşar-ı şer'iyye ve rüsumat-ı saire her ne ise badehu alınub tevcih idenlerden marifet-i şer' ile tahsil ve gerü mütevellî ... ve teslim itdirilmekde kasd ve ziyade ihtimam eyleyesün deyu bi'l-fiil dârü's-saâdetim ağası olan iftihârü'l-havas ve'l-mukrin ... Beşir Ağa dâme ilmihu tarafından mühürlü mektub virilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1160

SAYFA 15 / HÜKÜM 1

Sivas Valisi Vekili Zaralı Zâde Mehmed'e ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Hasan ve Osman nam gelüb Amasya Sancağında ve Amasya Kazâsı muzâfâtından Aştakul nahiyesinde karye-i Ortaköy malikâne-i mülk-i Taceddin Beg ve ... bağ mülk-i evlad-ı Kadı Şah hâlâ rub' malikâne-i mülk-i evlad-ı Hacı Şah ve yine nahiye-i mezbûrede karye-i Ilıca Su malikâne-i mülk-i evlad-ı Hacı Şah hâliya tamam malikânenin otuz iki sehminde yirmi beş sehmi vakf-ı ebnâ-i Hevace Beg Kadı Şah el-mezbûr ve yedi sehmi vakf-ı ebna-i Ali ve Mehmed ibn-i Receb Ahmed bin Kadı Şah ve yine nahiye-i mezbûrede karye-i Karaca Şehir malikânenin Kadı Şah ... tımar ... nam karye dört sehmi olub bir sehmin nısfı Fatma'nın ve iki buçuk sehmi Hevace Beg ve bir sehmi ... Amasya vakfı divânileri tımar olduğu defter-i hakanide mukayyed ve bunlar zikrolunan Hevace Beg ve Kadı Şah evlad ve ... olub ber-mûceb-i defter-i hakani zikrolunan karyelerinde malikâne tarafına aid olan mahsulatdan hisselerine düşen sair evlad ve anlar vakıf ile mâ'an ahz ve kabz murad eyledikde zikrolunan vakıfların mütevellisi olan Ali nam kimesne hilâf-ı defter-i hakani vakfı evlad-ı zükûru muarız olmakla sizler vakfın evlad-ı inâsındansız deyu mugayir şart-ı vâkıf bunlara bir nesne virmeğüb gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb defter-i hakani ve şart-ı vâkıf mucibince amel olunub hilâf-ı defter-i

hakani ve mugayir şart-ı vâkıf mütevellî-i mezbûrun zahir olan teâdisi men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmirede mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olan Aştakul nahiyesinde dört yüz on beş nefer reaya ve on beş aded zemin ve hâsıl-ı mâ niyabet çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhu on dört bin akçe yazusu olan karye-i Ortaköy malikâne-i Taceddin Beg ber-mûceb-i vakıf divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra tâbi elli beş nefer reaya ve dört aded zemin ve bir mezra' ve bir hassa çiftlik ve bir çiftlik malikâne ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhu dört bin beş yüz akçe yazusu olan karye-i Ilıca Su malikâne-i mülk-i evlad-ı Hacı Şah hâliya tamam malikânenin otuz iki sehminden yirmi beş sehmi vakf-ı ebna-i Hevace Beg Kadı Şah el-mezbûre ve yedi sehmi vakf-ı ebna-i Ali ve Mehmed ibn-i Ziyaüddin Kadı Şah divani tımar ve yine nahiye-i mezbûrede karye-i Karaca şehir malikânenin tamamından nam dört sehmi olup bir sehmin nısfı Fatma'nın ve iki buçuk sehmi Hevace Beg ve bir sehmi ... ebnâsına ve dokuz divani tımar neferan aded altı yüz otuz ve zemin aded sekiz ve çiftlik malikâne ber-hâsıl çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhu dokuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1160

SAYFA 16 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Osman zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Karlu ve Kozluca nam karye ve gayriden berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeameti icmâllü olup karyelerinin rüsum-ı serbestiyesine âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken mirmiran ve mirliva ve sair ehl-i örf taifesi taraflarından müdahale olunduğu bildirüb ol babda kanun üzere hükm-î hümâyunum rica eylediği ecilden imdi icmâllü zeamet-i karyeleri serbest olmak kanuna mukarrerdir ol babda kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1160

SAYFA 16 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Nıfs-ı Amasya mahallatından Miran Mahallesi sakinlerinden Murtaza nam kimesne gelüb bu kendü halinde olup kimesneye hilâf-ı şerif vaz' ve teâdisi olmayub ve üzerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken Amasya sükkânından (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam kimesneler buna bir mikdar eşya virüb badehu eşya-i mezkûru almışken vaktiyle asla virmedün deyu

hevalarına tâbi ehl-i örfe istinaden hilâf-ı şerif ve bî- gayr-i hak bin yüz elli (Boş) senesinde iki yüz seksen gurus alub ziyade gadr ve teâdi eyledikleri ve fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerife mucibince şer' ile görölüb hilâf-ı şer'-i şerif aldıkları gerü alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledüğü ecilden şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-evvel Sene 1160

SAYFA 23 / HÜKÜM 1

Sivas Valisi Vekiline ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sadat-ı Kirâmdan Es-Seyyid El-Hâc Mehmed zîde şerefehû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Molla Halil nam hacibü'l-hayrın vakıf ve şart eyledüğü Amasya'da Bayazid Paşa mahallesinde vâki' Oruç Beğ çeşmesinin tamir ve termimine vazife-i muayyene ile hâlâ berat-ı şerifimle mütevellisi olub uhdesine lazım gelen hizmeti rü'iyet idüb âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken sabıka mütevellî olan mütegalibeden Mehmed nam kimesne zuhur ve dürlü illet ile bi vech-i ve bilâ berat ve bilâ sened bunun tevliyeti umuruna müdahale ve teâdiden hâli olmadığı bildirüb şer' ile görölüb mezkûru bi-vech-i bilâ berat ve bilâ sened bunun tevliyeti umuruna bir veçhile müdahale ve teâdi itdirilmeyüb zahir olan müdahale ve teâdisi men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğin şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1160

SAYFA 25 / HÜKÜM 5

Sivas Valisi Vekiline Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Ahmed nam kimesne gelüb Amasya Sancağında ve kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde Oğlanlarobası nam karyenin nısf-ı malikânesi mülkiyet üzere der-tasarruf Gurbe/Gürbe (?) ve nısf-ı âhar malikâne mâ' divani tımar deyu defter-i hakanide mukayyed ve bu mezkûr Gurbe/Gürbe(?) evladından olmakla karye-i mezbûrenin nısf-ı malikânesini mülkiyet üzere yedinde senedatı mucibince mutasarrıf olub âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken ecanibden Turhal kazâsından Mehmed nam kimesne zuhur ve Bergoma nahiyesinde Tatar mezasının malikânesini kazâ-i mezbûrda mâlûmu'l-beyan olmak üzere berat itdirdüm deyu sâlifü'z-zikr Oğlanlarobası karyesinin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu nısf-ı malikânesine hilâf-ı defter-i hakani bilâ sened fuzûlî müdahale ve malikâne tarafına aid olanı zabt idüb ziyade gadr ve teâdi eyledüğü bildirüb sâlifü'z-zikr karye-i Oğlanlarobasının nısf-ı malikânesi mülkiyet üzere ber-mûceb-i defter-i hakani buna zabt ve malikâne tarafına aid olan her ne ise ahz ve kabz itdirilüb mezbûr Mehmed'i hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî ve bilâ sened müdahale ve

nizâ' itdirilmeyüb zahir olan gadr ve teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfîm rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufasssala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi karye-i Oğlanlarobası nısf-ı malikâne mülkiyet üzere der-tasarruf Gurbe/Gürbe(?) nısf-ı âhar malikâne mâ' divani tımar aded yetmiş sekiz ve zemin bir ve çiftlik-i hassa iki ve hasıl-ı tahtında nim ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhu üç bin akçe yazı ile defter-i mufasssaldaki muharrir kalemiyle ve Bergoma nahiyesine tâbi karye-i Tatar hariç ez-defter nefera altı ve hasıl-ı tahtında bir çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruhu dört yüz akçe yazı ile olduğu defter-i mufasssaldaki muharrir kalemiyle ve tımar olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1160

SAYFA 28 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki Medine-i Amasya mahallatından Savadiye Mahallesi sükkânından Yabos nam nasraniye südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunun yine mahalle-i mezbûr sükkânından zevci Karabet nam zimmî mürd oldukda terekisi ırs-ı şer' ile bunun ile karındaşı Asdor nam zimmî ve kız karındaşı Mara nasranîyeye ve sair vârislerine intikal itmekle bunun mürd-i mesfûrun hissesine isabet iden hisse-i ispencesi mürd-i mesfûrun karındaşı Asdor nam zimmî ile âle't târik-i ... sulh olub lakin bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûru ikame idüb sulh-ı mezbûr sahih olmayub mesfûr Asdor zevci mürd-i mesfûrun otuz kise akçe malını zabt idüb bunun hissesine isabet iden her ne ise zimmetinde kalmakla mesfûr Asdor diyar-ı âhara gelüb bunun zevci mürd-i mesfûrun zimmetinde karz-ı şer' olmak üzere iki yüz gurus alacak hakkı olub mürd-i Mesfûrun kız karındaşı Mara nam nasranîye muvacehelesinde meblağ-ı mezbûru isbat ve hükm-î birle cânibü'ş-şer'den tebliğ ve meblağ-ı mezbûr mukabelesinde mahalle-i mezbûrda olan mürd-i mesfûrun mâlûmu'l-hudud mülk-i menzili iki yüz yetmiş gurusı buna beg-i bâd ile beg ve ... için cânibü'ş-şer'den yedine hüccet-i şer'iyye virilmişken mesfûr Asdor diyar-ı âhardan gelüb ... ve hevasına tâbi âyan ve mütegalibeden bazı kimesnelere istinaden bunun mülk-i menzilesi olan menzil-i merkum ile zevci mürd-i mesfûrdan müntakil hisse-i ... hilâf-ı şer'-i şerif ve bî-gayr-i hak fuzûlî zabt idüb buna bir nesne vormeyüb ziyade gadr ve teâdi eyledikde ve bu babda davasına muvafık müteâdid fetava-i şerifesi virildiği bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye mucibince şer' ile görölüb zevci mürd-i mesfûrdan müntakil hisse-i ... mülk-i menzilesi olan menzil-i merkum kendüye alıverilüb zabt itdirilmeyüb ber-mûceb-i fetava-i

şerife ve hüccet-i şer'iyye mucibince icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfîm rica eylediği ecilden mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1160

SAYFA 30 / HÜKÜM 4

Sivas Valisi Vekiline Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden El-Hâc Halil gelüb bundan akdem medine-i mezbûrede şehir kethüdası iken yine medine-i mezbûre sakinlerinden Hacı İbrahim ve Hacı İmam ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) dahi mâlûmu'l-esâmi kimesneler bin yüz elli (Boş) senesinde umur ve hususları görmek için mâlûmu'l-mikdar akçe yük ve kendü umurunda harc ile badehu sana eda ideruz deyu buna emr itmekle bu dahi mezbûrların emirlerine binaen yine medine-i mezbûr sakinlerinden Bekir Beğ zâde Osman Beğ dimekle mâ'ruf kimesneden bin sekiz yüz otuz üç buçuk gurus istikraz ve yedine memhurdan temessük virüb meblağ-ı merkumların baş ... emirlerine binaen umurlarına dahi tasarruf idüb badehu meblağ-ı mezkûru kendü malından mezkûr Osman Beğ'le eda ve teslim idüb ve meblağ-ı merkumu bunlardan talep ve almak istedikde dürlü illet ve bahane ile edada ta'allül ve muhalefet ve ziyade ve teâdi eyledikleri bildirüb şer' ile görölüb mezbûrların ... emirlerine binaen harc u sarf eyledüğü meblağ-ı merkum tamamen tahsil ve buna alıverilüb ta'allül ve muhalefet itdirilmeyüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfîm rica eyledüğü ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1160

SAYFA 33 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağı Alaybeyi kıdvetü'l-emâsil ve'l-kirâm Ali zîde kâdruhû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb mûmâileyhin uhde ve iltizamında olan Amasya Sancağında tımar karyelerinden (Boş) nahiyesine tâbi Alala(?) ve tevâbihi karyelerinin defterde mukayyed raiyyet ve raiyyet oğullarından bazıları kadim-i karyelerinden kalkub varub sizin kazânızda vâki' kasabat ve kur'ada taarruz itmeleriyle mûmâileyh kur'a ve mezbûrenin ol makule defterlü reayası bulundukları mahallelerden kaldırılıb kadim-i karyelerine nakl ve iskân murad eyledikde hilâf-ı kanun ta'allül üzere oldukları bildirüb bulundukları mahallerden kaldırılıb kadim-i karyelerine nakl ve iskân itmek babında emr-i şerîfîm rica eyledüğü ecilden kanun üzere iskân itdirilmek için yazılmışdır.

SAYFA 33 / HÜKÜM 5

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Mustafa veledi Mehmed nam sipahi gelüb Amasya sancağında ve kazâsı muzâfâtından Argun nahiyesinde Arlak(?) nam karye ve gayriden dokuz bin üç yüz akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarı aklamından müşterekiyle kayd u beratına dahil yine nahiye-i mezbûra tâbi Karacaviran nam karyesinin hasıl-ı tahtında defter-i hakanide yüz otuz üç nefer reaya ve zemin aded dört deyu mukayyed olmakla karye-i mezbûrenin defterde mukayyed raiyyet ve raiyyet oğullarının üzerlerine edası lazım gelen rûsum-ı raiyyetleriyle karye-i mezbûre toprağında ziraat ve hırsat idenlerin ziraatlarıyla hasıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşürleri taleb eylediği karye-i mezbûre reayası defterde zemin ve reaya yazılmışdır deyu hilâf-ı defter-i hakani ta'âllül ve tımarı mahsulüne gadr olunduğunu bildirüb karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekiyle buna zabt ve defterlü reayasının kanun ve defter mucibince rûsum-ı raiyyetleri ziraat idenlerin öşürleri alınmak babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan Rûznamçe-i hümâyun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Argun nahiyesine tâbi karye-i Karacaviran malikâne-i vakf-ı mescid-i Hadice Hatun der-yarusı ... mahalle-i At Bazarat divânî tımar nefera yüz otuz üç ve zemin aded yedi hasıl-ı çift ve hinta ve şâ'ir ve resm-i tapu zemin ve nisf-ı deştânî yekûn mâ' gayruhu dört bin üç yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde iki bin yüz akçesi ve bir-icmâl ve tamamen mezbûr Mustafa veledi Mehmed'in tımarı aklamı bâkisi müşterekiyle kaydında olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1160

SAYFA 34 / HÜKÜM 3

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Ali nam sipahi gelüb Amasya Sancağında ve kazâsı muzâfâtından Argoma nahiyesinde Kıranlulu nam karye ve gayriden üç bin dokuz yüz akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarının baş kalemi olan karye-i Kıranlu arazisinde hîn-i tahrirde yirmi dört nefer reaya ve altı aded zemin ve iki hassa çiftlik ile tahrir olunub ve malikâne ve divanisinin nisfı Merzifon'da vâki' imaret-i Valide Sultan-ı Mehmed Han ve dahi vakf-ı malikâne ve divanisi dahi tımar ve müşterekiyle merkur Ali'nin kayd u beratına dâhil olunmakla karye-i

mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hakani imaret-i merkur mütevellisi ve müştereğiyle zabt ve vâki' olan mahsulat ve rûsumattan nısf-ı malikâne-i vakıf divani tarafına aid olanı ahz ve kabza murad eyledikde vakf-ı merkur mütevellisi olan (Boş) nam kimesne nısf-ı malikâne-i vakf-ı divani tarafına aid olanı vakıf için ahz ve kabz itmekle kanaat itmeyüb yine Argoma nahiyesine tâbi karye-i Kıranlu Vakf-ı Devlet Hatun-ı İmaret Merzifon deyu mukayyed olan karye-i Askalan mücerred-i tam nısf-ı malikâne ve divanisi vakıf ve nısf-ı malikâne divanisi müştereğiyle tımarı olan karye-i Kıranlu arazisi Devlet Hatun Vakfı olan Kıranlutlu karyesi olmak cümle mahsulat ve rûsumatı fuzûlî zabt idüb gadr-ı külli eylediği bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub mütevellî-i mezbûrun hilâf-ı defter-i hakani zahir olan teâdi ve tecavüzü men' ve def' olunmak babında hükm-i hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan Rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Argoma nahiyesine tâbi yirmi dört nefer reaya ve altı zemin ve iki çiftlik-i hasa ile karye-i Kıranlu nısf-ı divani ve nısf-ı malikâne-i vakf-ı imaret-i Valide-i merhûm Sultan Mehmed Han bin Bayazid Han serâhunun ve nısf-ı divani mâ' nısf-ı malikâne tımar ve hasıl-ı tahtında çift ve nim ve hinta ve şâ'ir hasa tımar iki bin hasa-i vakıf iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde dahi nısf-ı malikâne-i vakıf divani deyu iki bin akçe yazı ile tahrir ve mâ' gayruhu beş bin iki yüz akçe yekûndan üç bin yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve iki bin yüz akçesi dahi ifrâz oldukda başka bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrların ikişer bin akçeleri maktu'a ve bâkisi müştereğiyle kaydlarında ve yine Argoma nahiyesine tâbi yüz otuz iki nefer reaya ve iki zemin ve hasa çiftlik ile karye-i Varay ve yüz iki nefer reaya ve on üç zemin ile karye-i Emir yirmi altı nefer reaya ve dört zemin ve on beş mevkuf ile karye-i Kıranlu ve on dört nefer reaya ve beş zemin ile karye-i Kıranlu ve yetmiş altı nefer reaya ve on sekiz zemin ile karye-i Menyoz(?) ve on yedi nefer reaya ve iki zemin ile karye-i Adsıl ve hasıl-ı tahtında çift ve hinta ve şâ'ir ve ... ve dört bin dört yüz akçe yazı ile arz-ı hasa yekûn mâ' gayruha elli altı bin yüz on sekiz akçe yazı ile defter-i hakanide mestur olduğu üzere malikâne ve divani vakf-ı Devlet Hatun İmareti Merzifon mâğfur merhûm Sultan Mehmed Han ve Yıldırım Han deyu olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunmağın ber-mûceb-i defter-i hakani Kıranlu arazisinin nısf-ı malikâne ve nısf-ı divanisi merkur Ali ve müştereği tarafından ve ol mikdarı dahi vakf-ı mezbûr tarafından zabt olunmak iktiza eylememek bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Said dâme mecdûhû arz itmeğın arzı mucibince emr-i şerîfim yazılmışdır.

SAYFA 35 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Ebubekir veledi Ali nam sipahi südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya sancağında ve kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde Aka nam karye ve gayriden on dokuz bin beş yüz akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarının baş kalemi olan karye-i mezbûrenin malikânesi Amasya'da kal'abendi dâhilinde Kurşunlu mescidi vakfı ve divanisi ile mâ'er-rüsûm dört yüz akçe yazı ile almağa ve hasılı üç yüz akçe yazı ile çiftlik Mehmed veledi Mustafa müşterekiyle merkum Ebubekir kayd u beratına dâhil olmakla karye-i mezbûreyi mescid-i merkum vakfı ve müşterekiyle ve sâlifü'z-zikr ... ve çiftlik dahi müşterekiyle zabt ve karye-i mezbûrenin vâki' olan mahsulat ve rüsumatından divani tarafına aid olan mahsul ve rüsumu ile zikrolunan ... ve çiftlik-i mezbûrun cümle mahsul ve rüsumu müşterekiyle ahz ve kabza murad eyledikde medine-i münevvere evkafında Gelgiras nahiyesine tâbi karye-i Gelgiras ve tevâbihi vakf-ı mütevellisi zuhur ve sabıka ... çiftlik-i Mehmed veledi Mustafa medine-i mezbûre vakfı olmak üzere hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî zabt ve müşterekiyle tımarı mahsulüne gadr olunduğu bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub mütevellî-i mezbûrun hilâf-ı defter-i hakani zahir olan müdahale ve teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi kırk iki nefer reaya ve on iki zemin ve bir çiftlik-i hasa ve iki mezra ve hasıl-ı tahtında nim ve çift ve hınta ve arz-ı hisse yekun mâ gayruha on bin üç yüz akçe yazar karye-i Aka malikâne-i vakf-ı Ali Çelebi ibn-i Ebu'l-Kasım divani tımar ve yine nahiye-i mezbûreye tâbi hasılı mâ'er-rüsûm ... dört yüz akçe yazı ile ... ve yine nahiye-i mezbûreye hasıl üç yüz akçe yazı ile çiftlik-i Mehmed veledi Mustafa çift deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir badehu karye-i Aka el-mezbûrenin malikânesi Ebu'l-Kasım oğlu Ali Çelebi'nin evladına vakf olub evlad-ı ... olmakla vezir oğlu Behram Paşa Amasya'da Kurşunlu mescidi ve cami-i âtik imam ve hatib ve müezzin cüzhevanlarına sarf ve tâ'yin olunmak üzere bin kırk yedi senesinde sarf ve terâfi-i molla ... ve karye-i mezbûre ... ve çiftlik-i Mehmed bir görülüb defter-i icmâlde mâ' gayruha beş bin iki yüz akçe yekundan iki bin yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mezkûr Ebubekir veledi Ali bâkisi müşterekiyle zabt olunmakla ve Gelgiras nahiyesine tâbi ve hasıllarıyla sabit çift ve hınta ve şâ'ir yekun mâ' gayruha yirmi dört bin sekiz yüz yirmi altı akçe yazar karye-i Gelgiras mâ' tevâbihi vakf-ı medine-i münevvere şart üzerinde deyu ... ile olduğu defter-i hakanide mestur olunduğu üzere defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani tımar-ı mezbûr tarafında bir-icmâl ve muciblerince beg ve

medine-i münevvere vakf-ı ... dahi beğ olduğum bi'l-fiil defter emini Mehmed Said dâme mecdûhû arz itmeğin defter emini arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1160

SAYFA 40 / HÜKÜM 4

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Merzifon ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Osman zîde kâdruhû gelüb mûmâileyhin medine-i Merzifon sakinelerinden taht-ı nikâhında olan zevcesi (Boş) hatun bin yüz elli (Boş) senesinde müteveffıye oldukda terekesi ırs-ı şer' ile mûmâileyh ile müteveffıye-i mezbûrenin zevci âharından mütevellide kızı Emine ve emmi zâdeler (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam kimesnelere münhasır olub mezbûre Emine'nin zimmetinde olan müteveffıye-i mezbûrun incu ve sair deyn-i kısmet eşyaya müteallik terekeleriyle mûmâileyhin dahi beyninde mevcut bulunan müteveffıye-i mezbûrenin eşyası her ne ise marifet-i şer' ile beynlerinde ale'l-mâ ... ile taksim ve herkes hisse-i sabıkaları almağa murad eyledikde mezbûr Emine medine-i mezbûr sakinlerinden olmakla kendü zimmetinde olan eşyasını bi'l-küllıye ekl ü bel' idüb ve sıhhat-i defter ibrazıyla ehl-i örfe gammad sevdasıyla ... ve bi-vech-i şer' teâdi ve gadr murad eyledükde bildirüb şer'le görölüb zevcesi müteveffıye-i mezbûrenin sâlifü'l-beyan emval ve eşyası zuhura götürölüb al'el-mâ ... beynlerinde tevzi' ve taksim ve mûmâileyhin hissesine isabet iden muhalefatından hisse-i şâikası buna alıverölüb bir dürlü ta'allül ve muhalefet itdirilmeyüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1160

SAYFA 42 / HÜKÜM 2

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Ahmed zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Varâ(?) nam karye ve gayriden otuz iki bin sekiz yüz otuz sekiz akçe zeamete berat-ı şerifimle mutasarrıf olub zeametinin baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Fetâni nam karyenin bin yüz elli dokuz senesinde zabiti Geldigelen kazâsında sakin Evkanlı oğlu Mustafa nam kimesneye iltizam ve senesi tamamına değin zabt idüb altmış senesinin zabıt-i mezbûr memhur temessük ile iltizam itmiş değil iken tarafından subaşı olan Ali nam kimesne karye-i mezbûreyi bu sene-i mübarekede zabt itmek istedikde mezbûr Mustafa zuhur-ı mübaşerete sâlik ve altmış senesi dahi benim tahtı iltizamdadır deyu bilâ-temessük fuzûlî müdahale ve mahsulat ve rûsumatının

ahz ve kabzına vaz' ve zeameti mahsulüne gadr murad eyledikde bildirüb karye-i mezbûre müştereğiyle tarafından subaşı olan mezbûr Ali'ye zabt vâki' olan mahsulatı ve rüsumatı kanun ve defter mucibince ahz ve kabz itdirilüb mezkûr Mustafa'ya bilâ temessük ve sened ol veçhile müdahale itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyûn ve defter-i mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi karye-i Fetani nısf-ı malikâne-i imaret-i Yörgüç Paşa ve nısf-ı âhar vakf-ı cami der-şehr ... neferan yirmi ve zemin on ve çiftlik malikâne iki ve yine nahiye-i mezbûra tâbi karye-i Kuban nısf-ı malikâne vakf-ı imaret-i Yörgüç Paşa ve nısf-ı âhar vakf-ı cami-i mezkûr divani tımar neferan doksan altı ve zemin beş ve mezra' bir ve karye-i Alacuk tabi-i karye-i mezbûre neferan on ve karye-i Danişmendoğlanı tabi-i karye-i mezbûre neferan yirmi ve zemin üç ve mevkuf takrir ve karye-i Salıca tabi-i karye-i mezbûre neferan kırk beş ve zemin üç ve hâsıl-ı karye-i Zagala ve karye-i Kuban ve karye-i Alacuk ve karye-i Danişmendoğlan ve karye-i Salıca mâ niyâbet çift ve hinta ve şâ'ir yekun mâ gayruhu on altı bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve altı bin iki yüz akçesi arz-ı mahlûl mûceb-i mûmâileyhin zeameti aklamı bâkisi müşterekleri kaydında olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'ı-l-âhır Sene 1160

SAYFA 42 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı (Boş) Dâme İkbâluhu ve Akdağ ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya'da vâki' Hakala nam mahalde medfun Seyyid Yahya Zaviyesi Vakfı'nın evladiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan İsmail gelüb vakf-ı mezbûrun defter-i hakanide mukayyed karyelerinden Akdağ kazâsına tâbi Yassı Alan nam karyesinin mümtaz ve muayyen sınuru dâhilinde olan arazisi civarında vâki' Tavra nam karye ahalisi ziraate ve hırasete ve öşr ve resmi taraf-ı vakfa eda itmek murad eylediklerinde âhardan Akçakara oğlu Ömer nam kimesnenin Yahya Zaviyesi ile alakası yoğ iken mezbûr zuhur fuzûlî ve tegallüben bilâ-sened mezbûrlara ziraat ittirmeyüb vakfa gadr-ı külli olunduğu bildirüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif kanun ve defter fuzûlî ve bilâ-sened mezbûrlara teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Akdağ nahiyesine tâbi otuz sekiz nefer ve yedi zemin ve bir çiftlik-i hasa ve hasıl-ı mâbeyninde nim hinta ve şâ'ir mâ gayruhu üç bin akçe yazar karye-i Yassı Alan malikâne-i vakf-ı Seyyid Yahya der-han bâb er-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir

kalemiyle tahrir ve defter olunub ve yine nahiye-i mezbûra tâbi doksan dokuz nefer reaya ve beş zemin ve hasıl-ı tahtında nim hinta ve şâ'ir yekun mâ' gayruhu iki bin beş yüz akçe yazar karye-i Tavra vakf-ı ... Amasya ber-mûceb-i defter-i evkaf deyu olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter olunub ber-mûceb-i defter-i hakani nizâ' olunan araziye müteallik olmakla mahallinde şer' ile ... virilmek için hâlâ defter emini olan Mehmed Said dâme mecdûhû arz itmeğin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'l-âhır Sene 1160

SAYFA 44 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûrede sakin züema ve erbab-ı tımdan (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve dahi saireleri gelüb bunlar bi'l-fiil berat-ı şerifimle züema ve erbab-ı tımdan olub içlerinden birinin dava-i şer'iyyesi olub şer'-i şerif ihzarları ve şer'an ahz ve habsleri lazım geldikde kadimü'l-eyyâmdan beru Alaybegleri olan (Boş) zîde kâdruhû marifetiyle görülegelmişken kethüdayeri ve yeniçeri serdarı ve mirmiran ve sair ehl-i örf taifesi taraflarından hilâf-ı kanun ve mugayir kadim ahz ve habs teklifiyle teâdi ve rencide oldukları bildirüb men' ve def' olunmak babında emr-i şerifim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1160

SAYFA 45 / HÜKÜM 1

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Ali nam sipahi gelüb Amasya Sancağında Amasya Kazâsı muzâfâtından Argoma nahiyesinde Yak nam karyenin malikânesi Ata Beg Medresesi vakfı ve divanisi tımar ve tahtında çiftlik der- karye-i mezkûr Salih Paşa çiftliği dimekle mâ'ruf olan çiftlik arazisinde be-her sene sipahisine virürler deyu defter-i hakanide mukayyed ve müşterekiyle merkum Ali sipahinin kayd u beratına dahil olub kadimü'l-evâmirden beru çiftlik-i mezkûr âşarı tımar tarafından alınagelüb âhardan dâhl olunmak icab itmez iken ecanibden Amasya mahkemesinde katip olan İsmail ve karındaşları İbrahim ve Abdurrahman nam kimesneler çiftlik-i mezbûrun malikânesi sair mezzalar ile cüzhevanlık üzere berat itdirdük deyu hilâf-ı defter-i hakani âşarını ahz itmeleriyle çiftlik-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekiyle tımarı tarafından zabt ve vâki' olan âşarı ahz ve kabz itdirilüb mezbûrların hilâf-ı defter-i hakani müdahaleleri men' ve yedlerinde olan beratlarının askerî rûznameşesinden kayd-ı ref' ve terkin olunmak babında istîdâ'-i gayret ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl

ve mufassala mürâcaat olundukda Argoma nahiyesine tâbi bir zemin ve iki hassa çiftlik ve hasıl-ı mâ'er-rüsûm nim ve hinta yekun mâ' gayruha iki bin akçe yazar karye-i Yak malikâne divani tımar malikâne-i vakf-ı medrese-i Ata Beg ve yine nahiye-i mezbûra tâbi hasıl altı yüz akçe yazı ile çiftlik der- karye-i mezbûr Salih Paşa Çiftliği dimekle mâ'ruf yer zikrolunan çiftlik Hacı Bayram nam karyeden ve Kıranlu nam karyeden bazıları ziraat idüb be-her sene sipahisine virürler deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde yine (Boş) nahiyesine tâbi Kıranlu nam karye ile bir görölüb beş bin iki yüz akçe yekûndan iki bin yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve üç bin yüz akçesi dahi ifrâz olduğu bir-icmâl icmâl-i mezkûrların ikişer bin akçeleri defter-i hakanide mestur olduğu üzere mezkûr Ali ve bâkileri müşterekleri kaydında olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani nizâa' olunan Salih Paşa Çiftliğinden ... hane vakf-ı mülk tahrir olunmayub lakin çiftlik-i mezkûr Yak nam karye el-mezbûrede olub ve karye-i mezbûrenin divanisi tımar malikânesi vakf-ı Ata Beg olduğu bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Said dâme mecdûhû arz ve askeri rûznameçesi gördükde Amasya Sancağı'nda ... Nahiyesinde Paşa Çiftliği ve karyesinde tekve ve Ağargatlı Ulvi nam mezarların tamam malikâneleri cüzhevanlık şartıyla mutasarrıfı Hafız Mehmed mahlûlünden oğulları İsmail ve İbrahim ve Abdurrahim yüz altmış senesi Rebîü'l-âhırinin yirmi altıncı günü tevcih ve askerîden berat virildüğü mukayyed ve bu takrirce ber- ... defter-i hakani çiftlik-i mezkûr toprağında ziraat ve hırsat idenlerin ziraatleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşründen merkuman İsmail ve İbrahim ve Abdurrahim'in nesne mütalebeleri ... olmayub mugayir defter-i hakani olmakla ber-mûceb-i defter-i hakani çiftlik-i mezkûrun bi'l-cümle âşarı müşterekiyle merkum Ali'nin tımarı tarafından ahz ve kabz olunmak iktiza eyledükde bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan El-Hâc Mustafa dâme mecdûhû i'lam itmeğın i'lamı mucibince ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekiyle tarafından zabt itdirilüb mugayir defter-i hakani virilen askerî berat ref' ve terkin olunmak babında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1160

SAYFA 51 / HÜKÜM 1

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı (Boş) Paşa'ya ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımandan Ali nam sipahi gelüb Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde Kıranlu nam karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarı aklamından Geldigelen nahiyesine tâbi Hacı nam karyenin defter-i hakanide malikânenin nısfı ve nısf-ı âharın ... vakf-ı imaret-i Hatuniye der-Tokad divani dahi vakf-ı mezbûrede ve nısf-ı

malikânesinin beş yüz akçe yazı ile müşterekiyle bunun kayd u beratına dahil ve ber-mûceb-i taksim karye-i Hacı el-mezbûre beş yüz akçe nısf-ı malikânesinin yetmiş iki akçesi merhum Ali'nin nahiyesine isabet itmekle mezkûr Ali karye-i mezbûreyi müşterekleri ve vakf-ı mezbûrun mütevellisi ile mâ'an zabt ve malikâne tarafına aid olan mahsulattan bin beş yüz akçe tımar ve iki sülûs malikâneye isabet ideni müşterekiyle ahz ve kabz murad eyledikde müşterekleri ve vakf-ı mezbûrun mütevellisi ber-mûceb-i defter-i hakani hisselerine isabet ideni ahz ve kabza kanaat itmeyüp mezbûrları mugayir defter-i hakani ziyade tecavüz ve garet malikâne tarafına aid olan mahsulden bunun berat yazusuna göre hissesine düşeni ahz ve kabza muhalefet ve teâdi eyledikleri bildirüb karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hakani vakf-ı mezbûr mütevellisi ve müşterekleriyle kendüye zabt ve malikâne tarafına aid olan mahsulatın beş yüz akçe yazusu olan sülûs mahsulü müşterekleriyle kendüye ahz ve kabz itdirmeyüb hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir berat müştereklerini ve vakf-ı mezbûr mütevellisi bir dürlü ziyade tecavüz itdirilmemek babında hükm-i hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi yüz on nefer reaya ve çiftlik ve hasıl-ı mâ niyabet çift ve hınta ve şâ'ir yekun mâ gayruha dokuz bin altı yüz altmış akçe yazı karye-i Hacıköy malikânenin nısfı ve nısf-ı âharın dahi vakf-ı imaret-i Hatuniye der- Tokad divani dahi vakf-ı imaret-i ... malikâne ve hasılının beş yüz akçe yazı ile malikâne-i karye-i Hacıköy deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde bin beş yüz akçe yazı ile sülûs malikânesi yine nahiyesine tâbi Serkeş nam karye ve gayri ile cem' ve sekiz bin iki yüz akçe yekundan dört yüz akçesi ifrâz ve Yavaş nahiyesine tâbi Hellik(?) nam karye ve gayri ile bir görölüb üç bin yüz akçe bir-icmâl ve mezkûr Ali kaydında ve yine yekun-ı mezbûr dahi bin iki yüz akçesi dahi ifrâz ve Argoma nahiyesine tâbi Ovala nam karye ve gayri ile bir görölüb altı bin beş yüz akçe olduğu başka bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin yedi yüz altı akçesi dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ömer Ağa istidâ ... ve üç bin akçesi icmâl ve âhar ile bir görölüb yedi bin iki yüz akçenin ... dört bin akçesi tereke ile Seyyid Mehmed ve ... mezbûrenin üç bin iki yüz akçesi dahi tereke ile mezbûr Seyyid Mehmed ve icmâl-i mezbûrun bin yedi yüz altı akçesi dahi malikâne terekisi ile Mehmed üzerinde ve yekun-ı mezbûrdan bin dokuz yüz akçesi dahi ifrâz ve mâ' gayruhu iki bin dokuz yüz akçe olduğu bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi hasıl ve dokuz yüz akçesi Osman kaydlarında ve yine yekun-ı mezbûrdan iki bin yüz akçeleri ifrâz ve başka başka iki aded icmâl iken ikişer bin akçeleri Amasya'nın ... Kal'anın mustahfızına mahsus iki tımar olmak üzere bin kırk yedi senesinde mevkufatçı kalemi tanzim virildüğü dahi beratı ile hesap üzerinde olmağın ber-tevcih-i tahrir sekiz bin iki yüz akçe yekûn yazusunun yüz akçesi tecavüz itmekle bu takdirce ber-mûceb-i taksim karye-i mezbûreden yetmiş iki akçesi merhum Ali ve

elli beş akçesi Mehmed ve on dört akçesi Ahmed ve yirmi dokuz akçesi Ömer Ağa bin Seram ve elli bir akçesi Seyyid Mehmed ve yirmi dokuz akçesi diğer Ahmed ve iki yüz dokuz akçesi Salih ve yüz sekiz akçesi Osman ve altmış beş akçesi Hasan Mustahfız ve üç yüz akçesi diğer mustahfıza ve yirmi bir akçesi mezbûr mustahfıza tımarlarından bâki kalan hisselerine isabet iktiza eyledüğün bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Said dâme mecdûhû arz itmeğın mûmâileyhin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1160

SAYFA 58 / HÜKÜM 1

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki Züemadan Ahmed zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Mevalı(?) nam karye ve gayriden otuz iki bin sekiz yüz otuz sekiz akçe zeamete berat-ı şerifimle mutasarrıf olub baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Mevalı ve zeameti aklamından yine nahiye-i mezbûra tâbi üç bin akçe yazar Geltan(?) nam karyelerinde müşterekleri olan Ali Bosnevî ve Ömer Ağa bin Bayram Hıdır(?) ... yedlerinde olan beratlarının derununda tasrih olunan hisselerinin kanun ve defter mucibince ahz ve kabza kanaat itmeyüb hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir berat ziyadeye tecavüz ve mûmâileyhe gadr-ı külli eyledikleri bildirüb zikrolunan karyeler ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekleriyle mûmâileyhi zabt ve vâki' olan mahsul ve rûsumdan mezkûr beratları yazularına göre hisselerine düşeni ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir berat ziyadeye tecavüz ile mûmâileyhe gadr itdirilmemek babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi iki yüz on beş nefer reaya ve on zemin ve hassa çiftlik iki ve iki çiftlik malikâne ile karye-i Mevalı ve tahtında doksan nefer reaya ve beş zemin ve bir mezra' ile karye-i Kubacu nısf-ı malikâne vakf-ı imaret-i Yörgüç Paşa ve nısf-ı âhar vakf-ı cami-i der-Şehr ... Mahlûlû tımar ve on nefer reaya ile karye-i Alacık tâbi-i karye-i mezbûr ve iki nefer reaya ve üç zemin ile karye-i Danişmendoğlanı ve kırk beş nefer reaya ve üç zemin ile karye-i Saluca ve on altı bin iki yüz akçe yazar ve yine nahiye-i mezbûre tâbi kırk üç nefer reaya ve sekiz zemin ve bir çiftlik-i hassa ve üç bin akçe yazar karye-i Geltan nısf-ı malikâne vakf-ı imaret-i Yörgüç Paşa ve nısf-ı âhar mülk-i Mehmed Paşa ve hâsılları tahtlarında niyabete ve çift ve hinta ve şâ'ir ve gayri ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Mevalı divani ve niyâbete on bin akçe yazı ile tahrir ve yine nahiye-i mezbûrede dört bin akçe yazar karye-i Soma ve karye-i Geltan el-mezbûr ile bir görölüb on yedi bin akçe zeamet deyu bir-icmâl ve âhar icmâlleri ile bir

görölüb elli sekiz bin yedi yüz otuz akçe zeamete mutasarrıf Mehmed Galib üzerinde olmakla âhar karyeler ile dört bin akçe yazusu olan Soma nam karyede ber-mûceb-i taksim iki bin sekiz yüz akçesi rızasıyla kasr-ı yedinden Sütçü Hadice Hatun'a badehu ceddine evladına temlik ve vakf olmak için yüz kırk altı tarihinde tevki' kalemiyle havass-ı hümâyunuma tashih ancak evlad-ı zükuru muarız olmakla Vezir Ali Paşa'nın mahmiye-i İstanbul'da bina ve ihya eylediği cami-i şerif ve tekkesine sarf olunmak üzere vakf itmekle karye-i Soma ve sair kur'a ve mezradan mûmâileyhima Sütçü Hadice Hatun'un hisseleri tekrar ber-minval-i meşrûh yine sene-i mezbûrede tevki' kalemiyle tashih olunmakla icmâl-i mezbûrdan gayrı ... on üç bin akçeden dokuz bin iki yüz seksen iki ve karye-i Mevalı el-mezbûrenin dahi on altı bin iki yüz akçe yazusundan altı bin iki yüz akçesi mahlûl mufassıl olmak üzere mûmâileyh Ahmed zîde kâdruhûnun kaydında ve vezir-i müşârûnileyhin hizmetinde olmak üzere yüz elli tarihiyle kayd-ı meşrûh ve zikrolunan on yedi bin akçenin icmâlinin iki bin dört yüz yirmi dört akçesi yine nahiye-i mezbûrda Dadu nam karye ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe zeamete mutasarrıf Ali Bosnevî ve iki bin dört yüz on sekiz akçesi dahi Akdağ nahiyesinde Zana nam karye ve gayriden kırk dokuz bin otuz iki akçe zeamete mutasarrıf dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ömer Ağa bin Bayram Hıdır kaydında olmağın bu takdirce ber-mûceb-i taksim karye-i Mevalı el-mezbûrdan on üç bin üç yüz kırk akçesi mûmâileyh Ahmed ve bin dört yüz yirmi yedi akçesi mezbûr Ali Bosnevî'ye ve bin dört yüz yirmi dört akçesi mezkûr Ömer ve karye-i Soma el-mezbûrede beş yüz yetmiş akçesi Ali Bosnevî'ye ve beş yüz altmış sekiz akçesi mezkûr Ömer ve iki bin sekiz yüz elli sekiz akçesi vakf-ı mezkûr ve karye-i Geltan el-mezbûreden iki bin yüz kırk iki akçesi mûmâileyh Ahmed ve dört yüz yirmi yedi akçe Ali Bosnevî ve dört yüz yirmi altı akçesi dahi merkum Ömer'in hisselerine isabet ve iktiza eyledikde bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Said dâme mecdûhû arz itmeğın arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1160

SAYFA 59 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki Erbab-ı tımardan Mehmed nam sipahi gelüb Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde Musul nam karye ve gayriden on iki bin üç yüz yetmiş sekiz akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarı aklamından Amasya Kazâsı muzâfâtından Gazilerovacığı nahiyesinde ... nahiyesinde Meraköy nam karyede müşterekleri olanlar vâki' olan mahsul ve rüsumdan beratları yazularına göre hisselerine düşeni almağa kanaat itmeyüb mugayir berat ziyadeye

tecavüz ve buna gadr eyledikleri bildirüb karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hakani müştarekleriyle buna zabt ve vâki' olan mahsul ve rûsumdan herkese beratları yazularına göre hisselerine düşeni ahz ve kabz itdirilüb mugayir berat ziyadeye tecavüz itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznamçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl mürâcaat olundukda Gazilerovacığî nahiyesine tâbi karye-i Meraköy hisse-i sâlis deyu bin iki yüz akçe yazı ile defter-i icmâlde tahrir ve Merzifon nahiyesinde Rukah(?) nam karye ve mâ gayruha bir görölüb altmış beş bin akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin yüz yetmiş üç akçesi bunun tımarı aklamı ve üç bin akçesi ... sâlifü'z-zıkr Rukah nam karye ve gayriden yetmiş iki bin beş yüz kırk sekiz akçe zeamete mutasarrıf dergâh-ı mu'âllam müteferrikalarından Müteferrika Ali'nin zeameti mülhûkatı ve sekiz yüz yirmi yedi akçesi Merzifon nahiyesinde Göl nam karye ve gayriden otuz yedi bin beş yüz altmış yedi akçe zeamete mutasarrıf dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ahmed Çavuş'un zeameti aklamı ve bâki kalan bin akçesi ... Gedegra nahiyesinde Arabbük nam karye ve gayriden yedi bin akçe tımara mutasarrıf olan Ömer veled-i Hüseyin'in tımarı mülhûkatı olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1160

SAYFA 63 / HÜKÜM 2

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı (Boş) Paşa'ya ve Amasya ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana mûmâileyh Mehmed zîde fâzlûhusun mektub gönderüb Amasya Kazâsı'na tâbi Ezine nahiyesinde sakin ulemâ ve suleha ve eimme ve huteba ve reaya ve beraya meclis-i şer' e varub nahiyeler-i mezbûrlardan Karalı nam karye sükkânından Kôr Mehmed ve karındaşı Deli Mahmud nam kimesneler bin yüz elli (Boş) senesinden beru seksen neferden mütecaviz neferinin anların başlarına cem' ve fukaranın muayyen ve meccanen vireceklerini aldıklarından sonra be-her sene ber-vech-i def' kul mevadlarıyla saliyâne idüb üçer beşer kise akçelerini ahz itmeleriyle siz ki mirmiran ve Mevlana-i mûmâileyhsiz seleflerinde zulmlerinden şikâyet ve mezbûrları dava-i şer' eylediklerinde başlarında olan sekbanlar ile karyeye neferiye girüb reaya fukaralarını bir hileyle ... deyu şartlayub binden mütecaviz neferinin itiraz ile medine-i mezbûreye girüb fesad-ı azime bâdi olduğu zahir oldukda kal'a kapuları kırılub on gün mahsureden sonra bir takrib ile def' ve kifayet sevdasında ikamet üzere olan Kars cânib-i şer' askerî tarafına arz ve mahsur-ı birle inha olundukda bir takrib ile halas olduktan sonra on beş bin gurus cerime virirüm deyu bunları tamamen tahsil ve

bi'l-küllîye ... bâis olmalarıyla mezbûrlar ahz ve hasımlarıyla mûrâfâ' ve sabit olan hukuka aid tahsil ve ashabına red olunmak için emr-î şerîfim virilmek ricasına bi'l-iltimas arz eyledikleri ecilden bulundukları mahalde dava-i hak ve tâ'yin-i halde iden hasımlarıyla terâfî'-i şer' ve ihkak-ı hak ve üzerlerine şer' le sabit olan mevadd-ı sicil ve hüccet-i şer'iyye olduktan sonra habsi ve habsde ibka ve suret-i mecellesiyle kifayetleri tekrar i'lam ve buna göre emrim sadır olur ise muktezasını icra olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1160

SAYFA 66 / HÜKÜM 3

Sivas Valisi Vekili Olan Zaralı Zâde Mehmed Dâme İkbâluhuya Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Boşnak İsmail nam sipahi südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi olmayub ve üzerine dahi şer'an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken medine-i Amasya sakinlerinden Köse Mehmed oğlu Mustafa Ağa ve Mâbeyn Ağası Mustafa Ağa dimekle mâ'ruf kimesneler kendü hallerinde olmayub birbirleriyle yekdil ve bin yüz elli (Boş) senesinde ehl-i örf taifesine istinaden hilâf-ı şer'-i şerif ve bî- gayr-i hak arz-ı düyûn icra ve mücerred tecrim ve ısdar kasdıyla yüz elli guruşu alub buna ziyade gadr ve teâdi eyledükleri ve bu babda davasına muvafık fetava-i şerife virildiği bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer' le görülüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1160

SAYFA 76 / HÜKÜM 4

Geldigelen Kazâsı Naibine Hüküm ki

Sen ki Mevlana-i mûmâileyh Mehmed zâde ilmihusun südde-i saâdetime mektub gönderüb Geldigelen kazâsına tâbi Çay nam karyenin malikânesi mülk-i evlad-ı Hacı Torur Vakfı olub bâ- hams mahsul tevliyeti şart-ı vâkıf üzere batn-ı evvelde olan evlada meşruta olub ondan beru batn-ı evvelde olanlar mutasarrıf ve vakf-ı mezbûrun kur'a ve mezrasından hâsıl olan mahsulatı ahz ve kabz ve evlad-ı vakıfdan olanlara âl'es-seviye taksim olunagelüb şart-ı vâkıf üzere batn-ı evvelde mutasarrıf olan Ali bundan akdem fevt oldukda müteveffâ-i mezbûrun Hacı oğlu İbrahim'in hakkı sarıh iken ecânibden Abdullah bin Mehmed bir takrib ile evlad-ı vakıfdanım deyu hilâf-ı inha üzerine berat itdirüb gadr itmekle merkum İbrahim müteveffâ-i mezbûrun sülbi sahih oğlu olub badehu tasarruf kendüne olduğuna kazâ-i mezbûrede sakin ulemâ ve

süleha ve eimme ve huteba ve sairleri meclis-i şer' e varub âle't-târik-i şehâde ihbar idüb ve hal vech-i minval-i muharrer üzere olduğunu senin dahi ulemân ... olmağın tevliyet-i mezkûre Abdullah refikinden ve babası Ali fevtinden mezkûr İbrahim'e virilmek babında garet ricasına arz itmekle zikrolunan tevliyetin bin yüz elli sekiz senesi recebinde Geldigelen kadısı Ali zîde fazlıhu arzı mucibince evlad-ı vakıfdan Ali fevtinden yine evlad-ı vakıfdan Abdullah bin Mehmed'e tevcih olunub hâlâ üzerinde olduğu bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan El-Hâc Mustafa dâme mecdûhû i'lam itmeğın mahallinde hissesi muvacehesinde terâfi'-i şer' ve ber-mûceb-i şart-ı vâkıf hak tasarruf-ı vakfının ise meşruta-i vakfiye üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1160

SAYFA 82 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Vekiline ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Avannis nam zimmî gelüb bu bundan akdem diyar-ı âhara gider oldukda zevcesi Marta ve anası Eneyan(?) nam nasraniyeleri yine Amasya sükkânından kayın babası Karabet ve kayın anası (Boş) nam nasraniyyelerin yanlarında sakin olmak üzere bıragup gezerken cümlesi beraberce sakinler iken zevcesi ve anası mesfûrana ... gazez olmakla ... kayın babası ve kayın anası mesfûran ... bin yüz elli (Boş) senesinde bi- gayr-ı hak darb ve cerh ve ol cerhden müteessiren helak olub ziyade gadr eyledikleri bildirüb icra-i hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğın mahallinde şer' le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1160

SAYFA 87 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı ahalileri südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya'nın şehir kethüdalığı mukaddema maliye beratıyla Ömer bin Hasan üzerinde iken azumi(?) olmamakla yüz altmış senesi recebinin on beşinci gününde kethüdalık-ı merkum kayd-ı mahallinde bâ- fermân-ı âli ref' ve terkin olunub mîn-bâd kethüdalık-ı mezbûr iddiasıyla müdahale olunmak iktiza itmez iken mezbûr Ömer eşirradan olmakla memnu' olmayub ben şehir kethüdasıam deyu bî- vech-i müdahale ve teâdiden hâli olmaduğu bildirüb mezbûrun ol veçhile zahir olan müdahale ve teâdisi men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica ve hazine-i âmiremde mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda kethüdalık-ı mezkûrun azumi(?) olmadığından tarihi ile mezkûrda bâ- fermân-ı âli kayd-ı mahallinden ve ref' ve terkin olunduğu mukayyed bulunmağın hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ berat teâdi itdirilmemek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1160

SAYFA 88 / HÜKÜM 5

Amasya ve (Boş) ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ahmed Çavuş zîde kâdruhû gelüb Sivas ve Amasya sancaklarında Argoma ve gayri nahiyyelerinde Yalnız Ağaç nam karye ve gayriden otuz dokuz bin doksan dokuz akçe berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeameti karyelerinden baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Bekir İmam nam karyesiyle ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam karyenin defterde mukayyed raiyyet ve raiyyet oğullarından bazıları kadim-i karyelerinden kalkub varub bazı kasabat ve kur'a ve askerî nakl ve iskân ve memalik olmalarıyla mûmâileyhin subaşı marifetiyle bulundukları mahallerden kaldırılıb kadim-i karyelerine nakl ve iskân itdirilmek babında kanun üzere iskân hükm-î rica yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1160

SAYFA 88 / HÜKÜM 6

Amasya ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ahmed Çavuş gelüb Sivas ve Amasya sancaklarında Argoma ve gayri nahiyyelerde Yalnız Ağaç nam karye ve gayriden otuz dokuz bin doksan dokuz akçe berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu icmâllü zeameti karyeleri subaşısı olub rûsum-ı şerifesine haricden müdahale olunmakla rûsum-ı şerifesine haricden müdahale olunmamak için sükût-ı hükm-î rica yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1160

SAYFA 89 / HÜKÜM 1

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Nişân-ı hümayunum virilen dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ahmed zîde kâdruhû gelüb Amasya ve Sivas sancaklarında Argoma ve gayri nahiyyelerde Yalnız Ağaç nam karye ve gayriden otuz dokuz bin doksan dokuz akçe berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeameti karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi (Boş) karyesi toprağında vâki' İlcuk Boğazı demekle mâ'ruf mahalde bazı kimesneler tahrirden sonra bağ-ı öşrü almalarıyla hâsıl olan mahsulattan şer' le müteveccih olan öşürleri taleb tarafından subaşısı taleb eyledikde ahabpları olan sadat ve yeniçeri ve sair askerî taifesinden olmalarıyla biz zeamet-i mezbûr mukaddema mutasarrıf

olan zaimde maktu' virmek üzere kul itmemiş idik sana dahi maktu' virüb öşür virirüz deyu hilâf-ı kanun ta'allül ve muhalefet ve zeamet-i mahsulüne gadr murad eyledikleri bildirüb müteveccih olan öşürleri aliverüb ta'allül ve muhalefet itdirilmemek babında hükm-i hümayunum rica itmeğin öşr alınmak kanundur kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1160

SAYFA 93 / HÜKÜM 3

Sivas Valisi Vekili Zaralı Zâde Mehmed Zîde Mecdûhûya ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sakinlerinden Şabân Beg oğlu Ahmed Beşe demekle mâ'ruf kimesne gelüb bu kendü halinde arzıyla mukayyed ve kimesneye hilâf-ı şerif ve bî- gayr-i hak bir dürlü vaz' ve teâdisi olmayub ve üzerine dahi şuhûdu'l-udûl ile şer'an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken yine Amasya sakinlerinden Şamlar İmamı El-Hâc Hasan oğlu Molla Ali ve Yusuf Beşe oğlu Mehmed ve imam karındaşı Osman nam kimesnelerin buna gazez ve garavetleri olmakdan nâşi mücerred icra-i arz ve ısdar kasdıyla ... hamr iderse ve kâh sair... iderse deyu gûn a gûn akran ve akranyla hevalarına tâbi ehl-i örfe istinaden bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak bunu ahz ve iki yüz gurusundan mütecaviz akçesi gasb ve garet ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerife virildüğü bildirüb mucibince ... marifetiyle şer' le görölüb gasb ve garet eyledikleri akçesi her ne ise buna aliverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-i hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl Sene 1160

SAYFA 95 / HÜKÜM 2

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

İstanbul'da Ayasofya-i Kebir de şeyhü'l-kurra olan ulemâdan Seyyid Abdullah zîde ilmihi gelüb Mevlana-i mûmâileyhin vatan-ı asliyesi olan Amasya Kazâsı'na tâbi Ziyere nam karye toprağında Sofu Bekar nam mahalde vâki' mülkiyet üzere mutasarrıf olub mâ'lûmû'l-hudud bir kıt'a mülk-i bağçesini bundan Mevlana-i mûmâileyhe bin yüz elli (Boş) senesinde sadr-ı âli ... eyledikde yine karye-i mezbûre sakinlerinden Sofyalı Seyyid Mustafa nam kimesneye sene-i mezbûrede iki yüz on gurus mukabelesinde bağçe-i mezbûru mezkûra beg u bâd-i kâti ile beg idüb badehu bağçe-i merkumu mezkûr Mustafa'ya virmek üzere tarafından Amasya sakinlerinden Fazlı Zâde Mustafa Efendi demekle mâ'ruf kimesneyi vekil itmekle vekil-i

mezbûr dahi meblağ-ı mezbûru Seyyid Mustafa'ya tamamen eda ve teslim ve bağçe-i mezkûru vekaleten zabt itmek murad eyledikde hilâf-ı şer'-i şerif zabtına muhalefet ve gadr-ı külli murad itmekle yedine şeyhülislamdan virilen iki kıt'â fetava-i şerifesi mucibince şer' le görölüb bağçe-i mezkûr vekil-i mezbûra ru'iyet ile vekâleten zabt ittirilüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir fetava-i münif icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında bundan akdem fermân-ı âlişanım sudurunu mukaddema istirham ve fetava-i şerifesi mucibince şer' le görölmek için sadır olan emr-î şerîfim mezbûr Seyyid Mustafa hilesinden nâşi asitane-i saâdetim tarafına firar ve asitanede dahi meblağ-ı mezbûru kendüye eda ve bağçe-i mezkûru ru'iyete tahlis murad eyledikde mezbûr asitanede dahi ... ve hâlâ Amasya'da olduğu bildirüb yedinde olan fetava-i şerife mucibince şer' le görölüb ru'iyet ile bağçe-i mezkûr vekil-i mezbûr alıverilüb zabt itdirilüb mugayir fetava-i münif mezbûr bir dürlü ta'allül ve tereddüd itdirilmeyüb ber-mûceb-i fetava-i şerif icra-i şer' ve ihkak-ı hak ve vâki'-i hal ve vuku ve sıhhati üzere arz ve i'lam olunmak babında emr-î şerîfim rica ve divan-ı hümayunumda mahfûz olan kuyd-ı ahkama mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere emr-î şerîfim virildiği mestur ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-î şerîfim mucibince amel olunmak babında fermân-ı âlişan yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl Sene 1160

SAYFA 100 / HÜKÜM 4

Sivas Valisi Vekili Zaralı Zâde Mehmed Zîde İkbahuya Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Seyyid Ömer zîde şerefêhû südde-i saâdetime gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Kör Koca nam karye ve gayriden bin beş yüz akçe gedik tımarıyla Amasya Kal'asının mustahfızlığı bundan akdem Hasan'ın bedel-i hizmetinden buna tevcih ve berat-ı şerifimle üzerinde olub eda-i hizmet idüb dâhl olunmak icab itmez iken ecanibden eşirra ve mütegalibeden Ali nam kimesne zuhur ve biz ve beratına kasdi ve tımar-ı mezbûru bunun zimmetinden bir takrib ile üzerine berat itdirüb bunun gadr eylediği nümâyan oldukda badehu mezkûrun zimmetinden bin yüz altmış senesinde bunun tevcih ve ibka ve hâlâ berat-ı şerifimle üzerinde olub eda-i hizmet idüb ve tımar-ı mezkûr karyelerinden sene-i merkumede bunun beratı mucibince hizmeti mukabelesinde vâki' olan mahsul ve rûsumuna dâhl olunmak icab itmez iken mezkûr Ali zuhur ve benim tahvilim tarihine düşdü ben ahz ve kabz iderüm deyu müdahale ve teâdiden hâli olmaduğu bildirüb ol babda havass-ı hümayunum rica itmeğin imdi bu makule gedik tımarı mahsulünde divan-ı hümayun ve sair erbab-ı tımar mahsulü gibi tahvil

tarihi ve hasad itibar olunmaz düsturu'l-eyyâm itibariyle ... muteberdir kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1160

SAYFA 109 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Mustafa nam sipahi südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında ve kazâsı muzâfâtından Kakor(?) nahiyesine tâbi Kızılcaköy nam karye ve gayriden on iki bin beş yüz akçe tımar mutasarrıfı Mehmed'in yarağı üzerinde mevcudundan bin elli yedi senesinde mirmirandan buna tevcih ve asitaneden dahi berat ve harmana celbiyesi mevcud olub bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken yine liva-i mezbûrda Zeytun nahiyesinde Göl nam karye ve gayriden dokuz bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf olan Halil tımarına kanaat itmeyüb bunun için tımar-ı mezbûr Mehmed refikinden mirmirandan olub nazara ve âdem-i râiyyette zabt-ı tazrir itmeyüb hizmete bâ-mevcud mezbûr Mehmed zabta seferde iken muharebede iken şehadeten fevt oldu deyu hilâf-ı inha mezbûr Mehmed'in fevtinden ve bunun ... hizmetinden olmak üzere mirmirandan olub zeametini ilhak itdirüb gadr itmekle badehu tımar-ı mezbûr elli dokuz senesi Zilkâdesinin on birinci gününde mezkûr Halil refikinden yine buna ibka ve hâlâ berat-ı şerifimle üzerinde ve sene-i mezbûrenin vâki' olan mahsulat ve rüsumatı buna berat mucibince tahvil tarihine düşmüş iken mezbûr Halil fuzûlî zabt vâki' olan mahsul ve rüsumu tegallüben ahz ve kabz idüb ziyade gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb berat mucibince tahvil tarihine düşüb mezbûr Halil fuzûlî ahz ve kabz eylediği mahsul ve rüsum her ne ise aliverilüb hilâf-ı kanun ve mugayir berat ta'allül ve muhalefet itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1160

SAYFA 114 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Ebubekir nam kimesne gelüb kazâ-i mezbûra tâbi Gümüş nam karyede vâki' Ahi Barak Zaviyesi'ne babası (Boş) nam kimesne mutasarrıf iken fevt oldukda Ali nam kimesne zaviye-i mezbûreyi bunun kız karındaşı Zehra nam hatun üzerine berat idüb gadr itmekle zaviye-i merkum mezkûr Zehra refikinden buna tevcih ve yedine berat virildüğü ol babda hükm-î hümâyunum rica ve Amasya Kazâsı'na tâbi Gümüş karyesi ahalisinden mezkûr Ali nam kimesne karye-i mezbûrede Ahi Barak Zaviyesi'ni babası merkum mutasarrıf iken fevt oldukda

mahlûlünden merkur Ebubekir muvacehesinde zaviye-i mezbûr bundan akdem kız karındaşı Zehra Hatun üzerine hilâf-ı inha tevcih olunub hâlâ mezbûr Zehra refikinden merkur Ebubekir'e tevcih ve yedine berat-ı âlişan isabet olunmakla kız karındaşı mezbûr için itdirdiği âtik berat-ı âlişanı mütevasıl olan mahsulatı mahallinde mezbûr Ebubekir'e teslim idüb ve fi mâ bâd mezbûr Ebubekir'e zaviye-i mezkûreye müdahale ve taarruz itmemek üzere taahhüd eyledikde mezbûrdan Ali'nin nefsi ve hilâf-ı inha hareket ider ise huzur-ı ahkâm ihzar yine Gümüş mukataasına mutasarrıf olan Ebubeki zîde kâdruhû sicil oldukda tarafıma irsal eylediği ... muharrer takrir eylediği Mahmud Paşa mahkemesinde sicil ve mübaşir kulkethüdası İsmail Beşe demekle mâ'ruf kimesne iltimasıyla emr-î şerîfim suduru için Mahmud Paşa Mahkemesi naibi Mevlana Yusuf i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1160

SAYFA 120 / HÜKÜM 4

Sivas Valisi Vezire ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Milli aşiretinden ve (Boş) ve (Boş) ve dahi bazıları gelüb bunlar kendü hallerinde kimesneye vaz' ve teâdileri yoğ iken Amasya sakinlerinden Dereköylü Emir Mehmed ve karındaşı oğlu Hüseyin nam kimesneler kendü hallerinde olmayub gazez ve duyunları olmakla mücerred icra-i gazez için hevalarına tâbi ehl-i örf ile yekdil ve bin yüz elli (Boş) senesinde gelüb sakin oldukları haneleri basub emval ve eşyaları aldıklarından gayri bin beş yüz gurus ve bir ... atları yüz buçuk cebren gasb ve bir adamları helak ve ikisine hücum idüb ziyade gadr ve teâdi ve şiddet mezbûrlardan ... ve rehinleri olmayub ahvalleri diğer gûne olduğu bildirüb zabitleri marifetiyle şer' le görülüb yedlerinde olan fetava-i şerife mucibince gasb eyledikleri emval ve eşya ve akçe ve atları alıverilmek babında hükm-î hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' le görülmek emrim olmuşdur.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1161

SAYFA 124 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Müjdecizâde Mehmed zîde fazlıhusun mektub gönderüb Amasya Kazâsı'na tâbi Ziyere nam karye ahalilerinde mâlûmu'l-esâmi kimesneler meclis-i şer' e varub karyelerinde vâki' Hacı Ali Çeşmesi ve Aşağı Çeşmesi ve sair çeşmeler ile Soğuk Pınar Cami-i şerif Çırakdar yine ve şemm'i(?) rû'iyetine meşruta nükûd-ı mevkufenin mütevellisi olub karyeleri ahalilerinden İsmail nam kimesne on beş seneden beru nükûd-ı mevkufeyi istirdad ve

ağmal ve nemâsını ahz ve vakıfda müsaade var iken şart-ı vakfı icra itmeyüb mal-ı vakfı hevasına sarf ile ıtlâk ve izaat ve vakfın harabına bâis olmakla vakf-ı mezbûr nazırı marifet ve marifet-i şer' le muhasebesi görölüb mal-ı vakıf zuhura götürölüb şart-ı vâkıf icra ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim virilmek ricasına ilhâh ve iltimaslarıyla arz eyledüğün ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1161

SAYFA 124 / HÜKÜM 5

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Osman ve Mehmed ve Mahmud ve Ömer nam kimesneler gelüb bunlar Amasya Kazâsı muzâfâtından Ezine Pazar nahiyesine tâbi Şeyh Sadi nam karye sakinlerinden olup kendü hallerinde ve hilâf-ı şer'-i şerif vaz' ve teâdileri olmayub bir veçhile icab ider halleri yoğ iken Amasya sakinlerinden Bekir Beg oğlu Osman demekle mâ'ruf kimesnenin bunlara gazez düyûnesi olmakla mücerred gazez ve şiddete icra ve bunları tahrib idüb hevasına tâbi ehl-i örfe ve hilâf-ı inha bunlardan şikâyet ve bin yüz elli (Boş) senesinde üzerlerine mübaşir tâ'yini ve mâlûmu'l-mikdar adam ile karyesine varub menzilleri basub mevcut olan yirmi kiselik emval ve eşyaları gasb ve garet ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri ve bu babda davasına muvafık fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyyeleri olduğu bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye mucibince amel olunub gasb ve garet eyledikleri emval ve eşyaları tamamen tahsil ve icra-i hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1161

SAYFA 124 / HÜKÜM 6

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzâfâtından Ezine Pazar Şeyh Sadi nam karyede sakin Mehmed ve Mahmud ve Osman ve Ömer nam kimesneler gelüb bunlar kendü hallerinde olup hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye teâdileri olmayub dâhl icab ider halleri yoğ iken Amasya sakinlerinden Kırk Bölükbaşı Bekir ve ital Hacı Ali ve Kırk Bölükbaşı ceddi Hasan ve ... oğlu İsmail nam kimesneler birbirleriyle yekdil ve bin yüz elli dokuz senesinde bunlara olan gazezi düyûnesi icra için bir dürlü ifra ve iftira ile hevasına tâbi ehl-i örfe bunlardan şikâyet ve hududa ziyade adam ile üzerlerine mübaşir tâ'yin ve karyelerine varub hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak menzilleri basub mevcut bulunan yirmi kiselikden ziyade emval ve eşyaları garet ve ziyade

gadr ve teâdi eyledikleri ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerifeleri oldukları bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iiyeleri mucibince amel olunub ber-mûceb-i defter-i âtik gasb ve garet eyledikleri emval ve eşyaları tamamen alıverilüb icra-i hak olunmak babında hükm-î hümâyunum rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1161

SAYFA 125 / HÜKÜM 3

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Şeyh Sadi nam karye sakinlerinden Ömer ve Osman ve Mehmed ve Mahmud nam kimesneler gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerif bir kere de vaz' ve teâdileri olmayub şer'an bir veçhile dâhl olunmak icab ider halleri yoğ iken Bakra mahallatından (Boş) nam mahalde sakine (Boş) nam hatun ile oğlu Mehmed ve kızı Emine zuhura şirrete salike ve mezbûre fevt olan mezbûrenin zevci ve mezbûr Emine ve Mehmed'in babaları Abdurrahman Çavuş için sizler zarar ve katl itmişsiz deyu tecrim ve celb-i mal sevdasıyla üzerlerine meşruta ve mezbûrun ile mûrâfâ'-i şer' olduklarında mezbûr Abdurrahman Çavuş'un katli esnasında bunlar diyar-ı âharda olub husus-ı mezbûrda bir dürlü alakaları olmadığı ... dâhl ... ihbâr ve mezbûrlar dahi ikrâr ve itiraf ve bi-vech-i şer' muariza ve müdahaleden men'-i birle hâsıl-ı tahtında hüccet-i şer'iiye virilüb mugayir hüccet-i şer'iiye bir dürlü teâdi icab itmez iken mezbûrlar dahi ashab-ı ağrazdan bazı kimesnelerin tahrik ve ahvalleriyle ol hüccet-i şer'iiyeye mugayir hilâf-ı şer'-i şerif teâdi ve rencideden hâli olmayub gadr-ı külli eyledikleri bildirüb yedlerinde olan fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iiye mucibince amel olunub hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir hüccet-i şer'iiye ve fetava-i münif teâdi itdirilmeyüb men' ve def' olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1161

SAYFA 126 / HÜKÜM 2

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Şeyh Sadi karyesi sakinlerinden Mehmed ve Mahmud ve Osman ve Ömer nam kimesneler gelüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerif bir kerede vaz' ve teâdileri olmayub şer'an dâhl icab ider halleri yoğ iken zümre-i zulemâ ve cebâbireden Amasya'dan Ömer Paşa'nın kethüdası ve oğlu ve baş ağası Hamit ve ince cukadarı Bekir demekle mâ'ruf kimesneler birbirleriyle yekdil olub ashab-ı ağrazdan bazı kimesnelerin tahrik

ve ahvalleriyle bin yüz elli (Boş) senesinde hevalarına tâbi ehl-i örfe istinad ile üzerlerine meşruta ve karyelerine varub mazarrat oldukları mahalleri derununda mevcut olan yirmi kiselik emval ve eşyaları bi'l-küllî ahz ve kabz idenleri ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyyeleri olduğu bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye mucibince şer' le görölüb ahz eyledikleri emval ve eşyalar akçeleri her ne ise tamamen tahsil ve alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1161

SAYFA 126 / HÜKÜM 3

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Şeyh Sadi karyesi sakinlerinden Mahmud ve Mehmed ve Ömer ve Osman nam kimesneler gelüb bunlar kendü hallerinde ve hilâf-ı şer'-i şerif vaz' ve teâdileri olmayub şer'an dâhl icab ider halleri yoğ iken Amasya sakinlerinden mütegalibeden Osman Beg ve bunun oğlu Hacı İbrahim ve Kör Baki oğlu Hafız ve Hacı Ali ve ... oğlu Molla Hüseyin ve Hacı Bilal demekle mâ'ruf kimesneler birbirleriyle yekdil ve mücerred bunda olan gazez ve düyunları icra için bin yüz elli (Boş) senesinde hevalarına tâbi ehl-i örf bunları hilâf-ı inha taciz(?) ve üzerlerine mübaşir tâ'vin ve karyelerine varub menzillerini basub yirmi kiselik emval ve eşyaları garet ve ziyade gadr ve teâdi eylediklderi ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyyeleri olduğu bildirüb hüccet-i şer'iyye ve fetava-i şerife mucibince şer' le görölüb mezbûrların garet eyledikleri emval ve eşya her ne ise tamamen tahsil ve icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1161

SAYFA 126 / HÜKÜM 4

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Şeyh Sadi karyesi sakinlerinden Mehmed ve Mahmud ve Ömer ve Osman nam kimesneler gelüb bunlar kendü hallerinde bir dürlü vaz' ve taadileri olmayub dâhl icab ider halleri yoğ iken Amasya'dan Tokadlı ... oğlu Ali ve oğlu Salih demekle mâ'ruf kimesneler birbirleriyle yekdil ve hevalarına tâbi ehl-i örfe bunlar gazez ve düyunları icra için taciz ve bin yüz elli dokuz senesinde üzerlerine mübaşir tâ'vin ve karyelerine varub menzillerini basub yirmi kiselik emval ve eşyaları garet ve ziyade gadr ve teâdi eyledikleri ve bu babda

davalarına muvafık fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyeleri olduğu bildirüb mucibince şer' le görölüb ber-mûceb-i defter ahz eyledikleri emval ve eşyaları alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1161

SAYFA 127 / HÜKÜM 4

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Şeyh Sadi karye sakinlerinden Mehmed nam kimesne gelüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer'-i şerif vaz' ve teâdisi olmayub dâhl icab ider hali yoğ iken Amasya sakinlerinden Osman ve Hacı İbrahim ve Hacı Bilal ve Hafız Hasan nam kimesneler birbirleriyle yekdil ve mezbûrun gazez ve düyunları icra için hevalarına tâbi ehl-i örfe istinaden bin yüz elli (Boş) senesinde karye-i mezbûrda bunun menzilin basub emval ve eşyasını gasb ve garet eylediklerinden gayri oğlu Mehmed'i dahi bi-gayr-i hak darb-ı şerir ile darb ve ol darbdan müteessiren fevt olub ziyade gadr ve teâdi eyledikleri ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyeleri olduğu bildirüb mucibince şer' le görölüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1161

SAYFA 127 / HÜKÜM 5

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzâfâtından Ezine Pazar nahiyesine tâbi Şeyh Sadi nam karye ahalileri gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen avarız ve imdad-ı seferiyye ve hazeriyye ve sair emr-i şerîfimle varid olan cümle tekâlifleri tamamen cem'ine memur olanlara eda idüb kusurları olmayub ber-mûceb-i teâdi icab ider halleri yoğ iken Amasya sakinlerinden mütegalibeden Osman ve Hacı İbrahim ve Hafız ve Hacı Bilal ve Hüseyin nam kimesneler refikleriyle yekdil ve ... emr-i defterden ziyade kendü nefsleri için bunların üzerlerine ziyade tekâlif tahmil ve tevzi' ve tahsil murad eyledikleri bunlar virmedikleri için gazez ve garavete bu bin yüz elli (Boş) senesinde hevalarına tâbi ehl-i örf taifesi bunları hilâf-ı inha ve gammaz ve üzerlerine mübaşir tâ'yin ve hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak on sekiz kise akçeleri alub ziyade gadr ve teâdi eyledikleri ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyeleri olduğu bildirüb mucibince şer' le görölüb mezbûrunun hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak aldıkları

akçeleri gerüye alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Muharrem Sene 1161

SAYFA 130 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Ebubekir nam kimesne gelüb kazâ-i mezbûre tâbi Gümüş nam karyede vâki' Ahi Berrak Zaviyesi'ne babası (Boş) nam kimesne mutasarrıf iken fevt oldukda Deli Ali nam kimesne zaviye-i mezbûreyi bunun karındaşı Zahide nam hatun üzerine berat itdirüb gadr itmekle zaviye-i merkum mezkûre Zahide refikinden buna tevcih ve yedine berat virildüğü bildirüb ol babda hükm-î hümâyunum rica ve Amasya Kazâsı'na tâbi Gümüş karyesi ahalisinden mezkûrî'l-esâmi Deli Ali nam kimesne karye-i mezbûrede Ahi Berrak Zaviyesi'ne babası merkum mutasarrıf iken fevt oldukda mahlûlünün merkum Ebubekir muvacehesinde zaviye-i mezbûre bundan akdem kız karındaşı mezbûre Zahide Hatun üzerine hilâf-ı inha tevcih olundukda hâlâ mezbûre Zahide refikinden merkum Ebubekir'e tevcih ve yedine berat istima' ... olunmakla kız karındaşı mezbûre için itdirdüğü âtik berat-ı âlişanı mütevasıl olan mahsulatı mahallinde mezbûr Ebubekir'e teslim idüb ve fî mâ bâd mezbûr Ebubekir'e ve zaviye-i mezkûreye müdahale ve taarruz itmemek üzere taahhüd eyledikde mezbûrdan Ali'nin nefesine ve hilâf-ı ahde hareket ider ise huzur-ı hükkâm ihzarına Gümüş mukataasına mutasarrıf olan Ebubekir zîde kâdruhû kefil olduğu tarafından irsal eyledüğü çukadarı Mehmed takrir eyledüğü Mahmud Paşa Mahkemesinde tahsil ve mübaşir ve kul kethüdası İsmail Beşe demekle mâ'ruf kimesne iltimasıyla emr-î şerîfim süduru için Mahmud Paşa Mahkemesi naibi Mevlana Yusuf zîde ilmihi i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1161

SAYFA 136 / HÜKÜM 1

Sivas Valisi Vezire Amasya Kadısına Hüküm ki

Ebubekir nam kimesne Amasya Kazâsı'na tâbi Gümüş nam karyede vâki' Ahi Berrak Zaviyesinin mâ' el-tevliye vazife-i muayyene ile evladiyet ve meşrûtiyet üzere zaviyedarı olan Hasan fevt oldukda mahlûlünden oğulları mezkûr Ebubekir ile Osman'a ber-vech-i iştirâk tevcih beratı ile üzerlerinde iken Zahide nam hatun zuhura ve zaviye-i mezbûra eslah ve erşed ve ekber evlada meşrutadır ve ... yetimdir deyu üzerine berat itdirüb gadr itmekle refikinden mezkûran Ebubekir ve Osman'a altmış senesi Şabânında ibka ve tevcih ve hâlâ berat-ı şerîfimle

iştirâken üzerlerinde ve mezkûre Zahide'ye berat ittiren karındaşı Amasya Kazâsı'na tâbi Gümüş karyesi ahalisinden olan Deli Ali nam kimesne kız karındaşı mezkûre için ittirdiği berat-ı âtik mucibince ... olan mahsulâtı mezkûr Ebubekir'e teslim idüb fî mâ bâd zaviye-i mezkûre ve mezbûr Ebubekir'e müdahale itmemek üzere taahhüd ve hilâf-ı taahhüd hareket ider ise mezkûrun nefsine ve huzur-ı hükkâma ihzarına Gümüş mukataasına mutasarrıf olan Ebubekir zîde kâdruhû kefil olduğunu tarafından irsal eylediği çukadarı Mehmed takrir eylediği bâde'l-sicil emr-i şerîfim süduru için Mahmud Paşa Mahkemesi naibi Yusuf zîde ilmihu i'lam ve i'lamı mucibince amel olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim virilmişken mezkûrdan Ali eşirradan olmakla mahalline vardukda hâlâ naib ve Kaya oğlu ve Mahzun oğlu ve mezkûre Zahide'nin zevci Halil oğlu dimekle mâ'ruf kimesneler ile yekdil ve hilâf-ı şerif ve kanun ve mugayir berat ve emr-i hümayun zaviyedarlık-ı mezbûru zabt ve gadr-ı külli eyledikleri bildirüb refikinden sadır olan emr-i şerîfim ve berat mucibince amel olunub mugayir emr-i şerîf ve berat müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica ve divan-ı hümayunumda mahfûz olan kuyud-ı ahkama mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim virildiği mestur ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i şerîfim mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1161

SAYFA 136 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına Hüküm ki

Dârü's-saâdetim Ağası nezaretinde olan evkafdan Amasya'da vâki' müteveffâ Yörgüç Paşa Evkafı mürtezikaları meclis-i şer' e varub vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşruta mütevellileri olan El-Hâc Ali ve Seyyid Ahmed nam kimesnelerden yevmi vazifelerini ve senevi hınta cebrelerini(?) taleb eylediklerinden mugayir kadimü'l-ahkâm tekâlif ve âhar bahane ile merkumunu rencideden hâli olmayub vakf-ı mezbûrun kadimden beru masarifatı ihraç olunduktan sonra bâki kalan gallesi mürtezika ile beynlerinde tevzi' olunagelmışken kadime mugayir galle-i vakıf ekl ü bel' ve bu vechile gadr-ı külli sevdasında olmalarıyla vakf-ı mezbûrun muhasebesi görölüb masarifatı ve hıms ... ihraç olunduktan sonra zimmetlerinde zuhur iden galle-i vakıf marifet-i şer' le tahsil ve kadimden bi vechile tevcih ve taksim olunagelmış yine kadimü'l-eyyâmda geldiği üzere sicili marifetiyle muhasebesi görölmek için bu tarafa i'lam olunmakla ber-minval-i muharrer vakf-ı mezbûrun muhasebesi ... Abdulkerim zîde ilmihu marifetiyle görölüb cari ve külli masarifatı ve hıms-ı tevliyeti ihraç olunduktan sonra zimmetlerinde zuhur iden galle-i vakıf her ne ise kadimü'l-eyyâmdan geldiği

üzere beyenlerinde tevzi' ve taksim ve tarafa bir dürlü gadr ve himaye olmayub bi- vech-i teâdi idenlerin müdahaleleri men' ve def' olunmakda tâ'yin ve ihtimam eylesesüz deyu bi'l-fiil dârü's-saade ağası olan Beşir Ağa dâme uluvvûhû tarafından bir dürlü mektub virilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için emr-î şerîfîm yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1161

SAYFA 138 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sancağının züema ve erbab-ı tımarı südde-i saâdetime muhızır gönderüb içlerinden birbirleriyle veyahud âyan-ı vilâyet ve âyan ve asker taifesinin bunların birinden dava-i şer'iyyeleri vâki' olub ahz ve habs ve şer'-i şerif ihzarı lazım geldikde kadimden zabitleri olan alaybeyleri marifeti ve marifet-i şer' le görülegelüb ehl-i örf taifesi taraflarından ahz ve habs olagelmiş değil iken hilâf-ı kanun ve kadime mugayir zabitlerinin marifeti olmadı livâ-i mezbûr mutasarrıfları ve sair ehl-i örf taifesi taraflarının ahz ve habs tekâlîfî ile rencide ve remîde olmalarıyla hilâf-ı kanun ve kadime mugayir ol veçhile olan zulüm ve teâdileri men' ve def' olunmak babında der-saâdet-i inha ve istûdâ'-i gayret itmeleriyle divan-ı hümâyûn kaleminde ... görüldüğü züema ve erbab-ı tımandan cürm-i gâliz sadır olub veyahud üzerine deyn-i inayet olunub şer'an ahz ve habs lazım geldikde alaybeyleri marifeti ve marifet-i şer' le ahz ve habs olunmak kanun olduğu der-kenar olmakla der-kenar mucibince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1161

SAYFA 140 / HÜKÜM 2

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımandan Mehmed nam sipahi südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde karye-i Olus malikâne kırk sehiminden yirmi üç sehimî vakf-ı imaret-i Yörgüç Paşa bâki mülk eşkunları olan evlad-ı sekban Timur divani tımar nefera yüz altmış altı ve zemin aded yirmi üç ve çiftlik-i hassa iki ve çiftlik malikâne iki ve yine nahiye-i mezbûra tâbi mezra-i Mâlucek tâbi-i karye-i mezbûre nıfs çiftlik yerdir evlad-ı sekban-ı timur hâsıl-ı mülkdür sefer-i hümâyûn vâki' oldukça bir eşkun virirler nefera aded yirmi sekiz muaf nefer bir hasıl-ı mâ' niyâbetde çift ve hinta ve şâ'ir yekun mâ gayruha yirmi bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-ı mezkûresi karye-i Olus tâbi-i

Geldigelen divani mâ' niyâbete aid zeamet deyu bir-icmâl beş bin akçe hissesi âtik tımar olmak üzere kırk iki tarihinde bâ-hat tevki' tashih ve hisse-i mezbûrun ve Amasya Sancaklarında ... ve gayri nahiyelerde Elmas nam karye ve gayriden altmış dokuz bin iki yüz yetmiş bir akçe zeamete mutasarrıf dergâh-ı mu'âllam müteferrikalarından Mehmed veledi İsmail'in zeameti aklamı ve icmâl-i mezbûrun on beş bin akçesi dahi icmâl bozulmamak üzere karye-i Olus el-mezbûre ve gayriden yirmi bir bin üç yüz otuz dört akçe zeamete mutasarrıf Mustafa bin Hüseyin Çukadar Ağa Dârü's-saadenin zeameti mülhukatı ve mezkûr emekdar ve gediklü olmakla istihkak olub lakin mezbûr mahlûl gedik olmakla çavuşluk gediği ilhak idünceye değin bayrağı altında mevcut olunmadı deyu zeametine zarar gelmemek üzere bâ- fermân-ı âli kaydı meşrûh ve malikâne kırk sehiminden on yedi sehimî mülk-i eşkunları hâsıl üç bin akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde âtik evlad-ı sekban-ı timur sefer vâki' oldukça bir eşkun eşdirür malikâne karye-i Olus tâbi-i Geldigelen kırk sehimî olduğu ... on yedi sehimî mülk-i eşkunları sekban-ı timur deyu yazı-i mezkûresine tahrir mâ gayruhu bir görölüb beş bin akçe bir-icmâl ve tımar-ı mezbûre eşkinci tımarı olmak üzere mutasarrıf olan Ahmed on seneden beru seferlere gelmeyüb tımarı mahlûl olmakla liva-i mezbûre alaybeğisi Ahmed arzıyla hileyle be-her sene sefer eşkinci tımar olmak şartıyla ... bin yüz yedi tarihinde bâ-hat tevki' tashih ve yine defter ve tımar-ı mezbûr hâlâ berat-ı şerifimle bunun üzerinde olub lakin müşterekleri olduğu mezbûrunun vâki' olan âşarından beratları yazılarına göre hisselerine düşeni almağa kanaat itmeyüb karye-i mezbûre toprağında bazı tarlalarında mahsusudur âşarı biz aluruz sana bir nesne virmezüz deyu hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir kanun nizâ' ve gadr-ı külli eyledikleri bildirüb karye-i mezbûrenin âşarından herkesin beratları yazılarına göre hisselerine düşeni ahz ve kabz itdirilüb müşterekleri hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir kanun ol veçhile ta'âllül ve gadr itdirilmemek babında emr-i şerifim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâaat olundukda vech-i meşrûh olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-ş hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1161

SAYFA 140 / HÜKÜM 3

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tıardan Ali nam sipahi gelüb Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde Miranlu nam karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe berat-ı şerifimle mutasarrıf olub ve tımarı

mülhukatından Geldigelenabad nahiyesinde Eskiler(?) nam karyenin malikânesinin yedi sehiminden iki sehimî vakf-ı medrese Hızır Paşa ve dört sehimî der-tasarruf Murad ve Said veledan-ı Kara İbrahim divani tımar olduğu defter-i hakanide mukayyed ve karye-i mezbûrenin divanisi müşterekleriyle bunun kayd u beratına dahil ve karye-i mezbûre toprağında ahalisinden bazıları tasarruflarında olan yerlerine tahrirden sonra ... gars idüb bağ olmakla bu dahi taleb olan mahsulatlarından şer' le müteveccih olan öşürlerinden divani tarafına aid olanı müşterekleriyle ahz ve kabz murad eyledikde bu makule tahrirden sonra gars olunan bağlardan muâtik öşür alınmak kanun iken ashabı birbirleriyle yekdil ve öteden beru birer ve ikişer gurus viregeldiği öşür virdüğümüz bu kadar deyu hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir kanun teâdi ve ol veçhile tımarı mahsulüne gadr murad eyledikleri bildirüb şer' le müteveccih olan öşürleri şer' le gerüye alıverilüb hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir kanun bir dürlü ta'allül ve nizâ' itdirilmemek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesinde yirmi yedi nefer reaya ve beş aded zemin ve hâsıl-ı tahtında nim ve hinta ve resm-i meyva ve resm-i küvvare ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruhu iki bin altı yüz akçe yazusu olan karye-i Eskiler malikânesinin yedi sehiminden iki sehimî vakf-ı medrese-i Hızır Paşa ve dört sehimî der-tasarruf Murad ve Said veledân-ı Kara İbrahim der-tasarruf Hatun Fadime Paşa ber-mûceb-i defter-i âtik ve divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde hâsıl divani iki bin iki yüz akçe yazu-ı mezkûrundan bin üç yüz akçesi ifrâz ve Yavaş nahiyesinde Gelir(?) nam karye ve mâ gayruha bir görölüb üç bin yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen mezkûr Ali'nin tımarı mülhukatından olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın imdi tahrirden sonra gars olunan bağlardan mutlaka öşür alınmak kanundur bu babda defter-i hakani kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1161

SAYFA 142 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Halil Odabaşı oğlu Ali Beşe dimekle mâ'ruf kimesne gelüb yirmi bir sene mukaddem El-Hâc Mustafa nam kimesne medbuna(?) fevt oldukda terekesi ırs-ı şer' le sagir oğlu Mustafa ile zevce-i metrukesi Aişe nam hatun münhasır olmakla müteveffâ-i mezbûrun Amasya kurbunda mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu mâlûmu'l-hudud bir kıt'a bağ divani ... için marifet-i şer' le ve sâgir-i mezbûrun vasisi dayısı Ahmed marifetiyle bâ- hüccet-i şer'iyye bunun babası mezbûr Halil üç yüz gurus iştirâk ve yedinde olan hüccet-i şer'iyye

mucibince on altı sene mülkiyet üzere zabt ve mutasarrıf iken fevt oldukda bağ-ı mezbûr ırs-ı şer' le buna intikal ve bu dahi birkaç sene zabt düb şer' an bir veçhile dâhl icab itmez iken mezbûre Hatun zuhur ve şirrete sülûk ve hevasına tâbi zevci Hüseyin nam kimesne ile yekdil olub bağ-ı mezkûr için yirmi bir sene mukaddem fevt olan mezbûr Hacı Mustafa'dan buna intikal eyledi bu makule bâ gadr-ı şer' on beş sene mürur iden emlak davasını istima'ı memnu' iken tarafgir kadıya bedel-i ırs ile bağ-ı mezbûru bin yüz elli beş senesinde hilâf-ı şer'-i şerif tegallûben zabt ve ziyade gadr ve teâdi eylediği ve bu babda şeyhülislamdan müteâdid fetava-i şerife virildüğü ve hüccet-i şer'iyyesi olduğu bildirüb yedinde olan fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyyeleri mucibince şer' le görölüb babasından müntakil fuzûlî zabt olunan bağ aliverilüb ber-mûceb-i fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye icra-i hak olunmak babında hükm-î hümâyunum rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek emrim olmuştur.

Fî Evâhir-i Safer Sene 1161

SAYFA 145 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Sinan Paşa evladlarından Ali nam kimesnenin büyük babası Abdullah nam kimesnenin beslemesi olub bundan akdem Amasya'ya fâkih olan Amasyalı Abdullah ve kızı Aişe nam hatunlar büyük babası mezbûr vefatından sonra Amasya'da olan emlak ve eşyalarını ... ve asitane-i saâdetimde ikamet itmek üzere ber-vech-i sene-i mukaddem İstanbul'a gelüb Kadurga limanı ... sakinler iken bundan akdem Sinan Paşa evladlarından bunun emmileri Osman ve Ahmed nam kimesneler fevt oldukda mezbûrtan Abdullah ve Aişe hilâf-ı inha şahid-i zor olmakla müteveffâdan mezbûran bizim babamızdır deyu Sinan Paşa vakfından mutasarrıf oldukları yevmi yirmi beş akçe vazifeleri bir takrib ile üzerlerine berat itdirüb mezbûr Ali'ye gadr eyledikde takrir ve inha eyleyüb hakikat-ı hal mâlûm olmak mukteza ve matlub ve mezbûr Ali'nin iddiasına göre mezbûr Abdullah ve Aişe Sinan Paşa evladlarından olduklarına istinad vâki' olmakla sen ki Amasya Kadısı Mevlana-i mûmâileyhsin mahallinde huzurunda mûrâfâ'-i şer' ve kifayet-i vukufu olan bî-garaz ahaliden teker teker tahrir olunarak sual olunub mezbûr hatunların ârif ve nesebi ve merkum Ali'nin naseb cihetinden kifayet-i marifet-i şer' le bâde'l-i'lâm hakikat-i surete sicillatıyla arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1161

SAYFA 147 / HÜKÜM 3

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden erbab-ı tıardan İsmail nam sipahi gelüb bunu Amasya Sancağında (Boş) nahiyesinde Büyük nam karye ve gayriden berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu beş bin akçe tımarı karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi Esmâ(?) nam karyesi toprağında ziraat ve hırsat iden defterlü reaya ve defterlü reayası yerleri ziraat iden hariç reayaya ziraatleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri evvelen karyelerinde olan anbara badehu her hafta turur tereke satılür akraba bazara götürürsüz deyu tekâlif eyledikde hilâf-ı kanun ta'âllül ve muhalefet eyledikleri bildirüb akraba bazara ziyade ta'âllül itdirilmemek babında hükm-î hümâyunum rica eyledüğü ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebû'l-evvel Sene 1161

SAYFA 153 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdullah ve Seyyid İbrahim zîde şerefihûma ile Ahmed nam kimesne südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunlar Amasya'da vâki' müteveffâ Bayazid Paşa Evkafının mürtezikaları olub beratları mucibince hizmetleri mukabelesinde müstahak oldukları senevi mâlûmu'l-keyl hınta vazifeleri kazâ-i mezbûr sükkânından vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Osman nam kimesneden taleb eylediklerinde dört-beş seneden beru vermeyüb gadr eyledüğü bildirüb veratları mucibince hizmetleri mukabelesinde müstahak oldukları hıntalar fuzûlî mezbûrdan tamamen alıverilüb bir dürlü ta'âllül ve muhalefet itdirilmeyüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görülmek emrim olmuştur.

Fî Evâhir-i Rebû'l-evvel Sene 1161

SAYFA 158 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sakinlerinden (Boş) nam hatun südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb mezbûrun babası (Boş) nam kimesne fevt oldukda muhalefat ve eşya ve emlakı ırs-ı şer' le karındaşı Tursun Emir Mustafa dimekle mâ'ruf kimesneye intikal idüb lakin mezbûr ol vâki'tte sagire bulunduğundan babası müteveffâ-i mezbûrun bi'l-cümle emval-i meterukesiyle Amasya Kazâsı mahallatından Kadı Medresesi Mahallesinde vâki' bir bab mülk-i menzili dahi karındaşı zabt

ve ... ve davaya kadir oldukda babası müteveffâ-i mezbûrdan müntakil menzil-i mezkûrdan hissesi taleb ve dava itmek üzere iken mezbûr Mustafa dahi fevt oldukda menzil-i mezbûru yine kazâ-i mezbûrda sakın kayınanası (Boş) nam hatun zabt eyledikde ve bu babda davasına muvafık fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince şer' le görölüb babası müteveffâ-i mezbûrdan müntakil menzil-i mezbûrdan hissesi züllyed olan mezbûrdan alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfîm rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel Sene 1161

SAYFA 160 / HÜKÜM 1

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Ahmed zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Mevalı nam karye ve gayriden otuz iki bin sekiz yüz otuz sekiz akçe zeamete berat-ı şerifimle mutasarrıf olub baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Mevalı nam karyenin ber-mûceb-i taksim(?) on üç bin üç yüz kırk akçesi mûmâileyhin bâkisi müşterekleri olanların iken müşterekleri ber-mûceb-i defter-i hakani hisselerine düşeni ahz ve kabza kanaat itmeyüb icmâl üzere(?) on bin akçe olmakla on bin akçeden hisse al deyu hilâf-ı defter-i hakani muarıza ve gadr murad eyledikleri bildirüb ol babda hükm-i hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi iki yüz on beş nefer reaya ve on zemin ve iki çiftlik-i hassa ve iki çiftlik malikâne ile karye-i Mevalı ve tahtında doksan nefer reaya ve beş zemin ve bir mezra ile karye-i ... nısf-ı malikâne-i vakf-ı imaret-i Yörgüç Paşa ve nısf-ı âhar vakf-ı cami der-şehr ... divani tımar ve on nefer reaya ile karye-i Ağılıcuk(?) tâbi-i karye-i mezbûre ve iki nefer reaya ve üç zemin ile karye-i Danişmendlü Oğlanı ve kırk beş nefer reaya ve üç zemin ile karye-i Senince(?) ve hâsılları tahtında çift ve hinta ve şâ'ir yekun mâ gayruha on altı bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Mevalı divani ve niyabetde on bin akçe yazı ile tahrir ve mâ gayruhu on yedi bin akçe zeamet deyu bir-icmâl ve âhar icmâlleri ile bir görölüb elli sekiz bin yedi yüz otuz akçe zeamete Müteferrika Mehmed Abdi üzerinde olmakla âhar karyeler ile dört bin akçe yazusu olan Musa nam karyeden ber-mûceb-i taksim iki bin sekiz yüz akçesi rızasıyla kasr-ı yedinden Seniceli Hadice Hatun'a ... evladına temlik ve vakf olmakla üzerinde yüz kırk altı tarihinde tevki' kalemiyle havass-ı hümayun tashih için ancak evlad-ı zükuru müteferrikaya olmakla Vezir Ali Paşa'nın mahmiye-i İstanbul'da bina ve ihya eyledüğü cami-i şerif ve tekyesine sarf olmak için vakf itmekle karye-i Soma ve sair kur'a

ve mezradan mûmâileyh Senice Hadice Hatun'un hisseleri tekrar ber-minval-i meşrûh yine sene-i mezbûrede tevki' kalemiyle tashih olmakla icmâl-i mezbûrdan on üç bin akçeden dokuz bin iki yüz seksen iki ve Mevalı karyesinin dahi on altı bin iki yüz akçe yazusunun altı bin iki yüz akçesi mahlûl-ı mûceb olmak üzere mûmâileyh Ahmed zîde kâdruhûnun kaydında ve vezir-i müşârûnileyhin hizmetinde olmak üzere yüz elli yedi tarihinde kayd-ı meşrûh ve zikrolunan on yedi bin akçe icmâlin iki bin dört yüz yirmi dört akçesi yine nahiye-i mezbûrede Dadu nam karye ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe zeamete mutasarrıf Ali Bosnevi ve iki bin dört yüz on sekiz akçesi dahi Amasya Sancağında Akdağ nahiyesinde Zana nam karye ve gayriden kırk dokuz bin otuz üç akçe zeamete mutasarrıf dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ömer Ağa-ı selam ... kaydlarında olmağın tevki'lerde mer-mûceb-i taksim Mevalı karyesinin on üç bin üç yüz kırk akçesi mûmâileyh Ahmed zîde kâdruhûnun dört yüz yirmi yedi akçesi mezbûr Ali Bosnevi ve bin dört yüz yirmi dört akçesi dahi mezkûr Ömer Çavuş Ağa-ı selâm ... hisselerine isabet ve iktiza eyledüğün iftiharü'l-emâsir ve'l- ekârim bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Rafi dâme mecdûhü tevki'-i arz itmeğın arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1161

SAYFA 162 / HÜKÜM 1

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Evkaf karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi Ziyere nam karye ahalisi gelüb bunlar üzerlerine edası lazım gelen âşar-ı şer'iyye ve sair hukuk ve rüsumları dahi kanun ve defter mucibince vakf-ı mezbûr mütevellisi tarafından mültezim olan (Boş) nam kimesneye eda idüb kusurları olmayub ve üzerlerine dahi şer' an bir nesne sabit ve zahir olmuş değil iken mültezim-i mezkûr hukuk ve rüsumları kanun ve defter mucibince almağa kanaat itmeyüb mücerred zulm-i akarâtdan nâşi celb-i mal sevdasıyla ... meccanen benim virecek ve tamamiyle namıyla yüz gurus taleb ve bundan mâada takriri bir bahane ile hilâf-ı inha murad isnadıyla bi- gayr-i hak ahz ve habs ve mâlûmu'l-mikdar cerime namıyla akçeleri ahz idüb mezbûrun bunun esnâ-i hilâf-ı şer' ve kanun zulüm ve teâdisinin nihayeti olmaduğundan ahvalleri diğer gûne ve perakende ve perişan olmaları mukadder olduğu ve bu babda davalarına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifeleri olduğu bildirüb muciblerince amel olunub mültezim-i mezkûrun vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer' ve kanun zahir olan teâdisi men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1161

SAYFA 166 / HÜKÜM 4

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Şerife Emine ve Şerife Ümmühan nam hatunlar gelüb Amasya Kazâsı muzâfâtından Akdağ nahiyesinde Hakala nam karyede medfun Seyyid Yahya kuddûsırrehû'l-kezâlik vakfı tevliyeti ve yine Sivas Sancağında Taşabad kazâsı muzâfâtından Sanunca nahiyesine tâbi Özene nam karyede tamam malikânesi Amasya'da vâki' müteveffiye Ehli Hatun nam sâhibü'l-hayrın evladına vâkf-ı şart olundukda tevliyet-i mezbûr tekrar batn-ı evvelde olunan evlad-ı vakıf zaviyeye iştirâken âle's-seviye zabt itmek üzere vakfiye-i mâmûlu'n-bihalarında mestur ve mukayyed olub batn-ı evvelde olunan Es-Seyyid İsmail ve Es-Seyyid İbrahim ve Es-Seyyid Osman ve Şerife Fatma ve mezbûre Şerife Ümmühan ve mezbûre Şerife Emine ve karındaşı Es-Seyyid Mehmed'dir deyu şehâdet olunduklarında tevliyet-i mezbûrlar vech-i iştirâken mutasarrıf iken mezbûrun Es-Seyyid İsmail ve Es-Seyyid İbrahim ve Es-Seyyid Osman ve Şerife Fatma müteveffen fevt olduklarda tevliyet-i mezbûrları ber-minval-i meşruta şart-ı vâkıf üzere tasarruf itmek iktiza ider iken mezbûre Emine karındaşı-ı mezbûr Es-Seyyid Mehmed zulm-i mezbûrdan nâşi hevasına tâbi kadıyı itham ve kabul ve mücerred müdahalesi dahi muhassıl evlad-ı müteveffiye-i mezbûr ve zira mezbûrları kendi üzerine tevcih ve berat ittirüb bunlara küll-i gadr ve teâdi eyledüğü bildirüb mahallinde şer' le mezbûrlar ile mûrâfâ' ve husus-ı mezbûr olan bazı kimesnelerden sual ve hakikat-i hâl sıhhat üzere olduğundan arz ve i'lam olunmak üzere emr-î şerîfîm rica eyledikleri ecilden mahallinde hususa mûrâfâ'-i şer' olunub ... tasarruf ... ise sıhhati ve hakikati üzere i'lam olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1161

SAYFA 169 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Ahmed gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Mevalı nam karye ve gayriden otuz iki bin sekiz yüz otuz seki akçe zeamete berat-ı şerîfîmle mutasarrıf olub zeameti karyelerinden Amasya Kazâsı muzâfâtından Aştakul nahiyesine tâbi Çay nam nahiyesine tâbi Çayköy ve Yavaş nahiyesine tâbi Kıranlu ve Argoma nahiyesine tâbi Halkalı nam karyeler topraklarında ziraat ve hırsat iden defterlü reaya ve defterlü reayası yerlerinde ziraatlerinden hariç reaya taifesinin ziraatlarıyla hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri evvelan karyelerinde olan enba'-i bade her hafta turur tereke satulur akraba bazara nakl ettirmek murad eyledikde Halkalu ve Kıranlu nam karyeler ahalileri bizim karyelerimiz malikâneden zeamet olmuşdur ol mikdar

tereke öşürlerimizi akraba bazarına götürmeyüz ve Çayköy nam karye ahalisi dahi karyemizin akraba bazarı yokdur deyu terekeleri bazara nakl itmeğin hilâf-ı kanun ta'âllül eyledikleri bildirüb kanun üzerine akraba bazarına nakl itdirilüb hilâf-ı kanun ol veçhile ta'âllül ve muhalefet itdirmemek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûznamçe-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Aştakul nahiyesine tâbi sekiz bin yüz akçe yazar Çayköy nam karye defter-i mufassalda tahrir ve defter-i icmâlde Argoma nahiyesine tâbi Kürtler nam karye ve mâ gayruha bir görölüb on bin iki yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Molla Ahmed bâkisi müşterekiyle kaydında ve Yavaş nahiyesine tâbi divani üç bin akçe ve malikâne beş yüz akçe yazar Kıranlu nam karye ve Argoma nahiyesine tâbi divani üç bin akçe ve malikâne beş yüz akçe yazar Halkalu nam karye dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde zikrolunan Kıranlu ve Halkalu karyelerinin malikâneleri mâ gayruha üç bin beş yüz otuz akçe yekundan iki bin akçesi ... yine Molla Ahmed'in zeameti mülhukatı bâkisi müştereki kaydında olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel ve kanun üzere akraba bazarına nakl itdirilmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebû'l-âhır Sene 1161

SAYFA 169 / HÜKÜM 4

Ber- Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya tevabihisinden (Boş) nahiyesine tâbi Olus ve Ebrek nam karyeler sakinlerinden ve (Boş) ve (Boş) ve (Boş) ve dahi mâlûmu'l-esâmi kimesneler gelüb bunlar medine-i Amasya sakinlerinden murabahacı taifesinden Mehmed dimekle mâ'ruf Hacı Ömer nam kimesnelerden bin yüz elli (Boş) senesinde istikraz eyledikleri mâlûmu'l-mikdar gurus be-her sene bunların üzerlerine devr-i şer' ve iltizam-ı rubh olunmuş değil iken mezbûrlar şirrete sülûk ve murabaha namıyla hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ devr-i şer' mâlûmu'l-mikdar gurusları ahz ve badehu asıl malı talep idüb ziyade gadr itmekle bunlar dahi bilâ devr-i şer' aldıkları meblağ-ı mezbûru aslına zam eylemek murad eyledikleri bilâ devr-i şer' murabaha talebiyle dahi hilâf-ı şer'-i şerif teâdiden hâli olmadukları ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerife virildüğü bildirüb mucibince şer' le görölüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir fetava-i münif murabaha namıyla aldıkları meblağ-ı mezbûr her ne ise asıl mala zam ve mahsub ve ziyade akçe talebiyle teâdi ve rencide itdirilmemek babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebû'l-âhır Sene 1161

SAYFA 171 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde Kıranlu nam karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe tımara mutasarrıf Ali ve yine liva-i mezbûrede Geldigelen nahiyesinde İltekin(?) nam karye ve gayriden dokuz bin yedi yüz seksen dört akçe tımara mutasarrıf Mehmed nam sipahiler gelüb Geldigelenabâd nahiyesinde karye-i İltekin el-mezbûrenin divanisi mezkûr Mehmed'in tımarının baş kalemi ve merkum Ali'nin tımarı mülhukatından olub karye-i mezbûrenin reayası mukaddema perişan ve zaruret-i hali ve maktul ve çift civarlarında vâki' Aydoğdu karyesi hâsılıyla mahsub Dedem mezrasında sakın reaya ve ahalisi kalkub İltekin karyesinde sakın valisi başında İltekin karyesi Hermerim(?) karyesi şehâdet olub âşar ve resm-i kadimden İltekin karyesi sipahileri ve malikânesine mutasarrıf olanlar tarafından ahz ve kabz olunagelmışken Aydoğdu karyesi hâsılıyla mahsub Dedem Mezrası mutasarrıfları Hermerim ismiyle ... karyede İltekin karyesi mutasarrıflarının alakası yokdur deyu mukaddema müdahale ve bin yüz üç tarihinde selefleri medine-i mezbûre mutasarrıflarıyla mahall-i nizâmın üzerinde mûrâfâ' ve vech-i meşrûh üzere olduğu şer'an sabit ve İltekin karyesi hududu badehu kâdimü'l-eyyâmdan iki kıt'a hüccet-i şer'iyye virilmişken hâlâ zikrolunan karye ve mezraya mutasarrıf divan-ı hümayun kâtiplerinden Mehmed Şadi zîde mecdûhûnun subaşı ile müşterekleri ol hüccet-i şer'iyyeye mugayir nîzâ ve teâdi eyledikleri bildirüb hilâf-ı defter-i hakani müdahaleleri men'ichun iki kıt'a emr-î şerîfim sūdûrunu istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelenabâd nahiyesine tâbi yirmi yedi nefer reaya ve beş zemin ve hâsılı tahtında nim ve şâ'ir ve hinta yekûn mâ gayruha iki bin altı yüz akçe yazar karye-i İltekin malikânesinin yedi sehminden iki sehmi vakf-ı medrese-i Hızır Paşa ve dört sehmi der-tasarruf Murad ve Sadi veledan Mehmed ve bir sehmi der-tasarruf Hatun Kerim Paşa ber-mûceb-i defter-i âtik divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin üç yüz akçesi ifrâz ve Yavaş nahiyesine tâbi Halkalu nam karye ve gayruhu ile bir görölüb üç bin yüz akçe bir-icmâl ve tamamen merkum Ali kaydında ve karye-i merkumenin üç yüz akçesi dahi ifrâz ve mâ gayruhu üç bin dokuz yüz akçe olduğu başka bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Mehmed ve bâkisi müşterekleri kaydlarında ve yine Geldigelen nahiyesine tâbi bir nefer reaya ve on üç zemin ve üç mevkuf ve bir çiftlik ile Aydoğdu nam karyenin tamam malikânesi vakf-ı zaviye-i Şeyh Cuî der-kârib Amasya ... merhûm Hızır Paşa divani tımar ve tahtında mezra-i Dedem nam karye-i mezbûre malikâne vakf-ı medrese ve hâsıl-ı mâ rûsum dört bin iki yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde iki bin yüz akçesi ifrâz ve

bir-icmâl ve tamamen Mehmed Şadi zîde mecdûhû kaydında ve mûmâileyh divan-ı hümâyunum kaleminden bâ-hatt-ı hümâyun virilen nizâm-ı şürûtu üzerinde müretteb kırk nefer kaydları şerhlulardan olmakla bâ emr-i âli kaydı meşrûh olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani tarafından icmâl ve mufassalda başka olduğu bi'l-fiil defter emini El-Hâc Mehmed Rafi dâme mecdûhû arz ve defter-i hakani muktezasınca mezkûran sipahilerin müşterekleriyle kayd u beratlarına dâhil İltekin karyesi başka ve kâtip-i mûmâileyhin müştereki kayd u beratına dâhil Aydoğdu karyesi ve hâsılıyla mahsub Dedem mezrası dahi başka olmakla herkese kayd u beratlarına dâhil karye ve mezraları zabt ittirmek mukteza-i kanun ve defter-i hakanidir ancak mezra-i mezbûrenin fi'l-asl defterlü reayası olmadığından husus-ı mezbûrede gadr-ı sairesi olmakla tavattun iden reayanın el-yevm sakin oldukları karye defter-i hakanide Aydoğdu karyesi hâsılıyla mahsub Dedem mezrası arazisi olmayub ve ziraat itdikleri arazi dahi mezra-i mezbûre arazisi değil ise mahallinde marifet-i şer' le görülüb âhar tarafa gadr ve himayeden gayrı veçhile nîzâlarına fasıl ve hilâf-ı defter-i hakani ve kadime mugayir birbirlerine dâhl ve taarruz ittirilmemek için defter-i hakani ve mukteza-i kanun üzere emr-i şerîfim tahriri babında bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğın i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'l-âhır Sene 1161

SAYFA 173 / HÜKÜM 2

Sivas Valisi Vezire Amasya Sancağında Vâki' Mevlana (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Mustafa ve Hasan nam sipahiler gelüb Amasya Sancağında kazâ-i mezbûr muzâfâtından Gaziler Ovacığ nahiyesinde Babalu(?) nam karye ve gayriden sekiz bin dört yüz akçe tımara merhum Mustafa ve Geldigelen nahiyesinde Alancuk nam karye ve gayriden üç bin dört yüz akçe tımara merhum Hasan ve başka başka berat-ı şerîfimle mutasarrıflar olub tımarları mülhukatında Gaziler Ovacığ nahiyesinde yüz on bir nefer reaya ve on aded zemin ve bir çiftlik-i hassa ile karye-i mezkûr malikâne- i vakf-ı imaret-i Yörgüç Paşa divani tımar hassa-ı evvel hâsıl divani nim ve hinta ve şâ'ir yekun mâ gayruhu sekiz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bir vakfa üç bin yedi yüz ve bir vakfa dahi dört bin üç yüz akçe hâsıl ifrâz ve başka başka iki aded icmâller olub ve üç bin yedi yüz akçe yazar icmâl-i evvel tamamen merhum Mustafa tımarı mülhukatı ve dört bin üç yüz akçe yazar icmâl-i sâni dahi tamamen merhum Hasan'ın tımarı aklamı ve yine nahiye-i mezbûre tâbi hassa-i sâni âtik karye-i mezkûr divani tımar deyu nefera yirmi dokuz nefer reaya ve iki zemin ile hâsıl-ı çift ve hinta ve şâ'ir yekun mâ gayruhu bin beş yüz akçe ve yine nahiye-

i mezbûra tâbi ve hassa-i sâlis-i âtik karye-i mezkûre divani deyu on sekiz nefer reaya ve bir zemin ve hâsıl-ı nim hinta ve şâ'ir yekun mâ gayruhu bin yüz akçe yazılar ile anlar dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde hassa-i sâlis ve hassa-i sâni yazı-ı mezkûresinin bin akçesiyle bir görölüb iki bin yüz akçe olduğu başka bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Yavaş nahiyesinde Sadi nam karye ve gayriden yedi bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Süleyman'ın tımarı mülhukatı bâkisi müştereki kaydında olmakla sâlifü'z-zikr Karaköy karyesini ber- müceb-i defter-i hakani malikâne mutasarrıf ve müşterekleriyle zabt ve hâsıl-ı divani hassa-i evvel tarafına aid olan mahsulat ve rüsumatı ahz ve kabza murad eyledikde hassa-i sâni ve sâlise mutasarrıf mezkûr Süleyman ve müşterekleri hassa-i sâni hassa-i sâlis tarafına aid olan mahsul ve rüsumu ahz ve kabza kanaat itmeyüb hassa-i ol tarafa aid olan mahsul ve rüsumdan yedine hisse alurum deyu hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî müdahale ve tegallüben ahz ve kabz idüb ol veçhile tımarları mahsulüne gadr olunduğu bildirüb sâlifü'z-zikr Karaköy karyesini ber-müceb-i defter-i hakani malikâne mutasarrıf müşterekleriyle kendülere zabt ve hâsıl-ı divani hassa-i evvel tarafına aid olan mahsul ve rüsumu kanun ve defter mucibince kendülere ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hakani sâni ve sâlis mutasarrıfları mezkûr Süleyman ve müşterekleri bir veçhile müdahale ve teâdi itdirilmeyüb men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1161

SAYFA 176 / HÜKÜM 5

Sivas Valisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tıardan Ali ve Mehmed nam sipahiler gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde İltekin nam karye ve gayriden dokuz bin yedi yüz seksen dört akçe tımara merhum Mehmed ve yine liva-i mezbûrda Argoma nahiyesinde Kıranlu nam karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe tımara dahi mezbûr Ali başka başka berat-ı şerifimle mutasarrıflar olub mezkûr Mehmed'in tımarının baş kalemi ve merhum Ali'nin tımarı mülhukatından sâlifü'z-zikr İltekin nam karyenin divanisi bunların kayd u beratlarına dâhil olmakla karye-i mezbûrenin reayası mukaddema perişan olub badehu iki hassa reayasından Gökçelü ve İfsalu kabilesinden yörükandan bazıları karye-i merkuma gelüb tavattun ve ziraatlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerden öşürleri bunlara ve rüsumları dahi sipahilerine eda idüb âhardan bir veçhile dâhl

olunmak icab itmez iken Bozok ve Sivas ve Amasya sancaklarında Gedik ve gayri nahiyelerde Buragedikir(?) nam karye ve gayriden otuz iki bin altı yüz elli akçe zeamete mutasarrıf divan-ı hümâyun katipleri şerhlularından Mehmed ... tarafından subaşıyla yine Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Aydoğdu nam karye ve gayriden on üç bin akçe tımara mutasarrıf Halil nam sipahi ve divanisi kayd u beratlarına dâhil olan sâlifü'z olan Aydoğdu karyesinin tahtında mezra-i Dedem tâbi-i karye-i mezkûre malikâne vakf-ı medrese-i Hızır Paşa der-Amasya deyu defter-i hakanide mukayyed mezrası müşterekleri ve malikâne mutasarrıfları zabta kanaat itmeyüb mâriü'l-zikr İltekin sana mübaşeret-i cürüm ismiyle mesmua olmakla İltekin karyesiçun Dedem Mezrasıdır deyu zabt ideriz deyu hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî müdahale ve haricden ziraat iden mezbûrlar öşrünü almak sevdasında olmalarıyla bundan akdem bunların sipahileri-i merkumların telkinleriyle mahallinde ziraat üzerinde mûrâfâ'-i şer' olduklarında mezra-i mezbûr mutasarrıflarının iddiaları ... olmakla şer' an zahir ve men'-i birle bunların telkinlerine müteâdid hüccet-i şer'iyye virilüb taadisinden mütecaviz bilâ-nizâ zabt ve tâşir oluna gelmişken hâlâ ol hüccet-i şer'iyyeye muagayir gadr murad eyledikleri bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub mezbûrların hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir hüccet-i şer'iyye müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi yirmi yedi nefer reaya ve beş zemin ve hâsıl-ı tahtında nim ve hınta ve şâ'ir yekûn mâ gayruha iki bin altı yüz akçe yazar karye-i İltekin malikânenin yedi sehminden iki sehmi vakf-ı medrese-i Hızır Paşa ve dört sehmi der-tasarruf Murad ve Sadi veledan-ı Mehmed ve bir sehmi der-tasarruf Hatun Karim Paşa ber-mûceb-i âtik divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin üç yüz akçesi ifrâz ve mâ gayruhu üç bin dokuz yüz akçe bir-icmâl ve yine divani yazusundan bin üç yüz akçesi dahi ifrâz ve Yavaş nahiyesine tâbi Helkis nam karye ve gayruhu ile bir görölüb üç bin yüz akçe olduğu başka bir-icmâl ve icmâl olan üç bin akçesi merkum Mehmed'in bâkisi müştereki kaydındadır ve yine Geldigelen nahiyesine tâbi bir nefer ile üç nefer mevkuf reaya ve on üç zemin ve bir çiftlik-i hassa ile karye-i Aydoğdu malikâne vakf-ı zaviye-i Şeyh Cui der-zaviye-i ... katl-i merkum Hızır Paşa divani tımar ve keyfiyet-i mezra-i Dedem tâbi-i karye-i mezkûr malikâne vakf-ı medrese-i Hızır Paşa der-Amasya ve hâsıl-ı mâ rûsum dört bin iki yüz akçe yazusuyla defter-i mufassalda muharrir kalemiyle olduğu tahrir ve defter-i icmâlde divani yazu-i mezkûresinden iki bin dört yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve iki bin yüz akçesi dahi ifrâz olduğu başka bir-icmâl-i evvel tamamen Mehmed Sadi kaydında olub divân-ı hümâyun kaleminde hatt-ı hümâyun virilen nizam-ı şürût mucibince müretteb kırk neferden olmak üzere kaydı bâ- emr-i âli meşrûh ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Halil bâkisi müştereki kayıtlarında ve Amasya

Sancağında ... ekrad yazıldığı mahallinde otuz beş nefer ve tahtında bin ve hâsıl-ı tahtında resm-i kira ve resm-i su ve resm-i deve yekûn mâ gayruha dokuz yüz otuz iki akçe yazı ve mahallinde saire ile defter-i hakanide mestur olduğu üzere mütevasıl yörükanda muharrir kalemiyle olduğu tahrir olmak ve ber-mûceb-i defter-i hakani ... icmâl ve mufassalı başka başka oldub sâlifü'z-zikr Dedem mezrası haricen Aydoğdu karyesi tahtında olduğuna binaen mahallinde marifet-i şer'le hâsıl-ı kaydık üzere emr-i şerîfim südurunu iftihârü'l-emâcil ve'l-ekârim bi'l-fiil defter emini olan El-Hâc Mehmed Nail dâme mecdûhû arz itmeğin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1161

SAYFA 182 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana Mehmed zîde fazlıhusun südde-i saâdetime mektub gönderüb medine-i Amasya'da Devehane Mahallesi sakinelerinden Refiye binti Hasan nam hatun meclis-i şer'-i şerife varub mahalle-i mezbûrede vâki' mülk-i menziliyle yine medine-i mezbûrede Ok Meydanı nam ... vâki' bir kıt'a mülk-i bağ ... babası Hasan Ağa dimekle mâ'ruf kimesne fevt oldukda zikrolunan menzil ve bağ ırs-ı şer' le mezbûreye intikal ve lakin bu ol vâki'tte sagir bulunmakla mahalle-i mezbûrda Hafız Mehmed nam kimesne zikrolunan menzil ve bağı tegallüben zabt ve badehu mezbûr Hafız Mehmed fevt oldukda oğulları Mehmed Emin ve İsmail ve İbrahim Çelebi dimekle mâ'ruf kimesneler yerlerine düşüb mezbûr Mehmed Emin müteveffâ Genç Ali Paşa kethüdası olduğundan mezbûre bâde'l-bulûğ davaya kıdemli olmayub badehu mezbûr Mehmed Emin fevt olub tegallibi nail ve verasetini karındaşları İbrahim ve İsmail ve düyûn-ı sairesine münhasıra olmakla mezbûre mezbûr İbrahim'den dava ve mezbûr İbrahim ile mûrâfâ'-i şer'-i şerif olduklarında bi'l-küllîye inkar ve vech-i meşrûh üzere zikrolunan mülk-i menzil ve bağ-ı mülk-i mevrûsu olduğu şuhudu'l-udûl ile sabit ve cânib-i şer' den hükm-i birle hüccet-i şer'iyye virilüb zabt itmek üzere iken mezbûr İbrahim dahi fevt olmakla Amasya'da sakin Kemal oğlu Abdullah'ın sagire kızı Safiye ve zevcesi Fatma nam hatun bî- vech-i şer' muhalefet ve tekrar mezbûre ile mûrâfâ' dan şuhudu'l-udûl ile sabit ve cânib-i şer' den hükm-i birle hüccet-i şer'iyye virilmişken yine ol hüccet-i şer'iyyeye mugayir bi- vech-i şer' ta'âllül ve muhalefet ve bir vechile icra olunmayub ahvali diğer gûne olmakla mûrâfâ' dan vâki'-i hâl bi'l-iltimas hükm-i hümayunum virilmek ricasına arz eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1161

SAYFA 182 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Merzifon sakinlerinden Molla Mehmed demekle mâ'ruf kimesne gelüb Amasya Kazâsı'na tâbi karye toprağında vâki' Firuz Çiftliği demekle meşhur mâlik olduğu çiftlik arazisine tasarrufuna abâ-i ced zabt ve ziraata öşür ve rüsumu sahibü'l-arza eda edegeldiği mâlûmu'l-hudud birkaç kıt'a tarlalarında âharın alakası olmayub hilâf-ı kanun âhardan bazıları dâhl ve taarruz olunmak icab itmez iken Amasya sakinlerinden cebâbire ve mütegalibeden Sakallu Mehmed demekle mâ'ruf kimesne hevasına tâbi refiklerine istinad bin yüz elli (Boş) senesinde ol yerleri hilâf-ı kanun ve fuzûlî ve tegallüben bir müddet zabt itmekle badehu bu dahi mezkûrun fuzûlî zabt eylediği yerleri gerü alub zabt itdirilmek merkumun ol yerleri fuzûlî zabt eylediği emlak yetmiş beş keyl noksan arazisi müteveccih olduğu muayyen olmakla bu dahi mezkûrun zimmetinde sahir olan ol mikdar keyl noksan arazi-i mukarrer taleb eyledikde mugayir-i şer' ... virmediğinden mâada ... ile izaat-i şer'-i şerif itmediğinden mezbûr ile bir veçhile mukavemete malik olmadığından itâl ve gadr-ı sarîh eylediğin bildirüb şer' le görölüb mezkûrun zimmetinde sabit ve müteveccih olan ol mikdar keyl buğday arazi-i mukarrer tamamen tahsil ve bi- kusur alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak ve mugayir şer'-i şerif ta'âllül ve muhalefet ittirilmemek babında hükm-î hümayunum rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görüle deyü yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1161

SAYFA 183 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Sancağında Geldigelen kazâsı muzâfâtından Aştakul nahiyesinde erbab-ı tımar karyelerinden Çayköy nam karye reaya gelüb sâlifü'z-zikr Çayköy karyesinin tamam malikânesi mülk-i evlad-ı Hacı Evzoz ber- müceb-i defter umurunun hâliya malikânesinin beş buçuk sehiminden beş sehimî vakf-ı ebna-i Hacı Evzoz divani tımar olmakla bunlar karyeleri toprağında ziraatla hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşürleri ve sair hukuk ve rüsumları kanun ve defter mucibince malikâne mutasarrıflarına ve divani mutasarrıfları olan sipahilerine edada kusurları olmayub hilâf-ı kanun ve defter ziyade talebiyle bir dürlü teâdi ve rencide olunmaları icab itmez iken karyelerinin sipahileri olanlar âşar-ı şer'iyye ve kanun-ı hukuk ve rüsumu cem' ... kifayet mikdarı atlu ve adem ile karyelerine varub âşar-ı şer'iyye ve sair hukuk ve rüsumları kanun ve defter mucibince almağa kanaat itmeyüb hilâf-ı kanun ve defter vâkitlu vâkitsuz ziyade atlu ve adem ile karyelerine varub neferanın ehl-i iyâllerile sakin oldukları

evlerin üzerlerine konub âşar-ı şer’iyye ve sair hukuk ve rüsumları ziyade taleb ve ... meccanen nim ve inek ve koyun ve kuzu ve sair bunun emtiasına nesne mütalebesiyle teâdi eylediklerinden mâ’ada âşar-ı şer’iyyelerine evvelan karyelerinde olan anbara badehu her hafta turur tereke satılır akraba bazar götürmeğe razılar iken on saat mesafe yakın olan bazara nakl idin deyu hilâf-ı kanun rencide ve remîde ve ol veçhile ahvalleri diğer gûne olduğu bildirüb kanun ve defter mucibince amel olunub hilâf-ı kanun ve defter karyeleri sipahilerinin ber-minval-i muharrer zahir olan müdahale ve teâdileri men’ ve def’ olunmak babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Aştakul iki yüz elli dört nefer reaya ve on üç zemin ve bir çiftlik-i hassa ile karye-i Çayköy malikâne-i tam mülk-i evlad-ı Hacı Evzoz ber- müceb-i defter-i umurun hâliya malikânenin beş buçuk sehiminden beş sehimî vakf-ı ebna-i Hacı Evzoz divani tımar hâsıl-ı nim ve hinta ve şâ’ir ve bâd-ı heva ve resm-i arusiye yekun mâ gayruha sekiz bin sekiz yüz akçe yazı-i mezkûrundan bir defa üç bin dört yüz ve iki defa dahi bin beş yüz akçeleri ifrâz ve başka başka üç aded icmâlleri olub ve iki bin akçesi dahi ifrâz ve Argoma nahiyesinde Ulbeler nam karye ve mâ gayruhu bir görölüb üç bin iki yüz akçe olduğu başka bir icmâl ve üç bin dört yüz akçe yazar icmâl tamamen ve on bin iki yüz akçe yazar icmâlın iki bin akçesi karye-i Çayköy el-mezbûre ve gayriden on bin beş akçe tımara mutasarrıf İsmail veledi Süleyman’ın tımarı mülhukatı ve bin iki yüz akçesi dahi Yavaş nahiyesine Ezine Pazar nam karye ve gayriden altı bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Mehmed veledi Ahmed’in tımarı aklamı bâkisi müşterekleri kaydlarında ve bin yedi yüz akçe yazar icmâl tamamen karye-i Çayköy el-mezbûre ve gayriden altı bin yedi yüz akçe tımara mutasarrıf Seyyid Mehmed veledi Hasan kaydında ve bin yedi yüz akçe yazar icmâl tamamen der-saâdet tezkeresiyle Hüseyin üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye’l-evvel Sene 1161

SAYFA 184 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya ve Lâdik ve Taşabâd ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kıdvetü’l- sadatü’l-kirâm Seyyid Mehmed zîde şerefefhû gelüb Amasya Kazâsı muzâfâtından Akdağ nahiyesine tâbi Hakala nam karyenin malikânesiyle Hevace Mezrasının nisf-ı malikânesi Seyyid Yahya Zaviyesi Vakfı ve divani ber vech-i zeamet ve Değirmenderesi nam karyenin malikânesi dahi zaviye-i Yahya Vakfı divani tımar ve Lâdik nahiyesine tâbi Saray ve Salur ve Beypınar ve Taşabad nahiyesine tâbi Beralus nam karyelerin malikâneleri dahi vakf-ı

ebna-i Seyyid Yahya divanileri tımar olduğu defter-i hakanide mukayyed deyu Seyyid Yahya ebnasından olub ve vakfının tevliyeti dahi hâlâ berat-ı şerifimle mutasarrıf olmakla sâlifü’z-zikr karyelerin malikâne tarafına aid olan mahsulatına âhardan dâhl ve taarruz olunmak icab itmez iken zikrolunan Ahmed Saray karyesi sakinlerinden Abdullah ve Seyyid Mustafa ve Seyyid Hasan nam kimesneler zuhur ve bizler dahi Seyyid Yahya evladlarındanız deyu müdahale ve bundan akdem mûrâfâ’-i şer’-i şerif olduklarında mezbûrlar mûmâileyhin evladından olmayub iddiaları olduğu zahir ve ... olmuşken mezbûrlar yine hevalarına tâbi yerlûden olan naip ile yekdil ve şirret eyledikleri mürur hüccet ile hilâf-ı defter-i hakani mârû’l-zikr kur’anın malikâneleri tarafına aid olan mahsulatı ... ve taraf-ı vakıfdan ahz ve kabza muhalefet eyledikleri bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub mezbûrların hilâf-ı defter-i hakani bî- vech-i kur’â-i merkumun malikâneleri mahsulüne bir veçhile dâhl ve taarruz itdirlmeyüb evlad-ı vakıf tarafından ahz ve kabz itdirilmek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Amasya Sancağında Akdağ nahiyesine tâbi mahallat ve neferat reaya ve zemin ve çiftlik ve bağ ile karye-i nefsi-i Hakala malikâne vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya der-Hakala mâ nısf-ı malikâne-i mezra-i Hevace divani ber- vech-i zeamet ve tahtında müselmanan ve gebran reaya ve zemin ve çiftlik ve bağ ile karye-i Değirmenderesi tâbi-i Hakala malikâne vakf-ı zaviye-i Yahya bermûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta yekun mâ gayruha otuz bin akçe yazı ve Lâdik nahiyesine tâbi neferat ve reaya ve zemin ile karye-i Ahmed Saray malikâne-i mülk-i evlad-ı Seyyid Zinnü’l-kaydı ber- mûceb-i hüccet-i şer’iyye tarikü’l-ashab(?) divani dahi bilâ hizmet tasarruflarında imiş hâlâ sefer vâki’ oldukça bir eşkun eşdürür deyu bâfermân-ı âli niyabet defter oldu mezkûr karyenin malikânesi ki mülk-i evlad-ı Zinnü’l-kaydıdır oğlu Seyyid Yahya’ya intikalden sonra mezkûr Seyyid Yahya’ya vakf-ı ebna ittiğini sekiz yüz doksan beş tarihiyle irad olunan vakfiyenin mefhumu şeb-i defter oldu ve hâsıl-ı divani ve malikâne mâ niyabet ve çift ve hinta gûne mâ gayruhu beş bin yüz akçe yazı ve yine Lâdik nahiyesine tâbi neferat ve reaya ve zemin ve hâsıl-ı divani mâ niyabet ve çift ve hinta yekûn mâ gayruha altı bin akçe yazar Salur nam karyenin tamam malikânesi mülk-i Seyyid Yahya bin Zinnü’l-kaydı târikü’l-ashab haliya vakf-ı ebna-i mezbûr divani tımar hâliya hisse-i Hüdavendigâr ve yine Lâdik nahiyesine tâbi neferat ve reaya ve zemin ve hâsıl-ı divani çift ve hinta yekûn mâ gayruha üç bin sekiz yüz akçe yazar karye-i Beypınarı malikâne-i tamam Seyyid Yahya bin Zinnü’l-kaydı divani tımar hâliya vakf-ı ebna-i Seyyid Yahya bin Seyyid Zinnü’l-kaydı deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve Sivas Sancağında Taşabad nahiyesinde yüz altmış dokuz nefer reaya ve on zemin ve bir çiftlik-i hassa ve hâsıl-ı mâ niyabet nim ve hinta yekun mâ gayruha beş bin beş yüz akçe yazar karye-i Beralus

malikâne-i Seyyid Yahya veledi Seyyid Bekir idi sair ... Seyyid Baki ve Seyyid Salih ve Seyyid Emidüddin evlad-ı Seyyid Yahya tasarruflarında hâlâ malikâne-i vakfı- ebna-i dergah-ı kibel-i Seyyid Yahya el-mezbûre ber- mûceb-i vakfiye divani tımar deyu defter-i mufassalda defter-i hakanide mestur olduğu üzere ol dahi tahrir olmağın ber- mûceb-i defter-i hakani bâlada tahrir olunan kur'a-i mezbûrun malikâneleri Seyyid Yahya'nın kimi zaviyesi ve kimi evlad-ı vakfi olmak üzere tahrir ve defter olduğu iftihârü'l-emâsir ve'l ekârim bi'l-fiil defter emini El-Hâc Mehmed Rafî dâme mecdûhû arz itmeğın arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel Sene 1161

SAYFA 188 / HÜKÜM 2

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Dergâh-ı mu'âllam yeniçerilerinden Mehmed nam yeniçeri südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı'na tâbi Firuz nam karye toprağında âbâd-ı ced(?) mutasarrıf olduğu mülk-i çiftlik ... çiftliği mutasarrıfı Amasya sükkânından serdengeçti ağalarından Sakallu Mehmed Ağa demekle mâ'ruf kimesne mütegalibe ve cebâbireden olmakla sâlifü'z-zikr mutasarrıf olduğu divarının taş ve kerpiçleri bin yüz elli dokuz senesinde fuzûlî ahz eylediğinden mâ'ada çiftlik-i mezbûr tarlalarından mâlûmu'l-hudud bir mikdar yerleri dahi zabt idüb şâhid-i berat(?) alub iki seneden beru zabt eylediği yerlerin noksan arazisi taleb eyledikde virmekde ta'allül üzere olduğu bildirüb ol babda hükm-î hümayunum rica eyledikleri ecilden zabıt marifetiyle mahallinde şer' le görülüb ihkak-ı hak ve kifayet-i arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1161

SAYFA 188 / HÜKÜM 3

Amasya Sancağı Alaybeyine Hüküm ki

Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde Vulak nam karye ve gayriden yedi bin akçe tımar yüz kırk üç rûznameçesinde beratıyla Hüseyin üzerinde iken mezbûr Hüseyin'in fevtinden tımar-ı mezbûr yüz altmış bir senesi Rebû'l-âhırının yigirmi dördüncü gününde kuyud-ı vâki' ise deyu bâ- ârz-ı hâl Mehmed'e tevcih ve tahvil olunub ancak mirmiran kaydı mucibince tımar-ı mezbûr mezkûr Hüseyin'in beratını virüb rızasıyla kasr-ı yedinden liva-i mezbûr alaybeyi Ali arzıyla elli altı senesi recebinin on ikinci gününde Erzurum cânibi ser-askeri müteveffâ Vezir Ahmed Paşa tarafından oğlu diğer Hüseyin'e tevcih olunub tezkere virilüb tahvil kaydına nazaran mezbûr Mehmed'e tımar-ı mezbûr sahib-i tezkere diğer Hüseyin'in babası Hüseyin'in kavinden olmak üzere tevcih ve tahvil virilüb lakin ikisinin dahi eski Hüseyin olduğundan fevt

olan Hüseyin kat'i Hüseyin olduğunda iştibah olmakla hakikat-i hal sen ki miralay mûmâileyhsin arz itmeğin iktiza eyledüğü bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince emr-i şerif yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1161

SAYFA 197 / HÜKÜM 5

Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana Müjdecî zâde Mehmed zîde fazlıhusun mektub gönderüb nezaret-i şeyhülislamda olan evkafdan Amasya Kazâsı'na tâbi Hakala nam karyede medfun ... kirâmdan Şeyh Seyyid Yahya kuddusü sırrheü'l-kârib evkafının evladiyet ve meşrûtiyet üzere iştirâken berat-ı şerifimle mütevellisi olan sadat-ı kirâmdan Seyyid Mehmed zîde şerefefhû meclis-i şer' e varub vakf-ı mezbûru tamir ve termim ve mürtezika-i vakfin vazifeleri edada bi-vech-i kusuru olmayub teâdi ve rencide olunmak icab itmez iken ehl-i ör taifesi taraflarından hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ- emr-i şerif ve bi-vech-i tekve teftişi namıyla bi-gayr-i hak mezkûrdan kırkar ve ellışer gurusu alınıb mezkûr ve vakf-ı şerife gadr ve teâdi itmeleriyle fî mâ bâd hilâf-ı şer'-i şerif ve bilâ- emr-i münif ol veçhile akçe mütalebesiyle teâdi ve rencide itdirilmeyüb men' ve def' olunmak babında hükm-i hümayunum virilmek ricasına vâki'-i hâl bi'l-iltimas arz eylemeğin hazine-i âmiremde mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda tevliyet-i mezbûrun bâ-hıms mahsulatının hissesi evlad-ı ebna-i vakıfdan Seyyid Mehmed ve sâlis hissesi yine evlad-ı vakıfdan hemşiresi Şerife Emine üzerlerinde olduğu mestur ve mukayyed olunmağın beratları mucibince amel-i şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1161

SAYFA 198 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Mustafa zîde kâdruhû ile Fatma nam hatun gelüb bunlar medine-i Amasya'da vâki' müteveffâ Torumtay Vakfının evladiyet ve meşrûtiyet üzere ber-vech-i iştirâk berat-ı şerifimle mütevellileri olub vakf-ı mezbûrun medine-i mezbûrede bina eyledüğü cami-i şerif mürûrû'l-eyyâm ile ve cemaat-i müselmanın eda-i karzına hulûnda emin ve razı olmayub tamir olmaduğu haliya bi'l-küllîye müsahadem olması mukarrer olmakdan nâşi şart-ı vâkıf mucibince marifet-i şer' le keşf-i tevliyet-i vakfının gallesinden ber-mûceb-i şart-ı vâkıf tamir ve termim murad eyledikde bazı kimesneler hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir şart-ı vâkıf muhalefet ve teâdiden hâli olmadıkları bildirüb şart-ı vâkıf icra ve cami-i mezbûr marifet-i şer' le keşf ve

ber- mûceb-i şart-ı vâkıf tamir ve termimine ehil ve bir dürlü muhalefet ve teâdi ittirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve hazine-i âmiremde mahfûz Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda Amasya'da Torumtay evkafının nısf-ı tevcih bâ nısf-ı hıms mahsul evlad-ı vakıfdan ale's-salihü'l-neseb mezbûre Fatma ve nısf-ı tevcih dahi bâ nısf-ı hıms mahsul ale's-salihü'l-... veledi Bekir merkum Mustafa'nın başka başka bir berat-ı şerifimle üzerlerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın beratları ve şart-ı vâkıf mucibince şer' le görüle kayd yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1161

SAYFA 198 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Mustafa zîde kâdruhû ile Fatma nam hatun gelüb bunlar medine-i Amasya'da vâki' Torumtay Vakfının evladiyet ve meşrûtiyet üzere ber- vech-i iştirâk berat-ı şerifimle mütevellileri olub vakf-ı mezbûrun menkulatı kur'a ve mezra olmakla hâsıl olan galle-i vakfı cem' ve tahsil ve erbab-ı vakfın yedlerinde olan beratları mucibince ve şart-ı vâkıf mucibince herkese tâ'yin olunan vazifeleri tamamen eda ve umur-ı tevliyeti ... ve istikamet üzere ru'iyet ve hilâf-ı şart-ı vâkıf bir dürlü vaz' ve hareketleri olmayub dâhl olunmak icab itmez iken vakf-ı mezbûr mürtezikalarından vakfının ... ve sair mürtezikaları birbirleriyle yekdil ve şart-ı vâkıf herkes beratları mucibince makamları mukabelesinde müstehak oldukları vazifeleri mütevellileri-i merkumandan almağa kanaat itmeyüb bizler vakfın kur'a ve mezzalarına her birilerimiz taraflarımızdan ... koyub tâşir üzere deyu mugayir şart-ı vâkıf umur-ı tevcihlerine müdahale ve teâdiden hâli olmadıkları bildirüb mahallinde şer' le görölüb mezbûrların hilâf-ı şerif ve mugayir şart-ı vâkıf zahir olan teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica ve hazine-i âmiremde mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda Amasya'da Torumtay evkafının nısf-ı bâ nısf-ı hıms mahsul evlad-ı vakıfdan an-mâ'lûmû'l-ırs mezbûr Fatma vakıf tevcihi dahi bâ nısf-ı hıms mahsul an-malumu'l-ırs veledi Bekir merkum Mustafa'nın başka başka berat-ı şerifimle üzerlerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın berat mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1161

SAYFA 200 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Hafız Mustafa nam kimesne gelüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi olmayub ve üzerine dahi şer' an bir nesne sabit olmuş değil iken bin yüz elli (Boş) senesinde Amasya Kazâsı sakinlerinden Abacı oğlu Mehmed ve kölesi Sami ve ... oğlu Abdurrahman nam kimesneler hevalarına tâbi bazı eşkıyalarla yekdil ve bunun hilâf- şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak mutasarrıf olduğu hanesi divarına dalub içleruna girüb nâ-hak tutub ve zevcesini ve sagir veledi dahi ... ve hanesi derununda olan yüz elli gurusluk mikdarı eşyasını gasb ve garet eylediklerinden mâ'ada ehl-i örf taifesine istinaden iki yüz elli gurus dahi gasb itmeleriyle ziyade gadr sevdasında oldukları bildirüb mahallinde şer' le görölüb mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerif gasb garet eyledikleri eşya ve akçesi her ne ise bi'l-tamam tahsil ve alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfim eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1161

SAYFA 201 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Hafız İsmail nam kimesne gelüb bu Amasya mahkemesinde bi'l-fiil berat-ı şerifimle katib olub eda-i hizmet idüb kitabet-i umuruna âhardan bir veçhile dâhl ve taarruz olunmak icab itmez iken ashab-ı ağrazdan bazı kimesneler bi- vech-i ve bilâ berat ve bilâ sened kitabet-i umuruna fuzûlî müdahale ve taarruzdan hâli olmadıkları bildirüb ashab-ı ağrazdan olanların bi- vech-i ve bilâ berat ve bilâ sened zahir olan müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1161

SAYFA 206 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Geldigelen ve Simre-i Lâdik ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Ali Bosnevi zîde kâdruhû südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Dadu nam karye ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe zeamete berat-ı şerifimle mutasarrıf olub zeameti aklamından simre-i Lâdik nahiyesinde hâsıl-ı divani dört bin altı yüz akçe yazar karye-i Gelgiras(?) Geldigelen nahiyesinde hâsıl-ı divani dokuz bin altı yüz akçe yazusu olan Hasib nam karye ile bir görölüb on üç bin sekiz yüz akçe yekunundan

bin yedi yüz akçesi Geldigelen nahiyesinde İltekin nam karye ve mâ gayruhu üç bin dokuz yüz akçe icmâlîn dokuz yüz akçesi merkur Bosnevi Ali'nin ve yine yekun-ı mezbûrun bir defa dahi ifrâz olunan dört bin akçesi üç yüz akçe yazusu olan hassa-i niyabet Murtaza Çavuş der- karye-i Hasib ve Gelgiras ve mâ gayruha üç bin üç yüz akçe icmâlîn dahi bin üç yüz akçesi merkur Bosnevi Ali'nin zeameti mülhûkatı bâkisi müşterekleri kaydında olmakla zaim-i mezkûr Ali ve el-merkumanı müşterekleriyle zabt ve divanileri tarafına aid olan mahsul ve rûsumdan icmâlleri yazularında berat yazularına göre hissesine isabet ideni kanun ve defter mucibince ahz ve kabz murad kur'a-i merkurun divani yazılarında bununla müşterek olan erbab-ı tımardan Mehmed ve Ramazan ve Davud ve diğer Mehmed herkes beratları yazularına göre hisselerine isabet iden mahsul ve rûsumu kanun ve defter mucibince ahz ve kabza kanaat itmeyüb ziyadeye tecavüz sevdasında ancak icmâl-i evvel yazusunda ancak dokuz yüz akçe hissen olup icmâl-i niyabet olan bin üç yüz akçe yazusu olan ancak niyabetten ... deyu hilâf-ı defter-i hakani ve beratlarına mugayir teâdi ve rencideden hâli olmadıkları bildirüb kur'a-i merkur müşterekleriyle kendüye zabt ve divanileri tarafına aid olan mahsul ve rûsumdan iki aded icmâlden yazularından herkes beratları yazularına göre hisselerine isabet iden mahsul ve rûsumu kanun ve defter mucibince ahz ve kabz ittirilüb divani yazularında müşterek olan mezbûrları bunun icmâl yazısında olan bin üç yüz akçe hisse içün ancak niyabetten olup deyu hilâf-ı defter-i hakani teâdi ve rencide ittirilmemek babında hükm-î hümâyûnum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelenabâd nahiyesine tâbi seksen beş nefer reaya ve altı zemin ve bir mezra ve bir çiftlik-i hassa ve bir çiftlik malikâne ve hâsıl-ı mâ niyabet nim ve hinta ve resm-i keten yekun mâ gayruha dokuz bin iki yüz akçe yazar Hasib nam-ı diğer ... üç ru'b malikâne vakf-ı ebna-i Koca Arslan veledi Elvan ve rûb-ı âhar malikâne-i vakf-ı zaviye-i Han divani tımar ve yine nahiye-i mazbura tâbi yirmi altı nefer reaya ve dört zemin ve iki çiftlik-i hassa ve hâsıl-ı tahtında çift ve nim ve hinta ve resm-i meyva yekun mâ gayruha dört bin altı yüz akçe yazar karye-i Gelgiras ... tamam malikânenin on altı sehiminden beş sehimî vakf-ı evlad-ı Mevlana Şerif bin Hamza ve on bir sehimî malikâne ve divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter-i icmâlde karye-i Hasib hâsıl-ı divani yazı mezkûresiyle karye-i Hasib deyu tahrir ve karye-i Gelgiras ... ile bir görölüb üç bin sekiz yüz akçe yekunundan bin yedi yüz akçesi ifrâz ve yine Geldigelen nahiyesinde İltekin nam karye ve gayruhu ile bir görölüb üç bin dokuz yüz akçe bir- icmâl ve yine nahiye-i mezbûra tâbi sâlis-i niyabete karye-i mezbûr Gelgiras ... ve ... mirliya müteâdir deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle olduğu tahrir ve defter-i icmâlde hisse-i niyabet hissesini ve Gelgiras ... yazı-ı mezkûresiyle tahrir ve yekundan dört bin akçesi dahi ifrâz ve hisse-i niyabet el-mezbûr ile bir görölüb dört bin üç yüz akçe olduğu ber- icmâl

ve icmâl-i evvelin dokuz yüz ve icmâl bin üç yüz akçeleri merkum Ali Bosnevi ve icmâl-i evvelin üç bin akçesi Mehmed ve sâninin dahi üç bin akçesi Ramazan kaydlarında ve yine Hasib ve Gelgiras ... karyelerinin yekunundan üç bin yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve üç bin iki yüz akçesi dahi ifrâz olduğu başka bir icmâl ve bin sekiz yüz akçesi dahi ifrâz olduğu başka bir icmâl ve icmâl-i evvelin üç bin akçesi Davud veledi Yakup ve bâkisi müştereki kaydında ve icmâl-i sâlis tamamen ve icmâl-i sâninin üç bin akçesi diğer Mehmed ve bâkisi müştereki kaydında olmağın ber- mûceb-i defter-i hakani icmâl-i mezbûrlardan herkes beratları yazularına göre isabet iden hisseleri zabt eylemek iktiza eyledikde bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Rafi dâme mecdûhû arz itmeğın arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1161

SAYFA 206 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Mehmed ve Ali ve Ahmed ve Mustafa ve (Boş) nam kimesneler ile Avannis ve Manuk ve (Boş) nam zimmîler gelüb bunlar kendü hallerinde olub kimesneye hilâf-ı şerif vaz' ve teâdileri olmayub ve üzerlerine şer' an bir nesne sabit olmuş değil iken bundan akdem bin yüz altmış senesinde kazâ-i mezbûre kadısı sabıka Amasya'da sakin Mehmed nam kadı sizin işlerinizi görürüm deyu hilâf-ı şerif ve bi- gayr-i hak mâlûmu'l-akçeleri alub ve işlerini görmeyüb akçeleri zimmetinde kalub madur oldukları bildirüb şer' le görülüb hilâf-ı şerif ve bi- gayr-i hak aldığı akçeleri her ne ise ashab-ı hukuk alıverilüb icra-i hak olunmak babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden şer' le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1161

SAYFA 208 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Hasan ve Abdurrahman ve Halil nam kimesneler gelüb Amasya muzâfâtından Kuşcu ve Hakala nam karyelerde cedleri müteveffâ Mustafa Beg ibn El-Hâc Mirza Beg cami-i şerif vakfının hıms mahsul ile bundan akdem mütevellisi olan evlad-ı vakıfdan diğer Mehmed veledi fevt oldukda tevliyet-i tasarruf bunların iken Amasya'dan ecânibden Hüseyin nam kimesne zuhur ve kendü ol mücerrediyile hilâf-ı şart-ı vâkıf taarruz mezbûr-ı evlad-ı vakıfdan olmak üzere tevliyet-i tasarruf benimdir deyu üzerine berat ittirdüb bunlara gadr-ı külli eylediği bildirüb ol babda emr-î şerîfim suduru istîdâ'-ı illet itmekle mahallinde mezbûrlar ile mûrâfâ'-i şer' ve şart-ı vâkıf üzere tevliyet-i tasarruf ... ise arz olunmak için yazılmışdır.

SAYFA 209 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Mehmed nam sipahi ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde malikâne-i karye-i Olus kırk sehim olduğu takdirce on yedi sehim mülk-i eşkunları sekban Timur deyu üç bin ve mezra-i Serav(?) der- karye-i Olus sekiz çiftlik yerdir deyu iki bin mâ beş bin akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarı mahsulüne bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken zikrolunan karyenin malikânesi on sehim karz olduğu takdirce bir sehim tahmis olub dört sehim vakf-ı Devlet Hatun ... baha-i ... ve evlad-ı evladına ve badehu er nefer-i nısf-ı fukaraya medine-i mezbûreye vakf ve tâ'yn olduğu defter-i hakanide mukayyed olmakla hâliya vakf-ı mezbûra mutasarrıf olan (Boş) nam kimesneye ber-mûceb-i defter-i hakani vakf-ı mezbûr tarafına aid olan hissesini almağa kanaat itmeyüb ziyadeye tecavüz ve badehu tımarı tarafına aid olan mahsule dahi taarruz ve gadr eylediği bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub tımar-ı mezbûr defter-i hakani ve yedinde olan berat mucibince kendüye zabt ve aid olan mahsulü kanun üzere kendüye ahz ve kabz ittirilüb vakf-ı mezbûr mutasarrıfı mezbûr ziyadeye tecavüz ittirilmeyüb ve buna aid olan mahsulden fuzûlî ahz ve kendüye alıverilmek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi yüz altmış nefer reaya ve yirmi iki zemin ve dört nefer mevkuf ve iki hassa çiftlik ve iki çiftlik malikâne ile karye-i Olus malikâne kırk sehimden yirmi üç sehmi vakf-ı imaret-i Yörgüç Paşa bâki mülk-i eşkunları evlad-ı sekban Timur divani tımar ve tahtında hâsıl malikâne iki bin akçe yazı ile mezra-i Sav Kışla tâbi-i karye-i mezbûre sekiz çiftlik yerdir andan ekerler Yörüklerdir koyuncılardır ber- mûceb-i defter-i âtik ve divani tâbi-i karye-i mezbûre zikrolunan karyenin malikânesi on sehmi karz olduğu takdirce bir sehmi tahmis olub dört sehmi vakf-ı Devlet Hatun bâde vakfiye baha müteveffâ Yusuf bin Abdullah'a ve evladına ve evlad-ı evladına batn-ı evvel itibarı üzere olan Yusuf bin Abdullah'dan hâlâ Hıdır veledi Yusuf'u muhızır eylediği ve bâde'l-karz evlad-ı fukara medine-i mezbûreye vakf ve tâ'yn itdüğü ber-mûceb-i vakfiye nakl-i defterlülere ve tahtında on iki nefer reaya ile mezra-i Mülkücek(?) yerdir ve yirmi sekiz nefer ile bir nefer muaf evlad-ı timur hâsıl-ı mülkler sefer-i hümayun vâki' oldukça bir eşkun virirler ve hâsıl-ı mâ niyâbet çift ve hinta yekûn mâ gayruha yirmi bin ve hâsıl üç bin akçe yazı ile malikâne kırk sehimden on yedi sehmi mülk-i eşkunları deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde on bin akçe yazı ile malikâne-i karye-i Olus kırk sehmi olduğu takdirce on yedi sehmi mülk-i eşkunları sekban-ı timur deyu

tahrir ve iki bin akçe yazı ile mezra-i Seravkışla der-karye-i Olus sekiz çiftlik yerdir deyu tahrir ve bir görölüb beş bin akçe yazı ile aynı evlad-ı sekban Timur sefer vâki' oldukça bir eşkun isterler deyu bir-icmâl iken be-her sene sefer eşer eşkuncu tımarı olmak üzere bin yüz yedi senesinde tevki' kalemiyle tashih ve gelüb yazı-i mezkûr ile Mehmed üzerlerinde karar ve ber-mûceb-i tashih ve icmâl halde berat ile üzerlerinde olub ve hâsıl ve divani-i mâ' niyabetde karye-i Olus yirmi bin akçe zeamet deyu bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun on beş bin akçe Mustafa bin Hüseyin Çukadar Ağa-i Dârü's-sâade ve bâkisi müşterekiyle kaydında olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani karye-i mezbûr ve tahtında olan mezraların keyfiyet-i âle'l-isbat tahrir olduğu bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Rafi dâme mecdûhû arz ve divan-ı hümayun kaleminden kanun görüldükde zikrolunan Olus karyesinin kırk sehmi malikânesinden on yedi sehmi mezkûr Mehmed'in tımarı dâhilinde olduğu defter-i hakani derkenarından müstekar olub defter-i hakani mucibince tımar-ı mezbûr mezkûra zabt ittirilmek kanundur deyu derkenar olmakla defter emini mûmâileyhin arzı mucibince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1161

SAYFA 211 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Ali Bosnevî zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Dadu nam karye ve gayriden yirmi altı bin doksan beş akçe zeamete berat-ı şerifimle mutasarrıf olub baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Dadu nam karyenin malikânesi vakf-ı Bayazid Paşa ve divanisi divân-ı hümayun kâtiplerinden Mustafa Ferid Halife mektub-ı sâdır-ı âli ve sair müşterekiyle mûmâileyhin kayd u beratına dâhil olmakla karye-i mezbûre ve hâsılıyla mahsub hin-i tahrirde isimleri defter-i hakanide mezkûr kimesneler tasarruflarında zeminlerüz meccanen(?) mevkuf ve hassa çiftlikler ve esbabları malikâne mutasarrıfları ve müşterekleriyle zabt ve divanisi tarafına aid olan mahsulat ve rûsumata âhardan bir veçhile dâhl icab itmez iken erbab-ı tımar mütekaidlerinden Ahmed terbedar-ı saray-ı âtik nam mütekaidin tımarının baş kalemi olan Gelen nahiyesinde Halak karyesi tahtında mezra-i Kocacı tâbi-i Dadu iki çiftlik Yahya Çavuş oğlu Ali Çavuş ider imiş ve mezra-i Kara Ağaç tâbi-i Dadu mezkûr mezrayı dahi mezkûr Ali Çavuş tasarruf ider imiş deyu mukayyed mezraları olmakla mütekaid-i mezkûr tımarının baş kalemi olan Halak karyesi ve hâsılıyla mahsub zimmetleri ve mezraları zabta kanaat itmeyüb hilâf-ı defter zâimi mezkûrun müştereki zeametinin baş kalemi olan ... Dadu karyesi hâsılıyla mahsub ve hin-i tahrirde isimleri mezkûr kimesneler tasarruflarında olan zimmetleri için Halak karyesi hâsılıyla mahsub olan mezralardır deyu bundan akdem müdahale ve tegallüben zabt ve

tarafının kuyudâtı ve defter-i hakaniden ihraç ve ber-mûceb-i defter-i hakani tarafının icmâl ve mufassalları başka başka olduğu sabıka defter emini Muhiddin arzı mucibince emr-î şerîfim dahi sadır olmuşken mütekaid-i mezkûr itaat-i emr-i âli itmeyüb hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir emr-î şerîf bunun müştereki kayd u beratına dâhil Davud karyesi hâsılıyla mahsub zimmetleri için Halak karyesinde de deyu tegallüben zabt ve mahsul ve rûsumu ahz ve kabz idüb gadr eyledüğü bildirüb mahallinde şer' le görölüb zeameti karyesi hâsılıyla mahsub zimmetler ve hassa çiftlikler müşterekleriyle kendüye zabt ve malikâne tarafına aid olan mahsul cânib-i vakıf dan ve divani tarafına aid olan mahsulat ve rûsumata dahi müşterekleriyle kendüye ahz ve kabz ittirilüb mezkûrun mugayir defter-i hakani müdahalesi men' ve tegallüben ahz eyledüğü mahsul ve rûsumu istirdad ve ihkak-ı hak olunmak için sen ki vezir-i müşârûnileyhsin sana hitaben emr-î şerîfim südurunu istirham itmekle defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelenabad nahiyesine tâbi karye-i Dadu malikâne-i vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar yüz altı nefer reaya ve zemin Murad veledi Yusuf derdest Torak bin Zeynel hâliya der-tasarruf Ahmed ve Abdi ve Ramazan ve Mustafa biraderan ve zemin Ömer ve oğlu Samed Ömer veledi Mehmed ve zemin ... veledi Bekir derdest Yahya veledi Sadullah ve Mehmed biraderanı hâliya ... Hüseyin ve Abdi ve zemin Mehmed veledi Mahmud hâliya der-tasarruf ... ve Mahmud ve İbrahim veledan Mehmed el-mezbûr ve zemin Hacı Ali veledi Hamza ... Mustafa veledi Nurullah hâliya ... Münir veledi Abdullah ve zemin Osman veledi Ömer ... Ahmed veledi Yusuf hâliya ... Münir veledi Abdullah zemin Osman veledi Ömer... Ahmed veledi Yusuf hâliya der-tasarruf Ahmed sipahi ve zemin İlyas veledi Yusuf ... Abdurrahman veledi İsmail hâliya ... Kemal veledi El-mezbûr ve zemin Yusuf veledi Ahmed hâliya ... Hamdullah veledi İsmail ve zemin Mehmed veledi Hüseyin ... Halil veledi Tömeş hâliya ... Halife bin Halil el-mezbûr ve zemin ... veledi Ahmed deyu ... Mustafa veledi Yusuf hâliye der- tasarruf Yusuf ve Mehmed ve zemin ... veledi Osman ve hâliya ... Abdi veledi İbrahim ve zemin Ahmed veledi Murad hâliya ... Hüseyin veledi Mustafa mâ biraderi ve zemin Bedreddin ve derdest İlyas veledi Hasan mâ biraderi hâliya Derdest Ali veledi Turmuş ve zemin Ahmed hâliya ... Hasan ve Mustafa mâ biraderi ve zemin Hasan veledi Bilal hâliya ... Hasan ve Bilal veledan İlyas mâ Mehmed ve mutasarrıf Receb veledi Yakub hâliya der-tasarruf Halil veledi Hasan ve zemin Kaya veledi Sehri hâliya der-tasarruf Hızır veledi Yusuf ve zemin Ömer veledi Turgud hâliya ... Mehmed ve Pirveli veledan Hamza ve zemin üç müdlük derdest Hüseyin ... ve Ahmed ve Mehmed veledi ale's-seviye Ömer karye-i Kızılca ve resmi ve bâhare si ve Ahmed veledi Hasan vakfiye ve Münir veledi Mehmed ve Yahya veledi Ahmed mâ biraderi hâliya der-tasarruf Mehmed veledi Ahmed ve Sadullah veledi Hızır ve

Abdullah veledi Yahya ... ve zemin ... derdest Yusuf veledi Salim Ali ve İmdat veledi Küçük hâliya der-tasarruf ve zemin Hacı derdest Ali veledi Lütfullah hâliya der-tasarruf Veli ve Süleyman veledan-ı Ali el-mezbûr ve zemin Ahmed hâliya derdest Mustafa veledi ... mâ biraderi sipahi yer öksüzün yeridur mezkûrun eline iki mûdluk hâliya der-tasarruf mezkûran iki mûdluk mevkuf ... neferan on ve hâsıl-ı çift ve hinta ve öşür ve meyve ve resm-i küvvare ve resm-i tapu-ı zemin mâ gayruha on bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde hâsıl-ı divani yine on bin akçe yazı ile tahrir ve üç bin dört yüz akçesi ifrâz ve mâ gayruha bir görölüb beş bin dört yüz yirmi akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi beş bin dört yüz yirmi akçesi mûmâileyh Ali Bosnevî zîde kâdruhûnun ve iki bin dokuz akçesi mûmâileyh Mustafa Ferid zîde mecdûhûnun zeametleri mülhukatı ve yine Geldigelen nahiyesine tâbi karye-i Halak malikâne vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar zemin Murad veledi Yusuf ve zemin Hasan veledi Kasım ber-mûceb-i âtik ve zemin ... veledi Kasım ber-mûceb-i âtik ve zemin Mahmud sipahi ber-mûceb-i derdest Ömer veledi Murad sipahi ber-mûceb-i defter-i âtik ve zemin ... Mehmed ve Ali veledi Yahya Çavuş sipahi zâdegân ve zemin derdest Yahya Çavuş ber-mûceb-i âtik ve zemin derdest Mehmed ve Mahmud veledi Murad sipahi ber-mûceb-i âtik ve Debbağ Mustafa'dır ... Ali ve Ahmed veledân-ı mezkûr ber-mûceb-i defter-i âtik maktu' imiş ve mezra-i Kocacı tâbi-i Dadu iki çiftlik Yahya Çavuş oğlu Ali Çavuş tasarruf ider imiş ve mezra-i Kara Ağaç tâbi-i karye-i Dadu mezkûr mezrayı dahi mezkûr Ali Çavuş tasarruf ider imiş hâsıl-ı mâ çift ve nim ve hinta ve resm-i meyve yekûn mâ gayruha bin altı yüz elli akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde hâsıl ve divani mâbeyninde yazı-i mezkûresiyle tahrir ve mâ gayruha bir görölüb yirmi beş bin altı yüz elli akçe zeamet deyu olduğu bir-icmâl ve icmâl-i mezkûrun on iki bin sekiz yüz yirmi beş akçesi tekâüd Ahmed terbedar-ı saray-ı âtik ve bâkisi müştereki kaydında olduğu mestur ve divan-ı hümayunda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâaat olundukda mûmâileyh Bosnevî Ali'nin istîdâsıyla sâlifü'z-zikr Dadu ve Halak nam karyelerin defter-i hakanide kaydları ihraç ve Dadu karyesi yirmi iki aded zemin ve çiftlikler ve zikrolunan âşâr ve rûsumatı ve Halak karyesi dahi sâlifü'z-zikr ... ve bağ ve mezralar ve mârû'l-zikr âşâr ve rûsumatı ile vech-i meşrûh üzere mukayyed olmakla ber-mûceb-i defter-i hakani tarafının icmâl ve mufassalları başka başka olduğu iftihârü'l-emâci'd-ve'l kirâm sabıka defter emini olan Ebubekir dâme mecdûhû arz ve arzı mucibince amel olunmak için yüz altmış senesinde emr-î şerîfim vidirildüğü mukayyed ve virilen emr-î şerîf ve defter-i hakani muktezasınca ... evâmir tarafından müşterekleriyle kayd u beratlarına dâhil karyeleri ve hâsıllarıyla mahsub zimmetleri mezraları çiftlikler başka başka olmakla herkese kayd-u beratlarına dâhil karyelerin hâsıllarıyla mahsub zemin ve çiftlikler ve mezralarda ber-

mûceb-i defter-i hakani zabt ittirilüb ... âharın zimmetlerine ve çiftliklerine ve mezzalarına dâhl ve taarruzları men' ve def' olunmak için emr-i şerîfim sūdûr-ı kaimeleye muvafık olduğu iftîhârü'l-emâcid ve'l ekârim bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhü i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1161

SAYFA 217 / HÜKÜM 5

Amasya Sancağında Vâki' Kadılara Hüküm ki

Avâtik-i seniye-i mülükâne-i mirî Amasya Sancağında emirü'l-ümera-i ekarim Ömer dâme ikbaluhu işbu sene-i mübareke Şevvâllü'l mükerrermin (?) yigirmi ikinci gününde tevcih ve ihsan olub lakin mirmiran mûmâileyhe husumeti olmak hasebiyle kazâya varıncaya değin kıdvetü'l-emâsi'l- ve'l akran (Boş) zîde kâdruhû tarafından liva-i mezbûre mütesellim nasb olunmakla mütesellimlik-i mezbûr mûmâileyhe zabt itdirilmek için emr-i şerîfim sudurunu mirmiran mûmâileyh ârz-ı hâliyle istîdâ' itmeğin vecch-i meşrûh üzere amel olunmak babında fermân-ı âlişanım yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1161

SAYFA 218 / HÜKÜM 4

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya'da vâki' müteveffâ Pervane Beg evkafının evladiyet ve meşrûtiyet üzere berat-ı şerifimle mütevellisi olan sâdat-ı kirâmdan Es-Seyyid Halil zîde şerefehû gelüb vakf-ı mezkûrun Amasya Kazâsı toprağında vâki' defter-i vakıfda mukayyed kazâ-i mezbûr haricinde Kara Ağaç Bayrağı dimekle mâ'ruf mâlûmu'l-hudud yerlerin öşür ve resmi vakf-ı mezbûr tarafından ahz ve kabz oluna gelüb âhardan dâhl icab itmez iken civarında vâki' Hızır Paşa Vakfı mütevellileri Mahmud Beg Ömer Beg dimekle kimesneler zuhur ve ol yerlerin bizim mütevellisi olduğumuz sâlifü'z-zikr Hızır Paşa Vakfı ve tarlaların toprağıdır öşrü ve resmi biz aluruz deyu hilâf-ı kanun ve kadime mugayir fuzûlî itmeleriyle mukaddema bazıları ... mahsub ziraatin üzerinde mûrâfâ'-i şer' olduklarında cânib-i şerîfesi baraka çalib baraka bahçesi ve cânib-i tımarı meydan-ı mezbûr vakıfda olan ince ol dimekle mâ'ruf olan tarafından toğru Otur oğlu balası olan harabe ve hâlâ koynunda Şeyhcui' den gelen tarafına müdahil ve cânib-i ırsdan ... meydan-ı mezbûr tahtında ve emmüsü oğlu Yağız tahtında gelen tarafından bağlara müdahil ve cânib-i kal'ası dahi terekelere müdahil olan ... ve iki yüz seneden beru bunun mütevellisi olduğu tarafdin zabt ve öşür ve resmi ahz ve kabz oluna geldiğini sen ve bazı

kimesnelerin ihbar ve şehadetleri ile şer' an sabit ve mezbûrların kadime mugayir müdahaleleri men'-i birle cânib-i şer' den hüccet-i şer'iyye virilmişken mezkûrlar memnu' olmayub ol hüccet-i şer'iyyeye ve kadime mugayir ol veçhile müdahale ve teâdiden hâli olmadukları bildirüb hüccet-i şer'iyyesi mucibince amel olunub mezkûrların ol hüccet-i şer'iyyeye ve kadime mugayir teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümâyunum rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1161

SAYFA 219 / HÜKÜM 4

Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Davud nam sipahi gelüb Amasya Sancağında berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeameti karyelerinden Geldigelen nahiyesine tâbi Suıkır nam karye târik-i cebellede vâki' olmakdan nâşi mürur ve ubur idenlerin kemâl-i huzur ve teâdilerine karye-i mezkûr reayaları âdem-i teamülleri muvacehesi ile karye-i mezkûrenin defterde mukayyed raiyyet ve raiyyet oğullarından bazıları bundan akdem kadim-i karyelerinden kalkub civarlarında vâki' taht-ı kazânızda bazı kasabat ve kurra ve askerî çiftliklerinde sakin ve mütemekkin olmalarıyla bu dahi karye-i mezkûrenin ol makule defterlü reayalarını bulundukları mahallelerden kaldırub karyeleri zabiti marifetiyle kadim-i karyelerine nakl ve iskân ittirmek murad eyledikde mütegalibe ve cebâbireden bazı kimesnelerin mukavemetleriyle reaya-ı mezkûru mugayir kanun ta'âllül ve muhalefet ve mugayir-i mezkûrlar dahi muhalefet itmeleriyle bundan akdem taraf-ı şer' den i'lam-ı şer'iyye dahi virilmişken yine memnu' olmayub ol veçhile tımarı mahsulünü gadr ve taarruzan tertibine bâis oldukları bildirüb karye-i mezkûrenin defterlü reayaları bulundukları mahallelerden karyeleri zabitleri marifetiyle bilâ ta'âllül kaldırılıb kadim-i karyelerine nakl ve iskân ittirilmek babında emr-î şerîfim rica itmeğin kanun üzere iskân ittirmek için emr-î şerîfim yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1161

SAYFA 221 / HÜKÜM 5

Sivas Valisine Geldigelen ve Lâdik ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Mustafa nam sipahi gelüb Amasya Sancağında Argoma nahiyesinde Akviran nam karye ve gayriden sekiz bin altı yüz akçe tımara berat-ı şerifimle mutasarrıf olub tımarın aklamından Geldigelen nahiyesine tâbi Saray Bulargu mâ niyabetde hassa-i çift hâsıl-ı divani yedi bin beş yüz ve yine nahiye-i mezbûreye tâbi bin akçe yazar-ân karye-i Saraybuldurgı

defter-i icmâlde tahrir ve bir görölüb sekiz bin beş yüz akçe yekûndan dört bin beş yüz akçesi ifrâz ve mâ gayruha otuz altı bin yüz elli akçe ân-zeamet deyu bir-icmâl ve yekûn-ı mezbûrun dört bin akçesi dahi ifrâz ve simre-i Lâdik nahiyesinde Şeyhkoyun karyesinin üç rûb' malikâne ve divanisi mâ gayruha bir görölüb sekiz bin beş yüz akçe yekûndan dört bin iki yüz elli akçesi ifrâz ve mâ gayruha beş bin akçe bir-icmâl ve sekiz bin beş yüz akçe yekûndan dört bin iki yüz elli akçesi dahi ifrâz ve mâ gayruha dört bin üç yüz akçe olduğu bir-icmâl ve Argoma nahiyesine tâbi altı bin akçe yazar Mahus(?) nam karye defter-i icmâlde tahrir ve üç bin iki yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve karye-i mezbûrenin hâsıl-ı divani altı bin akçe yazusundan iki bin akçesi ifrâz ve yine Argoma nahiyesinde Hasan Hacı nam karye ve mâ gayruha bir görölüb yirmi dört bin akçe zeamet deyu olduğu başka bir-icmâl ve yine karye-i Mahus el-mezbûrenin divani yazu-i mezkûresinden sekiz yüz akçesi dahi ifrâz ve yine Argoma nahiyesinde Kayacık nam karye ve mâ gayruha bir görölüb altı bin yedi yüz akçe olduğu başka bir-icmâl ve Lâdik nahiyesine tâbi divani iki bin yedi yüz akçe yazar karye-i Kayacık ve yine nahiye-i mezbûreye tâbi divani mâ bir rûb' malikâne üç bin beş yüz akçe yazar karye-i Kurcu nâm-ı diğer Keller(?) ve dört yüz akçe yazar ismiyle der-karye-i Yumaklu dahi defter-i icmâlde tahrir ve mâ gayruha yedi bin akçe yekûndan bir defa' üç bin beş yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve üç bin beş yüz akçesi dahi ifrâz ve olduğu bir-icmâl otuz altı bin yüz elli akçe icmâlin üç bin altı yüz akçesi merkum Mustafa'nın tımarı mülhûkatı ve bin akçesi Yavaş nahiyesinde Zagala nam karye ve gayriden sekiz bin üç yüz akçe tımarı mutasarrıfının ve dokuz bin akçesi dahi yine Yavaş nahiyesinde Oğlanlarobası nam karye ve gayriden on iki bin akçe tımarı mutasarrıf Mehmed ve altı bin akçesi dahi yine Geldigelen nahiyesinde Teymür(?) nam karye ve gayriden yirmi bir bin üç yüz akçe zeamete mutasarrıf Mustafa ve bin beş yüz on bir akçesi dahi yine liva-i mezbûrda Zeytun nahiyesinde Göl nam karye ve gayriden otuz yedi bin beş yüz altmış yedi akçe zeamete mutasarrıf dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Ahmed Çavuş ve üç bin beş yüz akçesi dahi Gedegra nahiyesinde Havir(?) nam karye ve gayriden on bir bin yedi yüz akçe tımarı mutasarrıf Ahmed ve altı bin altı yüz akçesi dahi yine Saraybuldurgu el-mezbûrede ve gayriden on bin akçe tımarı tahvil kalemiyle mutasarrıf Ahmed Halife'nin kâtip-kethûda-i sahip Halil Ağa'nın zeamete ve tımarları aklamı bâkisi müşterekleri kaydında ve beş bin akçe yazar icmâlin iki bin akçesi merkum Ahmed Çavuş ve üç bin akçesi dahi yine karye-i Şeyhkoyun el-mezbûrede ve gayriden altı bin akçe tımarı mutasarrıf Ahmed'in kaydlarında ve dört bin üç yüz akçe yazar icmâlin üç bin akçesi Akdağ nahiyesinde Gündes nam karye ve gayriden on üç bin altı yüz akçe tımarı mutasarrıf Ömer veledi Ahmed'in tımarı mülhûkatı bâkisi müştereki kaydında ve üç bin iki yüz akçe Mahus icmâlinin iki yüz akçesi merkum Mustafa ve üç bin akçesi dahi yine karye-i Marahus el-mezbûrede ve gayriden on iki bin üç yüz yetmiş üç akçe tımarı mutasarrıf

Mehmed kaydlarında ve yirmi dört bin akçe icmâlin yirmi bin akçesi yine karye-i Hacı Hasan el-mezbûrede ve gayriden elli beş bin üç yüz seksen yedi akçe zeamete mutasarrıf dergâh-ı mu'âllam müteferrikalarından Müteferrika Hacı Hüseyin(?) ... ağa-i dârü's-sâade-i şerife zîde mecdûhû bâkisi müşterekleri kaydında ve altı bin yedi yüz akçe icmâlin dört bin akçesi Gedegra nahiyesinde Enük(?) nam karye ve gayriden dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımara mutasarrıf mütekaid İbrahim ve iki bin yedi yüz akçesi dahi Gaziler Ovacığı nahiyesinde Kozalan nam karye ve gayriden on bir bin iki yüz akçe tımara mutasarrıf İbrahim kaydında ve üç bin beş yüz akçe yazar icmâlin iki yüz akçesi merhum Mustafa ve üç yüz akçesi yine Gedegra nahiyesinde Selmel(?) nam karye ve gayriden sekiz bin sekiz yüz akçe tımara mutasarrıf mütekaid İbrahim ve üç bin akçesi dahi Mustafa kaydlarında ve üç bin beş yüz akçe yazar diğer icmâlin iki yüz akçe merhum Ahmed Halife katibi kethüda-i Hıdır Ağa'nın tımarı mülhukatı bâkisi müştereki kaydında olmakla kur'a-i merkumede vâki' olan mahsulat ve rüsumdanmüşterekleri olan mezbûrlar yedlerinde olan beratları yazularına göre hisselerine düşeni ahz ve kabza kanaat itmeyüb ziyadeye tecavüz ve bunun berat yazusuna göre hissesine isabet iden mahsul ve rüsumu dahi ahz ve kabz ve ol veçhile tımarı mahsulüne gadr eyledikleri bildirüb kur'a-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekleriyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsulat ve rüsumatdan herkesin berat yazusuna göre hissesine isabet iden kanun ve defter mucibince ahz ve kabz ittirilüb hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir berat ziyadeye tecavüz ile bunun beratı mucibince hissesine düşen mahsul ve rüsumu bir veçhile dâhl ve taarruz ittirilmemek babında hükm-î hümâyunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümâyun ve defter-i icmâle mürâaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1161

SAYFA 224 / HÜKÜM 5

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Mevlana-i mûmâileyh Müjdecî zâde Mehmed zîde fazlıhusun sūdde-i saâdetime mektub gönderüb nefsi-i Amasya'da zımmî reayası meclis-i şer' e varub Amasya'da bacc-ı hamr-ı gebran ve yahudiyan nefsi-i şehir haricden gelenden alına ve ispençe-i gebran nefsi-i şehir deyu defter-i hakanide mirliva-i Amasya hass-ı hasılı yazulub lakin hamr memnu' âtik olmakla mesfûrların haricden yük ile şehre götürdükleri üzümlerinden tahsil olunan bac virilmek lazım geldüğüne binaen haricden şehre götürdükleri üzüm yüklerinden başların ve nefsi-i şehrin defterlü reayası olanlar dahi üzerlerine edası lazım gelen resm-i ispençeleri kanun ve defter

mucibince Amasya hassa mutasarrıflarına edada kusurları olmayub ziyade talebiyle teâdi ve rencide olunmak icab itmez iken hass-ı mezbûr zabıtları tarafından hilâf-ı kanun ve defter ziyade talebiyle teâdi ve rencideden hâli olmayub perakende ve perişan olmalarına bâis olmalarıyla kalmayub hilâf-ı kanun ve defter ziyade talebiyle teâdi ve rencide ittirilmemek babında vâki'-i hal hükm-i hümayun virilmek ricasına arz ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i icmâle mürâaat olundukda Amasya'da bâcc-ı hamr-ı gebran ve yahudiyan ve nefis-ı şehir haricden gelen hamrdan ve hamriçun gelen üzümün hammalından alına ve ispence-i gebran nefis-i şehir ve mukataa-i âtik ve ahabab ve mâ gayruha bir görölüb bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun mirmiran Amasya hassı olduğu mestur ve mukayyed olunmağın defter-i hakani mucibince ve kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1161

SAYFA 225 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Amasya Kadısı Mevlana mûmâileyh Mehmed zîde fazlıhu südde-i saâdetime mektub gönderüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde İltekin nam karye ve gayriden dokuz bin yedi yüz seksen dört akçe Mehmed ve yine liva-i mezbûrda Argoma nahiyesinde Kıranlu nam karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe tımar dahi Ali nam sipahiler başka başka berat-ı şerifimle mutasarrıf olub mezkûr Mehmed'in tımarının baş kalemi ve merkum Ali'nin tımarı mülhukatından sâlifü'z-zikr İltekin nam karyenin divanisi mezkûranın kayd u beratlarına dâhil olmakla karye-i mezkûr reayası mukaddema perişan olub badehu Zile hassı reayası Gökçelü ve Kasarlu kabilesinden yörükândan bazıları karye-i merkuma gelüb tavattun ve ziraatlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden âşârları bunlara ve rüsumları dahi tevcihlerine eda iderler bin yüz on ve Sivas ve Amasya sancaklarında gerek zeameti nahiyelerde badehu Gerger nam karye ve gayriden otuz iki bin altı yüz elli akçe zeamete mutasarrıf olan divan-ı hümayun kâtipleri şerhlülerinden Mehmed ... subaşıyla yine Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde Aydoğdu nam karye ve gayriden on üç bin akçe tımara mutasarrıf Halil nam sipahi divanisi kayd u beratlarına dâhil sâlif olan Aydoğdu karyesinin tahtında mezra-i Dedem tâbi-i karye-i mezkûre mâlikâne vakf-ı medrese-i Hızır Paşa der-Amasya deyu defter-i hakanide mukayyed mezrayı müşterekleri ve malikâne mutasarrıfları zabta kanaat itmeyüb mârû'l-zikr İltekin karyesi esna-i râhda cercerim ismiyle mesmua olmakla İltekin karyesi için Dedem Mezrasıdır biz zabt ideruz deyu hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî müdahale ve haricden ziraat iden mezbûrların âşârlarını almak sevdasında olmalarıyla bunların

selefleri merkurumların selefleriyle mahall-i nizâ üzerinde mûrâfâ'-i şer' olduklarında mezra-i mezbûre mutasarrıflarının iddiaları lef-ü mahsub olduğu şer'an zahir ve men'-i birle bunların seleflerine müteâdid hüccet-i şer'iyye virilüb teâdisinden mütecaviz bilâ nîzâ zabt ve tâşir olagelmışken ol hüccet-i şer'iyyeye mugayir müdahale itmeleriyle defter-i hakani mucibince amel olunub mezbûrların hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir hüccet-i şer'iyye müdahale ve teâdileri men' ve def' olunmak için bundan akdem istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Geldigelen nahiyesine tâbi yirmi yedi nefer reaya ve beş zemin ve hâsılı tahtında nim ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruha iki bin altı yüz akçe yazar karye-i İltekin malikânenin yedi sehminden iki sehmi vakf-ı medrese-i Hızır Paşa ve dört sehmi der-tasarruf Murad ve ... veledan-ı Mehmed ve bir sehmi der-tasarruf Hatun Kadim Paşa ber-mûceb-i defter-i âtik divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde bin üç yüz akçesi ifrâz ve mâ gayruhu üç bin dokuz yüz akçe bir-icmâl ve yine divani yazusundan bin üç yüz akçesi dahi ifrâz ve Yavaş nahiyesine tâbi Halak nam karye ve gayruhu ile bir görölüb üç bin yüz akçe olduğu başka bir-icmâl ve icmâl-i evvelin üç bin akçesi merkur Mehmed'in bâkisi müştereki kaydlarında ve icmâl-i sâni tamamen Ali kaydında ve yine Geldigelen nahiyesine tâbi bir nefer ile üç nefer mevkuf reaya ve on üç zemin ve bir çiftlik-i hassa ile karye-i Aydoğdu malikâne-i vakf-ı zaviye-i Şeyh Cui der-karye-i Amasya ân- katl-i merkur Hızır Paşa divani tımar ve tahtında mezra-i Dedem tâbi-i karye-i mezkûre malikâne vakf-ı medrese-i Hızır Paşa der- Amasya ve hâsıl mâ'l-rûsum dört bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle olduğu tahrir ve defter-i icmâlde divani yazı-i mezkûreden iki bin dört yüz akçesi ifrâz ve bir-icmâl ve iki bin yüz akçesi dahi ifrâz olduğu başka bir-icmâl ve icmâl-i evvelin tamamen Mehmed Sadi kaydında olub divan-ı hümayun kaleminden hattı-ı hümayun virilen nizâm-ı şurût mucibince müretteb kırk neferden olmak üzere kaydı bâ emr-i âli meşrûh ve icmâl-i sâninin iki bin akçesi Halil bâkisi müştereki kaydlarında ve Amasya Sancağında Yörükân-ı ekrad mahallinde otuz beş nefer cemaatlık ve hâsılı tahtında resm-i kira ve resm-i su ve resm-i deve yekûn mâ gayruha dokuz yüz otuz iki akçe yazı ve cemaat-i saire ile defter-i hakanide mestur olduğu başka mufassalda bulunan muharrir kalemiyle olduğu tahrir olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani tarafından icmâl ve mufasssal başka başka olub sâlifü'z-zikr Dedem mezrası serâhaten Aydoğdu karyesi tahtında tahrir olunduğuna binaen mahallinde marifet-i şer' le ... virilmelerine emr-i şerîfim südürünü defter emini-i sabık El-Hâc Mehmed Rafi dâme mecdûhû arz ve arzı mucibince amel olunmak için emr-i şerîfim sadır ve sipah-ı merkurmanın kayd u beratlarına dâhil sâlifü'z-zikr İltekin karyesinin hududu mümtaz ve muayyen iken ahaliyi yüz seneden mütecaviz perişan ve karye-i mezbûre harab oldukda bunlardan cercirim demekle mâ'ruf ber-

vech-i nefer reaya hududu dâhilinde Kışlak nam mahalde tavattun ve arazisini ziraat ve bazı kimesnelerine kerüm-ü garz ve hin-i tavattunlarından âşâr ve rüsûmları karye-i mezkûre sipahilerine eda ve merkum Mehmed serbest zeameti mülhûkatından Aydoğdu karyesinin ... hududu mümtaz ve hâsılı mahsub Dedem mezrası dahi Bulduklu nam karye ahalisi ziraat üzüm-i cerçerim dimekle mâ'ruf iken kanaat itmeyüb isimleri ... olmakdan nâşî Dedem mezrasıdır deyu iddia ve sadır olan emr-i şerîfime ihtaren sen ki vezir-i müşârûnileyhsin tarafından tâ'yin olunan mübaşir marifetiyle mahallinde ziraat üzerinde sabık Amasya Kadısı Müjdecî Zâde Mevlana Mehmed zîde fazlıhu huzurunda husus-ı mezbûr cem'-i âkil kimesnelerden sual olundukda nîzâ olunan karye İltekin karyesi hududu dâhilinde ve Dedem mezrası dahi Aydoğdu karyesi seleflerinden başka mezra olub Bulduklu ve Karasenir karyeleri beynlerini fâsıl ve iki reaya mesafe ve alakası olmadıkları şer' le zahir ve İltekin karyesi mutasarrıflarına hüküm ve Aydoğdu karyesi ve Dedem mezrası zeameti bi- vech-i muarızadan men' ve ... kibel-i şer' den telbiye olduğu sabıka Amasya Kadısı Mevlana-i mûmâileyh sen ki vezir-i müşârûnileyhsin tarafından i'lam itmişken mezkûr Mehmed Sadi kanaat itmeyüb gadr sevdasında olduğu Amasya'da sakin ulemâ ve suleha ve züema ve erbab-ı tımar ve ahali-i reayası meclis-i şer' de ihbar ve fi'l-hakika hâl-i bât olunan minval üzere olduğu malumdur deyu hükm-i hümayunum virilmek ricasına bi'l-iltimas Mevlana-i mûmâileyh ve liva-i mezbûr mutasarrıfı Cevher dâme ikbâluhu başka başka arz ve ahali-i mezkûreden dahi muhızır itmeleriyle divan-ı hümayunumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukda işbu sene-i mübareke evâsıt-ı Cemâziye'l-evvelisinde ber- vech-i meşrûh emr-i şerîfim virildüğü mestur ve mukayyed bulunmağın ... tarafından kayd u beratlarına dâhil karye ve mezraları başka deyu ... kur'a ve mezra nîzâsında ihbar defter-i hakaniye olmaduğundan nâşi defter-i hakani muktezasınca İltekin karyesi mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde kadimden âşâr ve resim alınagelen beratıyla sipahiyan-ı merkumana ve Aydoğdu karyesi ve hâsılıyla mahsub Dedem mezrası dahi ber-mûceb-i defter-i hakani müşterekiyle mûmâileyh Mehmed Sadi tarafından zabt ittirmek iktiza etmekle defter-i hakani ve defter emini mûmâileyhin arzı mucibince mukaddema virilen emr-i şerîfim muktezasınca herkese kayd u beratlarına dâhil karye ve mezrası zabt ittirilüb mugayir defter-i hakani karye ve mezrası bir dürlü dâhl ve taarruz ittirilmemek için mukaddema sadır olan emr-i şerîfim mucibince hükm-i hümayunum südüru babında bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğın mûmâileyhin i'lamı mucibince amel oluna deyu emr-i şerîf yazılmışdır.

SAYFA 237 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Ber- vech-i arpalık Amasya Sancağı mutasarrıfı Ömer dâme ikbaluhu südde-i saâdetime mektub gönderüb nefsi-i Amasya mahkemesine hukuk-ı şerif dava zuhur ve şer'-i şerife ihzarı ve şer' an ahz ve habsleri lazım geldiği askeri olanlar vali ve zabitleri marifeti ve askeri olmayanların vali ve sancak mutasarrıfları marifeti ve marifet-i şer' le olunagelmışken Amasya mahkemesinde muhırbaşı olanlar kanun-ı kadime mugayir teâdi ve rencide üzere olmalarıyla hilâf-ı kanun teâdi ve rencide ittirilmemek babında emr-i şerîfim virilmek ricasına vâki'-i hal arz eylediği ecilden divan-ı hümayun kaleminden fuzûlî görüldükde mahalle-i mahrusede vâki' ... ve ihzarda ve bir kimesneden cerime-i cürüm gâliz sadır olup veyahud üzerine deyn-i isbat olunub şer' an ahz ve habs lazım geldikde askeri makulesine olanlar vali ve zabitleri marifetleriyle ve marifet-i şer' le askeri-i kirâmdan olmayanlar vali-i mahkeme marifeti ve marifet-i şer' le ahz ve habs olunmak kanun olduğu derkenar olunmakla kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1162

SAYFA 240 / HÜKÜM 2

Mevlana-i Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya'da vâki' Sultan Bayezid Evkafı karyelerinden kazâ-i mezbûr muzâfâtından Çakallu nahiyesine tâbi Kurhor(?) nam karyeden dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinden Hasan nam yeniçeri gelüb bu kendü halinde olup hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve teâdisi olmayub yine karye-i mezbûre sakinlerinden yeniçerilik iddiasında olan Davud oğlu Mustafa nam kimesne kendü halinde olmayub öteden beru gasb-ı emval ve katl-i nüfus âdet-i müstemirresi olmakla hevasına tâbi refikleriyle yekdil ve celb-i mal sevdasıyla bunun üzerine musallat ve bin yüz elli (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak yüz guruşdan mütecaviz kıymetlü bargirinden atını tegallüben ahz ve mezbûrun şiddet-i mahrumesinden emini olmayub hanesinden taşra çıkacak hâli olmadığı bildirüb zabitleri marifetiyle şer' le görölüb mezbûrun tegallüben ahz ve aldığı atı alıverilüb ... üzerinden men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica itmeğin mahallinde şer' le görölmke için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1162

SAYFA 243 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi Ziyere nam karye sakini Hafız Mehmed nam kimesne gelüb karye-i mezbûreden babası Osman Efendi dimekle mâ'ruf kimesne bin yüz elli (Boş) senesinde fevt oldukda veresesı bununla karye-i mezbûrda sakın karındaşları Hafız Ahmed ve (Boş) nam kimesnelere intikal idüb lakin bu diyar-ı âharda bulunmakla mezbûrlar birbirleriyle yekdil ve babası müteveffâ-i mezbûrun nükud dört kise ve sair emval ve eşyası ahz ve kabz itmeleriyle müteveffâ-i mezbûrun muhallefatından âle'l-mâ-kârz ... hisse-i sabıkasını taleb eyledikde beynlerinde bi'l-cümle ihtifa ve hevalarına tâbi İsmail nam kimesne ile müttefik ve hevadarları kuzâta istirdad olmakla bir veçhile mukavemete ve ihkak-ı hakka mümkün olmaduğu bildirüb şer' le görölüb babası müteveffâ-i mezbûrun muhallefatından hisse-i sabıkası alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eylediği ecilden şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Muharrem Sene 1162

SAYFA 246 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya sakinlerinden Hafız Mehmed zîde sâlahu gelüb bunun mevrûsu Aîşe nam hatunun validesi ecelinde asılarak câri(?) olmayub hiddetü'l-asl olub mezbûre Aîşe bundan akdem müteveffıye olmakla terekesi ırs-ı şer' le bunun müstemirresi olub âhardan bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken Amasya sakinlerinden Abdurrahim nam kimesne zuhur ve şirrete sülûk ve mevrûsun müteveffıye-i mezbûrenin babası benim müteveffıye validem ıtâk itmiş ve o cihetten narhı vâris olurum deyu hilâf-ı şer'-i şerif müdahale ve hevasına tâbi kadıya istinaden gadr murad eylediğin ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerife virildüğü bildirüb şer' le amel olunub mezbûrun müdahalesi men' ve def' olunmak babında hükm-i hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Muharrem Sene 1162

SAYFA 249 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Ümmühan nam hatun gelüb bunun babası Mustafa Ağa dimekle mâ'ruf kimesne fevt oldukda medine-i Amasya mahallatından Ahurönü mahallesinde vâki' mutasarrıf olduğı mâlûmu'l-

hüdd menzili ırs-ı şer' le bununla karındaşı Mehmed nam kimesneye intikal itmekle kıble'l-taksim mezbûr Mehmed diyar-ı âharda fevt olmakla anın dahi menzil-i merkumdan hissesi mahsubül-şer'-i şerif buna intikal idüb menzil-i mezkûrda âhardan bir veçhile müdahale olunmak icab itmez iken (Boş) nam kimesne menzil-i merkumu yine medine-i mezbûre sakinlerinden Andon nam zimmîye fuzûlî beg ve mesfûr dahi mürd olmakla yine medine-i mezbûr sakinlerinden mürd-i mesfûrun vârisleri (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam zimmîlerin tasarruflarında olduğu fetava-i şerifesi olduğu ve tarafından oğlu El-Hâc İbrahim zîde kâdruhûyu vekil eylediği bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer' le görölüb menzil-i mezkûr vâziü'l-yed olan mesfûrlardan oğlu vekil-i merkum aliverilüb ihkak-ı hak olunmak babında hükm-i hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1162

SAYFA 253 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Müteveffâ Şeyh Pir İlyas Kuddüsü'l-sırretü'l-aziz türbesi vakfının mütevellisi olan İsmail ve diğer İsmail zîde sâlahuma südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında kazâsı muzâfâtından Argun nahiyesine tâbi otuz dört nefer reaya ve yedi zemin ile karye-i Karaman malikâne ve divani vakf-ı türbe-i Şeyh Pir İlyas tâbe serâhu ân kayı han-ı âzim Bayazid Han hâsıl-ı nim ve hinta yekûn mâ gayruha üç bin altı yüz iki akçe ve yine Argoma nahiyesine tâbi yüz elli altı nefer reaya ve on aded zemin ile karye-i Tan malikânesinin rûb-ı sâi vakf-ı medine-i münevvere ser-fermânü's-evvel ve sâlis malikâne mülk-i evladısı kethüda ve bir rûb' malikâne-i mülk-i Mahmud Beg ve rûb'-ı âhar vakf-ı hıfz der- Merzifon ve Simre malikâne-i mülk-i Hacı Turmuş bin Ahmed divani tımar rûb'-ı malikâne-i Mahmud Beg Vakfı âhara hevatan der- türbe-i Şeyh Pir İlyas hâsıl-ı mâ' niyâbet nim ve hinta yekûn mâ gayruha beş bin iki yüz elli akçe ve yine Argoma nahiyesine tâbi elli beş nefer reaya ve iki zemin ve bir hassa çiftlik ile karye-i Gerdelaş nısf-ı malikâne-i mülk-i Süleyman Çelebi bin Kaya Paşa ve nısf-ı âhar vakıfda üzere Kâl'a mescidinin imamı tasarrufunda bî-târik ... ashab der-şehr itdirüb Amasya hassa-i Süleyman Çelebi hâliya vakf-ı âhara hevatan ... Pir İlyas divani tımar hâsıl-ı çift ve hinta yekûn mâ gayruha beş bin akçe yazularıyla anlar dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve bunlar Şeyh Pir İlyas Türbesi vakfının bi'l-fiil berat-ı şerifimle ber-vech-i iştirâk mütevellisi olmalarıyla karye-i Karaman el-mezbûreyi tevliyetleri hasebiyle müstakilen zabt ve vâki' olan mahsulat ve rüsumatı ahz ve kabz ve ber- müceb-i şart-ı vakf-ı umur vakfa harc u sarf itmek murad eylediklerinde türbe-i mezbûrede icra ... olan Ahmed ve Ali ve Ömer

ve Seyyid Mehmed ve dahi saireleri birbirleriyle yekdil ve Argoma nahiyesine tâbi karye-i Tan ve karye-i Gerdelaş el-mezbûrenin malikâneleri mahsusundan ... türbe-i Şeyh Pir İlyas Vakfı tarafına aid olandan ber- mûceb-i defter-i hakani yedlerinde olan beratları mucibince hizmetleri mukabelesinde müstahak oldukları vazifeleri almağa kanaat itmeyüb mücerred zulm-i hâmlerinden nâşi Karaman karyesine dahi müdahale ve türbe-i Şeyh Pir İlyas Vakfı tarafından zabt ve mahsulatı ve rüsumatı ahz ve kabza muhalefet ve karye-i mezbûrenin mahsulatı ve rüsumatıyla karye-i Tan ve Gerdelaş karyelerinin malikâneleri mahsulünde ... Türbe-i Şeyh Pir İlyas Vakfı tarafına aid olan mahsulü mahlut idüb mâ'an beynlerimizde taksim iderüz deyu hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî müdahale ve türbe-i şerif vakfına gadr-ı külli eyledikleri bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub karye-i Karamann el-mezbûrenin bi'l-cümle mahsulat ve rüsumatı türbe-i Şeyh Pir İlyas Vakfı tarafından kendülere ahz ve kabz itdirilüb ... olanları ol veçhile hilâf-ı defter-i hakani dâhl ve taarruz ittirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Safer Sene 1162

SAYFA 253 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Ali nam sipahi gelüb Amasya Sancağında ve kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesinde Armudan(?) nam karye ve gayriden yedi bin yüz akçe tımara berat-ı şerîfimle mutasarrıf olup tımarı aklamından Yavaş nahiyesine tâbi iki başdan bin iki yüz akçe yazar Diğer nam karye müştereki mezkûr Ali'nin kayd u beratına dahil olup karye-i mezbûrda ber- mûceb-i defter-i hakani âharın alakası olmayub bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken yine Yavaş nahiyesinde karye-i Oğlanlar Obası ve gayriden on iki bin akçe tımara mutasarrıf Mehmed zuhur ve tımarının baş kalemi olup nısf-ı malikânesi mülk ve nısf-ı âhar ve divanisi müşterekle kayd u beratına dahil karye-i Oğlanlar Obası el-mezbûre mahallinde Tatarlar ismiyle müstemi olmakla karye-i mezbûreyi müşterekiyle zabta kanaat itmeyüb müşterekiyle bunun kayd u beratına dahil olan karye-i Kayı diğer el-mezbûrede bir dürlü alakası yoğ iken mezbûr Mehmed tımarı mülhukatından olmak üzere mücerred zulm-i hâmisden nim bir çiftlik yerim vardır deyu dürlü söz ve beratlarıyla hilâf-ı defter-i hakani ve bunun yedinde olan senedata mugayir fuzûlî müdahale ve tımarı mahsulüne gadr-ı külli eyledüğün bildirüb karye-i Kayı diğer el-mezbûre müşterekiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsul ve rüsumu kanun ve defter mucibince ahz ve

kabz ittirilüb karye-i mezbûrede nim bir çiftlik yerim vardır deyu mezkûra hilâf-ı defter-i hakani bir veçhile dâhl ve taarruz ittirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi yirmi sekiz nefer reaya ve üç zemin ve hâsılı iki başdan nim ve hinta yekûn mâ gayruha bin iki yüz akçe yazar karye-i Kayı diğer divani ve malikâne deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yine nahiyesine tâbi Armudan nam karye ve gayride ile bir görölüb beş bin iki yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi mezbûr Ali ve bâkisi müşterekleri kaydlarında ve yine Yavaş nahiyesine tâbi yetmiş sekiz nefer reaya ve bir çiftlik-i hassa ve bir zemin ve hâsıl-ı tahtında nim hinta yekûn mâ gayruha üç bin akçe yazar karye-i Oğlanlar Obası nısf-ı malikâne mülkiyet üzere der-tasarruf gurm ve nısf-ı âhar malikâne divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde mâ gayruhu üç bin akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçe defter-i hakanide mestur olduğu üzere Mehmed ve bâkisi müştereki kaydında olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani icmâl ve mufassala başka başka olduğun defter emini Halil dâme mecdûhû arz itmeğın arzı mucibince emir yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1162

SAYFA 255 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana-i mûmâileyh El-Hâc Mehmed zîde fazlıhusun ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesine tâbi Heniske nam karyenin reayaları meclis-i şer' e varub bunlar mirlivaya aid olan niyabet rüsumları kanun ve defter mucibince eda idüb kusurları yoğ iken liva-i mezbûr mutasarrıfları kanaat itmeyüb hilâf-ı kanun ve mugayir defter-i hakani ziyade mütalebesiyle fukarayı teâdi ve rencide itmeleriyle ol veçhile gadr ve teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum virilmek ricasına bi'l-iltimas arz ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Bergoma nahiyesine tâbi yüz elli sekiz nefer reaya ve dokuz zemin ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve resm-i tapu zemin ve nısf-ı deştânî ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn mâ gayruha on bin iki yüz akçe yazar karye-i Heniske malikâne vakf-ı evlatlık olan Pir Ahmed veledi Şeyh Ahmed tasarrufunda bî-târik ... divani tımar ve tahtında niyabete ân rüsum ve deştânî ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn altı yüz doksan iki akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle ve defter-i icmâlde on bin iki yüz akçe divani yazusu mâ gayruhu on iki bin altı yüz akçe yekûnundan üç bin akçesi ifrâz ve bir- icmâl olmak üzere tahrir ve Yavaş nahiyesine tâbi senede

on beş bin yedi yüz bir akçe yazı ile niyabet ve nısf-ı bâd-ı heva ve arusiye ve deştâni-i ân ve tımarhane-i sipahiyan ve merdan-ı kâl'a gayri-ez havass-ı hümâyûn ve tımarha-i serbest der-nahiye-i Yavaş ve Aştakul ve Bergoma haneden haneye resm-i deştâni ikişer akçe alur deyu defter-i mufasssalda muharrir kalemiyle olduğu tahrir ve defter-i icmâlde defter-i hakanide mestur olduğu üzere mirliva-i Amasya kazâ mülhukatından olmak üzere tahrir olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani Heniske-i el-mezbûr serbest tımarlardan ol makule mirliva-i mezbûre hâsıl karye olunan niyabet ve nısf-ı bâd-ı heva ve arusiye ve deştâni altı yüz doksan iki akçe yazı ile karye-i mezbûr tahtında tahrir olunub nısfı tahrir olunmamışdır deyu bi'l-fiil defter emini olan El-Hâc Halil dâme mecdûhû arz itmeğın arzı mucibince kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer Sene 1162

SAYFA 264 / HÜKÜM 4

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı Paşaya Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzâfâtından Akdağ nahiyesine tâbi Ziyere nam karye sakinlerinden Şeyh İsmail nam kimesne gelüb karye-i mezbûrede Diğer Köy ... demekle mâ'ruf mahalde vâki' kadimden beru Ömer Ali ve El-Hâc diğer Ali nam kimesnelerin bina eyledikleri çeşmelerine mezbûr bunun yine karye-i merkurda mutasarrıf olduğu bağçesi derunundan olan ... cereyan ve bağçesini saki ve intifa idegeldiği mahsus ve menkul-ı kadimi suyunda âharın alakası olmayub bir veçhile dâhl olunmak icab itmez iken yine karye-i mezbûrede ashab-ı ağrazdan bazıları Mustafa ve Halil nam kimesneler kadimden beru bağçelerini âhar su ile saki idegelmişler iken hasedlerinden nâşi kanaat itmeyüb bağçelerini bunun bağçesinin mahsus ve menkul-ü kadim su ile saki ideriz deyu rencide eylediklerinden gayrı ağrazdan Seyyid Ali ve Seyyid Hasan nam kimesneler ile Raziye nam dahi sonradan gars eyledikleri bağçelerini ol su ile saki itmek muradıyla hilâf-ı şer'-i şerif ve kadime mugayir rencideden hâli olmadıkları ve bu babda şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerifesi mucibince amel olunub ber-vech-i muharrer bağçesini saki ve iska idegeldiği mahsus ve menkul suyuna mezbûrları hilâf-ı şer'-i şerif ve kadime mugayir müdahale ve teâdi ittirilmeyüb men' ve def olunması babında hükm-î hümâyûnum rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebû'l-evvel Sene 1162

SAYFA 265 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Es-seyyid Hafız Süleyman Halife veledüşü zîde ilmihu südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı'na tâbi Hakala nam karyede vâki' müteveffiyeye Aişe Hatun Cami-i Şerifinin iki sehim vazife ile hitabetine berat-ı şerifimle mutasarrıf olub uhdesine lazım gelen hizmetini eda idüb ber-mûceb-i şart-ı vâkıf hitabet-i vazifesine berat mucibince hizmeti mukabelesinde müstahak olduğu hissesini kazâ-i mezbûrda sakın vakf-ı mezbûrun mütevellisi olan (Boş) nam kimesneden talep ve almak istedikde müteveli-i merkum mürtezika-i vakf-ı mezbûr ile yekdil ve uhdesinde ve vakıfda müsaade varken mugayir berat hitabetine tâ'yin olunan Ali vakıfdan iki sehim hissesine isabet ideni vermeyüb gadr eyledüğü bildirüb hitabetine tâ'yin olunan Ali'ye vakıfdan iki sehim vazife hissesini iden müteveli-i vakıfdan alıverilüb noksan tekâlif ile müteveli-i merkum ta'âllül ittirilmemek babında emr-î şerîfim rica ve hazine-i âmiremde mahfûz olan Anadalo Muhasebesi defterlerine nazar olundukda zikrolunan iki sehim vazife ile hitabetine hâlâ berat-ı şerifimle mezkûr Es-seyyid Hafız Süleyman veledüşü üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın berat mucibince amel olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Rebîü'l-âhır Sene 1162

SAYFA 269 / HÜKÜM 4

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfı (Boş) ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Halil bin Osman nam kimesne ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında Amasya Kazâsı muzâfâtından Argoma nahiyesine tâbi otuz sekiz nefer reaya ve sekiz aded zemin ve iki aded çiftlik ve hâsıl-ı çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ' gayruha dört bin dokuz yüz akçe yazıyla karye-i Deveci malikâne-i vakf-ı evlatlık üzere der-tasarruf Ali Beg ve İhsan Hatun ve Sitte Hatun Şehrazad Hatun divani tımar deyu defter-i hakanimde mukayyed ve bu karye-i mezbûrenin malikânesine evladiyet ve meşrûtiyet üzere berat-ı şerifimle mutasarrıf olub dâhl icab itmez iken ecânibden Çorumî Halil nam kimesne zuhur ve karye-i mezbûrenin nısf-ı malikânesi Çorum'da mefdun Baki Paşa Vakfıdır deyu hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî ve bilâ sened müdahale ve tarafından vebağ Alemdar dimekle mâ'ruf kimesneye iltizam ve tegallüben karye-i mezbûrenin malikâne tarafına aid olan mahsulü ahz ve buna ziyade gadr eyledüğün bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub ecânibden olan mezbûrları hilâf-ı defter-i hakani karye-i mezbûrenin malikânesi tarafına aid olan mahsule dâhl ve taarruz ittirilmeyüb men' ve def' ve fuzûlî aldığı girü alıverilmek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i

mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1162

SAYFA 271 / HÜKÜM 4

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsında vâki' Sultan Alaeddin bina eylediği dârü'l-şifâ vakfının evladiyet ve meşrûtiyet üzere ber-vech-i iştirâk mütevellileri olan Marziye ve Rukiye nam hatunlar südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında ve kazâsı muzâfâtından Argoma nahiyesinde karye-i Sezi(?) malikâne-i vakf-ı dârü'l-şifâ Amasya divanı tımar nefera yetmiş sekiz ve zemin aded yedi ve çiftlik-i hassa iki ve çiftlik malikâne iki ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şâ'ir ve ân- hisse dört yüz elli hinta ve şâ'ir yekûn mâ' gayruhu sekiz bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-ı mezbûresinden üç bin yüz akçesi ifrâz ve müstakil bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Geldigelen nahiyesinde Bergah nam karye ve gayriden sekiz bin üç yüz akçe tımara mutasarrıf âhardan tımar-ı aklamı bâkisi müştereki kaydında ve yazı-ı mezkûrun iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçesi dahi ifrâz ve olduğu müstakil bir-icmâl ve tamamen Simre-i Lâdik nahiyesinde Karınca nam karye ve gayriden on iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımara mutasarrıf Hasan'ın tımarı aklamı olub lakin mezbûran Ahmed ve Hasan ve müşterekleri sâlifü'z-zikr Sezi karyesinin divani tarafına aid olan mahsul ve rüsumu ahz ve kabza kanaat itmeyüb zikrolunan iki aded çiftlik malikâneye ve malikâne tarafına aid olanı dahi hilâf-ı defter-i hakani müdahale ve vakf-ı şerife gadr eyledikleri bildirüb sâlifü'z-zikr Sezi karyesinin tahtında mukayyed vakfa tahsis kılınan iki aded çiftliği ber-mûceb-i defter-i hakani taraf-ı vakıfdan zabt ve karye-i mezbûrenin mahsulünden malikâne tarafına aid olanı dahi kanun ve defter mucibince ahz ve kabz ittirilüb mezbûrdan sipahileri malikâne tarafına aid olanı hilâf-ı defter-i hakani müdahale ittirmeyüb men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-âhır Sene 1162

SAYFA 275 / HÜKÜM 1

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Geldigelen nahiyesi naibi Mustafa zîde ilmihu südde-i saâdetime mektub gönderüb nahiye-i mezbûreye tâbi Şereflü karyesinde sakın Osman nam kimesne meclis-i şer' e varub bundan akdem Amasya Sancağına mutasarrıf olub hâlâ Amasya'da ikamet üzerinde olan Cevher Paşa üzerine şer' an bir nesne sabit olmuş değil iken ashab-ı ağrazın tahrikiyle bin yüz altmış bir senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak iki yüz altmış gurus alub gadr itmeğin meblağ-ı mezkûr alıverilmek için der- âliyye'ye arz ... deyu istirham fi'l-hakika mezbûr Osman'ın ol- mikdar gurusu bi- vech-i şer' le cebren aldığına i'lamın muhit olmağın vâki'-i hali hükm-î hümâyunum virilmek ricasına arz eylediğin ecilden mahallinde şer' le görülmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhır Sene 1162

SAYFA 279 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Geldigelen Kadısına Hüküm ki

Osman gelüb kazâ-i mezbûr muzâfâtından Aştakul nahiyesine tâbi Ortaköy nam karyenin malikânesinin sâlis-i Erbağ mülk-i evlad-ı Kadı Şah ve yine nahiye-i mezbûra tâbi İncesu nam karyenin malikâne-i mülk-i evlad-ı Hacı Şah hâliya tamam malikânenin otuz iki sehiminden yirmi beş sehim vakf ve ebna-i Hevace Beg bin Kadı Şah ve yedi sehim vakf-ı ebna-i Ali ve Mehmed ibn-i Zeyneddin ebnasına vakıfdır deyu tamamından ... Hammar Paşanın yüz altmış bâki dört sehim olub iki buçuk sehim Hevace'nin ve bir sehim Zeyneddin ebnasına vakıfdır deyu defter-i hakanide mukayyed ve mezbûran Kadı Şah ve Hevace Beg zikrolunan karyelerin malikânesinde olan hisselerini evlad-ı evlad-ı evlad-ı âle's-seviye zabt etmek üzere vakfiye-i mâmûlun-bihasında şart-ı vâkıfda ve bu dahi evlad-ı vakıfdan olub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf iki yüz seneden beru icrada ve babası hisseye mutasarrıf iken bunun hâl-i saferinde(?) vakfiye bir taraflıyla ecâribden diğer Osman'ın yedine girmekle evladiyet iddiasıyla mugayir vakfiye ve şart-ı vâkıf fuzûlî cümle malikâne hissesini zabt badehu fevt olmakla kazâ-i mezbûrede oğlu Ali zuhur ve babam Osman zabt itmiş ben dahi zabt iderim vakfiyendedir ve siz evlad-ı inâsındansız deyu hilâf-ı şerif ve mugayir defter-i hakani ve vakfiye fuzûlî zabt ve buna gadr-ı külli eylediği bildirüb mahallinde mezbûr ile mûrâfâ'-i şer' ve evlad-ı vakıfdan olduğu şer' an sabit olduktan sonra ber-mûceb-i şart-ı vâkıf icra-i şer' ve ihkak-ı hak ve vâki'-i hal i'lam olunmak babında emr-î şerîfim rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala

mürâcaat olundukda Aştakul nahiyesine tâbi dört yüz on beş nefer reaya ve on beş zemin ile on dört bin akçe yazar karye-i Ortaköy rub' malikâne-i Taceddin Beg ve sâlis-i Erbağ mülk-i evlad-ı Kadı Şah bî- vech-i sâliyane rub' malikâne-i Taceddin Beg vakf-ı imaret-i Taceddin Beg ber-mûceb-i vakfiye divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra tâbi elli beş nefer reaya ve dört zemin ve bir çiftlik-i hassa ile dört bin beş yüz akçe yazar İncesu nam karyenin malikâne-i mülk-i evlad-ı Hacı Şah bî-vech-i sâliyâne tamam malikânenin otuz iki sehiminden yirmi beş sehimini vakf-ı ebna-i Hevace Beg bin Kadı Şah el-mezbûre ve yedi sehimini vakf-ı ebna-i Ali ve Mehmed ibni-i Zeyneddin bin Kadı Şah divani tımar ve tahtında mezra-i Sorkum malikâne ve divani karye-i mezbûre Ortaköy halkı ziraat iderler ber-mûceb-i defter-i âtik ve yine nahiye-i mezbûre tâbi iki yüz otuz nefer reaya ve yirmi zemin ve bir çiftlik malikâne ile dokuz bin akçe yazar karye-i Karaşehir malikânenin tamamından ... Hammar Paşa'nın yüz altmış bâki dört sehimini olup bir sehimin tasarrufu Fatma ve iki buçuk sehimini Hevace Beg ve bir sehimini Zeyneddin ebnasına vakıfdır divani tımar ve hâsılları tahammûlerinde çift ve hinta ve şâ'ir ve gayri ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter olunub mezbûr Osman'ın iddiasına şer' an fasıl virilmek için defter emini El-Hâc Halil dâme mecdûhû arz itmeğin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1162

SAYFA 280 / HÜKÜM 1

Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbab-ı tımardan Bosnevi Ali Ağa bin Abdullah ve Hasan Efendi ibn-i Şabân dimekle mâ'ruf sipahiler gelüb Amasya Sancağında berat-ı şerifimle mutasarrıf oldukları tımarları karyelerinden kazâ-i mezbûr muzâfâtından Geldigelen nahiyesine tâbi Dadu nam karyelerinin mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde kadimden beru âşâr ve resm-i tımarları tarafından alınagelen yerlere âhardan dâhl icab itmez iken civarında vâki' erbab-ı tımar karyelerinden nahiye-i mezbûre tâbi Çağlan nam karye sipahisi Birader Ahmed Ağa bin Ali dimekle mâ'ruf kimesne zuhur ve ol yerlerin sipahisi olduğu mezkûr Çağlan karyesi toprağında öşür ve rüsumu ben alırım deyu kadime mugayir müdahale ve bundan akdem kanun üzere virilen emr-î şerîfim mucibince mahall-i nizânın üzerinde mûrâfâ'-i şer' olduklarında ol yerlerin hududu bir taraftan Kapukaya ve andan sıyrulub Kızılca Geçidi ve Tazlık nam mahalle varınca ve andan sıyrulub Çığırtkandere ensesinden Sevince karyesi sınırundan ve İlyas karyesi sınırını sıyrulub yine Kapukaya'ya gelince işbu hudud ile mahdud yerler bunların sâlifü'z-zikr tımarlarını karyesi arazisinden olup ve kadimden beru öşür ve resm-i tımarları tarafından alınageldiği ol diyarın

... ve ehl-i vukuf ve bazı kimesnelerin şehadetleriyle şer' an sabit ve mezkûrun müdahale ve teâdisi men'-i birle taraf-ı şer'den yedlerine hüccet-i şer'iyeye virilmişken yine memnu' olmayub kadime ve hüccet-i şer'iyeye mugayir hilâf-ı kanun müdahale ve teâdiden hâli olmadıkları bildirüb hüccet-i şer'iyeleri mucibince amel olunub merkumun hilâf-ı kanun ve kadime mugayir müdahale ve teâdisi men' ve def' ve kadimisi üzere ol yerlerin öşür ve resm-i tımarları tarafından bunlara ahz ve kabz ittirilmek babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel Sene 1162

SAYFA 284 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Aslışah Hatun evladından Molla Halil demekle mâ'ruf kimesne südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bunun medine-i Amasya mahallatından Temenna Mahallesi toprağında bi'l-fiil zabt ve tasarrufunda hane-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icab ider emlak ve yerleri olmayub tekâlif talebiyle bir dürlü teâdi ve rencide olunmak iktiza itmez iken mahalle-i mezbûre ahali zuhur ve üzerinde edası lazım gelen avarıza ve imdad-ı hazeriyeye ve sair emr-î şerîfimle vâki' olan tekâlifi siz de bizimle mâ'an vir deyu iddia ve bundan akdem mûrâfâ'-i şer' olduklarında bunun mahalle-i mezbûre toprağında bi'l-fiil zabt ve tasarrufunda hane-i avarıza bağlu tekâlif alınmak icab ider emlak ve yerleri olmadığı lediü'l-şer' zahir ve mezbûrların bi- vech-i muarızaları men'-i birle kıbe'l-i şer'den hüccet-i şer'iyeye virilmişken mezkûrlar yine kânî ve memnu' olmayub hilâf-ı kanun ve mugayir hüccet-i şer'iyeye tekâlif talebiyle teâdi ve rencideden hâli olmadıkları ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyeye muciblerince kanun üzere amel olunub mahalle-i mezbûre ahhalisinin hilâf-ı kanun tekâlif talepleriyle zahir olan müdahale ve teâdileri ve muarızaları men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1162

SAYFA 284 / HÜKÜM 5

Mevlana Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Mevlana-i mûmâileyh El-Hâc Mehmed zîde fazlıhusun südde-i saâdetime mektub gönderüb Amasya'da vâki' müteveffâ Ayas Ağa Vakfı'nın vakfiye-i mâmûlu'n-bihasında kitabete kaydı olmayub kitabetinin dahi vakf-ı mezkûr ... yoğ iken Es-seyyid Mehmed Emin

nam kimesne hilâf-ı inha kitabet ciheti ihdas ve askerîden berat ittirüb mürtezika-i vakfin vazifelerine noksan ... olmakla merkurum Es-seyyid Mehmed Emin üzerinde olan kitabet ciheti kayd-ı ref' ve terkin olub merkurum Es-seyyid Emin kitabet vazifesi mütalebesiyle mütevellî-i vakıf taciz ittirilmemek üzere emr-î şerîfim virilmek ricasına vâki'-i hal bi'l-iltimas arz eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere kitabet-i merkurum Mehmed ... olmakla askerî berat kaydı ref' ve terkin olunmak babında fermân-ı âlişanım yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel Sene 1162

SAYFA 291 / HÜKÜM 2

Geldigelen ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Geldigelen Kazâsı'nda Dadu nam karye ahalisi gelüb Amasya Sancağında Geldigelen nahiyesinde doksan yedi nefer reaya ve iki zemin ve iki çiftlik ile karye-i Dadu malikâne-i vakf-ı imaret-i Bayazid Paşa ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve zikrolunan karyede Sultan Mustafa Han serâhu validesi cami-i şerif bina idüb vakf-ı ... kudreti olmayub karye-i mezbûre ahalisi müşârünileyhin camisinin hitabeti ve müezzinliği hizmeti ve vâki' olan fermânın terfî' itmek mukabelesinde tekâlif-i örfiyyeden ve imdad tarafından olan tekâlifden me'zun olalar deyu dokuz yüz seksen iki Rebû'l-evvelinin evâhiri tarihiyle varid olan hükm-î şerîfim vâziçun sabit defter olundu hâsıl çift ve hinta yekun mâ gayruhu on bin akçe ve niyabet ân-el-rüsûm yekûn ve âdet-i ağnam yekûn yedi yüz yirmi akçe yazı ile defter-i mufassalda ve niyabete ve nısf-ı bâd-ı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı âdet-i ağnam ve nısf-ı resm-i deştânî ân tımarhane-i sipahiyan ve merdan-ı kâl'a ez- havass-ı hümayun ve züema ve tımarhane-i serbest ve karye-i Yağlıbasan der- nahiye-i Geldigelen resm-i deştânî haneden haneye alınur fî sene otuz bin dört yüz seksen beş akçe yazı ile olduğu defter-i icmâlde muharrir kalemiyle tahrir ve mirliva-i Amasya kazâ mülhukatından olduğu defterhânede mukayyed ve sâlifü'z-zikr Dadu karyesi ahalisi karye-i mezkûr malikânesi Bayazid Paşa imaret-i vakfı ve divanisi tımar ve ber-minval-i meşrûh cami-i şerifinin tamir ve termimi mukabelesinde tekâlif-i örfiyyeden me'zun olmak üzere defter-i hakanide mukayyed iken nahiye-i mezkûrede serbest olmayan tımar karyelerinin niyabeti nısf-ı bâd-ı heva ve nısf-ı resm-i arusiye ve nısf-ı resm-i deştânî mirliva-i kazâ mülhukatından olmakla liva-i mezbûr mutasarrıfları karyeleri toprağında üzerine şer' an cürm-ü sabit olan reayanın kanun üzere aid olan nısf-ı cerime ve sair defter-i hakanide hâsıl kayd olunan rüsumatı kanun ve defter-i hakani mucibince ve sefersiz vâki'tlerde dahi muayyen olan imdad-ı hazeriyyeden cümle marifeti ve marifet-i şer' le hisselerine isabet ideni ahz ve kabza kanaat itmeyüb defter-i hakanide olan muafiyetlerin ve hazeriyye meşrutuna mugayir

ziyade mütalebesiyle teâdi eylediklerinden mâ'ada odun saman ve aldıklarından mâ'ada bilâ- emr-î şerîf civarlarında vâki' Ezine Pazar nahiyesi ahalilerine isabet iden hisseleri dahi bunlara tarh ve tevzi' ve gadr ve teâdi eyledikleri bildirüb defter-i hakani ve şürût-ı hazeriyye mucibince amel olunub hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir şürût-ı hazeriyye ziyade mütalebesi ve sair ber'i ve mezalim ile teâdileri müstakilen emr-î şerîfim sudurunu istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve divan-ı hümayunumda mahfûz imdad-ı hazeriyye tertip defterleri görüldükde eyalet-i Sivas'da vâki' kazâlarda ve Sivas kadıları için senede iki taksit ile topdan on beş bin gurus ve Amasya Sancağında vâki' kazâlardan liva-i mezbûr mutasarrıfları için senede üç taksit ile topdan üç bin gurus imdad-ı hazeriyye tertip kâl'abendden ... Divani bu tarafda mâlûm olmayub mahallinde sicilde mâlûm olduğu mukayyed ve bu suretde karye-i merkum ahalileri hizmetleri mukabelesinde tekâlif-i örfiyye ve imdad tarafından olan tekâlifden me'zun olmaları eğer ki Defter-i hakanide mukayyed olub lakin imdad-ı hazeriyyede muaf ve gayr-ı muaf dahilleri olmakla karye-i merkum ahalisi hazeriyyenin cümle marifet ve marifet-i şer' le hisselerine isabet eden her ne ise sicil-i mahfûzdan bâde'l-harc defter mucibince hisseleri götürüb liva-i mezbûr mutasarrıfı tarafına eda ve defter-i hakanide mirlivaya hâsıl kayd olunan rüsumatı sâlifü's-s ... dahi kanun ve defter mucibince virdikden sonra hilâf-ı şürût-ı hazeriyye ve mugayir kanun ve defter ziyade mütalebesi ve muayyen ve meccanen tard ve dâhilde ve konakda konakçı akçesi ve odun ve saman ve sair zahire ve mukabili ve nükûdatı ile fukara-i raiyyete bir dürlü rencide ve remîde olunmayub mahallinde ve hayatta olmaları şürûtdan olmakla şürût-ı hazeriyye ve defter-i hakani mucibince amel olunub hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir şürût zulm ve teâdisi men'i için emr-î şerîfim tahriri babında bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdurrahim dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1162

SAYFA 292 / HÜKÜM 1

Turhal ve Amasya Kadılarına Hüküm ki

Sabıka Anadolu Kadiaskeri olub hâlâ bi'l-fiil nâkibü'l-eşraf olan Boluvî zâde Es-seyyid Mehmed Emin edâmâllahu te'âla fezâiluhu südde-i saâdetime ârz-ı hâl gönderüb müşârünileyhin meşrûtiyet üzere mütevellisi olduğu Amasya'da vâki' müteveffâ Yakup Paşa ve Turhal'de vâki' Ulu Ağa vakıflarının vakfiye-i mâmûlu'n-bahalarında mukayyed ve ... edaya razı iken bazıları kanaat itmeyüb hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugayir vakfiye-i mâmûlu'n-baha

ez-diyar ve mücedded vazife taleb ve mahsul-i vakf-ı takrib birer takrib ile ekl ü celb itmeleriyle evkaf-ı mezkûrenin iradı mugayir ... ihata eylemediğinden nâşi imaretleri muattal kalub ol diyar evkaf-ı şerife gadr-ı külli olunduğundan evkaf-ı mezkûrenin vakfiye-i mââmûlu'n-bahalarında mukayyyed ve muayyen olunan vazife-i kadimesinden ez-diyar ve sonradan ihsan ve vazife mütalebesiyle rencide olunmamak için bundan akdem kırk yedi senesi emr-i şerîf sadır olmuşken hâlâ bazıları mugayir emr-i âli müdahale ve evkaf-ı şerife gadr murad itmeleriyle mukaddema sadır olan emr-i âli mucibince amel olunub ... hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugayir emr-i âli muharrer vazife mütalebesiyle dâhl ve taarruz ittirilmemek babında bin yüz elli üç senesi evâil-i Rebû'l-âhırinde emr-i şerîfim virilmişken bir tarafıyla zabiti olduğundan müşârûnileyhin kâimkamında yine muharrer vazife talebiyle tacizden hâli olmadıkları bildirüb mukaddema sadır olan emr-i şerîfim mucibince müceddeden hükm-i hümayunum rica ve divan-ı hümayunumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukda tarih-i mezkûrede vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim virildiği mestur ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i şerîfim mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir Sene 1162

SAYFA 295 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

... hatun gelüb bunun veresei olduğu kızı Hadice nam sagirenin mâlûmu'l-mikdar esvab ve eşya ve altunlarını bundan akdem bin yüz elli (Boş) senesinde Amasya'dan kalkub ... olduklarında Amasya sakinlerinden Gürcü İbrahim Beg oğlu Mustafa Ağa ve Hacı Mahmud Ağa ve Lüleci Hasan dimekle mâ'ruf kimesnelere imâen vaz' idüb şimdi taleb eylemek istedikde mezkûrlar mücerred virmemek için şirrete sülûk ve zikrolunan eşyayı (Boş) nam kimesneye teslim eyledik deyu ve kâh inkar ve kâh dürlü dürlü illet ve bahane ile virmekde muhalefet ve bunlara gadr sevdasında oldukları ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerife virildiği bildirüb fetava-i şerife mucibince şer' le görölüb mezkûrlara ibra ve teslim eyledüğü emaneti ve eşyaları asaleten ve rizaen buna alıverilüb ol veçhile ta'allül ve muhalefet ittirilmeyüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir Sene 1162

SAYFA 296 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana-i mûmâileyh El-Hâc Mehmed zîde fazlıhusun sūdde-i saâdetime mektub gönderüb Amasya nahiyesine tâbi maktu' tamga ve ihtisap ve boyahane ve bozahane ve bazar ... Pazar keyl ve bazar esbab (?) deyu defter-i hakanide muharrir kalemiyle tahrir ve kurâda Amasya hassı mülhükatından olduğu defter-i hakanide mukayyed ve ihzariyesi dergâh-ı mu'âllam kapucu oğullarından Mustafa veledi Halil berat-ı şerifimle üzerinde ve tarafından bâ-temessük vekili muhzır başı Ömer nam kimesne kazâ-i mezbûrun muhzırbaşlığını zabt ve kanun üzere aid olan resmi ihzariyeyi kadimesi üzere ahz ve kabz murad eyledikde Amasya Sancağı mutasarrıfı Ömer Paşa hukuk-ı şer'iyye namıyla kendü tahsil itmek üzere emr-î şerîf ısdar itdirdim deyu bunları habs ve tahsil olunan hukuk-ı iyâllerin ahzında küll-i gadrı ve ... olduğu ahali-i kazâ meclis-i şer'de ebna-i mirmiran mûmâileyh tarafına virilen emrin kaydı ref' ve terkin ve kazâ-i mezbûrun ihzariyesi kapucu oğullarından mezkûrun tarafından vekili zabt ve kanun üzere aid olan resm-i ihzariyeyi ahz ve kabz ittirilmesi için emr-î şerîf sūdûrunu iltimas ve ... takri-i meşruaları vâki' ve müteallik olduğu sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin arz ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Amasya nahiyesine tâbi tamga ve ihtisap ve boyahane ve bozahane ve bazar ... ve bazar ... ve bazar ve bazar ... deyu senevî elli iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâl mirliya-i Amasya hassı mülhükatından olduğu mestur ve divan-ı hümâyunda mahfûz ahkâm ve nişan dividatı görüldükde Amasya Kazâsının yalnız dört bin akçe bir hisse olmak üzere ihzariyesi kapucu oğullarından Mustafa veledi Ali başka kapucu başı Süleyman arzıyla elli sekiz tarihinde tevcih ve hâlâ berat-ı şerifimle üzerinde olduğu ve Amasya Sancağı mutasarrıfı Ömer Paşa'nın iltimasıyla işbu sene-i mübareke evâil-i muharreminde bir kıt'a emr-î şerîf olduğu mukayyed ve bu makule kapucu oğullarına mahsus ihzariyesi vekillerine zabt ve mahkemede ... tâ'yin bulan mal-ı mevcudundan yüz kırk iki akçe resm-i ihzariye Muhzırbaşlara ahz ve kabz ittirilmek kanun-ı muvafık ve eyalet ve sancak mutasarrıfları dahi vâziü'l-yed ve ... ahalden hukuk-ı şer'iyyeye müteallik davaları olduğu zabitleri marifetiyle ... kanun ahz ve habsleri ve şer'-i şerife ihzarları lazım gelenleri hukuk-i kanun üzere zabitleri marifetiyle ahz ve habs ve meclis-i şer'e ihsar ittirilüb vâziü'l-kanun ve defter-i cerimesi kendüye aid olmayanları ahz ve habs teklifiyle rencide itmeleri mugayir kanun olmakla bu suretde mirliya tarafına virilen emr-i âli tarafının mukteza-i kanunları gereği gibi zikr ve tasrih olmamakla mahallinden kaydı ref' ve terkin ve fî mâ-bâd livaya-i mezbûr mutasarrıfları defter-i hakanide cerimesi kendüye hâsıl kayd olunmayanları ahz ve habs teklifiyle ... taarruz itmeyüb

ve kanun üzere zabitleri marifetiyle ahz ve habsleri ve meclis-i şer'e ihzarları lazım gelenleri zabitleri marifetiyle gördürülüb ve muhızırbaşı olanlar dahi müddeâ'-i mahkemede tâ'yin bulan mal-ı mevcudundan yüzde iki akçe ihzariyeden ziyadeye bir dürlü tecavüz eylemeyüb herkes mukteza-i kanunları kemâl-i raiyyet ve ahali-i memleket ve vâki'-i hâl ısdarı olan perişan raiyyet ve bilâ cürüm ve takririçün gereği gibi himâyet ve ... ve her hal-i istiklâk haber ve davalarına mazeret eylemeleri ... havi ve mukteza-i kanunları beyanıyla emr-î şerîfim tahriri sabit bi'l-fiil reisü'l-küttabım Abdullah Nail Dâme mecdûhû i'lam itmeğin ... Defter-i hakaniden mirlivaya hâsıl kaydolmakla ancak ihzariyesi i'lamı mucibince zabt ve resm-i kanunu alıverilüb virilen emrin kaydı terkin olunmak babında fermân-ı âlişanım sadır olmuştur.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir Sene 1162

SAYFA 297 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

İstanbul sakinlerinden Hafız Mehmed nam kimesne ârz-ı hâl idüb Amasya Kazâsı'na tâbi Ziyere nam karye sakinlerinden bunun babası Osman Efendi demekle mâ'ruf kimesnenin bin yüz elli (Boş) senesinde fevt oldukda veresiyesi bununla karye-i mezbûrda sakin karındaşı Hafız Ahmed ve (Boş) nam kimesnelere intikal idüb lakin bu diyar-ı âharda olmakla mezbûr birbirleriyle yekdil ve babası müteveffâ-i mezbûrun dört kise nükûd sair emval ve eşyasından ahz ve kabz itmeleriyle babaları müteveffâ-i mezbûrun muhallefatından âle'l-mâ-kârz ... hisse-i sabıkası taleb eyledikde yedlerinde bi'l-cümle ihfa(?) ve hevalarına tâbi İsmail nam kimesne ile müttefik ve hevarları kadı-ı sabıkaya istinadları olmakla bir veçhile mukavemete ve ihkak-ı hak mümkün olmamakla şer' le görülemeyüb babası müteveffâ-i mezbûrun muhallefatından hisse-i sabıkası alıverilüb bir dürlü ta'allül ve muhalefet ittirilmeyüb icra-i hak olunmak için sadır olan emr-î şerîfimle mahalline vardığında karındaşı mezbûrlar evvelki karındaşları mezbûr İsmail ile yekdil ve zikrolunan emval ve eşya ve nükûddan altı bin guruş bir mahalden ahz ve zabt ve muayyen kişilere istinaden kâh inkar ve kâh ikrâr ve dürlü hileye teâdi-i birle gûn â gûn cebr ve eziyet ve ... ve şahidleri ... olmalarıyla icra-i hak mümkün olmaduğundan asitane-i saâdetime geldikde âyan kefaletiyle isnad eylediği bin guruşun edasına bir dürlü iktidarlara olmayub ahvali diğer gûne olduğunu bildirüb âhar husus için ol tarafa emr-î şerîfimle mübaşir tâ'yin olunan dergâh-ı mu'allam çavuşlarından (Boş) Çavuş zîde kâdruhû marifetiyle şer' le görölüb babası müteveffâ-i mezbûrun muhallefatından âle'l-mâ-kârz aldığı hisse-i sabıkası alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hüküm-î hümayunum rica ve

divan-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere şer' le ihkak-ı hak olunmak için işbu sene-i mübarekesi evâil-i muharreminde emr-î şerîfim virildüğü mestur ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-î şerîfim mucibince mahallinde şer' le görölüb ber-mukteza-i şer'-i kâdim ve ihkak-ı hak ve keyfiyetleri âle'l-mâ-arz olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Cemâziye'l-âhir Sene 1162

SAYFA 301 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden (Boş) nam zimmi gelüb medine-i Amasya toprağında Ayvasıl nam mevzuuda vâki' mutasarrıf olduğu mâlûmu'l-hudud bir kıt'a mülk-i bağını yine medine-i Amasya sakinlerinden Bahtiyar oğlu Mardoros nam zimmîden bin yüz elli senesinde istikraz eyledüğü on sekiz batman kahve ile bir saat mukabelesinde rehin vaz' idüb badehu ... hulûlünden yemeni kahve ve saati mesfûr Mardoros'a bi'l-tamam eda eyleyüb bâki bir nesne kalmayub bağını taleb eyledikde mesfûr ziyade eşirra ve mütegallibeden olmakla ve ber-mûceb-i fuzûlî zabt ve mahsulünü ahz ve istihlak eyleyüb hâlâ zimmetinde iken mürd olub kazâ-i mezbûrede sakin terekesini zabt iden oğlu Sekyas nam zimmî zabt itmekle mesfûr Sekyas'dan taleb eyledikde babam mürd-i mesfûrun yedinde buldum bana intikal iden mülkümdür sana virmem deyu hilâf-ı şer'-i şerif ta'allül ve buna gadr-ı külli olunduğu ve tarafından oğlu Esenkan nam zimmîyi vekil eyledikde ve davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb mucibince şer' le görölüb vech-i meşrûh üzere olan bağını zabt iden mesfûrdan alıverilüb ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyûnum rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1162

SAYFA 301 / HÜKÜM 2

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya mahallatından Çevikçe Mahallesi sakinlerinden Esenkan(?) nam zimmî südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb bu kendü halinde olub hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye vaz' ve hareketi ve deyni ve kefaleti olmayub ve üzerine dahi şuhûdu'l-ûdûl ile şer' an bir nesne sabit olmuş değil iken yine medine-i mezbûre mahallatından Kurşunlu Mahallesi sakinlerinden Seyyid Hüseyin nam kimesne kendü halinde olmayub ... nâşi zuhur ve şirrete sülûk ve mücerred celb-i mal sevdasıyla ben sana Merzifon'da Taş Han'da be her dastarı yüz paraya

olmak üzere yüz yirmi aded Gedegra dastarı beg ve teslim eylemiş idim mârû'l-zıkr dastar-ı mezkûrların kıymeti olan ân-celî akçe üç gurus senden alırum deyu şâhid-i zor ikametle iddia ve bundan akdem mûrâfâ'-i şer'-i şerif olduklarında mezbûr Seyyid Hüseyin'in iddiası ... ve şirrete ve kendi olduğu şer' an sabit ve muarızadan men'-i birle cânib-i şer' den mezbûrun yedine hüccet-i şer'iyye virilmişken mezkûr Seyyid Hüseyin mütegalibe olduğundan gayrı ol hüccet-i şer'iyyeye mugayir ehl-i örf taifesiyle yekdil ve yekcihet ve bin yüz altmış (Boş) senesinde hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak fuzûlî ve cebren yüz elli gurus ahz ve gasb idüb ol veçhile ziyade mazur olduğu ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerife virildüğü bildirüb fetava-i şerife ve hüccet-i şer'iyye muciblerince zabıt marifetiyle şer' le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak fuzûlî ve cebren gasb eylediği ol mikdar gurus alıverilüb bi- vech-i şer' ta'âllül ittirilmemek babında emr-i şerîfim rica eylediğin ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1162

SAYFA 304 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve Taşabâd Kadılarına Hüküm ki

Sâdat-ı kirâmdan Seyyid Mehmed zîde şerefêhü ile Şerife Emine nam hatun gelüb Amasya Sancağında Akdağ nahiyesinde nefsi-i Hakala malikânesi mâ nısf-ı malikâne-i mezra-i Hevace ve tahtında karye-i Değirmenderesi ve Çukurviran ve Kürtler karyeleri malikâneleri nefsi-i Hakala'da müteveffâ Seyyid Yahya zaviyesi vakfı ve Sivas Sancağında Taşabad nahiyesinde Yaravuş karyesinin malikânesi dahi müteveffâ Seyyid Yahya veledi Seyyid Kebir ... Vakfı olduğu defter-i hakanide mukayyed ve mezbûran Akdağ nahiyesinde Hakala karyesinin müteveffâ mûmâileyh Seyyid Yahya evladından ve zaviye-i mezbûre vakfının ber-vech-i iştirâk berat-ı şerîfimle mütevellileri olub müteveffâ-i mûmâileyh Seyyid Yahya Amasya Sancağında Akdağ nahiyesinde nefsi-i Hakala ve kurâ-i sâlif olunan malikânelerin zaviyesine ve Taşabâd nahiyesinde Yaraluş karyesi malikânesini dahi ebnasına ceddimiz müteveffâ-i mezbûrun zabtında olduğu vakfiye-i mâmûlu'n-bahasında mukeyyed iken ecânibden Seyyid Mustafa Sivas Sancağında Taşabâd nahiyesinde Yaraluş karyesi malikânesini ebnasına vakf iden Seyyid Yahya başka ve Hakala karyesinde zaviyesi olan Seyyid Yahya başgadır deyu nîzâ eylediği bildirüb sen ki vezir müşârûnileyhsin marifetinle mevlana-i mûmâileyhimanın huzurunda terafi'-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak için emr-i şerîfim südürünü istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Amasya Sancağında Akdağ nahiyesine tâbî mahallat ve reaya ve zemin ve çiftlik ve bağ ile karye-i nefsi-i Hakala malikâne-

i vakf-ı Seyyid Yahya der-Hakala mâ nısf-ı malikâne-i mezra-i Hevace divani zeamet ve tahtında müselmanan veledan ve reaya ve zemin karye-i Değirmenderesi tâbi Hakala vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve hâsıl-ı niyabete çift ve ispence ve hinta yekûn mâ gayruha otuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve yine Akdağ nahiyesine tâbi otuz üç nefer reaya ve bir zemin ve iki çiftlik-i hasa ve bin üç yüz akçe yazar karye-i Çukurviran malikâne-i vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya der-Hakala ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve yine nahiye-i mezbûra tâbi otuz beş nefer reaya ve beş zemin ve bir çiftlik-i hasa ve iki bin akçe yazar karye-i Kürtler malikâne-i vakf-ı zaviye-i Seyyid Yahya der-nefs-i Hakala ber-mûceb-i defter-i evkaf divani tımar ve Sivas Sancağında Taşabâd nahiyesine tâbi yüz yetmiş dört nefer reaya ve bir zemin ve bir çiftlik-i hasa ve bir bağ ve üç mevkuf ve beş bin beş yüz akçe yazar karye-i Yaraluş malikâne-i Seyyid Yahya veledi Seyyid Kebirüddin şimdiki halinde Seyyid Taci ve Seyyid Salih ve Seyyid Muhiddin ân-evlad-ı Seyyid Yahya tasarruflarındadır hâliya malikâne-i vakf-ı ebna-i der-ân-fîl- Seyyid Yahya el-mezbûr ber-mûceb-i vakfiye divani tımar ve hâsılları tahtında mâbeyninde nim ve hinta ve şâ'ir ve çift ve gayruhu ile defter-i hakani ve mufassalda mestur olduğu üzere muharrir kalemiyle bunlar dahi başka başka tahrir ve defter olmakda ber-mûceb-i defter-i hakani zikrolunan iddia yedlerinde olan vakfiye-i mâmûlu'n-baha ve kadimden tasarrufları mucibince şer'le fasıl virilmek iktiza eyledükde bi'l-fiil defter emini olan El-Hâc Halil dâme mecdûhû arz ve arzı ve defter-i hakani muktezasınca Akdağ nahiyesinde nefsi-i Hakala'da Seyyid Yahya Zaviyesi başka ve Taşabâd nahiyesinde Yaraluş karyesi malikânesi ebnasına vakf iden Seyyid Yahya veledi Seyyid Kebir başka olmak iktiza idüb ancak mezbûranın ber-minval-i meşrûh iki yüz seneden mütevaciz zaviye-i mezbûre vakf-ı Seyyid Yahya zabtında olduğu vakfiyede mukayyedir deyu şart ve tâ'zir eyledikleri nîzâlarının vech-i şürûtunda bu cihetledir mahallinde mârifet-i şer' le terâfi' ve hısm muvacehelesinde vakfiye-i mâmûlu'n-bahaya bâde'l-nâzar mukteza-i şer'iyyesi âle'l-vech-i tashih arz ve i'lam eylemek için siz ki vezir-i müşârünileyh ve Mevlana-i mûmâileyhimasız size zabtına emr-i şerîfim tahriri babında bi'l-fiil reisü'l-küttâbım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Receb Sene 1162

SAYFA 307 / HÜKÜM 1

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Şerife Raziye nam hatun gelüb medine-i mezbûre toprağında Orman nam mahalde vâki' bunun mutasarrıf olan bir kıt'a mülk-i bağı oldukda bir dürlü dâhl olunmak icab itmez iken yine medine-i mezbûre sakinlerinden Kör Hacı Halil nam kimesne bin yüz elli (Boş) senesinden beru hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak fuzûlî ve tegallüben bağ-ı mezkûru zabt ve mahsulü dahi ahz ve istihlak itmekle bağ-ı mezkûru mezbûr Halil'den taleb ve almak istedikde hevasına tâbi avanelerinden Hacı Hasan ve El-Hâc (Boş) nam kimesnelere istinaden zikrolunan bağını (Boş) nam kimesneden çalub aldum deyu ta'âllül ve mezbûr Halil dahi bağ-ı mezbûru yine medine-i Amasya sakinlerinden (Boş) nam kimesneye beg idüb ve buna gadr-ı külli olunduğu bildirüb şer' le görölüb bağ-ı mezkûru gayr-i hak vâziü'l-yed olan mezbûrdan ve mahsul-i istihlakı mezbûr Kör Halil'den alıverilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1162

SAYFA 307 / HÜKÜM 4

Sivas Valisi Vezire Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Medine-i Amasya sakinlerinden Zarife nam hatun gelüb mezkûrenin babası El-Hâc Ömer nam kimesne fevt oldukda medine-i mezbûre derununda Eskiciler sükûnda vâki' tasarrufunda olan bir bab mülk-i etmekci dükkânı ırs-ı şer' le buna intikal idüb dükkân-ı mezbûra bir veçhile âhardan dâhl olunmak icab itmez iken medine-i mezbûre sakinlerinden bunun üvey babası Ahmed nam kimesne dükkân-ı mezkûru fuzûlî zabt ve yine medine-i Amasya sakinlerinden Çavuşlu El-Hâc Mehmed dimekle mâ'ruf kimesneye beg u beg oldukda sagire olması hasebiyle dava idemeyüb ve hâlâ irişüb bâki davaya kadire olub dükkân-ı mezkûru vâziü'l-yed olan merkumdan taleb ve almak istedikde dürlü illet ve bahane ile virmeüyü ziyade gadr ve teâdi olunduğu ve tarafından zevci Seyyid Ebubekir nam kimesneyi vekil eylediği bildirüb şer' le görölüb babası müteveffâ-i mezbûrdan müntakil dükkân-ı mezbûru vâziü'l-yed olan mezkûrdan alıverilüb bi- vech-i şer' taallül ve muhalefet ittirilmemek babında hükm-î hümayunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Receb Sene 1162

SAYFA 309 / HÜKÜM 6

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Züemadan Ahmed zîde kâdruhû gelüb Amasya Sancağında berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeamet-i karyelerinden Amasya Kazâsı'na tâbi Yassı Ağaç ve tevâbihî karyelerinin bin yüz altmış (Boş) senesinin mahsulat ve rüsumatı bunun beratı mucibince tahvili tarihine düşene âhardan dâhl icab itmez iken ecânibden bazıları fuzûlî müdahale ve subaşınsının ahz ve kabza muhalefet eyledikleri bildirüb berat mucibince tahvil tarihine düşen mahsulat ve rüsumatı tarafından subaşınsına alıverilüb hilâf-ı kanun âhara dâhl ve taarruz ittirilmemek babında hükm-î hümayunum rica itmeğin kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1162

SAYFA 310 / HÜKÜM 3

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana-i mûmâileyh El-Hâc Mehmed zîde fazlıhusun südde-i saâdetime mektub gönderüb medine-i Amasya'da (Boş) Mahallesi sükkânından Zekeriya dükkân-ı mevkufatın evladiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan Es-Seyyid Abdülbaki Çelebi dimekle mâ'ruf kimesne meclis-i şer' e varub ashab-ı hayratdan cedd-i Es-Seyyid Mustafa nam kimesne medine-i mezbûrede Eskiciler sükûnda vâki' mâlûmu'l-hudud iki kıt'a dükkânların gallatını medine-i mezbûrede Reddiye(?) Mahallesinde vâki' bina eyledüğü kepenklerin rakabelerine şart ve tâ'yin ettiği dükkân-ı mevkufu mezbûrlar mürur azim ile harabe-i meşruk olup cânib-i vakıfdan tamir dahi müsaade olmamakla âhar mesele senede yirmi gurus tamire vefa itmemekle medine-i mezbûre sükkânından Hasan Halife nam kimesnenin mülkü olup medine-i mezbûre kurbunda Çay nam mahalde vâki' lede'l-ehl- ve'l-hayrat mâlûmu'l-hudud kerum ve arsası mülk-i üç kıt'a bağları gallatından senede on beşer gurus hâsıl olduğundan mâ'ada arzen ve rağbeten ve hududen ve ... dükkân-ı mevkuf mezbûrlardan ekser ve ... olup merkum Hasan Halife dahi bağ-ı mahluka mezbûrları dükkân-ı mevkuf mezbûrlar ile iştirâk için cânib-i vakfa kendü malından yüz elli gurus dahi virüb meblağ-ı mezbûr dahi be-her sene istirbah ile yirmi bir buçuk gurus temayüzer olmakla iştirâk-i mezkûr vakf-ı merkum cedd-i mahsus(?) olduğuna binaen iştirâk için izn-i hümayunumu bir kıt'a virilmek ricasına der-devlet-i arz ve i'lam ittirur deyu iltimas ettiği merkum Es-Seyyid Abdülbaki'nin takrib-i meşrûh vakfa mutabık(?) olmakda ber-vech-i muharrer izn-i hümayunum mesair(?) yedine emr-î şerîfim virilmek ricasına bi'l-iltimas arz eyledüğü ecilden yedinde olan fetava-i

şerife mucibince mahallinde şer' le görölüb şerâit-i iştirâk mevcut olduğu sabit olur ise iştirâk olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1162

SAYFA 311 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine ve Amasya ve Sivas ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Nişân-ı hümâyunum virilen dergâh-ı mu'âllam müteferrikalarından El-Hâc Abdurrahman şerefihü sabıka âğa-i dârü's-saâde-i şerife zîde mecdûhü gelüb Amasya ve Sivas sancaklarında Argoma ve gayri nahiyelede El-Hâc Hasan nam karye ve gayriden berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeametinin bin yüz altmış bir senesinde zabiti Sivas sakinlerinden Keşan oğlu dimekle mâ'ruf Seyyid Ali nam kimesneye bin üç yüz guraşa ahurdan iltizam ve bedel-i iltizamı olan meblağ-ı mezbûru mûmâileyhe eda ve teslim ve verdiği meblağ-ı merkurdan diğerinin zarar iddiasından mûmâileyhin zimmetleri istîdâ' itmekle mezbûr Seyyid Ali sene-i mezbûrede mezbûr kurraları zabt ve rabt ve vâki' olan âşar-ı şer'iyye ve sair mahsulat ve rûsumatı ahz ve kabz ve müteveffâyâ bedel-i iltizamdan ziyadeye mâni' olmuşken mezbûr Seyyid Ali şirrete sâlik mücerred taciz ve celb-i mal için mugayir yerler kâh Beş yüz ve kâh üç yüz yetmiş guraş iddiasıyla mûmâileyhi daima teâdi ve tacizden hâli olmadığı bildirüb mahallinde şer' le görölüb Seyyid Ali'nin muvacehesinde zeamet-i mezbûr kur'alarının âşar ve sair mahsulat ve rûsumatından tarh ve külli öütevasıl her ne ise mûcebi şer' le mahallinden ... mûcebi şer' le muhzır ve mahtu' ve defterli deyu iltizam arz ve i'lam olunmak babında hükm-i hümâyunum rica eylediği ecilden mahallinde şer' le görölüb i'lam olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1162

SAYFA 312 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine ve Argoma ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Kıdvetü'l-Emâcil ve'l- âyan Yeğen Mehmed zîde mecdûhü südde-i saâdetime ârz-ı hâl idüb Kastamonu ve Amasya sancaklarında Zeytun ve gayri nahiyelede Sarih(?) nam karye ve gayriden kırk dört bin iki yüz akçe divani âlişan ve berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğu zeameti mülhukatından müşterekiyle kayd u beratına dâhil Argoma nahiyesinde karye-i Merdhor nam karyenin malikânesinin on altı sehiminden beş sehimî vakf-ı türbe-i evlad-ı Şerefeddin ve on altı sehiminden on bir sehimî müşterekiyle mûmâileyhin kayd u beratına dâhil olmakla karye-i mezbûreye müşterekleriyle zabt ve ber-mûcebi defter-i hakani malikâne tarafına aid mahsulden müşterekiyle zeametine aid on bir sehimî kanun ve defter mucibince ahz

ve kabz murad eyledikde karye-i mezbûrenin divanisine mutasarrıf vilâyet-i Rum Müftüsü ber-mûceb-i defter-i hakani divani tarafına aid olan mahsul ve rûsumu ahz ve kabza kanaat itmeyüb hilâf-ı defter-i hakani müştereğiyle zeametine aid on bir sehimi malikâne hissesine fuzûlî müdahale ve tegallûben zabt ve gadr eyledikde bildirüb ber-mûceb-i defter-i hakani karye-i mezbûre divani mutasarrıfı ve müşterekleriyle tarafından subaşıasına zabt ve malikâne tarafına aid mahsulünden berat yazusuna göre hissesine düşeni kanun ve defter mucibince ahz ve kabz ittirilüb müftü-i merkum hilâf-ı defter-i hakani malikânedan on bir sehimi hisseye isabet iden malikâne mahsulünden berat yazusuna göre hissesine düşen mahsule bir dürlü dâhl ve taarruz ittirilmemek babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan rûzname-i hümayun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Argoma nahiyesine tâbi yetmiş iki nefer reaya ve on dört zemin ve hâsıl-ı niyabete çift ve hinta ve şâ'ır yekûn mâ' gayruhu üç bin beş yüz akçe yazar karye-i Merdhor malikânenin on altı sehiminden beş sehimi vakf-ı türbe-i evlad-ı Mevlana Şerefeddin Hamza Ağa ve on bir sehimi ve divani der-tasarruf müftü-i vilâyet-i Rum berata mukabilen fetavayı ve hâsıl bin yedi yüz akçe on altı sehimi malikânedan on bir sehimi ân-karye-i mezbûre deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde yazı-ı mezkûresiyle karye-i Merdhor malikânenin on altı sehiminden on bir sehimi deyu tahrir ve Simre-i Lâdik nahiyesine tâbi Sosur(?) nam karye ve gayride ile bir görölüb iki bin yedi yüz akçe bir-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mûmâileyhe Yeğen Mehmed ve bâkisi müştereği kaydında olduğu bi'l-fiil defter emini olan El-Hâc Halil dâme mecdûhû arz itmeğin arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Receb Sene 1162

SAYFA 315 / HÜKÜM 2

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sabika Zile kazâ voyvodası Ebubekir zîde kâdruhû ârz-ı hâl idüb bu bin yüz altmış senesinde Zile cânibi voyvodası iken ... reayası zimmetlerinde bâ-temessük alacağı olan bin iki yüz guruş ile İncekoyunlu reayası zimmetlerinde dahi ber-mûceb-i temessük alacak hakkı olan iki yüz guruş akçesi kendülerinden taleb ve ahz ve buna teslim itmek üzere tarafından medine-i Amasya sakinlerinden Baş Ağa dimekle mâ'ruf Mehmed nam kimesneyi vekil tâ'yn mezbûr Mehmed meblağ-ı mezbûru reaya-ı merkumdan ... tamamen ahz ve kabz ve sekiz yüz guruş buna teslim ve mezbûr altı yüz guruş zimmetinde iken merkum Mehmed iki yüz guruş dahi ber-vech-i karz-ı şer' le bundan ahz ve kabz itmekle vech-i meşrûh üzere mütevasıl olan akçeden bâki kalan altı yüz guruş ile karz-ı şer' den olan iki yüz guruş merkumdan taleb ve almak murad

eyledikde hilâf-ı şer'-i şerif edada ân ve tehir ile ibtal-i hak ve gadr-ı külli sevdasında olduğu ve tarafından (Boş) nam kimesneyi vekil eylediği bildirüb şer' le görölüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında emr-î şerîfîm rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Şabân Sene 1162

SAYFA 320 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya Kadısına Hüküm ki

Hüseyin nam kimesne gelüb Amasya Kazâsı'na tâbi Kuşçu nam karyede vâki' Mustafa Beg ibn-i El-Hâc Mirza Beg Vakfî'nın hıms mahsulüyle tevliyet-i vakfın vakfiye-i mââmûlu'n-bihasında evladına şart ve tâ'yin eylediği vazife mukayyed ve bu evlad-ı vakıfdan olub şart-ı vâkıf mucibince mutasarrıfken ecânibden Hasan nam kimesne evladdan olmak üzere şahid-i zor olmakla Merzifon Kadısından aldığı arzıyla tevliyet-i mezbûru hilâf-ı inha üzerinden alub berat ve gadr eyledüğü(?) bildirüb mezbûr Hasan mahallinde şer' le terfi' vakfiye-i mââmûlu'n-bihaya nazar ve mezbûr ecânibden olub ve bu evlad-ı vakıfdan olduğu mürtezika ve sair bazı kimesnelerden sual ve arz ve i'lam olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin mahallinde şer' le terfi' ve vâki'-i hal arz olunmak için emir yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Şabân Sene 1162

SAYFA 323 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Avâkim nam zimmî gelüb bunun Amasya sakinlerinden Kürka nam zimmî zimmetinde bin yüz elli (Boş) senesinde cihet-i karzdan yüz gurus alacak hakkı olub mesfûr Kürka Semevan nam zimmî zimmetinde olan alacağından yüz gurusunu mesfûr Semevan zimmetinden almak için üzerine havale idüb her biri havaleyi kabul ettiği mesfûr Semevan dahi iflasdarı olub hâkim imzasıyla hükm itmekle bu meblağ-ı merkumu mesfûr Semevan'dan alamayub şer' an mesfûr Kürka'dan lazım gelmişken taleb eyledikde mesfûr Kürka dahi illet ve bahane ile virmekde ta'âllül ve muhalefet ve ibtal-i hak ve gadr-ı külli murad eyledikde ve bu babda davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerife virildüğü bildirüb fetava-i şerifesi mucibince şer' le görölüb meblağ-ı merkum mesfûr Kürka'dan tamamen tahsil ve kendüye alıverilüb hilâf-ı şerif ve kanun mugayir fetava-i münif ta'âllül ve muhalefet ittirlmeyüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

SAYFA 323 / HÜKÜM 3

Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı'na tâbi Ziyere nam karyeden El-Hâc İsmail nam kimesne gelüb bunun yine karye-i mezbûre ahalilerinden Ahmed ve Ali ve Salih nam kimesneler zimmetlerinde cihet-i karz-ı şer' den ber- mûceb-i temessukatı bin yüz altmış (Boş) senesinde bin iki yüz gurus alacak hakkı olub zimmetiyle mezbûrlardan taleb ve almak istedikde hilâf-ı şer'-i şerif dürlü dürlü illet ve bahane ile virmekde ta'âllül ve gadr sevdasında oldukları bildirüb ol taraf âhar husus için emr-î şerîfimle tâ'yin olunan divân-ı hümayun çavuşlarından kıdvetü'l- emâsil ve'l-akran (Boş) Çavuş zîde kâdruhû marifetiyle şer' le görölub mezbûrların zimmetlerinde sabit ve mukayyed olan ol mikdar gurus hakkı tamamen tahsil ve alıverilüb hilâf-ı şer'-i şerif ta'âllül ve muhalefet ittirilmeyüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eyledüğü ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1162

SAYFA 325 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağında Gedegra Kadısına Hüküm ki

Hızır Paşa evladından Mehmed ve Mahmud zîde kâdruhûma ârz-ı hâl idüb Amasya Sancağında Gedegra nahiyesinde seksen beş nefer reaya ve dört zemin ve üç nefer mevkuf ile karye-i Kuyucak iki başından tımar ve tahtında mezra-i Virancık tâbi-i karye-i mezkûre malikâne-i vakf-ı medrese-i Hızır Paşa an-kabl-i Mehmed Paşa ber-mûceb-i hüccet ve mugayir-i name-i hümayun hâsıl olunan hinta ve şâ'ir yekûn yedi bin beş yüz ve malikâne-i karye-i Kuyucak hâsıl üç bin yedi yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunduğu defter-i hakanide mukayyed ve mûmâileyhima müteveffâ-i Hızır Paşa evladından ve medresesi vakfının mütevellileri olub defter-i hakanide Kuyucak karyesi tahtında tahrir olunan Virancık mezrası malikânesi defter-i hakani ve cedleri müteveffâ-i mûmâileyhin vakfiye-i mâmûlu'n-bihasında medrese-i mezbûr vakıf olmak üzere mukayyed ve kaydından medrese-i mezbûr vakıf tarafından zabt olunagelüb ve bundan akdem ecânibden Ahmed ve an-kabl-i Mustafa nam kimesneler vakfın evladı münkariz ve medresesi harab oldu deyu ders-i amm üzere Anadolu Muhasebesi'ne kayd ve maliye tarafından berat ve gadr ve mûrâfâ'-i şer' olduklarında iddiaları hilâf-ı defter-i hakani ve şart-ı vâkıfa mugayir olmakdan nâşi Gedegra Kadısı arz ve işaret-i şeyhülislam mucibince mezkûr Mustafa kaydı ref' ve terkin olunmuşken yine bir taraflıyla berat

ve Hızır Paşa Vakfı'na gadr itmekle mütevellileri ârz-ı hâl ve defter-i emini arz ve sadır olan fermân-ı âli mucibince ders-i amm olmak üzere hüccet ittirülen mezkûr Mustafa'nın kaydı ref' ve terkin ve Hızır Paşa Vakfı tarafından zabt ittirilmek için kırk bir senesinde emr-î şerîf dahi sadır olmuşken bundan akdem mezkûr Mustafa fevt oldukda âhardan Ali Virancık Mezrası malikânesi Gedegra'da Oruc Beg Vakfı'nda karye-i Virancık'da vâki' türbesinin zaviye ve türbedarlığına bilâ berat mutasarrıfı Mustafa mahlûlünden olmak üzere elli yedi senesinde askerî tarafından berat ve cümlesini sizinçün aldığımızın(?) ihfa(?) ve mezra-i mezbûre malikânesine müdahale ve gadr sevdasında olduğu bildirüb defter-i hakani ve mukaddema virilen emr-î şerîf mucibince mezra-i mezbûr malikânesi ber-mûceb-i defter-i hakani Hızır Paşa Medresesi Vakfı tarafından zabt ve mezkûr Ali'nin dahi askerî tarafından aldığı berat kaydı rûznamçe-i askerîden ref' ve terkin olunması istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve hazine-i âmiremde mahfûz Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda mezra-i mezbûr malikânesi ders-i amm üzere mukaddema berat ittirilen Ahmed ve badehu Mustafa'nın kaydları defter-i hakani ve şürût-ı vakfiye mugayir olmakdan nâşi ber-minval-i meşrûh tarih-i mezbûrda sadır olan fermân-ı âli mucibince divân-ı hümayun tarafından zabtı için emr-î şerîfim tahrir ve virilen ilm ve hayr kaimesi mucibince Anadolu Muhasebesi'nden berat kayıd ref' ve terkin olunduğu mukayyed ve bu surette mezra-i mezbûr malikânesi defter-i hakanide Hızır Paşa Medresesi Vakfı olduğu mukayyed olmakla defter-i hakani mucibince medrese-i mezbûre vakfı tarafından zabt ve mezkûr Ali'nin zaviye ve türbedarlık beratıyla mezra-i mezbûr malikânesi mahsulüne müdahalesi men' ve def' ve defter-i hakaniye muvafık olub lakin merkum Ali'nin zaviye ve türbedar olmak üzere askerîden ittirdüğü beratda mezra-i malikânesi mahsulüne tevzi' ve taksim olmadığından şimdilik ref' ve terkin iktiza itmekle mezra-i mezbûre malikânesi mahsulüne fiü'l-hukuka mezkûr Ali defter-i hakaniye mugayir Oruc Beg zaviye ve türbedarlığı beratıyla dâhl ve taarruz ider ise mugayir defter-i hakani askerî rûznamçesinden ihdas ittirdüğü berat kaydı ref' ve terkin için keyfiyet-i âli vakf-ı âli arz ve i'lam eylemek babında siz ki mirmiran ve Mevlana-i mûmâileyhımasız size hitabet-i emr-î şerîfim tahriri için bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

SAYFA 325 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

İstanbul sakinlerinden Hafız Halil gelüb bunun Amasya Kazâsı'na tâbi Ziyere nam karyede sakin Mehmed Beg ve Şeyh Mustafa ve Seyyid Ali ve Hacı Mustafa demekle mâ'ruf kimesneler zimmetlerinde cihet-i karz-ı şer' den yedi yüz doksan gurus ve âhar cihetden mâlûmu'l-mikdar ber-mûceb-i temessük bin yüz altmış (Boş) senesinde hakkı olup zimmetiyle ihraç-ı ırsâl ve taleb ve almak istedikde mezbûrlar bazı mütegalibe ile yekdil ve dürlü illet ve bahane ile virmekde ta'âllül ve muhalefet ve hilâf-ı şer'-i şerif gadr sevdasında oldukları bildirüb ol taraf âhar husus için emr-î şerîfimle mübaşir tâ'yin olunan divân-ı hümayun çavuşlarından (Boş) Çavuş zîde kâdruhû marifetiyle şer' le görölüb mezkûrların zimmetlerinde şer' le sabit ve müteveccih olan hakkı her ne ise tamamen tahsil ve alıverilüb hilâf-ı şer'-i şerif ta'âllül ve nîzâ' ittirilmeyüb icra-i hak olunmak babında hükm-î hümayunum rica eylediği ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1162

SAYFA 327 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana-i mûmâileyh El-Hâc Mehmed zîde fazlıhusun sūdde-i saâdetime mektub gönderüb Amasya Sancağında ve kazâsı muzâfâtından Yavaş nahiyesine tâbi Kızılcaköy ve Dereseki ve Türkmencikler(?) nam karyelerin nısf-ı malikânesi mülk-i Ali Çelebi bin Halil ve divani tımar deyu defter-i hakanide mukayyed ve mezbûr Ali Çelebi kızı Beyhan Hatun mürferit yevm-i sâni ve hıms-ı cüzhevan ve hıms-ı mahsul ile mülküne Hafız Abdülkerim berat-ı şerîfimle mutasarrıf olup âhardan dâhl olunmak icab itmez iken medine-i mezbûre vakıf karyelerinden yine liva-i mezbûrda Gelgiras nahiyesinde Gelgiras ve tevâbihi karyeleri fukaraları zuhur ve zikrolunan karyelerin gallesi medine-i mezbûre vakfınındır deyu nîzâ itmekle bundan akdem hilâf-ı defter-i hakani teâdileri men' ve mezbûr Abdülkerim'e nısf-ı malikâneleri için defter emini arzı mucibince emr-î şerîfim sūdûr ve yedine kıbe'l-i şer' den mürasele virilmişken yine mugayir defter-i hakani teâdi ve nîzâdan hâli olmamakla ol veçhile teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum virilmek ricasına bi'l-iltimas arz eylediği ecilden defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaat olundukda Yavaş nahiyesine tâbi otuz altı nefer reaya ve dört zemin ve iki çiftlik-i hassa ve iki malikâne ve 1 mezra ve hâsıl-ı tahtında çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruha iki bin beş yüz akçe yazar

karye-i Kızılcaköy nısf-ı malikâne-i vakf-ı Ali Çelebi ibn-i Ebu'l-Kasım evlad-ı Turhan ve Devlet Hatun tasarrufunda ve nıf-ı âhar mülk-i Ali ibn-i Halil divani tımar ve yine nahiye-i mezbûreye tâbi otuz sekiz nefer reaya ve üç zemin ve hâsıl-ı mâbeyninde çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruha iki bin beş yüz akçe yazar karye-i Dereseki malikânesinin sekiz sehminden beş sehmi vakf-ı Ali Çelebi ibn-i Ebu'l-Kasım evladından Turhan tasarrufunda ve nısf-ı âhar malikâne-i mülk-i Ali Çelebi ibn-i Halil divani tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve badehu karye-i Kızılcaköy karyesinin nısf-ı malikânesi ve karye-i Dereseki el-mezbûrun sekiz sehminden beş sehmi malikâne ve karye-i Türkmencikler el-mezbûrenin nısf-ı malikânesi defter-i cedid-i hakanide Ebu'l-Kasım oğlu Ali Çelebi'nin evladına vakf olub kâdimü'l-evâmirden mezkûrun evlad-ı evladı mutasarrıflar olub hâlâ evladı mütevellî olub zikrolunan malikâne hâli olmakla ve sevab-ı hayrata sarf ve tâ'yin olunmak vech-i şer' üzere minval ve mugayir olan Amasya'da Kurşunlu Mescidi'nin mahalle hamamını ihraç itmeleriyle vezir Bayram Paşa mescid-i mezbûru cami idüb hatib ve müezzinini ve üç nefer durhevanlara zikrolunan malikânedeki hâsıl olan mahsulün sâlisden iki hissesi mezkûrlara ve bir hissesi iki aded iden şem'i-i asıllarına ve kâdibü'l-hasırlarına(?) sarf ve tâ'yin olunmak üzere bin kırk yedi senesinde tevki' kalemiyle tashih olunub ve Gelgiras nahiyesine tâbi üç yüz altı nefer reaya ve kırk yedi zemin ve hâsıl-ı mâ niyâbet çift ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruha yirmi dört bin sekiz yüz doksan altı akçe yazar karye-i Gelgiras mâ tevâbihi vakfı medine-i münevvere-i şerife ... kadimden beru viregeldikleri resm-i çift ve ekl ü bel' ve hassa ber-mûceb-i defter-i âtik deyu kur'a-i saire ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle odluğu tahrir olunmağın ber-mûceb-i defter-i hakani Ali Çelebi ibn-i Halil mülkü başka ve medine-i mezbûre vakfı dahi başka olduğu bi'l-fiil defter emini olan El-Hâc Hali dâme mecdûhû arz itmeğın defter emini arzı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şabân Sene 1162

SAYFA 328 / HÜKÜM 2

Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Kadısı Mevlana El-Hâc Mehmed zîde fazlıhusun mektub gönderüb Amasya'da Ayas Ağa Vakfı'ndan almak üzere senede dört mûd hinta ile hamam dolabcısı Hasan bilâ veled fevt olub vakfiyede dört mûd hinta ile cihet-i merkum mestur ve iki yüz seneden mütecaviz şart-ı vâkıf üzere feragat olunagelmışde vakf-ı mezbûr tevliyeti Amasya kadılarına münhasır olmakda mücerred celb-i menfaatleri için dolabcılıktan iktizası yokdur hamamcılar edada ve suyu eda iderler deyu dedüğü gibi arzı tahrir ve yirmi sekiz tarihinde dolabcılık kaydını terkin

ittirüb lakin Amasya Kadısı imzasıyla mümtaz surette vakfiyede dört mûd hinta ile mutasarrıf(?) ve ref' ve terkin hilâf-ı şart-ı vâkıf olduğu bâde'l-i'lam kaydı tashih ve Seyyid Mustafa'ya tevcih ve elli iki senesi saferinde berat virildüğü mukayyed olmakla şimdi vakf-ı mezbûr mürtezikalari meclis-i şer' e varub senevi dört mûd hinta ile dolab-ı cihet-i vakf-ı mezbûrun hamamına isticar idenler vakf-ı intifa olmak üzere kâdimü'l-eyyamdan beru zabt ve tasarruf ve tamir ve termim ide gelmişken âhardan şirret ile mevsuk Seyyid Mustafa nam kimesne üzerine berat ve cihet-i mezkûr hamamcı olanlar zabt itmek üzere emr-i âli sadır olmuşken mezkûr Seyyid Mustafa kâni' olmayub hamamın ... bâdi ve vakfı gadr-ı sârih itmekle cihet-i mezkûr Seyyid Mustafa'nın üzerinden ref' ve kaydı terkin olunmak babında arz olunması iltimas itmeleriyle fi'l-hakika şart olunan minval üzerinde olunduğunu cem-i gafir ve cem-i kesir-i âle's-şehade ihbar itmeleriyle merkur Seyyid Mustafa kayd-ı ref' ve terkin ve hamam-ı mezbûru istica idenler zabt ve tasarruf idüb tamir ve termim itmek üzere emr-i şerîf virilmek ricasına sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin arz itmekle vakf-ı mezbûrun defter-i hakanide hamam ve dolabcılığı cihetine dair bir nesne tahrir olunmadığı bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû dahi i'lam itmeğin i'lamı mucibince kayd-ı terkin ve hamam-ı mezbûru isticar idenler eda itmek emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Ramazân Sene 1162

SAYFA 328 / HÜKÜM 3

Sivas Valisine Amasya ve Merzifon Kadılarına Hüküm ki

(Boş) nam kimesne ile hemşiresi (Boş) nam hatun ârz-ı hâl idüb bunların babaları (Boş) nam kimesne fevt oldukda Merzifon ve Amasya kazâlarında vâki' mutasarrıf olduğu mülk-i menzil ve nükûd ve mülk-i bağ ve bağçe ve sair emlak ve eşyası ırs-ı şer' le bunlara ve Amasya'da sakın zevcesi (Boş) nam hatuna intikal idüb lakin bunlara ol vâki'tte saklar bulunmalarıyla mezbûr cümlesini zabt ve bağ ve bağçesinin mahsulatı ahz ve istihlak ve bazısını âhara fuzûlî beg ve hâl-i saferlerinde bunlar ile âle'l-târik iltica rûb-ı salih olub ve bu makule salih-i şer' sahih olmamakla bunlar hâlâ bâdi ve davaya kâdir olmalarıyla tereke-i mezbûreyi kısmet-i âdile ile taksim ve hisseleri ve mahsul ve müştereklerinde hakları talep eylediklerinde mezbûre mücerred şirkle hâl-i saferinizde halih oldum deyu hilâf-ı şer'-i şerif ta'allül ve gadr eylediklerinde ve bu babda davalarına muvafık şeyhülislamdan üç kıt'a fetava-i şerifeleri olduğu bildirüb fetava-i şerifeleri mucibince şer' le görölüb tereke-i mezbûr kısmet-i âdile ile taksim ve hisseleri ile mahsul müşterekleri (?) hakları tamamen alıverilüb bi- vech-i şer' ta'allül

ve tard ittirilmemek babında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Ramazân Sene 1162

SAYFA 330 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Ashab-ı hayratdan müteveffâ Mehmed Paşa nam sâhibü'l-hayrın evkafının evladiyet ve meşrûtiyet üzere ber- vech-i iştirâken mütevellileri olan El-Hâc Mehmed ve Mahmud nam kimesneler gelüb vakf-ı mezbûrun vakfiyesinde icareteyn ile tasarruf olunagelen akaratından olub nefsi-i Amasya'da vâki' menâzil ve bağ ve bağçe mutasarrıfları (Boş) ve (Boş) ve (Boş) nam kimesnelerden vakf-ı şerifine aid olan icareleri taleb eylediklerinde edada ta'allül ve vakf-ı şerife gadr eyledikleri ve bu babda davalarına muvafık fetava-i şerifeleri olduğu bildirüb mucibince şer' le görölüb icaretleri alıverilmek babında hükm-î hümayunum rica eyledikleri ecilden mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Ramazân Sene 1162

SAYFA 335 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya Kadısına Hüküm ki

Sen ki Amasya Sancağı mutasarrıfı mirmiran mûmâileyh Hasan dâme ikbâluhu südde-i saâdetime ârz-ı hâl gönderüb Amasya'da iddia-i hukuk idenlerin davaları bâde'l-mûrâfâ'-i şerif sabit olan ... ve külli hukuka âid tahsil iktiza eyledükde sâdât-ı kirâm ve askerî taifesi ve bi'l-cümle dirlik mutasarrıfları zabitleri marifetiyle ve sâhib-i dirlik olmayan yerlü ve baştinacı sancak mutasarrıfları marifetleriyle tahsil mugayir iken sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin zulm canibinden nâşî feragat itmeyüb gerek sâdât ve askerî taifesi ve gerek bi'l-cümle dirlik mutasarrıfı(?) ashab-ı hukukun hakları muhızırbaşı olanlara tahsil ittirilmek için bir kıt'â emr-î şerîf ısdar itdirdüm deyu mahsulüne gadr sevdasında olduğu bildirüb ol babda mukteza-i kanun üzere emr-î şerîfim sūdûrunu istirham ve divan-ı hümayunumda mahfûz ahkâm-ı kuyudatına mürâcaat olundukda bundan akdem sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin kazâ-i mezbûrun ihzariyesi kapucu oğullarına mahsus ve kapucu oğullarından berat ile mutasarrıf tarafından bâ-temessük vekil-i muhızırbaşı Ömer muhızırbaşılığı zabt ve kanun üzere aid olan resm-i ihzariyesi ahz ve kabz murad eyledükde Amasya Sancağı mutasarrıfı hukuk-ı şer'iyye-i niyabeti tahsil eylemek üzere emr-î şerîf ısdar itdirdüm deyu mezbûru habs ve tahsil olunan hukuk-u iyâllerin ahzına külli garet ve hakikat olduğu ahali-i kazâ meclis-i şer'e ihbar ve mirmiran mûmâileyh tarafına

virilen emrin kaydı terkin ve kazâ-i mezbûrun ihzariyesi kapucu oğullarından mezkûrun vekil-i merkum zabt ve kanun üzere resm-i ihzariyesi ahz ve kabz için emr-i şerîf ricasını mukarrer arz ve Amasya nahiyesinde tamga ve ahşap ve boyahane ve bazar ... ve bazar ... ve bazar ... elli iki bin akçe yazı ile mirliva-i Amasya kazâ mülhukatından olduğu defter-i hakaniden ve Amasya Kazâsının yalnız dört bin akçe bir hisse olmak üzere ihzariyesi kapucu oğullarından Mustafa ve Ali'nin beratıyla üzerinde ve bu makule kapucu oğullarına mahsus ihzariye ve vekillerine zabt ve mahkemede müddeâ'sının mal-ı hukukundan yüzde iki akçe resm-i ihzar muhırbaşlara ahz ve kabz ittirmek kanun-ı muvafık ve abâd ve sancak mutasarrıfları dahi dâhl abâd ve emaretlerinde ahaliden hukuk-ı şer'iyyeye müteallik davaları olanlardan sıhhat-i kanun zabitleri marifetiyle ahz ve habsleri ve şer'-i şerife ihzarları lazım geldikde mukteza-i kanun üzere zabitleri marifetiyle görülüb sıhhat-i kanun ve defter-i cerimesi kendüye aid olmayanları ahz ve habs ve tecrime göredir ve herkes mukteza-i kanunlarına kemâl-i raiyyet ve ahali-i memlekette ve vâki' hâlin sicili ile olan perişan raiyyeti ve ... teâdiden ve bilâ cürm ve tecrimden gereği gibi ... ve her halde istihlab ve gayri haberlerine aid ... olmamaları ... hâvi ... bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince işbu sene-i mübareke Cemâziye'l-âhir-i evâhirinde emr-i şerîfim virildiği mestur ve mukayyed ve mukaddema sadır olan emr-i şerîfim müteveffî ve beyan olunan kanun üzere muhırbaşların resm-i ihzariyeden mâ'ada ahali ve reayaya ahz ve habs teklifiyle teâdisi hilâf-ı kanun olmakla mukteza-i kanun üzere amel ve hareket ve mugayir kanun bir dürlü teâdi ve tecavüz ittirilmemek için mukaddema sadır olan emr-i âli ve kanun üzere emr-i şerîfim tahriri babında reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû tekrar i'lam itmeğin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Şevvâl Sene 1162

SAYFA 340 / HÜKÜM 5

Amasya Mutasarrıfına Gedegra ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Sen ki Gedegra Kadısı Mevlana-i mûmâileyh Süleyman zîde fazlıhusun südde-i saâdetime mektub gönderüb Amasya'da vâki' müteveffâ Hızır Paşa Vakfı mülhukatı Oruc Beg Vakfı'nın tevliyeti bin yüz elli beş senesi Saferinde Ali mahlûlünden Mehmed bin Mustafa'ya tevcih ve hâlâ üzerinde olduğu askerî rûznameçesinde mukayyed ve kendinin Gedegra kazâsında Oruç Beg Vakfı'nın karye-i Virancık'da vâki' türbesinin zaviye ve türbedarlığı bilâ-berat mutasarrıf olan Mustafa fevtinden Ali Halife'ye bin yüz elli yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinde tevcih olunub üzerinde olduğu askerî ruznameçesinden ihraç ve vakf-ı mezbûr mütevellisi meclis-i

şer'e varub zikrolunan Oruç Beg Türbesi Vakfı olan Gedegra'da Varancık karyesi malikânesini ve livâne vekil-i tevliyeti hasebiyle ber-mûceb-i vakfiye-i mâmulu'n-baha evladiyet ve meşrûtiyet üzere mutasarrıf iken kazâ-i mezbûra tâbi Akviran karyesinde sakin Ali Halife nam kimesne türbe-i mezbûrenin zaviye ve türbedarlığına bilâ berat mutasarrıf Mustafa fevt olmuşdur deyu mahlûlünden başka bir ciheti olmak üzere askerî üzerine berat ittirüb dâhl itmekle sıhhati üzere ... ve arz olunmasına iltimas eyledikde fi'l-hakika Varancık karyesi malikânesine ber-mûceb-i vakfiye evladiyet ve meşrûtiyet üzere mutasarrıf olduğu virmeleriyle mezbûr Ali'nin askerî kaydı ref' ve terkin ve kemâf'î-evvel mezbûr Mehmed mutasarrıf olmak üzere fermân-ı âli zaviyesine vâki'-i hal bilâ-iltimas arz ve mezbûr Mehmed dahi başka ârz-ı hâl-i birle istirham eyledükde iftihârü'l-emâsil ve'l- ekârim bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğin i'lamı mucibince Mehmed'in olan türbedarlık ve zaviyedarlık kaydları askerî rûznamçesinden ref' ve terkin olunmak için fermân-ı âlişan yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1162

SAYFA 340 / HÜKÜM 6

Amasya'da Sabıka Me'zun Bilâ ... Olan Mevlana Akif Mustafa Zîde İlmihuya Hüküm ki

Amasya'da vâki' müteveffâ Hızır Paşa Cami-i Şerif ve Medresesi evkafının evladiyet ve meşrûtiyet üzere ber-vech-i iştirâk berat-ı şerifimle mütevellileri olan Mahmud ve Mehmed zîde kâdrühûma gelüb vakf-ı mezbûr mülhukatından Amasya Kal'ası civarında vâki' Hamza Pençe demekle mâ'ruf mezranın mümtaz ve muayyen hududu dâhilinde kadimden öşür ve rûsum vakf-ı mezbûr tarafından alınagelen yerlere âhardan dâhl olunmak icab itmez iken kal'a-i bâlâ dizdarı Seyyid Hüseyin nam kimesne hevasına tâbi âyana istinad ile mezra-i mezbûrenin bir mikdar yerleri için benim gedik karyelerinden Geldigelen nahiyesinde Boğa(?) nam karyem arazisinindir deyu hilâf-ı kanun ve kadime mugayir fuzûlî zabt ve hevasına tâbi kadıdan kendü kul mücerrediyile bir mürur hüccet-i birle ve bazı kimesnelere bağ-ı gars ittirüb vakf-ı şerif mahsulünün tertibine ve mürtezika-i vakfa gadr olunduğu ve mezbûr ile mukavemet mümkün olmadığı bildirüb sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin ihkâk-ı hak ve meşru' olmakla husus-ı mezbûra müvella tâ'yin ve mahalli tarafa üzerinde mûrâfâ'-i şer' ve ol yerler kadimisi vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve öşür ve rûsumu ahz ve kabz ittirilüb dizdar-ı mezkûru dâhl ve taarruz ittirilmemek babında hükm-î hümayunum rica ve sen ki Mevlana-i mûmâileyh Akif zîde ilmihusun müvella tâ'yin olunmak için âle'l-ulemâ-i'l-... ... bi'l-fiil şeyhülislam ve

müftüi'l-enâm olan Mevlana Mehmed Seyyid edâmallahu te'âla fezâiluhu işaret itmeleriyle işaretleri mucibince müvella olunmak emrim olmuştur.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1162

SAYFA 344 / HÜKÜM 1

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Amasya Kazâsı muzâfâtından Argoma nahiyesine tâbi Geli(?) nam karye ahalisi ârz-ı hâl idüb karye-i mezbûrenin defter-i hakanide malikânesi vakf-ı medrese-i Ayas Ağa ve divanisi tımar ve niyabete âle'l-rüsum ve bâd-ı heva ve arusu dahi üç yüz yetmiş iki akçe yazı ile mirliva-i Amasya dahi mülhukatından olmakla bunlar ber-mûceb-i defter-i hakani malikâne tarafına aid olan mahsulü malikâne mutasarrıflarına ve divani tarafına aid mahsul ve rüsumu divani mutasarrıflarına ve mirlivaya hâsıl rüsumatı dahi kanun ve defter mucibince liva-i mezbûr mutasarrıflarına edada kusurları olmayub hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir kanun bir dürlü rencide ve remîde olunmaları iktiza itmez iken Amasya Sancağı mutasarrıfları tarafından defter-i hakanide mirlivaya hâsıl kayd olunan rüsumatı kanun ve defter mucibince almağa kanaat itmeyüb bunların üzerlerine şer' an bir cürmü sabit ve zahir olmadı bilâ- cürüm ahz ve habs ve cerime namıyla bi-gayr-i hak cebren yirmi beş gurus akçeleri alub gadr-ı külli eyledikleri bildirüb defter-i hakani mucibince amel olunub hilâf-ı defter-i hakani ve mugayir kanun liva-i mezbûr mutasarrıfları tarafından ol veçhile rencide ve remîde ittirilmeyüb zahir olan zulm ve teâdileri men' ve def' olunmak babında hükm-î hümayunum rica ve defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukda Argoma nahiyesine tâbi altı zemin ve bir hassa çiftlik ile karye-i Kemal(?) malikâne-i mülk-i Hacı Adil veledi İsmail ve nısf-ı âhar Melek Harun Paşa mülkü hâliya vakf-ı medrese-i Ayas Ağa ber-mûceb-i el-vakfiyene ... divani tımar hâsıl-ı çift ve hinta ve şâ'ir ve resm-i tapu-ı zemin ve nısf-ı deştânî Yekûn mâ' gayruha dört bin dört yüz ve niyabete âle'l-rüsum ve bâd-ı heva ve arusiye yekûn üç yüz yetmiş iki akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde niyabet ve nısf-ı bâd-ı heva ve nısf-ı resm-i arusane ve nısf-ı resm-i deştânî tımarha-i sipahiyan ve merdan-ı kâl'a gayr-i ez' havass-ı hümayun ve tımarhane-i serbest der-nahiye-i Argoma ve Merzifon resm-i deştânî fî sene yirmi üç bin beş yüz yirmi sekiz akçe yazı ile tahrir ve mukataa-i tamga ve âsiyab ve boyahane ve gayri ile bir görölüb mirliva-i Amasya kazâ mülhukatından olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın defter-i hakani mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilkâde Sene 1162

SAYFA 345 / HÜKÜM 4

Sivas Valisine Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Mamervan kazâsından Hacı Ahmed Beg kerimesi Pakize nam hatun gelüb hatun-ı mezbûrenin pederi Ahmed Beg dimekle mâ'ruf kimesne bin yüz altmış (Boş) senesinde fevt oldukda eşya-ı mezkûresi beyne'l-verese Marifet-i şer' le teslim için hatun-ı merkumun dayısı oğlu Kaplan beg zâde Mehmed Beg dimekle mâ'ruf kimesneye Çıldır Valisi tarafından mübaşir tâ'yin olduğuna binaen emval-i metrukeden bir altun saat ve bir altun resime ve bir ... kürk ve dört çift nükûd ahz idüb iktiza iden kıymetler için iki bin yedi yüz guruşdan deyn-i temessük virildikten sonra iki bin guruş ve dokuz yüz kırk altun ve yirmi zincirli altun dahi ahz ve gasb ve hakikaten firar ve hâlâ Amasya Sancağı mutasarrıfı (Boş) Paşa yanında ihtifa idüb mirmiran mûmâileyhe taalluk ve isnadları olduğundan ihkak-ı hak mümkün olmayub mağdure olduğu bildirüb sen ki Sivas Valisi vezir-i müşârûnileyhsin mübaşeretiyle şer' le görölüb mezbûrun ber-mûceb-i temessük zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr ile iğtisab eyledüğü meblağ-ı saire dahi şer' le kendüden tahsil ve tarafına teslim ittirilüb icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak için emr-i şerîfim sudurunu istîdâ' itmeğin zimmetinde sabit olan hakk-ı âli irsal-i tahsil ve ihkak-ı hak olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilkâde Sene 1162

SAYFA 347 / HÜKÜM 3

Ber-Vech-i Arpalık Amasya Sancağı Mutasarrıfına Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

El-Hâc Ömer ve Abdullah zîde kâdruhûma gelüb Amasya Sancağında Amasya Kazâsı muzâfâtından Aştakul nahiyesinde neferat ve zemin ve çiftlik-i hassa ve sekiz bin sekiz yüz akçe yazar Hacıköy nam karyenin malikânesi tamam mülk-i evlad-ı Hacı Nevruz hâliya malikânenin beş buçuk sehminden beş sehmi vakf-ı ebna-i Hacı Nevruz divani tımar ve yine nahiye-i mezbûrede neferat ve zemin ve hâsıl-ı mâ sâlis niyabet yekûn on beş bin iki yüz akçe yazar Aştakul nam karyenin dahi malikânesi mülk-i evlad-ı Hacı Nevruz hâliya malikânenin beş buçuk sehminden bir sehmi Ali'nin tasarrufunda hüccet-i şer'iyye hâliya dört buçuk sehmi derdest evlad-ı Hacı Nevruz divanisi tımar olduğu defter-i hakanide mukayyed ve Amasya muzâfâtından Çay nam karye malikânesinin beş buçuk sehminden buçuk sehmi ile Aştakul karyesi malikânesinin beş buçuk sehminden Ali'nin tasarrufunda olan bir sehmi mürur üzerine ile kimesne tasarrufunda olmayub mahlûl ve bilâ sâhib kaldığından bazı kimesneler bilâ sened fuzûlî zabt itmeleriyle bin yüz altmış iki senesi Cemâziye'l-âhîrinin gurrende merkuman El-

Hâc Ömer Halife ve Abdullah Halifeye askerî tarafından müceddeden kayd ile tevcih ve berat virdüğü rûzname-i askerîden ihraç ve sâlifü'z-zikr Çay karyesi malikânesinin buçuk sehmi ve Aştakul karyesi malikânesinin bir buçuk sehmi ber-minval-i meşrûh askerî tarafından tevcih ve beratıyla üzerlerinde iken karye-i mezbûre sükkânından İbrahim ve Mustafa ve Mehmed nam kimesneler meşrûtiyet üzere mutasarrıf olduğu Hacı Nevruz vakfınıdır deyu hilâf-ı defter-i hakani ve bilâ sened muhalefet ve gadr sevdasında oldukları bildirüb hilâf-ı defter-i hakani ve bilâ sened zahir olan müdahalelerinin men' için siz ki mirmiran ve Mevlana-i mûmâileyhimasız size hitaben emr-i şerîfim südürünü istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâaat olundukda Aştakul nahiyesine tâbi yüz nefer reaya ve zemin ve çiftlik-i hassa ve hâsılı tahtında nim ve hinta ve şâ'ir yekûn mâ gayruha sekiz bin sekiz yüz akçe yazar Hacıköy nam karyenin malikânesi tamam mülk-i evlad-ı Hacı Nevruz ber-mûceb-i defter-i umurunun hâlâ malikânenin beş buçuk sehminden beş sehmi vakf-ı ebna-i Hacı Nevruz divani tımar ve yine nahiye-i mezbûreye tâbi yüz nefer reaya ve zemin ve hâsılı mâ sâlis niyabet ve çift ve hinta yekûn mâ gayruha on beş bin iki yüz akçe yazar Aştakul nam karyenin malikânesi mülk-i evlad-ı Hacı Nevruz ber-mûceb-i defter-i umurunun hâliya malikânin beş buçuk sehminden bir sehmi Ali'nin tasarrufunda ve hüccet-i şer'iyye hâlâ dört buçuk sehmi derdest evlad-ı Hacı Nevruz divani tımar deyu defter-i hakanide mestur olduğu üzere defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrir ve defter olmağın ber-mûceb-i defter-i hakani zikrolunan karyelerin malikânelerine mutasarrıf olanlar yedlerinde olan senedat-ı şer'iyyeleri mucibince zabt eylemeleri için bi'l-fiil defter emini olan Mehmed Râmi dâme mecdûhû arz itmeğın defter-i hakani ve arzı mucibince mahallinde marifet-i şer' le görölüb kur'a-i merkum malikâne mutasarrıflarının yedlerinde olan senedat-ı şer'iyyeleri mucibince zabt ittirilüb hilâf-ı şer'-i şerif ve senedat-ı şer'iyyelerine ve defter-i hakaniye mugayir bi-vech-i şer' ta'allül ve nîzâ ittirilmemek için defter-i hakani ve defter emini mûmâileyhin arzı mucibince mahallinde şer' le mûrâfâ' olunmak için bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhû i'lam itmeğın i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1162

SAYFA 353 / HÜKÜM 2

Sivas Valisine ve Amasya ve (Boş) Kadılarına Hüküm ki

Mehmed nam kimesne gelüb Amasya sakinlerinden sabıka sipah yüzbaşılardan Hasan nam kimesne bin yüz altmış (Boş) senesinde bunun bir hususunu rüyet ve temessük için bundan elli gurus kıymetlü bir res atı ile kırk beş gurus alub lakin husus-ı mezbûre temessük vermeyüb bu

meblağ-ı mezbûr ile atını taleb eyledikde virmekde ta'âllül eyledüğü bildirüb mezbûr ile mûrâfâ'-i şer' ve meblağ-ı mezbûr ile atını kendüye alıverilüb ta'âllül ve muhalefet ittirilmeyüb ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Zilhicce Sene 1162

SAYFA 353 / HÜKÜM 4

Amasya Kadısına Hüküm ki

Erbab-ı tımdan Osman nam sipahi gelüb bunun berat-ı şerifimle mutasarrıf olduğı tımarı karyelerinden kazâ-i mezbûre muzâfâtından Akdağ nahiyesine tâbi Mörek nam karyesi toprağında ziraat ve haraset iden defterlü reaya ve defterlü reayası yerleri ziraat iden hariç reayanın hâsıl eyledikleri terekeleri öşürleri ol karyelerinde olan enbâd badehu her hafta bazar turur tereke-i mezbûra akraba bazara götürün deyu tekâlif eyledikde ta'âllül ve muhalefet idüb tımarı mahsulüne gadr olunduğı bildirüb akraba bazara nakl ittirilmek babında emr-î şerîfim rica eyledüğü ecilden kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâil-i Zilhicce Sene 1162

SAYFA 356 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Sancağı ve kazâsı muzâfâtından Argun nahiyesinde Çaysuyu (?) nam karye ve gayriden üç bin yüz yetmiş akçe tımar sefer vâki' oldukça bir eşkun eşdirmek üzere bin doksan dokuz tarihiyle Kurd'un üzerinde iken fevtinden yüz on sekiz senesinde oğlu Mehmed'e tevcih olunduktan sonra tımar-ı mezbûr mutasarrıfı Ayverdi veledi Mirza Münir fevt oldukda tımarı oğlu Kurd ile kızı Hüma nam hatuna intikal idüb mezbûre Hüma hissesi berat itmeden müteveffıye olmakla tımar-ı mezbûrun tamamen merkum Kurd dahi fevt oldukda Mehmed' e virilüb lakin Mustafa müteveffıye Hüma'nın oğlu olmakla validesi hissesi mezkûr Mehmed'in refikinden alaybeğisi arzıyla sair şerifesiyle cebelüsü eşdirmek üzere merkum Mustafa'ya tevcih ve tımar-ı mezbûrun nısfı mezkûr Mehmed'in üzerinde iken fevt olmakla hissesi alaybeğisi arzıyla elli bir senesinde oğlu diğr Mehmed'e tevcih itdiğı (?) fevtinden elli sekiz senesi Şevvâlinde bâ ârz-ı hâl hisse-i evladdan olduğı vâki' ise şartıyla tevcih berat olunduktan sonra mezkûr Mehmed veledi Mehmed fevt olmuşken hissesi ecânibden Hüseyin evladdanım deyu bâ- ârz-ı hâl evladdan olduğı vâki' ise şartıyla olub berat itdirüb lakin evladdan olmayub isbatı ve Hasan ile Abdürrahim ve Halil batn-ı evvelde olduklarda erbab-ı vukuf ihbarıyla sabit

olduğu Merzifon Kadısı ile Merzifonabâd naibi arz itmeleriyle isbatı Hüseyin'in refikinden evkaf ve emlak-ı maktusu eminleri arzları ve baş defterdar Mehmed dâme uluvvuhu i'lamıyla erşed evladdan merkur Hasan'a altmış iki Şabân'ında tevcih ve berat olunduğu defter-i hakanide mukayyed olub şimdi Amasya Sancağı Alaybeğisi şer' le tımar-ı mezbûr müteveffâ Mustafa Beg ibn-i El-Hâc Mirza Begden oğlu Ayverdi mutasarrıfken fevt oldukda evladdan Mehmed' e tevcih badehu vefatı oğlu Dedeye tevcih ve badehu vefata oğlu Kürd'e tevcih ve badehu vefata oğlu Mehmed'e tevcih ve badehu vefata oğlu diğer Mehmed'e tevcih ve badehu vefata müteveffâ-i mezkûr Kurd'un oğlu müteveffâ merkur Mehmed'in lâ-be-veyn ve karındaşı müteveffâye Fatma'nın sahih oğlu olub evladdan Hüseyin'e tevcih ve berat virilüb mutasarrıfken âhardan Merzifon sükkânından Hasan ve Abdürrahim ve Halil zuhur ve biz dahi evladdanız deyu hevalarına tâbi şahid-i zor imzasıyla Merzifon Kadısı ile Merzifonabâd naibinden irsaliye etva' (?) ve hilâf-ı inha olduğu i'lam ile hisse-i tımar-ı mezbûru merkur Hasan müstakilen kendü üzerine berat itdirüb gadr-ı külli itmeğin mezkûr Hüseyin âba-en-ced kadimden tımar-ı mezbûra ber-vech-i muharrer mutasarrıf olagelüb ve sahih evladdan olduğunu ve kuyûd-ı beratını erbab-ı tımar ihbar eylediler deyu tımar-ı mezbûrun mezkûr Hasan'ın refikinden sahib-i evvel merkur Hüseyin'e tevcih olması ricasına miralay-ı merkur Seyyid Ali arz itmekle ancak tımar-ı mezbûr mezkûr Hüseyin'in refikinden mezkûr Hasan'a tevcih oldukda Hasan için isbatı ve Hasan için evladdandır deyu Merzifon Kadısı ve Merzifonabâd naibi arzlarıyla tevcih olunmağın merkur Hüseyin'in hasımıyla mahallinde bi'l-muvace mûrâfâ'ya münham (?) olmakla bade'l-mûrâfâ' ... evladdan olub hakk-ı kâsibenin ise ol tarafa arz i'lam olunmak için bi'l-fiil reisü'l-küttabım olan Abdullah Nail dâme mecdûhü i'lam itmeğin mûmâileyhin i'lamı mucibince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilkâde Sene 1162

SAYFA 357 / HÜKÜM 1

Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya sükkânından zümre-i sipahiyandan Ahmed nam sipahi gelüb bunun kimesneye deyni ve kefaleti olmayub âhardan bir dürlü rencide ve remîde olunmak icab itmez iken Taşabad kazâsı sakinlerinden ashab-ı ağrazdan Hüseyin nam kimesne zuhur ve şirrete sülûk ve benim sende bin gurusluk malım vardur deyu dava ve bundan akdem terâfi' -i şer' olduklarında mezbûr müddeâ'sını ümmetine isbat idememek huzur-ı şer'de buna deyni virdikden sonra mezbûr bi-vech-i muarızadan men' olunub bunun üzerine şer' an bir nesne sabit olmuş değil iken bunun zabiti olan (?) (Boş) nam kimesne sen ki Mevlana-i mûmâileyhsin senin ile yekdil ve zikrolunan

bin guruş resmi yüz guruş indir üzerini ver deyu hilâf-ı şer'-i şerif teâdi ve rencide ve gadr-ı külli sevdasında olduğu mezbûrun davasına muvafık şeyhülislamdan fetava-i şerifesi olduğu bildirüb fetava-i şerife mucibince amel olunub tarafının ve zabıt-i merkum tarafından hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir fetava-i münif resim talebiyle bir dürlü teâdi ve rencide olunmamak babında emr-î şerîfim rica itmeğin mahallinde şer' le görölmek için yazılmışdır.

Fî Evâhir-i Zilhicce Sene 1162

SAYFA 358 / HÜKÜM 2

Amasya Sancağı Mutasarrıfına ve Amasya Kadısına Hüküm ki

Amasya Kazâsı sakinlerinden Osman zîde kâdruhû gelüb bunun yine kazâ-i mezbûra tâbi Balay(?) nam karyede sakin Karagöz Hüseyin demekle mâ'ruf kimesneye bir akçe dahi vireceği ve kimesne için kefaleti dahi olmayub hilâf-ı şer'-i şerif akçe mütalebesiyle teâdi ve rencide icab ider hali yoğ iken mukaddema zeameti-i mültezim olduğu zaim Yahya Ağa demekle mâ'ruf kimesnenin mezkûr ile yedlerinde olan muacceleleri için mezkûra virüb yedinde olan temessukatı tahsil idenlere imaen buna virdüğü yüz on beş ... rencberlisi olana imaen mezbûr Hüseyin'e tamamen eda ve teslim ve yedinde olan temessük bade'l-hallac-ı merkum Yahya fevt oldukda züemadan Osman demekle sair kimesne zuhur ve meblağ-ı mezbûru bundan talep ve dava ve mezbûr Hüseyin dahi ihzar-ı şer' ve meblağ-ı mezbûrun iki yüz guruşunu mezbûrdan ve iki yüz guruşunu dahi bundan cebren bundan ve bunun müteveffâ-i mezbûre iltizam akçesinin bir akçe ve bir habbe vireceği kalmadığını meşair ve ... mûrâfâ'dan virilen i'lam-ı şer'iyye mucibince emr-î şerîf sadır olmuşken mezkûr ziyade cebâbireden olmakla bin yüz elli (Boş) senesinden beru zimmetinde olan yüz guruş hakkı alıverilüb mücerred ibtal-i hak ve icra-i garz kasdıyla sen müteveffâ-i mezkûr ile hesabı kat' itmedin deyu emr-î şerîfime mugayir mütegalibeden hevasına istinaden zimmetinde olan hakkı virmedüğünden gayrı bildirüb şer' le hilâf-ı şer'-i şerif ve bi- gayr-i hak yüz on iki guruşunu aldığından mâ'ada olvâki't dahi yine kazâ-i mezbûrda sakin Ebubekir nam kimesne ile gedik yeniçeride ve serdardan Ahmed demekle mâ'ruf kimesneyi hilâf-ı şer'-i şerif bunun üzerine musallat ve ser-âsker-i memalik muhruse-i merd-i memlugunun meblağ-ı mezkûr iki yüz guruşunun binde altmışını kâh beş bin virdün ve kâh meblağ-ı mezbûru sana virdüm deyu târik-i hile ve şirrete sülûk ve mezkûr ziyade eşirra ve cebâbireden olduklarından mezkûrların şuruhatlarından bir dürlü emin ve rahat olmayub ol veçhile mukadder olduğu bildirüb mahallinde şer' le görölüb mezkûrların zimmetlerinde icab iden hakkı tahsil ve icra-i şer' ve ihkak-ı hak olunmak babında hükm-î hümâyunum rica itmeğin mahallinde şer' le görüle deyu yazılmışdır.

SONUÇ

Devletler açısından adalet, son derecede önemli bir mefhumdur. Adalet olmadan devletler ayakta kalamazlar. Nitekim Osmanlı İmparatorluğu adil olmaya, adaleti tesis etmeye son derece önem vermiş, eyâletten köyüne ülkenin her bölgesine hükümler, fermânlar, adalet-nâmeler göndererek halka karşı adil olunmasını ve halka zulmedilmemesini emretmiştir. Halkın şikâyetlerine kayıtsız kalmayan Osmanlı İmparatorluğu, şikâyetleri dinlerken herhangi bir ayırım yapmadan ve ön koşul aramadan halkına ulaşmaya çalışmış ve onlara güvence olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nda halkın, şikâyetlerini dile getirebilecekleri birden fazla başvuru merci bulunmaktadır, ancak bunların en güçlüsü veya en üstünü, hiç kuşkusuz Divân-ı Hümâyûn'dur. Divân, yargı merci olarak, hem temyiz görevi hem de başvurulabilecek üst mahkeme işlevi görmüştür. Burada görüşülen davalar; Mühimme, Şikâyet ve Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerine kaydedilmiştir.

Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri 16 eyâlet adına tutulmuştur ve bunlardan birisi de Sivas Eyâleti Ahkâm Defterleridir. Sivas Ahkâm Defterleri, 36 defterden ve toplam 10.125 sayfadan oluşmaktadır. Hazırlanan bu çalışmada 1-3 No'lu Sivas Ahkâm Defterleri incelenmiş, Amasya Kazâsı'yla ilgili olan 411 şikâyetin Latin alfabesine çevirisi yapılmış ve 1742-1749 yılları arasında Amasya halkının yaşadığı sıkıntılar tespit edilmeye çalışılmıştır.

İncelenen defterlerde şikâyetçilerin nicelik ve nitelikleri ile ilgili pek çok bilgi bulunmak mümkündür. Nitekim toplam şikâyetçi sayısı, şikâyetçilerin sosyal statüleri, dinî dağılımı, cinsiyet dağılımı, Divân'a başvuru şekilleri, şikâyetlerin bireysel veya toplu halde yapılıp yapılmadığı tespit edilebilmiştir. Mesela, şikâyetçilerin yarısından fazlası halk kesimindedir; çoğunluğu erkektir ve Müslümandır. Huzura çıkarak şikâyet sunmak, en fazla tercih edilen başvuru şeklidir. Şikâyetler genellikle bireysel başvuru şeklinde gerçekleşmiştir.

İncelenen dönemde tespit edilen 411 şikâyetin 128'i vakıflarla ilgilidir. Vakıf meseleleriyle ilgili şikâyetler, yedi farklı hususu ihtiva etmektedir. Bunlar; vakıf gelirlerine ve mallarına müdahale, personellerin yaptığı veya maruz kaldığı usulsüzlükler, vakıf görevlerine müdahale, vakıflar arasında yaşanan anlaşmazlıklar, Aile Vakıflarında görülen evladiyet sorunları ve arazilerde bulunan hisselerin vakıflara ait olup olmamasıyla ilgilidir. Yedi ayrı hususun kendi içerisinde farklı konu başlıkları bulunmaktadır ve XVIII. yüzyılda vakıfların, idarî açıdan ne gibi sıkıntılar yaşadığını göstermesi bakımından son derece önemlidirler. İlgili şikâyetlerde vakıflara ait birçok gelir kaleminin olduğu ve bunların çoğunluğunu da arazi gelirlerinin teşkil ettiği görülmektedir. Yine bu şikâyetlerde Aile Vakfı uygulamasına dair

kayıtlar mevcuttur. Bu kayıtlar sayesinde incelenen dönemde tespit edilen vakıfların kurumsal nitelikleri tespit edilebilmektedir. Mesela, ilgili dönemde tespit edilen 43 vakfın 23'ü Aile Vakfıdır. Vakıflara ait taşınmaz mülklerin bulunması, ilgili şikâyetleri içerik yönünden zenginleştiren unsurlardan birisidir. Nitekim vakıf mallarına yapılan müdahalelerin yanı sıra vakıf hukuku açısından önemli sayılabilecek vakıf malın ferâğı ve vakıf malın istibdâli gibi konuların yer aldığı şikâyetlerin bulunması, vakıflar hakkında takip edilen hukukî kaideleri tespit etmek açısından önemli olabilir. Bu şikâyetler incelendiğinde, ilgili dönemde vakıflarda gerçekleşen usulsüzlükleri tespit etmek ve vakıf müessesesi hakkında göreceli de olsa yorum yapabilmek mümkün gözükmemektedir. Nitekim vakıf personellerinin meydana getirdiği rahatsızlıkların yanı sıra vakıf mütevellilerinin yaptığı usulsüzlükler, tevliyetlerin ehliyesiz kişilerce zapt edilmesi gibi hususlar, Osmanlı vakıf müessesesinin idarî açıdan birtakım bozulmalar yaşadığını gösterir mahiyettedir.

Defterlerde şikâyet konu olan diğer bir konu tımar ve arazi anlaşmazlıklarıdır. Bu hususla alakalı toplam 69 şikâyet tespit edilmiştir ve kendi içerisinde 12 farklı konu bulunmaktadır. Konuyla ilgili şikâyetler incelendiğinde dirliklerin 41'i tımar, 19'u zeamet statüsündedir ve bu arazilerin geneli malikâne-divânî rejimine tâbidir. İncelenen şikâyetlerin çoğu, tımar ve arazi gelirlerine müdahale hususunu içermektedir. Arazilere müdahale eden kişiler halk, sipahi, vakıf mütevellisi ve diğer örfî yöneticilerden oluşmaktadır. İncelenen şikâyetlerde malikâne-divânî sisteminde yaşanan sorunlar da mevcuttur. Arazilerin divânî sahipleri ile malikâne sahipleri arasında yaşanan ihtilaf, birçok kez şikâyet dilekçelerine yansımıştır. Tımarların birden fazla ortakları olabildiği, incelenen kayıtlardan anlaşılmaktadır ve ortaklar arasında ortaya çıkan sorunlar çok defa şikâyet konusu olmuştur. Genel olarak konuyla ilgili şikâyetlerden araziler hakkında bilgi edinmek mümkün gözükmemektedir. Nitekim bahsi geçen tımar veya zeamet dâhilinde bulunan köyler, nüfus, çiftlik sayısı, işlenilebilecek arazi miktarı gibi bilgilerin yanı sıra buralarda alınan öşr oranı, diğer vergi çeşitleri, hâsıl edilen mahsuller hakkında detaylı bilgiler mevcuttur.

Şikâyetlerde tespit edilen bir diğer konu vergi meseleleridir. Bu hususla alakalı 42 şikâyet bulunmakta ve bunlar kendi içlerinde 10 farklı konuya ayrılmaktadır. Kanuna aykırı vergi talepleri, ahalinin vergi vermemesi, halkın üzerine fazladan vergi yüklenmesi, halkın sipahiye vergi vermemesi, halkın bazı kişilerden ve hatta sipahiden vergi talep etmesi, sipahilerin halktan fazla vergi talep etmesi ve vergilerin toplanmasında yapılan usulsüzlükler gibi konular mevcuttur. Vergi meseleleriyle ilgili şikâyetlerin 25'i halktan, 16'sı yöneticilerden gelmiştir. Halkın şikâyetleri genellikle; yöneticilerin fazla vergi taleplerinden, yöneticilerin

şikâyetleri de halkın, vergilerini ödememesinden kaynaklanmaktadır. Konuyla ilgili incelenen şikâyetlerde, âyan takımı da olmak üzere birçok örfî yöneticinin ve hatta naib gibi şer'î yöneticinin halkı mağdur ettiği tespit edilmiştir. Bu kişiler, kısa olan görev süreleri içerisinde olabildiğince fazla gelir elde etmeye çalışıp, geleceklerini garanti altına alma eğilimi içerisinde olmuşlardır. Buna ilave olarak halkın da yöneticileri mağdur ettiği birtakım hadiseler tespit edilmiştir. Nitekim halk, vergisini vermemekte direnmiş, vergileri tahsil etmekle yükümlü olan temsilcilere sert bir şekilde muhalefet etmiştir. Ayrıca, halkın, gerek bireysel gerek toplu olarak birbirlerini vergi meseleleriyle, özellikle avârız vergisi gibi vergilerin ödenmesi hususunda rahatsız etme gibi hadiseler de bulunmaktadır. Bu olaylarda vergi mükellefi kişilerin, vergi mükellefi olmayan kişileri vergi ödemelerine zorla ortak etmesi gibi durumlar söz konusu olmuştur.

Günlük hayatta bireyler arasında borç alınıp verilmesi, bir iş karşılığında karşılık istenilmesi, alışveriş gibi durumlar ve bunlar nedeniyle ortaya çıkan birtakım anlaşmazlıklar son derece olağandır. Nitekim incelenen dönemde, Osmanlı Amasyası'nda da bu tarz ilişkiler mevcut olmuş ve bu ilişkilerin yol açtığı anlaşmazlıklar şikâyetlere konu olmuştur. Bu bağlamda Amasya Kazâsı'nda alacak-verecek ilişkilerine dair toplam 45 şikâyet tespit edilmiştir. Şikâyetlerin çoğu, alacaklıların taleplerini içermektedir, ancak bazı şikâyetlerde kişilerin, alacaklı olduklarını iddia etmeleri veya yalan iddiayla ortaya çıkmak suretiyle insanlardan para alabilme çabaları da tespit edilmiştir. Ayrıca, boşanma sonrası anlaşmazlıklar, murabaha yani faiz uygulamaları da tespit edilen hususlardandır. Alacak-verecek meselelerinde şikâyetçilerin çoğu halk tabakasındandır. Toplam miktara oranla çok az miktarda şer'i veya örfî yöneticilerin de şikâyetçi oldukları görülmüştür. Bu şikâyetlerde anlaşmazlık, genellikle nakit para üzerinden çıkmıştır. Arazi, mal veya mahsul ile ilgili anlaşmazlıklar da mevcut görünmekle birlikte bunların sayısı nakit paraya kıyasla düşük seviyededir. Alacak-verecek meselelerinde şikâyetçilerin büyük çoğunluğu erkektir. Dinî dağılımda gayrimüslimler yok denilebilecek kadar azdır. Bu tarz anlaşmazlıklar karşısında Divân'ın verdiği cevap, genellikle paranın tahsil edilmesi şeklinde olmuştur.

İncelenen dönemde bir başka şikâyet konusu, eşkıyalık ve asayiş ihlal edici eylemlerdir. Tespit edilen şikâyetlerden 70'i bu hususla ilgilidir ve kendi içerisinde farklı konuları ihtiva etmektedir. Yol kesme, ev basma, gasp ve darp, yöneticilerin zorbalıkları, göreve müdahale ve benzeri asayiş ihlal eden diğer eylemler söz konusudur. İncelenen şikâyetlere göre, genellikle varlıklı kimselerin veya mal yüklü kervanların yolları kesilmiştir. En çok yaşanan hadise ev baskını olarak gözükmektedir. Bu olaylar esnasında ateşli silahla adam yaralama ve tecavüz

gibi olaylar da gözlemlenmiştir. Yol kesen veya evleri basan eşkıyalar, genellikle mahalli çetelerdir, ancak Türkmen aşiretlerinin de bu konuda etkin olduğunu gösteren kayıt mevcuttur. Gasp ve darp gibi hadiseler, genellikle birbirleriyle aynı olay örgüsü içermektedirler. Bunların arasındaki fark, suçluların nicelikleri veya nitelikleridir. Görevlerini kötüye kullanan yönetici takımı da halkın malına ve canına kastetmişlerdir.

Gündelik hayatta yaşanan bir diğer mesele, miras paylaşımında ortaya çıkan anlaşmazlıklardır. İlgili defterlerde Amasya Kazâsı'nda yaşanan ve Divân'a aksettirilen miras paylaşımı ile ilgili birçok anlaşmazlık tespit edilmiştir. Bu hususla alakalı toplam 32 şikâyet tespit edilmiştir ve neredeyse tamamı Müslüman halk arasında yaşanmıştır. Gayrimüslimlerin miras ile ilgili şikâyet sayısı sadece birdir. Miras paylaşımı ile ilgili sorunlar sadece vârisler arasında yaşanmamıştır. Vârisler arasında yaşanan sorunların yanı sıra mirasa dışarıdan kişilerin de müdahale ettikleri hatta vârislerin, mirastan kendi payına düşen haklarını toplamakla görevlendirdikleri vekillerin de miraslara müdahale ettikleri hadiseler vâki olmuştur. Ayrıca, miras taksimatı ile ilgili genel kaidelere uyulması gerektiğini vurgulayan hükümler de mevcut gözükmektedir. Konuyla ilgili incelenen şikâyetlerde Divânı'n verdiği cevap genellikle kaidelere uygun bir şekilde davanın sonuca erdirilmesidir. Bu da İslâm hukukuna göre davaların halledilmesi anlamına gelmektedir, ancak İslâm miras hukukunun hangi şekillerde tatbik edildiğini gösteren kayıtlar bulunmamaktadır. Bu şikâyetlerde tespit edilen diğer ilginç durum kadınların miras konusunda etkinliğidir. Mirastan mahrum bırakılan kadın vârislerin yanı sıra mirastan mahrum bırakan kadın vârislerin varlığı da söz konusudur.

Bilindiği üzere Osmanlı İmparatorluğu, XVI. yüzyılın ortalarından itibaren ekonomik buhran döngüsüne girmiştir. Toplanan gelirler giderleri karşılamamış, devlet paradan para kazanmak amacıyla sürekli olarak paranın değer kaybettirilmesi yoluna gitmiş ve ülkede enflasyon sürekli artmıştır. Ekonomik sıkıntıların yanı sıra idarî açıdan yaşanan zafiyet de halkı etkilemiş, zafiyetten yararlanan eşkıya çeteleri de halka zor anlar yaşatmıştır. Böyle bir kargaşa ortamında güvenliğinden emin olamayan, ektiğinden kazanamayan, kendisini eşkıyadan savunamayan Anadolu halkı, başka şehirlere veya köylere taşınarak yaşam mücadelesine devam etmiştir. Ülke genelinde baş gösteren bu sorun, XVIII. yüzyıl Amasya Kazâsı'nda da kendisini göstermiştir. Nitekim incelenen dönemde, sayısı az olmakla birlikte nakil ve iskân ile ilgili şikâyetler bulunmaktadır. Bu şikâyetlerde insanların neden başka köylere göç ettiği net bir şekilde belirtilmemiştir, ancak köyünü terk eden halk, dirlik halkıdır ve başka köylere göç ederek oranın halkını da olumsuz anlamda etkilemiştir. Devlet, bu durum karşısında köyünü

terk edenlerin eski köylerine döndürülmesini kesin bir dille emretmiştir. Nitekim bu durum, devletin ekonomik ve askerî gücünü etkileyebilecek bir durumdur.

İncelenen Ahkâm Defterlerinde, farklı hususları içeren şikâyetler de tespit edilmiştir. Bu şikâyetler, sayıları fazla olmadığından dolayı “Diğer Konular” adlı bir başlık altında toplanmıştır. Bu başlık altında toplam 21 şikâyet bulunmaktadır ve 8 ayrı hususu ihtiva etmektedir. Bunlar; iftira, dolandırıcılık, hayvan otlatma, su meselesi gibi gündelik hayatta yaşanabilecek hadiseleri içermenin yanı sıra Osmanlı idarî tarihi ile ilgili genel bilgiler içeren kayıtları da ihtiva etmektedir. Mesela, sipahi ve zaim davalarının alaybeyleri tarafından görülmesi gerektiğini belirten hükümler mevcuttur.

İncelen şikâyetler çerçevesinde Osmanlı Devleti, yöneticilerden veya halktan olup olmadığına bakmaksızın, gelen şikâyetlere kayıtsız kalmamıştır ve ciddiyet seviyesi ne olursa olsun, yaşanan sorunlar karşısında daima çözüm odaklı bir tutum sergilemiştir. Ayrıca, hadiselerin çözümü için merkezden müfettiş atama yapılması, davaların bölge sorumlularına havale edilmesi, bölgede detaylı araştırma yapılması, bürokrasinin diğer bileşenlerinden faydalanılması gibi birçok yöntemi uygulamıştır. Dolayısıyla mağdur olan halkına adaleti götürmek için her yolu denemiştir. Sonuç olarak bu çalışma ile birlikte, ilgili dönemde vakıf meselelerinden arazi anlaşmazlıklarına, eşkıyalıktan iftiraya kadar yaşanan çeşitli sorunlar ve bu sorunlar karşısında devletin getirdiği çözümler incelenmeye çalışılarak Amasya Kazâsı’nın sosyo-kültürel vaziyeti hakkında kısmen de olsa fikir edinmeye çalışılmış ve bölge tarihine ufak da olsa katkıda bulunulmak istenilmiştir.

KAYNAKÇA

I. Arşiv Vesikaları

T.C. Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivi (BOA), Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri, No: 1-3

II. Elektronik Kaynaklar

HÜSAMEDDİN, Abdi-zâde Hüseyin (1911), *Amasya Tarihi*, Cilt.1, <https://archive.org/details/amasyatarihicilt1>

III. İnceleme ve Araştırma Eserler

ACUN, Fatma (2002), “Celâlî İsyanları (1591-1611), *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt.9, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 695-708

AÇIKEL, Ali (2008), “Rum Eyaleti”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.35 İstanbul, 225-226

AFYONCU, Erhan (1994), “Defterhâne”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.9, İstanbul, 100-104

AKDAĞ, Mustafa (1945), Tımar Rejiminin Bozuluşu, *Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt.3, Sayı.4, 419-431

AKDAĞ, Mustafa (1974), XVIII inci Yüzyılda Çıkarılan Adalet-Nâmelere Göre Türkiye’nin İç Durumu, *BELLETEN*, Cilt.38, Sayı.151, Ankara, 445-492

AKDAĞ, Mustafa (1975), *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası-Celâlî İsyanları*, Bilgi Yayınevi, Ankara

AKGÜNDÜZ, Ahmed (2017), *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul

AKTAŞ, Cumhuri (2022), “Amasya ve Çevresinin Orta Çağ Boyunca Tarihi Coğrafyası”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Erzurum

AKURGAL, Ekrem (2005), *Anadolu Kültür Tarihi*, TÜBİTAK Yayınları, Ankara

ALKAN, Mustafa (2007), Osmanlı Vakıf Sistemi Üzerinde Bozulma Üzerine Bazı Düşünceler, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Sayı.166, 67-83

- AYDIN, Mahir (2020), “Cumhuriyet Döneminde Amasya”, *Tarihî ve Stratejik Açından Amasya, Sempozyum Bildirileri, 2-3 Kasım 2018*, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya, 73-76
- AYDIN, Tolga (2019), “Amasya Tekkeleri”, *Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Bursa
- BARKAN, Ömer Lütfi (1940), Şer’i Miras Hukuku ve Evlatlık Vakıflar, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt.6, Sayı.1, 156-181
- BARKAN, Ömer Lütfi (1980), *Türkiye’de Toprak Meselesi - Toplu Eserler-I*, Gözlem Yayınları, İstanbul
- BAŞAR, Fahameddin (1997), *Osmanlı Eyâlet Tevcihatı (1717-1730)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- BAŞAR, Fahameddin (2020), “Osmanlı Yönetim Stratejisi Açısından Amasya”, *Tarihî ve Stratejik Açından Amasya, Sempozyum Bildirileri, 2-3 Kasım 2018*, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya, 49-63
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi (BOAR) (2017), Haz. İskender Türe-Salim Kaynar, İstanbul
- BERKİ, Ali Hikmet (1962), Hukuki ve İctimai Bakımdan Vakıf, *Vakıflar Dergisi*, Sayı.5, 9-13
- CEVGER, Gürkan – KURT, Songül KEÇECİ (2019), Sivas Ahkâm-ı Şikâyet Defterlerinde Amasya Kazâsı İle İlgili Kayıtlar, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt.6, Sayı.4, 149-159
- CİN, Halil (1985), *Osmanlı Toprak Düzeni ve Bu Düzenin Bozulması*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul
- CİN, Halil- AKYILMAZ, Gül (2013), *Türk Hukuk Tarihi*, Sayram Yayınları, Konya
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2017), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara
- DOĞANBAŞ, Muzaffer (2007), “İlk Dönemlerden Türk Fethine Kadar Amasya”, *Amasya İl Yıllığı*, Amasya Valiliği, Amasya, 149-156

- DÖNMEZ, İbrahim Kâfi (2020) “Murâbaha”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.31, Ankara, 148-152
- DURŞUN, Kübra (2015), “1 Numaralı Sivas Ahkâm Defterinde Yer alan Vakıf Davalarının Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi”, *Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Tokat
- EMECEN, Feridun (1993), “Cebelü”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.7, İstanbul, 188-189
- EVSİLE, Mehmet (2012), *Milli Mücadele Tarihi*, Etüt Yayınları, Samsun
- GENÇ, Mehmet (2003), “Malikâne-Divânî”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.27, Ankara, 518-519
- GENÇ, Mehmet (2021), *Osmanlı İmparatorluğu’nda Devlet ve Ekonomi-I*, Ötüken Yayınları, İstanbul
- GÖDE, Kemal (2000), *Eretnalılar (1327-1381)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- GÖKBİLGİN, M. Tayyip (1992), *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, Enderun Kitapevi, İstanbul
- GÖKBİLGİN, M. Tayyip (2019), *Milli Mücadele Başlarken – Mondros Mütarekesi’nden Büyük Millet Meclisi’nin Açılmasına*, Kronik Yayınları, İstanbul
- GÜMRÜKÇÜOĞLU, Saliha Okur (2012), Şikâyet Defterlerine Göre Osmanlı Teb’asının Şikâyetleri, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt.61, Sayı.1, Ankara, 175-206
- GÜNAY, Hacı Mehmet (2012), “Vakıf”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.42, İstanbul, 475-479
- GÜNAY, Ramazan (2013), Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı.17, Isparta, 9-29
- GÜRBÜZ, Adnan (1993), “Toprak-Vakıf İlişkileri Çerçevesinde XVI. Yüzyılda Amasya Sancağı”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara

- HALAÇOĞLU, Yusuf (2014), *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- İNALCIK, Halil (2020), *Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet*, Kronik Yayınları, İstanbul
- İNALCIK, Halil (2020), *Osmanlı İmparatorluğu-1 Toplum ve Ekonomi*, Kronik Yayınları, İstanbul
- İNALCIK, Halil (2017), *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi-I 1300-1600*, Çev. Halil Berktaş, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- İNALCIK, Halil (2018), *Devlet-i 'Aliyye – Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I Klasik Dönem (1302-1606): Siyasal, Kurumsal ve Ekonomik Gelişim*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- İPŞİRLİ, Mehmet (1992), “Câbî”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.6, İstanbul, 529-530
- KARADENİZ, Yılmaz (2023), H.1179-1184 (1765-1770) Tarihli Şer'îye Sicillerine Göre Amasya Sancağı'nda İdari Taksimat ve Görevliler, *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.7, Sayı.1, 88-108
- KAZICI, Ziya (2020), *Osmanlı'da Vakıf Medeniyeti*, Kayıhan Yayınları, İstanbul
- KERTİL, Fatih (2014), “Büyük Selçuklu Döneminden Osmanlı Yönetimine Kadar Amasya Tarihi”, *On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Samsun
- KOÇAK, Muhsin, DALGIN, Nihat, ŞAHİN, Osman (2017), *İslâm Hukuku-İslâm Hukukuna Giriş/Aile Hukuku/Miras ve Ceza Hukuku*, Ensar Yayınları, İstanbul
- KOYAMA, Koiçiro (1990), “Osmanlıların İlk Devirlerinde Divân-ı Hümayun”, *XI. Türk Tarih Kongresi Bildirileri, 5-9 Eylül 1990 Ankara*, Cilt.3, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 865-871
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (2005), *İslâm ve Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi*, Akçağ Yayınları, Ankara
- KUNDAKÇI, Sibel Kavaklı (2016), *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Amasya*, Hiperlink Yayınları, İstanbul

- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. (2018), *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. (2020), “Mühimme Defterleri”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.31, Ankara, 519-522
- Mustafa Vâzih Efendi (2011), *Amasya Fetvaları ve İlk Amasya Şehir Tarihi (Belâbilü’r-Râsiye Fî Riyâz-ı Mesâili’l-Amâsiyye)*, Haz. Ali Rıza Ayar, Recep Orhan Özel, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya
- MUMCU, Ahmet (1986), *Divân-ı Hümayun*, Toplum ve Birey Yayınları, Ankara
- OCAK, Ahmet Yaşar (2020), *Babaîler İsyanı- Alevîliğin Tarihsel Alt Yapısı*, Dergâh Yayınları, İstanbul
- ÖNGÜL, Ali (2018), *Anadolu Selçukluları*, Çamlıca Yayınları, İstanbul
- ÖZAY, Murat (2019), “2 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.1-50)”, *Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Tokat
- ÖZAYDIN, Abdülkerim (2020), “Fethinden Selçuklu Dönemi Sonrasına Kadar Amasya”, *Tarihî ve Stratejik Açından Amasya, Sempozyum Bildirileri 2-3 Kasım 2018*, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya, 35-44
- ÖZEL, Oktay (2018), *Türkiye 1643 - Goşa’nın Gözleri*, İletişim Yayınları, İstanbul
- ÖZKAYA, Yücel (1974), XVIII İnci Yüzyılda Çıkarılan Adalet-Nâmelere Göre Türkiye’nin İç Durumu, *BELLETEN*, Cilt.38, Sayı.151, Ankara, 445-492
- ÖZKAYA, Yücel (2014), *Osmanlı İmparatorluğu’nda Âyânlık*, Türk Tarih Kurumu, Ankara
- ÖZKAYA, Yücel (2020), *18. Yüzyılda Osmanlı Toplumı*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- ÖZTÜRK, Said (2001), “Kassâm”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.24, İstanbul, 579-582
- RUNCIMAN, Steven (2019), *Haçlı Seferleri Tarihi*, Cilt.1, Çev. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- SAYDAM, Abdullah (2017), *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, Kitabevi Yayınları, İstanbul

- ŞAHİN, İlhan - EMECEN, Feridun (1991), “Amasya”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.3, İstanbul, 1-4
- ŞİMŞİR, Nahide (1994), Ahkâm Defterlerini Kıymeti ve 107 No’lu Anadolu Ahkâm Defteri’ndeki İzmir İle İlgili Hükümler, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt.9, Sayı.1, 357-390
- ŞİMŞİRGİL, Ahmet (1990), Osmanlı Taşra Teşkilâtında Rum Beylerbeyliği, *Türklük Araştırmaları Dergisi*, Sayı.5, İstanbul, 289-299
- TABAKOĞLU, Ahmet (2000), “İmdâdiye”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.22, İstanbul, 221-222
- TANSEL, Selahattin (2016), *Yavuz Sultan Selim*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- TANSEL, Selahattin (1991), *Mondros’tan Mudanya’ya Kadar*, Cilt.1, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul
- TEMELKURAN, Tefvik (1975), Divân-ı Hümâyûn ve Mühimme Kalemi, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı.6, İstanbul, 129-175
- TUĞLUCA, Murat (2020), *Osmanlı Devlet-Toplum İlişkisinde Şikâyet Mekanizması ve İşleyiş Biçimi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- TURAN, Osman (2016), *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Ötüken Yayınları, İstanbul
- UZUNASLAN, Abdurrahman (2020), Kuruluşundan Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Amaseia, *Tarih ve Stratejik Açısından Amasya, Sempozyum Bildirileri*, 2-3 Kasım 2018 Amasya, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya, 19-27
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı (2020), *Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin (2003), *XVIII. Yüzyılda Türkiye’de Vakıf Müessesesi – Bir Sosyal Tarih İncelemesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- YÜCEL, Yaşar (1988), *Osmanlı Devlet Teşkilâtına Dair Kaynaklar/Kitâb-ı Müstetâb/Kitabu Mesâlihi’l-Müslimin ve Menâfi’i’l-Mü’minîn/Hırzû’l-Mülûk*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara

EKLER

[illegible]

امایه فاضله و سولاس منسکه چکار
 امایه کدورتا حدیج نام خانوما کلوب بونیا ولایه اینه حدیج نام خانوما بونیا (درج منوچه الهافه) (امایه)
 فلاحه بیلا غروش قیقلو ملایا غی بونیا ایلا فرنلایه (احمد) کینه (اشفاق و ضبط و تصرف) (ایکی
 نوباع مزنلور و فاضله سنی (احمد) بیلا بونیا ایلا فرنلایه مزنلور و کینل (بختی و کینل) (ایکی فرنلایه مزنلور
 باغدا حدیج سنی نه فاضله مزنلور کینلایه لورخ لولایا و عیلا معروف نام کینه بیلا کینه
 حاضره بونیا حدیج سنی و غی خالو شک و فاضله بیلا بونیا ایلا سینه مزنلور بیلا (اشفاق بونیا
 لولایا باغ مزنلور حدیج سنی (ایلیور ملایا) (ایچو) سقند و اولام سقند و صدر لولایا کینه مزنلور
 معینه کینه لری الهاب قوسه لولایا ایلا بوجها (ایچو) لولایا و غی غیر هولا لولایا
 لولایا و کینه لولایا بکده بونیا مالک (اولایا مزنلور هرج و کینه) کینه مزنلور کینه
 بوجها حاضره لولایا لولایا (ایچو) مزنلور لولایا و کینه لولایا (ایچو) لولایا و کینه
 لولایا (احمد) محلیه سنی کور بونیا فاضله (ایچو) لولایا و کینه لولایا و کینه
 لولایا (ایچو) مزنلور

Ek 8. Tespit Edilen Köy İsimleri

Amasya Kazâsı	
Aksalur	Keşlik
Alevî	Kızılcaköy
Balay (?)	Kuyucak
Bergoma	Maslebe
Çavuşköy	Sarı Hüseyin
Develi	Suruk (?)
Eymürd	Şeyh Hanı
Eyterek (?)	Şeyh Salı (?)
Firuz	Şeyh Sazeli
Göndes	Yassı Ağaç
Gümüş	Zeytun
İlgazi	Ziyere
İrlek	
Akdağ Nahiyesi	
Alucaovacığı	Kışlacuk
Anduz	Kızılsöğüt
Başarman	Kuşçu
Çukurcaviran	Kürtler
Divanluca	Mörek
Eskipiri	Söğüt
Hakala	Sulu
Havar	Uzunoba
Ilıca	Yassı Alan
Karakese	Zana
Kışlacıkkızık	
Argoma Nahiyesi	
Akviran	Menahoy (?)
Alala (?)	Merdeğin
Arlak (?)	Merdhor
Bulak	Miranlu
Çayırköy	Moramul
Çaysuyu	Musul
Dere	Muşçular
Deveci	Nökerân-ı Süflâ
El-Hac Hasan	Odad (?)
Geli (?)	Ovala
Göl	Revancı
Hacı Bayraklı	Salurcu
Hacı Bayramlı	Sevilce
Halas	Sezi
İlarslan	Sulu
Karaca	Suzu
Karaman	Uzunoba

Karatlu
Kayacık
Kelovası
Mahus (?)

Vulak
Yak
Yakup
Yaran

Aştakul Nahiyesi

Hacıköy
Ilıcasu
Karacaşehir

Bergoma Nahiyesi

Tatar

Çakallu Nahiyesi

Kurhor (?)

Ezinepazar Nahiyesi

Kışlak
Karalı

Gazilerovacıği Nahiyesi

Meraköy
Babalı

Geldigelen Nahiyesi

Ahiöyük
Ahurviran
Ağılcuk
Alacuk
Aydoğdu
Bergah
Boğa
Çavuş Etraki
Çay
Dadu
Danişmendoğlanı
Doğanlık
Elük
Eskiler
Fetani
Geltan (?)

Karaşar
Karlu
Kerbansaray
Kızseki
Kovay
Kozluca
Kötü (?)
Kubacu
Kuban
Mevalı
Olus
Ortaköy
Saluca
Saraybulargu
Senince (?)
Serkeş

Gökoluk
Gököyük
Halak
Hurhu
İltekın
İlyas
İnce

Soma
Suıkır(?)
Surluoğlanı
Şereflü
Varay
Yağıbasan
Zagala

Koçkayası Nahiyesi

Daruçay

Yağmur Nahiyesi

Makilci (?)

Yavaş Nahiyesi

Aka
Armudan
Balcı
Çeltük
Dereşeki
Emük
Ezinepazar
Hellik (?)

Heniske
Karazenir
Kızılcaköy
Oğlanlarobası
Şeyh Sadi
Türkmencikler
Yahya

Kazâ veya Nahiye Belirtilmemiş

Arpacı
Bağlan
Çağlak
Emrüddin (?)
Hacı Zaralu (?)
Harman Ali
Karaseki

Kaya
Kışla
Kuryar
Kuşçer (?)
Sarı Alan
Uluber (?)
Vermiş

Ek 9. Tespit Edilen Mahalle İsimleri

Helkis
Fethiye
Kılıççı
Mesleme
Gümüşlü
Pirinççi
Çorumlu
Saray
Kocacık
Cami-i Enderun
Ahi Saadeddin
Bozahane
Köyceğiz
Paşa Mescidi
Dede Han
Hacı Ali
Miran
Bayazid Paşa
Savadiye
Kadı Medresesi
Devehane
Ahrönü
Temenna
Çevikçe
Kurşunlu
Reziyye (?)
Yakutiye
Ayvasul

Ek 10. Tespit Edilen Şer'î ve Örfî Yöneticiler

Unvan	İsim	Tespit Edilen Tarih
Anadolu Kadiaskeri	Boluvîzâde Mehmed Emin	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1155
Amasya Kadısı	Feyzullah	Fî Evâsıt-ı Recep 1155
Bâbü's-saade Ağası	İbrahim Ağa	Fî Evâil-i Zilkâde 1155
Reisü'l-Küttâb	Mehmed Ragıb	Fî Evâil-i Zilhicce 1155
Amasya Sancağı Mutasarrıfı	Cevher	Fî Evâil-i Safer 1156
Anadolu Kadiaskeri	Yalvanzâde Seyyid Mehmed Emin	Fî Evâsıt-ı Safer 1156
Rumeli Kadiaskeri	Mehmed Pirî zâde	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhir 1156
Sivas Kadısı	Seyyid Abdi	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1156
Amasya Kadısı	El-Hac Mustafa	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1156
Şeyhülislam	Mevlana Seyyid Mustafa	Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel 1156
Amasya Kadısı	Es-seyyid Burhaneddin	Fî Evâil-i Zilhicce 1156
Amasya Kadısı	Es-seyyid Feyzullah	Fî Evâhir-i Safer 1157
Amasya Kazâsı Naibi	Es-seyyid Mehmed	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1157
Taşabâd Kadısı	Mevlana Halil	Fî Evâil-i Receb 1157
Sivas Mutesellimi	Mehmed	Fî Evâsıt-ı Şabân 1157
Amasya Kadısı	Müjdecizâde Mehmed	Fî Evâhir-i Şevvâl 1157
Reisü'l-küttâb	El-Hac Mustafa	Fî Evâhir-i Zilkâde 1157
Zeytun Kazası Naibi	Mevlana Mehmed	Fî Evâil-i Safer 1158
Defter Emini	Hasan	Fî Evâil-i Rebîü'l-âhir 1158
Kaysariye Kazâsı Naibi	Şeyh Ömer	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhir 1158
Dârü's-saade Ağası	El-Hac Beşir Ağa	Fî Evâil-i Receb 1158
Rumeli Kadiaskeri	Mevlana Abdurrahman	Fî Evâsıt-ı Receb 1158
Şeyhülislam	Mevlana Mehmed Pirî zâde	Fî Evâsıt-ı Receb 1158
Amasya Kazâsı Naibi	Mevlana Es-seyyid Mustafa	Fî Evâhir-i Receb 1158
Amasya Kalesi Dizdarı	El-Hac Ahmed	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1158
Defter Emini	Mehmed	Fî Evâil-i Rebîü'l-âhir 1159
Amasya Kadısı	Mevlana Abdülfettah	Fî Evâhir-i Rebîü'l-âhir 1159
Sivas Eyaleti Defter Kethüdası	Halil	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel 1159
Ziyere Karyesi Zabiti	Ahmed	Fî Evâil-i Receb 1159
Defter Emini	Ebubekir	Fî Evâil-i Safer 1160
Reisü'l-küttâb	Abdullah Nail	Fî Evâhir-i Safer 1160
Amasya Sancağı Alaybeyi	Ali	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel 1160
Defter Emini	Mehmed	Fî Evâsıt-ı Rebîü'l-evvel 1160
Reisü'l-küttâb	El-Hac Mustafa	Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir 1160
Amasya Kadısı	Mevlana Mehmed	Fî Evâil-i Cemâziye'l-evvel 1160
Geldigelen Nahiyesi Kadısı	Ali	Fî Evâsıt-ı Receb 1160
Amasya Şehir Kethüdası	Ömer bin Hasan	Fî Evâhir-i Şabân 1160
Amasya Kadısı	Müjdecizâde Mehmed	Fî Evâil-i Muharrem 1161

Amasya Alaybeği	Ahmed	Fî Evâhir-i Safer 1161
Amasya Alaybeği	Ali	Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel 1161
Amasya Kadısı	Mevlana Mehmed	Fî Evâsıt-ı Zilkâde 1161
Amasya Sancağı Mutasarrıfı	Ömer	Fî Evâil-i Muharrem 1162
Defter Emini	El-Hac Halil	Fî Evâsıt-ı Safer 1162
Geldigelen Nahiyesi Naibi	Mustafa	Fî Evâhir-i Rebîü'l-evvel 1162
Zile Kazası Voyvodası	Ebubekir	Fî Evâil-i Şabân 1162
Amasya Sancağı Mutasarrıfı	Hasan	Fî Evâhir-i Şevvâl 1162
Gedegra Kadısı	Süleyman	Fî Evâil-i Zilkâde 1162
Şeyhülislam	Mehmed Seyyid	Fî Evâil-i Zilkâde 1162

